THE UNIVERSITY OF ...

גליון ערב שבת

מעריב

„ימים ולילות"

כ"ג בניסן תשל"ה 4.4.75 גליון 9345 שנה כ"ח

160 אג.

המייסד והעורך הראשון ד"ר ע. קרליבך ז"ל

MAARIV • העתון הנפוץ ביותר במדינה

הופעל מטוס לאיתור דרכי גישה למוקדי האש המשתוללת בכרמל

הכבאים לא הצליחו להשתלט על הדליקה הענקית בגלל השטח ההררי הקשה

מאת ראובן בן צבי

האש שפרצה אתמול בי-4 אחה"צ ביערות בית אורן, עדיין משתוללת (בשעת כתיבת הידיעה הבוקר) ו-כבאי האיזור לא השתלטו עליה. לפנות בוקר הגיע מטוס פייפר, שטס מעל ה-איזור כדי למצוא דרכי גישה למכוניות הכיבוי.

הבוקר נמסר משרותי הכיבוי, כי הבעיה העיקרית בדליקה ענקית זו היא הקושי לאתר דרכים כדי להגיע אל המוקדים — בשל השבילים הצרים באיזור ההררי.

למקום הגיעו מכוניות כיבוי רבות, מסייעים לכבאים אנשי משטרה ועובדי הקרן הקיימת לישראל. בשעות הלילה הגבא למקום גם כוח עזר של הצבא — שעסק במציאת דרכי גישה.

בשל הרוחות הנושבות המזרחיות נוצרו מדי פעם מוקדי אש חדשים באיזור. סיבת הדליקה טרם ידועה אך נמסר כי היא פרצה בשל מדורות שהדליקו אתמול בני נוער בשטח, או בשל השרב.

פורד עלול לדחות בקשתו לקונגרס לאשר סיוע לישראל — עד לסיום ה„עיון מחדש"

ההדלפה על עיכוב משלוחי ה„לאנס" — כנראה חלק מ„מיתקפת ההפחדה", כדי לאלץ את ישראל לוותר לערבים

מאת שמואל שגב, סופר „מעריב" בושינגטון

בציפיה לסיום ה„עיון מחדש" של מדיניות ארה"ב במזרח-התיכון, נראה שהנשיא ג'ראלד פורד ידחה את פנייתו לקונגרס לאשר סיוע צבאי וכלכלי מיוחד לישראל. הנשיא עמד להגיש בקשה זו בשבוע הבא. במעט ודאי כי ה„עיון מחודש" לא יסתיים בשבוע הבא. לפיכך סבורים, כי בנאומו „על מצב העולם" לפני שני בתי הקונגרס בוושינגטון, יגע הנשיא פורד בשאלת המזרח-התיכון רק במונחים כלליים ביותר.

ישראל ביקשה סיוע דחוף של 2,5 מיליארדי דולארים, מהם 1,8 מיליארד דולאר לצרכי הגנה והיתר לצרכי כלכלה. פקידים בושינגטון אמרו, כי בעקבות הודעתו של שר-ההגנה שלזינגר, השבוע, כי ארצות-הברית לא תתחייב עוד התחייבויות חדשות בענין הספקת נשק לישראל, „מגיונ להניח" כי כלל זה חל גם על הסיוע הכלכלי.

פישר לא הביא איגרת

המנהיג היהודי האמריקני מר מקס פישר לא הביא עמו שדר מהנשיא ג'ראלד פורד אל ראש הממשלה, יצחק רבין.

מר פישר, המקורב לנשיא ארה"ב ואשר נפגש עמו לפני צאתו לביקור בישראל, אמר בשיחה עם ראש הממשלה, ש-אותם חש ב„מוחזורי" הקוימה ביום בין הממשל לבין ישראל, בעקבות כשלון השליחות של ד"ר קיסינג'ר. אך ברצון ושינגטון להמשיך בחיפוש אחר הסדרים במזרח-התיכון.

מר פישר לא אמר באילו דרכים מתכוונת וושינגטון לפעול בעת הקרובה.

• ביקור רבינוביץ

עם זה, אמרו פקידים ישראליים, כי לא נמסר להם דבר בענין „כוונות" הממשל בענין זה. אין מדברים על האפשרות לדחות את ביקורו של שר-האוצר יהושע רבינוביץ בושינגטון בחודש הבא. בצירים ישראלים, שמצים להפגש בשבוע הבא עם עוזרו של שר האוצר האמריקני, ג'ראלד פארסקי, לקבוע מועד סופי לביקורו של יהושע רבינוביץ בושינגטון. רק אז ייודע בבירור אם בגלל ההערכה המחודשת של המדיניות, מעדיפה ארצות-הברית שגם שר האוצר ידחה את ביקורו, — לא רק שר-הבטחון, שמעון פרס.

אשר לביטול הביקור של פרס, משתדלים פקידים אמריקנים למעט בחשיבות הענין, אחרי שהידיעה שפירסם „מעריב" בענין זה זכתה אתמול בתהודה רבה בכל אמצעי התקשורת המרכזיים בארצות-הברית.

בתוך כך אמרו בושינגטון — בתגובה על הידיעה שפורסמה אתמול בטור של הולאנד והאוסטנס כי הנשיא פורד ציווה להשעות הספקת

(סוף בעמ' 2, טורים 1, 2, 3, 4)

ח"כ משה דיין נפגש אתמול בוואשינגטון עם שר-החוץ האמריקני הנרי קיסינג'ר, לשיחה שנמשכה 45 דקות. (צילום ראדיו של א.פ)

„פגישה חיובית" — אמר דיין על שיחתו עם קיסינג'ר

סרב למסור פרטים על הדיון, שנכחו בו סיסקו והשגריר דיניץ * לפי שמועה: נדונה גם בעיית וייטנאם

מאת סופר „מעריב" בושינגטון

הקיפאון השורר עתה בעקבות כשלונה של שליחות קיסינג'ר ומטרות ה„עיון מחודש" של מדיניות ארה"ב במזרח-התיכון — נדונו בפגישה בין שר-החוץ האמריקני ד"ר הנרי קיסינג'ר לבין ח"כ משה דיין. הפגישה נמשכה כשעה.

מר דיין עמד להיפגש עם קיסינג'ר במועד מאוחר יותר החודש, אך לפי בקשתו של השר האמריקני, הקדים באו לוושינגטון.

אחרי השיחה אמר מר דיין לעיתונאים, כי הפגישה היתה „חיובית וקונסטרוקטיבית" — אך סירב לגלות פרטים על מה נסבו הדיונים.

מקורות בושינגטון אמרו, כי שר החוץ האמריקני רצה לשמוע משר-הבטחון הישראלי לשעבר מה הן דעותיו על האפשרויות השונות להתקדמות בעתיד.

הפגישה עוררה ענין מיוחד, כיוון שמר דיין הגיע לסטייט דפרטמנט בלוויית השגריר שמחה דיניץ ועל הבנין צבאו כתבים רבים.

במקורות יודעים דבר נמסר, כי היה קיסינג'ר ודיין שוהים בארבע עיניים 20 דקות ואחר-כך הצטרפו אליהם השגריר דיניץ ותת-שר-החוץ סיסקו.

[illegible]

משנשאל על-ידי כתבים בענין המצב בווייטנאם, ציטט מר דיין הודעתו של הגנרל [illegible] — מי שהיה מפקד [illegible] ואחר-כך שגריר בפאריס, אשר אמר כי אמריקה התנתק אחרי שתסיים מעורבותה בהודו-סין.

אחרי הפגישה המריא שר-הבטחון לשעבר לאלתר, כדי להמשיך את מסע הרצאותיו.

„ישראל אינה וייטנאם" אמר רבין למק-גאוורן

מסר לסנאטור האורח על ויתורי ישראל למצרים וכשלון המשא-ומתן

מאת סופרו המדיני של „מעריב"

„ישראל אינה וייטנאם והיא לא תסמוך על אחרים שילחמו למענה" — אמר אתמול ראש הממשלה, מר יצחק רבין בשיחה עם הסנאטור ג'ורג' מק-גאוורן שהגיע לירושלים אחר סיור ברמת הגולן ופגישה עם שר החוץ, מר יגאל אלון בקיבוץ גינוסר (ראה כתבה בעמוד 4).

מר רבין אמר את הדברים כאשר נדונה בשיחה שאלת גבולות השלום של ישראל. הסנטור אמר, כי התרשם משיחותיו עם אישים שונים במדינות ערב כי יש אפשרות להשיג הסדר שלום על בסיס קווי 1967 — אם תוקם מדינה פלשתינית בשטחי הגדה המערבית ורצועת עזה. על בסיס כזה, כך התרשם, יהיו הערבים מוכנים להכיר במדינת ישראל.

*

ראש הממשלה הביע ספק אם אמנם אלו הן דעות ערביות כנות והסביר לאורח את משמעות „גבולות בני הגנה" לגבי ישראל. הוא הדגיש כי ישראל זקוקה לערבויות פיזיות בשטח — משמע, גבולות שאפשר להגן עליהם — ולא לערבויות מבחוץ. בהקשר זה אמר, כי כל מה שישראל זקוקה לו הוא נשק להגן על עצמה מול הנשק הסובייטי הרב הזורם למדינות ערב.

בתגובה על דברי ראש הממשלה, ש„ישראל אינה וייטנאם", אמר הסנטור כי הוא בטוח בכך וכי אין כלל מקום להשוואה, גם לא מן הבחינה האמריקנית.

*

השיחה בין ראש הממשלה לבין הסנאטור ארכה כשעתיים ורוב הזמן שאל האורח שאלות בעקבות השיחות שהיו לו עם מנהיגים ערביים. הוא שמע מנשיא מצרים אנואר סאדאת על עמדותיו ובין השאר סיפר לו, כי הוא נתון בלחצים מצד מדינות ערב וכן מצד הפלשתינים ולכן היה מוגבל בכל הכרוך בהסדר ביניים עם ישראל, אך סאדאת הדגיש כי הוא רוצה בהסדר כזה.

עוד ציין הנשיא המצרי כי על אף הלחצים הערביים עליו, מוכנה היתה

(סוף בעמ' 2, טורים 4, 5, 6)

סוכלה עוד הפיכה בסייגון; צבא האנוי — 100 ק"מ מהעיר

ממשלת סייגון הודיעה הבוקר כי סוכלה עוד נסיון-הפיכה נגד משטרו של הנשיא נגויין ואן תיו. הכי נעצרו קציני-צבא.

זהו הקשר השני נגד המשטר שממשלת דרום וייטנאם מודיעה על סיכולו בימים האחרונים. פרטים על הקשר, מספר העצורים וזהותם לא נמסרו.

סייגון עצמה נהפכה לעיר במצור והחיילים קיבלו רשות להרוג כדי לשמור על הסדר והבטחון. בתוך דיבבות לחדמים קומוניסטיים מתרכזים במרחק של פחות מ-100 ק"מ מן העיר.

לסאן-פראנציסקו הגיעו אתמול יותר מ-50 יתומים וייטנאמיים, הראשונים מבין 2000 היתומים שארצות הברית מבקשת להטיס מוייטנאם. הנשיא פורד הודיע אתמול במסיבת העתונאים שלו בסאן-דייגו, כי ארצות הברית תטיס 2000 יתומים אלה לחוף המערבי שלה במטוסי חיל האוויר האמריקני.

„דיילי מייל" הלונדוני חכר אמש מטוס סילון להטיס בו 150 יתומים וייטנאמיים לבריטניה.

בפנום-פן נמסר, כי ממשלת קאמבודיה הודיעה הגבורה לאזור המרוחק כ-8 ק"מ מן הבירה, שבו הצליחו אתמול המורדים להבקיע את מערך ההגנה. נמסר על קרבות קשים וממשלת קאמבודיה הדדינה שהמצב בשדה הקרב אינו ברור.

כזכור, הודיע אתמול ראש ממשלת תאילנד, כי נודע לו שהכוחות הקומוניסטיים כבר נכנסו לפנום-פן. אחר כך הכחישה זאת ממשלת קאמבודיה וראש הממשלה תיקן את הודעתו. (אי.פי, יו.פי.)

רצים לידיד בביירות

מאת סיליה בן כיטר „מעריב" בארה"ב

לפחות 17 חברות אמריקניות חשובות בהן יצרנית המטוסים גרומאן, חברת התמרוקים „אייבון", יצרנית הצבע „שרווין-ויליאמס" ישתתפו במאי יריד בביירות, שמטרתו הגברת הסחר האמריקני-ערבי.

המיבצע מאורגן על ידי אנשי יחסי ציבור ערביים ורידים, האוספים מכל משתתף סך של 5000 דולאר וטוענים כי ישתתפו גם... חברות יהודיות. דמי ההשתתפות יהיו זהים, אך המארגנים אינם מתחייבים שיקשרו קשרי מסחר.

החזאי: צפוי אוויר קריר

„היום, בשעות לפנה"צ, עדיין יהיה חם מן הרגיל, אחר-כך — עם שינוי הרוח — [illegible] יהדור אוויר יותר קריר ולח, והורגש ירידה בטמפרטורות ועלייה בלחות" — הבטיח החזאי, הבוקר.

מחר, שבת, יהיה מעונן חלקית עם ירידה נוספת בטמפרטורות.

הטמפרטורות הצפויות להיום הלילה: בכתף החרמון 10—15 מעלות; בגולן 12—22; בגליל 16—22; בבקעת כינרות 14—32; בעמק יזרעאל 13—26; בכרמל 15—25; בהר שומרון 18—25; בשפלה 16—30; במישור החוף 18—27; בהרי יהודה וירושלים 14—24.

קהיר מאשימה: קדאפי מרוויח מסגירת התעלה

מלחמת התעמולה בין מצרים לבין לוב שהתריפה בשבועות האחרונים, בהשכת הבוקר יוצא יריד מועצת המנהלים של „אל-אהראם", איחסן עבד אל קודוס, במאמר ההוקיע את שליט לוב.

לטענת עבד אל קודוס, מנגד קדאפי לפתיחת התעלה, כתוך שיקולים כלכליים אנוכיים משום שלוב ניצלה עד כה את סגירת התעלה, לגבות פרמיה לכל חבית נפט שיוצאה, בזכות קירבתה לשוק אירופה.

ארונות 39 חללי צה"ל מוחזרים היום * בעשר סידורים לזיהוי הגופות

מאת יעקב ארז, סופר הצבאי של „מעריב"

גופותיהם של 39 חללי צה"ל, שנהרגו במלחמת יום הכיפורים, ונהרגו בשטחים שנכבשו על-ידי המצרים, יוחזרו הבוקר בשעה 11 לידי נציגי צה"ל. ההחזרה תהיה במחסום הצבאי שבין רצועת צה"ל [illegible] קאנטרה. במקום [illegible]

ההודעה על הכוונה המצרית להחזיר את גופות הנעדרים הזם לפני הצהרים, הגיעה לישראל שלשום בי אמצעות מסה כוח האו"ם בדרום. בתחילה הודיעו המצרים, כי גופות הנעדרים יוחזרו בשבוע הבא. משהגיעה ההודעה לישראל, נבטרה לידע. הורי הנעדרים והרבנות הצבאית הראשית החלה בהכנות מעשיות להוצאת החללים ולהבאתם לקבורה. גופות הנעדרים, שהועברו על-ידי המצרים לארונות, יימסרו על-ידי המצרים לידי כוח האו"ם בדרום במסדר צבאי ואחר כך יעבירו חיילי האו"ם את הארונות לידי אנשי צה"ל, שיכהינו ליד המחסום המזרחי של רצועת החיץ של האו"ם.

גופות הנעדרים יועברו למכון הפתולוגי בתל-אביב ומיד יוחל בפעולות זיהוי. בחזית הדרום נעדרים 57 חיילים. משיוחזרו 39 הגופות, יוותרו 18 נעדרים.

סנטור יעקב יעבץ בלונדון: ארה"ב תספק לישראל את כל הסיוע הצבאי והכלכלי האפשרי

מאת י. פינקלמטון, סופר „מעריב" בלונדון

הסנאטור יעקב יעבץ אמר בלונדון, בתשובה לסופר „מעריב", כי ארצות הברית תספק לישראל את כל הסיוע הצבאי והכלכלי האפשרי.

הסנאטור יעבץ אמר, כי הדעתו של שר ההגנה האמריקני, ג'יימס שלסינג'ר, בענין דחיית הסיוע לישראל, לא הובנה כהלכה. יעבץ, העושה בלונדון בעניני נאט"ו והשוק המשותף, אמר במסיבת עתונאים, כי יהיה זה משום טעות וטפשות להשוות את עמדת ארצות הברית נוכח מצוקתה של וייטנאם לעמדת ארצות-הברית כלפי ישראל.

„ישראל היא בעלת ברית איתנה ורבת-תושיה. ההבדל בינה לבין וייטנאם הוא כהבדל בין יום ללילה. אינני סבור כי מדיניותה של ארצות הברית השגנותה בדבר הגשת סיוע מתקבל על הדעת לישראל. הד"ר קיסינג'ר מבריק אך נהקל בכותל, „הזירה תוצתק עתה לדנוהה ואני סבור כי קיסינג'ר יטפל מעבשיו בענין זה וגם כאן יעבין את יכולתו המזהירה.

„הרוב של שני שלישים שיש בקונגרס למען ישראל יתוקף. בסיסה של מדיניות ארצות הברית היא להעניק לישראל את כל הסיוע שהיא זקוקה לו, אני חוזר על המלה ,זקוקה', כדי שתוכל לקיים את אמינותה כאומה", הוסיף יעבץ ואמר.

ועוד אמר הסנטור במדינת ניו-יורק, כי לכשלון שליחות קיסינג'ר היה גם צד חיובי, משום שהפגין, כי ארצות-הברית נרתעה מכפיה רצונה על ישראל, כפי שיכלה לעשות. עוד הוטגן, כי ישראל עצמאית דיה להשיב בשלילה בעת שלדעתה כוטל בתהוגה על כף המאזניים.

על שאלת סופר „מעריב" אם הודעתו של שלסינג'ר היתה חלק ממערכת המחודה השיב יעבץ, כי הודעה זו לא הובנה כהלכה.

„מה שאמר שלזינגר היה, כי לא תיעשה התחייבות חדשה לספק נשק לישראל בעוד נמשכת הערכה המחודשת של המדיניות. יש התחייבות קיימת לישראל עד סוף שנת הכספים, והיא לא תסבול כמחסור. אפשר ששלסינג'ר דיבר ברוגז, אך זה הכל. אינני רואה שום כרסום בתמיכת הקונגרס בישראל", אמר יעבץ.

מארגני פסטיבל בצרפת לא הציגו סרטים מישראל

מאת תמר גולן, כתבת „מעריב" בפאריס

יום עיון המוקדש לסכסוך במזרח-התיכון יתקיים מחר בעיר רואיין שבמערב צרפת. האירוע יסיים פסטיבל סרטים בן שבוע שהוקדש למהלכ האיסלאם דהמזרח-התיכון. הפסטיבאל נערך על ידי קבוצה צרפתית שמאלנית, והסרטים שהוצגו לא הוצגו. מישראל הגיע הקתואר עבוד קינן.

בתחילה נראה היה, כי הפסטיבאל יציג אך ורק סרטים ערביים. מארגני הפסטיבאל מענו כי אין הם פתוח למשלחות או לארגונים שונים אלא מוזמנים יוצרים ואמנים על בסיס אישי. מארגני הפסטיבאל טענו עוד, כי פניותיהם לאמנים ישראליים אחרים לא נענו. ברגע האחרון הסכימו המארגנים לקבל להצגה מספר סרטים ישראליים. הסרטים לא הופיעו בתוכניה וידיעה שטרם אושרה מסרה, כי הם לא הוצגו כיוון שלא תאמו את הרמה הנדרשת. מתברר, ללא ספק, שהמארגנים התכוונו להציג בעיקר סרטים ערביים ורק בלית-ברירה הסכימו לקבל יצירות של אמנים הנראים להם „כשרים" מבחינה אידיאולוגית.

נער נהרג מחפץ שהתפוצץ

נער מכפר בוקעתה שברמת הגולן, נהרג אתמול, כאשר שיחק בחפץ השוד, שמצא בשדה והו התפוצץ בידו.

ההרוג הוא עלי אחמד שמס, בן 8. בחקירה התברר, שהחפץ שהתפוצץ היה רימון מתוצרת צבית.

מעריב
הלוח הראשי
הלוח הנפוץ ביותר במדינה בעתון הנפוץ ביותר במדינה
בעמודים: 7, 37, 38, 39, 40, 41
מודעות דרושים
בעמודים: 6, 8, 42, 43, 44

האזינו הערב
בגלי צה"ל — בשעה 7.05
בתוכנית: „יום השישי הקצר"
עזר ויצמן
על ספרו „לך שמים לך ארץ"

חדש לבית / נאה למשרד / חזק למחסן / יעיל למעבדה / וקל ולמפעל
מודארקל
ב„ימים ולילות" עמוד 29.

לירה שחסכת- היא לירה שהרווחת
מעריב כלבו
בשבוע הבא במדור „כדאי"
גם ביום ב' וגם ביום ד'

האם הופיע בסביבתך בשבועיים האחרונים?
כלב דוברמן שחור
אוזניים ארוכות, רגליים חומות, 7 חודשים
נעלם ב-17.3 במעוז אביב
פרס כספי נכבד למודיע
טלפון 477060, 442380

מכירת חיסול
רהיטי יבוא איטלקיים
פינת אוכל (6 כסאות) 2,800 ל"י במקום 5,200 ל"י
מזנון 6,500 ל"י במקום 8,500 ל"י
פינת ישיבה (סלון) 7,500 ל"י במקום 11,000 ל"י
„אדיר" יבוא שווק והפצה
פינסקר 61 ת"א 289944 משעה 10 בבוקר עד 20 בערב
במוצאי שבת מ-7.30 עד 10.00 בערב

טופס הדירוג של מצעד הפזמונים העבריים
בגלי צה"ל
היום בעמוד 11

RCA
מכשירים מורשים לישראל לשעונות, מכשפלאורים, לירורים, מכשירי בקרה, מיקרופונים ועוד.
כמו כן מכירה מהכלאי העשיר והמפליא של טרנזיסטורים, דיודות, טריוסטורים, מעגלים משולבים, ספרים מקצועיים, שרטוטים, מתקבצים, תומי ספלון, קבלים, נגדים, מדייקים וכות, אוסטסים, מערכות להרכבה לסטריאו, רמקולים של פיונר, קוליפס ואחרים.
עיר אביב
מפיצה של חברת רדיו ישראלית
ת"א, נחלת בנימין 18, טלפון 50156(03)
8—16, ביום ו' 8—1

היום
בעמוד 36
חידון סמלים
מס' 20
טופס השתתפות בעמוד 2
הפרס הראשי:
מכונית אלפא סוד
(כולל מסים)
ועוד מאות פרסים יקרי ערך

רבבריח
03-653791 854458 04-715015 02-533769 857-76840

ראה עמוד אחרון של „ימים ולילות"

„ארונג" — האורון החדש של ענג
ימים ולילות עמ' 10
שם פרסומאים בע"מ

עכשיו ניתן להשיג את תקליטו של הזמר
צביקה פיק
בלהיטיו:
* אני אוהב אותך לאור
* מה עכשיו
* רינה סיל
* אתך ובלעדיך
ועוד...
להשיג בכל חנויות התקליטים
הפצה
קוליפון

... ה' 3.4.75 — כ"ב בניסן תשל"...

... תשל"ה 10.4.1975
... שידות הבולאי
... ה זו לכבוד
... מי ה-10 "הפועל" תשל"ה
... 1.45, 1.45 ל"י — ראה בעמוד 31

... ם בהגרלת
... ען החייר

... מישלב
... לאלקטרונים
... ערב ובוקר למבוגרים
כיתות ערב
נמשכת ההרשמה לכיתות ערב
בכל סניפי מישלב

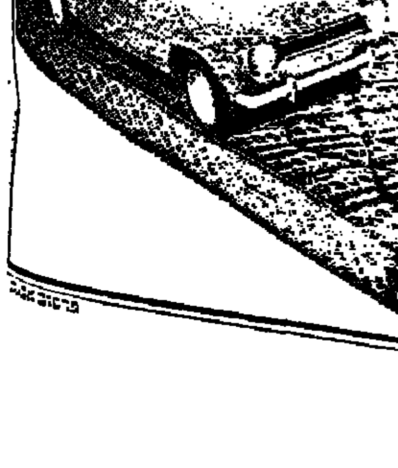

هكذا من الاصل

חוסיין ביקר אתמול בדמשק

התבטאויות שונות — בייחוד של ערפאת — מרמזות על אפשרות של פיוס בין ירדן לבין המחבלים ✶ חוסיין עשוי לבוא לז'נווה

מאת שודד גרנות
סופר "מעריב" לענינים ערביים

חוסיין, מלך ירדן, סיים אתמול ביקור בזק בן שעות אחדות בדמשק, במהלכו דן עם נשיא סוריה, חאפז אל אסד, ויועציו בשורה של נושאים מדיניים וצבאיים הנוגעים בחלקם ליחסים שבין שתי המדינות.

ההודעה הרשמית שפורסמה אמש לאחר סיום הביקור, מסרה, כי אסד וחוסיין דנו, בין השאר, בהתמוטטות שיחותיו של ד"ר קיסינג'ר, בגיבוש העמדה הערבית לקראת כינוס דינווה ובהצעה הסורית לארגוני המחבלים להקים פיקוד מדיני וצבאי משותף.

מבין הנושאים הללו יש לירדן ענין מיוחד לבחון מקרוב את המגעים להקמת הפיקוד הסורי־פלשתיני בפרט ואת ההתהדקות המגעים בין אסד וערפאת בכלל. יש לכך שלוש סיבות:

● השיחות שנערכו באחרונה בין הנשיא אסד לבין יאסר ערפאת והצהרתו של ערפאת אתמול בדוחה שבקאטאר לפיה על המחבלים "להשתחרר מתסביך ספטמבר" (הכוונה לקרבות צבא ירדן עם המחבלים) הולידו ניחושים, כי סוריה עשויה למלא תפקיד של תיווך בחידוש ההידברות בין חוסיין לבין ערפאת.

רדיו רבת־עמון שידר אתמול בהבלטה יתרה את הצהרתו של ערפאת בקטר;

● נשיא סוריה כרך את הצעתו למחבלים להקים פיקוד משותף בהצעה לפלשתינים להשתתף במשלחת הסורית לועידת ז'נווה.

העתון הירדני הרשמי "אל ראי" הביע אתמול תמיכה בשילובם של הפלשתינים במשלחה הסורית לועידת ז'נווה. דבר זה מרמז כי הירדנים מבקשים לבחון באיזו מידה תוכל משלחת ירדן להשתתף בשיחות בועידת ז'נווה, כאשר המחבלים משתתפים במשלחת הסורית. על אף שהירדנים נזהרים מכל התבטאות רשמית, שתצביע על נסיגה מהחלטתם להחרים את ועידת ז'נווה נוכח החלטות רבאט נראה, כי חוסיין טרם פסל את השתתפותו בועידה. יצויין, כי גם הנשיא סאדאת חזר באחרונה והביע את רצונו בהשתתפות "כל מדינות העימות" לרבות ירדן ולבנון בועידת ז'נווה;

● להקמת הפיקוד המשותף לסוריה ולמחבלים עשויה להיות משמעות אופרטיבית מיידית לגבי ירדן, הבאה לידי ביטוי כבר בשיתוף הפעולה הצבאי הנוכחי בין דמשק לבין אש"ף. בעת האחרונה פירסמו דוברים של המחבלים ידיעות על כוונות בכוחה בקרב הצבא הירדני לאורך הגבול הסורי במאמץ לבלום חדירות חוליות של מחבלים משטחה של סוריה לתוך ירדן כדי להמשיך משם אל הגדה המערבית לשם ביצוע פיגועים.

ברור, כי חדירת חוליות אלו מסוריה לירדן נעשית לרוב בידיעתם של השלטונות הסוריים, משום כך כביחים כי נושא זה תפס מקום חשוב בשיחות חוסיין־אסד.

יש משמעות לעובדה, כי במשלחתו של המלך חוסיין נכללו לפחות שני אנשי צבא בכירים. הרמטכ"ל, זייד בן שאכר, וכן יועצו הצבאי של המלך חוסיין בגראל עואד אל תאלד.

צירופם של שני אישים אלו והשיחות שקיימו עם עמיתיהם בצד הסורי שכללו את שר ההגנה מוצטאפה טלאס, עוזרו נאג'י ג'אמיל, הרמטכ"ל חכמת שיהאבי, מעידים על כך שבמהלך הביקור הנוסף נסקר גם שיתוף הפעולה הצבאי בין דמשק לבין רבת־עמון.

מאחורי החדשות
מסתמנת אפשרות לפדרציה סורית־ירדנית־פלשתינית

מאת אורי דן

ביקורו המפתיע ושיחותיו החשאיות של חוסיין מלך ירדן בדמשק נועדו כנראה לבדוק אפשרות להקמת פדראציה סורית־ירדנית־פלשתינית — הערכה זו הביעו הבוקר מקורות יודעי דבר על סמך ידיעות שונות.

המשקיפים הישראליים העוקבים בענין רב אחר התפתחות הזאת, הוסיפו כי מיפנה זה עלול לבוא בעתיד הקרוב מתוך מגמה לגבש את החזית המזרחית נגד ישראל, מבחינה מדינית וצבאית כאחד, לקראת השלב הבא של המאבק בין ישראל למדינות העימות.

המדובר הוא ראשית בהצגת חזית מדינית ערבית משותפת בדיונים הצפויים בועידת ז'נווה המתוכננת, מתוך מגמה לצמצם את שטח התמרון של ישראל. גישה זאת — מסרו המקורות — נתמכת על ידי הנשיא המצרי אנואר סאדאת מתוך תפיסה שלאחר שהערבים במשותף יבטיחו החזרת שליטתם בגדה המערבית, ידונו עתיד הגדה בינם לבין עצמם, בשלב השני.

מבחינה צבאית רוצה חוסיין להבטיח שבמידה וייכשלו הנסיונות להשתלט מחדש על הגדה באמצעים מדיניים, כגון באמצעות ועידת ז'נווה — ישתתף צבאו באורח פעיל בחזית המזרחית הסורית־פלשתינית במסגרת פיקוד משותף.

לכן יש לצפות להתפתחויות ארגוניות מדיניות וצבאיות בין ירדן לסוריה.

לדעת משקיפים צעדו זה של המלך חוסיין בא גם על רקע השינוי הצפוי במדיניות הרשמית האמריקנית בשאלת "זכויותיהם של הפלשתינים". ידיעות שונות מעידות על כך שבשאלה זו תזכה לעיון מדוקדק בהערכת המצב המחודשת הנערכת בוושינגטון. קיימים סימנים מדאיגים שבמסגרת זאת תחליט וושינגטון להעניק לבעיה הפלשתינית עדיפות־טיפול־ראשונה, ממש כפי שטיפלה עד עתה בשאלת הסכסוך הישראלי־מצרי.

כוחות צבא עיראקיים הקיפו פליטים כורדים, שהגיעו לעיר האלאבבה, בצפון עיראק. (צילום ראדיו של א.פ)

מלך חדש למשחק המלכים

קרפוב זכה בכתרו מבלי שהיכה את כלי־המלך של פישר

מאת שאול חון

ממלכת השחמט הבינלאומית זכתה אתמול לקיסר חדש: אנטולי קרפוב הסובייטי בן ה־23. הוא בא במקום בובי פישר האמריקני בן ה־32, שהודח מכהונתו משום שדחה את תנאי הדו־קרב שנועד להערך בינו ובין יריבו.

טכס ההדחה, ששימש בעת ובעונה אחת גם טכס הכתרה, נערך באורח מוזר ויוצא דופן, חסר כל תקדים בתולדות השחמט הבינלאומי. שני גיבורי הפרשה נעדרו ממקום הארוע: קרפוב שוהה במוסקווה ובובי פישר כשוטט אי שם בין דרום ארצות הברית לבין ניו יורק. ואילו טכס ההדחה נערך באמשטרדם, בהכרזה מילולית קצרה ורשמית בפי ד"ר מקס איבה ההולנדי, נשיא הפדרציה הבינלאומית לשחמט (פיד"א).

בובי פישר הנודע, שסרב לקבל עליו את תנאי הדו־קרב בטענה שהם מקפחים אותו ומעניקים יתרון ליריבו, ויתר בכך על הסיכוי לזכות בחלקו הגדול של הפרס הכספי שהוקצב לדו־קרב: חמישה מליון דולאר, תרומת ממשלת הפיליפינים. מסכום זה נועד למנצח 3.2 מיליון דולאר — והעודף למנוצח. לכל חובבי השחמט בעולם לא היה שום ספק בניצחונו הוודאי של בובי על יריבו, אילו נערך הדו קרב. גם הסובייטים עצמם הודו בכך בהזדמנויות בלתי רשמיות.

אולם בובי העמיד את העקרון מעל הכסף וסרב לשחק בתנאים בלתי שווים (פרשת בובי ופרטי הדו קרב ראה עמוד 33).

גם לאחר שנדחתה דרישתו, שאם יגיעו היריבים לתוצאה של 9:9, ייפסק הדו־קרב והוא ישאר אלוף, עוד יכול היה לנצל לטובתו פירצה בהחלטת פיד"א. הדבר מתייחס למספר משחקי הדו־קרב. פיד"א אכן גם ביטלה החלטתה הקודמת שהדו־קרב חייב להכיל 36 משחקים, אך שכחה לבטל "סעיף קטן": שאם לאחר 36 משחקים תהיה התוצאה תיקו (18:18), נשאר אלוף העולם בתוארו.

בעיצומו של המשבר הציעו לבובי לנצל פירצה זו, ולכלכל את משחקיו כך, שהתוצאה תהיה אכנם כזאת בתום 36 משחקים. אולם בובי דחה הצעה זו, באומרו שהיא מעניקה לו יתרון ומקפחת את יריבו — והוא רוצה לשחק בתנאים שווים לשני הצדדים.

סרובו של פישר לקבל את תנאי הדו־קרב נתקבל בעצבות רבה בעולם השחמט. בכך פרש מהזירה גדול השחמטאים במאה זו, ואולי בכל הדורות. את גדולתו הוכיח לכל אורך הקריירה השחמטית הזוהרת והמתולתלה שלו.

משפחות נרצחי מעלות התייחדו עם זכר יקיריהן

מאת מנחם רהט

בני משפחותיהם של 22 תלמידי התיכון הדתי בצפת, שניספו בהתקפת המחבלים במעלות, קיימו אמש מקסי התייחדות עם זכר יקיריהם, בבתיהם — במלאות 11 חודש לאסון.

על פי מסורת עדות שונות בישראל, נוהגים להתייחד עם זכר הנפטר ולקיים סעודה לזכרו, במלאות 11 חודש להסתלקותו. במועד זה גם חדלים מאמירת "קדיש".

פורד עלול לדחות בקשתו לקונגרס

(סוף מעמוד ראשון)

טילי "לאנס" לישראל — שהוא חלק מ"תוכנית המודרניזציה", שתכליתה לרכך את ישראל ולשכנעה, שלא לוותר וותורים ניכרים.

● "יצירת אווירה"

הובעה השערה כי פקידים בממשל ינצלו את בעלי הסוף, כדי ליצור אווירה מסוימת סביב ישראל. אך מוסכם בוושינגטון כי "בכל שתוארך ההערכה המחודשת, כן תחוש אותה ישראל על בשרה".

הובע חשש, כי אם מימושה ההערכה מעבר לזמן הקצר שנקבע לה תחילה, תצטרך ישראל למפעל פעולה רשמית למנוע דחיה בלתי מוגבלת של בקשותיה הדחופות לסיוע צבאי וכלכלי.

פגישה שעמדה להיות אתמול בין קיסינג'ר לבין 25 פקידים בכירים ובהם שרים לשעבר, נדחתה לשבוע הבא. גם דבר זה יביא לידי דחיה מה בטיפול בעניני ישראל. קיסינג'ר עצמו יצא אתמול לקליפורניה לדון עם הנשיא פורד במצב בדרום מזרח אסיה ידונו לו על ההקדמות ההערכה המחודשת של מדיניות ארצות־הברית במזרח־התיכון.

טיטו זועם על מפקד ברית וארשה שטען שהסובייטים שחררו ארצו

חודשה המתיחות בריה"מ יוגוסלאוויה בעקבות האשמות טיטו, כי המרשל יעקובובסקי מסלף את ההיסטוריה ✶ ראש ממשלת יוגוסלאוויה ייצא למוסקווה ליישוב הסכסוך

מאת דסה פרווישן
סופר "טיימס" בבלגראד

בנאום שלא הותיר ספק, כי יחסי יוגוסלוויה־ברית־המועצות עוברים תקופה נוספת של מתיחות, האשים הנשיא טיטו את המרשאל איוואן יעקובובסקי, המפקד העליון של כוחות ברית וארשה, בסילוף תולדותיה של מלחמת העולם השניה ובהתעלמות מן העובדה, כי ההתנגדות לגרמנים ביוגוסלוויה החלה עוד לפני שברית המועצות הותקפה.

הנשיא טיטו לא נקב בשמו של המארשאל יעקובובסקי, אך ניכר היה שתגובתו הזועמת מכוונת כלפי המארשאל, אשר העליב במאמר שנתפרסם לפני זמן לא רב ב"רודה פראוו" את היוגוסלוים באמרו, כי נצחונותיו של הצבא האדום היו מכריעים ליצירתן של תנועות ההתנגדות באירופה — ויוגוסלוויה בכלל זה.

מעל פני השטח נראה, כי הסיבה היחידה לכעס היוגוסלוי היא התעלמותו של יעקובובסקי מהגבורה במאמץ המלחמה היוגוסלוי. אלא שלהתעלמות הקשרים המורים יתר: משמעותה היא, שלצבא הסובייטי היה הגורם המכריע בשיחרורה של יוגוסלוויה, וכי הפרטיזנים של טיטו, שמנו כבר בקיץ 1941 80 אלף איש, לא היו מצליחים להיוותר בחיים בלי סיוע סובייטי.

הנשיא טיטו חש, כי עליו להזכיר לסובייטים, שתנועתו היתה עצמאית מתחילתה וכי רק ב־1944 החלה לקבל סיוע צבאי סובייטי. הנשיא טיטו אמר, שלא יניח לאיש לעוות את ההיסטוריה וציין, כבי עיוות כזה בתוך אולי "מסיבות פוליטיות", אך יוגוסלוויה, לדבריו, אינה מכירה בסיבות פוליטיות כאלה של אף אחת.

עוד אמר טיטו, כי תרומת היוגוסלבים במלחמה מוכרת במערב בעוד ש"אלה שהיו בני בריתנו הקרובים ביותר אינם מכירים בכך".

(יו.פי.) ראש ממשלת יוגוסלוויה, ג'מאל בייד'יץ' יבקר בברית המועצות בין ה־9 ל־15 באפריל, בנסיון ליישב את הריב שפרץ בין המדינות לגבי תפקידו של הצבא האדום בתקופת מלחמת העולם השניה. עיקר הויכוח, לצד הענינים היוקרתיים הוא בשאלה מי שיחרר את חלקיה המזרחיים של יוגוסלוויה — הצבא הסובייטי הכוחות הבולגריים או היוגוסלוים עצמם.

המערך והליכוד הקימו קואליציה בקרית־גת

בעקבות הסכם שהושג אמש בין סיעות המערך והליכוד במועצת עירית קרית־גת, הורחבה הקואליציה העירונית והיא מקיפה בשלב זה 12 מתוך 13 נבחרים. בתפקיד ראש העיריה נשאר מר אריה מאיר, ראש סיעת המערך. סגנו בפועל יהיה ראש סיעת הליכוד, מר דוד מנן, שמאז הבחירות ניהל מאבק אופוזיציוני תקיף נגד מר אריה מאיר וסיעת המערך בעיריה.

לפי ההסכם יכהנו עוד שני סגני ראש העיריה בהואר: משה אלמוליני מסיעת המערך, ודוד קרשטס, מסיעת הליכוד.

"ישראל אינה וייטנאם"

(סוף מעמוד ראשון)

מצרים לקחת על עצמה את הסיכון שבהסדר עם ישראל.

✶

ראש הממשלה הציג את השתלשלות השיחות באמצעות ד"ר קיסינג'ר ופירט אחד לאחד את ה"לאוים" המצריים של ההצעות הישראליות, שהיה בהן ויתור גדול, תוך נטילת סיכון, לטובת מצרים.

במהלך השיחה השמיע הסנאטור משהו בלתי מובן: הוא אמר שהגיע לקאהיר ביום השעיית השיחות ואילו את מטרת שליחותו הגדיר כחלק מן ה"עיון מחדש" של הממשל, בעקבות השעיית השיחות.

בשיחה עם ראש הממשלה עלה גם ענין עתידה של ירושלים. הרושם הוא כי האורח נטה לקבל את הדעה שהפתרון הרצוי הוא עיר מאוחדת, שבה ינתן לבני הדתות השונות לנהל את ענייניהם.

היום עומד האורח לערוך מסיבת עתונאים לסיכום ביקורו בישראל ובאיזור.

שמועות בפריס: הצרפתים ביקשו מסאדאת להזמינם לז'נווה

מאת תמר גולן, סופרת "מעריב" בפאריס

מקורות דיפלומטיים צרפתיים סרבו להגיב רשמית על הצעתו של הנשיא סאדאת, שצרפת ובריטניה ישתתפו בועידת ז'נווה, דרך ארמון אליזה רק קידם בברכה את הודעת הנשיא סאדאת בענין פתיחתה של תעלת סואץ.

עם זאת היו אתמול בפאריס שמועות כי הצרפתים עצמם ביקשו את ההזמנה. בעת ביקורו של הנשיא סאדאת בצרפת, בפברואר שעבר, העלה הנשיא ואלרי ז'יסקאר ד'אסטן את הנושא, אלא שאז הגיב נשיא מצרים בסתמיות; הוא אמר כי יקדם בברכה כל תרומה חיובית למאמצי השלום, אך הטעים כי הענין נתון בידיהן של מעצמות העל.

מקורות צרפתיים רמזו באותו זמן כי הממשלה הצרפתית החדשה, שאינה מעוניינת כל כך בעניני "גדולה", לא תתבע לעצמה תפקיד פעיל במזרח התיכון. אם השמועות בפאריס נכונות, יש, איפוא, לראות בכך שינוי בגישתה של צרפת.

שינוי זה יתכן שנבע מכשלון השליחות האחרונה של קיסינג'ר. יתכן שואלרי ז'יסקאר ד'אסטן סבור עתה כי אירופה, ובראשה צרפת, יכולה למלא את החלל ולקבל על עצמה תפקיד גדול.

הנשיא ז'יסקאר ד'אסטן נרגז בשיטות בלתי קונוונציונליות; כך, ביום שבו נרצח המלך פייצל, טילפן לנשיא סאדאת כדי לשכנע "הערכה מצבי" מפיו בכל הנוגע למזרח התיכון. יתכן שאחרי השיחה ייערכו מגעים נוספים.

גב' בן־פורת — נשיא תורן

שופטת בית־המשפט המחוזי בירושלים, גב' מרים בן־פורת, מונתה ע"י שר המשפטים לתפקיד נשיא תורן של ביהמ"ש המחוזי בבירה.

תוקף המינוי הוא מ־1.4.75. גב' בן־פורת, המכהנת כשופטת מחוזית מ־1958, תבוא במקומו של הנשיא התורן היוצא, השופט משה גולן, שפרש לגימלאות. (ע)

יהודים במוסקווה הודו עם נשפיץ וציטליאנוק

שמונה־עשר יהודים קיימו אתמול במוסקווה הפגנה שקטה בת 15 דקות, להביע מחאתם על חמש שנות הגלות שנגזרו השבוע על שני פעילי עליית יהודים.

היהודים הפגינו לפני חזית ספריית לנין, באותו מקום בו הפגינה קבוצה אחרת של יהודים ב־24 בפברואר. שנים מאותם מפגינים, מרק נשפיץ ובוריס ציטלינוק נידונו ביום שני השבוע לגלות בעוון השתתפות באותה הפגנה. הם הפגינו כשבידיהם כרזות, נגד ההגבלות הסובייטיות על ההגירה ולמען שחרור האסירים "הפוליטיים" היהודים.

במפגנה שנערכה אתמול, לא נישאו כרזות, והיא נסתיימה ללא הפרעה, אף ששוטרי מרש בבגדים אזרחיים עקבו אחריה מקרוב. (אי.פי.)

צ'ו אן לאי יצא מביה"ח

ראש־ממשלתה החולה של סין, צ'ו־אן־לאי, עזב את בית־החולים והתגורר עתה ב"עיר האסורה" של בירת סין — כך מסרו אתמול מקורות זרים בפקינג.

ראש־הממשלה הסיני נפל למשכב לפני כ־11 חודשים ואושפז בבית־חולים בפקינג. השמועות אמרו כי הוא חולה לב.

המקורות מסרו כי צ'ו, בן ה־76, שוהה עתה באיגוף המערבי, השמור ביותר, של "העיר האסורה". שם מחזיקים הירי"ר מאו־טסה־טונג ומנהיגים אחרים במעונות רשמיים.

מתה השחקנית מרי יור היתה באחרונה בישראל

מרי יור, השחקנית בת ה־41, שהיתה הכוכבת של מחזות מצליחים רבים בלונדון, התמוטטה ומתה ביום חמישי, פחות מ־24 שעות לאחר הצגת הבכורה של מחזה חדש בשם "גירוש השדים".

הגברת יור היתה אשתו של השחקן והמחזאי רוברט שאו. היא ביקרה עם בעלה בישראל לאחרונה, לרגל השתתפותו של שאו בסרטו של מנחם גולן "יהלומים".

"גירוש השדים" היה מחזה מתח על־טבעי מאת דון טיילור, ומרי יור כיכבה בו לצד התנור בלקמן. הגברת יור שיחקה את תפקידה של מאורות מתוחכמת שנכנס בה דיבוק בצורת רוחו של הדייר הקודם בבית העתיק מן המאה ה־16 בו היא מתגוררת. המחזה זכה לביקורות צוננות. (אי.פי.)

עיראק אסרה עזרת הצלב האדום לפליטים הכורדים

הוועדה הבינלאומית של הצלב האדום הודיעה אתמול בז'נווה כי הארגון נאלץ להפסיק את הגשת העזרה ההומניטארית לקרבנות הסכסוך שבין הכורדים לבין עיראק.

בהודעה נאמר כי עיראק דרשה את הפסקת הסיוע בשל ההסכם שלה עם איראן.

כמו כן הודיעה עיראק לצלב האדום, שעל הארגון לחדול מלפקח על החזרת הפליטים הכורדים מאיראן לעיראק.

מכחישים "ייקור דמי־המעבר לספינות בתעלת סואץ

יושב ראש רשות תעלת סואץ, משהור אחמד משהור, הכחיש אתמול את הידיעה כאילו ממשלת מצרים מתכוונת להכפיל את דמי המעבר לכלי שיט בתעלת סואץ, כאשר זו תיפתח מחדש בחודש יוני הבא.

העתון "אל־אהבאר" הודיע, כי הממשלה שוקלת תוכנית כזאת, אשר תגדיל את הכנסותיה של מצרים מן התעלה עד לסכום של 600 מיליון דולר לשנה. (יו.פי.)

4 מדינות נאט"ו: המטוס האמריקני טוב מהצרפתי

אבל עדיין לא החליטו לקנותו

ארבעת שרי החוץ של בלגיה, הולנד, נורווגיה ודנמרק, שהתכנסו בבריסל כדי להחליט על רכישתם של 350 מטוסי־קרב, החליטו אתמול כי מטוס ה־פ. 16 האמריקני טוב יותר והוא זול יותר במחיר מאשר מתחרו הצרפתי "מיראז' פ.1" הצרפתי. אך ארבעת השרים סרבו עם זאת להתחייב בפירוש כי ממשלותיהם תקנינה את המטוס האמריקני מתוצרת "ג'נראל דינאמיקס". עדיין קיימת אפשרות כי ההזמנה בת שני מיליארד הדולר תחולק בין שני המטוסים.

הודעתם של השרים הדגיש את הצורך בהחלטה משותפת בנושא, אך לעת עתה רק נורווגיה הודיעה כי היא "ללא ספק" תרכוש את המטוס האמריקני אם יסכימו לכך חברותיה. השרים האחרים נמנעו מהצהרות החלטיות.

שר החוץ ההודי — למצרים

מאת מ. קרישנמורטי, סופר "מעריב" בניו־דלהי

שר החוץ של הודו, י.ב. שאבאן, יבקר בעוד שלושה שבועות בקהיר על פי הזמנתו של שר החוץ המצרי, איסמאיל פהמי. בעת הביקור יידון מה שכונה בפי דובר רשמי בהודו "המצב טעון חומר הנפץ" במערב אסיה.

"ביקור הרצון הטוב" של שאבאן הוא ביקורו הראשון בארץ זרה מאז קיבל את תפקיד שר החוץ.

הודעה לבעלי רכב פרטי!!!
מבצע החודש בהנחות גדולות

נשיונל אטלנטיק — יצרני ציפויי חן למושבי רכב — מודיעה על

מכירה ישירה מהיצרן לצרכן

של ציפויים למושבי רכב מבד מגבת סטרץ'

לרגל מבצע החודש יימכרו הציפויים במחיר מוזל

✶ ציפויי חן מיפה ומהדר את מכוניתך.
✶ ציפויי חן סופג את זיעתך ומונע התחממות מכוניתך — אידיאלי לאקלים החם של הארץ.
✶ ציפויי חן בצבעים יציבים ומרהיבים.
✶ ציפויי חן מלווה בתעודת אחריות.

"לאיכות וחן — אין כציפויי חן"

המכירה הקמעונאית תערך במחסן המפעל, תל־אביב, נשיונל אטלנטיק

רח' מטלון 61 [קודם רח' מרכז מסחרי]

(5 בנינים מזרחה מרח' העליה 21), פתוח מ־9 בבוקר עד 7 בערב

בחיפה — אמריס בע"מ, רח' המגינים 60א', פתוח: מ־7.30—16.00
באשדוד — "לרכב", מרכז מסחרי 62א', פתוח: מ־8—13, ומ־16—19
ברחובות — ס.א.ר. רכב בע"מ, הרצל 125, פתוח מ־8—13 ומ־16—19
בטבריה — יוסף ורדי, רח' הגליל, פתוח: מ־7.30 בבוקר עד 17.30
בראשל"צ — "שרותף" רח' הרצל 41, פתוח מ־8—13 ומ־15—18
בחדרה — קלנע שיווק רכב בע"מ, רח' הרברט סמואל 25

מעריב

העורך: שלום רוזנפלד
המו"ל: חברת מודיעין בע"מ
בית דפוס "מעריב" בע"מ

תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית "מעריב", רח' קרליבך 2 (מיקוד: 67132) ת.ד. 20010 טל. 287211. סניף ראשי לקבלת מודעות בתל־אביב: שדרות רוטשילד 33 (מיקוד: 65123), טלפון 290994.

ירושלים: המערכת: רח' הלל 14 (מיקוד: 94581), טל. 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טל. 231769.

חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד: 33104), טלפון 666468; 669028. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 663254; 660051.

גזור ושלח

טופס השתתפות לחידון הסמלים המופיע בעמוד 36

רשום את מספר ההגדרה המתאימה ליד מספר הסמל המופיע בתלוש בהתאם לפתרונך. כל פתרון יש לשלוח במעטפה נפרדת.

אל: "מעריב" — חידון הסמלים
ת.ד. 20241, תל־אביב.

חידון מס' 20 — 4.4.75

שם משפחה.................. שם פרטי..................
רחוב.................. מספר..................
עיר.................. טלפון..................

סמל מס'	מתאים להגדרה	סמל מס'	מתאים להגדרה	סמל מס'	מתאים להגדרה	סמל מס'	מתאים להגדרה
1		14		27		40	
2		15		28		41	
3		16		29		42	
4		17		30		43	
5		18		31		44	
6		19		32		45	
7		20		33		46	
8		21		34		47	
9		22		35		48	
10		23		36		49	
11		24		37		50	
12		25		38		51	
13		26		39		52	

פורד: נקיים כל התחייבויות ארה"ב לנאט"ו ושאר בעלות־ברית שלנו

במסיבת עתונאים רבת־משתתפים התייחס קצרות למזה"ת ונראה כי ניסה להרגיע את ישראל

מאת שמואל שגב
סופר "מעריב" בוושינגטון

"על אף הקשיים האחרונים במזרח התיכון, אני מקווה שנוכל למצוא דרך לשמור על ההגעה לקראת שלום. אפשר שנצטרך ללכת לז'נבה, אף כי הייתי מעדיף שזה יהיה אחרת", אמש אמש נשיא ארצות־הברית ג'ראלד פורד במסיבת העתונאים שלו במאנ־דיגו שבקליפורניה, אשר הועברה בשידור טלוויזיה ישיר.

נגיעה זו במזרח התיכון היתה היחידה בכל מסיבת העתונאים, שיוחדה בעיקר ל־מצב הדרמאטי בהודו־סין ו־לשאלות־פנים. משקיפים בוושינגטון אמרו כי אחרי ש־האשים את ישראל בכשלון שליחותו של קיסינג'ר וציווה לבדוק מחדש את מדיניותה של ארצות־הברית במזרח התיכון, ביקש עתה הנשיא ל־הרגיע את ישראל ולמנוע כ־הצהרה שהיתה עלולה לקומם את הנהגתה של ישראל, בבי־יוחד אחרי השדר התריף שלו לראש הממשלה יצחק רבין.

נשיא ארצות־הברית הזהיר ירדביב שלא להניח כי מה שאירע בהודו־סין ויתרחש גם בחלקים אחרים של העולם. "אנו נקיים את ההתחייבויות שלנו לנאט"ו לאירופה ולבעלות־הברית ה־אחרות שלנו", אמר פורד.

הוא חזר ואמר כי על אף הטראגדיה בוייטנאם, תעמוד ארצות־הברית איתן לצידן של בעלות־בריתה. נראה שדבריו כוונו בעיקר לנאט"ו אף כי במובן רחב יותר אפשר להחיל אותם גם על ישראל ועל בעלות־ברית של ארצות הברית במזרח הרחוק.

קיסינג'ר מתגונן מפני טענות שהוא מאשים את ישראל בהכשלתו

אך בשיחות פרטיות ותידרוכים מוסיפים אנשי משרד החוץ בוושינגטון לתלות קולר האשמות בצנואר ירושלים ✶ טענות שרבין נכנע ללחץ פנימי "שאין לו מקום במדיניות־חוץ"

מאת פילים בן,
סופר "מעריב" בארה"ב

שר החוץ של ארצות הברית, הנרי קיסינג'ר, הגן על עצמו בתוקף נגד האשמות שהשמיעו כלפיו, שלא בפומבי, כמה מבכיריהם של יהודי ארצות הברית, כי פתח במערכה של האשמת ישראל בכשלון שליחותו ה־אחרונה במזרח התיכון.

בפיקניקים־המוניים בשירה ובריקודים חגגו את ה"מימונה" ברחבי הארץ

נשיא המדינה, מר אפרים קציר, השתתף אתמול בחגיגות המימונה בעמק המצלבה בירושלים.

ריקי, רקדנית בטן, הלהיבה אתמול שתי רבבות חוגגים באשדוד. (צילום: לואיזה)

הרב עובדיה יוסף מסתייג — ומברך

דובר הראשון לציון, הרב הראשי לישראל עובדיה יוסף, מסר לפרסום את ההודעה הבאה:

לאחר שהתפרסם ברבים כי בשנים קודמות היו בחגיגות המימונה הופעות של התנהגות בלתי צנועה ומכשולים אחרים בניגוד למסורת ישראל, ואף חשש של מכירת מאכלים אסורים על ידי אנשים בלתי אחראים, ללא תעודות כשרות, ומאחר שקיים בלב הראשון לציון חשש שמארגני החגיגות לא יצליחו להשתלט על ההמונים הרבים, למרות הבטחתם וכוונתם הטובה להקן את אופי חגיגות המימונה, לכן אין בדעת הראשון לציון להופיע בשנה זו במקום האירוע, כפי שפורסם.

הראשון לציון שולח בזה את ברכתו לעדה המרוקאית ולכל יתר העדות הקדושות בישראל ומאחל להם שיזכו לשנים רבות נעימות וטובות, בבריאות וכל טוב, ויזכו לחנך את בניהם ובנותיהם בדרך התורה והמצוות שליוו את עם ישראל במשך כל הדורות.

הראשון לציון מקווה להופיע בשנים הבאות בחגיגות המימונה כאשר הדברים יבואו על תיקונם במילואם.

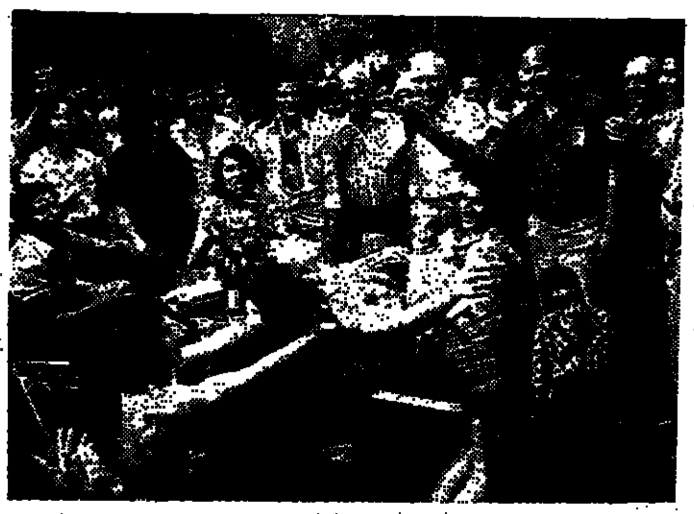

גם מזכיר ההסתדרות ירוחם משל בא להשתתף בחגיגות המימונה. בצילום הוא נראה מעודד במחיאות כפיים זוג שיצא במחול.

מאת סופרי "מעריב"

עשרות אלפי אנשים חגגו אתמול במקומות שונים בארץ את חג ה"מימונה".

בירושלים התרכזו החגיגות בעמק המצלבה. הנהירה לשם החלה משעות הבוקר, כשהחוגגים באים כרתוק ד־בקרוב. אלה שמוצאם מצפון אפריקה טרחו להביא מנוף משובח, מצב רוח מרומם, כלי אוכל נאים ותלבושות מסורתיות. אלה שנולדו בארץ או ש־עלו מגלויות אחרות הסתפקו בהשתתפות בשמחה ההמונית.

יוצאי צפון אפריקה השתדלו להופיע בתלבושות מסורתיות, כפי שהיו רגילים לה ב־מרוקו, בתוניס ובאלג'יר. צעירות ד־בבוגרות לבשו בגדים מסורתיים, מזגו תה וקפה בכלי כסף ונחושת, והמזון בשובה הוגש בכלים הנראים כמוצגים במוזיאונים. וברקע: שירה ונגינה ד־צהלת חוגגים.

כבכל איכר־תג, כן גם אתמול, נבעל יום ה"מימונה" בהופעות אומנותיות ובתצוגת תלבושות מסורתיות. מפגן זה הדגים את היפה והמשותף לכל ה־חוגגים שהתקבצו ליום אחד בירושלים.

רקדנית בטן באשדוד

חגיגות ה"מימונה" באשדוד התנהלו כפיקניק המוני בפארק העירוני, ב־השתתפות כ־20.000 איש.

מאות אוהלים היו פזורים סביב ב־מת הבידור הגדולה. בחגיגות באשדוד ביקרו השר אהרון ידלין, ח"כ גאולה כהן, אורח הכבוד של אשדוד, מר אברהם ציגל, האלופים (מיל.) עזר וייצמן ומוטי הוד וראשי רשויות מה־סביבה.

התלהבות של ממש עוררה רקדנית־בטן שהופיעה בשתי הופעות יחיד. ה־הפסקות בין הופעת הזמרים והרקדנים נוצלו להודעות בלתי פוסקות על אוב־דן ילדים ותינוקות.

הרב הראשי גורן בחגיגות בשדרות

כ־5000 חוגגים השתתפו בחגיגות ה"מימונה" בעיירה שדרות. הן נערכו בחורשת "הדסה" בעיירה, שם הוקמו אהלים רבים, כשמאות משפחות על נשיהם וטפם מתגודדות מתחת לעצים המסיבות לבם במאכלים.

הרב הראשי לישראל, הרב שלמה גורן, שביקר בשעות הבוקר בחורשת החוגגים הביע סיפוק מעצם חגיגת ה־מימונה ואמר שעמנו זקוק לשמחה ד־כוב שהוסיפו עוד יום לשמוח בו וכי זהו מסורת שיש להתהדר בה. השרים אברהם עופר ואהרון אוזן ביקרו אף הם בחגיגות בשדרות והתארחו אצל כבה משפחות שנטו אהליהן בחורשת "הדסה". האורחים נתקבלו על ידי ראש המועצה, יונתן ישרה, בדבש תמרים וחלב.

חגיגת "לוחמת" בסחנה

20 אלף איש השתתפו בחגיגות ה"מימונה" שנערכו ב"גן השלושה" (סחנה) במזג אוויר לוהט. 37 מעלות החום לא הרתיעו את אלפי תושבי בית שאן ותושבים מכל רחבי הארץ — ואפילו כאילת — מלבוא ולהשתתף בתחרויות השונות שנערכו במקום: התחרויות התלבושות המסורתיות, נגינה ושירה, הקמת האוהל היפה ביותר והתחרויות כלי הגשה נאים.

אכבצי בחתן הכורים ביותר נבקשו כדי לשבור על שלום החוגגים. כמזכיר ההסתדרות, ירוחם משל, הברי התעדה הברכות של ההסתדרות, היו אורחי הכבוד של הטכס.

במערת אליהו בחיפה

מערת אליהו הנביא המתה אתמול מאות חוגגים. בני העדה המרוקאית התכנסו במערה ובמבואותיה לחגוג את המימונה. במקום נערכו פיקניקים ד־תוכניות אמנותיות.

אלפים מתושבי עכו ויישובי הגליל המערבי, השתתפו בחגיגת המימונה הברכותית לאזור הגליל המערבי — שהתקיימה בחורשת נפוליאון שבמזרחה של עכו.

במרכז החורשה הוקמה ביתה עץ ד־צליה הופיעו אמנים מקצועיים וחובבים, תזמורת מוגרבית מסורתית, תזמורת הנוער העירונית של עכו, ועוד. את פני הבאים קידמו בצהרי היום ב־דברי ברכה ראש עיריית עכו, ישראל דורון, ומזכיר מועצת הפועלים יצחק זוהיה. החגיגות התקיימו בחסותו של שר הסעד מיכאל חזני.

הפנטאגון מאשר: בוטל ביקור פרס

מאת פילים בן, סופר "מעריב" בארה"ב

במשרד ההגנה בוושינגטון אישרו את הידיעה שנתפרסמה ב"מעריב", כי בוטל ביקור של שר הבטחון, שמעון פרס, בארצות־הברית.

ביטול הביקור בא משום שעדיין לא נסתיימה ההערכה המחודשת של מדיניות ארצות־הברית במזרח־התיכון. הערכה שהושלם בעוד ששה ימים. ביום זה, 10 בחודש, עומד הנשיא פורד להשמיע לפני הקונגרס בוושינגטון את נאומו השנתי על מצב העולם.

"פורטוגל לא תרשה תידלוק מטוסי אה"ב בדרך לישראל"

אמר ראש הממשלה הפורטוגלית, בראיון לעתון לבנוני פרו־לובי ✶ עוד אמר: "ממשלתי חותרת לידידות עם עמי ערב"

ראש ממשלת פורטוגל, מר ואסקו גונקאלבס, אמר בראיון שפורסם אתמול ב־שבועון לבנוני, כי ממשל־תו לא תרשה לתדלק מטו־סים אמריקאניים באיים ה־אזוריים, אם יוחו מטוסים אלה בדרכם לישראל כש־הם נושאים ציוד צבאי ו־נשק.

שגרירת אוסטריה: ידענו מראש שמחבלים יתקפו את עולי בריה"מ

מאת איתנה דרומשקרן

"עוד זמן רב לפני התקפת המחבלים הערביים בשנה החמש־עשרה בירושה, כאשר לקחו בני ערובה מבין הע־ולים מבריה"מ, היה ידוע, כי המחבלים מתכוונים לתקוף את מחנה המעבר לפליטים בשנאו. הדבר נודע כאשר נעצרו פדאיים ערביים וברשותם מפה מפורטת של מחנה המעבר".

נכשל נסיון לסיכום בין ל"ע, ד"צ ושינוי

מאת כ. שביט

ראש משלחת הקונגרס האמריקני שבאה ממצרים: "התרשמנו שיש סיכוי לחדש את התיווך ולגשר על הפער"

מאת רחל פרימור

ארה"ב תתווה מדיניות חדשה להשקעת כספי־נפט

מאת סופר "מעריב" בוושינגטון

נשיא ארה"ב ג'ראלד פורד יודיע בקרוב על ה־קמתה של ועדה במשלתית רמת־דרג לפקח על השקעות של מדינות נפט ער־ביות בארצות־הברית.

ג'ראלד פארסקי, עוזר שר האוצר, אמר אמש כי כוי־נות ההשקעות החדשה של הערבים בארצות־הברית יתו־וה בפגישה הראשונה בין המדינות הצורכות נפט וה־מדינות המפיקות אותו שתהיה בשבוע הבא בפאריס.

הגן על בני משפחתך תן להם מקלט טרומי מפלדה*

(ניתן להתקנה ביום אחד)

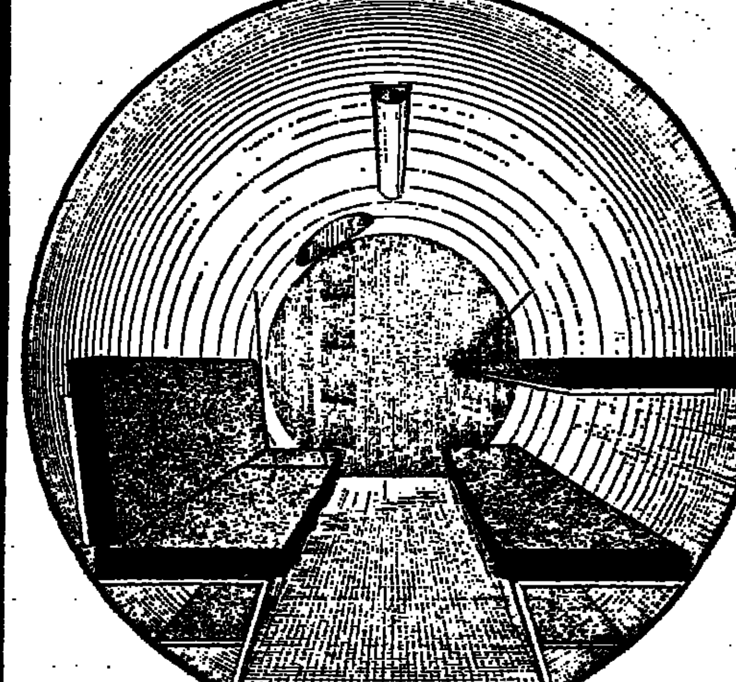

- המקלט עשוי מפלדה בצורת גליל אופקי.
- מועד לשמוש של עד 2 משפחות ומאפשר ישיבה נוחה ל־10 אנשים.
- ניתן להגדלות וצרופים למספר גדול יותר של אנשים.
- כולל 4 משטחים מרופדים לישיבה ושינה, 2 משטחי אכסון גדולים, מתקן אורור, מתקן תאורה ויציאת חירום.
- קוטר — 2.20 מ', אורך — 2.70 מ'.
- אטום לרטיבות, אנטי קורוסיבי, התנגדות לפגיעות מכניות.

✶ מאושר ומומלץ על־ידי הג"א.

לקבלת יעוץ ופרטים נוספים:

אמפור סחר בינלאומי בע"מ
AMPOR INTERNATIONAL TRADE Ltd.
רחוב סוקולוב 24, תל־אביב, טלפון 226615.

צפירת דומיה לציון יום השואה והגבורה

צפירת דומיה, בת שתי דקות, לציון יום השואה והגבורה, תושמע ביום שלישי, כ"ז בניסן, 8 באפריל ברחבי הארץ. בהשמע הצפירה, תושבת כל פעילות, האנשים יעמדו דום. נהגים יעצרו את רכבם, ונוסעים ירדו ויעמדו עד תום הצפירה. בו בזמן יורד הדגל הלאומי במחנות צה"ל לחצי התורן.

בתום חג הפסח תחל בכל יחידות צה"ל פעולת הסברה בנושא השואה והגבורה, לפי הנחיות מטעם קצין חינוך ראשי.

משמר כבוד של צה"ל יוצב בעצרת-הזיכרון ליום השואה והגבורה, שתיערך לאור זרקורים ביום ב' ב"יד ושם" בירושלים.

משמר כבוד של צה"ל וכיתת-אש ישתתפו בעצרת-הזכרון, שתיערך ביום השואה והגבורה בקיבוץ לוחמי הגיטאות. חוליה מתזמורת צה"ל תשמיע בעצרת תרועת-אבל.

הנשיא קציר אירח 200 עולים חדשים

נשיא המדינה, פרופ' אפרים קציר, קיבל אתמול במעונו קבוצה של 200 עולים חדשים מארצות שונות, שבאו מפרדס-חנה והסביבה וסיירו בירושלים, מטעם המדור לעליה של הוועד הפועל של ההסתדרות.

כן קיבל נשיא המדינה קבוצה של 25 איש, ממארגני חגיגות המימונה בארץ.

13 ממורשי אגד טרם הגישו כתבי התפטרות

154 מבין 167 המורשים של קואופרטיב אגד הגישו כתבי התפטרות ובעת הכרות עוד 13 התימות על כתבי התפטרות. דבר זה נתברר אתמול, כשנציגים של הסיעות היריבות הופיעו בפני השופט המחוזי התל-אביבי, ש. לובנברג, כפי שהוסכם לפני שבועיים, כדי למסור דו"ח על התפטרות המורשים של אגד.

כזכור הוחלט בזמנו, בהסכמת הצדדים, על התפטרות כל 167 המורשים, כדי לאפשר את הקדמת הבחירות באגד הצפויות ב-13 במאי. כל עוד לא התפטרו כל המורשים אין אפשרות להקדים את הבחירות. שכן המנדט שלהם עומד בתוקפו עד מועד הבחירות הרגיל, שיחול רק בעוד חדשים אחדים. על הקדמת הבחירות הוחלט לפי הסכם בין ההנהלה והאופוזיציה באגד.

בסיכום אמר השופט לובנברג, כי ההנהלה הנוכחית של הקואופרטיב הודיעה, שהיא תזמן ישיבת המורשים ביום ב' הבא, 7 באפריל, אחה"צ. הצדדים גם הסכימו לבוא לבית המשפט ביום ד', 9 באפריל, כדי לדווח על המורשים ולמסור אם נתקבלו כבר כל כתבי ההתפטרות של חברי המועצה.

שאילתה לשר החינוך: מדוע אין שידור חוזר לתוכנית נידוני „הפרשה"?

מאת סופר „מעריב" בירושלים

מדוע לא שודרה תוכנית הטלוויזיה על נידוני „הפרשה" בשידור חוזר? — שאילתה זו הגיש ח"כ גדעון פת (הליכוד) לשר החינוך והתרבות, אהרון ידלין, שהוא הממונה על ביצוע חוק רשות השידור.

פת ביקש לדעת אם אמנם התקבלה החלטה לא לשדר את התכנית שנית, ואם כן, מהן הסיבות לכך.

שאילתה נוספת הופנתה השבוע לשר החינוך והתרבות על ידי ח"כ אברהם כץ (הליכוד), שביקש לדעת מה מספר הראיונות שהוקלטו ולא שודרו בתכנית הראיונות הטלוויזיונית „מגע" ומהן הסיבות לכך שהראיונות לא שודרו.

רק 3 זוגות ממשיכים לשבות ברמת-השרון

מאת מרדכי אלקן

רוב הזוגות הצעירים, ששבתו שביתת שבת על המדרכה בכניסה לבנין המועצה המקומית רמת השרון מאז יום ב' השבוע, הפסיקו אתמול את השביתה.

אמש נשארו במקום שלושה זוגות, ביניהם שתי נשים בהריון, שהחליטו להמשיך בשביתה עד שמשרד השיכון ישיג להם דיור בשכירות ברמת השרון. שלושת הגברים שבין השובתים לנים תחת כיפת השמים על המדרכה בכניסה לבנין המועצה המקומית.

אתמול ביקרו במועצה המקומית נציגי משרד השיכון, שהגיעו להסדר עם רוב השובתים.

בסיכום הרבע הראשון של 1975 התיירות לישראל ירדה ב-12% לעומת אשתקד

מאת אברהם מנפירי

במארס הגיעו לישראל 56,700 תיירים וזו ירידה של ששה אחוזים לעומת מארס אשתקד. אז באו 60,500 תיירים. בשלושת החדשים הראשונים של השנה באו 111,100 לעומת 126,100 תיירים באותה תקופה אשתקד (זו ירידה של 12 אחוזים). על כך מסרו דוברי הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה ומשרד התיירות.

החגים פסח ופסחא חלו השנה במארס, לעומת אפריל אשתקד, ועל כן הירידה במספר התיירים משמעותית עוד יותר.

הומלצו לכהונת שופטים

ועדה למינוי שופטים בראשותו של שר המשפטים, מר חיים צדוק, החליטה אתמול להמליץ לפני נשיא המדינה למנות לכהונת שופטים מחוזיים בתל-אביב את השופט הראשי של בית-משפט השלום, מר חיים שטיינברג, את שופט בית-משפט השלום ורשם בית משפט מחוזי, מר שלמה לוין ואת עורך-הדין מרדכי בן דרור.

כן המליצה הוועדה למנות כשופטי בית-משפט השלום בחיפה את שופט התעבורה, מר מיכה לינדנשטראוס ואת עורך הדין כמאל חייר ולשופט בית משפט השלום בעכו את עו"ד מאיר דואק.

600 מיליון ל"י יושקעו בפיתוח התחבורה בת"א

במסגרת תכנית החומש לפיתוח התחבורה באיזור תל-אביב יושקעו כ-600 מיליון ל"י באמצעות חברת „נתיבי איילון" — אמר אתמול שר התחבורה, גד יעקבי, בטקס חילופי המנכ"לים של החברה, שהתקיים בלשכתו בתל-אביב. במסגרת הסכום יושקע בפרוייקט איילון המרכזי — בפיתוח כבישים, צמתים וגשרים.

בדברי ברכתו למנכ"ל היוצא, מר ברוך עמיר ולמנכ"ל הנכנס, אלוף (מיל.) ישראל גרנית, ציין מר יעקבי, כי מאז הקמת החברה בחודש דצמבר 1974 ועד חודש מארס השנה הושקעו בפעולות ובפרוייקטים השונים שהחברה ביצעה סך של 280 מיליון ל"י.

ראש הממשלה יצחק רבין, קיבל אתמול לשיחה בביתו בירושלים את יושב-ראש ועדת המשנה לענייני המזרח התיכון בוועדת החוץ של הסנאט האמריקני, הסנאטור הדמוקראטי ג'ורג' מק-גאוורן. (צילום: מ. דהרקסטרו)

השר יעקבי: אין אנו נמצאים בעיצומו של קרע עם ארה"ב

„אם יותרו טיסות שכר תיתכן התמוטטות בקשרי האוויר עם חו"ל"

מאת רזל פרימור

„אין לנו עניין להחזיק את רוב השטחים בסיני, אלא אם כן הם משמשים להגנתה של ישראל, כאשר מצב המלחמה קיים. אם תבטל מצרים את מצב המלחמה, הרי מבחינת השטחים בסיני, פרט לפירוזם, אין לנו עניין בהם" — אמר אתמול שר התחבורה, מר גד יעקבי, בהרצאה שהשמיע בפני עובדי נמל התעופה בן-גוריון.

עוד אמר השר יעקבי, כי אין אנו נמצאים בעיצומו של קרע בינינו לבין ארצות הברית, אף עקיבת מפלת ביחסים שבין שתי המדינות. „הוויכוח נובע מן ההבדל הטבעי, שבין נקודת השקפתה של ארצות הברית כמעצמה על לבין השקפתה של מדינת ישראל. ויכוח זה, הוסיף השר, מחייב אותנו למאמץ לאומי מוגבר, לא רק בהסברת עמדותינו, או בתחום הבטחון, אלא יותר בתחומי המשק והכלכלה. „בלי מאמץ פנימי, לא נוכל להתמודד עם בעיות קשות הניצבות לפנינו".

בסקרו את מסע התיווך של ד"ר קיסינג'ר באיזור, אמר שר התחבורה, כי היה זה מו"מ על הסכם צבאי נוסף, „ובמסגרת הזאת, לא יכולנו לוותר על צרכים הבטחוניים שלנו".

להלן הזהיר השר, כי ישראל מוכנה גם עתה לקראת הסדר מוגבל יותר משלום, הסכם אשר יוביל לקראת מצב של שלום. אם הסכם שכזה לא יושג תלך ישראל לז'נבה, ואת, לאחר שנקטה עמדה ברורה שפירושה — נכונות למו"מ על שלום, המלווה בויתורים טריטוריאליים.

• טיסות השכר לישראל

כלכלני אגף התכנון והכלכלה של משרד התחבורה סבורים, כי התרה כללית של טיסות שכר תהיה בעלת משמעות כלכלית נמוכה ביותר, לעומת הנזקים הודאיים שייגרמו למשק, אם יותרו טיסות שכר חופשיות לישראל. „מדינה שאחראית לגורלה אינה יכולה לשקול שינוי במדיניות טיסות השכר רק מנקודת ראותו של כיס התייר הבודד" — אמר השר.

בחוות הדעת של האגף לתכנון וכלכלה במשרד התחבורה, שנמסרה לשר, נאמר בין היתר, כי למרות שמותרות טיסות שכר מסקנדינאוויה לישראל עבור סטודנטים ולצליינים, לא גדל מספר הבאים מסקנדינאוויה לארץ. כלכלני האגף קובעים, כי שינוי המדיניות הקיימת יפגע בטווח ארוך בקשרי האוויר הסדירים בין ישראל ומדינות העולם. לדברי כותבי הסקר, יש לשקול גם את ההשפעות על מאזן התשלומים של המשק, על מעמדה הכלכלי של „אל על". לדעת שר התחבורה, במצב המדיני הבינלאומי הנוכחי, יש גם חשש רציני להתמוטטות כללית של קשרי האוויר בין ישראל וחו"ל, אם יותרו טיסות שכר. „כל אלה מביאים למסקנה, כי אין שום הצדקה לשינוי המדיניות הקיימת, האוסרת טיסות שכר לישראל, מאירופה ואמריקה".

• „ירושלים" ב„ארקיע"

אשר לתכניות פיתוח התעופה בארץ אמר שר התחבורה לעובדי נמל התעופה בן גוריון, כי תכנית החומש בנושא זה כבר סוכמה על ידי אנשי משרדו. לפי התכנית יושקעו כשני מיליארדי לירות בפיתוח התעופה. במסגרת תקציב זה יוקדשו לנמל התעופה 300 מיליון לירות; 100 מיליון לירות יוקדשו לפיתוח „ארקיע", וכן יוקצו סכומים לרכישת שלושה מטוסי „בואינג 747" על ידי חברת „אל על".

מאיר יערי בפתיחת ועידת הקיבוץ-הארצי

יש משבר-אמון בין צמרת צה"ל לבין תנועת-העבודה

מאת דליה מזורי

במחאה על אי-שיתופם של חברי התנועה הקיבוצית בעמדות מפתח בצה"ל ועל „משבר אמון בין הצמרת של צה"ל לבין תנועת העבודה", יצא אמש מאיר יערי בפתיחת הועידה ה-12 של הקיבוץ הארצי שנערכה בעין השופט.

לדבריו, „קצר זה" באמון חל מאז מלחמת ששת הימים ומשמעותו היא אי-שיתופם של אנשי תנועת העבודה בתפקידים אחראיים בצה"ל. „חלקם של בני התנועה הקיבוצית הוא בתשחית, בדרגים הגבוהים. ואולם בתפקידים אחראיים — איני רואה אותם. אין אני רואה את האלופים של תנועה זו" אמר, והוסיף בנימת ביקורת, כי הגנראלים של היום מצטרפים לליכוד. הוא אמר כי הוא מביע דאגה זו לא משום שנוגע לשלטון, אלא מתוך אמונה שגם היום הקיבוץ יכול, וחייב להיות, החוליה המבריחה בשרשרת.

הועידה נפתחה אתמול בצהריים במעמד 600 צירים מ-75 משקים. את דברי הפתיחה נשא שמעון אבידן, המזכיר הכללי היוצא של הקיבוץ הארצי, שאמר, שעל אף שהחברה הקיבוצית עמדה בשנה האחרונה במיבחנים קשים חיזקה את ידי חבריה וגברה על כל המיכשולים. בהמשך דבריו ציין, כי על החברה הקיבוצית להתקומם, להיאבק ולהתריע כנגד השחיתות שפשתה באחרונה בקרב חלק מהציבוריות הישראלית.

הועידה, שתימשך שלושה ימים, מתקיימת בקיבוץ עין השופט והיא תדון בבעיות שהתעוררו במשקי הקיבוץ הארצי לאחר מלחמת יום הכיפורים. הנושאים שידונו הם: ארגון הדמוקרטיה בתנועה, מעמד העבודה, הקיבוץ הרב-גילי, הצריכה השיתופית ו„קיבוץ וציונות".

הועידה נפתחה באולם האיזורי גידון, ב„יזכור" לנופלים ובשירת ה„אינטרנציונל" ו„התקווה".

מנחם רונר, חבר מזכירות הקיבוץ הארצי, שדיבר במבוא על הנושא: „הקיבוץ כחברה אחרת", מסר, כי עד 1960 הצטרפו למשקי הקיבוץ הארצי 700 בנים בלבד ומאז עלה מספרם של המצטרפים והגיע ל-6000. בגמר הרצאתו התחלקו באי הועידה ל-12 קבוצות-דיון על נושא „הקיבוץ הרב-דורי", שבהן נדונה בעיית השפעת הדורות.

בשבת אחר הצהריים תהיה הצבעה על ההחלטות ובערב הנעילה ישמע נאום מפי ראש הממשלה, יצחק רבין.

דובר הועידה, אריה טלוצקי, מסר, כי לפני כינוסה ישבה מזכירות הקיבוץ וגיבשה סדרת הצעות-החלטה בנושאים הנדונים. הצעות-החלטה אלה הועברו למשקים והועלו שם לדיון, ובמספר רב של מקרים הוצעו על ידי החברים הצעות אלטרנטיביות לאלה עליהן החליטה המזכירות.

בין הצעות ההחלטה: להקים ישוב בפיתחת רפיח, בתנאי שיתוקן העוול שנגרם לבדואים. הקמת ששה ישובים נוספים, מלבד היישוב בפיתחת רפיח, תוך חמש השנים הבאות, סמר, בערבה, בין ימנתה לתמנע, גשור, ברמת הגולן, וארבעה ישובים נוספים. הצעת החלטה אחרת נוגעת להתנחלות בשטחים ובאה תביעה להיאבק נגד „התנחלויות הראווה הפוליטיות" אשר, לדברי ההצעה, „יונקות משרשי הפרישה הרביזיוניסטית הקלריקלית הלאומנית ו[illegible]".

עם תום הועידה ייכנס לתפקידו כמזכיר הקיבוץ הארצי נתן פלד, שר הקליטה לשעבר, המחליף את שמעון אבידן בתום קדנציה של 6 שנים.

בערב הפתיחה שנערך אמש התקיים רב-שיח בנושא קיבוץ וציונות, בהשתתפות מאיר יערי, חבר מזכירות הקיבוץ הארצי ומנהיג התנועה, הסופר אבא קובנר והמשורר אלעזר גרנות.

מק-גאוורן: מתקבל רושם דרמטי מחשיבותה של רמת הגולן

סייר במוצבי צה"ל ✶ ביקר בקיבוץ גדות ושמע על התנכלויות הסורים ✶ נפגש עם אלון ✶ „אפשר לחדש תיווך קיסינג'ר — לפני ז'נווה"

מאת מנחם רהט

„שמחתי להיווכח בשיחותי עם אישים בכירים בממשלה, כי הרשויות הנוכחות הם אנשים מתונים ומרוסנים, שאין בליבם התנגדויות עקרוניות לכל פשרה. ישראל, אם כי עד רצונם בעצמאות פלשתינאית" — אמר אתמול הסנאטור ג'ורג' מק-גאוורן בשיחה עם עתונאים, בתום סעודת צהריים על שולחנו של שר-החוץ יגאל אלון בקיבוץ גינוסר.

„בשיחותי התברר לי, שיש כמה וכמה גישות לפתרון הבעיה הפלשתינית — ולא רק אחת, בכלל. אני סבור שיש צורך להתייחס לבעיה עצמה ולא לאישים השונים הבוחשים בה" — ציין הסנאטור בתשובה על שאלה ביחס לפגישתו עם מנהיג המחבלים יאסר עראפאת.

מה היה אופי שיחתך עם עראפאת? — נשאל מק-גאוורן.

„היתה זו שיחה בלתי פורמאלית" — השיב — „עראפאת דיבר ואני הקשבתי".

האם הזדמן לך לקרוא את „האמנה הפלשתינית", המדברת על חיסולה הכולל של מדינת ישראל? — שאל עתונאי.

„לא, לא היתה לי הזדמנות לקרוא אותה. אצטרך ללמוד אותה בהזדמנות הקרובה" — השיב האורח.

הסנאטור הגיע לצפון הארץ במסוק של חיל-האוויר. התחנה הראשונה היתה בקיבוץ גדות, ליד גשר בנות יעקב, סמוך לקו שביתת הנשק עם הסורים עד 1967.

• קיבוץ גדות — והסורים

חברי המשק סקרו באוזניו את הולדות הקיבוץ; סיפרו על הקרבות שניטשו נגד הסורים באזור בעת מלחמת השיחרור, על כיבוש המושבה משמר הירדן על-ידי הסורים והריסתה עד היסוד. כן סיפרו על ההתנכלויות הסוריות כלפי המשק. „מדי פעם היו מפגיזים אותנו — ובשנת 1967 הרסו הסורים פעמיים את גדות: פעם באפריל ופעם ביוני. בשתי הפעמים הללו ספגנו מידי הסורים כ-500 פגזים".

• סיור בגולן

„האם הסורים יכולים להפגיזכם גם עתה?" — שאל מק-גאוורן.

„עכשיו יקשה עליהם לפגוע בנו. ובכלל, מאז 1967 עד 1974 הגיעו אלינו פגזים סוריים בודדים — מה שמוכיח שמוטב לנו שהסורים יישבו רחוק מאתנו".

מקיבוץ גדות יצאו מק-גאוורן ומלוויו במסוק לסיור במוצב קדמי של צה"ל ברמת הגולן. את פניו קיבלו הרמטכ"ל רב-אלוף מרדכי גור וקצינים בכירים, שסקרו באוזניו את היערכות הכוחות משני עברי הקו.

בתום שהייה קצרה בגולן המשיך הסנאטור לקיבוץ גינוסר שלחוף הכנרת — שם קיבל את פניו שר-החוץ וסגן ראש-הממשלה מר יגאל אלון.

משנשאל הסנאטור להתרשמותו מביקורו ברמת הגולן, השיב: „מתקבל רושם דרמטי עמוק לגבי החשיבות האסטרטגית של האזור. כמו שאמרתי להסתכל בעת ביקורי שם — עד לבוא השלום הרי ברורה חשיבותה הצבאית המכרעת של רמת הגולן. אין ספק שהסכם שלום קרוב, אבל עד להשגתו יש חשיבות צבאית מכרעת לרמה".

להלן נשאל על תכניותיו לגבי המזרח-התיכון, השיב: „אין לי שום תכניות משלי, בשלב זה. אני לומד ומשתדל לאסוף רשמים ודעות, כמיטב יכולתי. הגענו לכאן כדי לשמוע — ולא להציע תכניות. הביקור במזרח התיכון איפשר לי ללמוד את הבעיות ולהבינן טוב יותר".

„כללית", הוסיף מק-גאוורן, „נוכחתי לדעת שבכל אחת מהמדינות שבהן ביקרתי (מצרים, סעודיה, לבנון, ירדן, סוריה וישראל), קיימת תשוקה עזה לשלום. יש חילוקי דעות ודיעונות בשאלה כיצד להשיגו, אבל השאיפה לשלום קיימת בכל האזור".

„האם זה כולל גם את הפלשתינאים?" — נשאל.

„כן, בתוקפו" — השיב.

בשלב זה פנה הסנאטור לסעודת צהריים, על שולחנו של השר אלון, בבית ההארחה שבקיבוץ גינוסר.

• חזרה לירושלים

בדרכו חזרה לירושלים במסוק של חיל-האוויר, אמר מר מק-גאוורן, בתשובה על שאלות עתונאים, כי יש מקום לחידוש תיווכה של ארה"ב בין הצדדים, עוד לפני כינוסה של ועידת ז'נווה. שכן, כשלון השיחות באמצעות ד"ר קיסינג'ר, היה זמני בלבד. „איני רוצה לקבוע דברים, אבל אחזור ואמסור למזכיר המדינה על הדעות וההשקפות ששמעתי בארצות שבהן ביקרתי".

משנשאל מה ימליץ באוזני ד"ר קיסינג'ר, השיב כי אינו יודע די הצורך על הבעיה כדי להמליץ. לפיכך יסתפק בהצגת הדעות והעמדות ששמע במהלך הסיור ויוסיף לכך את דעתו האישית.

נודע, כי בשיחה עם שר-החוץ יגאל אלון חזר והדגיש הסנאטור — שהוא כיום יו"ר ועדת המישנה של הסנאט לעניני המזה"ת — כי ידידותו לישראל שרירה וקיימת, כבעבר. הוא אמר, ש„ישראל חייבת להוסיף ולהתקיים כמדינה עצמאית ומתוצפה של קבע — וזהו תנאי יסודי לכל הסדר במזרח התיכון".

(ע.) חברי החוג לחקר השואה ויהדות ברית"מ בשני בתי-הספר התיכונים הבליים באשדוד, מסרו אתמול לשגרירות ארה"ב בתל-אביב פנייה בכתב לסנט. ג. מק-גאוורן, שבה הם מבקשים כי יפעל לביטול גלותו של אסיר ציון ד"ר אליהו גלוזר.

ד"ר גלוזר, מומחה לביולוגיית המח, היה מרצה באוניברסיטת מוסקווה וחוקר בכיר במכון לפסיכיאטריה במוסקווה. בפברואר 1972 הגיש בקשה לאשרת-יציאה לישראל, ובעקבות זה נעצר ונשפט לשלש שנות מאסר ושלוש שנות גלות.

השלטון המקומי מוכן להענות ל-2 מ-14 תביעות הכבאים

מאת יהושע בן הורין

מרכז השלטון המקומי מוכן להענות רק לשתיים מתוך 14 התביעות של הכבאים, ששביתתם החלקית נכנסת הבוקר ליומה השני. שתי התביעות הן הגדלת דמי הכלכלה והוספת תוספת על ביצוע עבודות במירוצים שאין קשר ישיר בינם לבין עבודת הכבאות.

„נוצר קושי רציני במגעים. מרכז השלטון המקומי הצביע את הענין לטיפול ההסתדרות, שאינה יכולה להתמיד בו באופן רשמי, למרות שהיא מסכימה לאותו חלק מתביעותינו הנוגע בהשוואת שכרם של כל הכבאים בארץ לשכר כבאי תל-אביב" — אמר מזכיר האיגוד הארצי של הכבאים, יוסף הרבה.

דובר מרכז השלטון המקומי, יצחק שולמן, מסר אמש, כי הממונה על יחסי העבודה במשרד העבודה, ז. רהוב, קיבל אתמול את עמדת המרכז, כי הסתדרות הפקידים היא הארגון המייצג את הכבאים המקצועיים. לפיכך המליץ רהוב לפני ארגון הכבאים לפנות תחילה להסתדרות הפקידים.

שביתת הכבאים היא חלקית ביותר, ולמעשה הם עוסקים בכיבוי שריפות, אך אין הם נענים לקריאות לסיוע בתקלות אחרות (כגון שאיבת מים או פריצת דלתות) ואינם עורכים רישומי עבודה.

(ע.) הכבאים בתל-אביב מודיעים, עם שביתת חבריהם בארגון הכבאים הארצי, ואם תפרוץ שביתה כללית, יצטרפו אליה גם הם — אמר דובר ועד הכבאים בתל-אביב, יוסף הררי.

עובד עיריית ת"א שהושעה דורש משפט בביה"ד המשמעתי

מאת אברהם רותם

מרדכי פישלוביץ, עובד עיריית תל-אביב שהושעה מתפקידו בעקבות בילוש שנערך אחריו, הגיש לבית הדין הגבוה לצדק, באמצעות פרקליטו עו"ד אריאל לוריא, בקשה למתן צו על-תנאי נגד ראש העיריה, נגד מועצת העיריה, נגד ארגון עובדי העיריה, ונגד בית הדין המשמעתי של העיריה, בדרישה להעמידו לדין לפני בית הדין המשמעתי.

ענינו של פישלוביץ, שנתגלה כי עבד כסוכן ביטוח בשעות עבודתו בעיריה, מתברר עתה לפני ועדה מטעם מועצת העיריה.

פישלוביץ דורש להעמידו לדין בבית הדין המשמעתי משום שבית דין זה רשאי לפסוק לו עונש אחד מתוך שמונה עונשים אפשריים, החל מנזיפה וכלה בפיטורים, בעוד שהועדה חייבת לפסוק בין פיטורים לאי פיטורים. בית הדין לא התכנס בשל העדרו של נציג ארגון העובדים, המתנגד לפרשת הבילוש.

פרקליטו של פישלוביץ טוען כי ראש העיריה, כלומר להם, פעל בניגוד לחוק בעת שהפעיל את הבילוש נגד שולחו.

הדיון בבקשה ייערך לפני הרכב של שלושה שופטים ביום ג' הבא.

אושר מינוי בן-ארצי ליו"ר מועצת „עמידר"

מועצת המנהלים של החברה „עמידר" אישרה אתמול את מינויו של אלוף (מיל.) אפרים בן ארצי ליו"ר החדש של המועצה, במקומו של בבי אלדרוטי, שהתפטר מתפקידו.

שר השיכון, אברהם עופר, הביע הערכה לפועלו של היו"ר היוצא ובטחון שבן-ארצי יתרום בכשרונו הניהולי והציבורי להרמת קרנה של החברה.

מנכ"ל „עמידר", אלברט לוי, שדיווח למועצה על פעולות החברה ב-1974/75, אמר כי השנה הועברו לבעלות של החברה יותר מ-7000 דירות ובכך מגיע מספר הדירות שברשותה בשכירות ל-141 אלף.

יצחק אריכא ז"ל ממיסדי נחליאל הובא למנוחות

בחדרה הובא אתמול למנוחות יצחק אריכא — ממייסדי שכונת נחליאל בחדרה — שכונת יוצאי תימן. בן 77 היה במותו.

המנוח עלה ארצה בשנת 1912 ושימש כחבר בוועד הלאומי, ומאוחר יותר כסגן יושב-ראש התאחדות התימנים בישראל. היה חבר מועצת עיריית חדרה, בוגר סמינר למורים ואיש חינוך.

בשנים האחרונות עבד בבית-החולים „כפר מנשה", כי [illegible] תלמידות בבית-הספר להחיות במקום. השאיר משפחה ענפה של בנים, נכדים ונינים.

ערד תעשיות כימיות בע"מ

הננו להודיע לכל לקוחותינו וספקינו בארץ כי בתאריך 4.4.75 בשעה 13.00 יוחלפו מספרי הטלפון שלנו במפעלנו במישור רותם

המספרים החדשים הם:
59120
59121-9
59154
59721

טלפון ציבורי: 59231

מיכל זאב ואתי אלעזר
ומשפחות טפליצקי ולזורוביץ
שמחים להודיע על הולדת
יפתח
נאות אפקה

נורית ועזי ברק
חובקים בת
אסנת
אחות לאורנה
נכדה
לורדה ליפובצקי — לברכה ואהרן ברק
קולומבוס, אוהיו, ארה"ב — כפר אזר — רמת-גן
2.4.1975

לד"ר יובל ורחל ביגור
ברכות מאליפות
להולדת הנכדה
ענת
למזל ולברכה
מחבריכם וידידיכם
פסח, תשל"ה — הרצליה—ב"א—חיפה—ירושלים

אוסקר ותמרה גורדון
ג'נבה — שוויץ
קורט ושוזי רוזנשטיין
רמת הדר — ישראל
יורם וג'ני רוזנשטיין
ג'נבה — שוויץ
מודיעים בשמחה על הולדת
בנם — נכדם
מיכאל-יהויקים-דב
אשר יובא בבריתו של אברהם אבינו בג'נבה
ביום ב', כ"ז ניסן תשל"ה, 7.4.75

ב"ה
אם הכלה: סטיוארד ב. אלן — קליפורניה, ארה"ב
הורי החתן: לאה ויצחק נדלר — חיפה
קיטי עב"ל גדי
נשואים

מבין שלוש צורות פיצוי שהציע הממשל למפונים

הבידווים בפיתחה בחרו בהתיישבות

בטקס חלוקת הקרקעות למשפחות קרא השייח אבו חילו, שלחם נגד הפינוי: „אנו מאושרים; נשתף פעולה עם הממשל"

מאת עזרא ינוב

סופת־חול להטה לענות אתמול מאות בדווים, שהתקבצו ובאו מכל אזורי פיתחת־רפיח ושדות מסורה־דהניה, בצפון הפיתחה, כדי להשתתף באירוע מיוחד: טקס ראשון של חלוקת יחידות משקיות חקלאיות, ל־184 המשפחות הבדוויות הראשונות באיזור.

לאחר כמעט שנה של הכשרת הקרקע בידי הקרן הקיימת לישראל, הכנסת רשתות מי־השקיה בידי „מקורות" — העניק מינהל מקרקעי ישראל, באמצעות הממשל הישראלי ברצועה, חלקות של 5 דונמים קרקע חקלאית למשפחות בדוויות, בחוזה חכירה ל־49 שנה. משפחות אלה הועתקו מאזורי הפיתחה אל איזור כביש צומת־אבשלום — כרם־שלום, במשבצת החדשה החקלאית הידועה בשם „דהניה". במשבצת דמויית משולש ענקי, של 1800 דונם סומנו 360 יחידות משקיות, אשר תימסרנה בהדרגה למשפחות הבדוויות.

סגן־אלוף יעקב לנייזן, מפקד נפת רפיח, שהינחה את הטקס מעל במה בלב המידבר, סיפר, כי שלוש אפשרויות עמדו לפני הבדווים שפונו מהפיתחה: לקבל פיצוי כספי עד 7500 ל"י למשפחה; לקבל יחידת דיור סטנדרטית במחיר של כ־10.000 ל"י, ביישוב הבדווי המתוכנן החדש „מסורה", מול צומת אבשלום — או לזכות ביחידה משקית ב„דהניה". אלה שהשתתפו אתמול בטקס קבלת החלקות החקלאיות, בחרו בדרך של הליכה להתיישבות חקלאית מודרנית, לפי שיטות עיבוד ישראליות, כדוגמת המשק המודרני הקיים כבר בהתיישבות היהודית בפיתחה (מושב שדות, דיקלה, נתיב־העשרה).

הנואם „המעניין" בטקס אתמול היה לא אחר מאשר השייח' סלימן אבו חילו, שלחם נגד פינוי הבדווים מהפיתחה, ואף פנה בעניין זה לבג"ץ. אתמול, כאחד השייח'ים שזכו לקבל את חלקות המשק הראשונות, התכבד לנאום מעל הבמה המאולתרת ואמר:

„בפגישה מאושרת זו אני מדבר בשם אחי, ותושבי האיזור. אני מקדם בברכה את הממונים על האיזור וכולנו שמחים ומאושרים, כל שבטי הבדווים באיזור רפיח — שניתנו על־ידי הממשל וקיבלנו ה„פרוייקט" הזה. אנו נשתף פעולה עם הממשל, אשר דאג לעתיד לנו למען עתידנו".

המושל, תת־אלוף דוד מימון, מפקד הרצועה, הודיע, כי בתכניתו להקים במקום בית־ספר ומרפאה ומתן שרותי ציבור שונים — מים וחשמל, וסלילת כביש־גישה.

מנהל המחלקה להתיישבות, יחיאל אדמוני, הסביר במסיבת עתונאים בשטח, כי אנשיו ידריכו את הבדווים מספר שנים, ויספקו להם ציוד השקיה בטיפטוף והמטרה, לפי שיטות עיבוד מודרניות ליבולי ירקות.

הבידווים המפונים מקבלים את תעודות־החכירה למשקיהם בפיתחת רפיח. (צילום: לואיזה)

קטע מחגיגות המימונה בירושלים (צילום: אלי הראטי, י.פ.פ.א.)

הרשת שנלכדה בנמל בן־גוריון חשודה בהברחות ב־6 מיליון ל"י

הוארך מעצרן של שתי נשים החשודות בהשתייכות לרשת המבריחים

מאת אבי בטלהיים

בבית־משפט השלום בתל־אביב הוארך אתמול בעשרה ימים נוספים מעצרם של אבה פרנקל ואריקה אך־מרי פהיר, החשודות בהשתייכות לרשת ההברחה שנלכדה בנמל־התעופה בן־גוריון.

באי־כוח המשטרה, רס"ר מוריס קלמרו, טען בבית־המשפט, כי החקירה טרם נסתיימה ושחרור החשודות עלול לחבל במהלכה. לגבי אבה פרנקל, שבעלה שהה בחו"ל המשטרה חושדת כי היא היתה המתכננת את פעולות ההברחה, טען רס"ר קלמרו, כי הוכח שהיא מכירה את איש־המכס פינקלשטיין, שאף הוא נעצר בקשר לאותה פרשה, וחרף הכחשותיה.

אשר לתיירת אריקה אך־מרי פהיר, הודה נציג המשטרה, כי התיירת מסרה את גירסתה במשטרה, וחקירתה למעשה נסתיימה. „מדובר כאן בהברחות מוכחות בשווי של כשישה מליון ל"י" — הטעים רס"ר קלמרו, כבקשו מן השופט לעצור את החשודות ל־15 ימים נוספים, על מנת להשלים את החקירה ולהעמידן לדין.

סניגוריהם של שתי החשודות טענו, כי לקוחותיהן נמצאות כבר זמן רב יחסית במעצר וביקשו לשחררן בערבות, או לפחות לקצר עד למינימום את תקופת המעצר הנוספת.

השופט, יצחק רביבי, נענה חלקית לבקשת המשטרה, והדגיש במתן צו־המעצר לעשרה ימים, כי הוא ממליץ להכין כתב־אישום נגד החשודות בתוך תקופת המעצר.

כחשודים במעורבות בפרשה זו נעצרו עד כה שלושה אנשים נוספים — עובד־מכס בנמל־התעופה בן־גוריון יעקב פינקלשטיין, ואשתו דורית, וכן משה הורביץ, יהלומן וסוחר יהלומים, שבכספתו נתפסה כמות גדולה של סחורה החשודה כמוברחת.

מחקירת החשודים כחברי „הכנופיה המעורבת" שנלכדה סבורה המשטרה:

„היהודים תכננו וסיפקו נשק — הערבים ביצעו מעשי השוד"

מעצר ל־2 ירושלמים ו־3 תושבי רמאללה, החשודים כי שדדו בחודשים האחרונים כפריים בגדה, תוך איום בתת־מקלעים „עוזי"

פקודת מעצר ל־15 יום הוצאה בערב החג בבית־משפט השלום בירושלים נגד יעקב מגזימוב, קצב בשוק מחנה־יהודה, וחברו חיים לוי. הם חשודים, כי עמדו בראש כנופיה יהודית־ערבית, שערכה מעשי שוד באיזור רמאללה. שלושה ערבים, החשודים אף הם בהשתייכות לכנופיה, נעצרו ברמאללה.

בחודשים האחרונים פקד את אזורי רמאללה ובית־חורון גל של מעשי שוד. קבוצת אנשים רעולי־פנים היתה מגיעה לבתים מבודדים, ותוך איום בתת־מקלעים מסוג „עוזי" היתה שודדת מן הכפריים כסף וחפצים.

מקרה השוד האחרון היה בכפר חרבתא, הסמוך לבית־חורון. כאן נגנבו מתושב המקום 15 מטבעות־זהב יקרות וכסף, בערך כולל של כ־80 אלף ל"י.

צוות משטרה סרק את אזורי הכפריים, והשיג תיאור של המכונית שבה השתמשו השודדים. המכונית נמצאה כעבור זמן־מה באחד המוסכים באיזור ירושלים. התברר, כי היא שייכת ליעקב מגזימוב, המחזיק באטליז בשוק מחנה־יהודה. אחד מחברי הכנופיה הערביים עבד אצל מגזימוב כעוזר באטליז.

מתוך ממצאי החקירה הראשונים עולה החשד, כי היהודים היו המתכננים והם שסיפקו את הרכב והנשק לביצוע מעשי השוד, ואילו הערבים ביצעו את מעשי־השוד בפועל.

צוות החקירה מנסה גם לבדוק מהו מקורם של התת־מקלעים מסוג „עוזי" שנמצאו בידי הכנופיה. אחד החשודים כבר הוליך את החוקרים אל מחבוא, שבו נמצא חלק גדול מן הכסף הגנוב.

נודע, כי צפויים מעצרים נוספים.

יצואנים בגדה הוציאו במרמה משלטונות המכס רבבות ל"י

קיבלו תמריצים על סחורה שלא ייצאו ✶ נעצרו 3 חשודים

מאת יוסף ולטר

שלטונות המכס באיזור שכם מנהלים באחרונה חקירה בקשר למקרים, בהם הוציאו יצואנים מקומיים רבבות לירות במירמה משלטונות המכס, תוך הגשת מיסמכים כוזבים.

הדבר נתגלה בתחילת השבוע עם מעצרם של שני יצואני תוצרת חקלאית מטול־כרם, הם חשודים בכך, שלטונות המכס, בהם נרשם שהגישו מיסמכים כוזבים לכי הם ייצאו, דרך גשרי הירדן; כמויות מסויימות של תוצרת חקלאית — בעוד שלאמיתו של דבר ייצאו כמות פחותה בהרבה. על־ידי הגשת מיסמכים אלה, הצליחו לקבל תמריצי יצוא בסך של רבבות לירות, מעבר למגיע להם. במהלך חקירת השניים הוברר, כי יצואנים נוספים נוקטים בשיטת־רמייה דומה.

השבוע נעצר גם יבואן כלי־תרסיגה משכם, כחשוד בהגשת חשבונות כוזבים למכס ובהעלמת מיסים בסכום של כמאה אלף ל"י.

בית־המשפט הצבאי בשכם דן השבוע בהגשה סוחרים מקומיים לקנסות של 7,000 עד 32 אלף ל"י, על שסירבו לשלם את ההיטל שהוטל על מלאי הסוכר שלהם. מדובר בהיטל על מלאי הסוכר, שהוטל בחודש ינואר אשתקד, עם העלאת מחירי הסוכר ב־2 ל"י הק"ג.

חושב נצרת נאשם בדקירת איש הג"א

צעיר תושב נצרת מואשם בבית־המשפט המחוזי בחיפה, בדקירת איש הג"א בגן ציבורי בחיפה.

סגן בכיר לפרקליט מחוז חיפה, הגיש אתמול את כתב־האישום נגד האיש, עומר בן עבדאללה זועבי, בן 25, מנצרת. התביעה הכללית מאשימה אותו בשני מקרים של פציעת אדם, תוך שימוש בסכין.

התביעה טוענת כי ביום 11 במרס השנה, בעקבות חילופי דברים בין הנאשם ואיש הג"א, שלף הנאשם סכין קפיצית שהיתה ברשותו ודקר את איש הג"א בגבו. הוא גרם לו חבלה ונמלט ממקום. למחרת, בשעות הערב, דקר הנאשם את חברו. משהור זכיר, במותן, לאחר שהשניים בילו יחד בבית קפה בעיר התחתית.

עשרות נחקרו בעניין החשד למעשי שוחד במח' ההנדסה של עיריית ראשון־לציון

מאת סופר „מעריב"

„הנהלת עיריית ראשון־לציון תפעל ללא דיחוי בתום חקירת המשטרה בחשדות, בדבר מעשי שחיתות במחלקת־ההנדסה של העירייה" — אמר אתמול ראש־העירייה, חנניה גיבשטיין, בתשובה לשאלה.

ראש העירייה נדרש בדבריו לחקירה שעורכת מחלקת החקירות הונאה של המשטרה במחלקת ההנדסה של העירייה, בקשר לחשדות על מעשי שחיתות וקבלת שוחד.

מתווך קרקעות וקבלן־בניין כבר נעצרו בקשר לפרשה זו. צוות החוקרים כבר חקר עשרות אנשים, וביניהם קבלני־בניין הבונים בראשון־לציון, וכן עובדי מחלקת ההנדסה של העירייה.

מר גיבשטיין אמר עוד, כי „העירייה תפעל בהתאם לממצאי חקירת המשטרה ותסיק מסקנות, אם אמנם יימצא חומר שיש בו כדי לפתוח תיק פלילי".

מאסר עולם לרוצח אימו

רוצח אמו נידון אתמול למאסר עולם, בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב.

הנידון הוא מנצור בן איברהים תייסיר, בן 27, מכפר סירה. הוא הודה לפני השופטים המחוזיים מ. צ'רנוביל סקי, א. הלימה וח. בנטל, כי ב־14 בדצמבר אשתקד הלם בטוריה על ראש אמו, והיא מתה לאחר־מכן כתוצאה מהמהלומות אלה.

הנרצחת, עיישה עבדאל לאטיף מנצור, נישאה מחדש ביולי 1974 והתגוררה עם בעלה בנס־ציונה. הרצח אירע ב־14 בדצמבר אשתקד, כאשר האשה עסקה בכביסה בחצר. (ע)

סמכות בימ"ש שלום גדלה לתביעות עד 50 אלף ל"י

סמכות בתי־משפט השלום לדון בתביעות כספיות, הוגדלה מסכום של 10,000 ל"י לסכום של 50,000 ל"י.

התיקון התקבל בכנסת ב־17.3.75, ונכנס לתוקפו ב־28.3.75. הוא נועד להקל על העומס הרובץ על בתי־המשפט המחוזיים, להקל על האזרח שיוכל לפנות לבית־משפט שלום, מבלי שייאלץ להיזקק לבתי־המשפט המחוזיים, המצויים בחמש הערים הגדולות בלבד.

קביעת תחום הסמכות של בית־משפט השלום ל־10,000 ל"י חלה בשנת 1971, הגדלת הסכום מתבקשת גם בהתחשב בירידת ערכו הריאלי של הכסף.

מאות רחצו בחופי הרצליה ללא השגחה של מצילים

מאת מרדכי אלקן

חופי־הרחצה של הרצליה המו אתמול מאות מתרחצים, אף־על־פי שתחנות־ההצלה עדיין סגורות, עד לפתיחת עונת־הרחצה באחד במאי.

שערי־הכניסה לחופי הרחצה פתוחים. ליד השערים הוצבו שלטי אזהרה, שהרחצה בים אסורה. רבים התעלמו מהאיסור, נכנסו לחופים ורחצו בים.

אשתקד הפעילה עיריית הרצליה שירותי־הצלה בארבעה חופי־רחצה מוכרזים: השרון, זבולון, אכדיה ונוף־ים.

„חוף הנכים", מדרום למלון אכדיה, היה פתוח לציבור, אולם העירייה לא הפעילה בו שירותי הצלה, והרחצה ב„חוף הנכים" היתה כרוכה בסיכון.

מנהל אגף מחלקת המשק ושירותי שפת הים בעיריית הרצליה, ג'מיל כדורי, מסר אתמול לסופר „מעריב", כי העירייה ביקשה ממשרד־הפנים, להעניק ל„חוף הנכים" מעמד של חוף מוכרז, ולהפעיל בו שירותי־הצלה, כנדרש.

יצירות אמנות מעין־הוד — שי לשמורת החיות באילת

מאת ראובן בן־צבי

50 יצירות אמנות, בשווי של יותר ממאה וחמישים אלף ל"י, תרמו אמנים מהכפר עין־הוד שליד חיפה לאגודה „חי־בר" — השמורה הלאומית לחיות־בר תנ"כיות ליד אילת.

היצירות יוצאו למכירה פומבית בארצות־הברית, והתמורה תשמש לרכישתן של חיות־בר לשמורה שליד אילת. הערב ייערך בכפר האמנים עין־הוד טקס חגיגי, בהשתתפות מנכ"ל רשות שמורות הטבע אלוף (מיל.) אברהם יפה, שיעניק לאמנים שתרמו מיצירותיהם תעודות־כבוד.

מזכיר אגודת „חי־בר", אורי צאן, אמר לסופר „מעריב", כי בשמורה ליד אילת מצויות כיום 200 חיות שהאגודה הצליחה לאסוף במשך השנים ושחלקם נקנו, בעזרת תרומות, באפריקה, באסיה, באירופה ובארה"ב. מדובר בסוגים נדירים של חיות, שאין למצוא היום בגני־חיות בעולם.

בדעת האגודה לפתוח את השמורה, המגודרת בחלקה, למטיילים בכלי־רכב.

מדור לטיפול בתלונות קונים יפעל בשוק תלפיות בחיפה

אגף הנכסים בעיריית חיפה, בשיתוף הרשות לצרכנות שליד מועצת פועלי חיפה יפעילו מחודש זה, בשוק תלפיות בחיפה, מדור מיוחד לטיפול בתלונות הציבור.

המדור יפעל במשרדו של מנהל השוק בימי ד' וה' מדי שבוע. אנשי המדור, ביניהם גם נציגי משרד המסחר והתעשיה ותוי השוק, יטפלו בנושאים של משקל הוגן, יחס לקונים וכדומה, במגמה להבטיח מסחר הוגן בשוק.

במשרד המדור יימצא משקל מאומת, לצורך בירור תלונות בענייני משקל. כן יפעיל המדור בשוק פקחים מיוחדים, כדי להבטיח ביצוע הוראות משרד המסחר והתעשיה בנושאים אלה.

רבבות המשתתפים ב„גדולה בצעדות ישראל" אשר בשומרון, פונים לממשלה:

רוח העם איתנה
אפשרו
התישבות יהודית
בכל רחבי
יהודה ושומרון!

אל תאלצונו להחריף את המאבק

עלו עלה ונעלה

גוש אמונים

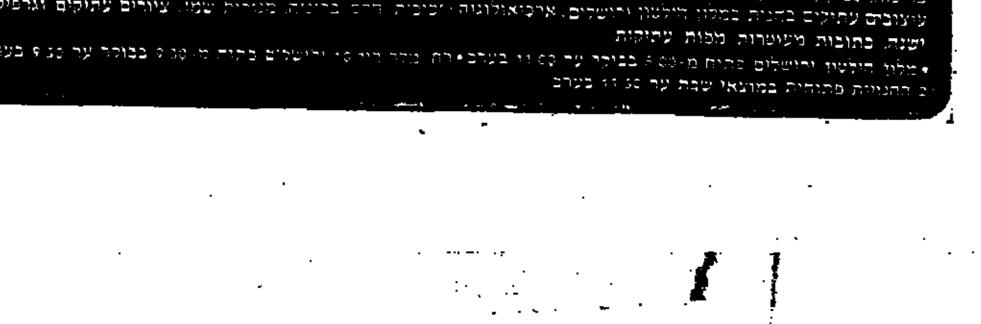

זכרם של אליהו בית־צורי ואליהו חכים יועלה בבתי"ס

משרד החינוך והתרבות פירסם חוברת מיוחדת לציון שלושים שנה לעלייתם לגרדום של אליהו חכים ואליהו בית־צורי הי"ד.

בחוברת, שהופצה בבתי־הספר, מסופר בהרחבה על אודות אליהו חכים ואליהו בית־צורי, שני צעירים חברי לח"י, שהתנקשו ב־6.11.44 בקאהיר בשר הבריטי לענייני המזרח־התיכון, הלורד מוין, והרגוהו בכניסה לביתו. מיד לאחר ההתנקשות ניסו השניים להימלט, אך נכשלו ונתפסו. הם הועמדו לדין לפני בית־משפט מצרי שגזר עליהם עונש מוות, והועלו לגרדום ב־22.3.45.

בחוברת מובאים הנימוקים שהניעו את מחתרת לח"י להרוג דווקא את הלורד מוין, השתלשלות המשפט והתגובות על המעשה ועל תוצאות המשפט. כן מתפרסמות ציטטות מדברי השניים אחרי ההתנקשות ובעת המשפט, שירו של א. צ. גרינברג „משיח הבוטח בכח הכסוף", ורשימה ביבליוגרפית לקריאה נוספת בנושא.

חודש התעריף המוזל לנוער בטיסות טראנס־אטלנטיות

התעריף המוזל המיוחד לבני־נוער הנוהג מזה זמן בקווי הטיסה מעל האוקיינוס האטלנטי, יחול ב־1 באפריל השנה. הדבר יאפשר לקבוצות נוער, המבקשות לבקר בישראל, לטוס הלוך ושוב במחיר 613 דולר ברוב חודשי השנה. זאת מסר אתמול ירחמיאל שרגא, כמנהל לענייני מטוס ב„אל על".

המחיר של 613 דולר חל על קבוצות של 40 נוסעים ומעלה, עם אפשרות של הזמנה לטווח ארוך. מחיר זה חל על כל חודשי השנה, פרט לחודשי־השיא יולי־ספטמבר, שבהם יהיה המחיר הקבוצתי 692 דולר.

לגבי יחידים הנוהג מחיר של 302 דולר בשלושת חודשי הקיץ, ואילו בכל שאר חודשי השנה ניתן ליחיד לטוס ב־624 דולר הלוך ושוב, תוך הזמנת הטיסה 5 ימים מראש. תוקף הכרטיס יהיה לשנה שלמה.

לגבי אמריקנים השטים לישראל חל התעריף המיוחד על בני־נוער מגיל 12 עד 22, ואילו לגבי ישראלים — לבני 12 עד 24.

בעלי מוניות ברחובות השיגו צע"ת נגד ראש־העיריה

קבוצה של 15 בעלי מוניות מרחובות, המוצגת שראש עיריית רחובות נמנע מלתת רשיון להפעלת תחנת מוניות בעיר עקב „שיקולים פוליטיים וכניעה ללחץ דיירים" — השיגה בבית־המשפט הגבוה לצדק צו־על־תנאי נגד ראש העירייה והממונה על התעבורה באיזור תל־אביב.

בהתאם לצו, על שני המשיבים לנמק תוך 30 יום, מדוע לא יוענק לעותרים רשיון להפעלת תחנת־מוניות, ו מדוע לא יוצב תמרור במקום שנקבע להפעלתה.

15 בעלי המוניות טוענים, כי ראש־העיריה אישר להם לפני כשנה הקמת תחנת מוניות, ברחוב איינשטיין, אך נמנע עד היום מלממש את החלטתו, עקב לחצים של דיירי הרחוב.

75 דירות ברמלה שנבנו לעולים-ריקות

הסוכנות דחתה בקשת ראש העיר למוסרן לזוגות צעירים

מאת אהרון פריאל

75 היחידות־דיור ברמלה, בשיכון של בתים בודדים הדו־משפחתיים שנועדו לעולים חדשים, נותרו ריקות. זאת לברות תביעת העירייה, להקצות דירות אלו לרשות זוגות צעירים, או למשפחות הגרות בתנאי דיור רעועים.

ראש עיריית רמלה, ח"כ אהרן אבו־חצירה, אמר אתמול, כי לפני זמן מה פנה למחלקת הקליטה של הסוכנות בבקשה, לאפשר לזוגות צעירים מתושבי העיר לגור בדירות הריקות. „תשובת הסוכנות היתה, שדירות אלו משוריינות אך ורק לעולים חדשים. לצעיר, אף עולה חדש אחד לא בא לגור בדירות אלו", ציין אבו־חצירה.

מאז נותרו הדירות ריקות, פלשו לתוכן פעמים רבות זוגות צעירים מתושבי העיר, והיה צורך להעסיק את המשטרה כדי להוציאם מתוכן.

הדירות, בשכונת גיורא, שימשו בעבר לשיכון ארעי של משפחות עולים. לאחר שנסגר מעון העולים במקום, הועברו הדירות לרשות חברת „עמידר". משרד הקליטה תיכנן בשעתו לאכלס דירות אלו במשפחות עולים, אולם כל מי שהופנה למקום סירב לגור בהן, מאחר שהמיבנים ניבנו בשיטות הטרומית.

בינתיים נגרם בדירות אלו נזק במאות אלפי לירות. דירות מהן שימשו מיסתור למעשני חשיש. היו גם מקרים, שציוד רב־ערך נגנב מתוך הדירות, למרות השמירה שהופקדה במקום.

אשנב לבורסה

עליות בצמודים, חוסר עניין במניות

שערי מניות „רסקו" הוסיפו לעלות ✶ הביקוש לצמודים התרכז בענפי המילוות הארוכים

מאת ש. אביטל

שערי הצמודים הוסיפו לעלות גם אתמול, כשגם ב־מחזורים הפופיים נראה גי־דול יפה. נדרשו הסדרות הראשונות של המילוות ה־ארוכים והרבית הסדרות ב־ענף „6.5%" פיתוח ובמחזור בהן התשואה עדיפה על שאר הענפים למוח השקעה דומה. בסדרות הקצרות של אגרות הבדירה היה יציב, עם נטיה קלה לירידות, ב־עוד שערי הסדרות האחרו־נות עלו בנקודה — שתי נקודות.

עליות מקיפות נרשמו גם בשערי תעודות מילוה הבט־חון 68—69, בעוד שערי תעודות מילוה הקליטה היו יצי־בים.

בשוק המניות נערך כרגיל, מסחר פושר. ל„רסקו" נמשך הביקוש שהסתכם אתמול (למ־ניות המבוכרות) ב־60 ל"י ע"נ. שערן עלה ב־3 נקודות (3.7%). עליות בשערי מניות פ"ש של „דלק" „אריה" ו־„כור" (מחזור קטן) היו הצי־רופים המרכזיים בשוק רדום זה. המחזור במניות הסתכם אתמול ב־1.1 מליון ל"י, מתו־כן ב־0.4 מליון ל"י בשלב השני. נפח העיסקות באגרות החוב היה 14.1 מליון ל"י.

התנודות החזקות ביותר

סולל בונה ג'	+8
ארגמן מב'	+5
עוז השקעות	—5
סולל בונה פ"ש	+4
רסקו מב'	+3.5

המניות הפעילות (באלפי ל"י ע"נ)

בלל סטוק	100
רסקו	92
בנק הפועלים	60
דיסקונט השקי	47
דלק	42

מסחר בבורסה במניות ים המלח

לאחר הפסקה בת 8 שנים, ישובו מניות מפעלי ים המלח לבורסה, לאחר שנתמלאו שני תנאי הבורסה לרישומן מחדש למסחר. כתוצאה מניצול אופ־ציית ההמרה התחזרת למניות של 5% אג"ח 78/87, יוקצו לכמאה בעלי מניות כ־1,690 מליון ל"י ע"נ, כך שהמסחר יתחדש ביום ראשון הבא, ב־6.4. הבורסה הוסיפה להודיע, שהיא פנתה אל „כימי־קלים ישראל בע"מ", בעלת רוב המניות במפעלי ים המלח בע"מ, ובקשה ממנה לא לק־נות ולא למכור בשוק במשך תקופה שיוטכם עליה.

המדדים הכלכליים
המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

המדד הכללי	100.00	[illegible]
כספים וביטוח	102.13	[illegible]
בנקים מסחרי	103.33	[illegible]
בנ. למשכנתאות	95.14	[illegible]
מוסדות מימון	98.49	[illegible]
חברות השקעה	98.96	[illegible]
תעשיה	104.05	[illegible]
מסחר ושירותי	96.54	[illegible]
מקרק' ובינוי	104.24	[illegible]

מדד פיא ערך השקעה: כ־29 מניות פעילות (מחושב על ידי „פיא"; 100 = 31.12.72): 88.02 ב.ש.

המנהל: פיא חום

צמיד	
מחיר היחידה	מחיר פדיון
177.02	172.67

גביש	
165.89	161.83

בדולח	
169.0	164.5

שמיר	
150.86	147.32

פיא	
232.3	226.2

יגדל	
111.7	108.7

הנאמן: בנק לאומי

החברה לניהול קרנות בנאמנות [בע"מ]

	מחיר היחידה	מחיר פדיון
צבר	303.7	289.4
ארז	112.9	107.5
איתן	174.18	169.91
עזיז	120.04	116.98

הנאמן: בנק הפועלים

„קבלנים אינם מבינים שהממשלה סיימה את החיזור הלוהט אחריהם"

שר השיכון אברהם עופר: הקלות מסויימות בצו החדש לפיקוח על הבנייה

הצו החדש לפיקוח על הבנייה, שנכנס לתוקפו ב־ערב שביעי של פסח, מאפ־שר אמנם למשרד־השיכון להעניק הקלות מסויימות ו־בנישות. אולם, ענף הבנייה בכללו יוסיף להיות נרוסן ונתון תחת פיקוח, כדי למ־נוע אכפלות כוח־אדם, ציוד החומרים, אך חידוש היקפי בנייה הגדולים מהדרוש — אמר אתמול שר השיכון, אברהם עופר, בישיבת הנ־הלת משרדו בירושלים.

למרות הריסון בענף, אין ירידה במספר הדירות שב־בנייה. כיום נמצאות בשלבי־בנייה שונים יותר מ־90,000 דירות, מתוכן יותר מ־60 אחוז בבנייה הציבורית, המיועדים לצורכי שיכון עולים, זוגות צעירים ומפונים מדיור צפוף ופגום. משרד השיכון, אמר עופר, לא יזמין בשנת התק־ציב תקופתיות עבודות אצל קבלנים מפגרים, אלא יעדיף אותם קבלנים וחברות, שעמדו בלוח־הזמנים ומסרו דירותיהם למשרד ללא פיגור.

„יש קבלנים וחברות־בנייה, שאינם מבינים עדיין כי תקופת „החיזור הלוהט" מצד הממשלה המוסדות אחרי הקבלנים, שאופיינה את השנים האחרונות, נסתיימה. כעת תובטח עבודה רק לאותם קבלנים וחברות־בנייה, שהוכיחו כושר ביצוע מעולה, דיוק בביצוע ועמידה בלוח זמנים. עלינו לנצל את התקופה הקרובה של ריסון להבריא את ענף הבנייה, לנבש מתוכו כל מיני יסודות, שנכנסו אליו בתקופת הגיאות ללא כושר ו„ללא ידע מספיקים" — הטעים עופר.

בדברו על פרטי צו הפיקוח החדש אמר שר־השיכון, כי לפי הצו מוקמת ועדה, ש־בכוחה להחליט על מתן היתר, או סירוב, היא תבסס את הח־לטתה על שיקולים אלה: חיוניות הבנייה, או חיוניות ייעודו של הבנין לתועלת הצ־יבור והמשק; מצב כוח־האדם, הציוד והחומרים ב־משק; מידת השימוש בבניית מתועשת ושיעור מימון הבנייה במטבע חוץ.

שר־השיכון הבהיר, כי הור־אות הצו לא יחולו על בנייה בתחום עיריית ירושלים, בכפ־רים ובהתיישבויות חקלאיות וכן לגבי נכים, שרשות מוס־מכת קבעה את דרגת נכותם, על־פי דין, ל־100 אחוזים. כן לא יחולו הוראות הצו על בנייה של בניין המיועד לצר־כי בטחון, תעשייה, חקלאות, מרכזת טלפון, גני־ילדים, בית־ספר יסודי, בית־ספר של חטי־בת הביניים או בית־ספר על־יסודי שבפיקוח משרד החינוך.

הטרקטור הענקי שנגנב מבית־דגן - נמצא ליד חברון

הטרקטור הענקי מדגם „קטרפילר", שנגנב בסוף השבוע בנסיבות בלתי־ברורות משטח מבון־הוולקאני בבית־דגן, נמצא אתמול בוואדי ליד חברון. ערכו של הטרקטור — רבע מיליון לירות.

גניבת הטרקטור הענקי עוררה תמיהה רבה אף בקרב אנשי המשטרה, משום שקשה היה להבין כיצד הצליחו הגנבים להעלים כלי כזה.

מפקד נפת יהודה, סגן־ניצב אברהם ששתיאל, אמר, כי המשטרה סבורה שהגניבה המוזרה בוצעה בידי ערבים מקומיים, ונפתחה חקירה באיזור. כן אמר, שכוונת הגנבים היתה כנראה לפרק את הטרקטור לחלקים.

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בימאים · שרטטים · מחסנאים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

לאחים לוינסון מהנדסים בע"מ
דרושות:
★ פקידה
מנוסה מאוד
לעבודות מברות ולמגע עם קהל תעדף בעלת ידע בהנהלת חשבונות.
תנאים מצוינים למתאימה.
★ מפעילה
למכונת חישוב אוליבטי
•
לפנות טלפונית 622671, או ת.ד. 390 תל־אביב.

למפעל תעשייתי
← דרוש →
רואה חשבון
לתפקיד בכיר
המעונינים יפנו בכתב בצרוף תולדות חיים לת.ד. 7095 ת"א עבור מס' 16 לקביעת ראיון אישי. הזמנה לראיון תשלח בהקדם.

מגדל בנין — חב' לבטוח בע"מ
סניף ירושלים
פנויה משרה
לבוגר אוניברסיטה
במדעי החברה
המעונין להתמחות בשטח הבטוח
(דרושה גישה למספרים)
✶
על המעונינים לפנות למשרה, ברחוב הסורג 2, טלפון 232471, בצרוף קורות חיים בכתב־יד וציון מספר הטלפון.

Kodak
דלתה פילם בע"מ
דרושים
מחסנאי - פקיד טכני
למחלקת השירותים
לאחר שירות צבאי, ידיעת השפה האנגלית רצויה.
מנהלת חשבונות
נסיון של 3 שנים לפחות, גיל 23—28.
תנאים טובים למתאימים
לפנות טלפונית 7—269184, תל־אביב

חבר־סוכנות לבטוח בע"מ
למשרדנו בירושלים:
דרושה מזכירה
בעלת נסיון של 3 שנים בניהול משרד וידע בהדפסה.
דרוש
מנהל חשבונות
סוג ג', בעל נסיון של שנתיים לפחות
— • —
נא להתקשר בימים ב', ד', ו' לטלפון 223003 ירושלים, בין השעות — 08.00—15.00.

חברה בינלאומית
בענף המשאיות
מתכוננת לפתח הענף בשוק הישראלי
מחפשת
מנהל לארגון הנושא
התפקיד כולל:
שיווק, יבוא, ופיקוח מינהלי.
בעלי נסיון יפנו בשפה האנגלית ויפרטו נסיונם ותולדות חיים ל־
Refidar 17 Asyl st. Zurich, Switzerland
(Att. Trucks)
— סודיות מובטחת —

דרוש מפעיל גרודר
(מפלסת)
לעבודה קבועה
בשעות היום 6—04-724365
בערב 04-242645

סוכני מודעות
דרושים
לשבועון באנגלית
ידיעת השפה האנגלית הכרחית
תנאים מצויינים למועמדים המתאימים
לפנות בכתב לת.ד. 7123, ר"ג

דרושים
חרט
כרסם
✶ נער לעבודות מתכת
אם הנך מעונין לעבוד בתנאים מצוינים באזור פתח־תקוה, תפנה אלינו 03-456025

למפעל תעשייתי גדול
באזור המרכז
דרוש מנהל
הכישורים:
✶ התמצאות וטיפול בבעיות הקשורות ברשויות המקומיות, ממשלתיות, בנקים, ובספקים מקומיים.
✶ ידע בסיסי בחשבונאות.
✶ כשרון ארגוני לטיפול במפעל בהקמה.
✶ ידיעת השפות: עברית וצרפתית או אנגלית ושפה זרה נוספת.
✶ גיל: 30—40.
המועמדים ישלחו בכתב יד תולדות חיים, פרטי השכלה ונסיון קודם, אל ד"ר ברבי, רח' התחיה 22 נאות שושנים, חולון.

דרוש
איש מקצוע במתכת
בעל נסיון בכירסום, חריטה והשחזת שטח. רצוי ידע ביצור מבלטים. עבודה מעניינת, סמכויות חדישות, שכר הוגן ואוירה טובה.
מקום העבודה — בכפר־סבא
✶
בפרטים לפנות: ת.ד. 17189 תל־אביב

מרכיבים לעבודות אלומיניום
בתור קבלני משנה
דרוש רכב
העבודה היא בחיפה ובכל איזור הצפון.
לפנות לתריסול חיפה 644184/5.

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
דרושה
מזכירה כתבנית
לניהול משרד
גיל רצוי 30 ומעלה
תנאים טובים.
לפנות לת.ד. 4868 — חיפה עבור מספר 176.

למפעל מזון ברמת־גן
דרוש קופאי
לעבודה בין השעות 10 עד 5 אחה"צ
•
לפנות טל. 724141
בין השעות 8 בבוקר עד 1 בצהרים

בית הארחה כפר גלעדי
דרוש
טבח מנוסה
12 שנות נסיון לפחות.
טלפון: 067-41414 067-40706

דרושה
מזכירה/פקידה
לסוכנות בטוח
דרושה בחורה צעירה לאחר צבא. השכלה תיכונית + כתבנות רצוי נסיון בעבודה עם קהל.
נא להתקשר טלפון 298606

דרושים
מכונאים
לרכב קל באשקלון
1. מכונאי מנוסה
2. מכונאי אחרי צבא
✶
לפנות מוסך פאר אשקלון, מורשה לשרותי רנו, טלפון 051-2743 ת.ד. 5006

למוסד ציבורי דרושה
פקידה
(אחרי שירות צבאי)
לעזרה בהנהלת חשבונות ועבודות משרד
נא לכתוב בכתב־יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 11253 תל־אביב

באזור תעשיה חולון
דרוש
עוזר למנהל חשבונות
סוג ג'
טלפון 851171/2

בעל רכב פרטי
נוסע יום יום מת"א לרחובות וחזרה
מעונין בהובלה או הסעה
טל. 766754
(פרט לשבת)

דרושות
נקבניות
לעבודה במשמרות
הנשיאים 3 חולון
חזר 2, טל. 860905
בערב.

דרושים למכון התערובת:
1. איש תחזוקה
(ידיעה במסגרות וחשמל)
2. מפעיל מערכת „צור"
המעונינים יפנו למזכירות מושב נהלל
טלפון 065-66028

דרושים לנו
מופאים
לעגורן צריח
באזור המרכז
לפנות אודויר־מיר — מהנדסים וקבלנים, טלפון 767260
רח' אלוף שדה 17, גבעתיים.

לוח מעריב

קבלני בנין

(סוף מעמוד 38)

מעוניין להתקשר עם קבלני אבן המבצעים עבודות סיד ושלפוטק ת"ד 1214 רמת-גן.

1-1½ חדרים

(סוף מעמוד 38)

1½ צפון ת"א קומת קרקע — 247194.

דירת חדר וטלפון קומה אחרונה 20,000 לירות 285306.

1½ כחוית במעלית ליחום ר' טלפון בצפון, כחו, 285376.

2 חדרים

(סוף מעמוד 38)

בהזדמנות בצפון ת"א, דירת 2ח. + מרפסת 240574.

בהזדמנות 2 גדולים + הול + 2 מרפסות קומה ראשונה במרכז רמת-גן — שקט 732064 סיורין.

2 חדרים ומרפסות (63 מ"ר) בשפרינצק, כחן 285376.

במרכז רמת-גן 2 גדולים + הול + ארונות 452369 מטבחה.

בצפון ת"א 2 בהזדמנות כ"י סוף השנה טלפון 237412.

2 חדרים + הול ק"ב בחולון, 354676.

2½ חדרים

(סוף מעמוד 38)

דירה 2½ חיסוס חיגה בצפון רח' גור 6 59241 ק"ק.

3 חדרים

(סוף מעמוד 38)

בתלת 3 חדרים ק"ב + אריה קיר 846107 ברח' התסתדרות 103 א'.

בהזדמנות 3 חדרים חדר שרות 18 ליה — משלמת הולצטיין.

דירת 3 חדרים לוקסוס 150,000 רח' ישראל מסלנט 220070.

למכירה 3 חדרים בדיזנגוף — חזית ק"ב 230310.

תולון נאות שושנים 3 בהזדמנות מחודרת 165,000 מיבתיות — 857362.

בצפון 3 מרווחת, ק"ב, כביכה שקטה, 725557 / 730701.

בראשל"צ 3 חדרים קומה א' הרופסלר 16 אמונה.

בגבעתיים 3 חדרים + אל מסודרת ק"ב 746005 — רענן.

בראשל"צ [illegible] 941502.

3 ברמת-גן, ק"ב, [illegible] 733286, 160,000.

דחוף למכירה דירת ביפו 3 חדרים 879528.

ברעננה במרכז, 3 חדרים + הול, ק"א, טל' 052-91310.

בשכונת שכנאל 3 + פ"א, 232776 אחה"צ.

בפתח תקוה למכירה דירת 3 חדרים טלפון 906796.

בחולון בהזדמנות 3 חדרים + פ"א, ארונות קיר, טלפון 854653.

בחולון שפראל דירה חדשה 3, כניסה מיידית 914653.

בפתח-תקוה 3 מגוארים במסם חדשה 904680 (ערב ובשבת).

במרכז חולון דירה חדשה 3, כניסה מיידית 352748.

3½ חדרים ויותר

(סוף מעמוד 38)

לדתיים! 3½ חדשה בצפון ת"א (רמת החייל) 155,000 — 244803.

בפתח-תקוה 4 חדרים ק"ג בסביבת בלינסון — 190,000 — 870213.

מיידי 3½ חדרים + מטבח חדש ל"ד — 180,000 798429.

בבת-ים 3½ חדרים + מחסן + חניה + שמורים רבים 875370.

בהרצליה 3½ צקנות 125 מ"ר מסירה מיידית 476529.

בהרצליה סוקולוב 3½ מרווחים + מעלית + חדר שינה + מחסה 938618 235,000.

4 חדרים מפוארת 140 מ"ר בה ים 871822.

דירת לוקסוס 3½ בבית 3 משפחות + נוף באזור וילות ברמת-גן 785106.

בבית ע"י ביליגסון 4 חדרים מפוארים, קומה שישית + מעלית, 909046.

דירת 4 חדרים ברמת השושנים קומה 5, (מעלית). 824006.

במרכז רעננה 5 חדרים מפוארים כניסה מיידית — 981213.

הישגו! בהרצליה 4 חדרים מפוארים + גג — 297496 (14.00—17.00).

וילות ובתים

(סוף מעמוד 38)

בהרצליה, קוטג'ים 4 חדרי שירות + גג ובוסתן — 981213.

בית ברמת השרון 4 חדרים מרוהט + גג + טלפון לחיר כיה 470014.

למכירה בקיראון קוטג' מרוחי דו-קומתי — 5 חדרים וגינה טל' 763436.

דירות להשכרה

(סוף מעמוד 38)

דרוש שותף לדירה 2 + טלפון בצפון ת"א 459085.

להשכרה במרכז חולון 2½ כדר הפים קוכטלם מיוני 847149.

מחפשים שותפה בבית פרטי במרכז פתח-תקוה 903264 אחה"צ.

בהזדמנות להשכיר 3 + נחוית חדשה טלפון 952317.

בראשון-לציון 4 חדרים, בית 4 משפחות טלפון 982227.

בשכר חדשי

דירת 3 חדרים בקרית גן החוב אהרונסון ר"ג. 761830.

בצפון דירה חדשה 3 חדרים 16—12. 240444.

בשכירות דירת 2½ + טלפון מרוהט בצפון ת"א 229510.

בבני-ברק להשכרה 3 + פ"א + טלפון, לא בשבת 789250.

דירה בערך 2 ק"ג כרחוב יהודה להתקשר 03-793529.

בשכירות ק"ק 2 והול וטלפון — רש"י טלציום — 282043.

ברמת-גן 3 גדולים יפים + פינת אוכל, טל' 741237.

בשכירות 2 חדרים יקלחגיבורה רמת-גן. טלפון 327641.

בכפר-סבא במרכז להשכיר 3½ חדשה + מעלית 03-796807.

בדמי מפתח

בבת-ים 2 חדרים ק"ק שוורץ הגולדנורי 66 ת"א 20.00—17.00.

2 חדרים כל הנוחיות + טלפון 75,000 — דיזנגוף פינת גורדון 241407.

דירות מרוהטות

(סוף מעמוד 38)

דירת 4½ חדרים מרוהטת כ"ע רה, גז + מקרר + טלפון + שירותים כפולים לשנה. 1000 ל' חודש. הרשות ערבויות. — 02-282238.

דרוש/ה שותף/ה לדירה + טלפון בגבעתיים, אפשרות לגור — 225116.

בגבעתיים להשכיר דירת 2 חדרים מרוהטת. תלקית 872516.

2 חדרים מרוהטים קומפלט ר"ג גבול בבני-ברק 965194 אחה"צ.

בבני-ברק מציעים 4 לוקסוס כניסה מיידית, גם לדיירים. 252947.

שותף/ה לדירת 2 כצפון + טלפון מ-14.00 224551.

חדרים מרוהטים

(סוף מעמוד 38)

חדר מרוהט להשכיר מיידי ב' בתים, טל' 854267 מתי.

להשכיר חדר מרוהט גג בלי מטבח טל' 226293.

חדר מרוהט בצפון ת"א לבחור רה טלפון 451640.

ביקוש דירות

(סוף מעמוד 38)

דרושה לקניה או שכירות חד שית דירת 4—5 חדרים וילה או בית דו-משפחתי קוטג' קרקע + גינה בסביבה שקטה ברמת גן או בסביבה הקרובה טל. 729943.

דירות להחלפה

(סוף מעמוד 38)

דירה חדשה 4 חדרים בירושלים להחלפה בבית גן טלפון 02-533620.

עסקים

(סוף מעמוד 37)

חנות בתוקף כשרה למסחרה לתמונות ומסגרות (עובדת תוקף) + הדרכה, כולל מחלה 858609.

מכשיר חשבון כדלק, דרוש כד מיון השקעה 10,000 ל"י טלפון 225089.

למכירה דפוס כלם בשלמות כל הציור טל' 946426.

אולם להתונות פעיל בסביבה ת"א. למכירה מלמטים 953445 858192.

למכירה בית מלאכה למריגה ותפירה בת"א שתי מכונות סריגה אוטומטיות 728942.

למכירה 50% מבית חרושת לצפוי כוואקום וייצור מתורים לאופנה למוצרי פלסטיקה (פיר מת אפשרות את כל המפעל), לטלפון בשעות הערב 795106.

חנויות

(סוף מעמוד 37)

למכירה או להשכרה חנות 27 מ"ר, כבתים 895442.

במרכז ב"ב חנות 42 מ"ר + גלריה, כשכ"ה, אפשרי הצעות 780925.

חנות גדולה במרכז שוק הכרמל מרכזה לשתי משפחות, — כבונה או כשכ"ה 454610 בערב.

מחסנים

(סוף מעמוד 37)

דרוש מחסן או מבנה בסביבות 150 מ"ר בתל-אביב, רמת-גן, בני ברק, כולל טלפון וכו' לפנות בשעות העבודה 250312 250313.

משרדים

(סוף מעמוד 37)

בשכירות 1½, באלנבי פינת יהודה הלוי — 750. 611493 631582.

בשכירות חדר גדול למשרד, בי הוב אינשטיין בת"א, כולל טלפון ופרגוד מוכירות, מתאים לבעל מקצוע חופשי — טלפון 15—8 בשעות 298892.

אולמות

(סוף מעמוד 37)

אולם 65 מ"ר קומת קרקע עם טלפון מתאים גם למשרד במוקם תעשייה מרכזה 8—10 ו-16—18 בין 246240.

למכירה בבתים אולם 150 מ"ר ק"ב, טל' 879814.

שאר מדורי ה"לוח" בעמ': 37, 38, 39, 40, 41

מכוניות למכירה

(סוף מעמוד 39)

בהזדמנות חפשית 1300, 1972, 29,000, פרינץ 67 8,500, 883563.

למכירה ארנו 5½ מטר קליסטר ליילנה, מצב טוב, 055-21666.

אמריקאיות

מכוניות שנת 1969 במצב מצוין טל. 846558.

פליימוט 1956, במצב מצוין + רדיו. 749270 4000.

דודג' דארט 1971 + מזגן אוטו' גילי, טל' 233234.

למכירה מכונית מונטיאק למכס 266330 ק"מ 15,000 1974.

דודג' דארט 1968, סמם 12 חדשים במצב מצוין + רדיו, + מוגן. טל' 919479.

אודי — נ.ס.או.

פריינץ 4 1966 סמם ורדיו טלפו נים: 752121 280321.

נ.ס.או. 1000 69 + רדיו מרופא מצב מצוין 720571.

הילמן

הילמן מהדרית 1965 יד ראשונה במצב מצוין 755577.

וקסהול

ויוה (וקסהול) 1964 + סמם + אוברול + סטריאו — 872476.

סימקה

סימקה 1000, 1970, במצב טוב 22,000 ל"י. 748926.

קרייזלר 1974 אוטומט 17,000 ק"מ בהדים, יוספטל 37/ג' — גולדשטיין.

סימקה 1000 64 אחרי שיפוץ כללי ראבע 03-746343.

סימקה 1000, 63, אוברול כללי במצב מצוין, 222220.

פולקסווגן

חיפושית 1500 1970 72,000 ק"מ 829017 גם בשבת.

חיפושית 64, מצוינת, צבע, סמם 753240, לא בשבת.

פולקסווגן 1300 מודל 71 יד ראשונה 70,000 ק"מ. סמם ינואר 27,000 ל"י טלפון 752067.

פולקסווגן קבינה אחת 1969 ארגז גבוה, טל' 055-21692.

פולקסווגן מגור קבינה 1971 במצב מצוין טל' 202010 כ' שבת.

פיג'ו

פיג'ו 404 סטיישן סוף 1970 מר' טוב, טל. 226613 ד' בבית 482206.

פיג'ו 404 1969 + רדיו 28,000 + טל' 263028.

פיג'ו 404, 1968, במצב טוב, סמם שנה, 03-750568.

פורד

אקורד לוטוס בקורטינה 1200 + רדיו 1963. סמם לשנה טלפון 725027.

פורד סטיישן 66 עשרה מקומות ישיבה בהזדמנות 947309.

פיאט

פיאט 127 1973 + סמם לשנה 29,000 ל"י 477749.

פיאט 125 שנת 1970 במצב טוב להתקשר 412420.

למכירה פיאט 128 72 41,000 ק"מ 624045—613496.

פיאט 500, 1968, סמם חצי שנה טלפון 477104.

פיאט 124, סטייש, קופה, 1973 + כל התוספות, נהדרת, כבי בורה 428126 ובבית 440941 (שישי ושבת).

קונטסה

למכירה קונטסה 900 1964 טל. 231767.

רנו

רנו 5, 1973 טל' 063-25946 — בשישי ושבת.

מכוניות להשכרה

פולקסווגן קבינה כפולה להשכרה לפי תשלום חודשי, 450870.

מגרשים

(סוף מעמוד 37)

מגרש בנתניה בסביבה נהדרת 600 מ"ר בערך למגרש לחלוף בדירה טוכנות 246718.

מגרש 1047 מ"ר מעבר לירקון תכניות ל' בניס 6625 למכירה בהזדמנות טלפון 443981 בערב.

בהזדמנות בנוס 900 מ"ר מרכזית 798990.

חקלאות

(סוף מעמוד 39)

מעוניין להחליף דירת שלושה חדרים ברמת-אביב, בכפר — 82-62031.

טרקטורים

(סוף מעמוד 39)

למכירה מכונות לשחת ישנה קומביין וטרקטורים עם חלקים 063-24324 063-23017.

בתי מלאכה

בשכירות מקום למלאכה בבני ברק לפנות בשעות העבודה — טלפון 38766 ת"א.

רהיטי משרד

יבוא ושיווק קולוניות בעיצוב במפעלות ולחיידים, טלפון (מרכז מסחרי) 52לים.

הצעות עבודה

(סוף מעמוד 37)

דרושים פטורים למזנון ביתי מכאיס רווח גאה 235.

דרושים/ות עוזרים/ות למטבח ועוברי נקיון לפנות במקום — מסעדת בדבש פרישמן 14.

דרוש אומן כמכבכל (מיכסמר) לגולי רופי וקרדמטון 781402.

למפעל תוך ידע דרוש כובן עם מכונית 03-611493.

דרושה קוסמטיקאית בעירה עם נסיון — ובריקורוסמית א"א לטלון "קרינה" 460336.

דרוש נהג עצמאי + תעודות הסמכה שניצלר 15, ת"א כבן יוסף.

דרושה אשה לנקיון משק בית ר"ג, טל' 796004.

דרושות/ים נציגי מכירות + רכב לעבודה + רווחים גבוהים ת"ד 28045 ת"א, לציין טלפון.

למפעל בת"א דרושים סוכן מכירות ומוכנת מכירה, בעלי רכב פרטי, לפנות בציון פרטים אישיים לת.ד. 37258 ת"א. סודיות מובטחת!

נשים, גברים בעלי רכב אחרי שרות צבאי לעבודה מעניינת — לפנות לת.ד. 33149 תל-אביב — עבור 401.

שפע עבודות קבועות וזמניות לסטודנטים/יות ותיילים/ות — בחת"ל: 292783.

ל"היכל שרות" דרושה קוסמטיקאית מעולה + ציור וטריקוטזים 857594.

דרושה דרושה אחראית למשק בית ולטפלה בילדים 03-445991.

העסוקה וקידום המרכז הגדול בארץ להכוונה עובדים — אלפי הצעות בכל המקצועות. אלנבי 134.

דרושים טכנאים לעבודה באזור פתח-תקוה ונתניה 052-31869 — 904623.

נהגי א"א דרוש לנקיון ובית טלפון 860099 בערב 864490.

מזכירה מזכירה למזכירה בבנין משרדים 247194.

דרושים בנגים שותפים לכשר אות דיזל, להתקשר טלפון — 902315 915282 ובערב 443028.

מכונאי מיזוג אויר דרוש להברה אקליום, ניאנן 97 ת"א, טלפון 449623.

פקידים

דרושה השבון בת"א דרושים עובדי ביקורת, טל' 03-451824.

דרושה השבון בת"א דרושה מזכירה (משרה מלאה) — ת"ד 11160 ת"א.

דרושה פקידה לעבודות משרד "בלי" מרסורק 21 ת"א.

דרוש מנהל חשבונות עצמאי לחברת דלק תנאים טובים — 914953.

דרוש מנהל חשבונות עצמאי (יזירי) להנהלת חשבונות קומפלט מלאה, לפנות בציון פרטים אישיים קודם ומשכורת מבוקשת לת.ד. 769 פ"ת.

דרוש מקור למחלקת יבוא. כישורים: ידיעת תהליכי יבוא, הבנת דוקומנטים, הדים ומכתבים וכתוב הבעה. כבכר פונים גא לפנות לאביב בע"מ ת"ד 2077 המתגן, טלפון 721261.

מנהל חשבונות סוג ד' למשרה מלאה דרוש למפעל קונפקציה טלפון 827869.

דרוש מנהל חשבונות לעבודה מלאה או חלקית באזור מתחר תקוה 052-31869.

מנהלי/ות חשבונות!!! כבל הסוגים! תנאים מצוינים! — ת.ד. 2936 ת"א.

למשרד רואה חשבון דרוש/ה נער/ה לחצי יום לעבודות מש רדיות + שליחויות דצוי ה' מית/ה תיכון ערב. להתקשר טל. 16.00—14.00 בין השעות 290511.

מזכירות!! פקידות! מכונות כתיבה — החתלה מיידית! העסוקה וקידום" אלנבי 134.

דרושה כתבנית מנוסה עברית ואנגלית לחצי יום ת"ד 1608 ת"א.

גזירה ותפירה

גזרנית מנוסה לקונפקציה גברות דרושה בתנאים טובים ל"אקס מרה מודל" אלנבי 81 טל. — 295734.

המארח בגדי ילדים דרושות תופרות עזר לקונפקציה, תעוב דת לעזרה לגזר גזירה, לפנות דרך יפו 11, ת"א, טל' 56452.

לאופנת מינינד דרושים גזרן מוכחה וכנוסה תופרות לאוכר לוס זינגר ושבחות יר לפנות רוד יפו-רת"א 44, ק"ת.

דרושות נחצניות ותופרות גם לשעות אחה"צ טל' 870841.

דרושה תופרת זינגר סוג א' עובדת יד ואוברלוקית מנוסה — משכורת טובה מובטחת 283820.

דרושות תופרות מקצועיות ל' מתלמדות ל"זינגר" ואוברלוק. לעבודה במקום ובבית לפנות ב' שעות העבודה ל"וילה טמודס" קבוץ גלויות 77, ת"א קומה א'. בבוקר טלפון 820243 ובערב טל' פונים: 862005 863885.

דרושות תופרות לאוברלוק רק קוטים עדין — נויפלד לכנרה 30 ת"א.

דרושות: תופרת מנוסה ומפרה לאוברלוק, 5 ימים בשבוע טל' 51737.

לפתיחיד לסריגה דרושה פסל רית ולגמירה ומתלמדות לכסל 824568.

עוזרות ומטפלות

בתולה דרושה מטפלת + עבו דות בית עם לינה תנאים טובים בשעות העבודה 853620.

דרושה מטפלת לשעות 6—15, ברימון, קרית אונו, 756379.

דרושה מטפלת לשני ילדים ב' גן בשעה 16—12.30 טל' — 764123, בערב, רמת-צהלה.

דרושה מטפלת עם לינה, מי טול בילדה ומשק בית, תנאים טובים, דרים, טל' 723363 בש בת 727305.

דרושה מטפלת לטלמצה דתית 4 ימים טלפון 760714.

ברמת-אביב דרושה מטפלת ל' היבוק בשעות 7.30—14.30 טלפון 251068.

דרושה עוזרת פעם בשבוע ב' תל-אביב, תנאים טובים, טלפון 448220.

דרושה מטפלת גא לפנות ל' טלפון 840096 לא בשבת.

לוח מעריב ירושלים

דירות למכירה

(סוף מעמוד 41)

2 חדרים + 54 מדרגות — מסביה מביבה טובה נוף נפלא מסמה מרכזות 37825.

4 חדרים, מיידית, ברח' הל"ה הסעה, 03-471196 02-33810.

דיב למכור. נבעם מרדכי הח' 2 + מ"א, מעלית, הכנה אחה"צ 37339.

בית תלפיות, 3.5 חדשה, דיפה, 45730 מ"ר לא בשבת.

מיידי, דירת 2 חדרים, קורצ'אק 4, קרית היובל, טל. 288604 אחה"צ.

למכירה 3 חדישה ומפוארת — הרצל 02-536244 בעבודה — 02-534458.

הצעות עבודה

מפעל דינאמי לאלקטרוניקה — דרושים עובדי/ות "ייצור לאלקטרוניקה" — 5 ימי עבודה בשבוע, טל. 02-527141 מ-1—8.

מכוניות למכירה

היפושית 1972, במצב מצוין + רדיו + סמם ליצה 411591.

משרדים

משרד במגרש רסקו + טלפון יפה, בערב ובשבת — 234211 416251 232589.

מכירות

היסוף בגדים אופנתיים לגברות תוצרת חוץ והארץ. המכירה מבוצע"ש בבית: 254733, ב' עבודה: 226547.

לוח מעריב חיפה

דירות למכירה

(סוף מעמוד 40)

3 חדרים ביזרעאליה קומה על' יונה נוף שימורים 221195.

למכירה בנוה שאנן סול הכר' ניון 3 + פ"א, טלפון — 04-535487.

4 בכרמל נוף 110 265,000 — בגורים 58 א' 85349.

בקרית אתא 3 חדרים 82 מ"ר ק"ג + תוכנה 711647.

דירת 3½ חדרים חדשה ברוד הים 89702.

קרית אליעזר מרכזית 3½ — מנוים למכירה / השכרה + ארונות טל' 24118.

דרוקר וכריה בונה דירות כפר ארות בחיפה כלה כריב בדיר רים ותנאי תשלום נוחים. טלפון 04-529189 — 04-512192.

חורקאליה דירת 3 חדרים + ארונות אסבסיה ומרכזת הגד רה. טל' 255580.

מכוניות למכירה

פריינץ 4 שנת 1969 במצב מצוין טלפון 715257.

פיאט 124, 1973, 37,000 ק"מ + רדיו, טלפון 528013.

משאית דודג' 500 ז' א' במצב מצויין 50,000 ק"מ, טלפון — 86844.

דארם 66, גג פתוח אוטומטי בינונית 28,500 80156.

הצעות עבודה

מזכירה מנוסה ליום עבודה מ' מלא "בנסיק פום" הרצליה 2.

למפעל יצרני קטן בחיפה דרוש מנהל/ת חשבונות עצמאי וכד' נומה לפנות בשעות עבודה טל. 04-645089.

דרוש/ה פקיד/ה בעל/ת נסיון בהנהלת חשבונות טלפון ל' ג"ר קרית מוצקין 711704.

דרושה מקירה מתבנית עברית בעלת נסיון בעבודות משרד ידיעת הדפסה מושלמת בעברית לאחר שרות צבאי להתקשר טלפון 232410.

דירות להשכרה

בשכירה 3 חדרים טלפון 225920 מאר 29 דרוד.

בשכירות בכרמיאל 3 חדרים נאים ומרצפות + גינה 04-851087.

דירות מרוהטות

בשכירות דירת חדר מרוהטת ב' נוה יוסף טלפון 528890.

דירת חדר מרוהטת וגג — לשנה מיום ראשון טל. 528749.

חדרים מרוהטים

חדר מרוהט לבחורה בכרמל דוד הים 87226 משעה 14.00.

דירה מרוהטת ע"י ביה גלה. קרית חיים 728962 בערב.

סירות

מעוניין לקנות סירת מפרש "גלית" מטומסת 04-224586.

השבוע — הכלב ואני — במעריב לנוער

כל מה שאתה מעלה על דעתך, ועוד הרבה יותר — תוכל למכור ולקנות בלוח מעריב

שלוחים

דרוש שליח עם רכבת מיידי ב"בלי" פרסורק 21 תל-אביב.

נער שליח דרוש לאופנה "בר רינו". לפנות הדר יפו ת"א 46 ק"ה.

דרושה מטפלת לתינוקת מ-14.30, טל' אחרי 742865 16.

לדירה באפקה דרושה אישה ל' עבודות משק בית בתנאים פר כים לצוי עם מגורים במקום — 03-263175 למנחם.

יהלומים

יהלומים דרוש תוחך לאבני סלם רוח בן מתתיה 21 בני ברק טל' 780563.

יהלומים!!! דרושים פועלי ברלנטין למטה עגולות ופועלי ברלנטין למעלה ולמטה מגוטי ופועלי 8/8 מגוטי. טל' 725371.

יהלומים!!! דרוש מגטר ד' מהלטי טלפון 826770.

חרטים ומסגרים

דרוש כע"ם — כביש ת"א דורשים: חרס וחרטים, בוגרי ב"ס מקצועי אחרי צבא — לפנות: ייקר בע"מ, רח' המס גר 70, ת"א, טל' 36420.

דרוש לעבודה חרש עם נסיון של 3 שנים לפנות טל' 266370.

מספרות

דרושה כפרית מקצועית להיון עמנואל, אבן-גבירול 168 — עובדים רצוי.

דרושה תלמידה ומתקדמת ל' הלון הכבר, כבר דמב"ם 5 ר"ג 725134.

דרוש ספר בתנאים טובים, עם אפשרות למסירת המספרה — הנדלר, ברורצקי 15, חנות מס' 5, רמת-אביב.

ביקוש עבודה

(סוף מעמוד 37)

שרותים!!! מזכירות — פקידים/ות — מנהלי/ות — השבו נות — עובדים/ות "תעסוקה ו' קידום" 615875.

פנסיונר מעוניין בחצי יום עבר דה בפקידות מדבר עברית, אנגלית, צרפתית ורוסית, טלפון — 417761.

מכירות

(סוף מעמוד 38)

עגלה שכיבה לתנוק/ת צבע הרדל כמעט חדשה 203347.

מנורת עולמית מתכוונת לעבודה במסדר או בבית מהיבואן 220 235233.

בהזדמנות. מחשב כיס הרש. 7 פעולות וזכרון 255515.

טלוויזיה הדיה, מסך 12 ס"מ חשמל, אוטו, סוללות, 2500 ל"י 448474.

מציאה! תנור גז "סאוטר" + גריל — ארון ילדים — 856408.

בהזדמנות גרירה סריה בלים מינ "נינב" חדש 847309.

למכירה מכונת לקירות כלוני בשות הידראולי לפנות 983106 982261.

קומפרסור חדש 7.5 כ"ס. בחד דמנות, טל' 821477 739065.

למכירה מכונות גגרות קומפלט במצב טוב, טלפון 723571.

חיות בית

(סוף מעמוד 38)

בהזדמנות גורי סטר אירי — יפים עם תעודה 052-97674.

המועדון הישראלי לפודל מקיים בחנת 12.4.75 בשעה 09.30 תערוכה ארצית ביער בן שמן, רשום במקום עם הצגת תעודת יוחסין.

גורי דוברמן שחורים נהדרים + תעודות טלפון 04-714591.

זקנה: דונה דני זכר, שחור. כ-4 חודשים, אבות צער בעלי חיים ר"ג, הזעיקיים 4, ליד "יהודי" גולת יצחק, טלפון — 267354.

מערכות קול

(סוף מעמוד 39)

מסטבים מקצועיים 680 מחשבים לבניה עצמית, מערכות 1900 מ' היבואן 236233.

אמפליפייר פרפיסה עם רמקול יאמנו — 30 ס"מ 25 וום 6 כניסות שנת אחריות 1300 רש"י 13 ת"א.

אמפליפייר שאב 33×2, רמקולים גודמס 50 וואט 237985.

שידוכים

(סוף מעמוד 39)

כל המעוניין להכיר בת זוג או בן זוג יבוא לכוכבא ויקבל כ' אוות נמצו יש לנו מכל הגילים ומכל העדות 03-615360 אפשרי גם בשבת.

בת זוג

נחמדה אשכנזיה צברית גרושה ללא ילדים 35/160 מעוניינת בתנאים למטרת נישואים ת.ד. 520 חולון 28.

מהודרת חמודה ונאה 26/170 מעוניינת לאקדמאי גבוה ונאה לכתוב למפריב תיבה למס' 491.

פרסי! אקדמאית 25/175, נחמדה מאור מחפשת גבר כלבבה (אקדמאי, כמל 180, אשכנזי ד' "בן ארס") ת"ד 28047 ת"א.

בן זוג

ארדיכאי, אקדמאי 53 גרוש בלי ילדים מסודר מעוניין במתאימה ת.ד. 36732 תל-אביב.

מסגים

(סוף מעמוד 39)

שירות מקבלת כביחה בכל הגוף גוהרון 30, 340015, ובשבת.

אתר ההסדרה — ספמיחה הר אה! אילת 11 רמת-גן 746991.

מסג'יסטיות מעונינה לבעיוחד אלגו המלך ג'ורג' 64 רוח' 287025, ובשבת.

חוגים

(סוף מעמוד 39)

לחברה דרושות בחורות כרמת גן ות"א, 20—23, ת"ד 8144 ר"ג.

מקררים

(סוף מעמוד 38)

בהזדמנות ג'נרל אלקטריק 22 הרש, צבע, אבוקדו 746392.

למכירה פריג'ידר ממקור מאר. 10 לפנות טלפון 721296.

מכונות כביסה

(סוף מעמוד 39)

בהזדמנות קלור קטנה ומכונית חדשה 255515 גם בשבת.

מכונת כביסה סילקו, במצב מצויין, 2 כניסות, מים לטר כון בחשמל, 448207.

קניות

(סוף מעמוד 38)

בהזדמנות מעונינת בשני ארונות עם שתי דלתות מימה ר' שני שולחנות 954681/22.

שיינר קונה הכל: רהיטים, כלי בית וירושות — 50591.

רהיטים

(סוף מעמוד 38)

ספה כפולה, שולחן, כורסאות גדולות רב קטנות 842017.

בהזדמנות ספה ושתי כורסאות במצב טוב להתקשר 396588.

למכירה ספה + 2 כורסאות טל' 249322 פרס לספה.

מטבעות ומדליות

(סוף מעמוד 39)

למכירה אוסף מטבעות ומדליות ת"ד 6227 ת"א (פרטי).

כלי נגינה

(סוף מעמוד 38)

למכירה אקורדיון "סופרמסר" (סקנדלי). מגיל "לירדי" 80, 052-23411.

הזמנה לקבלת הצעות

לרכישת חנות פנויה

ברחוב פרישמן 86, בת"א (חזית)

(חלק מחלקה 127 גוש 6952)

בהצעות לרכישת החנות הנ"ל נא לפנות אל החותום מטה בשעות: 13—8, 19—16. אין הח"מ מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

אהוד שליש, עו"ד
רח' נחמני 35, תל-אביב
טל. 621857, 613249

להשכיר
בית מלאכה לצביעת מתכת
עם תנור 3 מטר

אפשרות ניהול המצבעה ע"י משכיר המקום

לטלפון 842059

הזדמנות

למכירה סופרמרקט

עם ציוד, או ציוד לבד

בקרית מלאכי

לפנות בן ישי אהרן טל. 055-96220, 055-96809

ביח"ר לקונפקציה

מעוניין למסור כמויות גדולות של

חאלצות נשים לתפירה

בתי מלאכה רציניים מתבקשים לפנות ל"דופלר" רח' הרצל 4 תל-אביב, טלפון: 56416.

מצלמות מסרטות

אצל פוטו סטריאו ספפורט בן-יהודה 8 ת"א יותר זול!

מיכרז!!!
מכירת מכוניות 1049/75

חברת נתיבי נפט מציעה בזה למכירה את המכוניות הבאות:

מסי סדורי	מסי רישוי	סוג הרכב	תוצרת — דגם	שנת יצור
1	136766	טנדר	ד"ס100	1971
2	136774	ג'יפ	W-200	1972
3	137279	טנדר	W-200	1972
4	137290	טנדר	ד"ס200	1972
5	137493	טנדר	ד"ס100	1972
6	137494	טנדר	ד"ס100	1972
7	138301	טנדר	ד"ס100	1972
8	139288	טנדר	ד"ס100	1973
9 *	141885	טנדר	ד"ס100	1973
10 *	141886	טנדר	ד"ס100	1973
11 *	154282	טנדר	ד"ס100	1973
12 *	154663	טנדר	ד"ס100	1973
13 *	154802	טנדר	פיאט 238	1973
14 *	155177	טנדר	ד"ס100	1973
15 *	155214	טנדר	ד"ס100	1973
16	330150	ג'יפ	C.G.-6	1973
17	330151	ג'יפ	C.G.-6	1973

את המכוניות הנ"ל אפשר לראות החל מיום ראשון 6.4.75 עד יום שלישי 8.4.75 בין השעות 10.00—12.00 במגרש קבוצת מכוניות גו"ד דרך פתח-תקוה 37, תל-אביב.

טופסי הצעות למיכרז אפשר לקבל במשרדי החברה ברח' הארבעה 18 תל-אביב, החל מיום ראשון 6.4.75 עד יום רביעי 9.4.75 בשעות העבודה. על המציעים לציין בהצעתם את המחיר המוצע על-ידם לגבי כל מכונית ומכונית.

על המכוניות שבמספרי סדורי 9 עד 15 לא שולמו מיסים ותשלומם יחול על הזוכה במכרז.

המכוניות תמסרנה בפועל לזוכה במיכרז רק לאחר קבלת אשור מהמכס על תשלום המיסים בגינן.

ההצעות יש להכניס לתיבת המיכרזים של החברה במשרדיה לפי הכתובת המצוינת לעיל עד יום חמישי 10.4.75 שעה 12.00.

אל ההצעות יש לצרף המחאה בנקאית לפקודת החברה בגובה 10% מערך ההצעה.

החברה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

יום ו' 4.4.75 — כ"ג בניסן תשל"ה

חוסר ענין במוניין

[illegible] לעליות * הביקוש לצמוד — המילוות הארוכים

המנהל: [illegible]

צמיד	
172.67	177.02
גביש	
161.83	165.89
גדולה	
164.5	169.0
שמיר	
147.32	150.86
ביא	
226.2	232.3
יגדל	
108.7	111.7

האמן: בנק לאומי

אסיסטנטים · סוכנים

חבר - סוכנות לבטוח בע"מ

בסניפנו בירושלים:

דרושה מזכירה

בעלת נסיון של 3 שנים בניהול משרד וידע בהדפסה.

דרוש

מנהל חשבונות

בעל נסיון של שנתיים לפחות

נא להתקשר בימים ב', ד', ו' לטלפון 223803 ירושלים, בין השעות 08.00—15.00.

דרושים

חרט כרסם

* נער לעבודות מתכת

03-456025

בית הארחה כפר גלעדי

דרוש

טבח מנוסה

12 שנות נסיון לפחות

067-40706 067-41414

דרושים לנו

מנופאים לעגורן צריח

באזור המרכז

לפנות אודרזינר — מהנדסים וקבלנים, טלפון 767260 רח' אלוף שדה 17, גבעתיים

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

אורלייט -
חברה להנדסה בע"מ
אזור התעשיה א', נס־ציונה (ע"י התחנה המרכזית)
טלפונים 950066/7/8

דרושים
עובדים מקצועיים
בעלי נסיון במפעל תעשיתי

★ **מסגרים/פחחים**
בוגרי בתי־ספר מקצועיים
★ **עוזר למנהל מחסנים**
★ **עוזרת להנהלת־חשבונות**
★ **עובדי ייצור**
לעבודות פיברגלס
★ **מרכזנית**

● השכר בהתאם לכשורים ● תנאים סוציאליים מלאים ● ארוחות מוזלות במפעל

על המועמדים לפנות אישית, או טלפונית למר כנן (בין השעות 08.00—16.00)

קצנשטיין אדלר ושות' בע"מ
תל אביב, דרך פתח תקוה 72 טלפון 614668

דרושות
שרטטות
בעלות נסיון בחשמל או בנין
ליום עבודה רצוף 08.00—16.00

למפעל תעשייתי גדול באזור פתח־תקוה
דרושים
עובדי ייצור אחראיים
להפעלת מכונות ומתקנים

✶ הכשרה תנתן תוך כדי עבודה במשכורת מלאה.
✶ העבודה במשמרות.
לשם קבלת פרטים נוספים לקביעת ראיון נא לפנות למחלקת כח-אדם, טלפון 03-914931

למפעלי דינמומטר, תל־אביב
דרושים
א. פקידה ראשית
הכישורים הדרושים: ✶ השכלה תיכונית ✶ נסיון בניהול משרד ✶ נסיון בעבודה עם קהל ✶ ידע בהנה"ח.
ב. פקיד/ה להנה"ח
בעל/ת השכלה תיכונית וסוג 2 לפחות בהנה"ח.
✶
נא לפנות אישית לדינמומטר תל־אביב מול היכל הספורט ביד אליהו.

דרוש לעבודה מידית!
פקיד
הכישורים:
✶ ידע בניהול מלאי
✶ נסיון קודם של שנתיים לפחות ועבודות שונות בהנהלת חשבונות
בפרטים, לפנות טלפונית 611521/2/3, 625344 בין השעות 08.00—12.00 לגב' צבילינגר, או למר ברון.

למשרד נסיעות ותיירות
דרושים במשרה מלאה
✶ **פקיד/ה** למח' נסיעות
✶ **פקיד/ה** למח' תיירות
המעונינים ללמוד בעלי רצון וכשרון יקבלו עזרה מלאה. לבוגרי ביה"ס לתיירות או בעלי נסיון עדיפות. לפנות בכתב למנהל ת.ד. 29313 ת"א ולצרף תולדות חיים.

דרוש/ה בתל־אביב
שרטט/ת
לאינסטלציה סניטרית ו/או מיזוג אוויר
✶
לפנות טל. 446435

דרוש
רכז לצופים
לשבט קטן בסביבות ת"א
תנאי עבודה ושכר טובים
טל: 757165 (בערב)

לחברת בניה גדולה בצפון
דרושים
לאתר גדול בצפת
1. **מנהל פרוייקט**
מהנדס בנין בעל נסיון
2. **הנדסאי בנין**
עם נסיון בבצוע
3. **מנהל עבודה רציני**
— סודיות מובטחת —
✶
לקביעת ראיון לפנות בטלפון: 04-510235/6 או בכתב ת.ד. 828 חיפה.

לצוות ר.י.ל. לבניה והשקעות בע"מ
דרושים
1. **מנהל מדור שכר**
בעל נסיון בהכנת שכר באמצעות מחשב. רצוי נסיון בענף הבניה.
2. **פקידה כתבנית**
●
המעונינים יפנו לצוות ר.י.ל. לבניה והשקעות בע"מ למנהל כח אדם רחוב מונטיפיורי 32 תל־אביב, 290931.

דרושה
עוזרת להנהלת-חשבונות
— למשרה מלאה —
בעלת נסיון של 4 שנים בעבודה
נא לפנות בכתב לת.ד. 39262, אפקה, תל־אביב, למחלקת הנהלת חשבונות.

לחברה ארצית לתאום ולפיקוח על עבודות בניה
דרושים לאזור חיפה
✶ **מהנדס בנין**
בעל 5 שנות נסיון לפחות
✶ **הנדסאי בנין**
בעל 3 שנות נסיון לפחות.
לתפקידי תאום ופיקוח על בניה
בפרטים נא לפנות ת.ד. 24 הרצליה עבור מס' 37
תנאים טובים למועמדים המתאימים
— סודיות מובטחת —

לחברה מסחרית בתל־אביב
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
בעל ידע ונסיון
נא להתקשר: טל. 03-37697 לשולה, בשעות 8.00—12.00.

לבית מסחר בגדי בע"מ — חיפה
דרוש למחלקת הבגדים
זבן בכיר
למשרה אחראית
בעל ידע ונסיון מעשי, לניהול המחלקה.
נא לפנות בשעות לפנה"צ "בגדי" חיפה הרצל 46

דרוש
מהנדס או הנדסאי
לפקוח
בעל נסיון במבני פלדה, בטון וגימור.
10 שנות נסיון.
לפנות טלפונית 253873 חיפה

למ.ר.ב.ד. בע"מ
חברה להנדסה
דרושים:
1. **מהנדסי אלקטרוניקה**
לתפקידי יעוץ ושיווק רכיבים וציוד אלקטרוני
2. **מזכירה קורספונדנטית**
שליטה באנגלית
3. **מהנדס מכונות** (מטלורג)
למשרה חלקית
✶
טלפון 738701, 728076
ת.ד. 1717 רמת־גן

למפעל מתכת בפתח תקוה
דרושים:
● **חרטים**
● **מסגרים**
● **רתכים**
וכן נערים לעבודות מסגרות
✶
מ. זיטמן ובניו בע"מ
קרית אריה, פ"ת
טלפון: 912626, 910172

למשרד יועץ מס
דרושים
✶ **עוזר/ת למנהל חשבונות**
✶ **פקידה / כתבנית** עברית
נא לטלפן 624489 תל־אביב.

לחברת בטוח בתל־אביב
דרושה בדחיפות
מרכזנית
עם נסיון
✶
נא לפנות טלפונית (למר רוזיק) טלפון 50811

אם את
מזכירה מנוסה
מצפה לך עבודה רבת אתגר במשרד של מפעל תעשייתי גדול בת"א
דרושה ידיעה טובה בעברית ואנגלית, כולל הדפסה
שעות העבודה: 8.00 — 4.30
לפנות לת"ד 16068 תל־אביב, עבור "מזכירה מנוסה"

דרושים
עובדי נקיון
בודדים וגם זוגות צעירים
למטבח ושרותים בסביבת מצפה־רמון
לפנות שרותי במחנה האבטחה, ת"א, בן־יהודה 176, חיפה — החלוץ 28, בין השעות 10.00—13.00 לפנה"צ.
תנאים טובים.

לחברה תעשיתית באזור תל־אביב
(המעסיקה כ־50 עובדים)
דרוש
מנה"ח עצמאי
שעות העבודה רצופות
תנאים מתאימים
לפנות בכתב לרואה חשבון בריאון אלפיה, זמנהוף 37 תל־אביב עבור מנה"ח.
סודיות מובטחת

ישראל רוזן
לבית חרושת
ישראל רוזן
דרושים
1. **תופרות למגבות**
2. **אומן טולים** (מייסטר)
3. **אורג**
לפנות:
ישראל רוזן, גבורי ישראל 166 תל־אביב, טלפון 255031.
מגבות, מעילי רחצה והלבשת חוף

לחברת בניה גדולה בחיפה
דרושים לעבודה מיידית
1. **מזכירה רצינית**
עם נסיון. ידיעת השפה האנגלית על בוריה, כולל הדפסה, בעלת הופעה נאה.
2. **מנופאי למנוף נייד**
15 טון עם נסיון.
3. **מנופאי למנוף נייד**
45 טון עם נסיון.
✶
לקביעת ראיון לפנות בשעות 12—17 טלפון 04-510235/6 או בכתב ת.ד. 828 חיפה

מגדל בנין — חב' לבטוח בע"מ
סניף ירושלים
דרושות
✶ **פקידה כתבנית**
רצויה השכלה תיכונית, דרוש ידע בהדפסה בעברית, סדר וארגון.
✶ **חניכה**
לעבודה משרדית.
✶
על המעונינות לפנות למשרד, ברחוב הסורג 2, טלפון 232471, בצרוף קורות חיים בכתב־יד, ובציון מספר הטלפון.

לאחים גולדשטיין בע"מ
דרושים:
✶ **מרכזנית/כתבנית**
לעבודה באזור תל־אביב
✶ **נגרים**
לעבודה בנגרית באזור תל־אביב
לפנות טלפונית: 725137

למשרד יהלום—צור אדריכלי נוף
דרושים
1) **אדריכל** נוף
2) **אדריכל** לתכנון עבודות פיתוח
3) **הנדסאי** לארכיטקטורה
4) **הנדסאי** לעבודות עפר ודרכים
5) **שרטט/ת** מעלה
תנאים טובים לבעלי כישורים מתאימים
לפנות בכתב יהלום־צור, רח' אגריפס 6 ת"א או בטלפון 442920

לחברה קבלנית גדולה
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
בעלי השכלה ונסיון מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 21095 תל־אביב

לקומפלקס בתי מלון במערב אפריקה
דרושים
1. **CONTROLLER**
מפקח ראשי
מדרגה ראשונה
הכישורים:
א. נסיון יסודי בניהול בתי מלון
ב. ידיעת השפה הצרפתית הכרחית.
2. **מהנדס בנין לניהול חברת בניה**
הכישורים:
א. נסיון בניהול בניה של פרויקטים גדולים.
ב. ידיעת השפה הצרפתית הכרחית.
תנאים טובים למועמדים המתאימים
●
נא לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים ונסיון קודם לת.ד. 29494 תל־אביב.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
אגף כח אדם מודיע על המשרה הפנויה בטכניון:
מזכיר
הועדה המרכזת והסנט
התפקיד: לשמש מזכיר הועדה המרכזת והסנט ולבצע את כל הפעולות הקשורות בכך.
הכשירויות הדרושות: השכלה אקדמית, ידיעת השפות עברית ואנגלית על בורין, כושר מעולה בהתבטאות בכתב.
הדרגה המוצעת: הדרגה תיקבע בהתאם לכשירויות המועמד.
מספר המשרה: ה/89.
מועמדים מתאימים העונים לדרישות והמעונינים במשרה הנ"ל יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם ושמות שלושה ממליצים אל אגף כח אדם, הטכניון, קרית־הטכניון, חיפה מיקוד 32,000 עד יום 11.4.75.
פרטים נוספים על התפקיד ניתן לקבל בטלפון 04-225141.

מפעלי ניר אמריקאיים ישראליים בע"מ
דרושה מזכירה
לעבודה במשרדי החברה בת"א
ידיעת הדפסה בעברית ובאנגלית — הכרחית.
שעות העבודה: 8.00—16.30.
נא לפנות בכתב לת.ד. 20181 תל־אביב
ניר מעולה לכל מטרה

לכפר הנוער גלים
דרושים לשנת הלימודים הבאה:
1. **מדריך חברתי**
2. **פקידה כתבנית**
מועמדים מתאימים מתבקשים להתקשר למזכירות כדי לקבוע פגישה.
הכתובת: כפר גלים, דואר כפר גלים
טלפון: 04-571155—6—7

דרושה
מפעילה
למכונה להנה"ח אדן X
מועמדות שיש להן ידע בסיסי בהנהלת חשבונות תפנינה בכתב
לת.ד. 36410 תל־אביב
(אפשרות לעבודה חלקית מ־1—8)

לחברת מהנדסים בירושלים דרוש/ה
טכנאי/ת בנין
מחשב/ת כמויות
לפנות לטלפון 02-232959, או לת.ד. 2045 ירושלים, למס' 342

המשך "דרושים" בעמודים 42, 43, 44

בצער רב אנו מודיעים על מותו של חברנו

איצקוביץ עקיבא

ומשתתפים בצער המשפחה

חבריו לעבודה
כרמל—אחוזה טכסי בע"מ
חיפה

באבל ויגון אנו מודיעים על מות
ראש משפחתנו

איצקוביץ עקיבא

על מועד הלויה נא לראות לפי הכרזות.

אשתו וילדיו

לחברנו בעבודה **שמואל מזרחי**
אתך באבלך במות עליך אביך

יעקב ז"ל

סולל בונה
מחלקת כבישים ועפר צפון
ההנהלה והעובדים

למנהלנו **אהרון גליקסמן**
משתתפים באבלך במות

אמך ז"ל

מדור המשק חב' חשמל

לויסבוך ליביו

אתך באבלך במות

אביך ז"ל

מחלקת המשק, אוניברסיטת ת"א

למשפחת חיים

אתכם באבלכם במות בתכם

נילי ז"ל

משפחות: קרייזר, בלומנפלד, רוזנר

כתיבה במכונה
תלמוד ב־12 שעות
בפ"ס למסחר
"רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85
טלפון 281985
שיטה עיוורת
פיקוח ממשלתי

הנהג
עשה לך
מנהג —
קח עמך
חייל לדרך.

לכל המעונינים בגיור
בריח ידידי הגר בישראל
הטייח, ללא כל תשלום לכל
הפונים אליה בעניני גיור והדרכה
בת"א ת.ד. 3333, טל. 225853
479786; בנתניה ת.ד. 1171,
טל. 053־24110; בבאר־שבע
ת.ד. 2018, טל. 78787; בבני־
ברק ת.ד. 601, טל. 798016.

טייפ קסטות
סוללות וחשמל
+ מיקרופון
אצל פוטו סטריאו סטנדרט
בריהודה 8 ת"א

מעונינים לקנות
דה־גריזר
בנפח של קוב בערך.
משומש במצב טוב.
לפנות טלפונים:
612914 — 622082

למכירה
בית מלאכה
לשרשראות פנצר
עם הדרכה
טלפונים 849069 625192

הקדם למסור מו־
עדך ל„לוח מעריב"
— מספר ימים לפני
מועד פרסומה

הופיע מעריב לנוער

בגליון השבוע 24 עמודים

לשירותך תמיד:
זינוק לשמיים
„מעריב לנוער" מלווה מדריכי־צניחה
בתרגיל של צניחה חופשית
* * *
פשוט מאוד:
מצלמת הכיס — לאן?
* * *
באש ובמים
בני־נוער מתנדבים מסייעים למכבי האש
* * *
מתיחה לאחד באפריל:
„עצומה" עצומה!
* * *
„אהבתי הראשונה"
עם ציפי שביט
* * *
זכרונותיו של מורה
* * *
העולם שמעבר לחוק

בין פותרי החידות יוגרלו 5 תקליטים
RCA מתוצרת
והשבוע: תקליטם החדש של
להקת „הפיתויים" — „שיר לך"

בצער רב אנו מודיעים על פטירת
בעלי, אבינו, סבנו היקר

זלמן קורגן

יליד דוד ז"ל מוילנא

ההלויה תצא היום יום שישי כ"ג ניסן תשל"ה 4.4.75 בשעה 12.15 בצהרים מבית הלויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין בחולון.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

למשפחת קורגן

עמכם באבל הכבד על מותו ללא עת של
של האב המסור

זלמן קורגן ז"ל

ומשתתפים בצער המשפחה

החופר (ישראל) בע"מ
מחצבות בית־מאיר בע"מ
ההנהלה והעובדים

לבני פרידמן

איתך באבלך במות

אמך ז"ל

ההנהלה והעובדים
של תכנון המים לישראל בע"מ

למשפחת פיגובי

השתתפותנו באבלכם הכבד על מות
חברתנו לעבודה

אורה פיגובי (לבית הלך) ז"ל

צים, חברת השיט הישראלית
ההנהלה והעובדים

לאהרון ברמל

אתך באבלך במות

אמך ז"ל

אלביט מחשבים בע"מ
ההנהלה והעובדים

ליובל בן אמיתי

אתך באבלך על מות

אמך ז"ל

ההנהלה והעובדים
תכנון המים לישראל בע"מ

משתתפים בצערו של חברנו
המהנדס **דוידסון מיכאל**
במות עליו אשתו

מניה

מנהלי ועובדי
הנדסת חימום בע"מ, חיפה

לחברינו בעבודה **אהרון מלכה**
אתך באבלך במות עליך רעיתך

בתיה ז"ל

סולל בונה
מחלקת כבישים ועפר צפון
ההנהלה והעובדים

למשפחת שניידמן

משתתפים באבלכם הכבד
בהלקח מכם
ראש המשפחה

יצחק שניידמן ז"ל

יצרני אופנה „דבש" בע"מ
ומשפחת דבש

לבית שניידמן

קבלו רגשי השתתפותנו באבלכם
במות אבי המשפחה

יצחק שניידמן ז"ל

בית ניבה
ומשפחות ברוך

למשפחות שניידמן, אביטום ושלמה

בהלקח מכם אבי המשפחה

יצחק שניידמן ז"ל

משתתפים באבלכם הכבד

אופנת מוסטאנג

לטוביה גולדשטיין

אתך באבלך במות רעיתך

יהודית ז"ל

ההנהלה וצבור העובדים
מינהל לבנייה כפרית
ויישובים חדשים

למר יעקב גרוסון

נשיא קופת חולים מאוחדת

עמך באבלך במות עליך

אמך ז"ל

קופת חולים מאוחדת
ההנהלה, המנכ"ל והעובדים

במלאת שנה לפטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר

חיים סטודני ז"ל

תתקיים אזכרה ליד קברו ביום שלישי, כ"ז בניסן תשל"ה, 8.4.75, בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין החדש ליד כפר סמיר, חיפה
נפגשים ליד שער בית העלמין

המשפחה

אגודת „מלד"ן"
מודיעה בצער על פטירתה של

גברת שרה בנדט ז"ל

אמו של
משה בנדט יבלח"א
יו"ר „מלד"ן" ...

להברתנו **סימונה תורן**
משתתפים באבלך הכבד במות

אמך ז"ל

עובדי הגזברות אוניברסיטת ת"א

במלאת שלושים לפטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר

יוסף שטריים ז"ל

נערוך אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון כ"ה בניסן תשל"ה (6.4.75) בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין בקרית שאול.

נפגשים ליד שער בית העלמין.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו

המשפחה

במלאת שנה לנפילת יקירנו

סגן שמחה טאו הי"ד

נעלה לקברו ביום שני, כ"ו בניסן תשל"ה (7.4.75), בשעה 15.30, בבית העלמין הצבאי שבחוף הכרמל, חיפה.
אוטובוס יצא בשעה 14.00 מבית המשפחה ברחוב חומה ומגדל 38 (78), חולון.

המשפחה

במלאת שלושים לנפילתו של יקירנו

רס"ר אנדג'קו שמשון ז"ל

במילוי תפקידו
תתקיים אזכרה וגלוי מצבה ביום א' כ"ה בניסן (6.4.75) בבית העלמין הצבאי בחיפה בשעה 3.00 אחר־הצהרים.
אוטובוסים יצאו בשעה 2.30 מגשר, תל־חנן ונוה שאנן.

המשפחה המתאבלת

במלאת שנה למותו של חברנו

ליפא קרול ז"ל

נתייחד עם זכרו בעליה לקבר ביום ראשון, 6 באפריל, בשעה 4 אחה"צ.

המשפחה
וקבוץ נגבה

במלאת שלושים לפטירתה של
אמנו וסבתנו היקרה

ברינה קרת (קריטמן) ז"ל

נתייחד עם זכרה ביום הראשון, כ"ה בניסן תשל"ה (6.4.75) בשעה 4.30 אחה"צ בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער הישן.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו

רימונה שפירא

לבית מקוב

נעלה לקברה בבית־העלמין בקרית שאול, ביום שני, כ"ו בניסן תשל"ה (7.4.75), בשעה 15.30.

המשפחה

אזכרה וגילוי מצבה לבעלי ואחי היקר

סלומון פיינמן (בובי) ז"ל

תתקיים ביום ראשון, כ"ה בניסן תשל"ה 6.4.75 בשעה 2.15 אחה"צ בבית העלמין בשדה יעקב.
אוטובוס מיוחד יצא בשעה 12.30 מבית הכנסת, רח' ירושלים 4א' חיפה.

אשתו — סילביה
אחיו, גיסו וכל בני משפחתו

לרבקה, רחל ויהושע ביצ'ונסקי וב"ב

משתתפים בצערכם על פטירת
יקירכם — יקירנו

אשר ז"ל

המשפחות:
הזוביץ, כלפק, הרוביניצ'יק ושרוני

למשפחת בסקינד

השתתפותנו באבלכם הכבד במות יקירכם

נדב ז"ל

א. בורנשטיין ומשפחה מוניק

יום ו' 4.4.75 — כ"ג בניסן תשל"ה

סיסטנטים · סובנים

לקומפלקס בתי מלון
במערב אפריקה
דרושים
1. CONTROLLER
מפקח ראשי
מדרגה ראשונה
2. מהנדס בנין
לניהול חברת בניה

מכון טכנולוגי לישראל
מסביר
ועדה הסברות והסנס

דרושה מזכירה
לעבודה במשרדי החברה בת"א
— ...
שעות העבודה: 8.00—16.30

לכפר הנוער גלים
דרושים למגמת הלימודים הבאה:
1. מדריך חברתי
2. פקידה כתבנית

דרושה
מפעילה
למכונה להנה"ח
אדו X
מועבדות שיש להן ידע בסיסי
בהנהלת חשבונות תפנינה בכתב
לת.ד. 36410 תל־אביב
ואפשרות לעבודה חלקית מ־1—8

לחברת מהנדסים בירושלים דרוש/ה
טכנאי/ת בנין
מחשב/ת כמויות

... "דרושים" בעמודים 42, 43, 44

ארגון יוצאי ורשה

אזכרה במלאת 32 שנה למרד גיטו ורשה, תתקיים ביום ראשון 6.4.75 בשעה 8.00 בערב, בבית לייוויק, ת״א, רחוב דב הוז 30

נגנבה

מכונית טריומף

שמספרה 694־249 בצבע חאקי

כל למצא לתחנת המשטרה הקרובה, או לצלצל לטלפון 416211

המוצא הישר יבוא על שכרו

עשה כסף

אם הנך בעל המצאות מקוריות בשטח כשהקים, לצעצועים וכדומה

פנה נא ל־

בר־בלום בע״מ

יעוץ פטנטים בינלאומי

תל־אביב, ת.ד. 1504

טל. 294241

נפג,
לא כל אחד יכול
לפות תקנות,
אבל כל אחד
יכול לצטף
חיים הבאים
משו!

ביום השנה השלישי, לנפילת בננו ואחי הבלתי נשכח, בקרב בתעלה

אריה (אריק) ציקינובסקי ז״ל

נפקוד את קברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ״ה בניסן תשל״ה — 6.4.75, בשעה 4.30 אחה״צ, בבית הקברות הצבאי, חוף הכרמל, חיפה.

אוטובוס מיוחד יצא בשעה 4.00 מרח׳ העליה 20 — בת־גלים.

המשפחה

אזכרה וגילוי מצבה

של אמותנו, גיסתנו, דודתנו היקרה והאהובה

סופי גרוס ז״ל

תתקיים ביום שני, כ״ו בניסן תשל״ה 7.4.75 בשעה 16.30 בבית העלמין בגבעת ברנר.

המתאבלים:
ארתור גרוס — ארה״ב
גרטה וראובן רוגובסקי — חיפה
שמעון ובלהה שגיא — גבעת ברנר

יקירנו

אליקום ודיסלבסקי

איננו

המשפחה המתאבלת

יושבים שבעה בבית המנוח, קרית מנחם, רח׳ קולומביה מס׳ 57/7 ירושלים, אוטובוס מס׳ 20.

בצער רב הננו מודיעים על פטירתו של

יעקב זאב (וולף) זוננברג

בשיבה טובה

מסע הלויה יצא מביה״ח רמב״ם חיפה בשעה 11.30 היום, יום ששי, כ״ג ניסן תשל״ה 4.4.75

המתאבלים:
זלמה זוננברג
שפרה גורדון וב״ב
ברכה גליקמן וב״ב
אורי גיא (זוננברג) וב״ב

נלקח מאתנו

ראש משפחתינו, אבינו, סבנו ודודנו היקר

ר׳ בנימין רפפורט

בר׳ אברהם הכהן

מותיקי ראשון־לציון

הלוויה תצא היום, יום ששי כ״ג ניסן תשל״ה (4.4.75) בשעה 1.00 בצהריים מרחבת בית הכנסת הגדול בראשון לציון לבית העלמין הישן בראשון לציון.

אבלים:
בנו: יוסף ושושנה רפפורט
בתו: אסתר ואריה אפשטיין (ניו יורק)
נכדיו: רמי ונילי רפפורט
בלהה ומיכה לדר
רותי אפשטיין
בת־אל רפפורט
נינים: נדב, תמר, אלונה ויהודה
משפחות: רינברג, ברנפלד, סגל, לנדאו, גלעדי, קרינקי, בר־אולן, כצלר, (לונדון), מגרלסון והלמן (ארה״ב).

במלאת שנה לפטירת יקירנו הבלתי נשכח

שלמה ברנע (בינסר) ז״ל

נעלה לקברו ביום ראשון, כ״ה בניסן תשל״ה (6.4.75), בשעה 3.30 אחרי־הצהרים. נפגשים ליד שער בית העלמין בקרית־טבעון.

המשפחה

אזכרה ליקירנו

אהרון סמר ז״ל

וגילוי המצבה

ימינה סמר ז״ל

ביום שלישי, כ״ז ניסן תשל״ה (8.4.75) בשעה 5.00 אחה״צ, נעלה אל קברם של יקירינו בבית העלמין בבית חנן ונקיים אזכרה וגילוי המצבה.

קרובים, חברים וידידים ומוקירי זכרם מוזמנים להשתתף.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

ישראל רבינוב

ז״ל

נעלה לקברו ונכבד את זכרו

ביום ראשון, כ״ה בניסן תשל״ה (6.4.73), בשעה 4.30 אחרי הצהרים, בבית העלמין בקרית שאול.

אוטובוס יצא בשעה 4.00 מביתנו, ברנדיס 31, ת״א.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

חיים (פסח) לבנדיגר

ז״ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, כ״ה בניסן תשל״ה (6.4.75), בשעה 4.00, בבית העלמין בחולון. מתאספים על־יד השער החדש.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו שהביעו השתתפותם באבלנו בכתב ובעל־פה.

אשתו: אסתר
בתו וחתנו: ציונה ואהרון אלסטר וב״ב
בנו: משה
והמשפחה

במלאת תשע שנים לפטירת אמנו וסבתנו היקרה

מרת **אסתר לאה יונאי**

ז״ל

נקיים אזכרה ביום ראשון, כ״ה בניסן (6.4.75), בשעה 16.00, בבית העלמין חוף הכרמל, חיפה.

התכנסות מבוקשת ב„אולמי היובל״, רח׳ לבונטין 7, בשעה 15.30.

המשפחה

נתייחד עם זכרו של חברנו היקר

דוד דוניגר ז״ל

בטכס גילוי המצבה, ביום חמישי, כ״ט בניסן תשל״ה (10.4.75), בבית הקברות במושב הבונים, בשעה 16.30.

המשפחה
ובית הבונים

במלאת שנה לפטירת יקירנו

ד״ר הררי חנוך ז״ל

נעלה לקברו בבית הקברות בנצרת עילית, ביום ראשון, כ״ה בניסן תשל״ה (6.4.75), בשעה 16.00.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר והבלתי נשכח

הוניגמן שלמה ז״ל

(מרקשטו)

תערך אזכרה ביום א׳, כ״ה בניסן תשל״ה 6.4.75 בשעה 16.00 בבית העלמין בכפר סמיר חיפה.

הסעה מיוחדת מכבר סו״ב בשעה 15.30

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

שמחה קירשנפלד

ז״ל

תערך אזכרה וגלוי מצבה על קברה בבית העלמין בחולון, ביום ראשון, כ״ה בניסן תשל״ה (6.4.75) בשעה 12.00 בצהרים.

נפגשים ליד שער בית העלמין.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו בעל פה ובכתב.

אשתו: מלכה קירשנפלד
בנותיו וחתניו: צפורה וכני גבאי
רות ושלמה אלפסי
בנו וכלתו: צבי ושרית קירשנפלד
והנכדים

במלאת שנה לפטירת יקירנו

מנחם סליטרניק

ז״ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שני, כ״ו בניסן תשל״ה (7.4.75) בשעה 3.30 בבית העלמין בחולון.

נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

אהרון מיטביץ ז״ל

נעלה לקברו ונתיחד עם זכרו ביום רביעי, כ״ח ניסן תשל״ה (9.4.75) בשעה 5.00 אחה״צ.

נפגשים ב„בית בוטביץ׳״ בכפר הרא״ה.

המשפחה

במלאת שלש שנים לפטירת יקירתנו

רות לברון ז״ל

נתייחד עם זכרה ליד קברה בבית העלמין בקרית שאול ביום ראשון, כ״ה בניסן תשל״ה (6.4.75) בשעה 3.30 אחה״צ.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

ישראל (אזי) קוטלידבסקי

ז״ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, כ״ה בניסן תשל״ה (6.4.75) בשעה 3 אחה״צ, בבית העלמין בחולות יצחק

התכנסות בבית המנוח, רח׳ אלנבי 42, ת״א, בשעה 2.30 אחה״צ

המשפחה

תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובעל פה

בצער רב ובינון אנו מודיעים על פטירת יקירתנו

חינקה פונט ז״ל

הלויה תצא היום יום ששי, כ״ג ניסן תשל״ה (4.4.75) מבית החולים בילינסון והעבור בשעה 11.00 לפנה״צ ליד בנק לאומי בדרכה לבית העלמין בפתח־תקוה.

המתאבלים:
פנינה ועמוס ארד ומשפחתם
אהובה וחנוך בלסן

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

ישראל יעקובי ז״ל

נעלה לקברו לגילוי המצבה בבית העלמין בפתח־תקוה (סגולה), ביום ראשון, כ״ה בניסן תשל״ה (6.4.75) בשעה 4.00 אחה״צ

נפגשים ליד הכניסה לבית העלמין

אנו מודים לכל מנחמינו בכתב ובע״פ

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על מותו של בעלי ואבי היקר

גרשון מאזין

שנפטר בליל ה־3.4.75

הלויה תתקיים היום, יום שישי כ״ג ניסן תשל״ה (4.4.75) בשעה 13.00 בבית העלמין בחולון.

רחל ודניאל מאזין

בצער רב ובינון אנו מודיעים על פטירת יקירתנו

ברוניה קרונזילבר

ז״ל

(מזמושץ — פולין)

הלויה תצא היום, יום שישי, כ״ג ניסן תשל״ה (4.4.75) בשעה 11.30 לפנה״צ מבית הכנסת המרכזי בקרית מוצקין לבית הקברות בצור־שלום.

המשפחה המתאבלת

ליִשראל פלנגלד ומשפחתו

תנחומינו הכנים באבלך הכבד על מות אחותך היקרה

ברוניה קרונזילבר

ז״ל

(מזמושץ — פולין)

משפחות: אורנשטיין, ביירמן, גרץ, מנדלסון, פרידריך

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אשתי, אמנו, גיסתנו וסבתנו היקרה

הנדל (הלה) מרקסון

בת רב ושרה פוטשביץ ז״ל

מצ׳נסטוחוב — פולין

הלויה תתקיים היום, יום שישי כ״ג ניסן תשל״ה (4.4.75) בשעה 12.00 בצהרים בבית העלמין בחולון. אוטובוס מיוחד ייצא מבית המנוחה רח׳ גיבורי ישראל 48 יד אליהו ת״א בשעה 11.00.

המשפחה המתאבלת

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

אדריכל

אברהם פליינר ז״ל

יתקיים טכס אזכרה וגלוי מצבה ביום שני, כ״ו ניסן תשל״ה 7.4.75 בשעה 4 אחה״צ בבית העלמין חולון.

מוקירי זכרו נפגשים ע״י השער החדש.

המשפחה

צבור המשתתפים — חבר המורים והעובדים הנהלת בית הספר

משתתפים בכאבה של מזכירת בית הספר

רבקה איסמן

על פטירת אמה

יונה טיליס ז״ל

בית הספר הארצי להנדסאים

ליד המכון כבון מכבלוני לישראל

משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות

המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

ביום ראשון, כ״ה בניסן תשל״ה 6.4.75 במלאת שנתיים לפטירתה של אשתי היקרה הבלתי נשכחת

אהובה (שופקה) ינצ׳מין

ז״ל

לבית לנדאו

נעלה לקברה לאזכרה בשעה 14.30 בבית העלמין הישן חוף הכרמל חיפה. מוקירי זכרה נפגשים ליד שער בית העלמין הצבאי.

בעלה — מיכאל
חיים ושרה גוטמן — פריז
וכל בני המשפחה בחו״ל

במלאת שנתיים לפטירתו של בעלי ואבינו היקר

יוסף רוזנצוייג ז״ל

תתקיים אזכרה לזכרו ביום ראשון, כ״ה בניסן תשל״ה 6.4.75 בשעה 2.30 בצהרים, בבית הקברות בהרצליה.

אוטובוס מבית המשפחה, רחוב הכורכבים 10, הרצליה בשעה 2.15

המשפחה

יום ראשון 6.4.75 שנה לנפלו של בננו היקר

אלון גאון

נתייחד עם זכרו

העליה לבית הקברות בשעה 16.00

האזכרה בשעה 20.45

המשפחה
וקבוץ שובל

מעריב לספורטאים

שחקן שיימצא אשם בפגיעה בשופט - יורחק לשנתיים בפועל!

מאת א. מסק

על סידרת עונשים חמורים, ללא תקדים, החליטה אתמול מזכירות ההתאחדות לכדורגל, במטרה לבלום את גל ההתפרעויות במגרשים. העונשים ייכנסו לתוקפם ביום ב' הקרוב לאחר אישורם על ידי הנהלת ההתאחדות שתתכנס לישיבה מיוחדת.

מזכירות ההתאחדות שדנה אתמול בהתפרעויות במגרשים, קיבלה את הצעתו של היועץ המשפטי והחליטה על חמישה שינויים בתקנון הענישה.

בהתאם להצעה החדשה, יהיו עונשי מינימום, אשר עד כה — במקרים נדירים — היו ניתנים כעונשים קשים.

בהתאם להצעה שנתקבלה, יורחק שחקן מפעילות בכדורגל לתקופה של שנתיים בפועל אם יימצא אשם בפגיעה בשופט.

גרימת התפרעויות על ידי קבוצה תגרור בעקבותיה עונש של הפחתת שתי נקודות ליגה או איסור לקיים במשך חודש משחקים ביתיים במגרשה של הקבוצה המתפרעת.

התפרצות קהל אוהדים לשדה המשחק או פגיעה בשופט או שחקן על ידי קהל, תגרור אוטומטית עונש איסור קיום משחקים ביתיים לחודש ימים.

היתרון בהצעה זו, אשר כנראה תתקבל ביום שני בישיבת ההנהלה, הוא כי אי אפשר יהיה לערער על עונשים אלו בפני ביה"ד העליון של ההתאחדות שנהג עד כה, ברוב המקרים, להקל בעונשים חמורים שניתנו ע"י ועדת המשמעת. יצויין עם זאת, כי עונשים מסוג זה נהוגים זה מכבר בכדורגל העולמי.

בפתיחת הישיבה הודיע יו"ר ההתאחדות מר מנחם אלר, כי זהו רק שלב ראשון בפעילות בתחום זה, והוא מציע לחברי המזכירות להתכונן לדיון על שינוי מבנה הליגות אשר יתקיים עוד לפני סיום משחקי הליגה של העונה הנוכחית.

לייבוביץ אחד לא הספיק בפרידה מה„סברס" 110-82

מאת משה לויד

אני משוכנע, ש־4000 הצופים — עד אחד — נפרדו אמש מה„סאברס" בצער רב. היה זה במסגרת משחק הפרידה הידידותי, שבא לסיים את העונה המקצועית הראשונה בישראל, ואשר בו גברו ה„סאברס" על קבוצת הפועל תל־אביב, מחוזקת בכדורסלני צמרת של הליגה הלאומית, כולם ילידי ארה"ב, בתוצאה — 110—82.

המשחק התקיים על פי חוקי המקצוענים ושיטת התוכבים, אך כבר במחצית הראשונה היה אפשר לראות ... המקצוענים ושיטת התוכבים, לכורת שאלה האחרונים שיחקו ללא רגשי נחיתות, והבולט לא היו בהם בארי לייבוביץ.

האחרון היה אחד השחקנים הבולטים במגרש במחצית הראשונה — אם לא הבולט מכולם — והוביל את שחקני התיזוק של הפועל ת"א לסידרת קליעות, שאילצה את ה„סאברס" להתאמץ כדי להשוות ממצב של 12—8 ו־11—16 להפועל, ל־18—18. בפעם האחרונה נרשם שוויון בדקה ה־9 (24—24) ומכאן היתה דרכם של המקצוענים קלה יותר, כמובן בזכות כושר גופני מעלה ושליטה די ברורה בכדורים והחזרים.

● עבודת צוות

וכאן — לא עזרה אפילו שליטתו המצויינת של בארי לייבוביץ בכדור. בקבוצתו היה רק בארי אחד; אצל ה„סאברס" ראינו עבודת צוות טובה יותר, שאיפיינה אותם ואשר הביאה להם את כתר האליפות הראשון של הליגה המקצוענית האירופית בכדורסל.

במצב של 20 נקודות ויותר לזכות ה„סאברס", 3:37 דקות לסיום, הוכלל בהרכב המקצוענים המעסה והאלי הי"ס, איש שטיפל בנאמנות בלתי־רגילה ברגלי וביד השחקנים, במשך כל העונה. לתשואות הקהל, שלוה בצלילי האורגן החשמלי, „חיפשו" ה„סאברס" את ההזדמנות המתאימה, להעניק לידידם את ההזדמנות הנאותה לקלוע סל — והוא קלע(!).

● מדוע לא שיחק פלס?

חבל שאגודת מכבי תל־אביב גילתה קנאות מעל למידה המקובלת במשחקים של רצון טוב, ולא איפשרה לכדורסלן ביל פלאס ליטול חלק במשחק. לדבריו של ביל, איימה עליו מכבי ת"א בכך שלא תעניק לו את השחרור — „ואני לא יודע למה. לדעתי, אני משוחרר אחרי שסיימתי את העונה עם מכבי ת"א ואין לי שום התחייבות כלפיה", אמר פלאס.

את הפועל ת"א חיזקו סטיב קפלן (הפועל ר"ג), ג'יק איידינר (בית"ר י־ם), בוב נק ולי טראס (הפועל י־ם), אך כולם יחד החזיקו מעמד עד להפסקה (52—59). אחריה הגיע לידי ביטוי כושרם המשופר יותר של המקצוענים, שבניצוחם של לנרי קרוגר, מ.ל. קאר, ג'ו דפרי, מייק מאקאלוסו והגרי דירקסון — שלא לדבר כבר על משחק ההגנה הטוב של רוג'ר בראון — העניקו ל„סאברס" נצחון משכנע, 110—82.

בהפסקה שבין שתי המחציות, זכו שחקני ה„סאברס" לברכתו של נשיא הליגה בוב הכט וקיבלו תשורות. הכדורסלן מ.ל. קאר, נבחר על ידי העתונאים ל„כדורסלן היעיל ביותר".

● ל„סאברס" קלעו: קרוגר 20, מאקאלוסו 18, דירקסון 17, דה־פרי 14, קאר 13, ג'ונס 12, האף 4, בראון 4, מרטין 4, קושנר 2 והיים 2.

● ל„הפועל": לייבוביץ 20, קופס 18, קפלן 13, ווסט 9, איידנר 9, טראס 8, סורנשיין 4.

שפטו: חסון ודגן ב„היכל הספורט" בתל־אביב.

מחר בגביע המדינה
הירושלמיות ב„רגל אחת" בחצי־הגמר

בית"ר י־ם — מכבי יפו (במשחק הקודם 1—0)

הפועל י־ם — כפ"ס (במשחק הקודם 3—1)

הפ. חדרה — מכ. נתניה (במשחק הקודם 1—1)

הפועל ת"א — מכבי חיפה (במשחק הקודם 0—0)

שתי הקבוצות הירושלמיות, הפועל ובית"ר, שניצחו את יריבותיהן במשחק הראשון בשלב רבע הגמר בגביע המדינה בכדורגל — נמצאות כבר ב„רגל אחת" בשלב חצי הגמר. הפועל ירושלים גברה במשחק חוץ על הפועל כפר־סבא 3—1 ובית"ר ירושלים ניצחה בראשון לציון את מכבי יפו 1—0. המנצחות יארחו יריבותיהן כל אחת במגרשה היא — בקטמון ובימק"א.

גם מצבן של שתי מארחות אחרות — הפועל חדרה והפועל ת"א, טוב למדי, שכן הן הביאו את ההכרעה למגרשן במצב של תיקו.

הפועל חדרה תארח את מכבי נתניה, במצב של 1—1 ואילו הפועל ת"א את מכבי חיפה, אף היא במצב של תיקו (0—0).

בשלב חצי הגמר צפויות להתמודד: המנצחת במשחק הפועל ירושלים — כפר־סבא עם המנצחת במפגש הפועל ת"א — מכבי חיפה; והמנצחת במשחק בית"ר ירושלים — מכבי יפו, עם המנצחת במשחק חדרה — מכבי נתניה.

לאן השבת?

כדורגל
גביע המדינה

הפ. י־ם — כפר־סבא

בית"ר י־ם — מכ. יפו

הפ. חדרה — מכ. נתניה

הפועל ת"א — מכבי חיפה

(כל המשחקים מחר בשעה 3.00 אחר־הצהרים).

משחקי ידידות

הפועל אשדוד — מכ. פ"ת

ראשל"צ — מכ. ת"א (4)

עכו — הפועל חיפה

בית שמש — שמשון ת"א

הפועל טבריה — בית"ר ת"א

(השעה הראשית 3.30 אחה"צ)

נוער

שני משחקי חצי הגמר בגביע ירושלים, יהיו מחר באיצטדיון הפועל פתח־תקוה. מחזיקת הגביע, בית"ר ת"א, תתמודד עם בדגביע עודד (9) ובית"ר נתניה תשחק עם בני יהודה.

ליגה ב' צפון א'

אפיקים — מגדל העמק

בית־שאן — קרית חיים

טבעון — מכבי טבריה

מכבי חצור — הפועל הצור

בית"ר נהריה — מג'ד כרום

בית"ר טבריה —

בית"ר ק. שמונה

אחי בני נצרת — כ. רופין

נצרת עלית — תל־חנן

ליגה ב' צפון ב'

מנוף יהודה — ב. חיים

קרית ים — פרדס־חנה

בית"ר־דב — מכבי השרון

הפ. בנימינה — ב. אליעזר

ג. אולגה — בית"ר בנימינה

עפולה — מכבי זכרון

גבע הכרמל — רעננה

מכבי ביאליק — טייבה

ליגה ב' דרום א'

בית"ר לוד — מכבי חולון

מכבי יהוד — מכבי השיכמה

עליה כפ"ס — כפר שלם

בית"ר בת־ים — ראש העין

גבעתיים — אור יהודה

בית"ר הרצליה — ק. אונו

הפועל צפון — בית"ר ר"ג

בית"ר חולון — כפר קאסם

ליגה ב' דרום ב'

מכ. י־ם — מכ. קרית גת

הפ. ק. מלאכי — אופקים

ירוחם — מכבי יבנה

בית"ר אשקלון — מכ. ב"ש

בית"ר ב"ש — הפ. אשקלון

הפועל ק. גת — אילת

מכ. רמלה — בית"ר אשדוד

מרחבים — שכון המורה

כדורסל
ליגה ארצית צפון

חרוד/גבע — כנרת (7.30)

רמת הכובש — כ. ויתקין (8.00)

נהריה — גן שמואל (8)

ב. חיים — בית אלפא (7.30)

אשדות/גולן — יזרעאל (7)

מעוז חיים — מכ. מוצקין (8)

ליגה ארצית דרום

הפ. אריה — אשקלון (8.30)

מכ. ירושלים — מכ. פ"ת (8)

הפועל פ"ת — הפ. חולון (8)

מכ. נתניה — בית"ר ת"א (8)

גת — מכ. רחובות (7.30)

אתלטיקה
היום ומחר, אחר הצהרים, תהיה במכון וינגייט, תחרות קרב־רב.

משקולות
בבית־שרת בגבעתיים יתקיים מחר ב־10 בבוקר גמר ליגה א' בהרמת משקולות, בית עליון.

ג'ודו
ב„בית בארבור" תתקיים מחר ב־10 בבוקר תחרות ג'ודו בין נבחרות הנוער של ישראל ומערב גרמניה.

קליעה
תחרות דואר בינלאומית לבוגרים נוער ונשים ברובה אולימפי 40 כדור, תתקיים מחר ב־9 בבוקר במטווח תל־אביב.

כדורסלני הפועל ר"ג הוענשו אמש: שני משחקים ללא קהל ושניים ברדיוס 50 ק"מ

מאת מרדכי רוזנבלום

ועדת המשמעת של איגוד הכדורסל, הענישה את קבוצת הפועל רמת־גן על הקטטה שפרצה במשחקה הביתי עם הפועל תל־אביב (82—74), בגביע. הרמת־גנים ייאלצו, בהתאם לעונש, לקיים את ארבעת משחקיהם הראשונים, בעונה הבאה שתיפתח בספטמבר — ללא קהל. שניים מבין ארבעת המשחקים האלה ייערכו במגרש הפועל ר"ג ועוד שניים, גם הם ללא קהל, ייערכו בריחוק 50 ק"מ ממגרש הקבוצה.

ועדת המשמעת שמעה אתמול את עדותו של שופט המשחק בנימין חסון, שאמר כי איננו יודע מי היו המתפרצים לתוך המגרש, „אבל אני בטוח שלא שחקני הפועל ת"א הוכו".

לעומתו טען אסא דאובר, יו"ר מחלקת הכדורסל של הפועל ר"ג כי איננו מאמין שקהל רמת־גני היכה את אנשי הפועל ת"א — „כי לא היתה כל סיבה לכך, כיוון שאנחנו ניצחנו במשחק".

אבל הוועדה מצאה את הפועל ר"ג אשמה בהתפרעות קהל אוהדיה והכאות שחקני הפועל ת"א.

אמש נמסר כי הפועל ר"ג עתידה לערער על פסק הדין לבית הדין העליון של האיגוד.

* עוזי גינזין (גבעת ברנר/גען) הורחק לשבועיים מכל פעילות בכדורסל כמאמן וכשחקן — בגלל התנהגות בלתי ספורטיבית שלו בעת משחק קבוצת ילדים שהוא מדריך.

* במשחק במסגרת הליגה העלית לנוער בכדורסל, גברה אמש ברמת־גן, מכבי ר"ג על מכבי ת"א 76—65.

בפתיחת הטורניר הקדם־אירופי:
נצחון לנערות על הולנד 83 — 61

נבחרת הנערות של ישראל גברה אתמול במשחקה הראשון בטורניר הכדורסל הקדם־אירופי באמבואזה, צרפת, על נבחרת הנערות של הולנד 83—61 (38—34).

הישראליות הפגינו משחק קבוצתי מתואם בכמה דקות טובות במחצית השניה. השחקנית הבולטת היתה ענת ליטבק ממכבי ת"א שקלעה 18 נקודות.

יתר הקולעות לזכות ישראל: נטע כנעני 16, רונית ינינסקי 15, ענת דרייגוק 13, זהה גוטהלף 12, אורית ליסני 7, אלה גיל 2.

במשחק אחר אמש גברה צרפת על בלגיה 58—41. שם הישראלי יעקב סורס. הערב תתמודד ישראל עם צרפת ומחר תסיים הטורניר בהתמודדות עם בלגיה. ישראל זקוקה לנצחון אחד בשני המשחקים האלה כדי להבטיח את השתתפותה באליפות אירופה לנערות שתהיה הקיץ באיטליה.

חיים פרנקו (הפועל ת"א) הורחק מארבעה משחקים

מאת יהודה גורן

חיים פרנקו, כדורגלן הפועל ת"א, ייעדר השבת ממשחק הגביע של קבוצתו עם מכבי חיפה — בעקבות העונש שהטילה עליו אמש ועדת המשמעת בהתאחדות לכדורגל.

פרנקו שספג 4 „צהובים" — ובסך הכל צבר כבר העונה שמונה „צהובים" — הוענש בהרחקה מארבעה משחקים וכן הוטל עליו עונש על־תנאי לשנה, של הרחקה מ־4 משחקים נוספים.

מאחר שכבר ריצה את „העונש האוטומטי" של הרחקה משני משחקים — הוא ייעדר מעוד שני משחקים של הפועל ת"א.

יורם אורנשטיין (הפועל מרמורק) הורחק מ־4 משחקים, לאחר שנמצא אשם בהתנהגות בלתי־ספורטיבית ובסירוב להישמע להוראות שופט, במשחק קבוצתו עם הפועל אשדוד.

ועדת המשמעת זיכתה את מרמורק מכל אשמה — על הפסקת המשחק שלה עם אשדוד, לפני שבועיים בדקה ה־65 — וקבעה כי התוצאה, כפי שהיתה בעת הפסקת ההתמודדות — 0—5 לאשדוד — תהיה תוצאת המשחק.

מכבי רמת עמידר נענשה בקיום שני משחקים בריחוק 50 קילומטר ממגרשה, ללא קהל — אחד מהם בפועל ואחד על תנאי. העונש הוטל עליה בעקבות ההתפרעות שהיתה במגרשה במשחקה עם הפועל רמלה (1—1).

מכבי רמת השקמה מליגה ב' נקנסה ב־500 ל"י וכן הוטל עליה עונש על תנאי של הפחתת שתי נקודות ליגה משך העונה הבאה. הקבוצה הועמדה לדין בעקבות תלונת מזכירות ההתאחדות על כי אוהדיה הפגינו לפני שלושה שבועות ב„בית הפרקליט" בתל־אביב. ועדת המשמעת קבעה כי מאחר שזהו מקרה ראשון של שימוש בסעיף זה, היא מקלה בענישה של האגודה.

גלי צה"ל
„משלנו"
מצעד הפזמונים העבריים

3.4.75

1. יש לי ציפור קטנה בלב — יגאל בשן
2. שלום — אילנית
3. מוכרחים להמשיך לנגן — להקת חיל האויר
4. [illegible] — [illegible]
5. בארץ אהבתי — [illegible]
6. הביתה — [illegible]
7. אדבר אתך — חוה אלברשטיין
8. אני חושב על בית — גבי שושן
9. וזהו דבר השיר — אבנר גדסי
10. בתחנה המרכזית — אבי טולידאנו
11. תמיד עולה המנגינה — להקת חיל האויר
12. בינך וביני — [illegible]
13. ניגון עתיק — אריק לוי
14. פרקים בתולדות היישוב — שוקולד מנטה מסטיק
15. אנחנו — [illegible]
16. [illegible] — [illegible]
17. הנסיך הקטן — [illegible]
18. רוח שובב — אלכסנדרה
19. אבק בקשת הקטורת — הפרברים
20. הבנות על שפת הנחל — להקת הנח"ל

הפינה לשיפוטכם:

1. [illegible] — שלמה ארצי
2. איך שהזמן רץ — רבקה מיכאלי
3. [illegible] — [illegible]
4. הצילו — [illegible]
5. ריקוד של מלאכים — 14 אוקטבות

גזור ושלח

לדואר צבאי 1005 צ.ה.ל. (ג.)

זה הדירוג שלי (סמן מספר השיר)

מהמצעד: 1— 2— 3— 4— 5—

מהפינה לשיפוטכם: 1— 2—

שם ______

כתובת ______

בין המשתתפים יוגרלו פרסים

היום יוחלפו מספרי הטלפון בדימונה

כל מספרי הטלפון בדימונה יוחלפו היום בשעה 13.00, כתוצאה מעבודות פיתוח המבוצעות ברשת הטלפונים באזור.

המספרים שהתחילו עד כה בספרות 91, יתחילו מעתה בספרות 59.

המספרים שהתחילו עד כה בספרות 92, יתחילו מעתה בספרות 50.

בשאר הספרות לא יחול כל שינוי.

משרד התקשורת פנה בבקשה לציבור, להימנע ככל האפשר מחיוג למספרים שהוחלפו בשעות הראשונות שלאחר מועד השינוי.

ור וכלל יקימו מפעל מלט

מאת מערכת הכלכלי של „מעריב" בירושלים

מפעל מלט, הרביעי ב[ארץ], יוקם ע"י חברות „כור" ו„כלל". אתמול הושג הסכם קרוב על־כך בין שר המסחר והתעשייה, חיים בר־לב, לבין מנהלי חברות אלה.

בזמנו הוחלט, כי המפעל יוקם ע"י „החברה לישראל" ו„סולל בונה". חברות אלה פרשו מהתכנית בעקבות המשברים שעברו עליהן. ההשקעה במפעל המלט נאמדת בכ־500 מיליון ל"י. הקמתו תארך ארבע עד חמש שנים.

במהלך התכנון הקודם איתרה „סולל בונה" את איזור בית־גוברין כמקום הקמת המפעל. עתה לא ברור אם המפעל יוקם במקום זה או יאותר מקום אחר. לפי קצב גידול צריכת המלט בשנים האחרונות צפוי מחסור במלט עד שהמפעל הרביעי יגיע לייצור. בתקופת הביניים יהיה צורך לייבא חלק מהכמות הנצרכת.

„כור" ו„כלל" הם גם בעלי קונצרן „נשר", ששלושת מפעלי המלט הקיימים שייכים לו. תעשיית המלט נשארת, איפוא, מרוכזת בידי חברות אלה. נעשו אמנם נסיונות למשוך השקעות־חוץ לתעשיית המלט אך כל הנסיונות היו מאכזבות. בהיעדר משקיעים אחרים באה הפנייה ל„כור" ו„כלל" להקים את המפעל הרביעי.

זייף תעודת הזיהוי של דודו ומשך מחשבונו 8000 ל"י

משטרת זכרון יעקב עצרה אתמול צעיר בן 20 מבנימינה, שמשך סך של 8000 לירות מחשבון דודו, אחרי שגנב את פנקס ההמחאות שלו ואת תעודת הזיהוי והדביק את תצלומו על התעודה תחת תצלום הדוד.

תחילת המעשה ביום ג' אחר הצהרים. אותו יום התקשר מנהל סניף בנק המזרחי בבנימינה למשטרה ומסר, כי אחד הלקוחות שלו, שנמשך מחשבונו סך של 8000 לירות ללא ידיעתו. בבדיקה שערכו חוקרי המשטרה הוברר, כי צעיר שהציג את עצמו בשם המתלונן הופיע באותו בוקר בסניף בנק [...], הציג את פנקס ההמחאות ואת תעודת הזיהוי שלו ואת שם המתלונן ומשך את הכסף.

מיד התעורר חשד בלב החוקרים נגד קרוב משפחה של המתלונן, אף הוא תושב בנימינה, שביקר יום קודם לכן בביתו של בעל החשבון. לאחר חקירה הודה החשוד, שהוא גנב מדודו את תעודת הזיהוי ואת פנקס ההמחאות, החליף את התצלומים ולאחר שמשך את הכסף מן הבנק, השמיד את המיסמכים.

בחיפוש שנערך אצל החשוד, נמצא סך של 5200 לירות.

זכו בהגרלת מפעל הפיס

בהגרלה הרגילה של מפעל הפיס מס' 14/75 שהתקיימה ביום 3.4.75 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 500,000.— ל"י זכה המספר: 681229.

בסך 100,000.— ל"י זכה המספר: 150070.

בסך 50,000.— ל"י זכה המספר: 282712.

בסך 10,000.— ל"י זכו המספרים: 390987 101025.

בסך 5,000.— ל"י זכו המספרים הבאים: 224741 069979 342952 333857 282001 234764 757671 447022 415906 406349.

בסך 1,000.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־36398 57049 60994 70706 71020 73463 75310 81725 82741.

בסך 500.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־03681 38526 49075 58962 68319 68548 68845 78498 78697 91168.

בסך 200.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־3645 4234 6433.

בסך 100.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0193 0283 0311 0319 0482 0533 0550 0847 0869 0878 1170 1385 2300 3212 4216 4381 4421 4833 4877 4950 5135 5150 5449 5581 5760 5828 6427 6537 6686 6737 7159 7293 7383 7709 8142 8179 8418 9037 9805 9941.

בסך 6.— ל"י זכו כל הכרטיסים הרגילים שמספריהם מסתיימים בספרה: 4.

2—0 נגד יוון אך נוצחו 3—2

נבחרת ישראל בכדורעף, נחלה הפסד שני בתחרויות המוקדמות לאליפות אירופה בבורדו, צרפת, כאשר נוצחו על ידי יוון 2—3.

הישראלים הובילו בשתי המערכות הראשונות (15—11, 15—7) אך כשלו בשלוש האחרונות (12—15, 13—15, 13—15).

בערב הפתיחה של הטורניר הפסידה ישראל לצרפת 0—3.

ביום א' — אזכרה לקהילת קרקוב

מחרתיים, יום א', ב־7.45 בערב תיערך בבית תיכון עירוני ה' — ת"א, ברח' יהודה 227 אזכרה לקהילת קרקוב. דברים ישאו: אינג' חיים לבנון והשופט ד"ר גדעון בכליית. בתכנית האזכרה מסכת בבצוע חוג ההנצחה של תלמידי תיכון ה' וסרט מחיי קרקוב היהודית לפני השואה.

אמנו וסבתנו היקרה

שרה בת ר' יעקב־יצחק גרומן

ז"ע

נפטרה בשיבה טובה במוצאי ז' דפסח.

ההלויה תערך בבית העלמין נחלת יצחק בתל־אביב היום, יום שישי, כ"ג בניסן תשל"ה, 4 באפריל 1975 בשעה 1 בצהרים.

המלווים מתאספים בכניסה לבית העלמין בנחלת יצחק.

המתאבלים:

בנה יעקב גרומן ומשפחתו

בנותיה רחל הגר ומשפחתה

חיה ברנשטיין ובתה

נכדותיה ונינית בארץ ובארה"ב

ומשפחות דרדיקמן, גרמנר, שילה, הגר וולפסקהל, מוריאל

שבעה — בדירת הנפטרת רח' יצחק שדה 13, בני־ברק

בצער רב אנו מודיעים על מותו הפתאומי של יקירנו היקר באדם

עקיבא איצקוביץ

ז"ל

ההלויה תצא היום, יום ששי, כ"ג בניסן תשל"ה (4.4.75), בשעה 1.00 אחה"צ, מביה"ח רמב"ם, לבית העלמין בכפר סמיר.

מתאבלים:

אביו: יצחק

אשתו: שלינה

בניו: דורון וצחי

בתו: תמר ושרגא אסיף וב"ב

אחותו: סבינה־ושלמה ריבינוביץ וב"ב

אחיו: שלמה וברכה איצקוביץ וב"ב

ושאר בני המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

דורה קיפניס

ההלויה תתקיים ביום ראשון, 6.4.75, בשעה 3.00 אחה"צ, בבית העלמין הישן ברחובות. אוטובוס יעמוד לרשות המלווים ברח' בנימין 29, בשעה 2.45 אחה"צ.

המתאבלים:

בניה: חגית וישראל טל וב"ב

תמר ועדי קיפניס וב"ב

אחותה: ד"ר אולגה ברנשטיין

אחיה: צדוק ואדה ברנשטיין

נא להמנע מביקורי תנחומים.

במלאת שנה לנפילת יקירנו

סמ"ר טחן חיים ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו

ביום שלישי, 8.4.75, בבית העלמין באשדוד, בשעה 15.00

תחבורה תצא מרחוב אבן גבירול 743, אשדוד.

המשפחה

הנהלת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

חבר העובדים

אבלים

במות חברם לעבודה במחוז ת"א

יצחק ליבוביץ

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירתנו

חנה בת יהושע לוביץ

ההלויה תצא היום, יום שישי, כ"ג בניסן תשל"ה (4.4.75), בשעה 2.00 אחה"צ, מבית המנוחה ברחוב השניים, בכרכור.

המשפחה המתאבלת

לד"ר עדי קורנן

במות עליו

אביו ז"ל

משתתפים באבלו

צוות הרופאים והאחיות

במחלקה כירורגית א'

במרכז רפואי סורוקה בנגב

בית ילדים ונוער „אהבה" — קרית ביאליק

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה ללא עת של

העובדת הסוציאלית המסורה במוסדנו

הגב' יהודית גולדשטיין ז"ל

המשתתפים בצער המשפחה

ההנהלה, ועד העובדים

והילדים במוסד

לטוביה, מיכל, דני ונועה גולדשטיין

כואבים אתכם את מותה בטרם עת של הרעיה והאם

יהודית ז"ל

דיירי הבתים

בשדרות הכרמל 82, 82א'

מודעות אבל גם בעמוד 9

هكذا من الأصل

מעריב

עמוד 12 יום ו׳ 4.4.75 — כ״ג בניסן תשל״ה

שר־האוצר: אני מזועזע ממעלליו של מיכאל צור

אבל... „אפשר להיכשל עם עובדים ש מתברר כי אינם ישרים" ✶ „יש העלמות מס — אבל אין להגזים בזריקת מספרים" ✶ „אמליץ ביום א׳ לממשלה לאשר מסקנות בן־שחר"

מאת ראובן בן־צבי

„אני מזועזע מאוד ממעלליו של מיכאל צור, אבל הייתי בטוח לא לידות אבנים. גם אני ניהלתי מפעלים גדולים ועבדתי עם אנשים ואפשר בהחלט להיכשל עם עובדים קרובים, שאינם ישרים" — אמר אמש שר־האוצר, מר יהושע רבינוביץ, בהופיעו במועצת הבנק של מפלגת העבודה בחיפה.

השר השיב בכך על שאלה של אחד הנוכחים, אשר רצה לדעת אם צור — שהיה בן טיפוחיו של שר־האוצר הקודם, מר פנחס ספיר, „יכול לשמש דוגמה לפועלים".

מר רבינוביץ ציין, כי פרשת מיכאל צור היא יחידה במינה, שאמנם זיעזעה את המדינה כולה — „אבל מכאן ועד לדיבורים על בן חסות, הדרך ארוכה ואי־אפשר להיטפל על אנשים, ואי־אפשר לתלות עניין כזה לא בספיר או באשכול, בגולדה או בב.ג. — שבתקופת כהונותיהם הוטלו על מיכאל צור תפקידים כלכליים רמים".

על שאלה אחרת בעניין דמויות הדיון של חברי הכנסת, אמר שר־האוצר, כי הוא מצטער על כמה התבטאויות של חברי כנסת בשאלת העזרה הרפואית להם ולבני משפחותיהם — „אבל כל אחד ומצפונו". „אני שמח שההתבטאות הזאת, שעוררה הסתייגות, לא היתה של חברי המפלגה וגם אני תמהתי על צורת הדיון, אם כי לא על עצם העניין" — אמר.

להלן ציין, כי בתשעה החודשים האחרונים „כבדה יד הממשלה מאוד על בעלי היכולת, ואולי לראשונה הורגש הדבר היטב. מתוך המיליארדים שנגבו היה חלקם של בעלי היכולת רב".

אשר להעלמת מס אמר, שיש אמנם העלמת מס בלתי נסבלת, אך יש גם הגזמה בלתי נסבלת בעניין זה שמרעילה את הציבור. הוא גילה כי חישוב ובדיקה שנעשו לגבי 1972 העלו כי היו „אי הודעות" על הכנסות בהיקף של שני מיליארד לירות, שהמס החל עליהם מגיע ל־600 מיליון לירות. „זה אמנם סכום גדול וצריך לסתום את הפרצות, אבל אין להגזים גם בזריקת מספרים".

עוד אמר, כי לא מן הנמנע שבשל הירידה בעליה יוכלו זוגות צעירים להגזר בדירות הנבנות עתה.

בסוף הודיע, כי יביא ביום א׳ לישיבת הממשלה את מסקנות ועדת בן־שחר וימליץ על קבלתן כ„מקשה אחת".

„אם נצליח בכך — וכבר היום יש אצלי משלחות שמעריצות ומתחילות בבריטת הצבעים לגבי מסקנות הוועדה — נוכל לעלות על דרך טובה להבראת המשק".

מכוניתו של הכדורגלן דמתי נמצאה שרופה ליד יבנה

מכוניתו הפרטית של גדעון דמתי, כדורגלן קבוצת „שמשון" תל־אביב והנבחרת הלאומית, נמצאה אתמול על־ידי משטרת רחובות שרופה כליל ליד יבנה, כחצי קילומטר מכביש תל־אביב. צוות חקירה במשטרת רחובות, בפיקודו של פקד ינובסקי, פתח בחקירה נמרצת.

נמסר, כי המשטרה חושדת שקיים קשר ברור בין שריפת מכוניתו של דמתי לבין התפוצצות מטען חומר הנפץ שלשום בלילה בפתח מועדון קלפים בתל־אביב, השייך ליהודה סוב, המכונה „עמוס", אחד כאוהדיה ותומכיה הגדולים של קבוצת „שמשון".

מכוניתו של דמתי „סימקה 1000", ששוויה כעשרת אלפים לירות והיתה מבוטחת רק ביטוח צד שלישי — נגנבה מכדורגלן „שמשון" ביום ג׳ השבוע, בין 9 ל־10 בלילה, בעת שחנתה ליד ביתו ביד־אליהו, סמוך לשכונת התקווה. דמתי התלונן מיד על הגניבה במשטרת תל־אביב וזו הודיעה לו אתמול, כי המכונית נמצאה שרופה. לפי הסימנים הראשונים אין ספק, שהיה זה מעשה הצתה בזדון.

כיוון שדמתי יואלץ לשאת במלוא הנזק שנגרם לו, הודיעו אתמול חבריו לקבוצה בעת אימון, כי יערכו מגבית עבורו לשם רכישת מכונית אחרת.

מאמן „שמשון" תל־אביב, יחזקאל מור, והכדורגלן גדעון דמתי מסרו אמש, כי אין להם צל של ספק, כי גם גניבת המכונית ושריפתה וגם ההתפוצצות במועדונו של „עמוס", האוהד השמשוני, הינם מעשי נקמה בעקבות מהומה של „שמשון" לפני שבועיים עם קבוצת „בני־יהודה" תל־אביב בשכונת התקווה, במסגרת משחק הליגה הלאומית בכדורגל. במשחק זה גברה „בני־יהודה", המאבקת להישאר בליגה הלאומית 2—0.

דמתי אמר, כי עתה יש בדעתו לגלות כמה גילויים מרעישים, לדבריו, הקשורים באוהדי „בני־יהודה" ושאירעו כמה ימים לפני משחקה של „שמשון" נגד „בני־יהודה".

כדורגלן נוסף של „שמשון" תל־אביב, דוד שוקיאן, שנעלם מאימוני קבוצתו ומהעיר תל־אביב בכלל, יומיים לאחר המשחק נגד „בני־יהודה", נמצא באילת. מנהל קבוצת „שמשון", בן ציון יהודאי מסר אתמול, כי שוקיאן הודיע לו לפני תשעה ימים, כי הוא יוצא לחופשה לאילת עם חברתו.

במשך שעה ארוכה בערה אתמול משאית גדולה בכביש הישן לירושלים, בקטע שבין בית־שמש לרמלה — עד שהגיעו מכבי־האש. (צילום: ימין ...)

חשמלאי מת״א נעצר כחשוד בריגול לטובת מדינה ערבית

מאת יהושע כהנא ואבי בטלהיים

זרועות הבטחון עצרו לפני 13 ימים בתל־אביב אזרח ישראלי החשוד בריגול לטובת מדינה ערבית. העצור הוא שלמה (סלומון) דרויאן, תושב בת־ים, בן 29, שהסתבך בעבר בעבירות פליליות.

דרויאן, רווק, שעלה ארצה לפני 10 שנים מרומניה, חשוד שנפגש לפני כמה חודשים עם סוכנים זרים בשגרירות אחת הארצות הידידותיות לישראל באירופה, ומסר להם, תמורת כסף, ידיעות צבאיות העלולות לפגוע בבטחון המדינה.

על פי הידיעות, התקשר דרויאן עם השגרירות הערבית טלפונית, הציג עצמו והציע את שירותיו. הסוכנים הזרים ביקשוהו להשיג חומר בטחוני שבו היו מעוניינים, ואז חזר לישראל ויצא שוב לאירופה. ככל הנראה, לא השביע המידע את רצון מפעיליו, ודרויאן הגיע לישראל לפני כארבעה שבועות במטרה לאסוף חומר צבאי מעודכן ובעל חשיבות גדולה יותר.

ב־23 במארס ניתן האות לעצור את דרויאן וכעבור יומיים נענה השופט התורן של בית משפט השלום בתל־אביב לבקשה לעוצרו ל־15 יום. דבר המעצר נאסר לפרסום. אתמול הופיע מפקח משנה אהרון רביד בבית המשפט והודיע כי לגורמי הבטחון אין התנגדות לחשוף את הפרשה ולבטל את איסור הפרסום.

נודע כי דרויאן, שהוא חשמלאי במקצועו, הסתבך בעבר במעשי מירמה, בזיוף צ׳קים ובהונאות ועל כך נדון למאסר. עתה הוא משתף פעולה עם החוקרים.

ביום ג׳ יובא שוב לבית משפט השלום בתל־אביב לבקשת ארכת מעצרו עד לגמר ההליכים המשפטיים נגדו.

הדלקת נרות

שבת פרשה שמיני

	כניסה	צאת
ירושלים:	17.22	18.37
תל־אביב:	17.40	18.39
חיפה:	17.32	18.39
באר־שבע:	17.32	18.39
אילת:	17.35	18.41

חקירת רצח הצעיר מירושלים מתנהלת גם בת״א וברמאללה

מאת סופר „מעריב" בירושלים

חקירת רצח הצעיר הירושלמי, אברהם שורץ, שגופתו נמצאה לפני שלושה שבועות צפונית לרמאללה, מתנהלת עתה בירושלים, ברמאללה ובתל־אביב, שם נראה שורץ, שהיה ידוע כהומוסקסואל בחברת נערים לפני העלמו.

חקירת חבריו של הנרצח העלתה, כי ביום בו נעלם נראה ב„גן העצמאות" בירושלים בחברת שני צעירים ערבים. שורץ נלווה לאחד מהם אל אחת מפינות הגן והשני, שהמתין עם הצעיר האחר, הבחין בשני הערבים, כאשר עזבו את הגן. כאן לא נראה שורץ בחיים.

אברהם שורץ, יליד הונגריה, עלה ארצה לפני 12 שנה. היה בן יחיד להוריו, המתגוררים בשכונת קרית היובל בירושלים. שורץ, שהיה ידוע בכינויו „ויקטוריה", עבד כטבח במסעדת האוניברסיטה העברית בגבעת־רם, שם עובד גם אביו. לאחרונה התרועע עם צעירה גרושה מעובדות המסעדה. המשטרה חקרה אתמול גם את בעלה לשעבר.

שורץ שוחרר משירותו בצה״ל, שבו שירת שנות משנה. נהג להתרועע עם צעירים ערבים. חבריו תיארוהו כבחור חביב, שקט, שהתנהגותו נשית, ואף נראה לעתים כשהוא לבוש בבגדי אשה.

אברהם שורץ — גופתו נמצאה ליד רמאללה

שני בני עכו בוגרי בי״ס לקציני״ם מתו בתאונות

אבל כבד ירד היום על העיר עכו ועל בית־הספר לקציני״ם ע״ש כ״ג יורדי הסירה: שני חיילי צה״ל, בני העיר ובוגרי בית־ספר זה, מצאו את מותם בהפרש של ימים אחדים ונטמנו זה בצד זה בחלקה הצבאית של בית העלמין בנהריה.

בוגרי מחזור י״ט של בית הספר לקציני ים בעכו, הוא המחזור שסיים בשנה החולפת את לימודיו, הוגייסו לפני כחודש לשורות צה״ל, מרביתם לשורות חיל הים. שמואל ליזרוביץ מעכו, אחד החניכים, מת באימונים. ערב החג הובא למנוחת עולמים בחלקה הצבאית בנהריה. בהלויה נישא ארונו על ידי חבריו וביניהם ע״י אשר מגירא בן־עירו וחברו. למחרת ההלויה, כשהיה אשר מגירא בדרכו לבסיס האימונים של יחידתו, נהרג בתאונת דרכים. אתמול, יומיים בלבד לאחר שהיה בין המלווים את חברו בדרכו האחרונה, הובא הוא עצמו למנוחת עולמים באותה חלקת קבר וקברו נכרה ליד קבר חברו. בהלויה השתתפו רבים מתושבי עכו וכן תלמידי בית הספר לקציני״ם על מוריהם ומדריכיהם וקציניהם של חיל־הים.

בין המספידים היה רב צבאי שאמר: „יחד גדלתם, יחד למדתם, יחד התגייסתם לשורות צה״ל והנה אתם. יחד כאן שוכבים זה לצד זה, ככתוב „בחייהם ובמותם לא נפרדו"".

במחאה על גזר־הדין במשפט נשפיץ וציטליונוק

17 יהודים חזרו להפגין ליד ספריית לנין במוסקווה

200 יהודים ישבתו רעב בבריה״מ ב־13 באפריל

מאת אברהם תירוש

17 יהודים קיימו אתמול לפנות־ערב הפגנת מחאה שקטה לפני בנין הספריה ע״ש לנין במוסקווה, שם נעצרו ב־24 בפברואר מארק נשפיץ ובוריס ציטליונוק, שהפגינו למען העליה ונדונו על כך ביום ג׳ השבוע לחמש שנות גלות.

יהודים אלה השתתפו לפני כן בשביתת רעב של 3 ימים, במחאה על גזר הדין נגד נשפיץ וציטליונוק. גם ההפגנה אתמול היתה במחאה על גזר הדין.

במקום נכחו אנשי משטרה, אך הם לא התערבו ולא היו כל תקריות. ההפגנה נמשכה כרבע שעה ולא הונפו כרזות.

עוד נמסר ממוסקווה, כי יותר מ־200 יהודים מערים שונות בבריה״מ יערכו שביתת רעב ליום אחד ב־13 באפריל, שנקבע ליום הזדהות עם יהודי בריה״מ. אותו יום ייערכו במערב עצרות־עם והפגנות למען יהודי בריה״מ.

בן 82 גרם לתאונה ורשיונו נשלל לצמיתות

רשיון הנהיגה של תושב זכרון יעקב, בן 82, שגרם לתאונה — נשלל אתמול לצמיתות. בבהלך משפטו הוברר, כי האיש אינו רואה בעין אחת, הראיה בעינו השניה לקויה והוא כבד־שמיעה.

האיש הובא לבית משפט השלום בעפולה. הוא הואשם שביום 11.5.74, כאשר נהג במכוניתו הפרטית והגיע למנצורה, לא עצר ליד תמרור „עצור", ובשל כך התנגש במכונית פרטית שבאה ממולו. מעוצמת ההתנגשות נפצעו הנאשם, נהג המכונית הפרטית ואשתו.

בפסק־דינו ביקר שופט השלום, אברהם כהן, את משרד הרישוי, על שאינו בודק את מחזיקי רשיון הנהיגה וממשיך לאשר להם את החזקתו, למרות שקיימים מקרים רבים, כמו המקרה הזה, שהנהג אינו כשיר עוד לנהיגה מבחינה בריאותית.

נוסף על שלילת הרשיון נקנס האיש גם ב־700 לירות. (ע)

מחר: כניסה ללא תשלום למוזיאון ת״א

גם השבת יהיה מוזיאון תל־אביב פתוח־לקהל — ללא תשלום. זאת, בעקבות החלטת הוועד המנהל של המוזיאון לאפשר ביקורי הקהל חינם, בכל שבת ראשונה בכל חודש.

שעות הביקור במוזיאון מחר יהיו מ־10 בבוקר עד 2 אחר הצהריים.

תחרות ענק של ציורי תלמידים
מבתי״ס עממיים כתות א׳—ח׳
ראה „ימים ולילות" עמוד 22

חברה קבלנית בחיפה
מציעה למכירה
ציוד בנין משומש
במצב טוב
(עגורן, מטפס, מעלית חוץ, מכונות בטון וכו׳)
בדבר פרטים נא לטלפן 04-81027

מקס בע״מ
סוכנות הלו־קרטיס חיפה והצפון
עברנו למקום החדש
רחוב הרב הרצוג 4
(אחרי בית הכנסת הגדול)
טלפון (זמני) 04-521453

תאורה וקול
התקנת **דלתות בטחון**
עם קשר פנים (אינטרקום) ועילה חשמלית
„תאורה וקול"
03-907017

ניקיון נחוץ בבית ובחוץ
משרד הבריאות
ישראל נקיה

הובהנו לכולם שאנו מוכרים
בכמעט חינם
וקבלנו רשות לפתוח גם במוצאי שבת
בואו ותיווכחו
אופנת אלנבי
רחוב אלנבי 79 תל־אביב
החל ממוצאי־שבת ה־5.4.75
עם מלאי חדש לילד, לגבר ולגברת

		מקודם	רק ל״י
חולצות	לילדות קייציות, מודלים חדישים ביותר	67	10
גולפים	לגברים ולגברות חדישים ביותר	95	15
חולצות	לנשים קייציות מודפסות	90	15
סוודרים	לילדים ולילדות ב־100 סוגים	75	10
סוודרים	לגברות תוצרת חוץ	95	20
אפודות	לגברים ולגברות מביקרט מודפס	80	10
מכנסיים	ג׳ינס, גברדין, קורדרוי וקטיפה אמיתית לילדים ולילדות בדוגמאות חדישות ביותר	110	כמעט חינם
חולצות	עם תחתון לגברות מודל 1975	110	20
חולצות	לגברים של בית״ר דנדי מודל אמיתי	145	35
חולצות	לילדים עם כפתורים מודפסות בכל המידות	79	15
מכנסיים	לגברים ולגברות מכל המינים והטעמים בדוגמאות צרפתיות וגזרות אחרונות	115	35
בגדי־ים	לגברות מקטיפה אמיתית מודלים חדישים ביותר	165	35
שורטים	לילדים ולילדות מודל 1975	65	15
חצאיות	מכסי לגברות	110	20

למכירה, או להשכרה
(אפשרי בחלקים)
מבנה לתעשיה
באזור תעשיתי מפותח ביותר בצפון תל־אביב, קרקע פרטית.
5,500 ממ״ר בנין
על מגרש של 7½ דונם
רשיון לבניה נוספת.
✶
בהצעות רציניות בלבד, לפנות לת.ד. 31093 תל־אביב.

משרד התקשורת
מודיע
היום, יום ו׳ 4.4.75 כ״ג בניסן תשל״ה
בשעה 13.00
יוחלפו כל מספרי הטלפון בדימונה
המספרים שהתחילו עד כה בספרות 91
יתחילו מעתה בספרות 59
המספרים שהתחילו עד כה בספרות 92
יתחילו מעתה בספרות 50
בשאר הספרות לא יחול שינוי
החלפת המספרים מבוצעת כתוצאה מעבודות הפיתוח ברשת הטלפונים באיזור.

זוגות צעירים עם ילדים
(עד כתה ד׳, כולל)
המעונינים להצטרף להתישבות בבקעת הירדן
נוף מרהיב, פרנסה מובטחת, חברה טובה וחינוך טוב לילדים
יפנו למשק חמרה
דאר נע בקעת הירדן
לקבלת פרטים אפשר לפנות גם לאחוד החקלאי, רח׳ צ׳לנוב 20 תל־אביב, בימי רביעי, בין השעות 9—1.

במקום היפה ביותר — רוטשילד 22
נס־ציונה
נותר מספר מצומצם של דירות יוקרה בנות 3 חדרים
2 פנטהאוזים מפוארים
מעלית, אנטנה, מים חמים, גז, מרכזיים.
כניסה תוך 12 חדשים
לפנות: טל. 869765 או במקום

דרוש שותף (¼)
בספינת דייג חדישה — (ממונעת)
בדבר פרטים טלפון 063-25594

וולקנו
דוחה יתושים וזבובים
בדירה, במרפסת, בגן, בפיקניק ובצבא.
להשיג בפרפומריות, סופרמרקטים וחנויות כל־בו לנקיון.
מפיצים: רוזנבלום סוכנויות בע״מ.
ת.ד. 70 רמת־השרון טל. 03-471945, 03-287441
Vulcano
פרסום המקשר

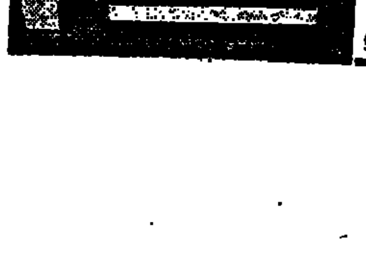
12½% הנחה במבצע חגים ברהיטי מני
רמת־גן
ז׳בוטינסקי 93

השתתף בחידון הסמלים של מעריב וזכה בפרס

מעריב

שלום רוזנפלד
מק־גאוורן ו„התיק הפלשתיני"

דו המולה הרבה שהתחוללה בבוקר אלנבי של שלשום, בעת שהסנטור מדרום־דאקוטה ג'ורג' מק־גאוורן עבר מירדן לישראל, אולי מנעה בעדו ללמוד ב„מקום המעשה" אחת הסוגיות הפוליטיות והבאלטות ביותר של הי־מציאות המזרח־תיכונית: עובדת עצם קיומו של גשר פתוח בין ישראל לבין אחת משכנותיה.

הסנאטור המשפט צוחו באחר ב„סיור־לימודים" בתוקף תפקידו כיו"ר ועדת המשנה ל־מזרח התיכון, ודאי לא השכיל, בהמולת עולו של טקס קבלת־הפנים מצד אחד והתקפת־הבוק התחשבאית עליו מצד אחר, לתת דעתו שעל פני אותו גשר עצמו מתנהלת באופן קבוע, זה כשמונה שנים, תנועה דו־סטרית מאסת לומדי של אנשים וסחורות בין שני עברי ירדן, שלפני כיובל שנים היו שלטוה טריטוריאלית אחת, שבשפת המדיניות הבינ־לאומית נקראה בשם „פלשתינה" ובשפתנו — ארץ־ישראל.

אילו היתה שעתו פנויה להרהורים ולעיונים היסטוריים, פוליטיים ודמוגראפיים, הקשורים באותם שני חלקי ארץ שגשר אלנבי מגשר ביניהם, אולי היה מעשיר את אוצר ידיעותיו בכמה נתונים בסיסיים שאפשר כי שמע עליהם מפי ערפאת ובני־שיחו הערבים ב־יהודה ואולי לא.

כגון אותה עובדה שכבר הזכרנו, שארץ־ישראל המנדטורית היתה יחידה טריטוריאלית אחת שחולקה בידי הבריטים באורח שרי־רותי; שלפני חמישים שנה לא היתה קיימת כלל „ישות ירדנית"; שגם היום כמחצית אוכלוסיתה של ירדן הם „פלשתינים"; שני־שלושה מליונים „פלשתינים" במזרח התיכון (אם נקבל אמנם זה כראלי) כשני מליון ו־חצי חיים משני עברי הירדן, מליון וחצי מהם תחת שלטון ישראלי, שאותם שניים וחצי מליון מעולם לא הסמיכו את ערפאת, את ג'ורג' חבש ותורעיהם לדבר בשמם, אף כי הודעה נוהגת שיש גם ביניהם כל שמזדהים אוטו־מטית עם אש"ף, מטרותיו ושיטות מאבקו; שאותם שניים וחצי מליונים יש להם ענין חיוני שהסכסוך הערבי־ישראלי ייפתר בדרכי־שלום, שכן הם עלולים שוב להיות קורבנותיה של כל מלחמה חדשה שתפרוץ כשם שהיו קר־בנותיה גם במלחמות הקודמות; שמעולם לא נערכו בקרב הפלשתינים הללו בחירות חפשיות באמת או משאל־עם חופשי באמת, שבהם יוכלו לבטא את רצונם הלאומי יה־מליוני זה באשר לצורת הממשל שהם רוצים בה, זה באשר לזיקתם למסגרות הפוליטיות באזור (לרבות מדינת ישראל וירדן), זה ב־אשר לדרכי־המאבק וכיו"ב. שבכל שנות השלטון הירדני בגדה לא מצאה הכרזה שאלוה של „ישות פלשתינית" נפרדת.

ועדיין לא מנינו אלא חלק ממכלול הסוגיות שהן העיקר שקשאמור מק־גאוורן להיזהר בהן, בעת קבע לעצמו עמדה ב־שאלה ה„ישות הפלשתינית".

הלאומית הערבית ואחר־כך בין מדינת ישר־אל ובין שכנותיה. ובו, בתיק הזה, היתה גם התשובה הפוליטית, הגיאוגרפית כהוא ארץ אנו יכולים לשבת ליד שלחן אחד עם ארגוני־החבלה בגבולות הקיימות.

מגיעו קודם, בראשי פרקים, כמה עובדות רקע היסטוריות, גיאוגרפיות ודמוגרפיות.

ועדיין לא אמרנו דבר חוצי דבר על בעיותיה הקיומיות־בטחוניות של ישראל ב־הקשר זה ולא הבענו על ההשלכות הבינערביות והבינמעצמתיות של „הפתרון הי־פלשתיני" המוצע לסכסוך.

מרבית המדינאים הזרים שמבקרים אצלנו באזורנו כבר יודעים, פחות או יותר, את הטופוגרפיה של רמת־הגולן או את חשיבותם (או אי־חשיבותם) של מעברי מיתלה וגידי במערך־ההגנה המצרי הישר־אלי, אבל הם אינם יודעים (או ידעו ו־שכחו כבר מזמן) מה המרחק מנתניה לשכם, מתל־אביב לקלקיליה, מירושלים לירחו, ב־שדה התעופה הבינלאומי שלנו בלוד לגבול.

אילו גם לא שאלו עצמם בדבר יכולת הקיום הכלכלית של מדינה חדשה, כדוגמה שלושית בשטח שהיווה פעם את ארץ־ישראל המנדטורית ולא בדקו השפעה הקרבה על מאזן הכוחות הצבאי בתוך העולם הערבי כשעצם קיומה עלול להוות איום כמעט על ירדן בעלת ה„אירדנטה" הפלשתינית הגדו־לה מזו של המדינות הערביות ה„לא רדי־קאליות" מאידך; ולא בחנו השפעת מדינה של מדינה ערבית חדשה, פרו־סובייטית מובהקת, על המטוטלת הרוסית־אמריקנית ב־אזור.

האם מקבלת התנועה הערבית הלאומית ובראש וראשונה האם מקבלים הפלשתינים על כל גוניהם ופלגיהם להכיר בזכות ה־הגדרה העצמית של העם היהודי ובקיומה של מדינה יהודית וציונית ריבונית בארץ־ישראל?

ביחס אל האובייקטיווי של כל נסיונות שנעשו עד כה, החל מהסכמי רודוס 1948, ועד ל„דיפלומטיה־הדילוגים" של קי־סינג'ר, יוליך בהכרח אל השאלה הזאת ואל ה ס ר ה מ צ ב ה עליה. היא אף היתה הסלע, שאליו התנפץ [illegible] — אם הבנה.

אולי היה המכשול הגדול בכל מאמצי־התיווך שנעשו עד כה בכך שכל המתווכים ביקשו לעקוף את השאלה — לא כעם בעיית [illegible] שלנו — בהאמינם כי ניתן לפתור את הסכסוך הערבי הישראלי בדרך שעוקרים הסבך מרובע והמסובך, היינו [illegible] ה„קשה", זה שאין עליה תשובה בידיה, [illegible].

●

ל א ביקשתי ברשימה זו להציג פתרונות. אפשר שאין פתרון זה תלוי. אפשר ש־הדרך לפתרונה של שאלה זו איננו בהופעת מירב הכוח, כי אם — במציאת מיצוע הרע.

אך את הנתונים, את כל הנתונים יש לשים על השולחן בלא נסיון להחליק ולטשטש. הבטחים יש להעמיד את הכובדים שבהם, ש־לגבי דידנו הוא ת נ א י ־ ב ל ־ י ע ב ו ר: זכותנו ויכולתנו להתקיים כאן בעולם כ־מדינה עצמאית של ציונות־קיום שלה ב־מולדתה ההיסטורית היא היהודה כמדינה יהו־דית ו צ י ו נ י ת — על כל המשתמע מכך.

והו „התיק הפלשתיני" שצריכים אנו להגיש לכל המבקשים אותו מידינו. ומוטב ראשון בכגנו היה מגיש לסנאטור מק־גאוורן, כבר ביום הראשון של ביקורו אצ־לנו, עוד בעמדו על הגשר היחיד הפתוח בין ישראל לבין אחת מ„מדינות העימות".

●

ו לאותו „תיק פלשתיני" שתמונת שלמות להכין בדחיפות, חייבים אנו לצרף עוד דף בודד אחד, אולי בצבע שונה כדי לייחד אותו מן הדפים האחרים, ובו הריבוע ב־אזוהה שאלה אחת ויחידה, שלשחים או־כנו־מתביישים להחזר ולהציג אותה מחוק היותה פחות מדי מתוחכמת:

●

מ שום־מה „מצליחים" ליצור בעולם רושם, שאנו מתעסקים בדיון מקיף ונוקב בנו־שא הפלשתיני, כשלכל היותר אנו מתעסקים בנוסחה המתוקה: „לא נשב עם מרצחים ליד שולחן אחד".

איני משוכנע, שאפילו במאה הי"ט או בראשיתה של המאה ה־20 היו הבריות מסת־פקות בנוסחה זו, הפונה בעיקרה אל האמו־ציות שלנו או אל התודעה המוסרית הכב־פן.

הגיעה העת שנתנער מן האשליה שבדור הפטרו־דולר זה, ה„ריאל־פוליטיקי" יש למטבע המוסרית מהלכים בבורסת סחורי־העסק־הדם.

יהיה הדבר מחפיר וכואב ככל שיהיה, אבל נימוק זה של „אי־ישיבה ליד שולחן אחד עם מרצחים" אינו תופס היום לא לפרות מינכן, רומא, לוד, מעלות, קרית־שמונה, בית־שאן ו„סאבוי" אלא דווקא בגלל מינכן, רומא, לוד, מעלות ו„סאבוי".

ההיסטוריה של זמננו יודעת הרבה יותר מקרים של „ישיבה ליד שולחן אחד" עם מר־צחים לסוגם של ערפאת וחבש ואפילו עשיית הסכמים אתם באשר אי־ישיבה אתם.

וכבר היו מי שהזכירו לנו כי אף אנו עצ־מנו, מטבע נציגי העם היהודי והנהגתו הציו־נית, עשינו הסכמים והסדרים לא רק עם אומה שבגבה עדיין את טבח־העם הגדול ביד־יה ההיסטוריה, אלא גם עם מדינות ערביות שחלק מהן [illegible] ביהודים בעשרות־ [illegible] את כפללי אש"ף.

איני ממליץ שננטוש לגמרי את העיבוד ה מ ו ס ר י. היא חשוב קודם כל לנו לעצמנו.

אבל לאומות העולם חייבים אנו גם נימו־קים פוליטיים ריאליסטיים. היום — יותר מבכל זמן אחר, שכן היום, יותר מבכל זמן אחר, מעסיק הנושא הפלשתיני את תודעתם הפוליטית של מעצבי המדיניות במדינות רבות, שלמצודתן הגיעה לנו ביותר, והיום יותר מבכל זמן אחר מתחילה בעיה זו להעסיק גם יותר ויותר מדינאים בארצות־הברית, ובמחי־צה זו יש לראות בפגישתו של מק־גאוורן עם ערפאת ועם מנהיגים פלשתיניים ביהודה וב־שומרון רק אות וסימן לבאות. [illegible]

●

מ קובל היום במדינות מתקדמות, ובעיקר בארצות־הברית, לערוך „משחקי־מלחמה" ואף לגבש הערכות פוליטיות ובמסקנותיות ב־צורת מחשבים. מזינים את המחשב ב־אלפי נתונים — חלקם שנאספו על ידי [illegible] באמצעות כלים מתוחכמים גלויים וסמויים — והגיוני האלקטרוני פולט את תשובותיו בהתאם לנתונים הללו.

[illegible] הכמו־פן, [illegible] אי הבוראל הלאומי [illegible] (שאלמלא כן ודאי לא היתה וושינגטון כה מופתעת מן ההתפתחויות ב־וייטנאם).

לפיכך, הגיעה העת שנבין „תיק פלשתיני" [illegible] — תחילה בין העיונות לבין התנועה

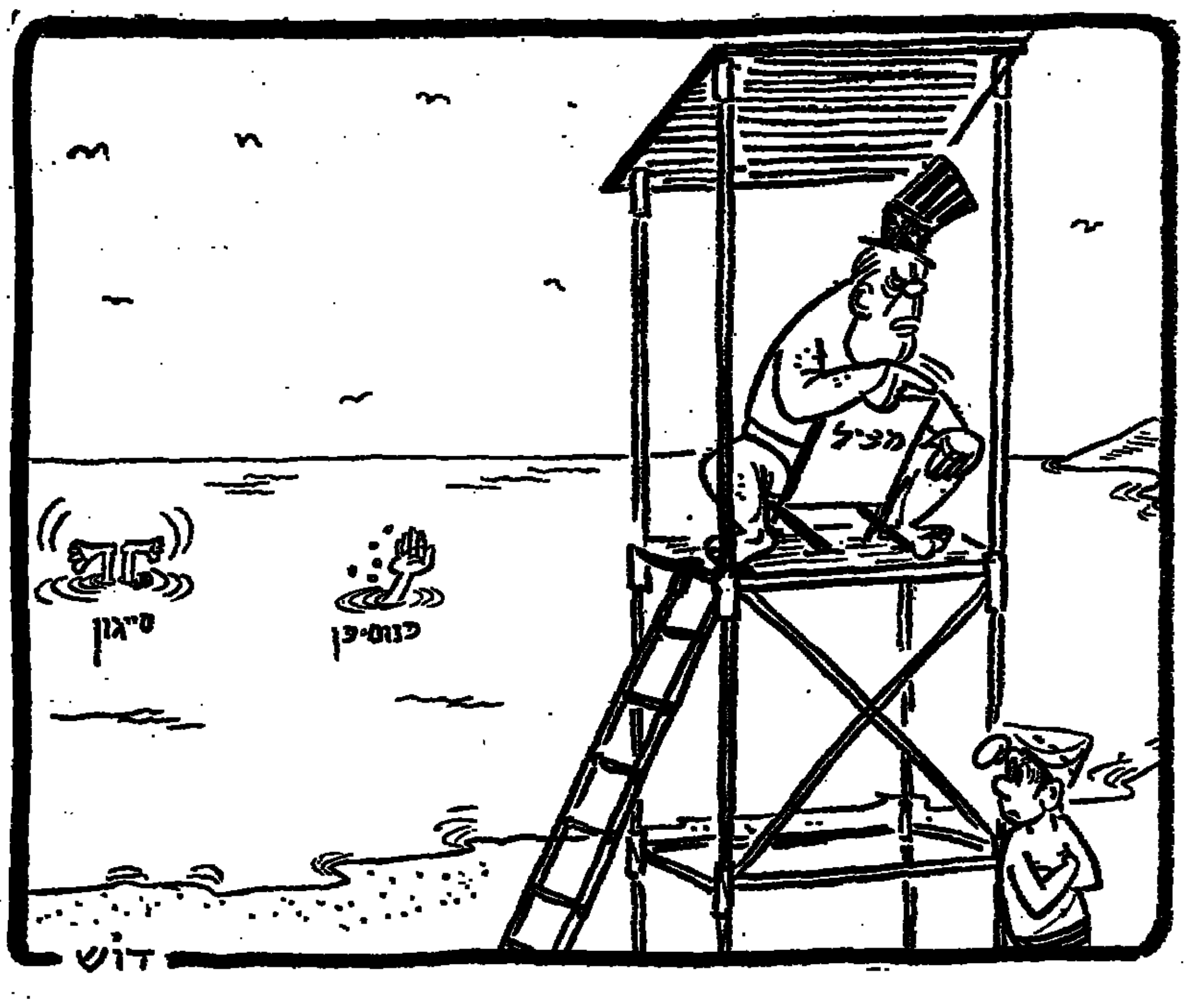

ה. יוספוס ● ה„בחינה מחדש" בוואשינגטון

כ אשר סוקרים בימים אלה את התמונה בוושינגטון וקולטים את הקולות העולים משם, מתקבל רושם כי הבעיה החמורה היחידה הנצבת כיום לפני המימשל האמרי־קני בזירת המדיניות הבינלאומית, מטילה עליה צל כבד ומאיים וחוסמת את דרך היציאה למרחב, היא קשיותה של ישראל.

בדרום־וייטנאם נקבר ההולך תחת הלבה הסחופת של הכוחות הקומוניסטיים מאבק אשר עלה לעם האמריקני מאות אלפי הרוגים ונפגעים, מאה חמישים מיליארד דולר ועשרים פצעים שלא ירפאו כמותם. בקמבודיה אפסה תקוה, והמאבק האמריקני האדיר שהושקע ירד לטמיון אף שם.

תחת עיני המפלה — ומעל כל מעמדה של ארה"ב בדרום־מזרח אסיה ניצב עתה סימן־שאלה תמוה.

בפורטוגל קמה ממשלה חודקה שהיא הפרוגרסיבית ביותר מאז המהפכה לפני כשנה, היא איננה, למעשה, אלא ממשלה קומוניס־טית — על כל ההשלכות הכרוכות בכך לגבי נאט"ו והמערך האסטרטגי הגלובאלי של המערב.

בריאד נרצח המלך פייצל, שארה"ב ראתה בו את ידידה הגדול באזור ואשר, בכל מקום, עמדתו האנטי־סובייטית לא היתה מוטלת בספק.

כל ההתהלוכות האלה ירדו על הזירה המדינית של ארה"ב בזו אחר זו תוך חודש אחד, כגלים היבים.

אבל אה, אילו רק גילתה ישראל גמישות רבה יותר...

כאילו רק זה — רק כשלון שיחותיו של קיסינג'ר בקאהיר ובירושלים — הצלה הצלות. רק הוא העלה את הצורך ב„בחינה מחודשת". רק כאן ניתן ביטוי להודיעונו ולזעם ולכעס שהתעבו כלפי ישראל.

תמונה, העיוות בתמונה זו אינו נוגע רק לעצם העיון שבו מוצגת עמדתה של ישראל — וחוסר גמישותה כוח ומתיחותו של סאדאת בזה: בעצם הכעס הזה שיצא על ישראל על שום שסירבה בנוקשותה ביקשה ביסוי של ממש לנכונותה של מצרים לנוע לקראת שלום, תמורת הוויתורים הממשיים מאוד שהיתה מוכנה לעשות הסיכונים הממשיים מאוד שהיתה מוכנה ליטול על עצמה.

עיקרו של העיוות נעוץ בטענות שבהן באים עלינו בשם ראיית המציאות — תוך התעלמות וגריזה ממנה.

■

ט וענים לעומתנו, שלא ידענו לסוף משמעות נכונותו של סאדאת להגיע להסדר נוסף, שלא גילינו הבנה למצוקתו עצם מצבה של קאהיר מול התנגדותה של סוריה והצגו של אש"ף, שלא הערכנו את החשיבות שבדבר, ולא גילינו התחשבות בקשייו של סאדאת; ומגוללא, שלא גילינו גם די הבנה לאינטרס האמריקני שבחיזוק מאחזו במצרים, החופף גם את האינטרס הישראלי.

טענה זו העלה וחזר והעלה ד"ר קיסינג'ר בשיחותיו בירושלים, בהזהירו כי כשלון השיחות יחזיר את ההשפעה הסובייטית למצרים ובעוד שההסדר עם מצרים היה מנתק אותה מהמחנה הערבי הקיצוני יותר, הרי שהכשלון יפעל לגיבוש חזית ערבית קשוחה — ואיך תיראה אז ועידת ז'נווה?

האין בנכונותנו להבין כאן את ה„פריד־אשר", ההסדר הנוסף עם מצרים היה מכניס בין קאהיר ודמשק ולהקשות האם אמנם יש מקום להניח, כי בעוד מספר חודשים — לאחר העלמת נכונותה של ישראל משדות הנפט והמעברים ללא תמורה מדינית בסט־עניות כלשהי — הוא לא היה נעלם, העולם הערבי היה נופש בזעמות מחוז מאותה ושחות קיצוני בתביעותיו, ונשען שוות על האופציה הסובייטית.

האמת היא, כמובן, שישראל לא דחתה את הגישה האמריקנית. שאלמלא כן לא היתה מודיעה לכה בויתורים, ולא היתה מוכנה לצמצם את תביעתה לתמורה מדינית להוכיחות זה שאליו הגיעה אחר לבטים קשים, היא קיבלה את דעתה של וושינגטון, כי עליה ליטול על עצמה סיכון לשם מיצוי כל סיכוי להתקדם לעבר השלום המקווה, ובוודאי ובוודאי לא נעדר משי־קוליה הגורם של האינטרס האמריקני.

אבל כשבאים אל ישראל בטענות של קיצור־ראייה ושל אי־גמישות בש„קשיי" של סאדאת בהווים קהו־כידה לפתיונתו, לא רק ישראל אלא גם ארה"ב חייבת לשאול את עצמה מה היא מ ה ו ת ם של „קשיים" אלה — ומהי התשובה להם — האמנם מצריה התקיגה בדרך וויתור הישראלי ללא תמורה — ולאן היא מובילה; לאן היא מכוונת להוביל.

בשיחותיו בירושלים טען ד"ר קיסינג'ר כי הנה הביאה ארה"ב את הערבים, ומכל מקום את מצרים, לכלל הכרה, כי בעוד שבבריה"מ הם יכולים לקבל נשק, הרי שלנסיגה ישראלית מכבושים ולהסדר צודק הם יכולים לצפות רק מארה"ב. ועתה — אמר — עלול כל ההישג הזה להתמוטט.

ואמנם, לכך כיונו מאמציה של ארה"ב בשנים האחרונות. הלכך נועד גם חיזוקה הצבאי של ישראל — כדי להבהיר לערבים כי כוחו של הנשק הסובייטי לא יכריע את הכף.

וושינגטון לא הגיעה לדרך זו בבת־אחת. היא הגיעה אליה לאחר שלא נותר בה שד ספק כלשהו לגבי כוונותיה של בריה"מ באזור — לאחר שכל נסיונותיה להעלות את הסכסוך הערבי־ישראלי על פסים של מרוב — כולל „תכנית רוג'רס א'", ו„תכנית רוג'רס ב'" ויוזמת השלום אשר מצרים כמכה עליה את ידיה — הוכשלו על־ידי מוסקווה. לאחר שהוכר לה כי אכן זהו הקלף אשר מדינות ערב מקוות להגיע בו אל המטרה.

ואמנם, הדרך החדשה אשר וושינגטון סללה עליה הביאה את מצרים, ולמעשה לא רק את מצרים, לכלל הכרה הבורות הזהוב שבמעצמות האמריקנית. ובצדק ראתה בכך וושינגטון הישג.

אבל כאשר מר קיסינג'ר טוען עתה, כי מחמת חוסר גמישותה של ישראל עלול עתה כל זה לרדת לטמיון — והוא רואה הישג בעצם נכונותה של מצרים להגיע להסדר שבנסיגה ישראלית נוספת ללא כל תמורה של ממש — הרי שהוא מהפיר, למעשה, את מהותו השסען לאחור, ופונה על אותה דרך, אשר בעברו הלא רחוק כל כך נסתיימה במבוי סתום; על אותה דרך שבה אבדה וושינגטון להתמודד עם מוסקווה בפיוס הערבים על חשבונה של ישראל. — היהוה לדעת כי בתהייה זו אין ביטולוגי לעמוד.

ובזיכרון, מ ה הם „קשייו" של סאדאת אם לא האופציה הסובייטית המוצגת על־ידי אסד וערפאת, ולא רק על־ידיהם בלבד?

ומה אותה, למעשה, התביעות המופנות עתה מוושינגטון כלפי ישראל ל„יתר גמי־שות" — אם לא נסיגה מפני מ ו ס ק ו ו ה ?

■

ד "ר קיסינג'ר טען לעומתנו, שלוקים אנו בחסר ראייה ג ל ו ב ל י ת .

ויש לטענה זו צליל מוזר כול התמונה הגלובלית כמות שהיא ניצבת ומתגוללת בימים אלה לעיני כל — התובעת „בחינה מחודשת" א ח ר ת מזו אשר המימשל האמריקני הכריז עליה בהבלטה כזו ובדרך שבה הוצגה קבל־עולם.

האמנם, פרט לבעייה נוקשותה של ישראל, אין מה לבחון התילה?

האמנם אין וושינגטון חייבת לשאול את עצמה כוחו של מי לוטש את „הכפם פאריס" והזין את כיתופות ההגעי אשר שטפה את דרום־וייטנאם, או בכוחו של מי הגיעו הכוחות הקומוניסטיים אל שערי פנום־פן, אי מי מלבה עתה את האש בפורטוגל, שהיא כבר־אה הבאה בתור?

האמנם אין אלו שאלות המחייבות אף הן — בעיון ה ד ס נ ם — בחינה מחדש?

האין כלל מקום לתהות על כל מה שאירע ומתרחש בפורטוגל — ועל ה„אור האדום" הגדול ההולך בעקבות כך במדינת אירו־פיה אחרת — ודי לצפיק בהכלת פגישת הפיסגה הבאה בין הנשיא פורד לבין מזכ־כ"ל ברה"מ כדי לדון בכינוסה של הועידה לבטחון אירופה, שמוסקווה שואפת לה?

האין כלל מקום לתהות על רצח המלך פייצל, אשר מוסקווה הודיעה להאשים בו את סוכנות הביון האמריקנית — ומה תאמר תות הסממנים ברצח זה של השליט הפרו־אמריקני האנטי־סובייטי לגבי עתידו של מאגר הנפט הגדול ביותר בעולם?

אכן, צדק מר קיסינג'ר באמרו כי אין לבעיית הסכסוך הערבי ישראלי ללא ראייה גלובלית — אבל מה איכות ראייה זו?

עורך „אוויאיישן וויק" ההזהיר השבוע את ארה"ב ואת אירופה המערבית כי עליהן לעכוד וליישם את לקחי „ההתקפה הבב־לוניות" של מלחמת יום הכיפורים, לבל ידעו להישבר מפני טקטיקה זהה, מבד בריה"מ בקנה־מידה עולמי.

ההתקפה הערבית — הוא כותב — נשענה „על טכניקות סובייטיות בסיסיות, שנועדו לנצל בכקבוצות את החולשות, את האשי־קות ואת הראייה מהדהדי לב של היריב". אומות המערב „ניצבות בפני אותן טכניקות עכשיו, שבריה"מ עלולה להפעילן בקנה מידה עצום. כמה זמן — הוא שואל — יתדרש לאסיו כדי להגיב, אם תבריזים של כהוגג כרית וארושה, עם הסובייטים בראש, לא יתצרו בגבולות אלא ימשיכו לנוע בראשי חץ, כמו אותו ראש חץ מאסיבי של שריון סורי שמכוף את רמת הגולן?"

האמנם אין כל התמונה הזאת מחייבת „בחינה מחדש" — ודי בדברים המושמעים בארה"ב על מחסני הנשק האמריקניים המתרוקנים מחמת הסיוע לישראל — בעוד היבואות הסובייטיות העולות פי עשרה על אלו של ארה"ב, נוהה הצליינות אשר

(סוף בעמוד הבא)

משה זק
השיחות שלא הופסקו

ה גמילה מן „הסם הקיסינג'רי" קשה. כמעט שבועיים חלפו מאז הודיע שר החוץ האמריקני על ההפעיה במו"מ על הסדר בסיני, ואין יום חולף בלא שיתמימי אנשי ה„צוותי" הבהרה חדשה על המשך המגעים. וכמעט אין יום בלא הבהרה מקבילה מוושינגטון על אי־גמישותה של ישראל.

ובמקביל לדרישה האמריקני־ישראלי הכתה, מתנהל מיקח בין קאהיר לוושינגטון על התנאים שיש להכתיב לישראל. הפעילות הדיפלומטית נמשכת אף בלי „המטוס המדלג" בין ירושלים ואסואן ושופכת אור חדש על ההודעה הדרמטית לפני שבועיים על השעיית השיחות.

אנו כולנו סברנו, שד"ר קיסינג'ר מודה בכשלון שיחותיו והוא חוזר לוושינגטון מאוכזב מן הכשלון. כך חשבנו לפני שבועיים. אולם בכל שחולפים הימים ועמם ההצהרות של פורד וסאדאת, של קיסינג'ר ופהמי, כן מתגנב החשד שבא כל ההשעיה הדרמטית לא היתה אלא אחד התעלולים בהפלאה המוזרה, הידועה לד"ר קיסינג'ר כדרכו ושישהו בכל מיים.

שר החוץ האמריקני איננו מן האישים המוכנים להודות בכשלון. (אם ההסדר שלו בוייטנאם נכשל — לא הוא נכשל — הקונגרס נכשל). ואם בכל זאת הוא מפסיק את שליחותו בזורת התיבון, וזה יכול להראות ככשלון, הרי אין זה מתיישב עם אופיו ועוגד את דרכו המדינית.

לא נותר אלא להניח, שאם הוא נוטל על עצמו את הסיכון של הודאה בכשלון שליחותו, הרי זה על מנת להגביר בידיו זו את רושם הצלחתו אחר־כך.

■

א ילו אמנם היה קרע ממשי בשיחות, ספק אם סאדאת היה מודיע החדש ימים לפני תום מועד כוח האו"ם על הסכמתו להאריכו ולו בשלושה חודשים בלבד. סאדאת בוודאי היה מנצל את החודש לצריכת צבעים — גם של האמריקנים — אך הוא לא עשה כן. הוא הרגיע את האמריקנים בהודעה על הארכת המנדט של כוח האו"ם, בקביעת תאריך לפתיחת תעלת־סואץ ואף בהחזרת גופות שלושים חללים [illegible] צה"ל. כי הנושאים הללו נידונו במו"מ עם קיסינג'ר ואף נקבעו להם ה כ ו ר ו ת.

היה זה, איפוא, איתות ברור של סאדאת לאמריקנים כי הוא מקיים את ה ה ס כ ם, שהוא רואה אותו שוב כהסכם ה פ ר ד ה, ולא כהסדר־ביניים מדיני. והפרדה ישנה כשכבות כפולה. הפרדה כשם נרדף לנסיגה ישראלית נוספת והפרדה בין ישראל לארה"ב, שכן לאמיתו של דבר זה היעד העיקרי שאליו חותר סאדאת לפי פירושו שלו למדיניות שלב שלב.

ממשלת מצרים לא הודעה בהשעיית השיחות על ההסדר בסיני, ההשעייה העניקה תהודה גדולה יותר להצהרות על זכות הדשות כלה — „ז'נבה", פתיחת תעלה, כינוס הבלתי כהודת — אך לאמיתו של דבר היא נוהגת כאילו מובטחת לה הנסיגה הישראלית הנוספת בסיני, עוד לפני כינוס ועידת ז'נווה.

המצרים לא היו שקטים ובוטחים כל כך אילו אמנם אמרו להם האמריקנים שהמו"מ נפסק, והתרשמות המצרית היא שההפסקה זמנית וכי אחרי שהאמריקנים ירככו את ישראל יתחיל השלב הבא בשיחות מן הנקודה שבה הופסקו, הן רחוקה כאותו מנקודת המוצא של הסיבוב הקודם בשיחות. וכאן טמונה הסכנה של ההדרדרות.

כיצד לעצור הדרדרות זו?

חודשים רבים הלכנו שבי אחר הקסמים של קיסינג'ר, אשר „גילה" אצל סאדאת כוונות ורצון עז להחלץ מצפורני הסובייטים ומן העוקפות המכבידה של הסורים, ובאחר שהשר כמנו לבחון את ה„מתינות" של סאדאת יחד עם הדיפלומטיה של קיסינג'ר לא עשינו דבר רציני כדי לעצב את „בועת המתינות" המתנפחת, ומההעמדה המתינות במבחן הפריכה והשיחות הוצעו — קשה לנו עכשיו להסביר לדעת הקהל האמריקני כי כל התיאוריות האלו הן פרי דמיונו של הנרי קיסינג'ר, כבלי שנתנגש עמו, עם הכיתוך שאנו מבקשים לשמור על יחסים טובים בינינו וביינו.

בכף הקלע הזה, בין הכורח להוקיע את הסירוב המצרי העקשני להתקדם לקראת שלום ובין הצמידות האמריקנית ל„תיאוריה של המתינות", אנו רוצים להמנע מכל ויכוח מ ד י נ י פומבי עם ארה"ב ואין הדבר עולה בידינו.

חודשים טיפחנו בהיסטריה את האגדה של סאדאת החותר להסדר, ועכשיו פועלת אגדה זו נגדנו כבומראנג בדעת־הקהל האמריקנית.

עכשיו אנו ממשיכים לטפח את האגדה של המשך התיווך האמריקני. ואף היא עלולה לפעול נגדנו כבומראנג. בכיוון ריכוך עמדתה של ישראל וקבלת הכתיבי מצרים.

אנו, כאילו, מאיצים לחידוש השיחות בעוד שלמעשה עלינו לשבת בסבלנות ולהמתין.

■

ר אש הממשלה גילה השבוע, בשידור לטלוויזיה, כי ערב ועידת ז'נווה היה הסכם בינינו ובין ארה"ב ומדינה ערבית אחת, שמייד אחר הפתיחה הטקסית יתחיל מו"מ להפרדה בינינו לבין מצרים. אך מה שראש הממשלה לא גילה היא כי קיסינג'ר הוא אשר ערב כינוסה של ועידת ז'נווה הציע לנו להעביר את השיחות הישירות בינינו לבין המצרים מק"מ 101 לוועידת ז'נווה, כדי להזין את דיוניה. אנו קיבלנו את עצתו של קיסינג'ר, הפסקנו את השיחות הישירות והתוצאה היתה מעורבות אמריקנית גדולה יותר במצרים, אך יחד עם זה גבור־בלא־משים עוינות הסיוע האמריקני לישראל עם הפורום הישראלי־מצרי. ויש לשקול שני צדדים.

כאשר הסכמנו לכבלים האמריקניים לפני שנה קיבלנו הבטחות לרוב, וכאשר אין אנו מקבלים את התכתיב המצרי אנו כלאי השוט בפני ה„הערכה המחודשת" האמריקנית.

אילו השמענו שוב ושוב, בלא ליאות, את סיסמת השיחות הישירות (ולו נוסח ק"מ 101) היו דברינו נקלטים בדעת הקהל האמריקנית, אך אנו ממשיכים לדבר בוכחה ומתיחץ ומתנגדים לפסיקותיו, וזה לא מובן.

■

ל פני ימים ספורים חתם הנשיא פורד על חוק סיוע החוץ האמריקני, הכולל 660 מיליון דולר לישראל. זה סיוע לשנת הכספים שהתחילה ב־30 ביוני הבבה. הסיוע לשנת הכספים הבאה יידון בקונגרס רק בסוף 1975 ובראשית 1976. עד אז עוד יזרמו מים רבים בירדן ובפוטומאק.

אי לכך, אין מקום לאותה עצבנות שנתקפו בה רבים, כאילו ארה"ב סוגרת כוח־ברזותים את ברז הסיוע לישראל.

עצבנות זו, בצד ההבדוה על נכונות מידית לחידוש השיחות. איננה מוסיפה לכוח עמידתה של ישראל.

אם נדע להמתין היטב על דעת הקהל האמריקנית ולא נלך שולל אחר „הבטחות דיבאזיות", הפסק לנו שנת 1976 סיכויים רבים.

עצר כחשו... דינה ערבין
הצעיר מירושלים
בת"א וברמאלה
אברהם שוורץ
חברה קבלנית בחיפה
מציעה למכירה
בניין משומש
04-81027
למכירה, או להשכרה
מבנה לתעשיה
רוטשילד 22
נס־ציונה
869765
שותף (1/4)
063-25594

هكذا من الاصل

„מדיניות ארה"ב נתונה בתקופה הקשה ביותר"

ההערכה מחדש של מדיניות החוץ האמריקנית תהיה מרחיקת־לכת מששיערו

מאת **שמואל שגב**
סופר „מעריב" בוושינגטון

ההערכה החדשה של מדיניות החוץ האמריקנית במזרח התיכון שהורה נשיא ארצות הברית ג'ראלד פורד לעשות בשבוע שעבר תהיה מבחינות רבות מרחיקת־לכת משהותכוונו תחילה, וקרוב לוודאי תקיף את מכלול יחסי החוץ של אמריקה בשנים הבאות.

תוך ימים אחדים ספגה ארצות־הברית כמה מהלומות:

* התמוטט המיבנה הפוליטי והצבאי הרופף של דרום־וייטנאם ושל קאמבודיה.
* נכשלה שליחותו של שר החוץ הנרי קיסינג'ר במזרח־התיכון.
* נרצח פייצל מלך סעודיה, אחד משליטי ערב הנאמנים ביותר על וושינגטון.
* אירופה המערבית שוב נחרדת מפני השתלטות שמאלנית — הפעם בפורטוגל.

האגף הים־תיכוני של נאט"ו — מפורטוגל עד יוון ותורכיה — שרוי בבילבול וכשלונות האמריקנים באזור אחד בעולם נתנו מייד אותותיהם גם באזורים אחרים. וושינגטון מבינה, שאי־אפשר לנתק את ההערכה החדשה של המדיניות המזרח תיכונית מכלל הערכה של מדיניות החוץ האמריקני כולה.

השבוע, בראיון בטלוויזיה, הודה שר ההגנה האמריקני ג'יימס שלזינגר, כי מדיניות החוץ האמריקנית נתונה עכשיו בתקופה הקשה ביותר מאז השנים שלאחר מלחמת העולם השניה, ביחוד השנים 1947—1949 שעה שאירופה המערבית היתה חלשה ומדיניות החוץ התוקפנית של ברית המועצות איימה עליה.

אולם אז היתה יוקרתה של אמריקה בשיאה, והיא לא נתקלה בקשיים כפי שנתעוררו בשנים האחרונות.

הכשלונות בשנים האחרונות החלישו את אמינות ארצות הברית, ואף שעדיין מוצבים כוחותיה באירופה, וההתחייבות של ארצות הברית כלפי נאט"ו לא נתערערה כלל, יש בעלות ברית של אמריקה שנתקפו חרדה לנוכח המראה הכללי של מדיניות החוץ האמריקנית.

● „בלקנים" במזרח התיכון

סימנים ראשונים כבר מלמדים, שההערכה החדשה בוושינגטון תהיה הבדיקה היסודית ביותר של מדיניות החוץ האמריקנית למן מלחמת העולם השניה. שר החוץ הנרי קיסינג'ר עצמו מעוניין בסקירה מקפת כזאת, ולשם כך נפגש השבוע פעמיים עם קבוצה של שרי חוץ בעבר במימשל הרפובליקני ובמימשל הדמוקרטי ועומד במגע מתמיד עם הציבור האקדמי.

קיסינג'ר נועץ באישי ציבור בענין הדטאנט, היחסים עם ברית המועצות ועם סין, השקעות דולרים־של־נפט בארצות־הברית, היחסים עם העולם הערבי, סיכויי השלום הערבי במזרח התיכון, וההערכות שיאפשרו להציע לישראל תמורת נסיגתה מן השטחים הכבושים. כן זימן ד"ר קיסינג'ר את שגרירי ארצות־הברית במצרים, בישראל, בסוריה ובירדן, לדיוני הערכת־מצב.

בוושינגטון רווחת הרגשה, שהמזרח־התיכון דומה עכשיו לבלקנים לפני מלחמת העולם הראשונה. שני השרים קיסינג'ר ושלזינגר הגדירו את האזור כ„קופסת גפרורים", כאשר מדינותיו השונות מנסות לנצל את המתיחות לשם היסודים, והיכולים להציב יתרונות שוליים בלבד.

אף שבפומבי אין קיסינג'ר מאשים את ישראל, הוא טוען לא בפומבי כי בגלל לבטים פנימיים העדיף ראש הממשלה יצחק רבין יתרון קל זמני כדי להשאר בשלטון, במקום להוליך את ישראל אל התהליך הקשה של עשיית שלום.

גם שר ההגנה שלזינגר שותף לדעה זו. בראיון בטלוויזיה אמר: „אני מניח שיבוא יום שכמה מן הצדדים ייזכרו בגעגועים בשליחות קיסינג'ר", והוסיף שכשלון היוזמה האמריקנית „השפיע השפעה לרעה על ישראל".

● משחק בקור־רוח

אמנם ישראל ומצרים יחדיו הודיעו, שהן רוצות כי ד"ר קיסינג'ר יחדש את מאמציו. נמסר כי נשיא מצרים אנואר סאדאת אמר לשגריר האמריקני בקאהיר, הרמן אילטס, שעות בלבד לפני שיצא השגריר לוושינגטון על פי קריאת ד"ר קיסינג'ר, כי הוא שומר על האופציה שלו, ואף שביקש חידוש יוזמת השלום בינתיים ישכח על כל הצעה חדשה מישראל לפני הוועידה.

ג'יימס שלזינג'ר
שר ההגנה האמריקני

ישראל, על אף ההכרזות הפומביות שאין הדבר כן, עוסקת עכשיו בבדיקה חדשה של מדיניותה ונותרת לבטחות חדשות, שיהיה בהן לפתוח את ד"ר קיסינג'ר לחדש את הדיפלומטיה של ההרצצה שלו, אמר שלזינגר.

אולם שר החוץ האמריקני משחק עכשיו את משחקו בקור־רוח. כיוון שנכווה לא מכבר, נמסר שהפעם הוא רוצה לשמוע מפי ישראל ביטחון שמדה ברור מאוד, שלא ישתנה לעיתים מזומנות. בשבוע שעבר, בפגישה עם ראשי הקונגרס, תיאר ד"ר קיסינג'ר בפרטות יתרה את תולדות המערכה האחרונה.

כאשר בא יצחק רבין לוושינגטון לביקור רשמי בספטמבר אשתקד עורר את השאלה של אי־לוחמה. אף שהוא, קיסינג'ר, אמר לו שמצרים לא תסכים לכך, העביר את הרעיון הישראלי למצרים — וקיבל תשובה שלילית בכתב.

אחר־כך בא שר החוץ יגאל אלון לוושינגטון, והוסכם עימו שבמקום אי־לוחמה פורמלית תדרוש ישראל „יסודות של אי־לוחמה", ובראיון שנתפרסם ב„הארץ" אמר ראש הממשלה יצחק רבין בפירוש, שלא את המסמך עצמו הוא מחשיב אלא מה שיש בו. דברים אלה נרשמו בוושינגטון ובקאהיר, ונחשבו כמדיניות מחייבת של ישראל.

● שלושת אנשי המפתח

לכן, כאשר אמר יצחק רבין פתאום, שהוא שוב דורש אי־לוחמה פורמלית, לא התייחסו לכך ברצינות בוושינגטון, וחשבו שזו „עמדה למיקוח" שבמועד הנועד תבוא במקומה נוסחה גמישה יותר.

כאן החלו כל אי־ההבנות ואף שישראל ויתרה רשמית על דרישתה בדבר אי־לוחמה פורמלית והיתה מוכנה לוותר על נוסחה אחרת, כבר נוצר הרושם הרע וצמחו חשדות הדדיים בין רבין ובין סאדאת. חשדות אלה מנעו לבסוף כל הצלחה של מאמצי ד"ר קיסינג'ר.

כעת, על אף בקשותיהם הרשמיות של קאהיר ושל ירושלים, מעכב ד"ר קיסינג'ר כל דיון בצעדים עתידים עד שתסתיים ההערכה החדשה של המדיניות האמריקנית במזרח התיכון. וגם אחרי הערכה זו עדיין לא ודאי לו אם לא כדאי יותר ללכת תחילה לז'נבה ולבדוק שמא יתגבשו שם נסיבות, שבהן אולי תיראה למצרים או לישראל תועלת יותר שארצות הברית תעניק דחיפה לתהליך השכנת השלום.

בכל הערכה חדשה של המדיניות, כן ההערכה שהורה הנשיא פורד לעשות, תתואם בבית הלבן באמצעות מועצת ההגנה הלאומית, בהדרכתו האישית של ד"ר קיסינג'ר, אולם העבודה המעשית נעשית במיניסטריון החוץ, ואישי המפתח שם הם תת־שר החוץ ג'וזף סיסקו, עוזר השר רוי אתרטון וסגן עוזר השר הארולד סאנדרס.

שלושת אלה מרכזים את המסמכים השונים של מיניסטריון החוץ ומיניסטריון ההגנה, עומדים במגע עם סוכנות הביון המרכזית האמריקנית ומוסדות בשטח אחרים, ומגישים תזכירי מדיניות על בחינות הכלכלה, הנפט והמסחר, המקופלות באלטרנאטיבות השונות.

ההערכה החדשה יוצאת משתי נקודות־מוצא:

● בכל הנסיבות יש מחויבות אמריקנית לקיומה של ישראל, ולכן ישראל חזקה היא אחד מעקרונות־היסוד של המדיניות האמריקנית במזרח התיכון.

● ארה"ב צריכה לעשות ככל יכולתה לחיזוק היחסים שנוצרו בזמן במזרח־התיכון, וביחוד במצרים, אחרי מלחמת יום כיפור, ובשל החשיבות האסטרטגית של אזור המפרץ הפרסי והחשיבות למשקה של אמריקה אין לעשות שום צעד העלול לערער מגמה זו.

לאור מטרה כפולה זו ניגשת ארצות־הברית פעם ראשונה להערכה מה צריכים להיות גבולות ישראל בסופו של דבר, ומה תיקוני הגבול שיהיו דרושים. בוושינגטון רווחת דעה, שהן „תוכנית רוג'רס" והן „תוכנית ראסק" שקדמה לה לא התייחסו לאזור כולו ולהתפתחויות שחלו בינתיים.

יתר על כן, אף אחת מן ההצעות הקודמות של ארצות־הברית לא דנה בבעיה הפלשתינית בתורת יישות מדינית, ותמיד הוגדרו הפלשתינים כ„פליטים". עכשיו, כשכל ארצות ערב תומכות בזכות הפלשתינים לשאת ולתת על עתיד יהודה ושומרון, קיבל גם המלך חוסיין באי־רצון את הפסק וברית־המועצות דיברה זו לראשונה למן יסוד מדינת ישראל בגלוי ובאופן רשמי על „מדינה פלשתינית".

ארצות־הברית דחתה עד כה את הרעיון של „מדינה פלשתינית" מתוך הנחה שהיא תהיה מסוכנת גם לישראל וגם לירדן, וראתה מדינה כזאת כ„בסיס סובייטי" עתיד בליבו של אזור הנחשב פרו־מערבי.

אולם פגישת סנאטור ג'ורג' מקגאוורן עם יאסר ערפאת מוכיחה, שגם בארצות־הברית חל שינוי, וקרוב לוודאי שרבים מחברי בתי־המחוקקים עשויים לתמוך בפתרון רדיקאלי של הבעיה הפלשתינית.

לפי סימנים ראשונים לא שינו השרים קיסינג'ר ושלזינגר את דעותיהם ועדיין הם מתנגדים להכרה באש"ף. אבל יהיה צורך למצוא נוסחה שתאפשר ייצוג הפלשתינים בוועידת השלום בז'נבה בלי לעורר התנגדות מצד ישראל. גם נושא זה יתפוס אפוא מקום חשוב בהערכה החדשה של המדיניות.

עדיין מוקדם לשער מה תהיה מחשבתם של האמריקנים לגבי גבולותיה העתידים של ישראל, אבל דומה שלא נטעה טעות רבה אם נניח שהיא תהיה קרובה למחשבה שהיתה מונחת ביסוד „תוכנית רוג'רס" או „תוכנית ראסק", שקראו שתיהן לנסיגת ישראל מרוב השטחים.

שום הערכה חדשה של המדיניות אינה יכולה להתעלם מבעיית איזון־הכוחות ומשאלת הערובות. אין ספק בוושינגטון, שארצות־הברית תוסיף להיות המקור העיקרי לחימושה של ישראל. אולם השאלה היא מה יהיו הקריטריונים להערכת מאזן הכוחות.

עד לא מכבר היו משווים לשם מאזן זה את הכוח היחסי של ישראל לכוחן היחסי של שכנותיה. אבל מאז מלחמת יום כיפור משתתפות בקרבות כמה וכמה מדינות ערביות מרוחקות, כי פחות וכי יותר. מגמה זו עשויה להתחזק בעתיד, ולכן כבר ברור שהערכה חדשה של מאזן הכוחות תביא בחשבון גם עצמה ערבית נוספת זו.

● בפתח תקופה חמורה

אף על פי כן יש חשש בחוגים ישראליים ויהודיים בוושינגטון, שהאינטרפרטציה החדשה של מאזן־הכוחות תותאם אל המטרות האסטרטגיות של ארצות־הברית. מבחינה זו מדאיג הדין־וחשבון שיצא לא מכבר מטעם ועדת השירותים המזויינים של בית־הנבחרים האמריקני. אמנם הוועדה עומדת על העקרון של „ישראל חזקה", אולם היא אומרת שבעקבות הספקת החימוש מארצות־הברית לישראל למן מלחמת יום כיפור חזק צה"ל משכנותיה הערביות, ולכן אין צורך להיענות עכשיו לבקשות הרכש של ישראל, המושתתות על תוכנית רחוקת־טווח לחידוש חימושו של צה"ל.

בראיון בטלוויזיה השבוע אמר השר שלזינגר בבירור, כי „בכשך תקופה זו של הערכה חדשה תהסס ארצות־הברית לקבל על עצמה התחייבויות חדשות במזרח־התיכון, עד שיתברר לנו יותר לאן פנינו מועדות". הוא הוסיף, ש„ישראל כמובן מעוניינת בהתחייבות למועד רחוק הרבה יותר בדבר ההספקה, אולם ענין זה טרם הבשיל".

כלומר, בלא להתחייב לכאן או לכאן עורר שר ההגנה האמריקני ספקות בדבר היכולת העבכבות האמריקניות לממן את הרכש הישראלי, ביחוד בעת הנוכחית של שפל כלכלי בארצות־הברית.

לאור כל ההתפתחויות האלה ניצבת עכשיו ישראל בפתח אחת התקופות החמורות ביותר מאז תקומתה והיא זקוקה למלוא התמיכה של העם היהודי, לאחדות העם האמריקני, לתושיית הקונגרס האמריקני ולחזון המימשל האמריקני, כדי להתגבר על תקופת „ההערכה החדשה" הזאת.

בסייגון, עיר השמועות והפחד

מאת **מרטין וולקוט**,
סופר „גארדיין" בסייגון
מיוחד למעריב

פחד ודמיון שולטים בסייגון בימים עגומים אלה לצבא ולמימשל של דרום־וייטנאם. רווחות שמועות על מזימות, תוכניות, מהלכים חשאיים, מדברים (לעתים קרובות בהיסטריה) על אודות דרכי־בריחה אם יבוא הגרוע מכל, יש מחכים למפציצי „בי—52" של אמריקה, יש שדעתם נחושה להוסיף להילחם, יש שכבר השלימו עם תבוסה.

מצב־הרוח משתנה מדי יום ביומו ככל שמתגלות עובדות לא־ידועות ונולדות שמועות חדשות, שכן סייגון היא מקום קטן. משפחות המעמד הבינוני והגבוה שלה קשורות ביניהן קשרים הדוקים, ואין לך מי שאינו מכיר מישהו המשרת בצבא או במימשל.

הידיעות הראשונות של ההתמוטטות ברמה המרכזית גרמו תגובה מוזרה בסייגון. תחילה נתקבלה פעולתו של הנשיא נגויין־ואן־תייה כמה שהיתה באמת — נסיגה צבאית. אחר־כך נשתלטה התיאוריה של ה„עיסקה". טענו, כי תייה עושה עם הקומוניסטים הסכם חשאי שלפיו ימסור בידיהם את „וייטנאם השלישית". עובדות שונות הופלו על מנת לאשר גירסה זו.

כלומד חשוב אחד טען לפני מספר ימים בתוקף, כי העובדה שהפליטים נשלחים למפרץ קאם־ראנה מוכיחה כי „על פי ההסכם החשאי" עומדת סייגון להחזיק בגבול שבמפרץ. הוא מאמין — וטען בידיעות — כי הקומוניסטים רוצים בשלושה נמלים עיקריים, אך בעתו הסכם חשאי הצליחה סייגון לתת להם רק שניים — דאנאנג וקואי־נהון. תיאוריה זו של ה„הסכם" מרגיעה ומנחמת בסופו של דבר, משום שהמסקנה המשתמעת ממנה, היא כי הובטח קיום סייגון ואזור הדלתה.

הימים הפיגו את התיאוריה, והחלל שהיה בה נתמלא בשמועות כי האמריקנים עומדים להכנס לפעולה. עתונאי וייטנאמי המקורב מאוד לאישי־ממשלה בכירים אמר: „כאשר נפגשתי בהם לפני שבוע — מדהים היה לראות כמה הם אופטימיים, וכאשר לחצתי עליהם בנושא זה תמיד שמעתי תשובה מתחמקת, משהו על האמריקנים שלא יעזבו אותנו לנפשנו. בעצם ציפו אנשי הממשלה למטוסי ב־52 מחכים ל„דוד סם".

□ „על עצם קיומנו"

אך עתה לא רבים מצפים עדיין למפציצים האמריקניים. פקיד־מימשל בכיר לשעבר סיפר, כי לפני מספר ימים טילפן אליו ידיד ואמר: „ברצוני להציג לך שאלה אחת. מה עומדת אמריקה לעשות?" „להשליך את וייטנאם" עניתי, והוא אמר: „אך כיצד זה יתכן". אמרתי לו: „האם לך היה איכפת מה שקרה בבנגלה־דש? זהו עולם אכזר. אנו נעזבים לגורלנו".

העיתונאי הווייטנאמי שצלצל אלי כדי לשאול „אילו שמועות חדשות" הגיעו לידיעתי לחש לי בעת פגישתנו על כוס קפה: „עוד אתמול חשבו כולם, כי רחוק היום שבו תותקף סייגון עצמה... ועתה, בעצם הבוקר הזה, מתפשטת הדיגה. אנשים הולכים לעבודתם, אך איש אינו עובד. כולם יושבים סתם ודנים במצב הנורא. אנשים עושים תוכניות מטורפות להמלט. כמה משפחות חושבות על נסיעה לווינאם כדי לקנות ספינה, כדי להפליג בה אל הים

(סוף בעמוד 28)

אפרים קישון

כל העמדות תפוסות

בסיבוב האחרון של מאבקנו נגד בעל־בריתנו המסורתי, קרו כמה דברים בלתי־מקובלים בהחלט. כגון שהמצרים מאנו לתת התחייבות שאפשר להפר בקלות יתירה. כפי הנראה חשבו, שיילך גם בלי זה. את ההפתעה השניה סיפקנו אנחנו לד"ר קיסינג'ר, כשבחרנו להתמוטט ברגע האחרון, כנהוג. עכשיו נקבל פחות תרומות, אבל יעריכו אותנו יותר. כיסו של הדוד סם יהיה קטן יותר, אבל לא נשב בתוכו, ומוטב כך. הזירה העיקרית של ההתמודדות תישאר, כמו תמיד, זו על דעת הקהל האמריקנית.

ובזירה זו אנחנו נסוגים. שלב אחרי שלב.

שאם לא כן כיצד להסביר, שאנחנו מציעים ויתורים מעשיים כאבנים תמורת שיכתוב הסכם הפרדת הכוחות הקיים, ובכל זאת הצד המצרי נראה גמיש ומתון, ואנחנו נראים כפי שאנחנו נראים. שסאדאת פותח את התעלה, תמורת חידוש מישלוחי הנשק, לפני אניות המלחמה הסובייטיות בדרכן למפרץ הפרסי, והעתונות האמריקנית חוגגת זאת כמחווה של שלום באזור. כיצד זה שאנחנו מקיימים בקפדנות כל פסיק בהסכמים, אבל נשיא מצרים זוכה לתשואות על חסד החזרת חללינו, שהוא, מעריצו של היטלר הערמומי, מצטייר כל כך אנושי וסימפאטי בעיני הבריות, בעוד שיצחק רבין הסימפאטי והאנושי מדורג כנץ ערמומי, כיצד זה לעזאזל?

אין זה תירוץ לכל דבר, שסאדאת הוא פיקח יותר, שיש לו ראש יהודי.

*

דומה לנו, כי כפי שבן־גוריון התיחס בשעתו אל ההוקי על הקרח, כך מתיחסים מנהיגינו היום למלאכת יחסי־הציבור הבינלאומיים. הם אינם יודעים, שהיא קיימת. הם התרגלו בעבר, שגולדה היא ההסברה. השבוע הביע ראש ממשלתנו את אמונו הנהוג, שבפוליטיקה סוף הצדק לנצח, ועל כן „אין להאמין בצורה מאגית בכוח ההסברה". מנהיגינו טרם שמעו על כך, שהפרופאגאנדה היא מלאכה מדינית ראשונה־במעלה ובלתי־תלויה לחלוטין בעובדות, שזה מקצוע מיוחד, קשה ולא־כל־כך־מוסרי, בדומה לריגול או לריגול־הנגדי. מנהיגינו טרם שמעו על ד"ר גבלס, הם עוצמים עין כדי לא לראות, כיצד הופכים המקצוענים שלהם לנגד עינינו תבוסה לנצחון, לבן לשחור והאדום ללבן, כיצד עושים ממרצח של ילדים דמות בינלאומית מקובלת, ומאומה קטנה הלוחמת על חייה, סמל התוקפנות בדורנו. מנהיגינו ישנים.

וכאשר סוף־סוף מקימים אצלנו משרד הסברה כלשהו, בראש ובראשונה כדי להקצות כסא פנוי למישהו, הרי אוסרים על אותו משרד שולי לעסוק בתעמולה מחוץ לגבולות המדינה, ומסמיכים אותו להשמיע ל נ ו, לתושבי הארץ בלבד, את מזימותיו של ערפאת — בעוד ההסברה בעולם הגדול מוסיפה להתמסמס בידי אותם מנהלי־מחלקות טובים של משרד החוץ, בידי כל אנשי אבא ויגאל, שאין להם, ומעולם לא היה, כל מושג וכל יכולת להתמודד עם אנשי המקצוע המעולים של המכה הפלשתינאי. אחר כך מפליש שר ההסברה שהוא בעד אחדות לאומית, ומיד סוגרים את שערי משרדו על מנעול ובריח, באופן סופי.

את עניינה הצודק של ערב הסעודית מייצגים בניו־יורק הפרסומאים המשופשפים ביותר של „מדיסון אווניו", אותם מייצגים אנשי הזוהר.

*

תכן שלנשיא סאדאת לא רק יותר שכל, אלא גם משטר מתאים יותר לעת מלחמה. המשטר הנשיאותי אמנם נושא בחובו את סכנת הרודנות בנוסח נאצר או בנוסח ואטרגייט, וראש המשטר עשוי להיבחר בידי כת צבאית או דרך קרקס של בחירות, אולם עם עלייתו לכס השלטון רשאי הנשיא לברור בין מיטב הכישרונות בארצו בלא לחץ מפלגתי, ולהרכיבם סביבו בסגל עוזריו. בצירוף של החלטות מהירות בוודאי שעדיף משטר זה על פני האוטובוס־קואופראטיב שלנו, הבנוי כל כולו על המעמד הבינוני של אלפי עסקנים בינוניים. במשטר הפרלמנטארי שלנו רשאי האזרח לבחור באופן חופשי ברעיון שהוא רע במיעוטו בעיניו, אך נמנעת ממנו הזכות לבחור ב נ צ י ג י הרעיון הזה. כיוון שכך, אין החברה יכולה לבחור באנשים הכישרוניים בתוכה לניהול עינייני המדינה, והאנשים הכישרוניים אינם בוחרים בפוליטיקה כמשלח־יד ויעוד חיים. אנחנו, האזרחים, בוחנים בשבע עיניים את מעלות המזכירות במשרדנו, אך את גורל המדינה אנחנו מפקידים בידי עסקנים בגובה של זרת. אין אנו בודדים בשטח זה, גם ארצות המערב בעלות המשטר הסוציאל־דימוקראטי זוכות באותו מימסד מוזהר, והפרלמנטים של איטליה, גרמניה ואנגליה מראים אותו חזיון מלבב, בהבדל הקטן, ש ל ה ן אין שכנים כאלה מסביב, הן יכולות להרשות לעצמן את המותרות של בינוניות ממוסדת.

*

אצלנו ארבעים ושלושה אחוז מכלל העובדים מתאגדים במנגנון הפיאודאלי החולש באופן דימוקראטי על כל מקורות חיינו זה 40 שנה. פרט לכמה לובשי מדים לא זכורים לנו שום אישים מחוץ למעגל, שניתן להם להיכנס על פי כישרונם למועדון האכסקלוסיבי הזה של מימסד והאופוזיציה שלו. יתר על כן, מן הנמנע הוא כפי הנראה, שאיזה מומחה שהוא ייקרא להתייצב ליד ההגה התקוע של השלטון, אף בשעותיה הקשות ביותר של המדינה. אין איש במימסד שיעלה על דעתו, כי אפשר להציל את ההסברה מידי צוות־המומחים הישן של משרד החוץ, שאין לו פתרון בעת צרה מלבד לרוץ בחזרה אל אבא, ושממנו היה צורך לרכז את המערכה הגורלית הזאת בידי גורם דינאמי מבחוץ ה מ ב י ן במקצוע זה, בשיעור קומתו של חיים הרצוג, אשר כאילו נולד למשימה זו. כפי שאף אחד באוצר המדינה לא חשב להיעזר בדימיונו המעשי המוזהר של בעלי „יקרי" סטאף ומשהויימר אשר, למרבה הקושי, מכהן גם כיושב ראש תנועת שינוי. יותר על כן, נמצאים למעלה לא מעט עסקנים הנכונים להפסיד כמה קרבות במלחמה הבאה ובלבד שאריק שרון לא יקבל שוב פרסומת, ואף להוריד את המוראל בציבור שאולה. ולו אך למנוע אחדות לאומית, כלומר אובדן כסאות בהמוניהם. הקנאה הישראלית בעלת הפירסום העולמי, הבינוניות־מטעם חוסמות את הכניסה לאנשים מבחוץ לעולם ועד.

כל העמדות תפוסות...

הגיחות המעטות מצבר למסך השורה מצביעות ביתר־שאת על התועלת בדבר, כדוגמת משב הרוח החדש שצ'יץ' הביא אתו, או המהפכה המבורכת שהושבת האורחים בוועדת בן־שחר הוליכו לריפוי סרטן המדינה. לאחרונה נודע לנו אף על יוזמתו של שר הבטחון, שגייס צוות עוזרים מן הסקטור הפרטי, וביניהם את הפרופסור יובל נאמן, אחד הראשים המבריקים במדינה, בלי המלצות מפלגתיות. על שום מגע נוסף עם העולם החיצוני לא שמענו בקרב השלטון. בתחום הענף החולה, בתחום ההסברה שוררת דממה של חובבים לנצח נצחים. אפילו אחרי סואץ ולפני ז'נבה אין כל נטיה באופק לוויתור זמני על מערכת ההסברה הפיאודאלית של משרד החוץ, הכניסה למומחים אסורה בהחלט. אפילו לאנואר סאדאת לא היו נותנים להיכנס.

ה„בחינה מחדש" בוואשינגטון

(סוף מהעמוד הקודם)

בריה"מ כבר השיגה בשטח הזה תוצאה, הודעתו של מפקד כוחות הצי האמריקניים באירופה, כ י „רוסיה מקדימה בהצלחות את המערב בארבע שנים"?

אכן, אף ז ה חלק של הראייה הגלובלית אשר מר קיסינג'ר תובע מאתנו. ושלא כווייטנאם וקמבודיה, המזרח התיכון אף אינו „מכוסה" על־ידי הדמבגו.

והאמנם מחייבת ראייה זו רק „יותר גמישות" כלפי ישראל — „גמישות" אשר בהקשר שבו היא נתבעת אינה אלא כניעה ללחץ סובייטי, המוסתר רק מעיני אלה המעדיפים לראות מהרהורי לבם?

„אין ברית־המועצות רוצה במלחמה במזרח התיכון", כך חוזרים ושונים. ואמנם כן. עוד לפני שלושים שנה, בנאומו המפורסם בפולטון, אמר צ'רצ'יל, כי אין הוא מאמין שבריה"מ רוצה במלחמה — „היא רוצה בפירותיה". הם הולכים ומוגשים לה על כס.

אם אכנם דואג ד"ר קיסינג'ר לראייה הגלובלית — קשה, קשה מאוד לראות איך משתלבת בה „הבחינה מחדש" של המדיניות האמריקנית שנפתחה עתה בוושינגטון כפי שנפתחה: בהצהרות ובמהלכים הכבדים מראש את שטח התמרון הדרוש ודוחקים אותה מראש לתוך שביל צר שרב הספק אם אפשר יהיה לנוע בו.

סגן שר החוץ האמריקני ג'וזף סיסקו אף לא מצא אפיק מתאים יותר להטיל דרכו את האשמה של הכשלון על ישראל, מאשר „קול אמריקה", תחנת הרדיו המשדרת אל כל קצות תבל ומכוונת בעיקר לבריה"מ ולמדינות שמאחורי מסך הברזל.

ומר מקגאוורן, יושב ראש ועדת המישנה של ועדת החוץ של הסנאט לענייני המזרח התיכון, לא מצא שעה כשרה מזו כדי להיפגש לשיחה ממושכת עם יאסר ערפאת.

ויום יום עולים „רמזים" חדשים מוושינגטון, שהאחרון בהם הוא דחיית הצעתו של שר הבטחון שמעון פרס לבוא לוושינגטון לדיון בעינייני רכש — דחייה בנימוק שענייני המזרח התיכון נמצאים עתה ב„בחינה מחודשת".

כל זאת — מתוך ראייה גלובלית.

וביתר דיוק, מתוך עצימת עין וחוסר נכונות לראות את הדרך שעליה אתה עולה, ולכל ארכה, דרך שרק מחזקת את האופציה הסובייטית בעיני הערבים ואינה יכולה לא להוליך לאותו מבוי סתום שאליו מוכרח להוליך כל נסיון להגיע להסדר בדרך התחרות עם בריה"מ על חשבונה של ישראל.

או — לכניעה למוסקווה.

זו דרך אשר ה ע ם האמריקני לא יקבלנה, וקודם כל עלינו לדאוג, שאכן יהיה ברור לו לאן היא עלולה להוליך.

ח. יוסטוס

„טוב, מה אתם חושבים?" שאל קיסינג'ר את דיניץ

לאחר השיחה בין שר החוץ האמריקני ושגריר ישראל בושינגטון טילפן סיסקו אל דיניץ ואמר לו „שמעת את דברי מזכיר המדינה... אנו מחכים להצעות מכם!" ✶ ה„אווירה החדשה" בוושינגטון ✶ יצחק רבין דוחה בתוקף את הלחישות על „הליכה לקאנוסה".

מאת **יוסף חריף**

יום לאחר השיחה שנתקיימה בוושינגטון בין שר החוץ האמריקני לבין שגריר ישראל, — שביקש על פי הוראות מירושלים להיפגש עם ד"ר קיסינג'ר כדי לנסות וללמוד מכלי-ראשון על משמעות „הבחינה מחדש" של המדיניות האמריקנית במזרח התיכון — התקשר סגן שר החוץ, ג'וזף סיסקו, עם מר דיניץ ואמר לו: ובכן, שמעת את דבריו של מזכיר המדינה... אנו מחכים להצעות מצדכם!...

סיסקו נכח גם כן באותה שיחה, שבה התאמץ ד"ר קיסינג'ר להפגין „רשמיות" בולטת, בניגוד לפגישות קודמות, שהשיחות בהן בין שר-החוץ לבין השגריר, היו כמעט „אינטימיות". עצם שיתופו של מר סיסקו בשיחה, אף כי בקשתו של השגריר היתה לראות את ד"ר קיסינג'ר א י ש י ת, יש בו כדי ללמד על ה„רשמיות", ששר-החוץ האמריקני ביקש לשוות לשיחה הפעם; משל ביקש להמחיש, כי ייתכנו גם יחסים שונים מאלה שישראל הורגלה להם במרוצת השנים האחרונות בין ושינגטון וירושלים; יחסים קורקטיים, רשמיים, צוננים אך חסרים את המומנט האישי החם.

● „אני לא אלך נגדכם"

באותה שיחה, שכל כולה לא נתבקשה אלא כדי ללמוד כיצד רואה ארה"ב את המהלכים הבאים, היה קיסינג'ר „מכופתר" ובמקום לפצות את סקרנותה של ישראל, זרק לעבר השגריר: טוב, מה א ת ם חושבים?...

הדבר היחיד שהזכיר אולי במשהו את היחסים האישיים היתה כעין הבטחה שנתן קיסינג'ר באומרו משפט: אני לא אלך נ ג ד כ ם...

לא הייתי מיחסים להבטחה זו משקל מיוחד, בכל שמתחבר במישור המעשי, שכן הוא, ד"ר קיסינג'ר, השתדל אמנם — לא תמיד בהצלחה יתרה — לא ללכת נגד ישראל, אבל נכה ומלאכתו נעשתה בידי אחרים: שהויה. ביניהם ג'וזף סיסקו, לא היססו בתדריכים פנימיים, שתוצאותיהם ניכרו, כמובן, מיד בכלי-התקשורת, ל ה א ש י ם את ישראל בכשלון השיחות של ד"ר קיסינג'ר להשגת הסדר-ביניים בין מצרים וישראל.

קיסינג'ר חתם את שיחתו עם שגריר ישראל בהערה סתמית, כביכול, שארה"ב תהיה מעוניינת לשמוע ה צ ע ו ת ח ד ש ו ת מ י ש ר א ל, אם יש כאלה, כיצד ניתן לקדם הסדר בין מצרים וישראל.

שר-החוץ האמריקני חשש, כנראה, כי ה ע י ק ר, שהבלע כאילו בדרך-אגב — בענין „הצעות חדשות" — לא יקלט כראוי על ידי ירושלים, ובכדי לא לסמוך לחלוטין על דיווחו של השגריר ועל דגשיו האישיים, הוטרח סיסקו להבהיר לדיניץ במה הכתוב מדבר. זו היתה, ככל המשוער, תכלית הטלפון של סיסקו זמן קצר לאחר השיחה עם ד"ר קיסינג'ר, אל השגריר דיניץ: ובכן, שמעת את מזכיר המדינה... אנו מחכים להצעות חדשות מ כ ם!...

ביטוי זה של ד"ר קיסינג'ר מבטא את רוח התרשה המנשבת עתה בוושינגטון, את ה א ו ו י ר ה, אבל נדמה שלא רק אווירה. יש בה כדי להעיד גם על כיוון מ ע ש י: האומר בוושינגטון „הצעות חדשות" מ י ש ר א ל — כאילו אמר ו י ת ו ר י ם חד-צדדיים מישראל.

● וושינגטון זועפת

אכן, זו האווירה כיום — וזו הכוונה בוושינגטון.

מבחינת „האווירה" מופיע הנשיא פורד כ נ ע ל ב — כפי שאפשר היה לעמוד על כך בשיחה האישית, שקיים עם המנהיג היהודי מאכס פישר. הגם שהנשיא ראה להדגיש כי השיחות, באמצעות ד"ר קיסינג'ר, לא הופסקו, אלא רק „הושעו": אבל פורד גם רוצה שיבינו לרוח מה הוא נפגע: הוא ואמין. כך ניתן היה להבין מדבריו, שבתקופה כה קשה לארה"ב בזירה הבינלאומית (וייטנאם, קאמבודיה, פורטוגל, ואם תרצו קפריסין, יוון, תורכיה) תבוא לפתע ישראל לקראת ארה"ב — והנה מה שקרה: מחוסר גמישות מספקת הכשילה את המו"מ עם מצרים וטרפה לארה"ב את קלפיה במזרח התיכון!

קיסינג'ר גם הוא מגלה פנים זועפות. אבל, כאמור, אין זו רק אווירה-לארגונה. במקביל לה החל פועל המכבש בתחומים רגישים גם כאשר שר-החוץ האמריקני מכריז ברבים, כי „הענשת ידיד איננה יכולה להיות מטרה במדיניות לאומית". מ ט ר ה אולי לא, אבל אמצעי כן. אחרת אין להסביר את הלחצים הסמויים שסימניהם ניכרים בימים אלה היטב: האם דחיית בקשתו של שר-הבטחון, שמעון פרס, לבוא עתה לוושינגטון לדון בעניני רכש, היא מקרית? הגימגום שניתן לדחייה היה, שעניני המזרח-התיכון נמצאים עתה בעיצומו של תהליך „הבחינה המחודשת". מה ענין הבחינה הזאת לביקורו של שר-הבטחון, שנתכוון, מן הסתם, לדון בעניינים, שלגביהם כבר הושגה הבנה ב ע ב ר, תוך הדגשה שאין „לינקג'" בין אלה לבין המגעים המדיניים באיזור? אלא איך אמר פעם ראש הממשלה, היודע בחושו הריאליסטי: הבליס, מאז ומתמיד פעל בתחום זה חוק המ ק ב י ל י ו ת („פאראלליזם" בלע"ז), כפי שהודה פעם קיסינג'ר עצמו. ובכן חוק זה הוחל, כנראה, בפועל, אם כי בצורה נסיונית בלבד ומתוך זהירות מופלגת, שכן לדעת ד"ר קיסינג'ר טמונה סכנה מוחשית בהיזדקקות לנשק הזה של שלילת נשק מ ס ע ב י ם מ ד י נ י י ם („אין כל טעם, ולא יהיה זה לטובת העניין — אמר ד"ר קיסינג'ר בהקשר של „הענשת ידידים" — לצוד מהדיות גדולות יותר באיזור").

קשה כרגע להעריך במדוייק עד היכן וושינגטון תרחיק לכת במדיניות זו של הליכה-בין-הטיפות. כשמצד אחד רוצה ד"ר קיסינג'ר להכריז על המחוייבות האמריקנית לקיומה של ישראל ומן הצד השני השמאה היד של הכריז של הרכש הצבאי. ישראל קלטה את ה„רמזים" הללו והגיבה בעקיפין: מה שאמר השבוע ראש הממשלה, יצחק רבין, בהתייעצות פנימית, שאין להרתיע מן התמורים האמריקנים כמשום זה הכי על ב ט ח ו ן י ש ר א ל יחליטו הישראלים עצמם — בהתייחסו להערות מפי אישי מימשל שונים בוושינגטון, שישראל יכולה היתה ליטול עליה סיכונים גדולים יותר מאלה שנטלה לטובת הצלחת המו"מ על הסדר-ביניים — ראה להכריז עליו גם בפומבי, בראיונותיו בחג.

● כך החל העימות הסמוי

כך החל העימות הסמוי בין ירושלים לבין ושינגטון; עימות, שראש הממשלה ועמיתיו בצוות המו"מ-וושינגטון כה חששו מפניו (פרס: מה שהורדנו למען השגת הסדר-ביניים — יותר משעשינו זאת למען מצרים, עשינו זאת ל מ ע ן א מ ר י ק ה!).

בתביעה של ד"ר קיסינג'ר, שישראל תעלה לפניו „הצעות חדשות" יש מידה גדולה של היתממות מדעת. באחת מן השיחות האישיות, מחוץ למסגרת של השיחות בין הצוותים, קבל ד"ר קיסינג'ר בפני ראש הממשלה, שקשיחותם של שני הצדדים (ישראל ומצרים) והתבצרותם מאחורי עמדותיהם המוקדמות, הן אשר מכשילות את המו"מ על הסדר-ביניים. רבין השיב לו כערך כך: איך יכול אתה לומר דבר כזה על ישראל, ראה היכן היו הנקודות ההתחלתיות שלנו ושל מצרים. והיכן עומדת עתה י ש ר א ל (אחרי שהסכימה לוותר על אבו-רודס וחלק מן המעברים בלי התחייבות מצרית ברורה לאי-לוחמה!

„נכון!" — הודה ד"ר קיסינג'ר.

ואף-על-פי-כן, את „ההצעות החדשות" אין ד"ר קיסינג'ר מבקש ממצרים — על כל פנים, לא ידוע לישראל על צפיות אמריקניות כאלה כבצרים — אף שסאדאת הוא זה שדחה את בקשתו לבוא עוד פעם לאסואן כדי לנסות ולבחון את הויתורים האחרונים של ישראל בענין מתן גישה לאבו-רודס גם בהכה וכן מתן אפשרות למצרים להתקין מערכת התראה אלקטרונית ב צ ד ה י ש ר א ל י של המעברים — אלא את „ההצעות החדשות" הוא רוצה מישראל. וכל עוד אין הוא שומע הצעות כאלה — מתבשרים אנו כמעט מדי יום ביומו על „עיכובים טכניים" בתחום הרכש הצבאי.

כשעלו הדברים לעיון בממשלה, העיר מספר שרים: מדוע בעצם צריכים אנחנו להעלות הצעות חדשות, האם לא הצענו ד י?! היתה זו בעצם הדעה הכללית. אנשי הצוות לא נשמטו הסטנים. להיפך, „הרושם היה, כי הם גאים בכושר העמידה" שגילו כלפי ארה"ב. (פרס: עמדנו בפני לחץ!)

אבל הכל ידעו, כי בכך אין העניין מסתיים. הוא רק מתחיל. עתה מגיעה שעתו של ה מ ב ח ן ה א מ י ת י. אין זה אולי קשה כל כך לומר „לא" ברגע מסוים, כשנראה היה לצוות, שהוא מפליג יותר מדי בוויתוריו. קשה יותר לשאת בתוצאותיו של ה„לאו" הזה, שהושבע כמוסר ברירה.

● „דבר חדש"

מסתבר, כי גם לאוזניהם של אנשי הצוות הגיעו הדי הלחשושים הנשמעים פה-ושם בדבר הסכנה של „הליכה לקנוסה", או לפחות ל„ פ ש ר ה ה ו ג נ ת", שתושג באמצעות ארה"ב כדי למנוע הליכה לז'נבה בלא בסיס להסדר-ביניים בין מצרים וישראל; פשרה, שלא תהיה ביסודה שונה כמה שהוצע לישראל עד כה (איך אמר קיסינג'ר לרבין: עוד תתגעגעו לתנאי ההסדר שהוצעו אז!...) ושתולבש לכל היותר בנוסחאות שצליליו נשמע כשכבע יותר, בעל אופי „מדיני" יותר.

לפחות עד כה מוסיף הצוות לעמוד איתן. היה זה ראש הממשלה אשר דוחה את הרעיון של העלאת הצעות למען הצלת הסדר-הביניים שלא הושג. רבין אמר, כי „העניין הזה גמור!" וכי יש לנסות ולהתחיל „ד ב ר ח ד ש". ראש הממשלה לא אמר, לפי שעה, אף לא ברמז לאיזה „דבר חדש" הוא מתכוון, אם כי לא קשה לשער כהם בגבולות מרחבי התמרון שלו.

טוב היה להיווכח, כי הצוות הישראלי, שהוסמך על-ידי הממשלה לשאת-ולתת על הסדר-ביניים עודנו פועל מתוך קור-רוח. שר-החוץ, יגאל אלון, העיר בישיבת האחרונה של הממשלה, כי אין-שוהא „עבדנו את זה", והוא נתכוון לנוהל ההסתערות הראשון בדעת-הקהל האמריקנית. („דעת הקהל היא לא נגדנו" — העיר מר אלון). להמחשת דבריו קרא באוזני השרים מברק מתוך דברים שאמר ג'ורג' מיני בעל ההשפעה, אשר קבע כי „ה י ש ר א ל י ם צ ו ד ק י ם" תוך שהוא מבקר את הממשל של פורד ואת מהלכיו בשם ה„דיטאנט", שארה"ב איננה נשכרת ממנו, ואולי להיפך. בעניין זה אפשר גם לשאוב עידוד מדברים שהשמיע סנטור ג'קסון. כללו של דבר מתוך למבצע הצד של הממשל ניתן למצוא בממסד האמריקני גורמים בעלי-השפעה, אשר יבינו לדרך זה של ישראל שאין לדרוש ממנה ויתורים חד-צדדיים, כשעניין בהחזה מוטל על כתפי המאזניים, רק כדי להפיס את דעתו של נשיא מצרים ולקוות על-ידי כך לקצור הישגים „גלובאליים".

השאלה היא אם אין סתירה בין הסכנה שאין לישראל מה להציע באשר הציעה די (לדעת אחדים י ו ת ר מ ד י) בעוד אשר מצרים כמעט ולא זזה מעמדתה ולא הוכיחה, אף לטענת ראש הממשלה, שפניה לשלום, לבין הרעיון המרומז של ראש הממשלה להציע „דבר חדש" לגבורה. לא שהממשלה פטורה מ י ו ז מ ה מדינית. אלא שנדמה, כי מה שישראל תציע, בלא שתובטח מ ר א ש הבנה אמריקנית לגבין יעדיינו לאותו מצב של עימות סמוי עם ארה"ב ואפשר שעוד התמיד מערכת היחסים. קשה להניח, שמה שעשוי ראש הממשלה להעלות כהצעה חדשה ממש, אם בשלב-של-לפני-ז'נבה ואם במסגרת ז'נבה יהיה שונה בהרבה ממה שכבר זרק שר-הבטחון במהלך המו"מ, באמצעות ד"ר קיסינג'ר — ולא נראה במלוהיב ביותר, אם לנקוט לשון של המעטה בעיני שר-החוץ האמריקני.

● רעיונו של פרס

ברגע מסוים, במהלך המו"מ, כשנראה היה בברור, כי אין סיכוי כלשהו להגיע לכלל הסדר על בסיס של התחייבות לאי-לוחמה תמורת המעברים ואבו-רודס (משונה הדבר, שהעניין נראה לנשאים-ומתנים ב ב י ר ו ר גמור לפני התחלת המו"מ), העלה שמעון פרס רעיון של נסיגה ישראלית עמוקה, עד לקו אל-עריש — ראס-מוחמד. תמורת „גמר מצב הלוחמה". על פי הצעה של פרס לא היה צריך המצב הזה לחייב את מצרים לחילופי שגרירים, אף לא לחוזה-שלום, אלא להקל עליה את המעבר מן המצב של היום למצב חדש, לא בבת-אחת, אלא בהדרגה. המצב החדש היה רק מחייב סידורים הדרגתיים על בסיס של הדדיות, כגון, הקמת מערכות התראה, צמצום הכוחות משני עברי הקו החדש וכיו"ב.

ככל הידוע לא „מכר" קיסינג'ר את הרעיון הזה למצרים. פשוט, מפני שארה"ב איננה מאמינה כי רעיון כזה הוא מ ע ש י. ארה"ב דבקה, כידוע, בתכנית-רוג'רס וזו לכל היותר גורסת תיקוני גבול קלים בסיני על פי שיקולי בטחון בלבד. לדעת ד"ר קיסינג'ר — שבאחת מהופעותיו בפני ישיבה סגורה של ועדת החוץ והבטחון של הסנט האמריקני ביטא אותה בבירור — שלום עם מצרים יחייב את ישראל לסגת „ל ק ר א ת ק ו ו י 1967" ולכן קשה היה לצפות שהוא ילך וימכור את רעיונו של פרס למצרים כרעיון אמריקני. כאשר המדובר הוא למעשה ב ח ל ו ק ת ס י נ י.

מה יכול ראש הממשלה לחדש בענין זה? — קשה להניח, כי רעיונו החדש רחוק מרעיונו של שר-הבטחון. ואם אמנם יש קירבה ביניהם לא קשה להעריך מה יהיה גורל רעיונו.

כשיצא ד"ר קיסינג'ר ב-14 בפברואר את ישראל מביקור-הגישושים שלו, שקדם לביקורו הכושל בחודש שעבר, העריך ראש-הממשלה בדיון המדיני, שנתקיים לסיכום אותו ביקור ואמר כי הקפאון לא יוכל להישאר לאורך זמן... בחודש מארס שוב לא יהיה זה ביקור של „אקספלורציה" ואם לא נגיע להבנה על התנאים — אז לא נגיע די!

● גולדה אמרה: לך בדרכך!

בקו זה זכה ראש הממשלה להשראה אף מקודמתו בתפקיד, גולדה מאיר. יומיים לפני פתיחת השיחות עם ד"ר קיסינג'ר, הלך רבין אצל גולדה מאיר (למחרת שובה מבית-החולים לאחר ניתוח עיניים) וככל הנראה לא היה זה רק ביקור-חולים. בסיומה של השיחה, לפני היפרדו מעליה, אמרה לו גולדה: לך ב ד ר כ ך!

מהי דרכו של רבין?

היא איננה ניתנת להגדרה. מי שעקב אחר המו"מ בחודש שעבר, יכול היה להיווכח במהות דרכו: הוא גורס ויתורים טריטוריאליים, אפילו יש בהם משום נטילת סיכון מן הבחינה הבטחונית, אבל כפי שהתבטא באוזני הוותיקים: „אני רוצה לזוז לשלום — אך לא בכל תנאי ולא בכל מחיר"!

מבינים הדבר, כי לפני פתיחת השיחות עם ד"ר קיסינג'ר נפגש גם שמעון פרס עם אחד האישים, שהוא נוהג להחליף עמו דעות בעניני-[illegible] ודעתו חשובה בעיניו — מ ש ה ד י י ן. אם השניים, רבין ופרס, עמדו בעקשנות במו"מ עם ד"ר קיסינג'ר „עד הסוף" — אין זאת, אלא שהגישושים ה פ נ י מ י י ם לא נצלמו ממכלול הישובים במשא-ומתנם עם מצרים.

אומרים לנו, כי כאשר הגיעו לאוזני של ראש הממשלה השמועות בדבר והשערות שמעלים כאילו הדיבורים הבהולים בדבר הצורך בהמשך התיווך של ד"ר קיסינג'ר — עוד לפני דעוה — מעידים, שהצוות נבהל מן „היריה" של עצמו ועתה הוא מפחד ומכאן התצד בדבר הליכה אפשרית לקנוסה — דחה רבין את הדברים הללו מכל וכל.

אם כן, מה המוצא?

הממשל האמריקני גורס, כי ישראל לא היתה גמישה די הצורך. אפילו סבור ד"ר קיסינג'ר, כי גם סאדאת לא היה מן הנדיבים הגדולים אין בידו ללחוץ עליו כהוא-זה. ממילא חוזר הרעיון בענין „הצעות חדשות" לישראל. מן הצד השני — מגלה הצוות הישראלי, לפי שעה, א י ת נ ו ת וראש-הממשלה אומר, כי אין כל יסוד לחשדות בענין „הליכה לקנוסה". התוצאה הבודדת: לחץ על ישראל בתחומים הרגישים במיוחד.

● הצעות חדשות — מצד מי?

דבר אחד ברור מעל לכל ספק: אין ישראל יכולה לקבל ת כ ת י ב, אשר מחר יסכן את בטחונה. מבחינה זו, גם אם טעה ראש-הממשלה בהצגת העמדה הישראלית — ורבים סוברים, כי הטאקטיקה, שנקט לא היתה מן המוצלחות — לא יכול היה לוותר במו"מ כשנתברר כי מצרים מסרבת בעקשנות להתפשר על מרכיבי ההסדר, שהם בסופו של דבר המבחן האמיתי להסדר-הביניים. רבין נתן כיוון התחייבות לצבור, כאשר אמר תוור האמור, כי בלי ביטול מצב הלוחמה לא ייסוג צה"ל מן המעברים ומאבו-רודס. אילו ויתר יותר מכה שוויתר, ספק אם יכול היה להישאר על כס ראשות הממשלה. יש חשש חמור, שאם ילך וידבר על „ה ד ב ר ה ח ד ש" שלו כבסיס להסדר ייקלע לאותו מבוך, שנקלע לתוכו בעקבות הדברים שהשמיע „באווירה איכפי" בראיונותיו, לפני בואו של קיסינג'ר (לא אחת גילה ד"ר קיסינג'ר במהלך המו"מ בראיונו של רבין לרשת הטלוויזיה האמריקנית אי.בי.סי, שבו אמר כי ישראל תהיה מוכנה לוותר על המעברים ואבו-רודס תמורת „אי-לוחמה"). שכן מתוך הראיון החדש יקנו המצרים וגם האמריקנים — לא את ה„תמורה" המדינית שנדרשת על-ידי ישראל, אלא את הקו החדש, שאליו מוכנה ישראל לסגת. ממש כמו במקרה של הראיון באי.בי.סי.

דעה מאלפת השמיע דווקא אבא אבן: בהתייעצות לקראת צאתו למסע הסברה מטעם הממשלה לארה"ב. מראיינ, אמר, כי ארה"ב עצמה אחראית להערכה המודיעה על „המתינות המצרית". שמעבו תיאוריות מעיינות מפי ארה"ב, כי סאדאת הוא מצרי ו„לא ערבי" וכי אין הוא אוהב את הסובייטים וכו' — ולכן צריכה ישראל ל ע ז ו ר למצרים ולארה"ב להגיע להסדרים, אשר יקלו על נשיא מצרים. אבא אבן מדגיש, כי אין, לפי שעה, הוכחה ל„אגדת המתינות" של סאדאת, וכי עובדה היא, כי אין הוא מנתק עצמו מן הסובייטים, ואין הוא מוכן לעשות דבר שהוא פרו-אמריקני עד כדי כך שיעניק לארה"ב הישג במאבק הבינגושי. מכאן, שאין לארה"ב זכות מוסרית לתבוע מישראל מחיר, שהוא ביסוד במהותה, בשבור י ש ו ע י ם מדיניים.

ומכאן למסקנה אחרת: לא יועילו, כנראה, כל ההתחכמויות והעלאה הצעות חדשות או רמזי-חדשות אם לא תושג הבנה יסודית עם ארה"ב על מהותו של ההסדר הכולל, לרבות מ ה ו ת ה ש ל ו ם. אפשר שגם להבא יהיה צורך ללכת בשיטת „שלבים", אבל המטרה הסופית חייבת להיות ברורה. כל עוד ארה"ב דבקה ב ת כ נ י ת - ר ו ג' ר ס והצדדים יודעים כי זוהי העיסקה המדינית של וושינגטון — הגם, ביציאתו בבית-הלבן בחודש ספטמבר אשתקד הובטח לראש הממשלה, כי ארה"ב לא תלחץ ולא תאמר את דעתה לגבי הגבול הסופי — אין סיכוי להתקדמות.

היה פעם נסיון — לפי הצעות מר אלון — להגיע לידי הידברות עם ארה"ב בענין מהות ההסדר הסופי, אך וושינגטון מטעמים שלה דחתה אותו. לא יהיה מנוס מהידברות כזאת. אחרת מובטחת התמדתו של מעגל הקסמים הבטוח: יועלו הצעות חדשות (קרי: כאמור, ויתורים ישראליים חד-צדדיים), הן יידחו על-ידי ישראל; נשיא ארה"ב ייעלב, שר-החוץ האמריקני יזעף, שר-ההגנה האמריקני יסגור את הברזים — וחוזר חלילה.

קיסינג'ר הכריז, כי כינוסה של ועידת-ז'נבה הוא האלטרנטיבה היחידה לסכנת מלחמה במזרח-התיכון. אולי יש תרופה זו לשעה. היא לא תמנע מלחמה במזרח-התיכון לאורך זמן, כי השאלה איננה בכינוסה של הועידה, אלא במה שיתחולל בדיונה. הצעות חדשות — הדרושות באמת ולא ברוח תכנית-רוג'רס — חייבות להימצא בוושינגטון, לא דווקא בישראל.

כך הושג השלום בווייטנאם

שיחות השלום בין צפון ודרום וייטנאם היו קשות וממושכות. נציגי שני הצדדים ערכו פגישות אין ספור בפאריס והענין לא זז. עד שהחליט שר החוץ האמריקני, הנרי קיסינג'ר, לטפל אישית בהשכנת השלום.

לאחר שקיים שורה של פגישות עם נציגיה של צפון וייטנאם, נסע מר קיסינג'ר לסייגון ושם נפגש עם נשיא דרום וייטנאם, הגנראל תיו. ושוב הוא נסע להפגש עם הצפון וייטנאמי ושוב חזר לסייגון וכך היטלטל הידיך, הסביר ושידל. הנשיא תיו דווקא נטה לקבל את תנאי ההסדר שהוצעו על ידי הד"ר קיסינג'ר. רק בנקודה אחת הוא התעקש: מה יהיה אם הצפוניים לא יקיימו את ההסכם? מה יהיה אם הצפוניים ינצלו את ההסכם להיערכות מחודשת, כדי לפתוח בהתקפה רבתי נגד הדרום?

נדמה היה, כי עקשנותו של הנשיא תיו תעלה את השיחות על שרטון. קיסינג'ר דיווח על כך לנשיא ניקסון וניקסון התרגז מאד. הוא שיגר את קיסינג'ר לסייגון בפעם נוספת. קיסינג'ר הסביר לתיו, כי סירובו לחתום על ההסכם יחבל ביחסי הידידות המסורתיים בין ארה"ב לבין דרום וייטנאם — עם כל המשתמע מכך. חתימת ההסכם, לעומת זאת, תבטיח המשך התמיכה האמריקנית המלאה בממשלת סייגון. אמור שהתעקשותו של צד בסכסוך תתקבל במאבצים שכל המעצמות שותפות להם להשכנת שלום בר-קיימא בדרום-מזרח אסיה.

הנשיא תיו לא יכול היה עוד לעמוד בפני הפיתויים והאיומים, השידולים הידידותיים והאיומים המוסווים — וחתם על ההסכם. ושר החוץ קיסינג'ר נסע לאוסלו, כדי לקבל את פרס נובל לשלום. ודרום וייטנאם נהנית מפירות ההסכם עד עצם היום הזה.

ציור של הרבלוק, מיוחד ל„מעריב"

על קבר ההבטחה בווייטנאם

הנשיא פורד ושר החוץ קיסינג'ר לא היו שותפים להחלטה האמריקנית להתערב במלחמות הודו-סין אך אין הם פטורים מהאחריות לשואה ולקלון

מאת **פיליפ בן**
סופר „מעריב" בארה"ב

טראגדיה, אפילו היא צפויה זה כבר, נראית כשהיא מתחוללת גדולה שבעתיים. זו אמת ישנה שכוחה נשאר יפה. זה עתה עמדה במבחן בווייטנאם.

שנים רבות אמרו, שלאנטי-קומוניסטים בדרום-וייטנאם לא יהיה קיום בלי תמיכה אמריקנית, נשק אמריקני, ומימון אמריקני. עכשיו באו המאורעות ואישרו זאת. ואף שלנשיא ולשר-החוץ הנוכחיים של ארה"ב, ג'ראלד פורד והנרי קיסינג'ר, לא היתה יד בהחלטה בדבר ההתערבות האמריקנית בווייטנאם, שהתחילה בימי אייזנהואר, גברה בימי קנדי והגיעה לפסגתה בימי ג'ונסון, תולים עתה בצואריהם את הקולר — שכן הם ראשי ארצות הברית לעת שואה זו.

אכן, המפלה של המשטרים האנטי-קומוניסטיים בדרום-וייטנאם ובקאמבודיה היא שואה למדיניות האמריקנית, ולא רק משום שבארצות אלה ישלטו עכשיו משטרים המבריזים על שנאת כל שארצות הברית דוגלת בו, לא רק משום שתאילנד מתנערת מכל שהוא אמריקני ולא רק משום שהמשטרים האנטי-קומוניסטיים של אינדונסיה, מאלזיה, סינגאפור והפיליפינים עלולים ליפול אף הם.

זוהי שואה בראש ובראשונה מפני שכל העולם עד למפלת שני משטרים שבמשך שנים נהנו מתמיכה אמריקנית גדולה, ויודע שזו תבוסה אדירה לארצות הברית, תבוסה שאי-אפשר שלא תעורר הדים בכל מקום — באירופה המערבית ובאפריקה, באמריקה הלטינית ובמזרח התיכון.

■ קלון ואסון

אין לתלות בצוארי הנשיא פורד ושר החוץ קיסינג'ר את קולר הכשלון הסופי של הרפתקה שהתחילה לפני שנים רבות, ולאחר זמן כינוה „התחייבות בלתי-מוגדרת, המבקשת בהתמדה צידוק לעצמה".

אין להטיל עליהם את האחריות לאיוולת ההתערבות בשם „ההתנגדות לחדירה קומוניסטית בקנה-מידה בינלאומי".

הקומוניזם הבינלאומי הוא מעובדות החיים, ומגמת התפשטות שלו גם היא מעובדות החיים, והכלל הראשון של מלחמה, מאז ומתמיד, הוא לא לפתוח במלחמות כאשר סיכויי ההצלחה קלושים או אפסיים.

וייטנאם, ארץ ג'ונגלים והרים שאקלימה טרופי, שעמה תמיד היה כפוף לעריצים ותמיד הרגל להערים עליהם, היתה ארץ אודרונה שבה יכלה להצליח התנגדות ללחץ ולחדירה של הקומוניזם הבינלאומי.

אילו נחלו שם הקומוניסטים נצחון ללא מעורבות אמריקנית, היה זה מאורע שולי שהיה נשכח עד מהרה. אולם נצחון הקומוניסטים על אף מעורבות אמריקנית הוא תרע השפעות מרחיקות לכת ברחבי תבל.

אין זאת אומרת, שפורד וקיסינג'ר פטורים מביקורת. הם, במדיניותם, הפכו את השואה הסופית בווייטנאם ובקאמבודיה — שמן הסתם היותה בלתי נמנעת — לחמורה משהיתה כמילא. בראש ובראשונה רובצת האשמה על ראש קיסינג'ר, האיש שהגדיר את ההסכם שנחתם עם נציג האנוי לפני שנתיים בפאריס כ„שלום מתוך כבוד"...

והרי הכל ידעו מייד, כי העניין הממשי האחד שבהסכם זה הוא התפנות הכוחות האמריקניים מווייטנאם, תמורת מחיר ממשי אחד ששילמה האנוי — שחרור שבויי המלחמה האמריקניים.

אבל שלום? שלום לא היה בווייטנאם אפילו יום אחד: ואשר ל„כבוד", הסיום העלוב של משטר ריצ'ארד ניקסון שם ללעג ולקלס את הסיסמה הזאת שהוא המציא בתקופה בלתי מציאותית בתכלית, כפי שהוכיחו המאורעות עד מהרה, שקץ לאבירות האמריקנים בווייטנאם ירשים את הציבור יותר משערוריית ווטרגייט.

יתר על כן, פורד וקיסינג'ר, במדיניותם בימים האחרונים של שואות וייטנאם וקאמבודיה, הגדילו בשיעור רב את ממדי קלונה ואסונה של אמריקה. תחילה פנו אל הקונגרס ודרשו להעניק לשני המשטרים סיוע במאות מיליוני דולר, בזמן שכבר היה גרעון עצום בתקציבה של ארצות הברית, בעיקר בגלל השפל הכלכלי, ושמות כווייטנאם וקמבודיה מעוררים אצל האמריקני תגובה שעל סף בחילה. והם התמידו בדרישה זו עד הרגע האחרון.

היש לומר הרבה על ההרגשה, המתעוררת אצל כל משלם-מסים אמריקני בקראו בעתונו כיצד נטשו חיילי סייגון נשק אמריקני בשווי מיליארד דולר — ובהאזינו כעבור רגע לחדשות הרדיו, המספרות כי מטוסי תובלה אמריקניים ענקיים מביאים תותחים כבדים לצבא דרום וייטנאם בסייגון. ואיך יתייחס ברצינות ליוזמתו האחרונה של הנשיא פורד לשלוח אוניות לחילוץ פליטים מווייטנאם, שעה שאלו אינן יכולות להתקרב לחוף שכבר נכבש בידי הקומוניסטים?

■ הנשיא משחק גולף

ולו גם הצליחו האוניות לגשת לחוף ולחלץ פליטים — כמה עשרות או אפילו כמה רבבות מתוך מיליונים — הלא היו צריכות להורידם בסייגון או במקומות אחרים, שכבר מצטופפים בהם מאות אלפי פליטים בלא מזון ובלא מחסה, קורבנות חסרי-ישע של שודדים, אנסים ולמגיפות! דובר אמריקני רשמי, שנשאל שאלה מביכה: „כלום שעה טראגית זו היא העת לנשיא פורד להשתעשע במשחק הגולף?" לא מצא תירוץ טוב מאשר: „וכי מה הוא יכול לעשות?"

אכן, בלתי שכיחים מבחינה של השפלת ארצות הברית, ומנהיגיה, במקום להתאמץ לצמצם את שיעורה, עשו כל שביכולתם להגבירה.

אלא שבעולם הזה שום דבר אין לו קץ מוחלט.

בחודשים הקרובים ובשנים הבאות תהיה בעית-הבעיות של ארצות הברית כיצד המעלה השפלה האלו בדרום מזרח אסיה, אחרי פרשה ווטרגייט ובעיצומם של משבר כלכלי ושל משברים רבים אחרים של אמריקה בזמננו — משבר המערכת השיפוטית, משבר מערכת החנוך, משבר הרוח, והפקפוקים לגבי עצם הדמוקרטיה האמריקנית והאורח-פעולתה — ישפיעו על כלל מעמדה של ארצות-הברית בעולם?

מה תהיה השפעת כל אלה על הדיטאנט, על יחסי ארצות הברית עם סין ועם אירופה המערבית, על מעמדה של ארצות הברית באפריקה ובאמריקה הלטינית? ואיך תשתקף השואה הנוכחית בדרום מזרח אסיה בצעד החדשים אחדים על תעלת סואץ, במצרי סיני ועל חופי הים-התיכון?

הבסיס להסדר: ההחלטות 242 ו־338

לא בגלל ישראל עושים הערביים צרות לאמריקה, אלא בגלל הרגשת־הכוח שלהם ✶ שליטת יהודים ברוב ערבי — מקור מתיחות מתמדת ✶ שלטון אש״ף ביהודה ושומרון — התכחשות לזכות ההגדרה העצמית של תושביהן ✶ תיקונים ,קלים׳ דרושים למען בטחון ישראל ✶ העיקר: ארה״ב צריכה לשכנע את הערביים שגמור עמה להביא את הסכסוך לכלל יישוב

הבסיס היחיד ליישוב הסכסוך הישראלי־הערבי יכול להיות פשרה על יסוד ההחלטות 242 ו־338, שכן זהו הבסיס היחיד שעליו הסכימו כל הנוגעים בדבר — זוהי מסקנתו של פרופסור תיאודור דרייפר בחלק השלישי, המסכם, של מסתו שחלקיה הראשונים נתפרסמו ב,,מעריב״ של ערב־חג.

בהזכירו את הגדרתו של השר שמעון פרס, כי ערובות הן כהלוואות בנקאיות — מקבל אותן מי שמשכנע את הבנק, שבעצם איננה נחוצה לו — הוא דוחה את דעתו של ח״כ משה דיין בדבר זכותה של ישראל להישאר ביהודה ושומרון: הרוב הערבי הגדול שם הוא מציאות, ושליטת יהודים בישוב ערבי גדול תהיה מקור למתיחות בלתי־נסבלת בין שני העמים, ותהיה רעה לשניהם. באותה מידה תהיה כפיית הסדר עם ערובות מצד ארצות הברית על ישראל רעה לשתיהן. ערובה מן החוץ איננה פועלת על פי החלטות מועצת־הבטחון, אם הצדדים יודעו בה אחרי שהסכימו ביניהם על הסדר. העיקר הוא, שארצות הברית תגמור בלבה להביא את הסכסוך לכלל הסדר בדרך של פשרה, ותשכנע גם את הערביים שכך גמור עמה; שכן הסדר על דרך סחיטת ויתורים מישראל בלבד עשוי להביא אותה ,,משכנתא מוסרית״, שד״ר קיסינג׳ר ירא מפניה.

מאת תיאודור דרייפר

חוששני אני שבעיני הדוחקים בענין הסדר כפוי וערובה אין באלה הרבה יותר מאחיזת־עיניים. כשאומרים לנו, שבעצם יש לישראל מכבר ערובה אמריקנית, אבל צריך לתת לה עוד אחת, רשאים אנו לתמוה, כלום זוהי הצעה רצינית.

כשאומרים לנו שערובות יהיו לישראל ,,ערובה חלקית״, אנו רשאים לשאול, כלום אומרים לערוב לישראל שתחיה חיים־למחצה או כמחצה למחצה. כשאומרים לנו שערובה אמריקנית היא הדבר הדרוש לישראל, אלא שאין לנקוט עשוה נשיא אמריקני יוכל להפעיל צבא אמריקני בכוחות התיכון, אנו רשאים לתהות שמוכרים לנו חתול בשק.

שר הבטחון שמעון פרס כבר העיר הערה שנונה, מה טיבן של ערובות: ,,מבחינה מסוימת ערובות הן כמו הלוואות בנקאיות: אתה מקבל הלוואה, אם אתה מצליח לשכנע את הבנק, שאינה נחוצה לך. כשאתה באמת זקוק להלוואה, הוששים הבל להסתכן״.

● טראומה לישראל ולארה״ב

לא מכבר אמר השר קיסינג׳ר לעורכי כתב־העת ,,ניו ריפאבליק״, שערובה תהיה רק בגדר ,,איפור״ הקרם של העוגה״ — ולא כך הגדיר אותה כאשר הצלה את הרציון בראשונה ב־12 בנובמבר 1973. מכמה נפשך: אם יש עוגה, דומה שבסיבות הקיימות הקרם הוא בגדר מותרות שאפשר לוותר עליהם. הברה היא, שהערובה נראית כקרם בלא עוגה.

אין ספק, שמציעי־הערובות הש־[illegible]

● ערובה — לרצון הצדדים

ובכן, מה הברירה? אני הגעתי לכלל מסקנה, שמדיניות עקיבה של ארצות־הברית יכולה להיות מבוססת רק על ההחלטות 242 ו־338. אלה היסודות היחידים, שכל הצדדים הסכימו עליהם הכל, ויהא מי צולם הסכימו עליהם הכל, ויהא מה מניעים שונים. ויתור על ההחלטות אלה פירושו: להתחיל הכל מבראשית.

מה יש בידינו? הבה נזכיר: ההחלטות קוראות לנסיגה מרוב השטח הכבוש, תמורת שינויי־גבול שהובן כי יהיו ,,קלים״ או ,,בלתי משמעותיים״; למשא ומתן בין הצדדים לאי־לחימה; למשא ומתן בין הצדדים המנוגעים בדבר. בעינים אלה מוסלים הסדר כפוי, אבל לא בהכרח מוסלים איזו צורה של ערובה, כל זמן שהצדדים הנוגעים בדבר רוצים בה, אחרי שיגיעו לכלל הסכם בינם לבין עצמם בנושאים המהותיים. כי רגע אין שום קרקע אחרת לעמוד עליה.

לגבי ישראל משמעות ההחלטה 242 היא, שבהסכם סופי תצטרך להחזיר בשני גושי־הקרקע הגדולים של השטחים הכבושים — סיני, ויהודה ושומרון — כאומה ערבית. כל זמן שהיא מחזיקה באזור מגם בלא קביעה מעמד סופי, אין שינויי הגבול ,,בלתי מהותיים״ או ,,קלים״. אם ההדרש [illegible]

● חזית הסיכסוך הישראלי־ערבי עברה לארה״ב

נים יש להם מניעים שונים. דומה שיש כי שבציעים אותן מאין הצעות טובות יותר — לא פתרון אידיאלי, אבל טוב מלא־כלום. לולא הבהיר גבה כל כך, ולולא התוצאות המרות כל כך אם לא יוגשמו הערובה, אפשר היה לא להתנגד להשקעה כזאת, גם אם איננה מרגינה ביותר. אחרים סבורים, כנראה, שאין ישראל צריכה לבדוק בשיניו של אחר סוס, שנהנים לה במתנה, כיון שהיא תלויה כל־כך בארצות־הברית. לדעת אלה צריכה ישראל להחזיק טובה על כל מה שהיא מקבלת, ביחס גבה זו צומות כוללת גם בעד־הולכתם של הישראלים להישאר אופטימיים ככל האפשר.

אין שום סיבה להניח, שישראל תסכים להסדר מאיזה סוג שהוא או לערובה מאיזה סוג שהוא. התוצאות של נסיון לכפות על ישראל הסדר חד־צדדי, מסווה בערובה רחוקה מלהיות כשכבעת, עלולות להיות כרואסטיות לישראל ולארצות־הברית יחדיו.

ויש מי שרוצים להאמין כי הבעיות, שבמלבשות בתוך ארצות־הברית בשל הערביים, יעלמו בו ברגע שיתולם הבציה הישראלית. אני משוכנע, שזו אמונה מוטעית ביסודה. מדינות־ערב מנפנפות לצברים בכוחן, שנחה זה גילו אותו, עד שהבעיות המהותיות של ארצות־הברית מצד הערבים יהיו תלויות בשאלה, מה כבר הם האמיתי או המדומה, ולא בגדול הנתוחים של ישראל, שהתלק אבריקה להם.

ככל שיגדל כוחן של מדינות־ערב — בצורת ארצות־הברית או בלעדיה — כך ירבו לגרום בעיות לאמריקה. אולי יהיו הפגנות זמניות, בעקבות ,,השלום־כפוי״ זמניים — אולם כרהם של הערבים יוסיף להתגבר לפחות מתוצא הרשים. זו היא הבעיה בהיא הידיעה, הנכונה לאמריקה אולי ל־משך עשר שנים ואולי יותר.

ישראל שינויים גדולים ומהותיים, מבילא היא ההה צורה מבוססת של ההחלטה 242.

● רוב ערבי — מציאות

ויש עוד סיבה: אינני יכול להסכים לצמיתו של משה דיין בענין החזקה ישראל ביהודה ושומרון, כפי שהגדירה דיין בראיון, שפורסם ב־,,ניו־יורק טיימס״ ב־26 בינואר 1975: אני רוצה שניצאר בעבר הירדן מערבה, בזכויות מוגבלות, ובכלל זה הזכות להקים שם יישובים יהודיים, לקנות קרקע, ולקיים שם נוכחות צבאית לשם הגנת האזור. יש צורך, שאנו נהיה הגבלני היחיד שם, אין אנו רוצים להפוך את מקומם של התושבים שם — אבל זו מולדתנו, ויש לנו זכות להיות שם.

כלום מצב בעינים כזה אפשר לקיימו? אם אין תוספים את בקום התושבים, איזה מין ,,מולדת״ היא זו? כלום יש ,,בית״, שאחרים דרים בו? הרי־קבע? יהודה ושומרון, ב־בחן יש לישראל רק ,,זכויות כנס־בלות״, אבל היא נשארת ,,הצד הצבאי היחיד״ בהן — זוהי סתירה, שאין ליישבה, בין זכויות ובין כוח. המציאות העיקרית ביהודה ובשומרון וברצועת עזה היא ייצובם: כ־5000 יהודים, וכמליון ערבים.

בחבורה שבינואר 1974 של ,,קר־מנטרי״ נגעתי בבחינה זו של הבעיה:

שום דיפלומטיה לא תועיל הרבה לגבי כהתמתיקותם. אפשרות של שלבים, המבוססת על מצבת מדורי־הרות, היא מירשם לסיכסוך ממושך. הבוצא היחיד מן הדילמה הוא: להבדיל בהחה גבחים, ולא בעבר ובמתחים. מאחר מדי לערבים לומר, שאין מקום ליהודים רבים כל כך בארץ ישראל: היהודים ישנם, ואי אפשר לסלקם או לבטלם בלעדי שואה נוספת. ומאחר מדי לישראלים לומר, שיהודה ושומרון אינן שייכות לערבים; הם שם, ואי־אפשר לסלקם או להתעלם מהם, בלא לגרום כבל לא ישוער. מגרעתה של ההיסטוריה היא, שאיננה עב־יין למשא ומתן, ודיפלומאטיה — אם איננה משא־ומתן, איננה כלום.

● מקור של מתיחות

עדיין אני עומד בדעתי זו, ענין אחד הוא לומר, שיהודים צריכים להיות רשאים לשבת ביהודה וב־שומרון כדרך שיושבים ערבים ב־ישראל. יותר מ־5000 קודים ישבו ביהודה ושומרון, לפני שגירשה אותם ירדן הבנה את שיבתם בשנים 1948–1949. ענין אחר הוא להטיל ספק בטאשי הערבי של הארץ, מצום ש־כאת יושבים שם קומץ יהודים. לא היה הישוב היהודי ביהודה ושומרון גדל באלף אחוז במשך העשור ה־קרוב, עדיין יהיה בגדר פינוס קטן בתוך סביבה עוינת.

אבל יש סיבה אחרת, חשובה יד־תר, שאני דוחה את תביעות הפר־ליטיות, המקופלות במושג ,,מולדת״: יהודים אינם צריכים לשלוט בשטח, שיש בו ישוב ערבי מאסיבי כל־כך. רע הדבר ליהודים הרע לערבים. ה־דבר יוצר מתיחות בלתי נסבלת בין שני העמים. אי־אפשר להצליח ב־קנה אחד עם המוסכמה, המבנהה ביסוד ההחלטה 242.

לא כאן המקום לדון באפנים ה־שונים של פיקוח פוליטי על יהודה ושומרון, אשר יספקו את צרכי הד־ערבים בהגדרה עצמית ואת צורך הישראלים בבטחון. אני מתכוון כרגע רק לעקרון. אולי רחוקה הדרך מן העקרון אל הביצוע, אבל להתחיל צריך בהודאה בעקרון. ברור, ששל־טון אש״ף ביהודה ובשומרון יהיה בגדר התכחשות לעקרון ההגדרה ה־עצמית, כיון שיהיה זה שלטון כפוי מבחוץ, ויהיה בו משום איום בלתי־נסבל על ישראל. הגדרה עצמית אמי־תית של יהודה ושומרון מחייבת אק־לים פוליטי שונה מאוד מן האקלים הנוכחי. אף על פי כן קשה להעלות בדעת משא ומתן מבוסס על איזה עקרון אחר.

● תיקונים בנקודות־המוקד

ברור, שלאור מוצאת המיוחד של ישראל, המוכרש חלקו באמונה ובהלכה בכורת, יהיה ויתור על יהודה ושומרון בגדר קרבן עצום. הגורם היחיד, שעשוי להצדיקו בעיני רוב היש־ראלים, הוא יקוויו משוכנעים, כי אין דרך אחרת לשלום. לא יועיל אם ישראל תקריב קרבן כזה, בלא לקבל מצד הערביים לספק את צר־[illegible]

כ־הישראלים של ישראל בתוספת בטחון.

הסדר־פשרה צריך לטפל באותן נקודות־מוקד — ,,בליטת לטרון״, רכס הגולן, שארם־אל־שייח׳, ירושלים, ו־אולי עוד מקום אחד או שניים — שהערביים עצמם ליבו אותם. תיקו־נים במקומות אלה יחולו על לא יותר מחלקים ,,בלתי מהותיים״ או ,,קלים״ של 122 אלף הקמ״ר של השטחים הכבושים. אם בהחלטה 242 אין מקופל שינוי כזה, לכל הפחות, הרי אין לה טעם כלשהו, או שהיא בגדר אנטאקרבמית.

המדיניות של ארצות־הברית למן אוקטובר 1973 לא זו בלבד שאיננה בילה הבנה בואת בין ישראל לער־ביים, אלא שהיא מבבידה. ,,בנוה־הגף של ד״ר קיסינג׳ר, שבהתמדה דוחק את ארצות־הברית בין ישראל ובין מדינות־ערב, בשלב לערביים שוחר כל איזה שבדרש מהם איזה פיכן של פשרה, מעודדת את הצד־[illegible]

● הערביים אינם מדברים על פשרה

לדעתי צריך לבקש את התקנה ב־תחום המדיני, ולא בתחום הצבאי. יש צורך דחוף שארה״ב תגמור בלבה בהחלטה גמורה, להביא את הסיכסוך המזרח־תיכוני לכלל יישוב על יסוד ההחלטות 242 ו־338. בלעדי שבינית של פשרה טריטוריאלית, אי־לחמה, ומשא־ומתן בין הצדדים ה־נוגעים בדבר גזור על ההחלטות להיות מושלכות לפח־האשפה הגדול של ה־היסטוריה. הסיכסוך המזרח־תיכוני נוא קשר גורדי, שיש להתירו, ולא לבתקו.

מבחינתה של ישראל יש לי רושם, כי הרוב הגדול של עם־ישראל יברך על פשרה סבירה. מנהיגי־ישראל מדברים מכבר בלשון־פשרה. כפי כנהיגים ערביים לא שמעתי ביטויים דומים. אם כוונת הלחץ האמריקני היא לסחוט ויתורים מהותיים רק מן הישראלים, לא יצמיח פשרת־שלום קיימת — הוא יצמיח אותה ,,משכנתא מוסרית״, שדיבר עליה השר קיסינג׳ר.

בים בעקשנותם, והרחיבו יותר ויותר את הפער בין שני הצדדים. נוטה אני להסכים עם פרופסור אולמן, כי המדיניות האמריקנית בעשותה ,,דו־משמעית״ כל כך, עד שלמעשה היא מזיקה יותר מבועילה, אם כי אינני יכול לקבל את הצעתו, שהתקנה היא הצבת יחידות־צבא אמריקניות ב־ישראל.

עולמו של הנרי

ציור של מולדין, מיוחד ל,,מעריב״

מתתיהו פלד

כשמשה דיין מהרהר בקול [א]

בפתח הראיון שהעניק משה דיין ל,,מעריב״ ערב חג הפסח מזכיר לנו המראיין, דב גולדשטיין, את אימרתו של דיין כי אין בכוונתו לגדל פרחים בנהלל.

אכן, אין הראיון מותיר ספק כי כוונתו זו של דיין בעינה עומדת. לא בעסקי פרחים דן הוא בראיון, אלא בשלל נושאים מגוונים הלקוחים כולם מתוך בטיבתו של עולמנו, הלקם זכרונות שהוא נושא עימו מעבר־עברנו הקרוב, הלקם על מה־למים מדיניים שהיו בעיצומם שעה שנתן הראיון, הלקם לקחים אסטרטגיים־מדיניים מבוהלים שנקטה ממשלת ישראל בתקופה שהיה הוא ,,נותן הטון״ בה, וחלקם ניסוחים מהוהשים להשקפותיו הישנות בשאלת הפלסטינים.

דבר אחד בודאי אפשר לומר: מאז פרש ממשרתו הרמה לא עלה בידי משה דיין לצבור דבר או ללמוד דבר. כבאו ומתביד הוא בונה את השקפותיו על הבזה רופפות, שהוא מנסה להפוך אותן בזכרונות מלקטיבים ולבסס עליהן דרכי פעולה שאפילו כראיין מנוסה ובלי ספק אהוד, אינו מסוגל לרדת לעומקן.

,,קשה להבין מה אתה ממליץ״, טוען כנגדו המראיין. ,,לא קשה להבין, אלא אני פשוט לא ממליץ״ משיב המרואיין.

לאחר שעשה ארוכה הסביר, כי אבי אפשר לעשות הסכם עם מצרים בלי להתעמק בגה שיקרה בינינו לבין סוריה ,,אני תומך בנסיון זה, זו היתה מדיניותן של כל ממשלות ישראל, שאנחנו מוכנים לעשות שלום עם כל מדינה ערבית בנפרד, או עם כולן יחד, אין לנו ענין לעכב הסדר עם מדינה אחת מפני שאחרת איננה רוצה לעשות הסכם״. אם הב־לצה אין פה, כה יה פה? אלא שמשה דיין לכיסתו, לעולם לא יניח כי ,,יתפשוהו אותו בדבר מפורש ע״א אמר שאין שלילהו בצידו.

לכן, במסגרת אותן ,,אי־המלצות״ אומר הוא: ,,לא הייתי ממליץ לרדת בתרכנה הסורית״ (עם המלצות כ־כובן!). וכיד מוסיף הוא ואומר, כי לנוכח עמדיניותן של כל ממשלות ישראל היתה שלא להתנות הסכם עם ממשלה ערבית אחת בהסכם עם רעותה, ומשום כך הוא הוכך גם בנסיון שעשתה ממשלת ישראל ל־הגיע להסכם עם מצרים בלבד, בכל

זאת עלינו ,,לנהל את המו״מ במק־ביל, עם סוריה ומצרים כאחת״.

משמע, שמדיניותן המסורתית של ממשלות ישראל עד כה לא להתנות מו״מ עם ממשלה ערבית אחת ב־רעותה טעונה בכל זאת שינוי, הד־פעם מוטב לנהל את המו״מ ,,ב־מקביל״. אך אליה וקוץ בה, שכן האומר שיש לנהל מו״מ במקביל ממילא חייב לזכור מה לדעתו עלינו ,,לעשות עם סוריה״, ואילו זאת היא בדיוק השאלה עליה מסרב משה דיין להשיב: ,,מה לעשות עם סוריה? על כך לא אענה״.

●

יש פרק מעניין בהיסטוריה של דיין כשר בטחון, שמדי פעם הוא מעלה לנחוותו, אך מעולם לא פירש אותו במלואו. הכוונה היא לאותן ,,התנגדויות״ שהיו לו למהל־כים מסויימים שנעשו בצה״ל במלחמת ששת הימים.

בראיונו האחרון שוב חוזר לסוגיה זו. אין הוא מזכיר את כל ההת־נגדויות שלו, אלא רק שתיים. אחת ביחס לתעלת סואץ: ,,הייתי נגד זה שנגיע לתעלה. התנגדותי לכך במל־חמת ששת הימים. היינו צריכים ל־

היעצר במרחק מסויים מהתעלה. זו היתה מחשבתי״. השניה היתה ביחס לרמת הגולן: ,,בהתחלת ששת הימים חשבתי שלא צריך לעלות לרמה ה־סורית. אינני חושב עכשיו ששטעיתי אז״.

אולם בכך לא מסתיימות ההתנגדויות. הוא גם התנגד, בטרם ניתנה הפקודה לצאת לפעולה, לכיבוש רצועת עזה, הוא גם התנגד לכיבוש שרם אל־שייח׳. את שתי ההתנגדויות האחרונות ביטל תוך כדי הקרב, כשנוכח כי הן גרמו תוצאות המורות בבהינה צבאית, וכיום הוא מעדיף שלא ל־הזכירן.

עקב התנגדותו לכיבוש רצועת עזה שונתה התכנית הבבצעית והשובה פריסת הכוחות, אך עד מהרה הוב־רר כי השארת הרצועה כבסיס ל־פעולה צבאית עוינת בעורף כוחו־תינו יוצרה קשיים חמורים ואז הגיר את התנגדותו, אבל בתנאים שנוצרו עקב השינוי בתכניות המבצעיות, אי־אפשר היה שוב לחזור לתוכנית ה־מקורית, שנועדה לו הגשמה לכבוש את הרצועה בכוחות שריון בעיקר ובמהירות גדולה. לכן היה צורך ל־הכיל את המשימה על כוחות הצי־רים בעיקר האחרון שסופלו בתנאים קשים הרבה יותר ותוך כדי כך־סבלו אב־דות כבדות הרבה יותר. גם הגישה לכיבוש שרם אל־שייח׳ השתנתה תוך כדי לחימה, אך התוצאות לא היו חמורות באותה מידה.

אפשר לנחש, כי אילו היה פת־ברר לאחר מעשה, לאחר שנים, כי רצועת עזה למשל, מהווה בעיה קשה לישראל, היה דיין בודאי מזכיר כי התנגד לכיבושה, וכן ביחס לשרם אל־שייח׳, אולם בינתיים הוא מצמצם את זכירותיו רק לתעלת סואץ ולרמת הגולן, שהכל מרגישים, כי איך ש־הוא, הסתבכה ישראל בהם במידה חמורה.

אך אם ננסה להסביר את התנג־דויותיו של דיין ערב מלחמת ששת הימים לכיבושים מסויימים, דומה כי נוכל להבהין בקו כשותף לכולן. בכל מקרה שחשש מהסתבכות כדי־נית בעקבות הכיבוש, ביקש למנוע אותו. ביחס לרצועת עזה התנבא כי זה ,,קן צרעות״ שאין להכנס אליו. ביחס לתעלת סואץ חשש מ־לחץ בינלאומי על ישראל עקב הסר־מתה, וחששו מכיבוש רמת הגולן נבע מן הרצון שלא להתגרות ב־רוסים יותר על המידה.

●

יש להודות, כי כל אלה הם שי־קולים סבירים שיש להם מקום במסגרת של תכנון אסטרטגי־מדיני. אפשר אף להוסיף לאחר מעשה, כי חששותיו של דיין מפני התוצאות השליליות של כיבושים אלה היו מוצ־דקים. אולם בכל התנהגותו בהקשר עם ,,התנגדויות״ אלה מתגלה דבר מה מוזר כאן, הוא גישתו המסא־ליסטית למסכנותו של הכיבוש ה־צבאי: מקום שנכבש, שוב אין הוא מוכן לוותר עליו.

השאלה הסבבית, הנשאלת על ידי כל מי ששומע על עבודתו אלה של דיין, היא מדוע לא הורה לאחר הכיבוש להתחלק מן השטחים הללו, או מדוע לאחר הכיבוש נקט מדיניות שבאה לבסס את האחיזה של ישראל באותם שטחים שהבין כי מחזיקם רק תסבך את ישראל בסיבוכים קשים ומיותרים. יש פעמים שהשר־קול הצבאי המיידי מחייב לכבוש שטח למרות השיקול המדיני, אך ניתן להחזר עליו לאחר הכיבוש.

התשובה של דיין לשאלה זו איננה משכנעת כלל.

,,אנחנו היינו שם שבע שנים ו־אנחנו נמצאים גם היום בקרבת ה־תעלה. והים זו שאלה של גופא בהאזור הזה בהחלט שונה מאשר לא להגיע לאזור או לקו מלכתחילה. לקום ולברוח, לסגת בלי הסדר זה דבר שאין ישראל יכולה להרשות לעצמה! איש בינינו אינו מציע כי ישראל תיסוג עכשיו ללא הסדר. השאלה היא מה קרה בטרם ואחר שבע שנים? האם הזה מהיום הרי־שון להגיענו אל התעלה לא ניתן להתרחק כמבה די הצורך למנוע את

(סוף בעמוד 24)

יעקב שרת

,,לכורדים אין ידידים״...

,,לכורדים אין ידידים״ ● אומרים הלוחמים המנודים ● ,,אפילו איתני הטבע, הפעם בנו בוגדים״ ● וכך, לעיני כל, עם מובס, גולה, נרצח, כי חלש הוא מתנפץ חלום לרסיסים ● ולא איכפת לאומה בעולם, לא לאמריקנים לא לרוסים ● אפילו תמונות דואגים, מי־שעל־יד־הגבירים ● לא לפרסם על הכורדים, המדוכאים, הנבלטים ממעונים ● ובאמת המעילות התמונות לנבהים בהודו־סין ומבוהים!

לשום אומה לא איכפת? כמובן, מותר ליהודים ● אנחנו יודעים יפה, כי לא טוב היות עם בלי ידידים ● כי בנסות הגורל לאחור, גם איתני הטבע בוגדים ● אנחנו לא שכחנו, כי אי־אז חבר־הלאומים ● החליט על מתן עצמאות לכורדים כעם בין עמים ● אבל פיסת־הנייר נדרסה ברגלי כל הגורמים ● אנחנו זוכרים היטב, כי לכורדים היתה מדינה ● זה היה במלחמת ה־שניה, בחסות מוסקווה ובהירבונה ● אך מוסקווה משכה ידיה, ומאז לערבים היא פונה.

יש הקבלות מעניינות ויש הבדלים חדים ● ביניגו, יהודי ישראל ובין המנודים הכורדים ● ולא ניכנס להלך לפילפולים ולמיני חידודים ● אך דבר אחד ברור, סביר מעל כהימן ● הדיביזיות העיראקיות הפנויות, יפניו על גבול הירדן ו/או הגולן ● אין זו אלא שאלה של חיקובי מהירות, מרחק וזמן ● הלחץ רק יגבר ולאומים יעקיפו קורדים: ● היהי העימות הבא, ,,שבעת ימים״ או ,,כיפורים״? ● אלה הן הברירות. אלה פני הדברים ● כל מחוה שלנו, כל ויתור בלי תמורה ● רק יגרה כחוטים ללחוץ וללחוץ עד גמירה ● על כן הזקו את רבין לעמוד מחוץ ובפנים בגבורה.

אולי לא נרכוש שום ידיד אם נוסיף הירואות ליצוגים ● אך שום דמעה לא תזיל אם נסכין להוהם ,,ותרנים״ ● הטלים צריך לדעת: מן הכורדים אנו עקשנים.

„שירי עצובים כגורל האשה הדרוזית"

שיחה עם הייאם קבלן בת עוספייה, משוררת דרוזית ישראלית ראשונה, שקובץ שיריה ראה אור בימים אלה

הייאם קבלן
„מעמדה של הדרוזית עוד ישתנה"

מאת **אהרון דולב**

„עמאל אל דרוב" — תקוות בדרכים — אסופה של עשרים ותשעה שירים בשפה הערבית, שראתה השבוע אור, היא תמרור חברתי בחיי הדרוזים בישראל. נערה כפרית היתה למשוררת הראשונה בדברי ימי העדה.

„כל שירי עצובים, מפני שגורל האשה הדרוזית עצוב", אומרת בעברית רהוטה הייאם (אהבה בעברית) החולמנית, בתו בת השמונה־עשרה וחצי של רסין (מיל.) איסמעיל קבלן: „חיי האשה הדרוזית ממלאים אותי עצב. אבל יש לי גם חלומות ותקוות, כי מעמדה של האשה הדרוזית עוד ישתנה, וגם החלומות והתקוות מוצאים ביטוי בשירים".

רוח הרים יבשה שורקת בחלון ביתה של משפחת קבלן. מבעד לחלון נשקפים נופי פסגות, ומדרונות מסוקלים צונחים מטה, אל תהומות גאיות מוריקים.

הזמן, בעוספייה ניגר בדממה ובעצלתיים, ושלווה נסוכה על ה„מדאפה", חדר האורחים המרווח. על אחד הקירות תלוי רובה־סער התקשה ורוטה בלוחית הנושאת: „לאיסמעיל קבלן, מוקרת על שירות נאמן, בהוקרה, אל"מ זאב שחם (זוניק), ינואר 69, מסיבה 5".

אביה של הייאם, איסמעיל, כרת ברית עם היהודים בתש"ח, ו־22 שנה, עד צאתו לגימלאות, שירת את המדינה בתפקידים שונים בזרועות הבטחון.

הייאם מעריצה את אביה: „אבא הביא הביתה את רוח הקידמה. נערות דרוזיות רבות כותבות שירים בהסתר, כי מנת־חלקן בבית היא ה[illegible]. לא מכבדים את רגשותיהן. שירה היא אמת. האבות על בנותיהן יראים מפני רגשות כנים של הבת ומדכאים את חלומותיה ואת שאיפותיה. אבל אבי עודד אותי וטיפח את שאיפותי להבעה עצמית".

● מנהיגות שמרנית

ביתה של הייאם במעלה עוספייה, בשלוחה הדרום־מזרחית של הרי הכרמל, מוקף בירק וספוג בושם אורנים. שיכות הבנייה החדשות „קידמו" את הכפר הגדול אל המסורת המודרנית השדופה, אך העין עוד נתקלת בקשתות ובקימורים מזרחיים. עוספייה לבשה פנים חדשות. הוקמו בה מיבני מגורים מרווחים, סימני הכפר רובדו לאותות קידמה ורווחה כלכלית קורצים מכל עבר: מבני בתי־ספר, סניפי בנק, מכוניות פרטיות, אנטנות טלוויזיה. צעירי הכפר משרתים שירות חובה בצה"ל וממלאים את כל חובות האזרח במדינת ישראל.

רק המנהיגות הרוחנית נשארה על כנה, במידה רבה בעידודו ולבחוותו של מימסד המפלגות בישראל. שלטונם המתמשך של זקני העדה השמרניים בולם קידמה ומתריף קשוב בין דור האבות לדור הבנים. האשה הדרוזית, אומרת הייאם, נדרשת לשלם את המס הכבד ביותר. פשרות רבות נעשו בתוך המסגרות הפטריארכליות המסורתיות אך הנערה והאשה הדרוזית עודן קניין האב והבעל. הייאם מייחלת לשינוי במעמד האשה הדרוזית, ובשירי־המחאה הליריים שלה היא רואה „את כל בנותינו לומדות באוניברסיטה".

היא אומרת, כי משום שהיא מכבדת את מסורת העדה ואת מנהגיה היא חוששת פן יתעורר [illegible] האיבה. חברותיה, הדרוזיות באוזרית דיבור, אנוסות להדחיק רגשותיהן ולבטא אישיותן ושאיפותיהן בהסתר, בתחושת תסכול וצביעות.

דת הדרוזים היא סוד לא רק לשאינם דרוזים אלא גם למרבית בני העדה, שאף מוצאה האתני אינו בהיר. בני העדה נחלקים ל„עוקאל" (נבונים), יודעי עיקרי האמונה, המספרים מעט, ו„ג'האל" (הדיוטות), שהם הרוב. היודעים את בהנהגה החיצוניים בלבד. החלוקה אינה מעמדית אלא דתית־רוחנית בלבד.

היסטוריונים אינם תמימי־דעים בדבר השתייכותם של הדרוזים לגזע הערבי, ויש בין בהנהגה הרוחניים של העדה הרואים בדרוזים „צאצאי בני ישראל הקדמונים". הסברה הרווחת היא, כי הכת הדרוזית נסתעפה כן הפלג השיעי באיסלם במאה הי"א לספירה, ומייסדה מוחמד אבן איסמעיל א־דרזי (מכ שמו נגזר השם „דרוזים") נאלץ להימלט ממצרים, מצא מקלט בלבנון והפיץ שם את תורתו.

● קידמה בלבנון

מאות בשנים לחמו הדרוזים מלחמות־ דמים נגד השלטון העותמאני האוטוקרטי והמוסלמי, ובסרבם להיכנע לשלטון זר סמכו על יחודם האתני, כוח לוחם בעל כושר אירגוני ומשמעת פנימית חזקה. בסוף המאה הי"ז אילצו רבים מהדרוזים להגר מתחום מושבם בהר הלבנון ולעקור להר חורן, הידוע מאז בכינויו ג'בל א־דרוז — הר הדרוזים, שכיום הוא נפה בדרום מזרח סוריה, בעלת אוטונומיה פנימית מסויימת.

כ־20 אלף דרוזים, מתוך מניינם של הדרוזים במזרח־התיכון מתגוררים בהר הדרוזים ומוכרים על עצמיותם בקנאות, עד שלשלטונות דמשק — בוזכרים את מרד הדרוזים נגד הצרפתים ב־1924 ואת התקוממותם נגד שליט סוריה אדיב שישקלי ב־1954, נמנעים מהתערב בענייניהם הפנימיים.

איסמעיל קבלן נולד וגדל בהר הדרוזים. אשתו, ילידת לבנון. בהשוואה לדרוזים בלבנון ובדרום־סוריה — טוען איסמעיל — עדיין שרויים הדרוזים בכפרי ישראל בפיגור חברתי, ואת גישתו הליברלית בחינוך ששת בנותיו ושני בניו מייחס איסמעיל להשפעת מולדתו — לבנון. יש עורכות־דין דרוזיות ובראשות העירייה הדרוזית בית־לאהייה מכהנת אשה. גם בסוריה נהגות נשים דרוזיות כתורות אישית, ואחדות הצפילו למשרות רבות. מזכירתו של השגריר הסורי בפריס היא אשה דרוזית משכילה, בת למשפחת זן אל־דין המפורסמת.

„אצלנו" — אומר איסמעיל — „האשה עוד לא השתחררה. אני הייתי הראשון ששברתי את הקרח. שלחתי את בנותי לרכוש השכלה מחוץ לכפר. אל תשאל איזו מהומה היתה. משלחות באו להפציר בי שאפסיק את לימודי הבנות".

איסמעיל קבלן
עשרים ושתיים שנות שירות בבטחון

הייאם כבילה ספק בטוהר השמרנות של השייחים האבות. „הם טוענים, כי בחוץ חשופה הנערה להשפעות שליליות, וסופה שתפריק מעליה את עול המסורת ותאבד לעדה. לאמיתו של דבר הם חוששים לאבד את המרות המקנה להם שליטה מוחלטת בבנות. הבת הדרוזית נולדה לעמול ולציית, להינשא בגיל שש־עשרה לבחיר לבו של אביה, ללדת ילדים ולא למוש מן הבית. השייחים שלנו אינם תמימים, שאי־אפשר לכבד את מסורת העדה אלא מתוך חרות. דיכוי מביא לידי מרד, ואני מצפה שבנותינו יתמרדו ביום מן הימים".

● „האשה תמרוד"

כנגד הקפיאה השמרנית מעמידה הייאם את נסיונה האישי: בגמר בית־הספר היסודי בכפר היא נשלחה לבית־הספר התיכון

(סוף בעמוד 25)

קפה בכמה הקרוגר־ראנד?

מאת **מנחם תלמי**

בוקר לא רע בקפה של הסוחרים המתוחכים. השמש מפזזת פנימה, מכונת האספרסו מפיצה ריח ומבעימה את האווירה. בשערי המטבעות הד־ מטילים אין כמעט תנודה, למרות קיסינג'ר, קמבודיה וכל הצרות האחרות. הצמודים כמפסים; הזהב עומד על ארבעים פסיק מאה; הסוברנים על שלוש מאות ותשעים; תנודה קלה ובלתי משמעותית בקרוגר־ראנד (אונגה־פיין) — אחד פסיק מאתים המישים ושנים, לעומת מאתים חמישים ואחד בסוף השבוע שעבר; הנחושת צוברת לאט לאט את הנקודות שהפסידה; רק הבורייקס גבינה — תפוחי־אדמה נחטף כבר כולם. עכשיו מחכים לזקן עם התלת־אופנוע שיביא מפלורנטין את המשלוח השני.

*

זילברפרב תופס את שולחנו הקבוע ליד הויטרינה, מסיט לאחור את מגבעתו בעלת השוליים הצרים, מפתח את קישור עניבתו הרעשנית מעט, שולח ניע ראש קצר לעבר רחל המלצרית. רחל במלצ'יל, כמובן. רחל עם נעלי גלדה לבנות, שתמיד נשכף כדי להת להדר לאצבעות הביקבלות; עם הארנק הפתוח, התלוי על הירכיים; עם הפנים החמוצים־מקומטים ושן הזהב השוחקת.

רחל — במלצ'יל, כמובן — צדה את סימנו של זילברפרב ואומרת לשמעון שעל הדלפק: תה לזילברפרב. פירושו שלושת רבעי כוס חמין ורבע כוס חלב. יש רוטינה. ורחל (במלצ'יל, כמובן) יודעת שצריך להגיש עם התה הזה שתי שקיות סוכר. אחת יכניס זילברפרב לתה ואת השניה לכיס מקטורנו המהוה, הרגל של שנים. מעין תחביב. מה זה מצחיק? אחד אוסף בולים, השני קופסאות ריקות של גפרורים. זילברפרב אוסף שקיות של סוכר. בשנה שעברה, כשמחיר הסוכר קפץ ממאתים לשש מאות לירות הטונה, הוכיח עצמו האוסף הגדול של זילברפרב כתחביב, כמובן.

*

ליד השולחן של זילברפרב שני כסאות פנויים. אף אחד לא יישב בהם. שמורים לשרגא־ברזלים (או בקיצור: הג'ינג'י) ולשמחה קנטור.

גברים קשישים, לרוב בחליפות מדל וארשה ופלונסק של שנות השלושים המאוחרות, נכנסים ויוצאים, ממתיקים שיחות קצרות. לרוב באידיש. גברים אחרים, לרוב בחליפות פסים חדשות, נכנסים וממתיקים שיחות ארוכות יותר. לרוב בעגה מרחית. כולם מכירים את כולם. מדברים בקודים ובקצרנות מקצועית. מצלצלים בטלפוני הבורסה, בודקים העיתון הכלכלי, רושמים רשימות, עורכים עיסקות מהירות, ללא חוזים, ללא עורכי־דין, רושמים בפנקסים קטנים, לוחצים ידיים ונפנים לשיחות חולין, עם הפסקות גדולות של שתיקות מהורהרות. באותן אתנחתאות עובדים הקודקודים בשקט, מנתחים אינפורמציה, מרכיבים תחזיות והערכות.

*

ברגש ג'ינג'י נכנס בחופזה ותופס לשולחן של זילברפרב. הג'י שרגא־ברזלים, בקיצור: הג'ינג'י. למרות האביב המתון עטה פרצופו הגדול המנומש באגלי זיעה. ואלה הם, כמובן, כללי הבוקר הזהירים של איש עסקים גמור.

תה בשביל הג'ינג'י, — אומרת רחל המלצרית לשמעון אשר על הדלפק.

תה בשביל הג'ינג'י פירושו תה רגיל ורבע לימון על התחתית בצלוחית, לסחיטה עצמית.

שרגא־ברזלים שואל את זילברפרב מה בקשר לציבק. זילברפרב הולך לטלפון, חוזר ואומר: שלוש מאות ושלושים ושתיים. הג'ינג'י סוחט מן הלימון לכוס הרותח: שטויות.

כמה זה עושה עכשיו — מהגוון זילברפרב — שאלתי בבנק.

איך עומד הקופר? — שואל הג'ינג'י [illegible] ארוכות.

חמש מאות שבעים ושמונה, בערך, — משיב זילברפרב.

זה עולה יפה, — מצטחק הג'ינג'י בקורת רוח.

מה שעלה הכי יפה זה הקקאו, — אומר זילברפרב בתבונה של הערכה רבה — נתן „בום" לא נורמאלי.

שש מאות שבעים? — שואל הג'ינג'י.

אתה יכן, חביבי, — מצטחק זילברפרב — שש מאות שמונים ואחד!

לא רע, לא רע, — מפטיר הג'ינג'י — אבל אני חושב שהקופר יהיה הקיץ שלאגר. לא מפסיק לטפס.

*

זילברפרב מסמן לרחל, מבקש עוד תה וגם בורייקס־גבינה. רחל אומרת שהבורייקס נגמרו, עוד עשרה רגעים יבוא משלוח חדש.

ואז נכנס קנטור, שאומרים עליו שהוא אנציקלופדיה מהלכת ומחשב אלקטרוני חי בכל הקשור למטבעות מדליונים וניירות ערך. לבוש בקפידה עם פרצוף של איש רעים להתרועע. בכלל לא דומה לניירות ערך. הולך למקומו הקבוע בשולחנם של הג'ינג'י וזילברפרב. מארחנו מאותת לו: ניגש. תכיר בבקשה, ידיד, רוצה עצה קטנה. לוחצים ידיים. מתיישב.

יש לו איזה עשר אלפים פנויים — אומר מארחנו — על מה כדאי לו לשים אותם?

יש כמה אפשרויות, — אומר קנטור — צמודים, ניירות מט"ח... אולי...

מה עם מטבעות?

זה קצת כסף קטן בשביל מטבעות, — פוסק קנטור — הרצל עומד היום על ששת אלפים מאתיים. ישראל רגיל על שבעת אלפים ושש מאות. בן גוריון, אחרי הנפילה, עומד על ארבעת אלפים. מדליונים זה קצת יותר בזול: כ"ה למדינה תוכל לקבל בערך באלפיים וחמש מאות. באלפיים ומאה תוכל לקבל צליינים. אבל עם הכסף שלו הייתי הולך על צמודים, או על אג"ח־מט"ח.

קונקרטית?

קונקרטית הייתי שובר לחצי. חצי מדד, חצי מט"ח. קלישה שנים השבע, יקר, אבל טוב. יותר בזול פיתוח ברדיה ואז הייתי ממליץ על רב"ה. עומד היום על מאתים עשרים ושמונה. לא קופץ מהר. אבל בעלייה סולידית. מה ששייך למט"ח אולי שיקה הולליס. שיקה, למשל, הולליס שמונה־עשרה, שירד היום באחד פסיק חמש. זה יעלה מהר מאוד מהרה, יקח את הנפילה ועוד יוסיף. מה שעומד כל הזמן סולידי, זה הולליס 15. מי שלא ממהר, שיקח הולליס 15.

תודה רבה. באמת תודה רבה.

*

בינתיים מגיע הזקן עם התלת־אופנוע שלו, מביא בורייקס חמים, ישר מהמאפייה של פלורנטין. קנטור אומר שלום לאחד קשיש, בחליפה שחורה ומגבעת לבד רכה וזקן כסוף, הנראה כמו רב מכובד של קהילה מתקדמת. אבל אומרים לנו שהוא בכלל לא רב ומתמחה דווקא למבין רכישת כילות בלתי־שחורים, שלושים אחוז מן הנומינאל.

מארחנו שואל את קנטור מה בכמע היום בבורסה והוא אומר: האיגרות בסדר גמור. יש חיים. מה שהולך קצת ליימון זה המניות. כל המחזור הסתכם באיזה מיליון לירות, אפילו פחות, ומזה רק רבע בשלב המיצועים.

מה יש לדבר, הצמודים זה שלאגר. גם הבורייקס מהמאפייה של פלורנטין הולכים לא רע. עובדה, התבנית הראשונה מהמשלוח האחרון כבר ריקה.

*

אחרי שעתיים בקפה של הסוחרים אנחנו יודעים בדיוק מה לעשות: נשים שליש על צמוד מדד, שליש על אג"ח־מט"ח, שליש על קופר, שקפץ בשבוע אחד בשלוש עשרה וחצי לירות סטרלינג הטונה. נשארה לנו רק עוד בעייה קטנה אחת: מאיפה לקחת את הכסף.

هكذا من الأصل

שומה עצמית - ורגע של אמת

כיצד יוגשמו המלצות ועדת בן־שחר הלכה למעשה

מאת **יעקב תמיד**

מחבר המאמר היה בעבר נציב מס ההכנסה

בדין־וחשבון של ועדת בן־שחר יש חלקים, שלא זכו עד כה לתשומת־לב רבה — ודווקא בהם טמון השינוי המיוחל וההכרחי של איכות־החיים ושל אורח־החיים של הציבור. מ ש פ ר המסים — מה יהא עליו? כיצד יובטח ציות־מרצון של האוכלוסיה, שמשמעו: הצהרות־אמת של כלל הנישומים מזה, ואמינותו בעיני מנגנון־המסים מזה? מה יהיו נהלי־הפיקוח של המנגנון? כיצד הנישום יאמן, ומי ייחשד? איזו הצהרה תיבחן ותיבדק, ואיזו תתקבל ותתאשר מיד? כיצד יטפלו בחריגות, בסטיות ובעבירות?

שאלות אלה מעניינות את ציבור הנישומים, השואף לשיטת־מיסוי שאינה פוגמת את רצונו לעבוד, שאינה כובלת אותו בסבך התחבטויות של „אמיתות מוסכמות" בדבר הוצאות עסקיות עם הנאה פרטית, שאינה גוררת אותו לויכוח שנתי עם מפקחי־מס המציקים בשאלות, בחקירה ובאיסוף אינפורמציה על עסקיו ועסקותיו. ובעיני המנגנון הממלכתי, שעליו הוטל לקיים את משטר־המסים, אלה הן שאלות־היסוד, הקובעות את תוכן עבודתו, את שיטתו ואת נהליו.

*

שומה היא תהליך מינהלי לבדיקת הצהרות הנישומים על הכנסותיהם. זה שנים מתאמץ מנגנון־המסים לערוך שומה לכל שנה אצל כל נישום פעיל, היינו: בדיקה שנתית של 325 אלף הצהרות — 200 אלף עצמאיים, 25 אלף חברות, וכ־100 אלף שכירים „גדולים". מספר זה של הצהרות עולה בהרבה על כושר־הבדיקה של המנגנון, ומשום כך גדל הפיגור הממוצע בשומות מ־1.13 שנה ב־31 במארס 1971 עד 1.54 שנה ב־31 במארס 1974. ועדת בן־שחר מציינת, כי לאור התפתחות זאת מינה נציב מס־ההכנסה בספטמבר 1974 ועדה פנימית ובראשה מר יעקב סטרן, פקיד־השומה בפתח־תקוה, שעליה הוטל לבדוק את האפשרות לעבור לעריכת שומות בשיטה סלקטיווית.

נציבות־המס עמדה כאן לפני דילמה קשה: מצד אחד היתה משוכנעת, שרמת המהימנות המוצהרות בהצהרות השנתיות מחייבת לבדוק את רוב הצהרות הנישומים מדי שנה בשנה. אך בגלל המיגבלות הכמותיות על כושר־הבדיקה של המנגנון אין המפקח יכול להעמיק בבדיקות, והוא נאלץ להסתפק לרוב בבדיקה שיגרתית של ההצהרות — ובכל זאת מתהווה „פיגור" (מונח, שהוא פועל־יוצא מעצם הגדרת היעד: לשום כל נישום כל שנה).

נציבות־המס הביטה ביותר מקורטוב של קינאה בעמיתיה בארצות־הברית, שם בודקים השלטונות כל שנה רק 5 אחוזים מהצהרות הנישומים, וביחס ל־95 האחוזים הנותרים מקבלים ומאשרים את הצהרותיהם ללא בדיקה. לכן אין שם „פיגור", מבקר־המדינה אינו מתריע, האיגודים המקצועיים אינם רוטנים, בקיצור: אין פרץ ואין צווחה.

*

ראוי, איפוא, להתבונן בשיטת הפעולה של מינהל־המסים בארצות־הברית, שהוא יעיל ומתוחכם לרבה יותר מכל ארגון דומה בארץ אחרת. השיטה שלהם מושתתת על „שומה עצמית" ועל „ציות מרצון" של ציבור הנישומים — ושני ביטויים אלה הם גם המוטו להוראות השומה ולהסברתה: הנישום מכין דין־וחשבון מדוקדק ומפורט, על סמך פנקסנות כשרה למהדרין, עורך את כל ההבחנות בין סוגי־ההכנסה השונים, מחשב בעצמו את סכום המס, מפחית את הניכויים — ומצרף את ההמחאה. פקיד־המס, לעומתו, עורך בדיקה מרפרפת של הטופס, שמא נפלה בו טעות, בין לזכות קופת־האוצר ובין לזכות הנישום — תוך שימת־לב מאוזנת לשני הצדדים גם יחד.

כמובן, גם בשיטה האמריקנית של „ציות־מרצון" הונהגו אמצעים לא מעט, שיש בהם משום כ פ י י ת ההוראה, בין בדרכי נועם, תמריץ, שידול ושיכנוע, בין בדרכי־הרתעה של סאנקציות פליליות ואזרחיות. גם בארצות־הברית אין אוכלוסיה המורכבת של מלאכי־שרת, שהכרתה האידיאלית של „שומה עצמית" יכולה לחולל בה את הפלא הזה — ובכל זאת השיטה פועלת.

סוד השיטה נעוץ במידגם הביקורת: לגבי 5 אחוזים מכלל ציבור־הנישומים עורכים ביקורת קפדנית ומדוקדקת, בודקים חשבונות־בנק, מאמתים מיסמכים, חוקרים צדדים הקשורים בעסקות, ועושים את שאר כל הפעולות הדרושות להעמקת השומה. לעומתם נהנים יתר 95 האחוזים של אוכלוסית־הנישומים ממישטר השומה העצמית. אותם אין מטרידים ואין מזמינים, אין חוקרים ואין שואלים.

בכל זאת, אין המינהל האמריקני יכול לסמוך רק על רגש האזרחות הטובה, המפעם את האוכלוסיה; צריכים לדאוג שהנישומים יהיו מוגנים גם מכח ציפיות והחששות אנושיים בתבלית. מה איפוא הפיגום הנוספים, המדריכים את הציבור הגדול הזה אל השומה העצמית?

*

השאלה העיקרית, המטרידה כל נישום בארה"ב, בעת שהוא ממלא את הטופס הארוך והמפורט על הכנסתו, היא: מי לבדיקה, ומי אינו לבדיקה? אומנם שיעור הסיכון או הסיכוי, שהצהרתו תיכלל במידגם־הביקורת, הוא של 5 אחוזים בלבד — פעם אחת בעשרים שנה! — ובכל זאת המתח והחשש של כל נישום, אולי ייכלל בתוך חמשת האחוזים הנבדקים, הוא מעבר לכל יזם, כמי שמתרשמים תמיד משיחה עם האמריקני המצוי. שלטונות־המס שומרים את הנוסחה של המידגם כסוד כמוס, שכן השיטה כולה מושתתת על החשש הזה: ככל שירבו הנישומים החוששים שהצהרותיהם תיבדקנה — בלי שיתגשם החשש — כן תגדל הצלחת השיטה.

אולם בעוד פרטי הנוסחה שמורים בסוד כמוס, הם משונים מפקידה לפקידה, הרי כמה מקרקעותיה — שהם מתוכי־העניין ומסתברים מהגיון — כבר נתחוורו למומחי־המס, ליועצים ולרואי־החשבונות. הירחונים המקצועיים נוהגים להקדיש לנושא זה, בסוף כל שנת־מסים, מאמרים הכוללים ניתוחים וניחושים על ההרכב הצפוי של המידגם השנתי.

*

ועדת בן־שחר, שהציעה לאמץ את השיטה הזאת בישראל, בעקבות המלצותיה של הוועדה הפנימית של נציבות מס־הכנסה, הצביעה גם היא על כיוון אפשרי של המידגם, שייערך על פי סלקציה מכוונת המבוססת על קריטריונים המייצגים את סיכויי־הגבייה. למשל: אי־ניהול חשבונות אצל מי שמחויב בכך; ענפים שחלו בהם התפתחויות מיוחדות במשך שנת־המס; ייצוג גיאוגראפי מתאים; ומידע ספציפי.

אין ספק, ששיטת השומה המידגמית, כאשר תופעל בישראל, תתרום לשיפור האווירה ולשיפור התודעה של האזרח: מאמינים לו, אין מטרידים אותו — לא חוקרים ולא בודקים. אבל המעטים, שייכללו במידגם, יעברו בדיקה קפדנית, ועמם יזדקקו כרו"ח־השערה. מחדלים קטנים, השמטות פעוטות, טשטושים „רגילים" של עובדות, שבעבר נהגו לצרפם בתור „הוספה" להכנסה המוצהרת, יגררו להבא תגובה — ובכל חומר הדין. בהתאם לכך תצטרך הכנסת לערוך מחדש את הסנקציות המינהליות ואת סעיפי הענישה שבחוק — וגם בתי־המשפט בוודאי יסגלו לעצמם גישה חדשה, מחמירה יותר — לגבי עבירות קלות כחמורות.

*

תחום אחר, שבו יידרש שינוי־ערכים — בין בגישת המינהל, בין בעמדת בתי המשפט, בין בנהוג של הציבור — מתייחס לחובה היסודית של כל תושב להגיש דין־וחשבון שנתי על הכנסתו. בישראל רשאי שר־האוצר לפטור סוגים מסוימים של מפרנסים מחובה להגיש דין־וחשבון; ועל פי סמכותו זו פטר מחובת הגשה שכירים, שהכנסתם לא עלתה על 24 אלף ל"י לשנה (בשנת 1973).

יש להניח, שלשנת 1974 יורחב הפטור ויוגדל מספר השכירים שהכנסתם לא עלתה על 36 אלף ל"י, בתנאי שאין להם שום הכנסה אחרת. כך ייפטרו מחובה זו כשני שלישים מהמפרנסים בישראל. לגביהם יהיה הניכוי־במקור בידי מעסיקיהם בבחינת סוף־פסוק — מבחינת השומה ומבחינת הגבייה. אולם לגבי האחרים קובע החוק בישראל שעל אי־הגשת דין־וחשבון שנתי בלא סיבה מספקת הם צפויים למאסר של ששה חודשים או לקנס של 2000 ל"י. בתי המשפט ראו כאן עבירה טכנית בלבד והסתפקו בקנסות קלים. לאחרונה תוקן החוק ונקבע עונש של מאסר שנה או קנס 20 אלף ל"י.

לעומת זאת בארה"ב, למשל, אי־הגשת דין־וחשבון שנתי איננה עבירה טכנית, שנענשים עליה בקנס סמלי, אלא עבירה מאטריאלית: רואים את האזרח כאילו הצהיר על א פ ס, והריהו בבחינת מעלים־הכנסות.

וועדת בן־שחר, בגישתה המקיפה לנושא, ממליצה להטיל חובת דיווח כללית על ההכנסות על כל האוכלוסיה מגיל 18 ומעלה, ושיטת הדיווח תהיה על הנישום — ולא על פקיד השומה, שנהג עד כה לשלוח אליו טופס עם דרישה למלאו ולהגישו. פירוש הדבר, שבמקום 300 עד 350 אלף הצהרות, תוגשנה כל שנה 950 אלף עד מיליון הצהרות. זהו נטל מינהלי כבד גם על המנגנון, גם על הציבור. אך ייתכן שהצעת „ועדת מישלוב", שאימצה לה ועדת בן־שחר, יוציאו את העוקץ מהכבדה זאת: הצעה זו מאפשרת הגשת „דין־וחשבון מקוצר" מצד שכירים, שכל הכנסתם מעביד יחיד ולנשיהם אין שום הכנסה.

מכל מקום, כשנגיע לשלב הביצוע, יורגש כאן מיפנה פסיכולוגי רב־משמעות: בתחילת השנה הפיסקאלית תגיש ה א ו כ ל ו ס י ה כ ו ל ה את הצהרותיה, שרובן תתקבלנה בלא חקירות ובדיקות. מידגם יעיל, שיוכן ויופעל בתושיה, על רקע שיעורי־המס הסבירים שהציעה הוועדה, עשויים לחזק את התקוה שהתהליך כולו הוא בר־ביצוע.

*

קיימת שאיפה כללית — שבאה לכלל ביטוי ברוב חוגי הציבור והמשק — לחולל תמורה רצינית בתחום ההכנסות וחלוקתן. אין להסתפק רק ברפורמות במסים, בדרך מיתון השיעור השולי, הרחבת בסיס־המס, וביטול הפיטורים. יש להיערך במהירות לרפורמה נרחבת גם בתחומי השכר, שכן עיוותיו והסתבכויותיו קדמו לעיוותי־המסים, והיו הגורם שהביא להחרפתם ולהסתעפותם.

חוקרי־הישוב מיטיבים לזכור, שדווקא באותם מקומות עבודה, שהיו כפופים ל„מדיניות־שכר" מעוגנת בהסכמי־עבודה קיבוציים, ובלטה בהם השוויונות או ההתפרעות המרוסנת

הגורם האנושי כנקודת תורפה

מאת **יובל אליצור**

גורן הוקמה על ידי גרעין של מתישבים, רובם יוצאי צפון אפריקה, סמוך להקמתה של שלומי. אך בעוד שהעיירה עדיין טעונת טיפוח, משגשג המושב ורמת היצור של תושביו — ובמקביל גם הכנסתם — אינה נופלת מזו של מרבית המושבים. בהשוואה בין גורן ושלומי מופק לקח חשוב על הגורם האנושי ביצירת התשתית של מערכת הייצור בישראל.

הצלחת הקליטה בישראל אינה קשורה בארץ המוצא ולא בשיעור ההשכלה הראשונית שהשקיעו המוסדות הקולטים. היא מותנית בהסתגלות המתיישבים לטכנולוגיה המודרנית, למשמעת הפנימית שתשתית מעין זו מחייבת ובמנהיגות מקומית המסוגלת לסייע בתהליך הקליטה.

אין להבין שההבדל בהישגי גורן ושלומי הגליליות נובע מן השוני בעיסוקים בשני הישובים. להיפך, ניתן לומר שהצלחה בחקלאות מודרנית היא פרובלמטית מן העבודות העירוניות כיוון שהיא מחייבת יוזמה, יכולת ארגונית וחריצות. הבדלים מדהימים קיימים בהישגי מושבי עולים סמוכים, ולא תמיד ניתן למצוא להם הסברים מלאים.

תהליך הסלקציה במושבי עובדים, כלומר עזיבת משפחות שלא הסתגלו לעבודה החקלאית, לעומת הסלקציה השלילית (עזיבת בעלי יוזמה) בכמות בעיירות הפיתוח, פעל ללא ספק בגורן ובשלומי, אך ניתן להצביע גם על ההדרכה הצבורית במושבי העולים, שפיתחה משמעת פנימית במשפחות המתישבים וכן על המנהיגות הצעירה שקמה במושבים וידעה לקדם את הקליטה של הטכנולוגיה המודרנית.

מטען ההשכלה הפורמלית אינו קריטריון חשוב, ובוודאי שלא קריטריון יחיד להשתלבות בתקופות הטכנולוגית.

לא נעשו בארץ מחקרים מסכמים על השתלבות התושבים בתהליך היצור, אך מתוך הממצאים שבידינו ניתן להסיק, שהחברה הישראלית אינה מתפקדת בהתאם לכישורים הצבורים של תורכיה. בעוד איכות ההשכלה הממוצעת בישראל היא מן הגבוהות בעולם (בהתאם לקריטריונים בספריים של השכלה אנו עומדים במקום השלישי בעולם, לאחר ארצות הברית וקנדה), רק כ־20 אחוז מכלל תושביה ותושביה של ישראל נכללים באליטה המפעילה את התשתית הטכנולוגית של המשק הישראלי.

■ איפה המהנדסים?

אין זה אחוז גבוה במיוחד אלא שגם באליטה עצמה ניתן למנות ליקויים רבים. כך, למשל, מתברר, שחסרים מנהלים מוכשרים ויודעים לתפעל מערכת יצור. מומחים מאשימים בכך את צורת השלטון ואת הביורוקרטיה הישראלית, שבה ניתנה תמיד עדיפות ל„מניפולטורים" של המוסדות" במקום ל„מניפולטורים" של מערכות הייצור.

אך מעבר למיגבלה זו של האליטה מדאיגה יותר העובדה, שהעובדים האחרים במשק, מתחלקים כמעט שווה בשווה (40 אחוז ו־40 אחוז) בין עובדים בעבודות מקצועיות־למחצה ועובדים „בלתי־מקצועיים" — זה שיעור העובדים ה„בלתי־מקצועיים" הגבוה ביותר במדינה המצויה בתהליך של תיעוש.

מתברר, כי רק כשליש המהנדסים בארץ, כלומר בעלי תוארים אקדמיים בהנדסה, עובדים בתעשיה. זה השיעור הנמוך ביותר בעולם. אין מדינה אחרת שבה רב כל כך מספר המהנדסים העובדים במחקר בלתי־שימושי או כפקידים.

ישראל משקיעה כיום בפיתוח משקה יותר מכל אחת משש שכנותיה הערביות, אך אם נבחן את הרכב ההשקעה יתברר, שאנו משקיעים יותר מכולן בבניה. ההשקעות בפיתוח ענפים יצרניים אינן גדולות כמו שנדמה במבט ראשון.

גם ההשקעה של ישראל במחקר ובפיתוח — ביצירת הערכים שהיו כולים להעניק לה את היתרון בתחרות בשוק העולמי — היא מן הנמוכות בעולם. אנו מוציאים על מחקר סכום מקביל לכ־2.3 אחוזים מן התוצר הלאומי הגולמי. זה סכום הנופל אמנם מן ההשקעה בארצות הברית בנושאים אלה, אך עולה על ההשקעה היחסית בבריטניה ובמדינות תעשייתיות אחרות.

■ איפה המשמעת?

אך אם נבדוק השקעות אלה יתברר, שחלק גדול מהם מופנה למחקר בסיסי שאין לו שימוש ישיר בשוק האזרחי וכן למחקר בטחוני (שבו רבת הזיקה היחסית הישראלית מקבילה לזו של מדינות גדולות ועשירות). ההשקעה לצורכי התעשיה זעומה. גם הפרישותיה של התעשיה עצמה למחקר ולפיתוח מוצרים אפסיות כמעט.

לדעת תנוך סמית, מומחה לכוח־אדם, עקב אכילס של נחשלות החברה הישראלית בתהליכי הייצור אינו בהנהגת התיכוך כחינוך, אלא בכך שבתי הספר אינם מכינים את תלמידיהם למשמעת עבודה שהיא בלתי־נמנעת בתהליך הייצור המודרני. הזלזול בנושאים „שוליים" כביכול במערכת החינוך כגון העתקה בבחינות, דיוק בהופעה והדוגמה האישית שעל המורים לתת לתלמידיהם הם המכבידים יותר מכל על היווצרותה של תשתית טכנולוגית מתאימה בישראל, סבור סמית. הטפת מוסר על „יעילות" אינה מועילה כאשר המערכת האנושית בנויה על יסודות רעועים.

כיצד ניתן להסביר את הכשלון היחסי של ישראל בהתאמת אוכלוסייתה לתפקידים המתחייבים מן התשתית הטכנולוגית?

יש שני הסברים לתופעה זו. יש סבורים כי הקשיים של ישראל אובייקטיביים ונובעים מן העובדה שחלק ניכר מתושבי ישראל עולים ממדינות שבהן לא היתה קיימת מסורת של יצור טכנולוגי. „יש לזכור", מציין אחד המומחים, „כי 50 אחוזים של האוכלוסיה הישראלית הם יוצאי אסיה ואפריקה. וגם אלה שהגיעו מאירופה או מבריטניה איננם יוצאים בהי מסורת תעשייתית, ואינם מסוגלים לתרגם את אורח חייהם למציאות הכלכלית החדשה".

■ איפה המוטיבציה?

אלא שהמבקרין מוכיח, כי לא רק בני הדור הראשון של עולים מתקשים להסתגל לתהליכי יצור שבהם דרושה משמעת פנימית ודייקנות בביצוע. גם בניהם של העולים מעדיפים עיסוקים שיש בהם יותר כן הסחר הזעיר, תיווך והשרותים. האמנם עומדים אנו לפני בעיה שפתרונה מחייב שניים או שלושה „דורות במדבר", או יש לפנינו שיבוש חברתי שנגרם לא בשל מטען העבר אלא בשל המציאות הפנימית בישראל עצמה?

אכן, רבים רואים במצב [illegible] ייצור לא בעיה „תורשתית" אלא [illegible] שה ישראלית. להיפך, יש [illegible] בני הדור הראשון של העולים [illegible] יותר נכונות לעבודת כפיים, [illegible] עבודה בתעשיה כשלא נמצאה [illegible] אחרת. בניהם של אלה, שלכש[illegible] תים את השפה העברית, את [illegible] עם המימסד הישראלי, ומיזה [illegible] של התוכם בהליכי המשק הישר[illegible] מסתכבצים כיום שהם יודעים „[illegible] תגר" טוב יותר מהוריהם.

„פרול התעשיה הישראלי [illegible] הנסיון ויודע היטב שלא [illegible] כרך אם ייעדר מעבודתו מספר [illegible] ככל החדש. בימים אלה הם [illegible] לעבוד במקום אחר וליהנות גם [illegible] שבמקום העבודה השני אין מבנים [illegible] הגם משכרו", מתלונן אחד התעשיינים.

תעשיין אחר, חבר קיבוץ [illegible] סבור כי אם תמרה מוטיבציה לעבו[illegible] כפיים אצל רבים כאלה שהגיעו [illegible] ארץ לאחר הקמת המדינה יש ל[illegible] את קולר האשמה דווקא בהתיש[illegible] ישוב. הם מיהרו להעלות את [illegible] חייהם בשעה שמאות אלפי [illegible] שוכני המעברות. בישובים מרוח[illegible] ובעיירות שהתקיימו על עבודות [illegible] „הרגשנו לא־בנה כלפי העולים [illegible] הרשים — מסביר הקבוצאי [illegible] — בבואם ארצה העמסנו עליהם [illegible] שות שלא דרשנו מעצמנו. ועל [illegible] כאשר נוצרה כאן אווירה שאינה [illegible] עודדת את ענפי היצור לא [illegible] צמוד בפרץ. בשנות ה־30 לא [illegible] הישוב לדרוש מן הדוקטורים [illegible] מגרמניה להפוך למגדלי עופות [illegible] עלי בנין, ובניהם בשלהו [illegible] עליית הנוער ריצאו משם רובם [illegible] לאים. זה היה משום שרמה [illegible] ששררה אז בארץ תאמה את [illegible] יצה הזאת. אך אילו היה באזור [illegible] לכל העולים מברית המועצות [illegible] הסבה בקבוצה מעין זו היו [illegible] מגיעות עד לב השבים".

■ איפה הגמישות?

„אמנם", ממשיך הוא, „המשק [illegible] דרוני כהייב רמה מקצועית גבוה[illegible] הרבה יותר מבעבר. חקלאי טוב, [illegible] משל, חייב להיות בעל השכלה [illegible] ניה לפחות כדי שידע לקרוא [illegible] חומר ההדרכה הרב שיכון את עב[illegible] דתו. אבל דווקא משום שהתשתי[illegible] של היצור הטכנולוגי מחייבת רבדי[illegible] שונים והתאמה מדוייקת ביניהם, [illegible] ייבים כל חלקיה להיות גמישים [illegible] מידה מירבית. אין הם יכולים להת[illegible] קשם ולהמשיך דווקא באותה עבודת [illegible] מחקר בה עסקו במוסקבה או באונ[illegible] ברסיטת פרינסטון".

אכן, אין להתפלא שתוכניות [illegible] לקליטת מדענים שהותוו בשנים [illegible] רבנות עלו על שרטון על אף [illegible] מים הגדולים שהועמדו לרשות [illegible] ייקטים אלה. ראשית הסכומים [illegible] מדובר אבודים. ההוצאה לקל[illegible] משפחת איש מחקר בסיסי במד[illegible] טבע עשויות לגלות על [illegible] ובכלל זה מחיר הדירה, המבודה, [illegible] ציוד וכן התקציב לצוות הטכני [illegible] עדיו אין ערך למחקר.

אפילו התוכניות שבהן ניתן לפעש[illegible] התעשיה סיוע מיוחד למחקר שימושי [illegible] בו שיעור מסויים של חוקרים, [illegible] תושים עלו לעתים קרובות על [illegible] טון. מפעל חייב לעמוד בתנאי [illegible] חרות בשוקי העולם, והוא [illegible] השקעה שהיתה [illegible] השקעה בנבעית חדשים, אינו [illegible] להרשות לעצמו את המתנות [illegible] אובדן הזמן היקר בהרכבה צוות [illegible] דים מתוך שיקולים שאינם [illegible] בלבד; צוות החוקרים שישכור [illegible] בחירה העסקית יכלול עולים [illegible] והתיקים כאחד ללא „גבורים [illegible] כלשהו.

הגישה הבלתי צבניית כלפי [illegible] וטכנולוגיה בארץ גורמת שלא [illegible] אחד המכבד את עצמו מעריך [illegible] בסיסי באחת האוניברסיטאות [illegible] לות, או בבכון וייצמן למדע, [illegible] ההשתלבות במחקר ובפיתוח [illegible] גי המעשי. באחרונה נאלצו [illegible] בכך להעניק תארי פרופסורה [illegible] רים באחד ממכוני המחקר [illegible] תיים החשובים — אף שהללו לא [illegible] להצביע על הישגים ב„מדע [illegible] — משום שללא סוכריית התואר [illegible] סכנה של נשירתם.

■ איפה הגאולה?

מסביר פרול תעשיה ותיק: [illegible] רוצה שבני ילך בעקבותי [illegible] המבורות משום שאין בקצבת [illegible] תבודה ולא מעמד. באשר [illegible] תוכל להשוות את תלוש המשכ[illegible] שלי עם התלוש של פקיד [illegible] משרת עמי בבילואים, ותיווכ[illegible] מסקיע פוחות שעות כדי להגיע [illegible] כר גבוה יותר. ובאשר למעמד, [illegible] אתה מספר לחבריך שאתה פרו[illegible] שיה הם שואלים אותך מיד: [illegible] תעמה אחר־כך ?"

המעמד הנחות של עובדי [illegible] בישראל כיום — כך לפחות [illegible] לרבים מהם — בולט בניגוד [illegible] הדרישות הטכנולוגיות המצוו[illegible] לת, דרישות הנעשות מתמחוכמו[illegible] יום ליום. דווקא בשנים [illegible] נתמצם המאמץ הפיסי הנדרש [illegible] ענפי התעשיה, האוטומציה [illegible] נה את הביקוש לעובדים [illegible] המבצל וקוק להם כיום [illegible] בעלי ידע טכני ביסד.

פרול התעשיה יכול להשקי[illegible] בסיפוק מסויים על הגבר [illegible] רוצה מן ההישגים שאליהם [illegible] הרגשת הנחיתות הצורחת [illegible] עלי תעשיה רבים בישראל [illegible] דלקת מבחינה צביונית, ומנוקות [illegible] לאוכלוסיה אפשר לראות [illegible]

ניוהה עתידנאי של בעיה [illegible] אי חברתית לא נועד להציב [illegible] פתלה מפורכת למיקון ומשבר[illegible] סידרה זו לא התיימרה [illegible] בעיה שנעלל בכאן. מטרתו [illegible] ייי ההיתה להציב המרור [illegible] לחשוף ליקויים בתוקתה [illegible] מצב לא יאתר לבוא.

(רשימה אחרונה בסדרה)

השואה בין עבר והווה

מאת **יהודה באואר**

מחבר המאמר, פרופסור יהודה באואר, הוא ראש המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים.

נראה לי שחודרת לתוכנו ה ת ו ד ע ה, שכאשר מדובר על מאורעות מרכזיים בתולדות העם היהודי במאה שלנו כמו השואה, או כמו הקמת מדינת ישראל, אין מדובר בעבר אלא בהווה. לאיטה חודרת הכרה שתהליכים היסטוריים אינם ענין של שתיים או שלושה עשורי שנים, והעובדה שאתה בן שלושים, נאמר, ושני המאורעות הללו אינם ידועים לך מנסיונך האישי, אין פירושה שאינם חלק מהווייתך היום־יומית.

לאחר יום הכיפורים השליך התברר לנו, שמלחמת העצמאות של מדינת ישראל עדיין נמשכת ואין תימה, שכן מדינות גדולות וחשובות מאתנו נאבקו על עצמאותן גם לאחר שהוכרזה על ידם עוד עשרות בשנים. הוא הדבר ביחס לשואת יהודי אירופה.

האם אינינו כולנו יוצאי שואה? בראשית 1941 הוצע להיטלר על ידי ראשי הצי הגרמני להימנע מתקוף את בריטניה, שהיתה מוכנה להישאר במעמד של ספק בעלת ברית ספק ניטראלית־אהדת לגרמניה הנאצית, ולהכניס את עוצמת 150 הדיביזיות הגרמניות לאיזור הים התיכון, ממארוקו ועד מצרים. הכוונה היתה לסלק את הכוחות הבריטיים הגולים מכאן, להשתלט על צפון אפריקה, ארץ ישראל המזרח התיכון, על שדות הנפט בעיראק ובאיראן, ולהתחבר עם היפאנים בהודו.

ההצעה נדחתה על ידי היטלר בעיקר בשל נימוקים אידיאולוגיים. לו נתקבלה, חלילה, היתה ניתנת אולי ליהדות בריהים דאז ארוכה, ואילו קהלות ישראל ממארוקו, דרך ארץ ועד עיראק, איראן והודו...

כולנו יוצאי שואה.

* * *

תולדות השואה הן מיפגש מראשי בין תולדות היהודים וההיסטוריה הכללית. האם היתה השואה מאורע יהודי, בעל משמעויות שאין להן חקר? או שמא היתה פרק נורא ואכזרי של תופעה כללית המתבנה „רצח־עם"?

בשאלות אלה ואחרות ניסה לדון כינוס של אנשי הגות והיסטוריונים שהתכנס לפני חודש ימים בניו־יורק, ביוזמת המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בשיתוף עם הכנסייה היהודית המאוחדת.

זו הפעם הראשונה לא נשמעו הרצאות רבות, אלא התקיים דיון חופשי ופורה על סמך 23 הרצאות שהוכנו והופצו מראש, נקראו על־ידי כארבעים המשתתפים הפעילים מארצות שונות ושימשו בסיס לשיחה ערה. אם היתה השואה דבר שאין להגדירו במלים ורק השתיקה יפה לו; אם היתה רק התערבות כוחות עליונים בלתי מוסברים — הרי שתי מסקנות לפחות יש כאן: האחת, שהרוצח איננו האשם ברציחתו, השניה, שאין כל אפשרות של זכרון ולמידה לאחר שיסתלק הדור שעליו עברה השואה. שהרי אין כל קשר הגיוני בין מאורע זה לבין מאורעות היסטוריים אחרים. הבנת המאורע, אם היא בכלל אפשרית, ולו על קצה־המזלג, היא יותר בחינת התגלות של סוד שאינה בעצם לבעה עניין של הוכח.

לעומת זאת, אם השואה היא פרט המתייחס לתופעה כללית, הרי אין ליחס הנאצים ושאר העמים אל היהודים כל ייחוד הראוי לציון, והשואה הוא או מוסברת בגורמים שבהם ניתן אולי להסביר את היחס של התורכים לארמנים, או של הסודאנים לכושים שבדרום מדינתם. דבר זה הוא כמובן אבסורד. המסקנה היא איפוא, שבשואה כלשהי, השואה היא חלק של ההיסטוריה הכללית והיהודית ואינה עומדת מחוצה לה, אך יש בה עם זאת קווים ייחודיים הנובעים מעצם ההיסטוריה המסובכת של העם היהודי בין עמים ותרבויות במשך תקופה ארוכה מאוד.

אין אני מתיימר לספר על הלקחים שהפיקו המשתתפים מהכינוס בניו־יורק. הדברים יובאו בדפוס לידיעת הרבים, ואינני מוסמך לדבר בשם חברי. אף אין טעם במעין דין וחשבון; אך אולי יש טעם בלשהו בחשבון־הנפש של החוקר־הנרס.

* * *

אבא קובנר אמר באותו כינוס בערך כך: „איך מגשרים בין החקר ובין המציאות, בין חוויה לעומק של סיבות ומאורעות לבין נסיון של ירידה לשמוק התהום של ההוויה בשואה? שהרי בלי נסיון כזה גם חקר הסיבות והעובדות ייצא לוקה מאורי. התשובה שלה רמז ולא אמורה, היתה, שחייב כל אדם למצוא את דרכו שלו אל התהום באמצעות כליו הבנתו ותחושתו הוא, ואז חייב לעלות ולצאת ממנה בדרכו אל הבנה ההודתית.

בעיתון „ניו יורק טיימס" היה דיווח על הכינוס שפתח במלים: „באולם ממוזג במרכזו העיר נסבו חוקרים הוגים ודנו על השואה. היתה זו תחושת הנוכחים, שביטא אותה אבא קובנר, באומרו, שאם לא יצליחו החוקרים ההוגים והסופרים להעביר את תחושת השואה גם לאולכות הממוגים, ניכשל כולנו כשלון נורא.

תחושת האקטואליות, דווקא על רקע של ההיסטוריה האירופית, ניתנה בניתוחו המעמיק של אוריאל טל מאוניברסיטת תל־אביב, שהראה באיזו מידה השפיעו דפוסים מסורתיים נוצריים, עד כדי שימוש בלשונה המדוייקת של הברית החדשה, על ניסוחים אנטישמיים נאציים.

מאידך גיסא, הפך הנאצים את הפוליטיקה לתורה דתית. העובדה שלנאצים לא היתה אידיאולוגיה או פילוסופיה סדורה הגיונית מראה על סיבה חשובה להצלחתה כתנועה המונית: ההמון משתתף (תוך תחושה סוביקטיבית של שותפות „דמוקרטית") בטכסים כאלילי־דתיים המבוססים על מסורות עתיקות. היו אלה דווקא התיאולוגים הנוצריים שהשתתפו בכינוס בניו־יורק, שהצביעו על האחריות, הרובצת, לדעתם, על האנטישמיות הנוצרית כגורם מרכזי היסטורי בצמיחת הנאציזם.

אמנם, ויכוח זה נשאר בעינו: היו חוקרים שטענו שהקפיצה בין האנטישמיות הקלאסית הנוצרית לבין הגירסה הנאצית היא כל כך מהותית, שאין להסביר את הנאצים במונחים של מסורת נוצרית, אלא על בסיס של ההתפתחויות המיוחדות במאתיים השנים האחרונות. דווקא ההשכלה האנטי־דתית שיחודה, לדעתם, את הכתות שאיפשרו את עליית רצון הרצח ההמוני.

בעצם גם נסיון מרשים ביותר לתת הסבר כולל לתופעה הנאצית, הסבר המבוסס על קשר בין הנטיות הנפשיות החולניות של היטלר וקבוצתו הקרובה לבין האידיאולוגיה הנאצית, שהיתה, כאמור כאלילית הצומחת מהמציאות של החברה המודרנית. נסיון זה של שאול פרידלנדר מהאוניברסיטה העברית עוד עתיד לעורר ויכוח ער. ואמרו חברים רבים, בין האמריקנים והאירופים שבאו לכינוס, שההסברים הם בהכרח חלקיים, וקשה כיום להגיע להסבר כולל שיענה על השאלות הרבות שנשאלו.

* * *

לי נדמה, כי יש כיוונים עיקריים של חקר השואה שחייבים לעסוק בהם. האנטישמיות היא מחלה ממארת בגוף החברה המודרנית, בכלל; אין היא קשורה בהכרח בקיומם הפיסי של היהודים בחברות שהמחלה הזו מכבלית בהן. הלא אין כיום יהודים למעשה לא בפולין ולא בביכיה, אך המסורת התרבותית של שנאת־היהודים היא כה עמוקה, שכאשר חברה מודרנית מותקפת עווית של בציות מהותיות, עולים וצצים סימני המחלה.

חקר יסודות האנטישמיות, חקר

(סוף בעמוד 24)

למכירה
חלקה 204
בגוש 4268
372
מטרים
ע"י ראש העין
קיבוץ עינת
מחיר הקרקע
100.000
ל"י
יזידה בת סעיד הרמס
רח' שלום שבזי תל־אביב
רח' שלמה מולכו 15 ת"א
(משעה 8 עד 4).

למכירה
משאית הייבד
דבל בקראקס
שנת ייצור אוגוסט 74
טלפון 04-942159
או 04-932379

הגיע משלוח
חרסינה מאיטליה
פסים שחורים
15X2.5 ס"מ
גולדשטיין גרוסמן ושות' בע"מ, הרצל 75, טלפון 669220, 662180 חיפה.

מחירון פילקו
לעולים ופטורי מס
המחיר
מכונות כביסה
קומט ביו W/30 — 300.— ל"י + $280
סופר ביו W/50/40 — 300.— ל"י + $300
אקוס ביו W/60 — 300.— ל"י + $350
מייבש כביסה — 300.— ל"י + $280
* המחירים הנ"ל כוללים התקנה, הדרכה, שרות ושנה אחת אחריות.
* מיסים, הובלה בארץ ועמילות מכס ישולמו ע"י הקונה בעת שחרור הטובין.
הספקה מהירה
להשיג בחנויות המובחרות לצרכי חשמל.
אולמי תצוגה: תל־אביב, בן יהודה 61
חיפה, כיכר מאירהוף 9, קרית אליעזר.
PHILCO
פילקו תמיד-באיכות עולמית

מרוץ החימוש במזה"ת בראי הבין־גושי

העדיפות הישראלית באיכות המטוסים נובעת מהפיגור הרב של ברית־המועצות בפיתוח „דורות" חדשים של מטוסי קרב

מאת יוסף ניבאלי

במקביל למעקב ל־מסעותיו של ד"ר קיסינג'ר במזרח ה־תיכון, הוצפו אמצעי התקשורת בשפע ידיעות על חידוש מהלכי הרכש והפי־תוח של ישראל ומצרים. הזירה חדלה מהיות סימטה נידחת הקולטת עודפי נשק. עכשיו היא צומת סואן שזור־מים אליו כלי נשק מתוחכ־מים המהווים מרכיב חיוני גם בעוצמת המדינות המיי־צרות אותם.

מרוץ החימוש במזרח התיכון, משקף איפוא כמה נקודות־מפתח ב־מרוץ המכריע יותר, המתנהל בין ארה"ב וברה"מ.

מלחמת יום הכיפורים הדגישה את חשיבות אמצעי הלוחמה האלקטרו־נית. פיתונים במערב גילו, כי מצרים הפתיעה ביכולתה לשבש ערוצי תש־דורת, אולם „ההפתעה המצרית" היא חלק בלתי־נפרד של ההתקדמות ה־רוסית המהירה בשטח הלוחמה ה־אלקטרונית אשר הושגה הרף הערכות אמריקניות כי ברה"מ לא תוכל בעתיד הנראה להשיג שיוויון עמדות עם ארה"ב.

למעשה, עמדו מומחי ההגנה האמ־ריקניים על השיפור בשיטות ההגנה ויכולת הפעולה בתחום הדדיות הזהב של הרוסים, בעיקר בעקבות מלחמת אוקטובר, עם הופעת ה־„S.A. 6".

לא כל החידושים בגוף הנשק ה־ערבי במלחמה האחרונה השפו בקי־עים בהוזמת ההגנה האמריקנית, שכן, בניגוד לטילי „S.A. 6" ידעו האמרי־קנים על קיומם של טילי נ"מ רוסים מבצעיים ואף הקדימו אותם בפיתוח טילי „מאו" ו„רדקוד". גם תותחי הנ"מ מסוג „זד־אס־יו 23" כבר הופיעו בזירת וייטנאם, אם כי ביעילות פחותה.

את עיקר ההפתעה זימנו אמצעי הלוחמה האלקטרוניים שהפעילו ה־מצרים במלחמה. ישראל הפעילה ב־יום הכיפורים שני סוגים של מטו־סים־ללא־טייס: „פיירבי" ו„צוקר". והפעת המליטים באוויר, מציינת פער במרוץ הבין־גושי, שכן לברה"מ אין כלל מטוסים בלתי־מאוישים.

● מטוסי התראה ותצפית

ישראל, כפי שמסר השבועון „אביישן וויק", קיבלה בנוסף ל־מליטים, גם מיכלי הסימה מתוצרת „וסטינגהאוס" ומערכות בקלות ה־אלקטרוניות נוספות. חברות ישראליות, מציין השבועון, ביקשו זכיון לייצר בארץ מכשירים מסויימים בעצמן. ישראל עשויה להשתתף במימונה של תוכ־נית אמריקנית חדשה לבניית מערכת אלקטרונית מוסטת ששמה „קומסט־טי". למעלה 4 חברות אמריקניות השוות מציעות, לפי גירסת העתון, את מוצריהן לישראל.

בנוסף למערכות הסימה האיתור של טילי קרקע־אויר, שישראל מקבלת לדברי מקורות חוץ, נמסר כי היא מתעניינת גם במטוסים להתראה ול־תצפית מסוג „מוהוק", „פראולר" ו„הוקאיי". גם כאן מדובר במטוסים מדור שטרם צמח בברה"מ, למרות מאמציה לפתח מטוסי סכים משלה. האמריקנים רואים במטוסי התצ־פית רכיב חשוב במאבק האלקטרוני הבין־מעצמתי, והופעתם האפשרית של ה„מוהוק" וה„הוקאיי" בזירתנו מציינת איפוא יתרון נוסף לארה"ב במישור זה והעניק לישראל מקרבה לצינית, לקראת העתיד מתוך הנחה כי יידרשו שנים אחדות עד שתצליח ברה"מ לייצר מטוסים בעלי יכולות דומות.

גם לידיעות בדבר הצטיידותה של ישראל בנשק אויר מתוחכם, כגון טילי אויר־קרקע מונחים „מייבריק", „ר.ס.ב.ר.", פצצות מתביותות מסוג „וולאיי" ופצצות „ליזר", חשיבות ה־חורגת מעבר לגבולות המאבק ה־מקומי. ברה"מ, אשר הדביקה חלק גדול מן הפער שרבץ בין מטוסיה לאלה של ארה"ב, הנזימה אף יצרה רושם מוטעה כי „מיג 25" מקדים כל מטוס אחר, לא הצליחה לשוות צורה מודרנית לנשק המתקפי ה־אוירי שלה.

יתכן, כי חוסר ידע טכנולוגי והיעדר משאבים כלכליים מנעו או־תה מלעסוק בפיתוח טילי אויר־קרקע מונחים, ויתכן כי הרוסים לא מב־ססים יהבם על טילים כאלה במחשבה תחילה, בהניחם כי לטילי הקרקע עם ראשי־חץ מתפצלים ולמפציצי־הנזק מסוג ה„בי־1" האמריקני וה„בקפייר" הרוסי יהיה התפקיד החשוב יותר בהתמודדות הבין־גושית.

● לקחי וייטנאם במטוסים

לרוסים הוזרה גם תנופת הפיתוח בשרותה של ארה"ב בעקבות מלחמת וייטנאם. העובדה, כי ארה"ב היתה מותפה פעילה במלחמה בעלת אופי קונבנציונלי בשרותה בעקיפין כוחו־ת הנתונות במאבקים דומים כמו ישראל.

אין כמרוץ החימוש במזרח התיכון המעיד על הבדלי הגישות בעקרונות והנת הנשק של ארה"ב וברה"מ. באחרונה התמקדה בביצור כוחה ה־גרעיני, בהגברת מספר טיליה הבלי־סטיים ובבניית צוללות אטומיות, תוך הסכם סאל"ט ותוך הפרתו, ב־זניחת משימות „קטנות" יותר, כמו יות מטוסי קרב ותקיפה.

בעוד ארה"ב איננה כרעה כלקחי וייטנאם ובונה ומשכללה את צי מטוסיה הקרביים, בנתה ברה"מ בני־גוד להסכם סאל"ט, לפחות 200 סיסם לטילים בליסטיים חדשים.

ארה"ב פיתחה שורה של מטוסים מעולים כגון ה„פ־14", „פ־15", „פ־16", „אי־10", „בי־1", „אס־3" ואחרים, בעוד שברה"מ, לא פיתחה בשמונה השנים האחרונות אף מטוס קרב חדש! (להוציא את „טופולוב בקפייר" שהוא מפציץ גרעיני).

אי־אפשר להתעלם מן האירוניה הטמונה במצב זה. ארה"ב עומדת ערב הנסיונות להתוות את נתיביו החדשים של הסכם סאל"ט מול הת־קדמות רוסית רציניות, המטילה צל של סכנה על בטחונה, אולם היתרון הרוסי המוחשי בתחום מאזן האימה פעל בכיוון הפוך על המצב באזורנו.

ישראל היא שיצאה נשכרת מכך שארה"ב לא התעלמה מחשיבותם של כלי נשק קונבנציונלים כמולים, ו־אילו מצרים שילמה, או עתידה ל־שלם, את מחיר הלהיטות הרוסית להבטיח תוחם מוצק יותר על־פני המפה הגרעינית.

● ה„מיגים" אינם מדביקים

כאשר דיבר סאדאת על הצורך לגוון את מקורות הרכש של ארצו ובעת שניהל מגעים בצרפת לרכש „מיראז'ים" בנוסף לאלה שהגיעו אליו מלוב, היו שסברו כי מדובר בתרגיל מצרי נוסף במתכונת המו־כרת, שתכליתו לזכות בסיוע רוסי. אולם, ייתכן כי הפעם לא אמר סא־דאת ללחוץ על ברה"מ, שכן הוא עומד כיום, הרף אספקת „מיג 23", לפני שוקת רוסית שבורה, שכן בעיית ההחליף למטוסי „מיג 21" טרם באה על פתרונה.

ה„מיג 23" הוא מטוס שרבים מפקפקים ביכולתו להתמודד בקרבות אויר עם ה„פאנטום" וה„פ־15". בו־לט עוד יותר חסרונו של מטוס תקי־פה רוסי חדיש אשר יוכל להתיישב עם צרכיה המבצעיים של מצרים. מאז „סוחוי 7" לא פיתחה ברה"מ מטוס כזה — מטוסי „טופולב 22", שנמסרו כנראה לעיראק, כבדים ו־מסורבלים מכדי ואין הם מתאימים לזירה הרוחשת טילים ואבזרים אלקטרוניים.

רבים תוהים במחשבה, כי „מיג 23" ו„מיג 25" הם מטוסים חדשים. למעשה נראו שניהם כבר ביוני 1967 ומאז דומה כי מכונת הפיתוח הרוסית נעצרה, שעה שבתקופה זו פיתחה ארה"ב דור שלישי של מטוסי ירוט, שנציגיו הבכירים „פ־15" ו„פ־16" עתידים להגיע לישראל.

„הפילה" המצרית לעבר ה„מיראז' " הצרפתי יכולה להעיד על המבוכה הרוחית שאליה נקלעה מצ־רים בבעיותה לעצב כוחה את פני חיל האויר שלה, שכן ברה"מ שקו־דה על שיפור כוחה הגרעיני ולא נתפנתה לייצר מטוסים חדשים ש־יכלו לשרת בעיקר את גרורותיה.

הדלדול בהיצע הרוסי ניכר גם בפריטים בסיסיים יותר כגון בטנקים ובצרכות מכים. את אלה נאלצו מצרים להמש במערב, אך כאן נכונה לה אכזבה נוספת, שכן גם ה„מי־ראז' " אינו יכול להוות תחליף נאות ל„מיג 21" משום שכשורו האוירי נחות משל המטוסים האמריקנים ש־בידי ישראל. ה„מיראז' " נכשל ככל הנראה בהתמודדות על „עיסקת ה־מאה" לרכש 400 מטוסי קרב על־ידי דניה, הולנד, בלגיה ונורבגיה, ה־מבכרות את ה„פ־16".

מצרים למדה עד מהרה, כי הת־להבותה לנשק הצרפתי היתה מוק־דמת מדי, ומשנפתחה לפניה הדרך לחדש את עיסקות הרכש עם ברה"מ, העדיפה לקבל את „מיג 23", בעל הכנפיים המסתובבות, ובכך להותיר את התשתית הרוסית של צבאה על כנה. אולם לא מן הנמנע, כי עיסקה כצרפתית אחת או יותר עם צרפת או בריטניה תבוצע, ובעיקר אבזרים ודברים לגבי פריטי נשק שברה"מ לא פיתחה כלל.

● ישראל מוליכה בטילים

הדוגמה המובהקת ביותר לתמורה בכיווני היצור הרוסי מצויה בתחום הימי. מאז ספינות ה„אוסה" עם טילי ה„סטיקס" שהיו תמרור בלוחמת ה־ים, לא פיתחה ברה"מ טיל ים חדש לכרות הסמרוצות על מאמציה לעשות זאת. מצרים, המבקשת להביא תשובה ל„גבריאל" הישראלי, נאלצה לחזר אחר טילי ים צרפתיים מסוג „אקזוסט" אשר עתידים להימכר גם ללוב.

ישראל בונה טילים בעצמה, ו־באחרונה מסר השבועון הבריטי „פלייט" כי „גבריאל" נבנה בשני דגמים חדשים, אחד טיל ים־ים ארוך טווח (40 ק"מ) ואחד הוא בגירסת אויר־קרקע, המכונה לדברי העתון „לוז" (אגב, ידיעה זו איננה חדשה. „והוושינגטון פוסט" כבר מסר לפני שנים כספר כי טיל בשם „לוז" נבנה בידי ישראל). מול התקדמות זו קופאת מצרים על השמרים. ברית המועצות טרם בנתה טיל חדש, כשם שתוכניתה לפתח נושאת־מטו־סים טרם הניבה תוצאות.

הרכש במזרח התיכון איננו רק בבואה נאמנה של יעדי הצימות ה־בין־גושי. העיסקות החדשות ביותר שעשו מצרים (טילי „סקאד") ויש־ראל (לפי הודעת ה„פנטגון" 110 טילי „לאנס") מקפיצות את מדינות האזור לעבר נקודת הזינוק של מי־רוץ האיכה עצמו. שכן, ה„סקאד" וה„לאנס", הם טילי קרקע־קרקע אשר על אודות יצורם סב מרוץ ה־חימוש הבין־גושי בראשיתו.

מרוץ זה, שלבש עתה ממדים חד־שים עם הכנסת טילים ארוכי־טווח שלהם מספר רב של ראשי־חץ מת־פצלים לשירות, התויש דווקא את כוח הייצור של ברה"מ. הוא הד־ביקה, אומנם, את ארה"ב במרוץ הגדול", אך ב„מרוץ הקטן" המזרח התיכוני, הכתה דווקא ישראל ידה בולטת, משום שארה"ב חילקה את כוחותיה בין שני המאבקים.

אם נניח כי כל הידיעות על הת־חמשות הבדינה באיזור נכונות, עתידה ישראל לבנות בשנים הקרו־בות, חיל אויר חדש שיכלול פרט למטוסי „סקייהוק", „פנטום" ו„מי־ראז' " גם „פ־15", „פ־16", „מוהוק" ו„הוקאי". (בידיעות שהגיעו השבוע מארה"ב נמסר כי מוצג באוס על מיסוי חיל האויר לקליפורניה כדי לבחון את „פ־15" נידחה, וייתכן כי ההחלטה הסופית אם לספק את ה־מטוסים לישראל, תדחה מ„שיקולים מדיניים").

למצרים יהיו מטוסי „מיג 23", ובמקרה הטוב ביותר גם מטוסי „מיג 25" ומטוסי „מיראז' " שיגיעו מצרפת ומכוות ולוב.

ה„פ־15", מקדים בשבע שנים את „מיג 25" (שלמעשה, טס בראשונה כבר לפני 14 שנה), ובמערכות הנשק האוירי במטוס כזה מקדימים לפחות בעשר שנים את הטכנולוגיה המקבילה של ברה"מ.

מק"י חוזרת לציונות

מאת משה מייזלש

האם מק"י ציונית? עד שנת 1965 הג־דירה מק"י את עצ־מה כאנטי־ציונית. מ־אז הפילוג בשנת 1965 ועד שנת 1968 נמצאה בשלב מעבר של חיפוש־דרך והג־דירה את עצמה לא כמפלגה אנטי־ציונית ולא כציונית. עכשיו דן הוועד המרכזי של מק"י בשאלה אם להתמיד בהגדרה זו או להגדיר את המפלגה כציונית.

בוועד המרכזי של מק"י סוכם בימים אלה כי זיקתו ההיסטורית של העם היהודי לארץ ישראל איננה ניתנת לערעור, כי בישראל מתחולל תהליך הריכוז הלאומי והתחיה ה־לאומית של העם היהודי, כי לא התבוללות אלא תחיה לאומית היא ה־פתרון המתקדם של הבעיה היהודית בימינו, ומדינת ישראל היא הביטוי העיקרי למימוש זכות ההגדרה העצ־מית של העם היהודי.

בויכוח בוועד המרכזי צידדו שני ראשי מק"י, יו"ר הלשכה הפוליטית יאיר צבן ויו"ר הוועד המרכזי ראול טייטלבאום כי על מק"י להכריז על עצמה כציונית ולהתנער מהדה־לגיטימציה של „הציונות האימפריאליסטית, הגזע־נית", שלחוגים שבשמאל היהודי ולקומוניסטים יהודים היה חלק לא מבוטל בציורו. עלינו — אמר יאיר צבן — להכיר שאין מנוס מחיוב הרעיון הציוני הלכה למעשה.

ראול טייטלבאום טען, כי ההמשך הגלגל ההיסטורי של העם היהודי, התחיה הלאומית היתה למגמה המכ־רעת בעם היהודי של ימינו, ומסילא הגישה הקלסית של שלילת הציונות, המקובלת בתנועה הקומוניסטית עש־רות שנים, כבשאת ההתעלמה מן המציאות הממשית. הגישה השונה להשתחרר מן הרתיעה הסבנכית מפני המלה „ציונות", ולקבוע בבהירות כי מק"י ניצבת באגף השמאלי ומהווה חלק בלתי נפרד של תנועת התחיה הלאומית של העם היהודי, שביטויה המרכזי הוא הציונות.

בויכוח בוועד המרכזי שללו חבר הלשכה הפוליטית ועורך בטאון מק"י „קול העם" ברל בלטי, וחבר הוועד המרכזי ד"ר אברהם ברסון, את ה־הגדרה הציונית, וטענו כי מק"י תאבד יכולת השפעה בתנועה הקומוניסטית העולמית ובשמאל העולמי ובקרב הר־בים יהודים. פרוגרסיביים בעולם, שאינם ציונים.

בעוד מק"י נתונה בעיצומו של ויכוח בשאלת הגדרתה בזיקה אל הציונות, נחלצה למאבק נגד התקפות והשמצות על הציונות בתנועה הקו־מוניסטית הבינלאומית. כשפורסם לא מכבר מאמר אנטי־ציוני ואנטישמי חריף בשבועון הסובייטי „אוגוניוק" על ידי דימיטרי ז'וקוב, הגיבה מק"י בחריפות ושיגרה פניה אל מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית האיטלקית אנ־ריקו ברלינגואר והעתקים ממנה אל עשרות מפלגות קומוניסטיות וסוציא־ליסטיות בעולם. „אינני רוצים להר־חיב כאן את הויכוח ולא ניכנס ל־בחינת המדיניות הכללית הנקוטה כיום בברית המועצות ביחס לשאלה היהודית, בשאלת העליה לישראל ו־בשאלות יחסה לישראל עצמה. ברצוננו להתעכב בנושא הקונקרטי שלפנינו ולקרוא לך, חבריך, בשם שנקרא לאישים נוספים, להשמיע את קולכם בתביעה מההנהגה הסובייטית להפ־סקת עתונות מסיתה בתוך ברית המועצות ומחוצה לה, ממאמר אנטישמי זה, להענשת האחראים לפרסומו ולנקיטת הצעדים הדרושים למניעת תופעות כאלה בעתיד".

בא באפריל
לים המלח
חצי פנסיון
120 ל"י
כולל מיסים

מלון גלי זוהר ים־המלח
הזמנת מקומות:
ת"א שד' רוטשילד 66 טל. 625955
סדום: טל. 057-88051/2/3/4, 97848
טלקס 05-284

אוניברסיטת בר אילן
הפקולטה למדעי היהדות

אוניברסיטת וינה
המכון למדעי היהדות

הצבור מוזמן ליום עיון
בתולדות־ישראל וספרותו

שיתקיים אי"ה ביום ראשון, כ"ה בניסן תשל"ה, 6 באפריל 1975, באודיטוריום שבבנין המינהלה בקריית אוניברסיטת בר־אילן

התוכנית:
ישיבה ראשונה: 11.00
פתיחה: פרופ' מנחם צבי קדרי, רקטור אוניברסיטת בר־אילן
פרופ' קורט שוברט, ראש המכון למדעי היהדות באוניברסיטת וינה
הרצאה: דמות היהדות בספרות האנטישמית — דוגמאות נבחרות — ד"ר פריץ ורנר
ישיבה שניה: 14.30
שתי פנים להשכלת ברלין: משה מנדלסון ונפתלי הרץ ויזל — ד"ר יעקב אלרהנד
16.00 —
משמעותן של התמונות בבתי הכנסת מתקופת התלמוד לאור דברי חז"ל (בליווי שקופיות) — פרופ' קורט שוברט
דברי סיכום: פרופ' נתנאל קצבורג, דיקן הפקולטה למדעי היהדות.

כל ההרצאות תהיינה בעברית

למפעל לבטון מובא
(פיונוטר־קונקריט בע"מ) דימונה
דרושה משאית
להובלת מערבל
2 קובים
בפרטים לפנות במשה, טלפון 844171/2־03 בימים א'—ג' בשעות 8.00—10.00 בבוקר.

לילות כנען 1975

אורח לרגע

מאת עפרה אליגון

לאן אתם נוסעים"?

„לא נוסעים. נשארים לגור קצת בבית".

„מודקנים מה. נעשים קמצנים, מה"?

„לא מודקנים ולא בעיה. פשוט חייבים לנצל קצת את ההשקעה. לא נעים".

„לא מבין".

„תבין, תבין"...

עמוד ידידנו וגילו לנו את אמ־ריקה של ארץ כנען. משוגעים. זהו. כל הישראלים משוגעים. יוצאים ל־מרחבי ישראל, מחפשים הנחה של עשרה אחוזים בבתי מלון ומשאירים מאחוריהם מלונות של פאר, ששילמו כבר בעבורם, ריקים. נסביר, נסביר. כמה עולה לי ולך ולכם לגור ב־ביתכם? הבה נעשה חשבון קטן ו־תתעלפו ביחד אתנו.

הדירה שאנחנו ואתם גרים בה שווה מאתיים וחמישים אלף לירות? אולי לא שווה, אבל אם תרצו לק־נותה תעלה כך (זה באופן ממוצע. כי כולנו יודעים שדירות עולות הרבה יותר...) עכשיו הוסיפו את התכולה — ריהוט, מיכון (פרידז'ידר, מכונת כביסה, תנור בישול ואפייה, מיקסר שמיקסר, סטריאו, טלוויזיה...) ה־וילונות, התקנת טלפון, וכמו שרהיט מוענת, גם נייר טואלט עולה, גם מברשת... מטאטא, דלי, סמרטוט רצ־פה, כלי מיטה, מגבות, מנורות, כלים, סכום...

בקיצור, הסכימו אתנו שכל אלה לא תקנו במאה אלף, ביחד — מי־נימום ממוצע שלוש מאות וחמישים אלף... לו השקעתם את הכסף הזה בצמודים — הייתם מרויחים 50%, פחות מאשר בשנה, אבל נגיד בשנה. כמה זה? 175 אלף. כמה זה לחודש? 14,580 (ארבעה עשר אלף וחמש מאות שמונים...) לחודש אחד שיש בו שלושים יום.

כלומר, כ־500 לירות ליום עולה לכם לגור בביתכם, בלי לקחת ב־חשבון הוצאות שוטפות הקשורות במגורים כגון: הוצאות חשמל, מים, מסים, גז, עוזרת, חמרי ניקוי, ביטוח, בלאי, מס מימון רכוש, ארנונה, ועד הבית, תיקוני פיצוצים בחצר, תי־קונים בבית — אלה בלבד הם כ־אלפיים לירות בחודש, כלומר ששים לירות ביום.

תוסיפו לחשבון הזה לא השקעה בצמודים, אלא סתם נתינה בריבית. ולא צמודה, 25% זה בזול — לגיטימי, הבנקים לוקחים הרבה יותר — כמה זה לחודש? אמנם, שבעת אלפים ועוד אלפיים הוצאות הם תשעת אלפים. „תחלק לשלושים. שקט. נא לא להתרגש. שלוש מאות לירות ליום עולה לכם לגור בביתכם. בלי אוכל, בלי בגדים, בלי הארוחה, סתם לגור בין הקירות. מפחיד, מה? מעורר גאוה, מה? בעצור מחשבה שאינכם יכולים להרשות לעצמכם ל־גור בבית יקר כזה. אמת?

איך זה יכולים להרשות לעצמם דיירים שכמותנו, שמשתכרים ב־ממוצע אלפיים לירות לחודש נקי — בדירות שעולות לנו תשעת אלפים לחודש? צריך לקום ולצאת לבית מלון זול. למכור את הדירות ולהשקיע בבנק ולגור במלון כמו אלוהים באודיסה. הכל במטוזרות, ומתי ש־רוצים אורחים זזים. כוכבים לפעילות זינות ותוצאותיה. כמו בוויינגאס...

□ לא צריך להגזים

אבל כל עוד גרים בבית מלון יקר כזה — מי משוגע ויעלה בדעתו להעתיק למלון אחר. מה? אפילו המיליונרים הגדולים לא גרים בשני בתי מלון בבת אחת. מעבירים את המסים לקונטיננטל"...

אז נשארנו בבית וגרנו.

וגם אייל נשאר לגור בביתו, לא מאותה סיבה, מסיבה אחרת. הוא אוהב את אשתו. ואיפה שהיא שם טוב. אז למה צריך לרוץ.

וגם לוליק נשאר בביתו. אין לו אשה, אז למה לרוץ?

וגם אני.

ובערב היה משעמם. וחשבנו מה עושים. ומישהו נתקף געגועים ל־לילות כנען כמו פעם. לאיזה מועדון לילה קטן, עם תכנית. עם סטריפטיז או או לקול פסנתר מראגי ותופים גורליים. להטוטן הרוכב אופניים מה־פכים. עם זוג רקדנים חיוורי פנים מימי מתושלח. איזה ימים טובים ידענו פעם!

אז יצאנו עוד הפעם. ליפו שאין כמוהו בלילות.

איש איש בדק את כיסו אם יש בו מספיק הרצלים. הימים ימים קשים, הארץ סובלת ממחסור. הכסף יורד והמחירים עולים, והומר הצלם הזה שמו בירור־קצר עולה במטבע קשה ללא רחמים. יש להבין.

„חמישים יספיק".

„לכמה"?

„לאיש"?

„אולי. אבל בלי משקה".

„ביקה אתנו".

„לא יפה. אדם שגר בדירה שעולה שלוש מאות לירות ללילה, יכול ל־הרשות לעצמו לקנות משקה בבאר. נשב ליד הבאר. יותר בזול. מעניין עושים העשירים את הכסף — מהקמ־צנות, כידוע".

„תגיד מקמצנות".

„לא צריך להגזים".

□ פראנקפורט בארבע ידיים

ואנחנו ביפו. פה על העיר, ציקי־צ'ק. במציאות — קשה מאוד להודנב אחרי שירת העולה ומטפסת בסימ־טאות יפו המשתפפת עד כדי זיוף. בגיפים האין היכן לחנות. חונים על פי פתח. ב„טליס" כבר אין כניסה. נורא צרפת. בחלון הראווה המפרסם את מיב המנצר, לא עלינו, בולט הלוחיתן לא את יונה... כבעי כשפים ואהבים בינו לבינה וכינה לבינה. דבר חדש בארץ. מעורר.

לא חדש. כל מועדון לילה המכבד את עצמו, בכל העולם כולו, לא יעז להופיע בלי. יש תנועה לשחרור ה־אשה או אין, יש נציגות בכנסת — או אין.

הבטיחו עוד מיני תענוגות שלא נעים לספר. מה לא היה שם בלילות כנען של פראנקפורט בארבע ידיים...

אבל לא היה מקום. הלכנו נזופים למקום סמוך בין עצי דקל שנשתלו על ידי העיריה, וגבהו מאוד ונראים כמו הגבונה מהאי האיטי הרחוק, ב־ימיו של פפה־דוק מנוחתו לא עדן, שסגר את כולם מאחורי מנעול ובריח והשאיר את מועדוני הלילה והסקס המבכר בשווקים...

ובחוץ — ים תיכון גדול ורחב מבביל בו אורות הכרך. ספוג האוויר בריח הים והדגה, והגמל שהיל לפ־עול, חופן בראי מימיו העומדים את תל־אביב, כפנינה בקונכיה של ישו.

יפים הלילות בכנען. צוננים הם ובהירים, שרים אנשים תופים שבאו לטייל, שלא מצאו מיפלט בבתי ה־שעשועים המפוקפקים.

□ כוסית אחת שתיתי...

„יש לי — הודיע אייל — רוצים משהו עם ריח של חטא, משהו אוהב־כי ?" לבארים של רחוב הירקון.

הוי, איפה, איפה הימים הטובים והם של הרווקות המהוללת, הגל־מודה, הנודדת את הלילות עד היותם בקרים — התיפה המשודר שבאדם — איפה הרווקות הישנה את הבקרים עד ערב, ושוב ניתן לצאת ולהרוג את הלילה הבא אחריו, להרוג מפני הבדי־דות, הזוהר הצר שאינו עלה שלוש מאות ללילה...

לבאר הראשון — סוד להיכנס. טיפוסים עומדים כבר בכניסה ובוד־דים. ידיהם בכיסים — ומה בכי־סים?... גמלים של פחד מטפטפת ב־סוד השדידה. הולכים לבאר שני.

פתחנו, נכנסנו, יצאנו. בפנים, שנים הזיי גברברים. חציים ישראליים, וחציים אומניקים.

„יש תוכנית?"

„לא הערב".

„למה לא הערב?"

„כי חג".

„איזה חג?"

„מה, אתם לא יהודים? חג הפסח. אין תוכניות".

„ואיפה כולם?"

„ירדו לצבא עם התוכניות".

„לאיזה צבא?"

„כמה צבאות יש?"

„השבתי שאולי לירדני...".

„הוי, אדוני אלוהינו, הלוואי שכבר היה אפשר...".

בבאר מספר כך וכך הכל כמו פעם, קובע אייל. בחורות עם עיניים רע־בות, זקנים עם נשמות רעבות. וגם מעט בחורים מן השכונות וגם מעט אדונים. בגן התזמורת, הנראה כמו פרופסור למתמטיקה, קם: „קהל נכ־בד. אנו פותחים בתוכניתנו. הזמרת הבינלאומית..."

הזמרת הבינלאומית מופיעה. רוחב שני מטרים (הערכה צנועה), מחשוף מכר וחצי, חלקת, נקרא לזה צוואר, של חלב. הדבש וכתמתת של טבמא ועור של תינוק בן יומו — וכל הבר־כה הזו מתנשמת גלים גלים. הר־האישה אוסף נשימה, העמודים יכריעו התהם, אויה. והנה קול קטן של סופ־ראנו רועד. הה־ההה־ההה...

□ בארץ הקודש והקדשות

השולחן המרכזי תפוס על־ידי... שופטי ישראל בגבולות — וחיילי או"ם.

כאן יספגו נציגי האומות המאוח־דות, שכירי־חרב הנייטרליה וצולי ה־ימים ואדומי הפנים את ההסברה ה־ישראלית. את אי־הצדק המשווע ה־נעשה לילדיו של עם־עולם. לאחר ערב כלא אינספירציה, יבינו את בעייתנו, ואם לא יתאהבו בנו מכש, ישאבו כוח להיות אובייקטיביים, ב־שובם לנקודות התצפית. גם ישפיעו על עמיהם, ויספרו על מה ראו עי־ניהם בארץ הקודש והקדשות...

אבל הזילה, כמובן, דחית עיני יבש, מהפנקס הפתוח היד הרושמת: תופסים ישיבה ליד חיילי האו"ם. לא רואים כלום. הם בברכה, צנחנו בצד. עוברים לשבת ליד הבאר.

ליד הבאר זול יותר. רק המשי־עורה לירות משקה קטן. גם ב„סר־פה" זה כך, מבטיח אורח שבצטרף אלינו. אייל מתחבא בפינה להכור ימים עברו. מפציר כור לשתות קו־ניאק צרפתי. „יש לי את זה בבית", בבסיה האורח. אייל חוזר להפציר. מרפק נבנם בין צלעותיו, להזכורת שלא יגזם. הלל מחוויר הולך ה־יוי־גע ליד המלהמה עם האשה הנראית כמו מורה.

מעבר לבאר עיבה אשה הנראית כמו תופרת.

„את חדשה כאן?"

„אני חדשה?... אני לבאר פה מזמן. לפני מלחמה".

„איזה מלחמה? יום כיפורים?"

„הה־ההה־הה — צוחקת ה„תופרת" בקול של נשפנות של פנסי רחוב — מזמן הבנדם".

„שכך החיים".

„שכך נהיה שתינו. שכך נהיה כול־נו... איך אני לדבר עברית?"

„עוד צרפתי?" — חוזר אייל.

יד קטנה מחזיקה את הבקבוק ב־צווארו. יוצאות טיפות אחרות, כדי רבע הכוסית הזעירה.

„תני ביד נדיבה".

„ביד מה?"

„עם כל הלב".

„אין לי כבר לב. הה־ההה־ההה".

„איפה הלב?"

„קח את לבי...", שרה המורה ה־שמנה.

„יש לה קול של חבירה".

„של חביתה".

„הה־ההה־הה?" — רועמת תימנית צעירה ושמנמונת בקול ניחר של סי־גריות, שעונה היא על זרועו של גבר מזוקן, שגאנות כל הזמן, יורק טבק ומודיע „א־מחייה". לפעמים מגדיל לעשות ומוסיף „מחייה נשומפס...".

„יפה, מה?"

„מי, המורה?"

„לא, החברה שלי" — אומר ה־זקן.

„כולנו חברים", מודיעה בלה, ה־בארמייד, הנראית כמו תופרת. עיניה מתרוצצות על פנינו, כמו אומרות: נו נו. עומדים על־יד הבאר, תופ־סים מקום, איפה הזמנה קטנה, איפה?

„עוד כוסית, צרפתית..."

שוב יד אמיצה מחזיקה בצוואר הבקבוק. שוב טיפה טיפתיים.

„תני מנה כמו שצריך".

„לא יכולה. הבעל־בית מביט".

„כפרה! — פותחת פיה בחן עדינות החברה העסיסית של הזקן — כפרה, מה השפה?"

„הלוואי האהיה כפרתך".

„ההיה, תהיה... הה־הה־הה".

„בלה, פעם עבדה כאן בחורה גדו־לה, בלונדית. קראו לה לוסי".

„את מכירה את לוסי. אי לוסי לוסי. זוכרת איזה יפה היתה, גדולה, איזה קול יש לה. לא כמו הפוסטמה הזאת. התמה חוזה או היא שרה. כמו איך אומרים — פרה. לוסי מתה. נהרגה בברלין..." — בלהה בלה אנ־קה הלודה.

„אוי ואבוי".

„כוסיה צרפתי בשבילי".

היד הקטנה מוזגת מלוא הכוס.

„היתה גדולה — אומרת בלה. היתה אשה אמיתית, מנפחת שפתיים...".

□ „סלף מייד וומן"

„קהל נכבד — מודיע בתגיניות איש הפקס והפסנתרן, הנראה כמו מתמטיקאי עיף וחיוור פנים — קהל נכבד, ועכשיו האטרקציה הגדולה...".

שטיח קטן נפרש על הריצפה בין הרגליים. תופים. אורות דמות גדו־לה, גוליבריה, מחליקה בצעד משישה את ספינת־גופה לנמל פיתויי הלילה האלכוהוליים, נעביר. גלים גלים של־תורה ותרדה. בשדים באקסטאזה ופי הגוליבריה מקובץ שפתיים כמו לשריקה. זה סקסי נורא. חלקת צוואר, בתפנים, שדיים כשני מגדלי בנין מאיר, וירכיים... איזה ירכיים! לקבל לסיפה מהן — שבוע בית חולים לא יספיק.

התשוקה גוברת. הצנקית משתוללת. מלטפת את עצמה בגאוות ותשוקה מסתורית לא נדעת של, סלף מייד וומן'. אומרת אני.

„ועוד איך..." — אומרת בלה — לוסי היתה אשה...?

„ספיי" — יורקת התימנית.

„את מקנאה?" — כפרה.

„אני מקנאה. אני מקיאה. תראה מה שהיא עושה עם השוק, הזונה".

חיילי האו"ם תופסים תצפית יותר טובה. רוצים לשתות עוד.

בעל הבית, העומד בפינה וסופר כוסיות, רומז בעיניו „לא".

„למה לא?" אני צריכה לדעת.

„הם מסוכנים כשהם שותים. הופ־כים את הבאר. הם די נבלות".

„לא הייתי לוקח את הדבר הזה. אומר כפרה".

„הוא לוקח הרבה כסף?"

„אני יכול להרשות לעצמי לשלם. הנה, יש לי עלי ארבעת אלפים: בבקשה". אומר ומוציא חבילות הר־צלים, זורק על השולחן. „קונה מש־קאות לכולם, אם אני רוצה. משלם כמה שצריך. אני לא סתם בן־אדם. אני הנגר הראשון במדינת ישראל. אצלי עולה סאלון שלושים אלף לי־רות לפחות. כן כן. את הרהיטים אצל כל הגדולים שלנו — מי עשה? אני! אז אם אני לא לוקח אותה — אני יודע למה. לפני שלוש ארבע שנים הייתי פוגש אותו פה. הייתי קונה לך כוסית. בשביל שלא יעשה בעיות. אם הוא היה גבר? אלא מה הוא היה. ועוד איזה גבר. אתלט. ענק. זה מה שאתם רואים פה זה הכל זריקות וניתוחים. לקבל ממנו לכיפה זה שבועיים בבית חולים".

„גם עכשיו".

„גם עכשיו...".

„יש לך משפחה, מר...?"

„אם היתה לי משפחה מה הייתי עושה פה".

„הבחורה הזו, בתמרה".

„מאילת".

„חברה שלך?"

„עוד לא יודע. עובד עליה. נראה. אבל לא בטוח. חדשה פה הקליפסקלה. צריך לדבר בעדינות. לא להעליב".

„מה אמרת, כפרה. הה־ההה־הה?"

תבנג בין הצלצות, כמעט כמו של תור המרוגז, שניסה לתקן את ה־רושם ושילם בשביל כולם. אבל אייל לא סלח. נהבנם בין זרועותיו וחלם.

„מה אתם הולכים. עוד לא סוגרים. אף פעם לא סוגרים. זה המקום ה־יחידי שהבן־אדם יכול לבלות בו בעיר הזאת. שהבן אדם יכול למצוא קצת מנוחה לנשמה...", אומר עושה הסלונים בשלושים אלף לירות, והלך לטפל בהשקעה השחרחורת מאילת.

כשתגיע העת לפרוע את החוב, כבר יהיה בוקר. ועם כל ההרצלים, אם תרצו, ישאר הפרעון אגדה.

„יש כסף — אין חליפות; יש חליפות — אין כסף"

החיים ברוסיה

רוברט קייזר, שהיה שנים רבות כתב „וושינגטון פוסט" ב־מוסקווה, סיים את תפקידו שם וחזר לארה"ב. „מעריב" יפרסם סידרה כתבותיו המסכמות את רשמיו מן החיים הסובייטיים של יום־יום, חיי האזרח הסובייטי מעריסה עד קבר, ומאירות את ההווי בברית־המועצות מזווית לא שגרתית.

הכסף, משרידי ה־קפיטליזם האמורים להעלם בעת שיושגם קומוניזם אמיתי, עדיין משמש מניע בעל השפעה בחיי היומיום בברית־המועצות, אף שלרובלים ולקופיקות אין אותה מידת כוח כלדולרים ולסנטים בארצות־הברית, משום שה־חברה הסובייטית אינה מו־מקדת בצרכנות במידה כה רבה — מחוסר היצע.

הכלכלה הסובייטית המובטעת מוציאה את כל הסכנותיה על צרכים מיידיים ורק מעט מאוד על מותרות. בקבוק שמפניה במחיר של 5 רובלים הוא הוצאה גדולה מדי לרבים. לעו־מת זאת, עוני קיצוני כמעט לא ניתן למצוא בברית־המועצות.

לגר אשר פיתח יחס מיוחד לכסף בעולם הקפיטליסטי נראה היחס ל־כסף בחברה הסובייטית במיוחד לא בשל מה שהוא יכול לעשות, אלא בשל מה שאינו יכול לעשות.

השגת כסף רב אינה מבטיחה ל־משפחה הסובייטית קידום ברמת ה־חיים. כסף רב יכול להביא לשיפור במזון ובמלבושים, אך אינו מאפשר מעבר לדירה חדשה גדולה יותר או רכישת מכונית חדשה או יציאה לחופשת קיץ ביוגוסלביה.

דברים אלה ניתנים, לא נמכרים. הדירות הטובות ביותר נמסרות ל־חברים או לפקידים במפלגת הקומו־ניסטית ולאנשים אחרים בעלי השפ־עה. וההזדמנות לקנות מכונית חד־שה ניתנת גם היא כזכות. נסיעות לארצות זרות הן דבר נדיר וכל כסף אינו יכול לשמש תחליף לאישור רשמי הדרוש להיתר לנסיעה מחוץ לגבולים.

„לאנשים רבים", טען באוזני במאי סרטים במוסקווה, „אין הכסף בתוך סיפוק. הוא יוצר בעיות, קשה לבזבז כספים".

חיים פשוטים

הוא הסביר: משפחה ללא דרישות רבות יכולה לקיים חיים פשוטים ה־מורכבים ממזון מספיק, בגדים מת־אימים, ודקה ושלווה. משפחות מסוג אלה רבות.

עליה גיבורת במכסת שבעקבותיה מנסה המשפחה לשפר את רמת חייה, מסבכת את החיים.

כל נסיון לשפר את איכות המזון, מחייב הקצאת זמן רבה יותר לקניות. אך מזון טוב קשה להשיג וככל ש־אנו ישנו הוא מחולל תורים ארוכים ליד החנויות. נסיון עקשני להשיג את המזון הטוב ביותר במוסקווה מחייב השקעה של שעות רבות.

לא קל יותר המצב בשטח הבגוד. „אנשים רבים", אמר במאי הסרטים, „לעולם אינם יכולים לקנות חליפה חדשה. כשיש להם כסף אין חליפה. כשיש חליפות — אין כסף".

אשה המעוניינת לקנות את דגמי האופנה הטובים ביותר המגיעים לע־תים מיוגוסלביה או מהונגריה ל־חנויות מוסקווה חייבת להקדיש שעות רבות לסיור בחנויות השונות ולאסוף מידע בעניין זה. „כושר בוכרה מוסרת מידע כי יתכן שיימכרו כותנות פלניים במוסקווה, רואות נשים רבות להקדיש שבוע לסיורים בחנויות".

בבאי הסרטים סבור, כי אנשים רבים סולדים מקשיים אלה ומבכרים לחיות את חייהם בפשטות. אך אזר־חים סובייטיים רבים מוכנים לעשות כל שנדרש על מנת להשיג מוצרי צריכה רבים וטובים יותר. לפני זמן לא רב נראה קולונל ב. ממתין בסבי־לנות בתור ארוך כדי לקנות זוג נעלים מתוצרת הונגריה.

נעלי פלטפורמה

לכסף יש משמעות ב„שוק השחור" הסובייטי, אך מושג זה מטעה. „שוק שחור" פירושו חילופין בלתי־רשמיים בין חברים במחירי השוק. עבור 6—8 רובלים לדוגמה, ניתן לקנות תליש שווה־ערך לרובל אחד שבאמצעותו ניתן לקנות מצרים שונים בחנויות המוכרות מוצרי יבוא. הכלושים נמ־כרים על־ידי אנשים שעבדו בשרות המדינה בחוץ לארץ. בחוגים זה ניתן להשיג מגפי נשים ונעלי „פלטפור־מה" מתוצרת חוץ במחיר של 150 רובלים בשוק השחור. המחירים עבור מעילים העשויים מעור כבש מתוצרת חוץ מגיעים ב־250 רובלים.

התעמולה מגלה פעם בפעם כי תו־פעת השוק השחור מקובלת בחיי ברית־המועצות. אדם המשתוקק לבת ראוי באוזן תיאטרון לדירה בת שני חד־רים, אך אם ימסור אלף רובל לידי הפקיד המתאים יוכל לקבל דירה בת שלושה חדרים.

אדם החפץ לבנות בית משלו מחוץ לעיר חייב להיות בעל קשרים מת־אימים כדי להשיג את חומרי הבניה מארגון הבניה הנמצא בבעלות ה־מדינה.

מיליוני אזרחים סובייטיים מוכנים לסכן כסף כדוש בתקוה שהגורל יביא לרווחים רבים. משחקי מזל הנערכים בחסות המדינה פופולריים מאוד, וכן גם מירוצי הסוסים במוסקווה. ש־מותר לערוך בהם הימורים אולם בסכומים קטנים מאוד. במשרדים רבים יש לנשים רבות „קופסת מזומן שחורה" שלתוכה הן משלשלות 5—10 רובלים לחודש לשם ההערביות ב־משחקי־מזל.

המשפחה הממוצעת היא על פי תקציב צנוע. לפי נתונים סטאטיס־טיים משפחה המורכבת משלושה וחצי אנשים ו־1.6 עובדים היא בעלת הכנסה חודשית של 220 רובלים, ש־הם כ־285 דולר לפי השער הרשמי.

אך המשוואה זו מטעה. „פיאט" קטן מתוצרת סובייטית עולה 5,500 רובל, קיג של עגבניות בשוק האיכרים עולה כ־8 רובל בתחילת האביב.

רהיטים, תכשיטים, שטיחים

לפי הספר „צרכי המשפחה והכנ־סותיה", שפורסם במוסקווה ב־1967, עולה מזון מורכב מתפריט מאוזן כ־50 רובל לאיש בחודש. לפיכך, משפחה אופיינית תוציא כ־175 רובל על מזון, שוה, שלמעשה בהציאות מרבית המשפחות מ־40% עד 60 אחוז של הכנסותיהן על מזון ומסתפקות לאו דווקא באיכות הגדולה ביותר.

10—20 אחוזים נוספים מוצאים על שכר־דירה, גאז וחשמל, ולאחר הצב־אות אלה נשארים בידי המשפחה 80—100 רובל המשמשים למלבושים, נסיעות, בילויים והוצאות (אשר ב־חלקן משולמות על ידי המדינה) ההוצאות שוטפות. (כך מתברר, ש־מכשיר טלויזיה ועולה כ־200 רובל נקנה בכל הכסף שנועד להוצאות ונשאר בידי המשפחה לאחר התש־לומים עבור הצרכים הבסיסיים ב־מרוצת שלושה חודשים).

אנשים עשירים יותר, המשתייכים למעמד הבינוני הסובייטי, הם בעלי הכנסה של 350—600 רובל לחודש. הכנסה זו מאפשרת להם גמישות רבה יותר.

כימאי ואשתו המשתכרים כ־500 רובל בחודש מוציאים כ־220 רובל לים למזון עבור עצמם עם שני בני־הם. השאר משמש להוצאות רגילות. „בעולם לא נשאר בידינו כסף בסופו של החודש".

משפחות מן המעמד הזה משקי־עות בדרך כלל בדברים יקרותיים המשמשים כסמל למעמד במוסקווה — רהיטים עתיקים, תכשיטים יש־נים, מהדי אלגביש ושטיחים.

מספר אנשים מצליחים להמון בכח. בבקים הסובייטים לחסכון — ה־משלמים ריבית של 2 אחוזים — יש חשבונות בהיקף של כ־70 מיליון רובל שהם כ־280 רובל בממוצע לכל איש אשה וילד. כאשר הם נשאלים מבינים אנשים רבים את התפתחם כן ההיקף של החסכונות ומודעים כי הם עצמם מוציאים את כל אשר מרוויחים.

אחד ההסברים להסכונות אלה קשור בכך, שאנשים רבים אינם יכולים למצוא את המוצרים הרבים שהוז מוכנים ורוצים לקנות, ולפיכך הם חוסכים. זמן ההמתנה לקניית מכונית נמשך בערים רבות מספר שנים. יתכן שהסכונות אלה שייכים לעשירים ביותר המהווים רק שכבה קטנה מאוד בחברה הסובייטית ול־חייהם יש מעט מן המשותף עם ה־אזרח הממוצע.

זוג כמו רומאן שצ'ידרין המלחין, ואשתו מאיה פליסצקאיה, הפרימה בלרינה של „בולשוי", משתכרים ככל הנראה כמה אלפי רובל בחודש — יותר משמשתכר העובד הממוצע בשנה. יש להם דירה מרווחת ב־מוסקווה, מכונית מתוצרת זרה, בית גדול מחוץ לעיר, עוזרה בבית, בגדים מתוצרת חוץ ודברים רבים נוספים שהאזרח הסובייטי הממוצע אינו מעז אפילו לחלום עליהם.

(רשימה שלישית בסידרה)

נשים בחנות לבגדים במוסקווה — המבחר עדיין מוגבל אך השמלה עלתה מעל הברך

כמה פצצות־אטום יש לישראל?

מאת **ג'וזף טרין,** סופר „ניוזדיי"

ירושלים

הכל יודעים משהו על הפצצה ה־אטומית של יש־ראל, אך איש אינו יודע דבר בוודאות.

פקיד אמריקני בכיר שמעמדו מחייב אותו להתבטא בזהירות אמר לי, כי אין ספק שיש ליש־ראל פצצה אטומית. „ניו אנד וורלד רפורט" טוען כי ברי שיש לישראל פצצה. כך טוענים גם „בהבריאל סטאר", „דיילי טלג־ראף", „אוויאישן וויק" ו„אקו־נומיסט".

„אל אהראם" אומר, שמספר הפצצות של ישראל שלוש. „ש־פיגל" אומר, כי יותר מתקבל על הדעת שהמספר חמש. יאסר ערפאת אומר, כי מספרן שש בדיוק.

רק צד אחד אינו אומר דבר — הישראלים. אפשר שיש להם פצצת אטום אחת, אולי חמש, ושמא שש, ויתכן שאין בידיהם אף אחת. הם פשוט אינם מגלים.

„שום נשק כזה"

„אתה רוצה לשוחח אתי ב־ענין נשק גרעיני?" שאל ה־אלוף.

„כן אדוני".

„אינני יודע דבר וחצי דבר בעניין נשק גרעיני".

„אני מבין".

„אמרת נשק גרעיני?".

„כן אדוני".

„נשק גרעיני ישראלי?".

„כן אדוני".

„אני לא חושב שתמצא כאן מישהו שיוכל לשוחח אתך ב־ענין נשק גרעיני".

„אני מבין".

„אולי איזה פרופסור. אבל, שמע לי, אם פרופסור מדבר על נשק גרעיני סימן שהוא לא יו־דע מה הוא סח. כל מי שמדבר כאן על נשק גרעיני אינו יודע עליו שום דבר. כל מי שיודע משהו לא מדבר. אגיד לך עוד משהו. לצה"ל אין שום נשק בלתי־קונבנציונאלי. שום נשק כזה".

„מה בדבר חיל האוויר?".

„כשאני אומר צה"ל אני מת־כוון גם לחיל האוויר ולחיל ה־ים".

„אני מבין".

„ברוך ה'".

„כן אדוני, תודה".

הטלפון מצלצל. מדבר איש יחסי הציבור של הסכביון בוד־מה. העתונאים מספרים, שאנשי יחסי־הציבור של הסכביון „עוז־רים" לעתונאים במבוכה.

וזה נכון. הם יעשו הכל למען עתונאים הבאים לבקר בסכביון בחיפה. אבל רק צד שהם עומ־דים את הבקשה — ראיון עם אחד מן הפרופסורים של הטכ־ניון התבר באגודה הישראלית לחקר הגרעין, איש יחסי הציבור אומר שהוא ישוב ויטלפן.

הוא שב ומטלפן התשובה שלילית.

„האנשים האלה מכש תולי פאראנויה בענין הזה" הוא אר מר. „לפני חודש ביקרה כאן קבוצה של עתונאים אירופיים ו־הם ניסו לגלות את המקום שבו מחזיקה ישראל את הפצצה ה־אטומית שלה".

„הם גילו זי".

„לא, אבל אני חושב שהם התקרבו יותר מדי, ובגלל זה סובלים הכל מפאראנויה".

„הלוואי שידענו משהו"

הועדה הישראלית לאנרגיה אטומית מנומסת עקשנית.

„איננו עוסקים בעניני חי־מוש", עונה דובר של הועדה. וגם דיפלומטים אינם יכולים לסייע הרבה. „הלוואי שידענו משהו בעצמנו", אמר לי אחד מהם.

מכון ויצמן המהולל ברחובות, שלא פיסיקאי אחד עוסק בו ב־חקר הגרעין, מוכן לדון בפוטנ־ציאל האטומי של ישראל אך לא בכלי־נשק אטומיים. הבכן, יש־ראל היא אחת מתוך עשר מדי־נות שביכולתן לייצר פצצה אטו־מית אם ירצו, אומר דובר של המכון.

הודו יצרה פצצה. גם איטליה, יוגוסלאוויה, גרמניה ואולי אפילו איראן יכולות לייצר פצצה אטו־מית. ודאי שגם ישראל היתה יכו־לה. יש לה הכושר הטכני. יש לה שני כורים גרעיניים, בדימונה ובנחל שורק, ויש לה גם אמצ־עים לשאת את הפצצה: מטוסי „פאנטום" ו„סקייהוק". ואולי היא גם מייצרת טילי קרקע־קרקע מ־טיפוס „יריחו", שאפשר שיהיה ביכולתם לשאת נשק אטומי.

הדובר מאזכר את הסטודנט ה־אמריקני שתיכנן פצצת אטום, ו־אחר כך הוא מזכיר גם את האנ־ציקלופדיה שיש בה הנחיות כיצד להרכיב פצצה כזאת. השאלה אי־נה אם ישראל יכולה לייצר פצ־צה אטומית, הוא אומר. זו פשוט שאלה אם אכן יצרה את הפצצה ושאלה זו, הוא אומר, היא „שאלה פוליטית".

„זו תהיה מצדה"

התשובה הפוליטית על השאלה הפוליטית הזו כמעט שאינה מש־תנה זה עשור: „ישראל לא תהיה הראשונה שתכניס נשק אטומי למזרח התיכון".

במשפט זה השתמש לראשונה ראש הממשלה לוי אשכול בשנת 1965, ומאז חוזרים עליה בקבי־עות.

אם פירוש המלה „להכניס" הוא לתכנן, לייצר, לנסות או להשת־מש, לא ברור. עם זה, בדצמבר שעבר הוזיל נשיא מדינת ישראל, הפרופסור אפרים קציר, סערה ב־עולם במשהו מעט מן התלם. עתונאי לעניני מדע שאלו אם אין ישראל מודאגת נוכח כשרה הגרעיני, הנשיא השיב: „מדוע בשאג אנו? יראג העולם".

הוא הדגיש כי יש לישראל פו־טנציאל אטומי ואחר־כך פרסמה לשכתו הבהרות־הבהרה לבנה יו־תר משפירסם הבית הלבן בימי ניקסון ואגניו.

הערבים ראו בדברי נשיא יש־ראל „נשק פסיכולוגי". הם סבו־רים שיש לישראל נשק אטומי — „קרוב לוודאי שיש לה שש פצצות קטנות", אמר לי עורך ידוע ב־ביירות — אך הם גם סבורים כי שימוש בפצצות אלה יהיה פעשה התאבדות, בדומה לזה של הקנ־אים במצדה. נשורת הפצצות ש־יוטלו בסוריה ובמצרים הגבע ב־ישראל. הערבים יוכלו להשיג נשק אטומי מברית המועצות. ה־עולם יקום נגד ישראל. „זו תהיה מצדה האחרונה", אומר האיש ב־ביירות, „הנשק האחרון".

איטליה מצפה לפתיחת התעלה

מאת **עדה לוציאני,** סופרת „מעריב" ברומא

הזדמנות לחדש שגשוג נמליה, שנפגעו יותר מאחרים בגלל חסימת נתיב־השיט ✶ תכניות־תיאום מתעכבות בגלל יריבות בין הרשויות השונות ✶ נמלים מודרניים בצרפת וביוגוסלאוויה מתחרים באיטלקים

לא מכבר הודיעו סו־כנויות הידיעות מ־קאהיר, שאניה איט־לקית תעגון בפורט־סעיד בערך ב־25 באפריל, ו„קרוב לוודאי" שתהיה הרא־שונה, שתעבור בתעלת סואץ עם פתיחתה.

אמצעי־התקשורת האיטלקים ניפחו את הידיעה, אף שהיתה כנוסחת ניכות בעורפל. זהו סימן, כמה רבה ציפיתם של האיטלקים למאורע זה. הונ־התעשייה וחוגי־הספנות באיטליה כב־חים, שעם פתיחת־התעלה תפתח רוח־חיים חדשה בנמליה של הארץ, ה־פועלים כעת הרבה למטה מכושרם, ותוגבר התנועה היבית האיטלקית ל־מזרח ולדרום.

הפסידו 1.5 מיליארד דולאר

איטליה יושבת בברכו של הים התיכון, אורך חופיה כ־9000 ק"מ, וצי־הסוחר שלה הוא כן הגדולים שבעולם — כלל־הטספו מסתכם ב־11 מיליון טונות, יותר מבמליהן של מדינות ים־תיכוניות אחרות שיחגנו נמלי־איטליה בזכות תנועת־השיט דרך תעלת־סואץ — ונמלים בבל חסימת־התעלה בימי מלחמת ששת הימים.

עם שינוי נתיבי־השיט הפסידו ה־נמלים של ג'נואה, טריסט, ונציה, ליוורנו ופאלרמו כ־1.5 מיליארד דו־לאר, לפי אומדן. לדברי מנהלת נמל ג'נואה פחתה שם תנועת האניות ב־150 לשנה אחרי 1967.

כעת, שבדועה אחדים לפני המועד לפתיחת התעלה, שורדת פעילות קדחתנית בכל הבנהות הימיים של איטליה, הם מתאמצים להכין את הנמלים לקראת גאות חדשה של תנועה. „קדחת־סואץ" מתפשטת — אבר אחד מפקידי עירית ג'נואה. — אל לאיטליה להחמיץ הזדמנות זו להיות שוב נקודה־מוקד למעבר של הסים כן המזרח התיכון ומאסיה ה־מזרחית אל אירופה המצוקית".

הנמלים אינם מוכנים

אולם הציפיות מעלות התחשבות רבים. הודעים, שלא נעשה די, ו־עדיין אין עושים די, להכשיר את איטליה, ובייחוד את נמליה הגדו־לים, לבוא יהיו מוכנים לקבל את הפתיחה.

לפי נתונים שפורסמו „המרכז ה־איטלקי לחקר מבולות" יש סיכוי ל־נמלי־איטליה לטפל בתוספת־מטענים של 11 מיליון טונות בשנת הראשונה אחרי פתיחת־התעלה, הון כתוספת של מטעני נפט גולמי. השאלה היא, היספיקו האיטלקים לצייד ולחדש את הנמלים, כדי שיוכלו לטפל בגורמות ובציפיות הינוקים, בשיגע כבולה, ובצעיתה כלליה של הפעולה זה־בוהה.

„סיבים רבים מקוקים בעל אף המשקיעה, שידעה סואץ בעקבות מל־חמת ששת הימים, כוב היא עתידה להמשך לנקודת מוקד של שיט בינ־לאומי. כה עשתה איטליה, כדי להיות מוכנה לקראת אתגר זה ?" שאל ד"ר קאלקי ג'ואמי, מנהל „המכון ליחסי איטליה עם אפריקה, אמריקה הלטינית והמזרח הרחוק".

„עד 1967 הצליחו כל האניות, ש־עברו בתעלה, לטוח לנמל איטלקי. כל האניות הבגיעות אז דגל אי־טליה, רק 45 אחוז מן האניות הזרות, שבאו מסואץ, עגנו עגינה מיבצעית אחת, לכל הפחות, באחד כנמלי־אי־טליה. הכל מבינים כה היתרונות, שימשו בהידוד התנאים שלפני 1967 — אך כלום אנו מוכנים לקראת חי־דושם ?

„ואשר ליבוא נפט גולמי לאיטליה — הנה חסימת תעלת סואץ גרמה לשינוי הלקי של מקורות ההספקה, והגדילה קליטת נפט מאלג'יריה ומ־לוב. אולם עד השנה שעברה עדיין באו 60 אחוז מיבוא הנפט הגולמי של איטליה בן המפרץ הפרסי. אף הב־ראשונה יוכלו לעבור בתעלה רק מכ־ליות. מהמיכליות אינבה עולה על 60 אלף טונות, עדיין התעלה היא דרך קצרה שלא בקלות נוכל לוותר עליה".

באוקטובר 1973 נוסד ביוזמת „איגוד הנמלים האיטלקיים", שיכין תוכ־נית פיתוח ויביצע משולבות, כדי לאפשר לאיטליה לעמוד בהתחרות מצד מקומי־הנמל החדישים במארסיי־פוס (צרפת), שרישה מכונפת של אזי־ם סטראליה מקשרת אותם עם אירופה המרכזית, ומצד הנמל החדש בבאר (יוגוסלאוויה). אולם היריבות בין רשויות־הנמלים השונות מעכבת עדי־כוב הכוה את הגשמת התוכניות הללו, שלמימון הקציבה ממשלת איטליה 240 מיליון דולאר.

לכן ניגשו רשויות־נמלים מקומיות, כמו בג'נואה ובריאבה, לביצוע תוכניות בכוח עצמן. רשות נמל ג'נואה נייסה 30 מיליון דולאר ל־בניית מסוף מכולות שלישי; והיא מתכוונת לבנות הגך שנציים מ־יבש עמוק, שיוכל לקלוט אניות של בנות 300 אלף טונות.

להשתתף בפיתוח מצרים

בטריסט קיבלה העיריה מילוה של 11 מיליון דולאר להקמת מסוף מכולות. המסוף כמעט גמור, אך עדיין הוא חסר את ההשתית הדרושה להובלה ביתית של המטענים אל העורף.

בחודש יוני תתכנס בג'נואה פגישה של נציגי רשויות הנמלים בפגרי מזרח הים התיכון, לשם דיון בתיאום ובשילוב של היוזמות השונות. נציגי ארצות הנפט הערביות, ונציגי רשו־יות הנמלים של מצרים יחזו עבודה עם המשקיעים.

סבורים שעם האגרוהים המצריים יבדקו האיטלקים את האפשרות, שבפעלים איטלקיים ישתתפו בכמה מן המיבצעים הרבי־ביים הקשורים בפתיחת תעלת סואץ, ובייחוד בפיתוח הערים סואץ, פורט־סעיד ואיסמא־עיליה. „איטליה, שיש לה מסורת תעשייתית טובה וכבנה הנדסאית טובה, יכולה להועיל הרבה לשיקום ולפיתוחה של האיזור. אבל בעוד מה נאבאריה, רוקפלר, הילטון, לוקהיד, ג'נראל מוטורס ועוד הש־קיעו ופיתחאנים אחרים מארצות־הברית מרבים לבקר בקאהיר, הפו־איטליה מפגרת מאד ביוזמתה", כך טוען העיתון „איל מסאג'רו" ה־רומי.

עם ההלכות החשובות, שבא ובין איטליה ההזדמנות כלכלית גדולה וחשובה, יש דבר אחד שהוא כמעט ודאי: בכלל התגיגות לרגל המאורע תהיה הבגת גאלה של האופרה „אאי־דה" מאת ג'וספה ורדי, בידי להקת „לה־סקאלה" המילאנית. בדיוק כבר הבה האופרה לפי הזמנת מיוחדת לרגל חנוכת תעלת סואץ בבגה הר־שמע צעירה, הוצגה אז הצגת בכו־רה. פראנקו צפירלי יפסיק כנראה לזמן מה את הסרטה של סרט על המלוכייה על חיי ישו, כדי לביים את ההצגה.

מה קורה כאשר הצעירים של אירופה נפגשים?

המאבקים בסעודיה ישפיעו על מחיר הנפט

מאת נמרוד נוביק

מחקר סודי, מקיף ומתוחכם על הנפט והמשק־העולמי שנערך מטעם ה„בנק העולמי" נשלם באחרונה ✶ ארה"ב נכשלה במאמציה לשכנע את הערבים שמחיר הנפט הגבוה סופו לפגוע בהם, והיא מנסה להחליש את אופ"ק באמצעות חיזוק איראן

רזרבות הענקיות ב־מטבע חוץ המצטב־רות והולכות בכיסי מדינות אופ"ק („אר־גון המדינות המפיקות ומיי־צאות נפט") גורמות נדודי־שינה לגדולי הכלכלנים ול־חשובי המדינאים, אשר אך זה התאוששו מלילות הנדו־דים של תקופת חרם הנפט אשר הוטל על־ידי מדינות אואפ"ק („ארגון מדינות ערב המפיקות ומייצאות נפט", ה־מהוות את הגוף העיקרי ב־אופ"ק) בעקבות מלחמת יום הכיפורים.

מזכיר המדינה האמריקני, ד"ר הנ־רי קיסינג'ר, המנסה לשכנע את העולם התעשייתי (מערב אירופה ו־יפן) לשתף פעולה עם ארה"ב ב־תוכניתה הדו־שלבית המיועדת להביא הן להורדת מחירי הנפט והן לסבי־את דרכים כתנאי להחזרת עודפי הכנסות מדינות אופ"ק לשוק, תוך בלי לגרום זעזועים העלולים למוטט את המערכת הכלכלית העולמית, מר־בא את עצמו בודד במערכה בגוד מדינות מערב אירופה ויפן מושפעות (בעיקר נזירה על צדק). כי אין אלה שתי פנים של בעיה אחת אלא שתי בעיות נפרדות.

לטענתו, אין כל תלות בין שאלת מחיר הנפט — שהוא עניינו העיקרי של הד"ר קיסינג'ר — ובין שאלת מציאת דרכים להחזרת הכספים העודפים. [illegible]

● ארוניים אטומות

[illegible]

● שלוש קבוצות

[illegible]

בשנת 1973, אם כי היוו 10.8% מאוכלוסיית העולם, היה חלקן בת־פוקה העולמית (תל"ג) הכוללית רק 2.4%, אם כי היו ברשותן 78% מהרזרבות הנפט הידועות, 62% מסה"כ התפוקה והנציגה ד־85% מהסחר הע־ולמי בנפט.

עם הקמת אופ"ק (1960) ואואפ"ק (1968) החלה תורה במערכת היחסים בין המדינות המייצאות דלק לבין אלה המייבאות אותו [illegible] בשנת 1973, בעת שהגיעה בבצאנ־בשליטתה כמעט בלעדית של מדינות אופ"ק.

מחירי הנפט, אשר היו קבועים בשנות הששים, החלו לעלות מ־1.80 דולר החבית ב־1970 ל־11.65 דולר החבית בינואר 1974, לצורך השינוי במחירי הדלק, הצפויה לשנת 1975 היא כי הלקן בתל"ג העולמי לא יעלה על 4.6%. [illegible]

● בידיהן ההחלטה

[illegible]

● שינויים ניכרים

[illegible]

● דלקים חליפיים

[illegible]

● בעיות תיאום

[illegible]

● בשני הדגשים

[illegible]

אופ"ק מורידות את ציור הדלק בב־[illegible] של 7 דולר החבית [illegible]

(סוף בעמוד 24)

„ידידי היקר, הרושם הוא שכואב לך. הרשה לי לעזור לך".

רווחים עצומים למוסקווה

מאת פיטר אוסנוס (מוסקבה)

אבל לאורך ימים, ככל שתגדל צריכת הדלק בברית־המועצות ובמזרח־אירופה, יחמירו בעיות מעצמת־הנפט הגדולה ביותר בעולם, המפיקה עכשיו 9 מיליון חביות ביום וכבר מייבאת נפט מן המזרח־התיכון

ברית המועצות, הסו־ענת שכיום היא גדול מפיקי הנפט בעולם ושיש לה אוצרות נפט גדולים ביותר מכפלים משל ארה"ב, הפיקה עד עתה רוו־חים גדולים מצרות האנרגיה של המערב המתועש.

[illegible]

■ כבר מייבאים

[illegible]

■ השותפים לוקים

[illegible]

■ רווחים עצומים

[illegible]

■ מירב הרווחים

[illegible]

■ עדיפות לפחם

[illegible]

מיוחד ל„מעריב"
שרות „וושינגטון פוסט"

קנה בירושלים במחיר קבוע
ללא הצמדה, דירת רווחה
בשכונת הפאר "נוף תלפיות"
משכנתא ללא הצמדה עד 50 000 לירות!!!

✶ 3 חדרי שינה וסרקלין
✶ בניה מעולה ✶ תכנון מודרני
✶ מגרש חניה ✶ הסקה מרכזית
✶ מעלית ✶ ארונות מטבח ואמבטיה
✶ גג מרוצף ✶ כרי דשא
✶ הרסינה צבעונית

עובדיה לוי
רח' שמאי 8, ירושלים
טלפון: 02-228860
בשעות: 1-8 7-4

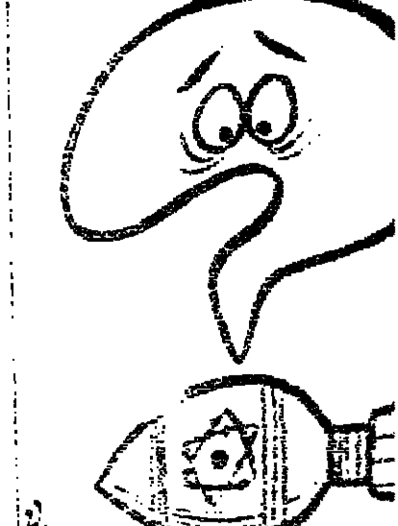

ות־אטום
ורא ל?

רפואה

האבקה המבשרת את נקדחת האביב

מאת ש. גיורא

בשבועות אלו מתחילים עשרות אלפי אנשים בישראל להרגיש גירויים חזקים בעיניהם, אפם הנזלי, הלכם נתקפים בשיעולים, השילה קלים, והם הופכים עד כדי נכים, חזקים ומטרידים. אחרים נתקפים גלות, התחושות מזהרה של קור וחום. אחרים, מופיעים על עורם כתמים אדומים של פריחה היתרים נרדיים חזקים. הדלי הקצרה חשים בהכבדה גדולה בנשימה, ולעיתים הם חסרי אונים ואין להם אוויר לנשימה. על כל אלה נוספים הוסף מנוחה ועצבנות, עיני־הם אדומות וכצב רוחם רע.
,,הגיעה עונת קדחת האביב, או קד־חת השחת" — הם אומרים — ,,עכ־שיו נסבול עד סוף חודש מאי". הר־ופאים אומרים לפנים אליהם: ,,אנו יכולים לתת לכם תרופות, אשר יקלו במקצת את הסבל שלכם. אולם בשנה הבאה, עוד לפני פרוץ עונת הקדחת, יש לערוך בכם סדרת בדיקות, אשר יראו לנו למה אתם רגישים. יתכן שנצטרך לתת לכם סדרת זריקות, אשר יבטלו את השפעת החומרים המזיקים בגופכם".
מקובל להעריך, כי 10 עד 15 אחו־זים מכלל האוכלוסיה בכל ארץ סובלים מהתופעה הידועה כאלרגיה. בישראל מעריכים את מספר הסובלים מתופעה זו בכ־300.000 גברים, נשים, ילדים וזקנים. כ־200.000 מהם סובלים כל שנה מהפרעות המוגדרות כקלות עד בינוניות; כ־50.000 נפגעים בצורה בינונית עד קשה, ואילו בין 3000 ל־5000, בעיקר חולי קצרת קשה, מוכים באלרגיה חריפה. אנשים אלו קיבלו בירושה מבנה המגיב לגורם או לגורמים סביבתיים בסימפטומים קליניים.
גורמים סביבתיים אלה הם בדרך כלל אבקת פריחתם של צמחים, ה־מתעופפת באוויר בכמויות של עשרות או מאות מיליארדי גרגירים שמשקלם נאמד במאות טונות; כמויות אבק ה־נמצאות בבית חרקים בגודל מיקרון, המוצאים את מחייתם בעיקר בחדרי השינה. מספר בעלי־חיים היוצרים הבשורות מזיקות, כתמולים וכלבים וכן בעלי־חיים מעופפים כמו דבורים ויתושים, אשר עקיצתם מעוררת אצ־לנו תגובה אלרגית.
החומר המזיק, האנטיגן, חודר לגוף באמצעות דרכי הנשימה ומתיישב על דפנותיהם של תאים הנקראים תאי־פיטום. הגוף, שהורגל בחדירתם של גופים זרים, שולח מיד אל דפנות התאים נוגדנים ואלה מתיישבים עם האנטיגנים על דפנות התא ומונעים את כניסתם. אנו ממשיכים לנשום ו־בכך ממשיכים להחדיר את החלקיקים המזיקים אל תוך גופנו. להתקפה שניה זו אין הגוף מוכן. כאשר האנטיגן החודש מופיע, הוא מצליח לגרום לתא נזק ולפרוץ את קליפתו. כתו־צאה מכך, משתחררים מהתא גרעי־נים המכילים שליחים של התגובה ה־אימונולוגית, כמו ההיסטמין, המרחיב את עורקי הדם הקטנים, הסרוטונין, המכווץ את עורקי הדם, או ההפרין, שיש לו נטייה חיובית וחזיתית לצמ־חית ולהגדיל את קרישי הדם.
אלה הם השליחים הכימיים — הגור־מים העיקריים של תופעות קדחת ה־שחת והתקפי הקצרת (יש גורמים אחרים, המעוררים מחלות אלו, שאי־נם קשורים באלרגיות).
הזרקת כמות קטנה ביותר של ה־חומר, שהאדם רגיש כלפיו, אל תוך גופו, מקטינה את רגישותו ומגבירת את כל התהליך של פירוק תאי־הפי־טום. כמות הזריקות שאדם רגיש זקוק לה, תלויה במידת רגישותו. לעיתים זריקה אחת מביאה להקלה תוך כ־15 דקות. לעיתים יש צורך בסדרת זריקות, בניתן זריקות הניתנות לפני עונת פרוץ האלרגיה. אך לפני הכל, על הרופא לקבוע למה אנו רגישים וכאן ממתינות לנו הפתעות רבות, ולא תמיד נעימות.

*

כ־70 אחוזים מנפגעי האלרגיה רגי־שים לאבק ביתי ולחרקי בית קטנים. אבק כזה מצטבר בכל חודשי ה־שנה, בעיקר בבתים הנמצאים באזור שפלת־החוף. כיוון שהרטיבות באזור זה מגיעה לעתים ל־85 אחוזים, מוצ־אים חרקים קטנים שאין אנו מסוגלים לראותם, את חדרי־השינה כמקום אי־דיאלי ביותר למחייתם. זאת גם משום שחרקים אלו ניזונים מנשירת תאים מתים מגופנו, כגון הקשקשים הנוש־רים מהשערות. אנשים הרגישים ל־אזורים היבשים של הארץ, כמו הנג־ב, המדבר וירושלים, אולם זאת בתנאי שהם סובלים אך ורק מאותם גורמים אלה, סובלים פחות ב־הגורמים ולא מגורמים נוספים. ה־צרה היא שרוב האנשים האלרגיים, רגישים ליותר מגורם אחד.

	גורם רגישות	כ-300,000 נפש־אוכלוסית רגישים לאלרגיות בישראל	תקופת השנה
	אבק ביתי, חרקים וחרקי אבק	200,000	כל השנה
	אבקת פריחת עשבים שונים	120,000	אפריל־מאי
	מחלת הקצרת	50,000	כל השנה
	אבקת פריחה של ברוש, זית, ערבה, צפצפה, אלון ואקליפטוס	כמה אלפים	ינואר־אוקטובר
	נשורת חתולים וכלבים	כמה אלפים	כל השנה
	פטריות	כמה אלפים	כל השנה
	עקיצות יתושים ודבורים	כמה אלפים	כל השנה

המספרים שבטבלה זו חופפים — סה"כ הסובלים מאלרגיות הוא כ־300 אלף

כ־40 אחוזים רגישים לפריחתם של מיני עשבים שונים, הפורחים בדרך כלל בחודשים אפריל ומאי, ובהם ה־יבלית, התירס, שבולת השועל הפר־אית, החיטה, עשב הגינות ועוד. יש מינים שונים של עשבים הפורחים בחודשים אוקטובר־נובמבר, כלענה וסרפד. מעטים יודעים כי בשבועות אלו הם סובלים מפריחתו של עץ הברוש המקשט את הרי ירושלים וה־מקיף את מרבית הפרדסים בארץ ולא מפריחת הפרדס עצמו, או עצי האורן החופים מפשט. כאשר פריחה זו מס־תיימת יתחילו לפרוח עצי הערבה, הצפצפה, האלונים, האקליפטוסים. לקראת חג השבועות, יפרח אחד ה־עצים המזיקים ביותר, אך אחד מגורמי הצרות העיקריים לאנשים רגישים, עץ הזית.
יש אנשים הרגישים לקבוצות שו־נות של פטריות, אפילו כאלה המו־פיעות על גבינות המצויות במקרר שלנו. תופעה זו, היא הוכחה נוספת כי החומרים המשפיעים עלינו נמצאים במעט בכל מקום באוויר, אפילו בתוך מקרר סגור, ולכן סיכויי ההימלטות מהם הם כמעט אפסיים.
יש המגיבים לתנשורת מגופם של חתולים וכלבים. לעיתים עוברות שנים עד שמתפתחת רגישות זו ואז מאוחר להחזיר את הגלגל אחורנית. אם תר־ציא את בעל־החיים מהבית, יקל הדבר עליך, אולם לא ימנע את הסבל לחלו־טין, שכן אין להמנע מפגישה מקרית עם כלבים וחתולים.
יש אנשים הרגישים לעקיצת דבו־רים או יתושים. על פי רוב הם מקב־לים פריחות קשות, אולם יש גם מק־רים קיצוניים, כפי שקרה לפני שנה בגליל העליון, כאשר אשה מתה מ־עקיצת דבורה. יש גם הסובלים מאלר־גיות שגורמיהן אינם ידועים.
הרגשתם של האנשים האלרגיים קשה יותר בעת שרב וזאת לא רק בפני שהחום מתיש ומהריף את רגי־שות הגוף, אלא מפני שרוחות השרב נושאות את אבקת הפריחה ומפזרות אותה בכמויות יותר גדולות למרחקים גדולים יותר ובכן כרימות כעל פני ה־אדמה שכבות פריחה שכבר שקעו. אם מזלנו משחק לנו כיד אחר השרב, נושבת רוח קרה ורטובה או שיורד גשם, הרי אבקת הפריחה שוקעת ואנו חשים הקלה עצומה.
האם נגזר עלינו איפוא לחיות תמיד עם אותה נטיה תורשתית לא סימפא־טית, מתוך השלמה כי בחודשים מסויימים בשנה, נסבול כתופעה אלרגית שתפריענו לנהל אורח חיים תקין? חלק מהתשובה טמון בשפטם האחרת. אם יודעים מתי מופיעה ה־רגישות האלרגית אצלנו, יוכל הרופא, בעזרת הזמן הנתון, לקבוע מקום יחסית את גורמיה. יתכן כי בעזרת טיפול חד־פעמי או כמה טיפולים קצ־רים, שיינתנו כל שנה, נוכל למנוע מאתנו את הסבל המיותר.
לגבי אלרגיות מסובכות יותר, זו קשורות במערכת כלי הנשימה וב־מחלת הקצרת, תוכל קביעת הרגישו־יות שלנו לעזור לנו להשיג לפחות הקלת הסבל גם הוראות לטיפול נכון, כדי שנחסוך מעצמנו אותו מצב חמור של הצטננויות קשות, מחלות דרכי הנשימה, ולעיתים אף היזדק־רות לדלקת ריאות.
בארצות־הברית ובאנגליה פועלת בשנים האחרונות מערכת, המזהה את התקרבותם של ענני פריחה אל מר־כזי אוכלוסיה. מערכת זו מורכבת מתחנות בקרה האוספות דגמים של החומרים בעדים באוויר, בעזרת דשו־ בזלים ודביקים, המועברים למעב־דות לניתוח הרכבם. תוצאות הבדי־קות מחורמות למרכז חיזוי, האוסף את המימצאים מרחבי המדינה, יחד עם תחזית הרוחות הצפויות באזורים שו־נים ותחזית מזג האוויר. כעבור זמן קצר ביותר, מפרסם מרכז החיזוי תח־זית על סוג אבקת הפריחה וכיוון תנועתה. תחזית זו משודרת דרך קבע ברוב תחנות הרדיו והטלוויזיה המקומיות ומאפשרת לאדם לפנות מיד לרופאו, כדי לקבל את הטיפול המונע או לפחות לתכנן את סדר יומו כך, שיהיה פחות פגיע לענני הפריחה.
בשנה שעברה הזהיר שרות החיזוי של אבק הפריחה באנגליה את תושבי לונדון שצפויה להם מתקפה של ענ־ני אבקת פריחה כבדים ויעץ להם לרדת למנהרות הרכבת התחתית בעת ,,ההתקפה". זו רק דוגמא אחת לתשו־מת הלב ההולכת וגוברת, שבעיית ה־אלרגיות זוכה לה במקומות שונים בע־ולם. אצלנו עדיין אין רכבת תחתית, אך גם אין שרות חיזוי שהפצתו היתה מביאה הקלה רבה לרבים מתוש־בי הארץ הסובלים מאלרגיות בכל שנה ושנה.

תעופה

3.25 מיליון חסכון שנתי — 350 ל"י פרס יעול

מאת רחל פרימור

מיכלית לתדלוק באוויר עוברת שיפוץ בעקבות הצעת ייעול שהוגשה ע"י עובד התעשייה האווירית.

כ־1,600 הצעות יעול, שהוגשו בשנה החולפת על־ידי עובדי ה־תעשייה האווירית, הביאו לחסכון של שלושה ורבע מיליון ל"י מכספי המפעל. מכלל הצעות ה־יעול שהוגשו, הופעלו 80 אחוז, ומגישיהם אף זכו בפרסי עידוד מטעם הנהלת המפעל.
מנהל עידוד שיפורי שיטות בתע־שיה האווירית, מר משה לוין, סבור כי שיטת הפעלת הצעות היעול היא מעין ,,תוהי" בין העובד והמפעל. ,,הפועל מציע שיפור בתהליכי העבו־דה והייצור ועל ידי כך מושגת אי־כות טובה יותר, חסכון בחומרים ובז־מן, בהגברת כמויות העבודה. ה־מפעל מצדו גומל לעובד על יוזמתו בפרס כספי, בצד הרגשתו האישית של בעל ההצעה, כי הצליח להביא לשינוי מועיל ולהשפיע על המערכת המקצועית והמינהלית, באופן שמג־בירה את הזדהותו של העובד.
בשנת 1974 הוגשו כעשרים הצעות יעול, על כל מאה עובדים בתעשיה האווירית. בכל חודש מטפל המשרד לעידוד שיפורי שיטות, בכ־200 הצ־עות יעול, כאשר ממוצע החסכון השנתי להצעה מגיע ל־4000 ל"י.
הצעות היעול שמגישים העובדים מהסקטורים השונים, מתייחסות לכל תחומי העבודה של התעשיה האווי־רית, החל מנושאים הקשורים ברכש ומלאי ועד לקוי הייצור של המטו־סים.

* *

בשל אופי פעילותה של התעשיה האווירית, יש חשיבות מרובה להצ־עות היעול, כאשר מדובר במטוסי חיל האויר, שם הצעת יעול אחת עשויה להגביר את כושרו המבצעי של מספר מערכות. לדוגמא, עובדי התעשייה האווירית גילו, כי מערכת ספק הכח של מטוס התידלוק ,,סטר־טוקרוזר", המקבלת הנעתה מטורבו־לר, נפגעת כתוצאה מרעידות חזקות בזמן הטיסה. תופעה זו גרמה ל־אבדן לחץ השמן במערכת ופגעה בשמישותה. אחד מעובדי אגף אביז־רים בחטיבת ברק מטוסים, הציע ל־החליף חלק מהצנורות הקשיחים ב־מערכת, שהורגו להיפגע, בצנורות גמישים ועל ידי כך לבלום את ה־רעידות ולמנוע התנתקות הצנרת. ה־זמן הנדרש לתיקון המוצע הוא שעות מעטות בלבד, לעומת עשרות השעות של קרקוע מטוס־המיכלית לאחר ש־מתגלית התקלה. על הצעת יעול זו זכה העובד בפרס כספי של 350 ל"י.
הבחינה העיקרית לבדיקת שמישו־תן של הצעות היעול, הינו פרק ה־זמן העובר מרגע הגשתה ועד להפע־לתה. הצעות אלו נבחנות על פי קריטריונים שונים, הנדסיים, כלכ־ליים, בטיחותיים ואחרים. לצורך בדיקת עשרות הצעות היעול המוג־שות, הוקם מערך מיוחד של מומ־חים המתכנס באופן קבוע. בכל מפ־על של התעשיה האווירית, בכל אגף ומחלקה, נמצא מהנדס או עובד ב־כיר אחר, אשר אחד מתפקידיו הוא להעריך ולהפעיל את הצעות היעול המאושרות ע"י הועדה.
עד כה הצטבר במשרד עידוד שי־פורי שיטות למעלה מ־12 אלף הצעות יעול המסודרות בקטלוג מיוחד, בו יכול להעזר כל גוף המפעלי בתעשייה האווירית המתלבט בהצעות מקצו־עיות.

טכנולוגיה

המושב "שעבר" את גב הנהג

מאת יהודה פרדיס

אחד מידידי, אורתופד לפי מק־צועו, סיפר זה לא כבר כי ל־,,משבר־הדלק" יש גם צד חיובי: ככל שקטן מספר־השעות שאדם מבלה ליד ההגה, כן פוחתים מיחושי־גוף שונים ומשונים — החל ב,,תנוחה מתה" בכפות הרגליים, וכלה ב,,צוואר קפוא".
אין אלה ממצאים חדשים, וכבר היו דברים מעולם: בראשית המאה הקודמת החלו אנשים להופיע בבתי־רפאות, כשהם מתלוננים על כאבי־מתניים, מיחושי־גב וכדומה. תחילה העלתה סברה כי מדובר בנגיף חדש — משום שהתופעה־המיחושים נתגלתה ממש בצורת מגיפה. אולם כעבור זמן־מה התברר, כי האשם הוא... מושב קדמי של מכונית־צנע קטנ־טנה, שנפוצה באותם ימים. מושב זה נבנה בצורה פרימיטיבית ביותר: מסגרת עשויה צינור־מתכת מכופף, ועליה בד מתוח. ברגע שהנהגים עברו למכוניות אחרות, פחתו ה־כאבים או נעלמו כליל!
כל עוד מדובר ב,,נהגים של שבת" — אנשים האוחזים בהגה רק חלק קטן מיום־עבודתם — אין המצב מדאיג: סוף־סוף, גופו של אדם הוא מערכת מכאנית גמישה ביותר, וקצת מאמץ ויציבה בלתי־נכונה אינם מש־אירים סימנים רציניים; אולם כאשר דנים בנהגים מקצועיים, או כל אדם שישיבתו ליד ההגה משתרעת על פני רבת ביממה — התמונה שונה לגמרי. כאן עלולים להיווצר לחצים ומתחים, השוברים את גבול יכולת־ההסתגלות של הגוף. במקרים חמו־רים, מגיע הדבר עד כדי נכות, זמ־נית או ממושכת, ולרוב עובר זמן ניכר, עד שהרופא מצליח לגלות את מקור־הרעה.
והאשם העיקרי הוא, כאמור, מושב־הנהג. במכוניות מתוכננות היטב, ני־תן להזיז את המושב לא רק קדימה ואחורה, אלא אף לשנות את זוויתו, ולפעמים ביותר ממישור אחד. לעומת זאת יש דגמי־מכוניות, שבהן הקדישו יותר מחשבה לייעול המערכת המכ־אנית, או לעיצוב מהודר — ו־לפעמים, על חשבון הארגונומיה (ה־מדע העוסק בקשר בין הגוף והוי לבין סביבתו הפיסית). דווקא בשטח זה אפשר ללמוד הרבה ממחקרים שנערכו בצבאות שונים — לפיתוח מושבים נוחים ו,,בריאים" יותר ל־טייסים, נהגי־טנקים ועוד. לשם כך נוטלים מידגם נרחב של אלפי אנ־שים בעלי מבנה גוף כשיר לשרות צבאי, ומעבדים לפיהם דגם של ,,גוף אידיאלי". במתכונת זאת בונים בו־בות עם פרקים ניידים, ומרכיבים בהן מכשירי־מדידה עדינים ורגישים במיוחד. אחר כך מושיבים את ה־בובות במושבים נסיוניים, ומודדים את ,,תגובות" האיברים שלהן תוך כדי נסיעה, טיסה וכדומה.
בשלב הבא, משכללים את המו־שבים המבטיחים ביותר, ומנסים בהם מתנדבים של בשר־ודם. בסופו של דבר, לאחר בחירת הדגם המתאים ביותר, מייצרים אותו בסדרות קט־נות, לניסוי. רק לאחר כל אלה, מקבל המושב את ,,תעודת הכשרות" הסופית שלו — לפעמים, רק כעבור שנים אחדות. אולם כל המאמץ הזה כדאי ומשתלם, משום שכך נחסכות רבבות שעות־עבודה, אשר קודם לכן בילו בתור לאורתופד.
מה שנכון לגבי מושבי־נהגים, טוב ויפה גם בשאר שטחים: אפילו כת־בניות שאינן מחייבות מאמץ גופני מכושר, קובלות לעתים קרובות על כאבים בשרירים — לרוב, משום שאין הן יודעות כיצד לשבת ישיבה מכושכת. לפעמים די לשנות את גובה המושב מעל לרצפה, או את מרחק־המשענת מן המושב, והבד־ל מורגשת הקלה רבה. אולם לרוב, אין מי שידריך בנושא זה, והמצב חמור במיוחד בבתי־הספר — בעיקר, ב־כיתות־היסוד: כאן ממשיכים לייצר כסאות שתוכננו לפני דור, בלי ל־התחשב בכך, שהילדים של ימינו רובם גבוהים במידה ניכרת מהוריהם לפני דור. התוצאה — ישיבה בלתי נכונה, כאבים ואי־יכולת להתרכז ב־נעשה בכיתה, ולעיתים — אף עיקום עמוד־השדרה, דבר הדורש טיפול אורתופדי, התעמלות מיוחדת, ולפע־מים גרוע מזה.
גם בבית אין ההורים מודעים ל־נקודה זאת, ובמקרים רבים מניחים לילדיהם להכין את השעורים, כשהם רכונים על המחברת ביציבה מעו־קמת, בלתי־נוחה ומנוונת. קצת הד־רכה לא תזיק גם כאן, אך באין גוף ציבורי או ממשלתי שיקדיש לכך את תשומת־הלב הראויה, קורה מה שקורה. כל רופא־ילדים יודע לספר על מקרים רבים של ,,ילדים עייפים עייפות כרונית", שמאחוריה מסתתרת ישיבה בתנוחה בלתי־נכונה. גם ה־בדיקות הרפואיות בלשכות־הגיוס מו־כיחות על תוצאות דומות, כפי שגר כתנו מסקר שנערך בנושא זה ל־אחרונה.
לאחר השרות הצבאי, הצעיר מג־שים את חלומו: הוא רוכש מכונית, גומא מרחקים ומקבל כדבר שמו כאליו, שלאחר נהיגה של שעתיים־שלוש יהיה רצוץ כולו. קצת יותר מחשבה על צורת־המושב ומידת ה־אמתו לגוף־הנהג, היתה משנה את התמונה.

מוקדי־הכאבים השכיחים ביותר, הבאים כתוצאה מישיבה בלתי־נכונה בשעת נהיגה ממושכת: 1. כאבים באזור העורף — בעיקר כתוצאה מן המאמץ לייצב את הראש, כאשר המושב מעביר זעזועים מן המנוע; 2. ישיבה בלתי־נכונה עלולה להכריח את הנהג, לאחוז בהגה בידיים מתוחות מדי, או מורמות מדי; 3. משענת שלא תוכננה כהלכה לא תתמוך כראוי בחוליות האמצעיות; 4. השרי־רים בקרבת עצם־העצה, מגיבים בצורה חריפה על זעזועים ורעידות; 5. שרירי־הירכיים (העליונים) כואבים, כאשר הדוושות אינן ממוקמות במר־חק הנכון; 6. גידים אלה סובלים במיוחד מזווית בלתי־נכונה של המו־שב, או ממושב שגבהו אינו מותאם לאורך־השוק; 7. דוושות הקבועות בזווית בלתי־נכונה מאמצות שרירים אלה, ואף גורמות עווית והתכווצויות.

מזרח אפריקה

"האח הגדול" של סומליה

מאת ג'יימס מקמנוס

ההפיכה הצבאית שהתחוללה ב־סומליה ב־21 באוקטובר 1969 שמה קץ לממשלה הדמוקרטית, הידועה באי־סדריה, שלשלה במדינה במשך תשע שנות עצמאותה והנהיגה שי־נויים מדיניים וכלכליים קיצוניים.
כעת, חמש שנים אחר ההפיכה, מתחיל נשיא סומליה, סיאד בארה לפרוש כנפיים לאור העניין הגובר ביחסיה הבינלאומיים של מדינתו, ב־שאיפותיה הטריטוריאליות ובמדיניות הפנים שלה. באחרונה הפכו זרקורי ההתעניינות אל מדינה זו, עקב פרשת חטיפת השגריר הצרפתי במוגדישו.
יציאתה של סומליה מקליפתה ב־שנה זו נעוצה בשתי סיבות עיקריות. בצורת קשה, שפקדה את המדינה, כילתה עדרי בקר שהיוו את עמוד השדרה של כלכלת הארץ והמיטה חרפת רעב על מיליון מתושביה, שהם כ־20 אחוז מכלל אוכלוסייתה. לאור זאת, נזקקת עתה סומליה לסיוע בינלאומי בממדים רחבים.
שנית, סומליה רגישה ביותר ל־האשמות שלפיהן הפכה לגרורה סוב־ייטית מאז שלוחה לה ברית־המועצות כמויות עצומות של נשק ומספר רב של יועצים.
באמצעות מועצת המהפיכה העליונה שהיא גוף צבאי טהור, הנהיג הנשיא סיאד במדינתו את המרכסיזם הסוב־ייטי וכל משרדי הממשלה מעוטרים בכרזות האומרות: ,,סוציאליזם מדעי הוא תשובתה של סומליה לבעיית הרעב".
ברית־המועצות הבטיחה להקים צבא סומלי מודרני, ומספר יועציה שם ניכר. על אף היותה מדינה מוסלמית משמשת סומליה מעין גשר בין אפ־ריקה השחורה לבין אפריקה הערבית, ולכן ברורה שאיפתה של ממשלת מוגדישו להראות לשתי קבוצות אלה כי היא אסירת תודה למוסקווה, אך אינה משועבדת לה.
שגרירות ברית־המועצות במוגדישו ידועה היטב, כי 1,500 עובדיה אינם חביבים במיוחד על אנשי סומליה. כאשר ביקרה בסומליה בשנה שעברה, קבוצת כדורגל סובייטית, הורתה ה־שגרירות לעובדיה להשתתף רק ב־אחד משלושת המשחקים שנערכו שם, מן תגרים נוכחותם של סובייטים רבים בכל אחד משלושת המשחקים אי־נעימויות. כבר קרה שסומלים דקרו איטלקי בחוצות מוגדישו לאחר ש־סברו כי הוא סובייטי.

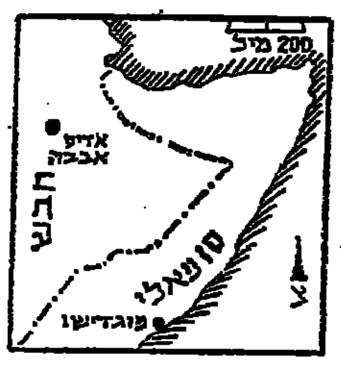

מפת סומאלי (למעלה) ונשיאה, הגנרל סיאד בארה (מימין)

הדבר קרה בעת הוצאתם להורג של עשרה כהני דת מוסלמים אשר טענו, כי הכרזת הממשלה בדבר מע־נק שוויון זכויות לנשים היא פעולה של היד האלילית של המרכסיזם. אותו יום התנגשו שני מטוסי ,,מיג" סובייטיים מעל מוגדישו וכמה בני־אדם נהרגו. היו שראו בכך אות מ־שמיים.
בענייני פנים פרצלת הממשלה ב־התלהבות רבה הנהיגה תכנית חירום, שלפיה יצאו 35,000 צעירים סובלים לאיזורים מרוחקים, כדי ללמד את התושבים הנבערים קרוא וכתוב. ה־מבצע גם מיועד ליצור קשר בין האוכלוסיה הכפרית והעירונית ולאפשר כינון מפלגה מדינית שתפיץ את רעיונות ,,הסוציאליזם המדעי".
קרוב לוודאי שמועצת המהפיכה ה־עליונה מתכוננת להקים מפלגה כלל־ארצית, ולא גוף מרוכז המורכב מ־עילית מצומצמת, המבוססת במידה רבה על פולחן האישיות של מנהיג המדינה. אכן, קשה להימלט מהרושם העוקב של סיאד בארה הנשקף מ־כרזות והמונות התלויות ברחובי מוג־דישו.
הבצורת הקשה והאידיאולוגיה ה־מהפכנית, הקטינו את הפער בין שתי קבוצות האוכלוסין העיקריות בסומליה, ה,,סאב" (חקלאים היושבים בעיקר בדרום) וה,,סמאלה" (רועי צאן ה־פזורים בשאר חלקי המדינה). ,,שב־טיות" היא כלה אסורה ברפובליקה הסוציאליסטית החדשה, אך הבעיה בעינה עומדת גם בחלוקת הייצוג במועצת המהפיכה העליונה.
עניין אחד שאינו מוטל בספק הוא השימוש שעשה הנשיא בצבאו. בארה מצהיר בגלוי, כי הוא נושא עיניו לאזור הצפוני בגבול קניה, לחבל אוגאדן באתיופיה ולסומליה הצרפתית השוכנה ליד מפרץ ג'יבוטי.
אולם גם אם תחליט המועצה להש־תמש בכוח לכיבוש השטחים הללו, תלויים הסומלים בראש ובראשונה בסובייטים. מספר כלי הנשק החדישים שברשות הצבא הסומלי אינו חשוב כלל ועיקר, כל עוד אין בקרב אנשי הצבא מי שיודע להפעילו בלי עזרת הסובייטים.
מוסקווה מקפידה על נייטרליות לגבי השאיפות הטריטוריאליות של סומליה, אך המצב נעשה קשה יותר עם סילוקו של קיסר אתיופיה וכינונו של משטר צבאי סוציאליסטי באדיס־אבבה.
הסומלים מקווים, כי המועצה ה־צבאית באתיופיה תיאות לדון עימם בקשר לעתיד חבל אוגאדן, המיושב כולו סומלים. האיבה הנושנה בין סומליה ואתיופיה עולה בהרבה על הקירבה הנוכחית שבין השקפותיהן הסוציאליסטיות.
בעיותיה הכלכליות של סומליה רבות מכדי שתוכל להרשות לעצמה לצאת למלחמה נגד שכנותיה. ה־בצורת הקשה אילצה את הממשלה לרתום את כל כוחותיה ליישוב אוכ־לוסיית הרועים שלה מחדש, דבר העולה בכסף רב. זו סיבה נוספת לחיפושי הנשיא אחר סיוע מבחוץ, בצורה מעמיק מבית את יסודות ה־סוציאליזם.

מכל מקום

ארכיאולוגיה

קרנות המזבח שנתגלו בתל-דן

מאת שאול הון

שרידים של כורי היתוך לתעשית כלי ברונזה נתגלו בתל-דן. בדיקה העלתה שהם מראשית תקופת המלוכה. גם ראשי מפוחים עשויים חרס נתגלו שם. חשיבותה של התגלית היא בכך, שזו הפעם הראשונה שהתגלתה בתל דן עדות מוחשית, לתעשית מתכת בתקופה הישראלית הקדומה.

העיר ליש, שהוא שמה הקודם של דן (שופטים י"ח, 29), ידועה עוד בתקופה קדומה כמרכז חשוב לתעשית מתכת. היא נזכרת בכתובות מארי, העיר הקדומה שעל נהר פרת, כמקום שאליו נשלח בדיל. אולם החפירות בתל דן מוכיחות שגם הישראלים הקדומים עסקו בכך.

החפירות בתל דן נערכות בשיטתיות זה כמה שנים בראשותו של פרופ' אברהם בירן, נשיא „היברו יוניון קולג'" בירושלים. הוא מולג בשכבת החפירות, בין האבנים שיש להן הופכין, חושף כל פעם משהו חדש.

בחשיפת תל דן משתתפים עם פרופ' בירן ארכיאולוגים מישראל ומארה"ב וכן כמה עשרות סטודנטים ומתנדבים. עד כה כבר הצליח פרופ' בירן למצוא בתל דן אישור ארכיאולוגי מוחשי לסיפור התנ"כי על ראשית פילוגה של ממלכת ישראל. ירבעם מרד במלכותו של שלמה ובחר בבית-אל ובדן כמרכזי פולחן, להניא את לב העם מהמקדש בירושלים.

כור החיתוך (מימין) ומזבח הקרנים שנחשפו בחפירות בתל דן

התנ"ך מספר, כי ירבעם הקים בשני המקומות האלה עגל זהב ובמה גדולה (מלכים א', י"ב 26—31). בעונות חפירה קודמות חשף פרופ' בירן בדן את מקום הבמה הזאת וגם את שער העיר. עתה נחשפה גם רצפת הבמה הזאת, בטבורה של חצר גדולה. מדרום לבמה החל גם בחשיפת מבנה גדול, שבאחת מפינותיו נתגלה מזבח קרנים, עשוי אבן גיר. מידותיו 40X40 ס"מ וגובהו עד קרניו 35 ס"מ.

אגוז מתבונן בהשוואות בממצא הארכיאולוגי המעניין ומבין לאשורו את הניב התנ"כי הקדום: „ויחזק בקרנות המזבח" (מלכים א' ב' 29). כך רצה יואב להינצל, בצל קדושתו של המזבח ואחיזה בקרנותיו, כשנתגלה כי הוא הצטרף אל הקושרים נגד המלך שלמה.

חשיפת הממצאים הללו היתה מעמד מרגש אפילו לארכיאולוגים, שאינם נוטים להתרגשות. לפתע כמו נמוגה חומת זמן של שלושת אלפים שנה ואתה ממשש במו ידיך תשמישי פולחן וחפצי יום יום, שאבותינו הקודמים השתמשו בימים ההם — ואתה מחזיק בזמן הזה.

במדרון המערבי חשפו החופרים מבנה ובו מדרגות ומיתקני מים מרוצפים. הוברר שזהו בית מעין, מבנה שלא נחשף עד כה דוגמתו בארץ ישראל, אבל נתגלה ביוון ובאסיה הקטנה. השנה נתגלתה כאן גם מערכת צנורות המים ותעלות האבן, שנועדו למשוך את מי המעין לתוך המבנה. תגלית זו היא כבר מתקופה מאוחרת מקודמותיה: היא שייכת למאה הראשונה לספירה, שהיא התקופה הרומית הקדומה.

עבודות החפירה והחישוף עומדות להתחדש בקרוב, לאחר שפרופ' בירן הוצרך לצאת לשם כך לארה"ב ולמרוזה בהשגת מימון להמשך העבודות. זה טיבן של חפירות ארכיאולוגיות, שהמלומדים נזקקים בהן לתרומות נדבנים. משהובטח התקציב הדרוש לחידוש החפירות יוסיפו החוקרים גם בעונה הקרובה לחשוף מבטני האדמה את סודותיו הכמוסים של תל דן.

אוסטרליה

אורי גלר מכופף מזלגות במלבורן

מאת יהודה סבוראי (מלבורן)

אורי גלר, הגיע לאוסטרליה. מודעות גדולות בעתונות הודיעו על הופעת אשף כיפוף המזלגות המדהים את העולם ומבדר את ההמונים.

בתחילה הגיע לסידני ומשם רואיין על ידי אחד הבדרנים הותיקים במלבורן, ארני סינקליר. בין שאר תעלוליו הצליח אורי גלר לצייר כמעט במדוייק ציור שסינקליר צייר באולפן וכן הצליח להזיז את מחוגיו של שעון הזהב היקר של המראיין.

השידור הועבר „חי" מן האולפן בסידני ואני, עבדכם, חזיתי במחזה וחשבתי בדיוק מה שאתם חושבים למקרא שורות אלה: שטויות במיץ עגבניות... תעלול מוצלח של בדרן בינלאומי. חשבתי כך עד... עד שקרה המקרה עם המזלגות במטבחי. ויאמר מיד: גם עכשיו קשה לי להאמין בכוחות על-טבעיים של אורי גלר ואני מנסה להסביר את כל הפרשה בדרך הטבע, כמקרה מוזר וכד'. ובכן, מעשה שהיה, כך היה:

לפני כשלושה שבועות נכנסתי יחד עם בני, אורי, לאחת מחנויות הכלבו — חנות של חברת „קולס" ורכשתי שני מזלגות. פשוט — זקוקים היינו לשני מזלגות חדשים וקנינו. המחיר היה סביר: 35 סנט המזלג — כלומר כ-2.30 ל"י. המזלגות מתוצרת יפאן.

לאחר שחזינו בהופעתו של גלר בטלוויזיה, הראה לי הבן את אחד המזלגות הנ"ל הנה יש בו כיפוף מוזר, שלא היה בו קודם. „בפעם הבאה — היזהר שלא לדרוך על המזלגות שלנו או לכופף אותם", אמרתי. התשובה היתה חדה וברורה: „לא נגעתי במזלג..." כעבור יומיים הפנה הבן את תשומת לבי לאותו מזלג-בן-„קולס". המזלג היה מכופף בכ-120 מעלות בזוית כהה. החלטנו לשים אותו על שולחן המטבח ולראות מה יתרחש. באותו ערב התכופף המזלג אט-אט — מבלי שנגענו בו ומבלי שכופפנו אותו קודם — תחילה ל-80 מעלות ואחר כך נטה בזוית חדה כלפי פנים.

לא יכולנו להאמין למראה עינינו. אמנם אי אפשר היה לראות את מהלך הכיפוף כי הדבר נעשה אט-אט, כמחוג השעה עם בוקר, אך לא היה ספק: המזלג מתכופף והולך. האטמוספרה היתה רגילה. לא היה באותו יום חום מיוחד, על אף שכאן, באוסטרליה, כעת קייץ.

טלפנתי לאחד מידידי הישראליים — אדם חדור כאיש רציני שיכול להעיד על שפיות דעתי: רמי קורנבלום, שליח מחלקת הנוער והחלוץ של הסוכנות היהודית. היה זה בשעה 10.30 בלילה — שעה שאינה יפה לטלפונים שלא לענין. הסברתי מה קרה. רמי צחק — וכעבור 10 דקות היה בביתי יחד עם אשתו ובתו. הם חזו במזלג המכופף, השתוממו למשמע הסיפור והאמינו למחזה. כעבור 20 דקות שוב הלכנו למטבח, להיפרד מן המזלג לאותו לילה. לא יכול היה להיות ספק: המזלג המשיך בהתכופפותו המדהימה. בהקלה ניכרת עזבו ידידי את ביתי.

(אגב: מזלג מס' 2 — שנקנה יחד עם מס' 1 — נשאר בריא ושלם, מונח על יד חברו — ישר ובלתי כיפוף.)

* * *

למחרת נטל הבן את המזלג המכופף עמו לבית הספר „הר הצופים", כדי להראות את הפלא לחבריו. הוא ידע מראש שאיש לא יאמין לו. בכל זאת הראה למי שהראה הבנים את המזלג בתא הסגור שבמסדרון, בו שומרים התלמידים את ספריהם. כאשר פתח הבן את התא, מצא את המזלג שבור, קצותיו כאילו שרופים קלות. המזלג נראה כאילו קצר יותר מבתחילה, אך לא נמצאה שום חתיכה שבורה...

וכאילו לא די בסיפור מסמר שיער זה, החל למחרת המזלג השני מתכופף אף הוא — באותה דרך, ובאותו מקום. בעת שאני כותב שורות אלה הוא מונח לפני — מכופף לחלוטין. אני נשבע שלא נגעתי בו ולא טיפלתי בו.

* * *

אתמול (יום ד') הופיע אורי גלר באולם בית העירייה הגדול במלבורן, לפני כ-2000 איש. הוא הופיע על הבמה, לבוש חולצת פסים רגילה — ללא שום גינוני טכס, ללא זרקורים, ללא מראיין או בדרן-מלווה. רק הוא והמיקרופון. והוא דיבר בפשטות — בלבביות ובגילוי לב גמור.

תחילה קרא לשלוש צעירות מבין הקהל. איני מניח כי הכיר אותן. הן רשמו על הלוח שמות צבעים. לא בכל המקרים הצליח לנחש מה שכתבו. אחר כך רשמה אחת מהן שם עיר. היא כתבה „תל אביב" וציירה מגן דוד. אורי לא הצליח לפתור את הדבר. אחר כך כתבה, משום מה, „ביאליסטוק" והוא ידע מה שכתבה.

בהמשך הערב הזיז לעיני הקהל את שעונו של מאן דהוא, אוסטרלי מבין הקהל. אחר כך ביקש ממי שיש לו שעון מקולקל להביאו לבמה. החל מירוץ של מאות אנשים אל הבמה שהביאו שעונים על גבי שעונים. גלר בחר בשני ילדים קטנים מבין הקהל — ושוב קשה להניח כי היו אלה משתפי פעולה מוכנים מראש — הם החזיקו בידיהם את השעונים המקולקלים, בעוד שאורי, יחד עם כל הקהל, „משביעים" את השעונים במלה אחת: „פעלו!". הקהל נתבקש להשביע את השעונים בלבו ואחר כך לצעוק בבת אחת „פעלו!". ייתכן כי השעונים נבהלו מן הרעש, אך עובדה נחרצת היא — כ-70% אחוז מן השעונים החלו פועלים. היו ביניהם כאלה שלפי עדות בעליהם לא פעלו זה עשר שנים ויותר. אין להניח כי גלר בחר לו מאתיים משתפי פעולה ויותר...

אחר כך החלה פרשת כיפוף המזלגות והמפתחות. שמרתי על מפתח מכוניתי בכיסי ולא העזתי להוציאו פן אצטרך ללכת הביתה ברגל...

את המזלג שלנו לקחנו אתנו להצגה. הראינו אותו לגלר והוא עצמו התפלא. נדמה לי שהוא אף התווכח במקצת, כשראה את המזלג בידי הבן. עוד לפני כן הוא אמר, אגב, שבניסויים שנעשו בארצות הברית נמצא, כי במזלגות שנשברו חסרה חתיכה ואין יודעים להיכן נעלמה...

איני מאמין בכוחותיו של אורי גלר. אבל מקרה המזלגות הכבים בלבי את הספק המרגיז: שמא יש בו בכל משהו? ואולי הניסויים בארצות הברית — על מחיקת סרטי ההקלטה של מחשבים במשרד ההגנה, על הניסויים ב„סטנפורד ריסרץ' אינסטיטיוט" וכל השאר אינם — כפי שחשבתי — תעלול — התלפאטיה, הכוחות החבויים של אנרגיה פסיכית, אינם אגדה? החזירו לי את אמונתי ב„טבעי"! וגם את 70 הסנט על שני מזלגות מכופפים...

נפאל

מס' 20 בשיירת פילי ההכתרה

מאת בריס מולין (קטמנדו)

מכל שליטי הממלכות המזרחיות, אשר נהרו לקטמנדו לרגל הכתרתו של מלך נפאל, שהתקיימה לא מכבר, לא הגיע אף שליט מאיזור כה מרוחק כממלכתו של ג'יגמה פאלבאר ביסטה.

בקרב הנפאלים הוא מוכר כראג'ה של מוסטאנג, ולפיכך הוא זכאי לרכב על הפיל ה-20 במספר בשיירת ההכתרה; בקרב הטיבטים הוא נחשב כמלכה ה-21 של לו.

מוסטאנג היא ממלכת-משנה זעירה של נפאל, האחד האזורים המעטים המיושבים של החבל השוכן מצפון להרי ההימלאיה והמבודד מן העולם החיצון ע"י הרי האנאפורנה והדאולגירי, המתנשאים לגובה של 8,900 מטר.

בהיותה כה מבודדת, נשארת מוסטאנג עד עצם היום הזה, שמורה זעירה של התרבות הטיבטית — אולי האחרונה עלי-אדמות. דריסת הרגל היחידה של העולם החיצון במקום זה, היתה הקמת הבסיס של סוכנות הביון האמריקנית, שממנו חדרו לוחמי הגרילה אל תוך טיבט.

על מנת להגיע לקטמנדו לטקס הכתרת המלך, נאלץ הראג'ה של מוסטאנג לעשות דרכו ברגל וברכיבה על גב סוס במשך כ-13 יום, עד אשר הגיע לכביש הקרוב ביותר, העובר ליד העיר פוחארה.

הראג'ה הוא גבר רחב-ממדים ועליז, בשנות הארבעים המאוחרות. שערו הארוך קלוע לצמה דקה, המלפפת את כתפו והוא נוהג לחבוש כובע לבד. השפה היחידה שבפיו, היא טיבטית. ממלכת מוסטאנג אוסרת את הכניסה לתחומה לנוכרים. לפיכך, ניתן לשוחח עם הראג'ה אך ורק בביקוריו הנדירים בעולם החיצון.

הרג'ה על מוסטנג

הוא מתאר את ממלכתו כעמק צחיח שרוב אוכלוסיתו, המונה כ-10,000 נפש, עוסקת בחקלאות. גובהו הרב של המקום (כ-4,000 מטרים מעל לפני הים) אינו מאפשר לתושביו לגדל אורז או תירס והגידולים העיקריים הם חיטה ואפונה. תנאי האיזור מאפשרים יבול חד-שנתי, וכשנה נבצל — סובלים התושבים חרפת רעב.

מבחינה חוקית, שייכת מוסטאנג לנפאל זה 100 שנה. אף על פי כן, אין הנפאלים מתערבים בענייניה הפנימיים של ממלכה זעירה זו ואינם מעניקים לה סיוע ממשלתי. עם זאת, סיפר הראג'ה, [illegible]. באחרונה בנו בארצו רשת השקיה, שבעזרתה אפשר כעת לגדל במקומות אחדים פירות — בעיקר מנגו — וירקות, זו הפעם הראשונה.

הבעייה העיקרית שעומדת בפני ממלכת מוסטאנג ב-20 השנים האחרונות, היא נוכחותם של כ-4,000 לוחמי גרילה שהגיעו ממזרח טיבט, בהנהגתם של ה„חאמפים" אשר נהגו, בשנות ה-60, לפשוט על טיבט מאזור זה. אין פלא בכך, שעובדה זו גרמה למתיחות רבה ביחסים שבין ממלכת מוסטאנג לבין טיבט החדשה.

הראג'ה רגיש מאוד לגבי נושא ה„חאמפים": „הם הגיעו לראשונה ב-1962, ותושבי המקום לא התנגדו להם משום שלא גרמו להם כל רע. לאחר מכן, הם החלו להילחם בינם לבין עצמם ופעם הרגו שישה סוחרי מלח מקומיים ופקיד נפאלי. דבר זה עורר את זעם התושבים ואנו דיווחנו על המצב לממשלת נפאל".

תגובת נפאל הגיעה באיחור רב, ורק אשתקד שלחה הממשלה למקום כוחות צבא, אשר הבריחו את ה„חאמפים" והרגו את מנהיגם. לדברי הראג'ה, אין עוד „חאמפים" בממלכתו.

כיצד השפיע כל זה על היחסים עם טיבט, שממנה מקבלת מוסטאנג את מלאי המלח שלה ואשר בתחומה רועים עדרי השוורים בעונת החורף?

„תמיד רעו עדרינו בטיבט תמורת תשלום", אמר הראג'ה, „אך בשנה שעברה ביקרתי בליקסה — ישוב טיבטי השוכן במרחק של יום רכיבה אחד ממוסטאנג — שוחחתי עם השלטונות, אשר אף לא הכירו את ה„חאמפים" וניאותו לאפשר לעדרינו לרעות בטיבט חינם אין כסף".

מדע

„מסוף חכם" בא לרחובות

מאת אהרן פריאל

בראשית, היתה הפקולטה לחקלאות ברחובות מחוברת למחשב האלקטרוני של האוניברסיטה העברית בירושלים באמצעות „מסוף טיפשי", שלא היה עצמאי במידה מספקת, לא היה מהיר די הצורך ולא היה מקיף כדי השבעת תיאבונם האינטלקטואלי של חוקרי ומדעני הפקולטה לחקלאות, שרצו לקבל מידע „לפתות בבהירות האור".

„המסוף הטיפשי", מסביר ד"ר יקיר פלסנר, מרצה בכיר במחלקה לכלכלה חקלאית בפקולטה לחקלאות ברחובות, המכהן גם כמנהל יחידת המחשב שם, „היה מוגבל בביצועים. הוא רק יכול לקרוא כרטיסים בקצב של 200 לדקה, ולהעביר באמצעות כבל טלפוני ישיר ובלעדי מרחובות לירושלים 2400 יחידות מידע בשניה".

החומר שאותו העביר „המסוף הטיפשי" מרחובות ליחידת המחשב האלקטרוני בירושלים עובד שם וחזר לרחובות, בכבל טלפון, בבהירות של 300 שורות בדקה, מודפס על גליונות נייר או מוקרן מעל מסך מכשיר טלוויזיה מיוחד.

אנשי יחידת המחשב האלקטרוני בפקולטה לחקלאות ברחובות, ובראשם ד"ר אמוץ עמיעד, סברו שיש מקום להקים מחשב „חכם" יותר ומהיר יותר, והוסיפו מערכת מחשב חדשה, שהעניקה ל„מסוף הטיפשי" הבקורי יותר „חכמה" והרבה יותר בהירות.

עתה מאפשרת המערכת החדשה הפעלה „בו זמנית" מכל יחידת-חיבור המצויה במשרדי הפקולטה לחקלאות ברחובות.

„יושב חוקר במחלקה כלשהי, ליד מכשיר הדומה למכונת כתיבה משוכללת. הוא מורה למחשב לעבד את הנתונים שבהם הוא מעונין, „המסוף החכם" מקבל את הבקשה, מעבירה לירושלים, ומייד, בשבריר שניה, משדרת התשובה מירושלים לחדרו של אותו חוקר. אם מחובר ליחידת החיבור המשנית מכשיר טלוויזיה, נראית התשובה מעל המסך. אם ירצה, יקבל את התשובה מודפסת", מסביר ד"ר פלסנר.

להלכה אין הגבלה במספר האנשים היכולים „להעביר" בו-זמנית את המחשב האלקטרוני בירושלים, מהמעבדה או מהמשרד הנמצא ברחובות. „כל הנדרש הוא חיבור מתאים", מסביר ד"ר פלסנר, שהוסיף כי מערכת מעין זו המצויה בפקולטה לחקלאות ברחובות אינה קיימת בשום מקום אחר בארץ.

„המסוף החכם" מאפשר הפעלה בו-זמנית על-ידי לקוחות שונים. מערכת זו פותחה ונבנתה על-ידי יצרן המחשב, מגדולי יצרני המחשבים, על פי תכנון של האוניברסיטה העברית.

„המערכת החדשה תחסוך זמן, כוח אדם, וכסף", אומר ד"ר פלסנר. לדבריו הפתיח החיבור בין „המסוף הטיפשי" ו„המסוף החכם" „את שיעור כסילותו של מה שאנו מכנים בדרך לצון „המסוף הטיפשי", והעניק בנוסף לכל היתרונות הסכנים של מהירות, היקף ובו-זמניות, גם יתרון נוסף — שני המחשבים יכולים עתה „לשוחח" זה עם זה בבהירות, כאילו היו מושב אחד, וזה יתרון עצום כשמדברים על מחשבים".

חפש את האשה

„חטפו" את פרס נובל

מאת ג'יורא שמיס

מריבות, קנאה, מלחמה צודקת, בעיה מוסרית — הגדרות כגון אלה ליוו בשבוע האחרון את צעדיו של הפיסיקאי האסטרונום פרד הויל.

בנאום שנשא באוניברסיטת מק-גיל בקוויבק האשים סר פרד את פרופסור אנתוני יואיש מקיימברידג', חתן פרס נובל לפיסיקה לשנת 1974 ואיש, הראשון שזכה כעוזר בפרס זה למחקרים בתחום האסטרונומיה, כי המחקרים שזיכוהו בפרס אינם שייכים לו וכי הם „נלקחו בגניבה" מאחת מתלמידות המחקר שלו.

פרופ' יואיש זכה בפרס נובל לפיסיקה יחד עם סר מרטין רייל, „האסטרונום המלכותי" האנגלי ומנהל מצפה הכוכבים של קיימברידג', בזכות גילוי סוג חדש של כוכבים הנקראים פולסארים.

כוכבים אלו רחוקים מאתנו מאות מיליוני שנות אור, הם כנראה בעלי מסה כבדה וצפופה ביותר ומשגרים אלינו אותות רדיו בתדירות קבועה ובדייקנות מדהימה, אם מפני שמשדרים בני-תרבויות הרבה יותר מפותחות מאשר, ואם מפני שמדובר בגלי-רדיו הנוצרים באורח בלתי-ידוע אי-שם בחלל.

אם טילים העומדים כיום לרשותנו יכולים להגיע עד גלקסית „אנדרומדה" כעבור 19 מיליארד שנה מיום צאתם לדרך, ואם יש ביקום כ-100 מיליון מערכות כוכבים הדומות לשביל החלב שבו אנו נמצאים, ובכל אחת מהן 100 מיליון כוכב, נראה כי אין סיכוי סביר להגיע, לפחות בתקופה הנראית לעין, לפולסארים, כדי לבדוק מי או מה משגר מהם גלי-רדיו. הדרך היחידה לבדוק שאלה זו היא ברדיו-טלסקופים ענקיים על-פני הארץ, או, כמתוכנן, במעבדות חלל משוכללות.

הויל סיפר בהרצאתו בקנדה, כי בשנת 1967 העסיק פרופ' יואיש במעבדתו תלמידת מחקר ושמה ג'וסלין בל, כיום ד"ר ברנל, והיא ריכזה את כל עבודות המחקר בעיקוב אחר גרמים שמיימיים השולחים גלי-רדיו [illegible].

ב-28 בנובמבר נתקלה לפתע במקור כוכבי, המשגר גלי-רדיו בתדירות קבועה מדי כמה חלקי שניה. היא טילפנה מיד אל פרופ' יואיש, שהיה אותה שעה בשיעור, ותגובתו הראשונה היתה, כי היא בוודאי טועה. אולם אחר הגיעו למעבדה שינה דעתו והחליט כי אם התופעה תחזור על עצמה ונראה שמדובר בתגלית חשובה ביותר באסטרונומיה המודרנית.

אסטרונום פרד הויל

חתן פרס אנתוני יואיש

פרופ' יואיש הטיל איפול כמלוא על התגלית שישה חודשים, ובמשך זמן זה עסקו לכמבה מדענים בניתוח תוצאות המחקר של ג'וסלין בל. כשפורסם גילוי כוכבי הפולסאר בעתון המדע „נייצ'ר", היו חתומים על המאמר לא פחות מחמשה מדענים.

לדברי הויל לא יעז שום מדען הצעיר במעבדות אלו להודות בסיפור המעשה, כחשש לעתידו ולמעמדו. בין שני הפרופסורים שזכו בפרס נובל הם בעלי השפעה רבה במימסד המדעי של אנגליה. אגב, הויל טוען, כי במעבדות הפיסיקה האסטרונומית של קיימברידג' גזילת תוצאות מחקרים מידי נשים היא שיטה.

פרופ' אנטוני יואיש אמר על האשמות הויל, כי הן „פרובוקאציה שאינני יכול למצוא לה כל הסבר". לדבריו, הוא התעניין כבר משנת 1964 באפשרות מציאותם של כוכבים המשגרים גלי-רדיו בתדירות קבועה, תופעה מקבילה לניצנוץ כוכבים רגילים. כדי לבצע מחקר זה תוכנן ונבנה בקיימברידג' רדיו-טלסקופ חדש, שהאנטנות שלו השתרעו על פני 16 דונם. המכשיר החל לעבוד בחודש יולי 1967, והנתונים הועברו לדפי-דיו מיוחדים, שאותם היה על ג'וסלין בל לבדוק מדי יום.

באוגוסט 1967 הבחינה ג'וסלין באות-רדיו יוצא דופן, קצר ביותר מכל אחר שנקלט מכוכבים הידועים כמשגרי אותות רדיו לא-סדירים. היא הפנתה את תשומת לבו של יואיש לתופעה, ושניהם החליטו לעקוב אחר מקור רדיו זה. לפי חישובם היה האות צפוי כדי תבנית, עד שספטמבר לא הצליחו הפרופסור והתלמידה לקלוט דבר, אולם בסוף החודש שוב נקלט אות-הרדיו המיסתורי והתופעה חזרה על עצמה עשרות פעמים.

בשלב זה החליט יואיש להביא למעבדה מכשיר הקלט ורושם גלי-רדיו בבהירות גדולה וב-28 בנובמבר נקלטו ששה גלי-רדיו בהפרש זמן של שניה אחת ביניהם. כמה ימים ישבו השניים צמודים למכשיר. תחילה חשבו כי את הגלים משדר אסטרונום, הצורך במחקרים דומים, אולם בדיקה מהירה שללה אפשרות זו. אחר-כך, נערכה בדיקה יסודית, והתחוור שהגלים באים בדייקנות של כיליונית השניה. „באמצע ינואר כבר יכולנו לקבוע כי גלי-הרדיו אינם באים מסביבת כדור-הארץ, כי אם ממקור מרוחק הרבה יותר. ואז פירסמנו את תוצאות המחקר", אמר פרופ' יואיש.

דבריו של יואיש לוקים בסתירה. תחילה הוא מציג את ג'וסלין בל כתלמידת מחקר שתפקידה לעקוב אחר רישומי המכשיר, ואחר-כך הוא מציגה כמדענית.

ד"ר ג'וסלין ברנל אינה מתרגשת מהמהומה הקולנית שהתחוללה סביבה. היא מעדיפה לעסוק בשלווה בעבודתה המדעית במחלקת חקר-החלל ב„יוניברסיטי קולג'" בלונדון, הרחק ממעבדתו של פרופ' יואיש, ולעתונאים ששאלו אותה לתגובתה ענתה: „אני חושבת, שסר פרד הויל הפריז בתאורו את הפרשה, ואינני יודעת מה גרם לו לעשות מעשה זה...".

תהילה ותלאות בסיבוב בני הזוג פאנוב בעולם

מאת צבי לביא, סופר „מעריב" בלונדון

לונדון בשבילנו — אומר רקדן הבלט ואלרי פאנוב — היא יותר מאשר סתם מרכז תרבותי. היא חשובה לנו במיוחד בגלל מסירותה למאבקנו".

מאות פועלי במה ואמני בהם, כרכבים תיכבים, חתמו בשמם על עצומות שתבעו את שיחרור המאבקים מבריה"מ, ואליהם הוסיף גם ראש הממשלה הרולד וילסון את קולו עד אשר נכנעה מוסקווה, ולו רק כדי לאפשר להקפת המחול של תיאטרון „בולשוי" לערוך בלונדון את הצגותיה בשלום.

המאבקים לא ישכחו זאת, ויש אומרים אפילו, כי התמיכה הלונדונית כה נציבה להם עד שבה יקבעו את מושבם, נוסח אמנים ישראליים ידועים כדניאל בארנבוים, אורי סגל, פנחס צוקרמן ויצחק פרלמן, שישראל היא להם מולדת אך לא מגורי קבע.

...יה הם רקדו שני קטעי ריקוד לפני מצלמות הטלוויזיה של הבי.בי.סי. בתכנית הקרויה „הצגת גאלה".

הם באו מוינה אחר סיבוב הופעות מוצלח בארה"ב, שנחל ביגל ימין והבהירים בריגל שמאל. קשה לחלץ מפיו של ואלרי פאנוב בן השלושים ושש תלונות על אמרגניו האמריקני עקבו לא מצאו שפה משותפת עד שנתגלה ביניהם סיכסוך חריף. הם יצאו לרקוד בתוך המערבי ומצאו את סדר יומם מופרע ומסודר.

כולו לא שיחק לו אחרי התופעות בלוס־אנג'לס וסאן פרנציסקו. רגלו נפצעה ובפילדלפיה רקד על רגל אחת במלוא מובנה המכאיב של המלה. בתקופה האחרונה שלו בלנינגרד לא יכול להתאמן כהלכה, ומשום כך חשובה לו כל שעה פנויה למלא את שחסר. אלא שבמסעות לא תמיד מבינים האמרגנים החדשים את הצורך המיוחד הזה.

„לא כל אחד מבין, שאנו במיוחד חייבים להימצא במיטב כושרנו וכוחנו", הוא אומר. הוא מבין היטב, שהפירסומת הבינלאומית אשר צברו כמאבקים בשלטונות בריה"מ היה כיקדמה נכבדה, אבל טוב אשף יחסי ציבור מערבי לא היה מתמיד כדי לקדם קריירות של אמנים כמותו. אבל האשראי הזה מחייב אותו ואת גאלינה לעבוד קשה שבעתיים.

„הסימפטיה האנושית הגל האהבה שליוו אותנו בבאנו מבריה"מ הולכים ונצלמים — הוא אומר. בבנות איננו רוצים רק סימפטיה. מעתה הכל תלוי בנו בלבד. אנו מבקשים כי האנשים יעריכו אותנו בגלל אמנותנו, וחובה עלינו להוכיח את עצמנו כדי לא לאכזב את מעריצינו. אם אנו ממהרים להופיע עתה, הרי זה כמפני ההרגשה שאסור לתת לקהל להמתין לנו זמן רב מדי".

ואלרי פאנוב צדק אולי לגבי הקהל האמריקני. לונדון, כמדומה, עדיין סובלת בנתח ים של רגשות בלפיהם. המופע בסלחייה הוסרט בתיאטרון „אולדוויץ'" לפני קהל מוזמנים נבחר, שבתוכו בלטו אמני צמרת שביתמו למאבק הפלאנים לישראל, והוקרן ביום ששי, לפרבה התלהבותם של רבבות צופים יהודים. הם רקדו את „ארלקין וקולומבינה" לפי כוריאוגרפיה של ואלרי פאנוב, וקטע מהדרכי לשונה, „הבצורה והחוליגאן", לפי מוסיקה של שוסטאקוביץ וכוריאוגרפיה של בוארסקי.

מבוחים שהוו בהופעה אומרים, כי ואלרי עלה על אשתו גלינה כרקדן ובשחקן מלוטש מן השורה הראשונה.

מבחנם הגדול מצפה להם בראשית מאי, כאשר יחזרו ללונדון לסיבוב הופעות חי, אשר כבר עתה קשה להשיג להם כרטיסים.

המאבקים בסעודיה ישפיעו

(סוף מעמוד 3)

ל־66 שנה, נמצאת גם סעודיה עם הרבית ל־51 שנים בעוד „העניה" בה, לוב, מתויקה ברזרבות ל־32 שנות הפקה), הרי תבריה קבוצת ב' (ובתן לעיראק כמות הרזרבות הגדולה ביותר — 44 שנים, אך לאיראן רק 28, לאלג'יריה 20 ואילו לונצואלה — 11 בלבד), שלהן אוכלוסיה ניכרת והכלכלה המסוגלת (ודקוקה) לספוג את ההכנסות ולהפכן להשקעות נושאות רווחים, וכן מדינות קבוצה ג' (אשר לרזרבות הנפט שלהן נמוכות — אינדונסיה: 22 שנה, ניגריה — 27) אשר אוכלוסייתן גדולה, כשצרכיות בהכנסה מירבית בטווח הקצר גם אם פירושה אובדן הכנסות בעתיד הרחוק יותר.

אלה מעוניינות למכור את כל אשר ביכולתן להפיק, ולהשקיע את הרווחים במיתוח כלכלי כך שכאשר תחול ירידה בהכנסות מנפט תחול השתקנה בכלכלה לתת את פירותיה והתלות בנפט כמקור הכנסה לא תהיה מוחלטת. מדינות אלה, כמובן, מעדיפות גם בשבירה רמת המחיר הגבוה העכשוי המבטיחות הכנסה מירבית, ומיד.

לאפשרות שלישית זו של הפקה מירבית אך עם הורדת המחירים לרמת 1970/71 מטיפה ארה"ב ואולי בלבד, בשלב זה.

בעוד במגעים עם מדינות אופ"ק בכלל, ואאופ"ק בפרט מדגישים דוברי ארה"ב את הרווחים הניכרים הצפויים לכייצאות הנפט בטווח הבינוני והארוך, הרי בהסברה פנימית, לקהל האמריקני עצמו, הדגש הוא כמובן על הטווח הקצר, שבו תחול ירידת מחירים קיצונית.

בעיית המחיר הגבוה בטווח הארוך איננה צריכה להטריד את אוהדי ארה"ב, טוענים המסבירים, שכן עד אז תוגשם תכנית „עצמאות" אשר כל־כולה צמצום צריכת האנרגיה ופיתוח אמצעים אלטרנטיביים אשר יעבירו את ארה"ב „על רגליה" וישימו קץ לתלותה במקורות אנרגיה זרים.

● נסיון שנכשל

נאומיו האחרונים של הנשיא פורד, ובהם שכללו איומים לשימוש בכוח נגד מדינות אופ"ק ובפרט הערביות — איומים אשר נתקבלו בזוזבי בירטול במערב אך הקימוץ שפתיים והאנה בסדיימת מצורת הערבי — אין ספק שהם חלק מהמסע המתופף שמטרתו להביא את מדינות אופ"ק להורדת מחירים ניכרת.

מהם הכלים שבאמצעותם יכולה ארה"ב לגרום למדינות אופ"ק להתאים את החלטותיהן לרצונה? במה היא יכולה לשכנע את נסיכי המפרץ או את חברות אופ"ק האחרות כי עליהן להוריד מחירים?

הנסיון הראשון היה במסע הסברה, הן של הד"ר קיסינג'ר והן של ביל סיימון, שר האוצר האמריקני, שמטרתו היתה לשכנע את הערבים כי מחירי הנפט הגבוהים יביאו להתמוטטות המערב וממילא להתמוטטות השוק לדלק.

נסיון זה נדחה מכל־וכל לא רק ע"י השיח' ימני, איש אמונו ויועצו המוכשר של המלך הסעודי, אלא גם ע"י אנשי נפט אחרים בעולם הערבי, אשר הסבירו כי הבעיה אינה של מחירי הנפט — עליתם יוכל המערב להתגבר — אלא של מניעת הצפת העולם התעשייתי ב„דולרים־של־דלק" ולמען מטרה זו הם מוכנים לשתף פעולה.

בעמדתם זו הם זוכים כאמור, לתמיכת מדינות אירופה ויפן. חוסר האחדות במחנה המערב מונע מקיסינג'ר למשמ את איומו שלא לשתף פעולה בכינון מנגנון ספיגת ההון כל עוד לא תחול ירידה משמעותית במחירי הדלק.

באשפתו של קיסינג'ר מצויים עדיין חיצים אחדים נוספים, אך דומה כי גם אלה קהה עקצם.

בכישור הדיפלומטי דומה שהאיום בהפסקת מאמצי התיווך בין ישראל לערבים, אשר נוצל בהצלחה מסויימת במאבק למיתון תנאי חרם הנפט ולבסוף להסרתו, אף הוא כאבד הודלך מעתמכתו; שכן הן הד"ר קיסינג'ר והן הערבים מודעים לאינטרס האמריקאי בהמשך הכריב ובהשגת הסדרים. הפסקת התיווך כ„עונש" למדינות ערב לא זו בלבד שאין להניח שהעולם הערבי שלאחר ועידת רבאט יתרשם במנה יותר על הבדיה, אלא שיהיה בה משום מכה חמורה לאינטרסים של ארה"ב עצמה באזור ותהיה בחזקת הלקאה עצמית.

● חלומות השאה

מכשיר נוסף אשר דומה שהד"ר קיסינג'ר ניסה לבחון בביקורו האחרון בבהוה"ת, היה פירוקו, לפחות החלקי, של אופ"ק. מאחר שאין ברשותו אמצעי שכנוע לגבי מדינות ערב, מבחן מכיר המדינה האמריקני את מאמציו כלפי מדינות אופ"ק הלא־ערביות, ובראש ובראשונה איראן.

השה הפרסי, עם חלומותיו ליצירת מעצמה עולמית אירנית אשר תהווה השפעתה העיקרי יהיה באוקינוס ההודי, (חלום הגורם גדור־שינה לא מעטים לגבי גנדי ושכניה) ועם מעיתו, כי זקוק הוא לנושאת מטוסים למימוש שאיפות גדולות אלה (וארה"ב היתה הספק היחידי למוצר זה בשוק העולמי) הפך למוקד הטפילות האמריקנית בנסיון ליצור פירוד בין מדינות אופ"ק, או לפחות להרחקת אירן מהן.

אך האמנם די בכך? האמנם די בהבטחת נושאת מטוסים והמטוסים לחימושה כדי להביא לפירוק אופ"ק? כל שנותר בידי ארה"ב, טוענים רבים, הוא הנשק הצבאי. האמנם תשתמש בו?

והנהתי שאלה זו לידיד, איש המעצמה האמריקנית לבטחון לאומי ומיועציו של הד"ר קיסינג'ר לעניני המזה"ת, ותשובתו היתה חד־משמעית: אין כל תוכנית, יהיו הנסיבות אשר יהיו, לשימוש בכוח צבאי גם אם יחודש חרם הנפט וגם אם יוכח כיעיל מבעבר. כל השמועות, והאיומים וההצהרות אינם אלא תרגילי דיפלומטיה, בחלקם מיועדים לתצרוכת פנימית, לקהל האמריקני, להוכיח שממשלתו ונשיאו החדש איתנים בדעתם לנקוט בכל צעד אפשרי כדי להקל את מצוקת המיתון המחמיר והולך, ובחלקם בחזקת „בלוני ניסוי" המיועדים לבחון את מידת אמינות האיום בלי מחשבה להוציאו לפועל.

לפיכך, אין להתייחס אליהם ברצינות רבה מדי ולא רק מסיבות מדיניות, אלא גם מסיבות טכניות. נסיון להשתלטות צבאית על שדות הנפט בסגנון האימפריאליזם של המאה התשע־עשרה יביא לפיצוצם ע"י בעליהם בטרם יהיה סיפק בידי מי למנוע זאת. אם אמנם תחול התערבות כלשהי — הזאת בנסיבות המודות בלבד — תהיה זו בוודאי בסגנון שנות החמישים של המאה הנוכחית, היינו פעילות השאית של הסי.איי.אי. המיועדת להפיל שליט זה או זה ולהעלות אחר במקומו.

● פייצל יכריע

יכולת התמרון הרבה של ערב הסעודית, בעלת מקורות הנפט הבצורים הדרישות הכלכליות הבוערות (יחסית), הופכת אותה למטרת אפשרית ראשונה. יתר על כן, הטבה הפוליטית הפנימית בממלכה זו יוצרת תנאים אידיאליים להתערבות תתרגא שכן בעוד השיח' ימני רב־ההשפעה תומך במדיניות הורדת מחירים בפרס ובמדיניות פרו־אמריקנית בכלל, בעיוהזה הן יותר גבית מאשר מתוך.

דומה כי לתוצאות המאבק בבירה הסעודית תהיה השפעה ניכרת על מחיר הנפט בשוק העולמי, על מידת העידוד להשקעה במקורות אלטרנטיביים לאנרגיה, על מידת תלותו של העולם התעשייתי ברצון הטוב הערבי ומכאן — על מידת בידודה המדיני של ישראל — ולא בטווח הקצר בלבד.

נמרוד נוביק

כשמשה דיין מהרהר בקול (א)

(סוף מעמוד 16)

ההתפתחויות השליליות שגרמה נוכחותנו לארכה?

בשלב מסויים בראיון אומר דיין כאילו המצרים תמיד זיהתו את החזרת החיים הנורמאליים לאזור התעלה. לאחר שצה"ל הגיע אליה, בנסיגת צה"ל מכל חצי־האי סיני, וכי דבר זה קרה רק לאחר שסאדאת נעשה נשיא מצרים. מכאן צריך להבין, כי בעוד שהשיקול הראשוני לא להתקרב אל התעלה היה לאפשר חיים נורמאליים לארכה, הרי לאחר שהתקרבנו אל קו המים, היתנו המצרים את החזרת החיים הנורמאליים בה בנסיגתנו המלאה מכל סיני, תנאי שישראל לא היתה חייבת להסכים לו.

אלא שתיאור זה של המצב איננו נכון. לפיו החל כביכול הדיון בהתרחקותנו מעל קו המים רק לאחר שסאדאת עלה לשלטון ולאחר שדיין הציע את ההסדר החלקי הראשון עם מצרים בשנת 1972. למעשה הנסיון הראשון להחזיר חיים נורמאליים לתעלה חל עוד בינואר 1968, עם תחילת פעולתו של ד"ר יארינג. הדבר המעניין הוא שהצעתו של יארינג, שנתקבלה על־ידי המצרים, לפתוח את התעלה לשיט, לא היתה מלווה כל תנאי מצרי כי נסורג את צבאותינו לאורך התעלה, אלא רק שנתרחק די הצורך לאפשר לכובדסים המצריים לפעול ללא הפרעה משני צידי התעלה.

ד"ר יארינג, שהוא דיפלומט מנוסה, גם ביקש לא ללוות את הצעתו בציפיות מרחיקות לכת, ולכן דיבר על פתיחת התעלה בשלב ראשון רק על מנת לחלץ מתוכה את האוניות שנמצאו בה ללא יכולת לצאת עקב המלחמה. ערי התעלה עדיין היו שלמות, מרבית האוכלוסיה חיתה בהן, ומרבית מתקני התעלה היו עדיין במצב שמיש.

זו היתה הזדמנות מצויינת לדיין, שביקש מראש לא להתקרב אל התעלה, להסכים להתרחק ממנה מעט על מנת שהחיים לאורכה ישובו לתקנם. אך לתרבה הפלא הוא התנגד לחלוטין למתווה זאת ותבע כי התעלה תיפתח רק בכיוון אחד, בכיוון דרום, על מנת להבטיח כי התעלה לא תפתח למעשה. כאשר ניסתה סירת המהנדסים המצרית, שיצאה לפי הסכם לבדוק את מצב המזוקנים בתעלה לפנות צפונה, היא נורתה על־ידי כוחותינו ברגע שהיטתה את חרטומה לכיוון האסור — כי לכך דיין כבר לא היה מוכן להסכים.

●

מה היתה החשיבות של החזרת חיי התעלה לתקנם, מבחינתה של ישראל?

על כך יודע דיין להשיב בפירוש רב. „אילו לא הגענו לסואץ... ואילו היתה נמשכת הנורמאליות של החיים באזור התעלה, עם שיט פתוח וחיים שוקקים בערים, זה היה משרת אותנו והיה לטובת ישראל... נורמאליות כזאת היתה משרתת את ענין השלום".

ובכן, מדוע לא הסכמנו מיד להצעתו של יארינג להתרחק מעט — דובר אז על ק"מ ספורים, חסרי כל משמעות מקטית — על מנת שתשוב נורמאליות זו לאזור התעלה? על כך משיב דיין: „זאת הציעה ישראל למצרים פעמים רבות בעבר (כך!): תפעילו את התעלה ותשקמו את ערי התעלה. אבל המצרים סירבו ושהם מסרבים".

איש לא מנע את ממשלת ישראל מהוראות לצה"ל להתרחק מספר ק"מ מהתעלה כאשר יארינג הציע זאת, ולהניח למצרים להחזירה לפעולה. אלא שישראל האמינה אז כי בלי הבטחות שיט ישראלי בתעלה אין לה עניין בפתיחתה, ובלא התחייבות פורמאלית מצד מצרים כי אכן תינתן זכות זו לישראל אין להסכים לכך בשום אופן.

דיין מודה, כי ישראל שגתה בהקשר זה אלא שאת כל שגיאותיה הוא ממקם, מבחינה כרונולוגית, כחמש שנים מאוחר יותר, בתקופה שבה העלה הוא את רעיונו בדבר הסדר חלקי. אז שגתה ישראל, לדעתו, בכך שלא הסכימה להתרחק עד המעברים ולא הסכימה להעביר כוחות מצריים אל מזרח התעלה. אז כבר הבין כי „אי־אפשר לרצות שהמצרים כן יפתחו את התעלה וכן ישקמו את הערים המצריות שלאורכה — ויעשו זאת בטווח התותחים של צה"ל ובלי שיהיה להם איזה כוח צבאי מצד המזרחי של התעלה להגן על התעלה ועל הערים ובלי שהערים המשוקמות יימצאו מחוץ לטווח האפקטיבי של התותחים".

כל זאת הבין דיין, לדבריו, כבר בשנת 1972. איננו רוצה לערער על קביעתו זו כי איננו יודע פרטים על דיוני הממשלה מאותה תקופה. אין ספק כי אילו נתקבלה גישה זו בממשלה אז, „יתכן כי מלחמת יום הכיפורים לא היתה פורצת", כדבריו של דיין. אולם לא קשה להוכיח כי על דעתו זו לא יצא דיין להיאבק בציבוריות הישראלית באותם ימים, וקל מאד להוכיח, כי מי שטען באותם הימים בגנות הקמת קו־בר־לב ובזכות ההסתלקות מקו המים שלאורך התעלה, על מנת לאפשר למצרים להקים מחדש את החיים הנורמאליים באזור, נחשב למתנגד מושבע של דיין והמדיניות.

אך בכל זאת חייבים אנו לשוב, במסגרת הבירור ההיסטורי, לשאלה מדוע כל החוכמה הזאת לא התגלתה עוד ב־1968, למרות שהמצרים ביקשו אז לאפשר להם לעשות בדיוק זאת — כלומר לתרום „לעניין השלום"? הלא דיין התנגד לעצם התקרבותנו לקו התעלה, מדוע לא היה מהיר לקפוץ על הצעותיו של יארינג על מנת למנוע אותן סכנות שכנראה הבחין בהן כבר אז?

שאלה זו אינה תיאורטית כלל, ויש לה משמעות מעשית מאד גם היום, שכן דיין מנסה באיזה שהוא אופן בראיון ליצור את הרושם, כי אילו יש משמעות מיוחדת לפרק הזמן שעבר מאז נכבשו שטחים מצריים בניגוד לדעתו ועד היום. אכבג, שאלת התעלה איננה שנויה עוד במחלוקת, לפחות מבחינתו של דיין, כי הוא מסכים כי התרחקותה של ישראל מן התעלה היתה לברכה אילו נעשתה בעבר, ואף עכשיו הוא מאמין כי הסתלקותו משם תתרום לעניין השלום. אך מה ביחס לרמת הגולן?

על כך משיב דיין: „אילו שאלו אותי: מפני שחשבת אז שטוב היה לישראל לא לכבוש את רמת הגולן ועכשיו אתה חושב שאז צדקת; ומפני שאתה חושב שאי־אפשר להפריד לטווח רחוק בין הסדרים עם מצרים והסדרים עם סוריה, האם אתה ממליץ שנרד מהרמה הסורית? לא! אני ממליץ לא לרדת!".

וכך נשארת שאלת התעלה בעינה למרות שמוסכם לכאורה, כי טוב לישראל להוסיף ולהתרחק ממנה. שהלא אם התרחקות ממנה אינה אפשרית בלי הסדר עם סוריה, והסדר עם סוריה אינו אפשרי, משמע שאנו נמשיך למנוע החזרת החיים הנורמאלים לאורך התעלה למרות שזה טוב לישראל היום, והיה טוב לישראל בעבר, ורק מתוך שישראל שגתה „שתי שגיאות" בעניין זה עדיין מצויים אנו לידה.

חלקו השני של המאמר יתפרסם ב„מעריב" של שבת בשבוע הבא

מתתיהו פלד

השואה בין עבר והווה

(סוף מעמוד 18)

המעבר בין הצורות „הקלאסיות" כביכול לבין הצורות הרצחניות הוא תיזכ — לעם ישראל ולגויים כאחד. אולם לא פחות חשוב הוא הזיכות על התגובה היהודית. הלא אנחנו יורשי התרבות שהוכחדה; איך עמדה תרבות זו בנסיון הקשה ביותר של מישטר טירור כזה הנאצי?

הצדיקים אלה הטוענים, שלבד מהתנגדות מזויינת, שבתנאי קיום היהודים באירופה לא יכלה להיות המונית (אם כי היתה רחבה בהרבה כאשר הציבור הרחב יודע), תרמה כל התנגדות יהודית את חלקה למכונת בירוקרטית שכוונתה רצח היהודים? בעלי דעה זו אינם מאשימים את המועצות היהודיות הראשונה — הם אומרים כי המיבנה הבירוקרטי של ה„יודנרטי" תאם בהכרח את המיבנה הנאצי שאותו שירת.

בתנאים אלה, אומר למשל החוקר הדגול ראול הילברג כארה"ב, ארגון נאות של הגיטאות על חיי תרבות ועזרה הדדית שבתוכם רק סייע לנאצים לנצל את כוח העבודה היהודי בטרם נרצחו היהודים כולם, ואילו אחרים, ואני בתוכם, טענו וטוענים, שיש משמעות מרחיקת־לכת להתנהגות היהודים, ועובדות הרצח לא צריכה להסיח את דעתנו ממנה.

אם נמצא, כי במרבית המקומות עמד הציבור היהודי מול ההשפלה והטירור שקדמו לרצח בהתנגדות פעילה בלתי־מזויינת שהתבטאה בהתארגנות, הברחת מזון, חיי סעד ותרבות, ועזרה הדדית — הרי פירוש הדבר הוא, שהעם היהודי אמנם נרצח, אך בעיקרו של דבר לא נשבר, אם כי נתגלו גם תופעות לא נעימות של שבר. אם נמצא כי זו המסקנה הכללית, הרי לדבר זה יש השלכות חשובות ביותר על עתיד עמנו, ואף על עתיד עמים אחרים.

* * *

היו בין משתתפי הכינוס, גם בין התוהרים וגם בין הקהל, יוצאי שואה רבים. השאלה שניסרה בוודאי בנפשם כבנפשם של האחרים היתה: האם יש סכנת חזרה אל מה שאירע?

גם בכך דנו כאשר נוהתו כבאת היהודים של הסובייטים, הערבים לקבוצות שונות בעולם החופשי. אין להתעלם מכך שאנו חיים בתקופה שבה פוגאת אפשריות. אין גם ספק בכך שהעם היהודי, הם שבגולה והם שבישראל, נתון בסכנה זו ולו רק משום שהקופתו העלתה כתונת, המסמלים המעוניינים במעשים מסוג זה.

השואה קרתה, מכאן שיכולה לשוב ולקרות. ואולם במישוואה המורכבת הזאת השתנה נתון אחד באורח חשוב: העם היהודי שונה כשהיה לפני כשלושים שנה. הן עצמאותו המדינית כאן, הן תחושתו הפוליטית בגולה, הן מידת אחדותו וכושר פעולתו מהווים גורם חדש.

תחושת הסכנה מוצדקת, אך עמה מוצדקת ומבוססת גם תחושת החלוטיות ההתנגדות לבהלה ולייאוש. מי שקורא לעם היהודי היום להתעורר נוכח הסכנה — חייב גם להביא בחשבון את הגורם החדש שנוצר מאז תמה השואה הזאת.

בוועת הכינוס בניו־יורק היתה להשמיע ולשמוע דברים על רקע הקהילה היהודית הגדולה בארה"ב ולאור דעת־הקהל הכללית שם. דבר זה חושב, ועתה הגיעה העת להרחיש עמוק, כאן ושם, לניהות של מאורע שהוא ללא ספק המרכזי בתולדותינו בעת החדשה, ויש לו נגיעה עמוקה בעתידנו הלאומי, ולא בעתיד עמנו בלבד.

בדין אמר יו"ר הכינוס, נתן רוטנשטרייך מהאוניברסיטה העברית, בדברי הסיכום שלו, שיש להעמיק בחקר משמעויות תרע השוא, שניצב באו לביטוי במאורעות גם בימים ההם וגם בזמן הזה.

יהודה באואר

מטולה עד אילת

מזל דגים...

שביקור ידיד הנהלת הסוכנות, פנחס ספיר, בחול המועד פסח בגליל, הזמין תו ראש המועצה המקומית במטולה, אסף גקל, לאכול ארוחת צהרים במלון „ארזים". ספיר התנצל באומרו, שכבר הבטיח לאכול ארוחת צהרים במשגב־עם. כשהבחין שמארחיו

לבו, לאחר שטרחו והכינו מאכלים מיוחדים סה, הסכים לפשרה: את המנה הראשונה — דגים ממולאים — יאכל במטולה ו„שאר ...יקוזי" במשגב־עם.

כשהגיע למשגב־עם, הופתע ספיר להיווכח, הכינו לו ארוחה על טהרת דגים. „מדוע ...קא דגים ?" — שאל.

הסביר לו מזכיר המשק צידי, שהתחבבו ...: „אמרו לנו בשמך, כי אתה אוכל ...נת רק דגים".

ספיר הכחיש מכל וכל. פתחו ב„חקירה", ...זה שמסר בשם ספיר, שהוא אוכל רק ...ים. הסתבר, כי כאשר הודיעו לאנשי משגב־עם על ביקורו במשק, אמרו להם, כי ...יר רוצה לסיים את הביקור בצהרים, כדי ...ספיק לאכול „פיש" בטבריה...

חשב לו מזכיר המשק צידי: למה לספיר ...זור לטבריה? נבין לו „פיש" בעצמנו...

פעם הראשונה...

...ין ה„סדרים" המרכזיים שנערכו ברחבי הארץ, בלט ה„סדר" לעולי בריה"מ, ש...רגן ע"י הועד הציבורי „גאולים", שבראשו ...בד הרב אברהם שר.

לבעלה משלוש מאות איש השתתפו ב„סדר" ..., שנערך בירושלים, כשלמרבית המשתתפים היה זה ה„סדר" הראשון בחייהם. חלק האורחים אף ציינו, שבפעם הראשונה הם ...כלים מצה בפסח.

...טקס של הדלקת נרות (חוג המצוות ש...בלו המשתתפים כשר), היו אף הם חידוש, ...ידר לאיד הסברון, בשפה הרוסית, של ... — דייר אברהם ברגר, איש ...חלקה לפיזיקה באוניברסיטה העברית.

...אך בכך לא תמה שורת ההפתעות. קריאת ...בע הקושיות מתוך ההגדה המתורגמת, ע"י ...ילדים, אשר לפני זמן קצר הובאו ...סבר קומוניסטים, הדליקה דמעות מעיני ...יים הנרגשים. הם ציינו כי הפסוק „בכל ...ר ודור, חייב אדם לראות את עצמו, כאילו ...יצא ממצרים", אינו זקוק לפירושים.

טובות השתיים...

במבצר המחולות המרכזי, שיערך השנה ביום העצמאות בחיפה, תשתתפנה שתי להקות מחול הולנדיות, שיגיעו במיוחד לאירוע זה לישראל.

סיפר מארגן התזיגות, שמואל ביאליק, מעירית חיפה:

הכוונה המקורית היתה לשתף השנה במבצר ססגוני זה לשחות להקה הולנדית אחת. אולם כשהוצעה ההזמנה הרשמית בענין זה להולנד התברר, כי בשל התעצמות ה... הרצון להיות נוכח ביום העצמאות בישראל, החל „ריב" בין הלהקות השונות, מי תצא להשתתף במבצר הדיפאי. תוצאה ה„ריב" היתה: בואן של שתי להקות במקום אחת...

ברוח הזמן...

בשכונה ירושלמית התפלאו לראות ביכיב אלה את אחד התושבים פושט יד.

הרהיב אחד השכנים עוז ושאלו: מה קרה לך, האם נתקפות בפרנסתך?

אל תדאג, השיב, אני סתם עושה... „האל־פורה".

„באלט" ו„קרוקודיל" בנמל אשקלון...

במהלך שביתת עובדי מחלקת הים בנמל הנפט של אשקלון, היו רגעים בהם התקשו קציני המשטרה, שעלו על סירות משמר החופים, לרדת לסוף דעתם של השובתים, בעת נסיונות קשירת המיכלית למעגן הנפט.

בתחילה השתמשו השובתים, כמו עובדי הקבלן והנהלת קצ"א, באותו גל קשר שהוא וכל ההוראות וההערות נשמעו באזני כל מי שאחז מכשיר בידו. אולם, כיוון שהם רצו להסוות את כוונותיהם, החלו להשתמש בקודים שהמציאו מדי לילה מחדש. הבריי... העובדים הפסיקו להקרא יגאל, בני ר גסים כי אם שמות כנלסון, נפוליון ובר כוכבא, או שמות דומים כאלה. גם הפעולות בים החלו להקרא בשמן, כגון לשוב למיכלית, לחסום את המעגן, או לגשת לגגת את הסירה הירידה. במקום זה החלו משתמשים בקודים, כגון „טנגו", „באלט" ו„קרוד" או „קרוקודיל".

מי שנקלע לאזור והתקרב למכשיר קשר פתוח, היה מסוגל לשמוע לפתע: „תגיד לנלסון שאנו עושים טנגו. כי המיכלית רוצה באלט והם שולחים אלינו קרוקודיל".

יש „גם" טיפול כזה...

לכבים כלכליים אשר התקשרו בחול המועד לשכת שר האוצר, נגרמו „דפי־קת לב". כאשר שאלו על מר יהושע רבי־נוביץ נאמר להם כי הוא נמצא ב... „טיפול שו־רש".

היו שחששו כי המדובר בגל חדש של העלאת מסים בביצוע של הג. אבן „טיפול שורש" של מר רבינוביץ מצבצות אבצבים כלכליים יסודיים.

אחר־כך התברר כי טיפול שורש הוא „גם"... ריפוי שיניים.

כנסייה לשם... קואופרציה...

בישיבה יסוד של המכון ללימודי עבודה וקואופרציה לארצות אמריקה הלטינית, שבה נבחר מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, כנשיא המכון, מסר מנהל המכון, מר א. ה... סקירה על פעולות המכון ועל קבוצות המשתלמים הבאות מארצות אמריקה הלטינית. תוך כך סיפר, שבין הקבוצות שהגיעו למכון ללימודי עבודה וקואופרציה, היתה גם... קבוצת כמרים.

שאלו כמה מן הנוכחים מה לכמרים ולקואופרציה... השיב להם ...: „בודאי לא. אולי יצרכו לבנות כנסיה חדשה, על בסיס קואופרטיבי ד"ר.

„בית פתוח" — בים המלח

פעמים בשנה מקיים מזכיר מועצת פועלי חיפה, אליעזר מולק, „בית פתוח" לידידים וחברים לעבודה לאיחולי חג: בראש השנה ובפסח. כך נהג גם השנה, לאחר בחג הראשון של פסח, עלו לביתו שעל הכרמל עשרות רבות של מוזמנים, לאחל לו ולבני ביתו חג־כשר.

ראש העירייה, חיים יוסף אלמוגי, „ניסה" רק פעם אחת לפתוח ביתו בפני מברכים בחג — חול מכן חייש כהר, כשהתברר לו, לדבריו, כי זה „איום נורא". כדי להתחמק השנה מכל זאת, הוא מצא „מפלט" ביומי החג בים המלח...

דיו בממון...

באחד „הסדרים" הגדולים הבחינו המסובים באמצע אמירת „דיינו" כי אחד המסובים הפסיק בשירתו ושוקע בהרהורים נוגים.

„מה קרה לך"? שאלוהו.

„אני פשוט מוכן להפסיק כאן" — השיב.

נתברר כי הוא סיים את הפסוק: „אילו נתן לנו את ממונם ולא נתן לנו את התורה — דיינו"...

העגלה במעלה/במורד ההר

בתהלום הרכות מועצת המפלגה של קופת חולים הכללית. בין ההנהלה לבין האופוזיציה מן „הליכוד", כאשר אלה האחרונים מנסים להציג תמונה שחורה על מצב הכספי הירידה ברמת השירות, ציטט חבר הנהלה המרכזית של ההסתדרות, עו"ד גדעון בן־ישראל, איש פרלמנט אנגלי, אשר הגדיר את ההבדל בין הממסד לאופוזיציה.

בעיני הממסד — אמר בן־ישראל — מצטיירת הפעולות כעגלה המתנהלת בכבדות במעלה ההר והאופוזיציה שמה מקלות בין הגלגלים ומפריעה להתקדמות. לעומת זאת בעיני האופוזיציה מצטיירת התמונה של עגלה המידרדרת ממעלה ההר אל עבר התהום והאופוזיציה, שמה מקלות בגלגלים על מנת לעצור בעד ההידרדרות...

צפונה ונגבה...!

בדברי ברכתו לרגל השלמת היסודות של שלב א' בקרית חב"ד, הנבנית בשכונת בן־גוריון (שיכון כנען) בצפת, סיפר רבה הראשי של צפת, הרב שמחה הכהן קפלן, כי בעת שנפגש עם ראש הממשלה המנוח, דוד בן־גוריון, ניסה להניעו לפעול גם לפיתוח הצפון — בנוסף לפעילותו הענפה של ב"ג למען פיתוח הנגב.

אמר הרב קפלן: „ידעתי שבן־גוריון הוא חובב תנ"ך, וטענתי באוזניו, שבכל מקום שמוזכרים בתנ"ך רוחות השמים, מופיע הצפון לפני הדרום: „צפון ודרום" ו„צפונה ונגבה". מדוע אם כן לא יוקדם פיתוח הצפון לפיתוח הדרום?"

דברים אלה, מסתבר, לא שיכנעו את ב"ג, אשר נענע בראשו לדברי הרב ופטר עצמו בתשובה באמרו: „גם הזרכם יבוא".

„עתה — הכריז הרב קפלן — דומה שהגיע סוף־סוף גם זמנו של הצפון לפיתוח ולקידום, ובכלל זה צפת, שאמנם פשטה צורה, אך טרם לבשה צורה חדשה"...

הרגע הנכון

מאת יהודה פרדיק

אין אנו מדברים כרגע אל בעלי המצלמות המשוכללות והיקרות, המצויידות בכל המיתקנים הטכניים של המקצוענים. אנו פונים אל בעל־המצלמה הממוצע, שיש לו מכשיר פשוט למדי — משהו בבחינת „מצלמת־טיולים" או „מצלמת יום־הולדת", שמחירה בוודאי אינו עולה על 200 או 300 ל"י. במכשירים כאלה אין אפשרויות רבות של שינוי מהירות־הצילום — כלומר, המצלם חייב להסתפק במהירות אחת (או לכל היותר, שתיים) קבועה מראש.

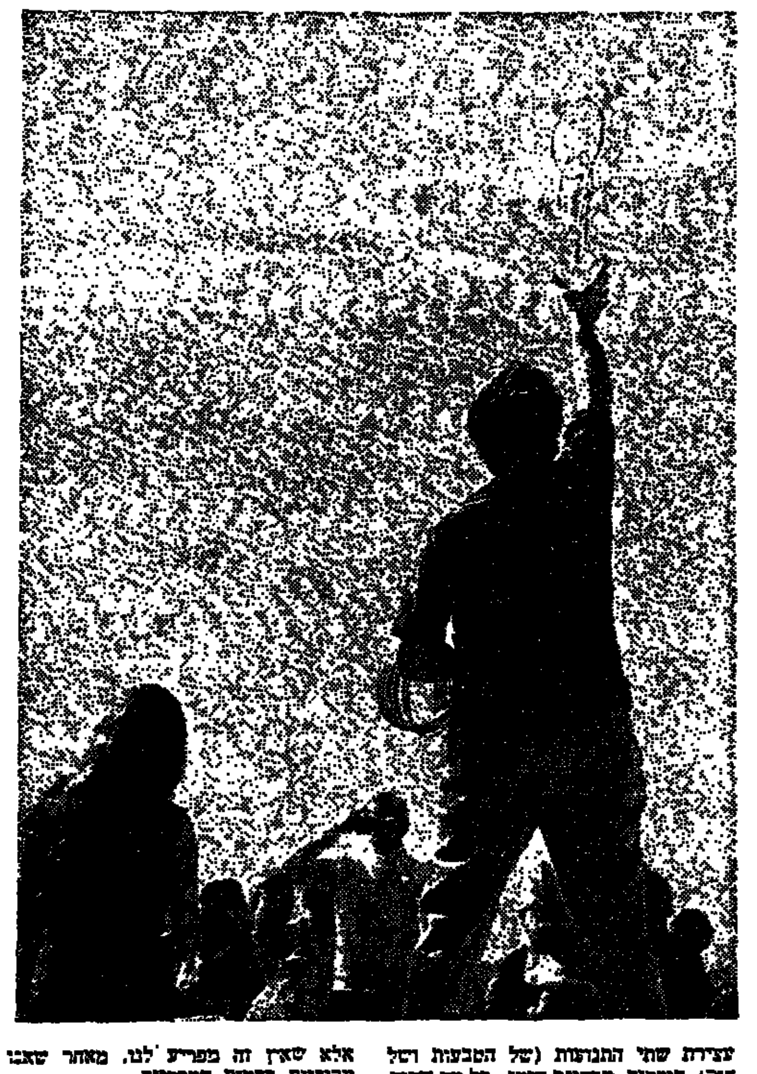

מהירות־הסגר במצלמות פשוטות נעה לרוב סביב מאית של שניה. הנסיון הוכיח כי אין די במאית זאת, כדי „להקפיא" תנועה מהירה. לדוגמה, אם נרצה לצלם ילד על נדנדה, או רוכב־אופניים, או כלב רץ, קרוב לוודאי שבסופו של דבר נקבל אמנם רקע ברור וחד, אך הדמות המרכזית מטושטשת למדי. הדבר בולט עוד יותר, כאשר מנסים לצלם עצם הנע במהירות של ממש — כגון מכונית נוסעת, כדור שנזרק בכיוון, וכדומה.

לכאורה נדמה, כי הצלם החובב חייב לעשות אחת מן השתיים: לנטוש את מצלמתו הפשוטה ולקנות יקרה ומשוכללת בהרבה, או לוותר כליל על נסיון לצלם עצמים נעים. כך גם הורגלנו מימי־סבא: לרוב אנו מבקשים מן המצולמים, שיעמדו יפה בשקט, ומי שבכל־זאת מנע להניע ספעף — דמו בראשו. לכן, הרבה מן התמונות הללו יוצאות כאולצות ו„קפואות".

תנועות ואתנחתות

עם זאת, קיימת אפשרות לצלם עצמים נעים, גם במצלמה פשוטה, שאין לה סגר מהיר. לשם כך עלינו לזכור, כי למעשה, מעט מאוד עצמים נעים כל הזמן באותה מהירות; אפילו מכונית דוהרת „זוקקת" רגעי האטה בשל כך — ולא כל שכן יצורים חיים. אם נתבונן בילדים משחקים, יראה לנו ברגע הראשון כאילו כולם נמצאים בתנועה מתמדת, כמעט עד לסיחרור־ראש. אולם במבט שני נגלה, כי למעשה מדובר כאן בשרשרת של תנועות מהירות, וביניהן אתנחתות קצרה. כן הדבר לגבי בעלי־חיים, ואף הכלבלב הזריז ביותר נעצר מפעם לפעם, ביחוד אם הוא מכוון את כיוון ריצתו.

כן הדבר גם במקרים רבים אחרים. בתמונה שלפנינו, היה נסיון לצלם „קוסם" להטוטן, שהתאמן בזריקת טבעות־ברזל משולבות. תנועותיו היו מהירות ביותר ובמשך רוב הזמן נראו הטבעות המעופפות באוויר כמעט פס מטושטש. אולם ברור, כי כל עצם הנזרק כלפי מעלה, חוזר ונופל ארצה, ובמסלול זה יש „נקודה מתה" — כאשר העצם בשיא־גובהו. במקרה זה, אותו חלקיק של שניה, גם הזרוע המושטת קפואה כמעט, כך ש־עצירת שתי התנועות (של הטבעות ושל היד) חופפות מבחינת הזמן. כל מה שהיה צריך לעשות — ללחוץ על כפתור המצלמה בדיוק ברגע הנכון. אז אין כל חשיבות, אם העדשה נפתחת לעשירית שניה, מאית, או אלפית (במקרה מסויים זה, בוצע הצילום במצלמה משוכללת מאוד, אך היה בה סרט בלתי־רגיש, כך שאי־אפשר היה לצלם במהירות רבה).

האצן ב„מחפש"...

תחבולה שונה לחלוטין מבוססת על דרך־מחשבה אחרת: לפעמים יש לפנינו תנועה מהירה בקצב אחיד, ואין לנו כל אפשרות לבחור ב„רגע נכון" של האתנחתה. לדוגמה, כאשר אנו רוצים לצלם אצן, הרץ במסלול. הוא יחלוף על פנינו במהירות רבה, ואילו עינינו רואות אותו בבירור, רק משום שאנו ממשיכים להפנות את ראשנו כל הזמן לעבר מוקד העניין — האצן. תוך כדי כך, כלל לא שמנו לב, כי במשך כל אותו זמן אין אנו מבחינים ברקע. אילו היינו מתפנים לבדוק זאת, היינו מגלים כי פרט לדמות הברורה, עינינו קולטות את הרקע כבדרך של פסים אופקיים מטושטשים למדי.

אלא שאין זה מפריע לנו, מאחר שאנו מרוכזים בדמות המרכזית.

משהו מעין זה אפשר לבצע גם בעזרת מצלמה: נמקד את הדמות הנעה ב„מחפש", שנייה או שתיים, בטרם ינוע האצן אל אותו קטע של הנוף, שם אנו רוצים לצלמו. נעקוב אחר הדמות הרצה, תוך כדי הזזה איטית ואחידה של כל המצלמה, בכיוון הריצה. למעשה, גרמנו בכך לשני דברים: מצד אחד, כל הרקע יוטשטש, ומצד שני, האצן יישאר כל הזמן באותו חלק של ה„מחפש" במצלמה, כך שרב הסיכוי שהוא יצולם חד וברור. כאשר הדמות מגיעה אל המקום הנכון, נלחץ על הכפתור, ולרוב, התוצאה תשביע את רצוננו — אפילו אם צילמנו במצלמה פשוטה, שאין לה מהירות־סגר מעבר ל־1/40 שנייה.

כדאי להתאמן בכך, ולצורך זה לא מוכרחים לבזבז מייד מטרים רבים של סרט יקר: כשם שבקליעה למטרה מתאמנים גם בכלי „ריק" — ללא תחמושת, כך אפשר להתאמן במצלמה שאין בה סרט. העיקר, לקבל את התחושה, את הדריכות הנחוצה, ואת יכולת ההחלטה של בחירת הרגע הנכון.

„שירי עצובים כגורל האשה הדרוזית"

(סוף מעמוד 17)

של הכבוד הפרנציסקני בנצרת, והיתה תלמידה דרוזית יחידה בין נערות מוסלמיות ונוצריות. „דבקותי בעדה ובמסורתה התחזקה. הרגשתי צורך לייצג את כל היפה והטוב בבנותיה. הייתי זקוקה לזה ולאמונה הדרוזית. הרבה יותר מאשר בבית. כשחזרתי הביתה, ניסיתי להפיץ את הלקח האישי שלי בקרב חברותי. אולי הצלחתי לסדוק את המסגרת הנוקשה של התא המשפחתי, אבל השמרנות עדיין שולטת בעדתנו. עצוב לי שהכל מסביב מתקדם ורק האשה הדרוזית כפותה בכבלי הפיגור והדעות הקדומות".

„בוכה אני עליך אשה", הוא שם אחד השירים בספרה של הייאם קבלן, ובו היא סופדת לאשה הדרוזית שחייה אינם חיים, היא כבלי־משחק בידי הגבר.

בוכה אני עליך אשה

בוכה אני על מצבה של אשה,
שאבדה בליל שתיקה,
ברגע של אהבה,
בלחיצ"ה.
אני, אדוני, איני יודעת דבר
לבד ממלותי החרוטות במחברת;
על מיסכן טביעות הצלי,
כדי שזו שתבוא אחרי
תדע שגם היא, האחרת,
תהיה לרמש בין כפלי העצמותיך.
אבל, אדוני,
האשה עד תמרוד,
ותשכח זמנים שחלפו,
תקטע לכבוד מעלה יותר
מקדושתך שלך...

דמות האב כשליט פטריארכלי מתרככת בתמונה שהייאם משיקה באביה איסמעיל, שבו היא רואה מפלט דרך לקידמת האשה הדרוזית. לאחר שהעז ושלח את בנותיו ללמוד, פיצו את התסגר שלוש בנות נוספות, הלומדות היום באוניברסיטת חיפה: „בזכות", אומרת הייאם, „שנולדתי בעוספיה. משום כפר דרוזי אחר עוד לא יצאו בנות לרכוש השכלה. התחלה היתה כאן, בבית אבא".

בבית משפחת קבלן מקיימים אורח־חיים „בזכות", הבכור כורת־דרת בקרב זקני הכפר: בנות הבית מסבות עם האב לשיחות גלויות־לב, מותר להן לקבל בביתן ידידים, ואיסמעיל קבלן קורא, בקורת־רוח, את שירי האהבה של בתו, שבהם מתגעת זכות האשה הדרוזית לאהוב כבהן הרוח: „לא רק לחלום בהקיץ על אהבה אסורה, אלא לבחור ולאהוב את בחיר לבי, ולא את בחירו של אבאי".

לביסופי השחרור של הייאם נודעות מיגבלות רצוניות: „כל זאת", היא אומרת, „בתנאי שאכבד את חובתי לביה ולעדה. אינני מרשה לעצמי להיסחף בחלומותי. כאשה דרוזית איני יכולה לקשור קשרי אהבה ונישואין מחוץ למסגרת העדה. ההתבוללות מסכנת את מעמד העדה ושלמותה".

בעוד כשבועיים תינשא המשוררת הצעירה לבחיר־לבה מוסטפא סאקר, בן עוספיה: „מוסטפא דומה לאבא", אומרת הייאם, „הוא בחור משכיל, וכשיגמור את שרותו הצבאי ילך ללמוד באוניברסיטה. הוא מרשה לי להמשיך, ואפילו לכתוב שירי אהבה, שאינם סבים עליו".

איסמעיל קבלן שיחרר את בנותיו מאזיקי המסורת השמרנית, אבל האשה הדרוזית, במעמדה התבלתי המשפחתי הנחות, מוסיפה לגלם את הפער ההרבותי בין שמרנותה של העדה ובין העולם המודרני הסובב אותה.

הייאם החלה לכתוב שירים בגיל תשע: „חודשים רבים הסתרתי אותם, עד שאחותי נדיה גילתה את סודי. יום אחד, הגיע אבי לחופשה הביתה. נדיה הראתה לו את אחד השירים. הוא התלהב, ומאז עודד והדריך אותי". את שירה הבוגר הראשון, „תפילה", חיברה הייאם בתיכון הפרנציסקני. השיר נכתב בעברית. המורה שיבחה את השיר, אך יעץ לה לכתוב בשפת־אמה, בערבית.

הייאם למדה שירה עברית, היא נוקבת בשמות משוררים עבריים הנערצים עליה, ופעם בפעם אף בוחנת את כוחה בחיבור שירים בעברית. „המורה בתיכון צדק", היא אומרת, „הכלים הערביים יוצאים היו הרגשות יותר. קל יותר להביע רגשות ומחשבות בשפת האם".

העברית בבית קבלן היא שפה שניה. איסמעיל, השולט בה ברהיטות, רכש אותה ואת גישתו ה„אוואנגארדית" לבעיית האשה הדרוזית בשנות שרותו הארוכות בצה"ל, במשטרת ישראל ובמשמר־הגבול.

איסמעיל קבלן מקבל את ברית העדה הדרוזית ומדינת ישראל, ברית שהבעה מן העדה יותר משישים חללים ועשרות נכים. רק אחר מבצע „קדש" נענתה הממשלה לפניית מנהיגי הדרוזים והחילה את חוק גיוס חובה על העדה, אך, הדרוזים הצטרפו לשורות צה"ל כמתנדבים עוד מימי מלחמת השחרור.

הכרוזים שפיזר הקאוקג'י בשנת 1947 בכפרי הר הדרוזים, בישרו שהיהודים שוחטים את הדרוזים, ואיסמעיל הגיע לגדוד הדרוזי שנשלח לארץ־ישראל והוצב בשפרעם. כשם יצא איסמעיל להקיף את סביבתם; ובתום שבעת ימי קרבות הגיעו לשפרעם נכבדי עוספיה ודלית אל־כרמל: „אז נודע לי, כי היהודים לא נגעו לרעה בדרוזים ולהיפך הסיגנו אותנו הסוריים".

איסמעיל נתלווה אל נכבדי הדרוזים לפגישה עם משה דיין בקרית־עמל (טבעון): „משה דיין ביקש שנפנה את שפרעם, על־מנת להקל על צה"ל לשחרר את הגליל המערבי. חזרתי לשפרעם ושכנעתי את הגדוד להתפנות. עברנו לפלכיה, ובצהרי יומם אחר־כך יצאה מכאן שיירת הבה שכבשה את פלכיה. הסיירה נעה באורות דולקים, ושני הגדודים קיימו את ההסכם־החשאי ביניהם, והנהו בירידת באוויר".

משנודע לסורים על הסתלקות הגדוד הדרוזי נכלאו רבים, ואיסמעיל ביניהם, ללבנון, שם גייס איסמעיל לוחמים בבני הר־הדרוזים, וחזר עמם לישראל. כך הוקמו שלוש פלוגות של יחידת המתנדבים הדרוזים הראשונה בצה"ל. מאז ועד פרישתו לגימלאות בשנת 1970 לא פשט איסמעיל מדיו. הוא שירת בגבולות ירדן, סוריה ומצרים, ונשא בדרגות בגבורות.

במלחמת ששת־הימים פקד איסמעיל על יחידת משמר־הגבול שנכנסה ראשונה לכפרי הדרוזים מג'דל שמס, בוקעתא ועין־קיניה ברמת־הגולן: „הורדתי את הדגל הסורי, הנפתי את דגל ישראל והתקבלתי את נכבדי הכפרים על כתב־הכניעה. ביקשתי מנכבדי מג'דל־שמס שיסלקו את סמרטוטי הכניעה הלבנים מחלונות הבתים. אמרתי להם: לא באנו לכבוש, אלא לשחרר".

הכפר היחיד ברמת־הגולן שסירב לחתום על כתב־הכניעה היה הכפר המוסלמי זעאורה ... באחת אל־זית בצלע החרמון: „נתתי להם אולטימטום של 24 שעות — להכרזת כניעה. היום ידבר שם נחו־האביב. לא הייתי מדגים את זכויותי, אילמלא הכוחתי, כי לא התכוון לסכם הנהת אבן־הפינה? כל מיני נכבדים ושייחים דרוזיים, צער אותי שלא התמגנתי".

„מילא, העיקר שיש לנו נחת מהבנות. נדיה גמרה תיכון, למדה שנה באוניברסיטה, נישאה, ועכשיו היא מורה באחד מבתי הספר בעוספיה. הייאם היא שדרנית־כתבנית מטעם המחלקה הערבית ב„קול־ישראל" בחיפה ומרצה בקורס לאחיות, לנשות הכפרים הדרוזיים".

בתו הרביעית נולדה לאיסמעיל כשהיה מפקד התחנה דיר־אל־בלח ברצועת עזה. אחר מבצע קדש. הוא ראה אותה, בראשונה, אחרי שיבוצו בסיני, וקרא לה סיני. עכשיו היא בת שבע־עשרה ולומדת בכתה י"א בתיכון „אורט" בעוספיה. ג'יהאד, בן שלוש־עשרה, הוא תלמיד התיכון העירוני א' בחיפה. הודיה בת שתים־עשרה והיא תלמידה כתה ז' בעוספיה. חוסאם, בן שמונה, לומד בכתה ב', ודים בת חמש, הולכת לגן: „כולם יקבלו אצלי השכלה", אומר איסמעיל. רק חלקה של הבת הבכורה נקפח. אילנה, בת עשרים ושלוש, לא נשלחה ללמוד בתיכון: „מוכנה", אומר איסמעיל, „הייתי עסוק חזק בבטחון. עוד לא התפנתי, לעבור את הקרה"...

אהרון דולב

דודי שמש וחשמל
אטמור
6 שנים אחריות
● לדוד אטמור ציפוי פנימי „פלסטו אפוקסי" העמיד בפני קורוזיה.
● לדוד אטמור בידוד פוליאוריטן יצוק המונע הפסדי חום ותוסף חשמל.
● דוד אטמור מוצר איכות נוסף של אטמור תעשיות ומחירו עממי.
● הקפד לרכוש דוד מחברה גדולה ובעלת מוניטין — חברת אטמור.

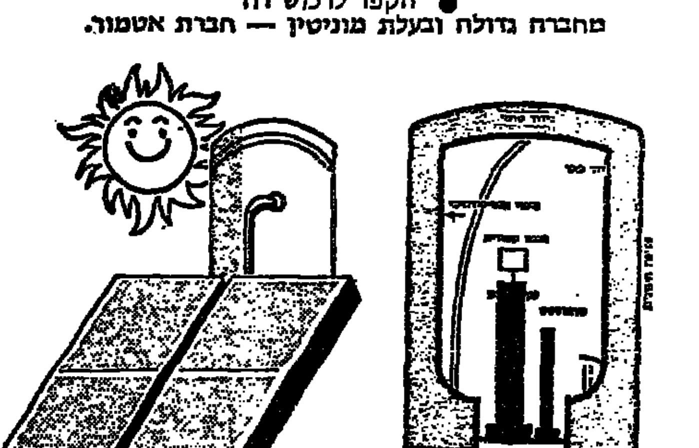

אטמור
תעשיות בע"מ
חברה בת של אטמור מזג אויר בע"מ.
ת"א, רח' פישמן מימון 16, טל. 228166.

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע

מופעי תיאטרון • בידור • מוסיקה

אגוד האמרגנים והמפיקים בישראל

התיאטרון יובל מציג: **שמעון ישראלי "אני יורד בגורדון"**
תל־אביב "בית־דור" הערב יום ו' 4.4 2 הצגות: 9.30—11.30 טלפון הקופה 263178
ת"א מועדון התיאטרון מחר מוצ"ש 5.4 ב־8.45 וביום ג' 8.4 ב־9.00
כרטיסים: "יוקי" ובקופת הגורדון טל. 230039

א. ברטון מציג: **הכל עובר חביבי** להיטי שנות החמישים בארץ ובעולם
ת"א "בית ארלוזורוב" הערב יום ו' 4.4 ב־10.00
ירושלים "בית העם" מחר מוצ"ש 5.4 ב־9.00
תל־אביב "בית־דור" יום ו' 11.4 ב־9, 11.30 ובמוצ"ש 12.4 ב־9.00
כרטיסים: "יוקי" ובמשרדים

תיאטרון יובל מציג: **חוה אלברשטיין ו"הגשרה"**
ת"א "צוותא" הערב יום ו' 4.4 ב־9.00
כרטיסים: "יוקי" ובמשרדים. טלפון הקופה 250156/7

מועדון התיאטרון ת"א • רח' מנדלי 7 • טל. 230039
הרביעיה חוזרת הערב 4.4 ב־9.30 וב־11.30 מחר מוצ"ש 5.4 ב־10.45
Lee עושה אנשים יפים
שמעון ישראלי מציג: "אני יורד בגורדון" מחר מוצ"ש 5.4 ב־8.45

נעם סמל מציג: **רבקה מיכאלי בשעות נוספות**
גבעתיים "שביט" הערב יום ו' 4.4 ב־9.30
אופקים. ת"א "בר שירה" מחר מוצ"ש 5.4 ב־9.30
תל־אביב "צוותא" מוצ"ש 12.4 ב־10.30

פסטיבל הפסטיבלים — הגשש החיוור
שתי הצגות מיוחדות במינן ערב יום העצמאות 15.4
ת"א "דקל" 9.30—12.00
כרטיסים "רוקוקו" ובמשרדים

אילנית — גדי יגיל בלווי תזמורת
באר־שבע "קרן" הערב יום ו' 4.4 ב־9.30
גבעתיים "הדר" יום ו' 11.4 ב־9.30

סדנת תיאטרון של התקוה: **אהבה ראשונה**
הצגה מוזיקלית מסיפורי עליות יהודי תימן לא"י משנת 1882
קרית ביאליק "סביון" הערב יום ו' 4.4 ב־9.30
ת"א "בית־החייל" מחר מוצ"ש 5.4 ב־8.30
הרצליה "היכל" יום ב' 8.4 ב־8.30

נעם סמל מציג: **יוסי בנאי פרצוף של צועני**
תל־אביב "צוותא" הערב יום ו' 4.4 בחצות
הצגה אחרונה בירושלים ירושלים התאן מחר מוצ"ש 5.4 ב־9.00

גבי עמרני איפה הכסף! (הקמצן)
גבעתיים "הדר" הערב יום ו' 4.4 ב־9.30 טלפון הקופה 723822
יפו "אלהמברה" מחר מוצ"ש 5.4 ב־9.15 טלפון הקופה 823457
עכו "גדעון" יום א' 6.4 ב־9.00
כרטיסים "רוקוקו" טל. 223663

הקוסם מארץ עוץ
הרצליה "היכל" היום יום ו' 4.4 ב־10.30 לפנה"צ
באר־שבע "גילת" מחר שבת 5.4 ב־10.30 לפנה"צ

יהורם גאון עם תזמורת בת 15 נגנים
תל־אביב "היכל התרבות" ערב העצמאות יום ג' 15.4
כרטיסים שנרכשו ל־2.4 יש להחליפם במשרד "רוקוקו" ובמשרדים בהם נרכשו הכרטיסים

זכור להזמין כרטיסים בטלפון בקופת התיאטרון בערב ההצגה

צוותא לתרבות מתקדמת

ליל שבת 4.4 — ב־9.00: חוה אלברשטיין והגשרה. בחצות: יוסי בנאי בתוכניתו: "פרצוף של צועני".
שבת 5.4 — ב־11.11 בבוקר: סדרה 11:11. מנהל מוסיקלי: נעם שריף. התזמורת הקאמרית הקיבוצית. מנצח: נעם שריף. התכנית: א. קורלי — קונצ'רטו גרוסו תג המולד. י.ס. באך — קנטטה מס' 53; פ. בן חיים — פסטורלה ווריאציות לקלרניית, נבל והתזמורת מיתרים; ו.א. מוצארט — סימפוניה מס' 27 בסול מג'ור ק. 199.
ב־4.30: שחקני החאן מציגים לילדים: "35 במאי".
מוצ"ש 5.4 — ב־8.00: אריק איינשטיין והצ'רצ'ילים ר' להקת תמוז. ב־10.30: זה הכל בינתיים.
יום א' 6.4 — ב־9.00: אמן הגיטרה הקלאסית מאיטליה מישמו נשברונג.
יום ב' 7.4 — ב־8.45: רשות השידור — מחלקת הדראמה בשיתוף עם מועדון צוותא. "היחודי האחרון" — מאת: יפה אליאך ואורי אסף. מישדר מיוחד ליום השואה. בשידור חי ממועדון צוותא. משתתפים: גילה אלמגור, יהודה אפרוני, שלמה בר שביט, יצחק חזקיה, יוסי פולק, רפאל קלצ'קין. במאי: הלל נאמן (הדלתות תנעלנה בשעה 8.45 בדיוק).
יום ג' 8.4 — ב־8.30: צוותא והתיאטרון הקאמרי מציגים: "מחוש קל" — שני מחזות מאת: ה. פינטר.

א. ברטון מציג: **הכל עובר חביבי**
להיטי שנות החמישים בארץ ובעולם
ת"א "בית־ארלוזורוב" הערב יום ו' 4.4 ב־10.00
ירושלים "בית־העם" מחר מוצ"ש 5.4 ב־9.00
תל־אביב "בית־דור" יום ו' 11.4 2 הצגות ב־9.30 וב־11.30 ובמוצ"ש 12.4 ב־9.00
תל־אביב "בית־ארלוזורוב" — ערב יום העצמאות יום ג' 15.4 2 הצגות ב־10.00 וב־12.00
כרטיסים: "יוקי" טל. 222445 וביתר המשרדים. טלפון המשרד: 456141

ערב משחקי חברה ★ בידור ★ ו...אווירה
שחק אותה עם מני פאר
במאב הנרי ה־8
הערב, יום ו', 2 הצגות ב־10.00 ובחצות. מוצ"ש ב־10.30
הרצליה פיתוח טל. להזמנות 938586.
מני פאר מרחיב את ההגדה ומחלק שפע מתנות לשבע השנים הרזות.

רני פלג מציג: ערב שירי **נבורי**
ג'ינדי ר'ויד להקת גאו
תל־אביב "בית־ליסין" הערב יום ו' 4.4 ב־11.30
כרטיסים: הדרן, קסטל, רוקוקו ובמשרדים. לחיילים בקופת בית ליסין, ויצמן 34 טל. 252691

התיאטרון הלאומי הבימה
הקיפת האפיפיור — מחר 5.4 • יום ג' 8.4; יום ד' 9.4 • מוצ"ש 12.4
מסע ארוך — מחר 5.4 • יום א' 6.4
על קלות דעת — בהבימרתף: הערב 4.4; באולם הקטן: יום ג' 8.4

התיאטרון הקאמרי תל אביב
קומדיה של טעויות — מוצ"ש 5.4 • יום א' 6.4
בכור הבכורות הזכה — יום ב' 8.4 • מוצ"ש 12.4
ה ש ח ף — 9.4 • 10.4 — ת. ירושלים
מיזוש על — יום ג' 8.4 צוותא

התיאטרון העירוני חיפה
בן הדוכבים — מחר 5.4 חיפה; יום א' 6.4 חיפה
ש י ק — אולם "בית־דור" תל־אביב מחר 5.4 (8.00—10.30); יום א' 6.4 ב־9.00
שרגא כהן — יום ד' 9.4 חיפה

"77" ביהודה 77 תל־אביב טל. 230000
מין... מין... מין... מביך, משחרר, מהנה...
הערב יום ששי: 10.00 ובחצות. מוצ"ש: 10.30
ישראל גוריון — בערב שירים גסים —
בתוכנית: "עומד לי על קצה הלשון"
מכירת כרטיסים בכל המשרדים ובערב במקום.

אלי צביאלי מציג:
GOLDEN GATE QUARTET USA
גולדן גייט
להקת הזמר הכושית הנפלאה מארה"ב בליווי תזמורת
מנחה אהוד מנור

תל־אביב היכל התרבות יום א' 6.4 ב־8.30
כרטיסים: יוקי (לאן) כבר דיזנגוף טלפון 222445 וביתר המשרדים.
קרית שמונה אולם "שניר" יום ד' 9.4 ב־8.30
ק־שמואל אולם אורי יום ה' 10.4
גבעתיים "שביט" יום ו' 11.4 ב־9
חיפה "שביט" מוצ"ש 12.4 ב־9
כרטיסים: נובה, מכבי, גרנר
המשרד: מועדון התיאטרון חיפה, טלפון 642542

שחקני החאן מציגים

ההצגות המיוחדות של העונה

"...אין זה נכון שבירושלים אי־אפשר לעשות תיאטרון, אפשר גם אפשר והוא מצויין". (מיכאל אוהד — "הארץ")

"משרתם של שני אדונים"
בימות דברים: "מזמן לא ראינו הצגה כל־כך מלוטשת מבריקה ומרעננת... זהו ערב שראוי להמליץ עליו בפני כל צופה ישראלי".
קרית־ים "נוגה" (א. לעם) יום א' 6.4 ב־8.30
תל־אביב "נחמני" יום ב' 8.4 ב־8.30 וביום ד' 9.4 ב־8.30
בית־קשת "בית־העם" יום א' 13.4 ב־8.30
אורים יום ד' 16.4 ב־9.00

"מילכוד 22"
הנר' אברש (במחזה) "מילכוד 22 אינו זקוק לגבורות כדי להצדיק אותנו על זכאותו".
ת"א "נחמני" מחר מוצ"ש 5.4 ב־8.30 וביום ה' 10.4 ב־8.30
בחאן הירושלמי מוצ"ש 12.4 ב־8.30
ת"א "נחמני" מוצ"ש 19.4 ב־8.30
בחאן הירושלמי יום ב' 21.4 ב־8.30 ובמוצ"ש 26.4 ב־8.30

לילדים: **"35 במאי"**
(או: דני רוכב לים הדרומי) עפ"י אריך קסטנר
דבורה נבגי (על המחזה) "...הצחוק והתגלגל של הילדים הוא ההמלצה הטובה ביותר לשחקני החאן המביאים תרומה חשובה לתיאטרון הילדים בארץ".
תל־אביב "צוותא" מחר שבת 5.4 ב־4.30 אחה"צ
בחאן הירושלמי יום ו' 11.4 ב־3.00 אחה"צ
ת"א "צוותא" שבת 12.4 4.30 אחה"צ

הקברט הטאטרי **"פשחולניק"**
מאת: רמי רוזן
מוסיקה: נפתלי וגנר
בהשתתפות: אהרון אלמוג, שבתאי קונורטי, עליזה רוזן, רחל שור, אלי דנקר
חיפה "בית רוטשילד" הערב יום ו' 4.4 ב־11.00
בחאן הירושלמי מחר מוצ"ש 5.4 ב־9.30 וביום ג' 8.4 ב־9.30 ובמוצ"ש 12.4 ב־9.30

נגני ג'ז דרושים להקמת להקה עבודה מידית
טלפון (03)748400

פסטיבל הזמר 1975
היכל־הספורט יד־אליהו, תל־אביב
הארוע המרכזי בערב יום העצמאות
שתי הצגות: ב־8.30 בערב וב־11.30 בלילה יום ג' 15.4.75

האירוע הבידורי הגדול ליל העצמאות ה־27 למדינת ישראל

ב־15.4.1975 ב"גן האורנים" גני התערוכה תל־אביב, באולם האירועים בשעה 10
יהודה ברקן מארח
יפה ירקוני ★ שלמה ארצי
ג'וקי ארקין ולהקת בנות הג'ז
משה נוי ותזמורת ה"דולפינים" שירקידו עד אור הבוקר
ארוחת ערב ★ שמפניה

הכרטיס מקנה זכות להשתתף בהגרלת פרסים: טלוויזיה של Metz סוף שבוע (זוגי) במלון "גרנד ביץ'" — ו"הקנטרי קלוב" בארוחה מלאה.
כרטיסים: במשרד "גן האורנים", יריד המזרח, שד' רוקח, טל. 472164 — 479324, ובמשרדי הכרטיסים "הדרך" ה"רוקוקו" ובערב המופע בקופת "גן אורנים".
תחבורה: קו 28 "דן" וקווים 533 — 526 "אגד". מוניות כבר דיזנגוף — זמנהוף.

קליף יפו — טל. 822171
ערב ערב פרט ליום א'
תוכנית ללא תקדים
★ TRIO FREDIANI — אקרובטים מסחררים מאיטליה
★ FRANKY FERER — להטוטן מקסים מהפיליפינים
★ MARTIN & STEFANY — רקדניות ערום מפריס
★ MARIA TOXEDO — חשפנית נועזת מפריס
★ OLA & BARBRO — אשפי אופניים משודיה
★ פופיק ארנון — הנחיה וקטעי קישור
בשבת תה מנחה ב־5.00

הגר מציגה: **זה הכל ענינים ענינים זה הכל**
יהונתן גפן
דני ליטני

הצגות ה־200
מחר מוצ"ש 5.4 צוותא ת"א בשעה 10.30 בערב
כרטיסים להשיג במשרדים ובערב ההצגה בקופה צוותא. טלפון 250156/7

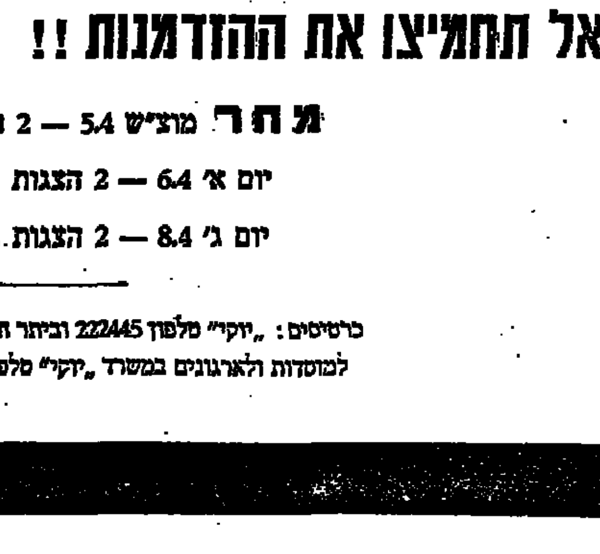

הגר מציגה: **אריק איינשטיין הצ'רצ'ילים בתוכניתם: סע לאט**
בחלקה הראשון של התוכנית תופיע **להקת תמוז**
מחר מוצאי שבת 5.4 צוותא בשעה 8.00 בערב
כרטיסים להשיג במשרדים ובערב ההצגה בקופה צוותא. טלפון 250156/7

הפסטיבל הבינלאומי למופעי אמנות הזירה

מיטב אמני הקרקס בעולם
70 משתתפים באהל הקרקס

ליד היכל הספורט, יד־אליהו, תל־אביב

אל תחמיצו את ההזדמנות !! בידור לכל המשפחה !!

מחר מוצ"ש 5.4 — 2 הצגות ב־7.15 וב־9.15
יום א' 6.4 — 2 הצגות ב־4.15 וב־8.15
יום ג' 8.4 — 2 הצגות ב־7.00 וב־9.15

כרטיסים: "יוקי" טלפון 222445 וביתר המשרדים ובקופת אוהל המופע.
למוסדות ולארגונים במשרד "יוקי" טלפון המשרד 286808, 286210.

גורגי פילם בע"מ מציגים:

במאי: גורגי עובדיה מפיק: שמואל אמיד צלם: ציון אברהמיאן מוסיקה: ניסים סרוסי
עריכה: שמואל ארגוב תפאורה: אהובי קורדובאלה

סינרמה
במוצאי שבת בשתי ההצגות יופיעו אישית הזמר־כוכב ניסים סרוסי ולהקתו

שבוע 3	ירושלים „רון"	חיפה „עצמון"	באר־שבע „חן"
	פ"ת „שלום"	חולון „רינה"	ר"ג „אורדע"
			נתניה „שרון"

DRIVE-IN CINEMA TEL-AVIV

קולנוע דרייב־אין ת"א טל. 477177

בשעה 7.00
לואי דה־פינס
בקומדיה הנהדרת לכל המשפחה
„הנשמור בניו־יורק"

בשעה 9.30
איב מונטאן
בסרטו החדש של הבמאי קוסטה גבראס („Z")
„האמריקאי"
(פרס האוסקר הצרפתי)
מוסיקה מיקיס תיאודורקיס

במוצאי שבת 5.4 בחצות
הקומדיה הסקסית
„התופעה המטורפת"

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת ת"א
מועדון בר מינן
פתיחה חגיגית של המועדון
תתקיים ביום ו' 4.4.75
בשעה 21.00
במועדון תקליטיה עשירה
האוירה אינטימית
בהנות
שלמה ארצי
בהופעת בכורה
אחרי האירוויזיון
בליווי תזמורת
עונות השנה
•
באודיטוריום בר־שידה
ביום ו' 4.4.75
בשעות 22.00, 24.00
יוקרן סרט מעולה
במוצ"ש 5.4.75
בשעה 21.30
רבקה מיכאלי
בתכנית
שעות נוספות

השבוע בבתי הקולנוע

תל־אביב

במוצאי שבת: 7.15, 9.30
בימי חול: 4.30, 7.15, 9.30

...ד': צ'רלסון: הסמון שבוע 10 גמל הקופה 1975

...ורדן: אב"ג סוכנקיס סיגרים קטנים

...ודלי: ג'אן יאנ התשודה

...לנבי: 7.00, 9.30 שבוע 6 נסמבי הגדול

...אר: שבוע 5 מייר רויאר ...רל גבורה לי... את האף

...יהודה: 6.15, 9.15 שבוע 3 ...י והגאוני למבדל הגלוס

...ורדן: ליזה במנוני סבי אשה לבגידה

...גת: שבוע 12 ואחרון סקס כשונגע

...דקל: 6.00, 9.00 שבוע 3 ...ברון אוליבר

...ייב אין: 7.00 — השוטר ניו־יורק 9.30 — האמריקאי ...צות — התופעה המטורפת

...הוד: שבוע 4 רוג'ר מור האיש בעל אקדח הזהב

...זהר: 7.15, 9.15 שבוע 3 ...ארם התותחי בודד בבר

...שיר: הכרם חיוני תשוקה סוערת

...זמיר: שבוע 4 ואחרון הדיוטשית דוהרת שוב

...מור: שבוע 5 צ'ילי צ'אלין המכונה לזהב

...וברבי: 7.00, 9.30 שבוע 5 ...ק ביטסטון ברובם הסיני

...פיס: שבוע 4 בבכורה ארצית ...יב מונטאן האמריקאי

מרכז: כרם הקרמה איש הזקם

מתמיד: כום האריס המלך בצבור

...ריון: שבוע 3 סנתונר בות ...דורי של בנבה הלהבה

סינמה 1: בכורה ארצית ...רות נקבות סמודרנים זכרים

סינמה 2: 6, 8, 10 שבוע 4 ...תשוכלית רשמה תשוקה

...רבה: שבוע 3 נסים סרוסי ...ליה פרידלנד יום הדין

...אר: הצגת בכורה ארצית ...לן ריאלו שרידים של קרח

...ריו: שבוע 3 בכורה ארצית ...ק ביטסטון הפרס המעורער

...מזן: 6.00, 9.00 ליב אולמן המורות מגדי נשואין

רמת־אביב: ג'ין הקמן השיחה

תכלת: שבוע 7 מבוהרי האורדבוים

...ל־אביב: 6.15, 9.15 שבוע 3 ...גל ביטון והמבדל הלוהט

...אל: הצגה בכורה ארצית המתפרכות

יפו

...גבה: 7, 9.15 שבוע 2 ...ם ההורכי הכניבה לגן עדן

...ל: 7.15, 9.30 שבוע 2 הגרם התרבי מבריבות דיי

בת־ים

בשעות: 7.15, 9.30

...רוקים: ריצ'רד האריס באברבאנש

...תיב: שבוע 3 7.00, 9.30 ...ביפילאוס של תיק אדומה

...כוח: האידיום

...רמת־הכובשה: רומי שניידר יתומים בסמבה

רמת־יוסף: שבוע 2 ... שודרות לי 5 ברגשים

חולון

בשעות: 7.15, 9.30

ארמון: הבשאלה שבלב

...ל: שבוע 3 רוני הוואהר אמריקן גראפיטי

...גפי: שבוע 2 ...ליום נולר הברגלים

...: 7.30, 9.30 הכרם התורכי הבודד

...: שבוע 3, דליה פרידלנד ...נסים סרוסי יום הדין

חיפה

במוצאי שבת: 6.45, 9.00
בימי חול: 4.00, 6.45, 9.00

אורה: 6.00, 9.00 שבוע 2 טי דונותי המבדל הלוהט

אורלי: שבוע 4 ג'ק למון מרלין כונרו חכים ומקים

אמפי־תיאטרון: שבוע 2 ג'ימס קאן המשטרה המתוללת

ארמון: שבוע 4 רוג'ר מור האיש בעל אקדח הזהב

בית רוטשילד: 20.00 עודד קוטלר שלושה יפים הילד

גלי־אור: אורסולה אנדרס הקוהרטות האהרונה

חן: ז'אן קארלו ג'אניני סקס כשונגע

כרמל גנים: שבוע 2 זכאי ואזוב

מירון: מאלד הם המזג

עצמון: שבוע 2 דליה פרידלנד נסים סרוסי יום הדין

פאר: הורכט בוכהולץ נשר המלפוף

רון: 6.00—9.00 ג'ולי אנדריוס שבוע 2 צלילי המוסיקה

שבים: אליוט גולד דונלד סטרלנד מרגלים

סמטר (נוה שאנן): צ'רלסון הסמון גמל הקופה 1975

בית ת, הדר (נוה שאנן): הנרי מונרה ים לפני הכניסה

בית העם (ק. חיים): 6.30, 8.45 יול ברינר, הנרי פונדה הנחש

היובל (קרית חיים): בלדריה

סביון (ק. ביאליק): 7.00, 9.15 לי מרווין איש המנוסה

ציון (ק. ים): 6.45 ז'אן פול בלמונדו הרפתקאות במכסיקו

זהר (קרית מבטן): 6.30, 9.00 גע למנו, גלליים מיולס אהרונפי

יובל־אור (קרית מבטן): 6.30, 9 הלמוט ברגר הפרפר המצבוע

קרית־שמונה

הרמון: 6.00, 8.15 שמי הוא שנגאי בד

שניר: 6.45, 9.00 סמי דיוק יורשת במלכודת

פרדס־חנה

דקל: 7.00, 9.00 לנרו בוזנקה ליל הכלולות של דייר דניאלי

רעננה

אורות: 7.00, 9.00 אל פאצ'ינו סרפיקו

נתניה

אסתר: 5.00, 7.00, 9.15 הכרם הצדתתי במאיקה

שרון: 7.00, 9.15 פול ניומן קיד וקסירי

הרצליה

דגניה: 7.00, 9.00 קלאופטרה גונס

דוד: 7.00, 9.15 לנרו בוזנקה בוזנקה במבטה

תיכל: 7.00, 9.00 ההרפתקה

תפארת: 6.45, 9.30 הגשר על נהר קוואי

כפר־סבא

בשעות: 7.00, 9.15

חן: ג'ין חיים תיק אדומה

עמל: רגנת לשנת הקייץ

פתח־תקוה

בשעות: 7.00, 9.15

הדר: 7.00, 9.00 ג'אן מורל מטוקה היא הנקמה

היכל: שבוע 2 ריאן אוניל ירח של נייר

שלום: שבוע 3 דליה פרידלנד בכרם הישראלי יום הדין

קרית אונו

אבי־אור: 7.00, 9.15 רוג'ר מור פוגה יורה גולד

ירושלים

במוצאי שבת: 7.00, 9.00
בימי חול: 3.45, 7.00, 9.00

אביבה: הכרם ההורכי במעגל המסכה

אדיסון: שבוע 5 מייר ריואר ...רל גבורה לי... את האף

אוריון: 6.00, 9.00 שבוע 3 כביש מקווה המבדל הלוהט

אוריס: 8.30 שבוע 3 צלילי המוסיקה

ארנון: שבוע 3 צ'רלי צ'אלין המכונה לזהב

הבירה: שבוע 4 רוג'ר מור האיש בעל אקדח הזהב

חן: שבוע 2 רון בייטר בראש מורם

ירושלים: קלינו לימל אותבים להתחים

מיטשל: שבוע 4 נמסבי הגדול

סמדר: 6.30, 9.00 שבוע 2 פול ניומן העוקץ

עדן: שבוע 4 קרן בלאק גמל הקופה 1975

רון: שבוע 3 נסים סרוסי דליה פרידלנד יום הדין

רמלה

המבדיל: 7.15, 9.30 שנת המאבים

לוד

בשעות: 7.00, 9.15

אורלי: אהבתו השלמה

נחליות: דזאפין המזוקקת

תרבות: אדואורד פוחס בשיא על הגבעה

ראשון־לציון

בשעות: 6.45, 9.00

נפתן: סביו מסמי האחבה היא עדינה ואכזרית

ראשון: והשוקתה של בריון

תפארת: 7.00, 9.15 ג'ינה לולובריג'ידה בשואה ההתגרבה

נס־ציונה

נהר: 6.30, 8.45 לנרו בוזנקה הכר נשים למגמור

רחובות

בשעות: 7.00, 9.15

בית הפועלים: ברנורי פא כילי שני סבביים

חיד: סיורי פואסיה והכבוד הוזב

חן: מורדת הנברים

אשדוד

בשעות: 7.15, 9.30

אלימפוס: נקמת 5 הנמרות

אסתר: המיז הדבק

אשדוד: בריאת המשפחה

קרית מלאכי

בשעות: 7.00, 9.00

בירור: היטאגית בשרות האוסטריה

לונדון: פרא

אשקלון

רחל: 7.15, 9.30 נשים בלובבים

רמת־גן גבעתיים

בשעות: 7.15, 9.30

אוגוסט: שבוע 3 ואחרון הדיוטשית דוהרת שוב

אורדע: שבוע 2 נסים סרוסי דליה פרידלנד יום הדין

אורלי: שבוע 2 אלן פרקין מלכוד 22

ארמון: שבוע 2 ואחרון ביצמר מבצמיס

גליאור: בורות שורר נעליים אדומות

הדר: שבוע 2 אלן דילון חבורת בהיפלינו סצים

לילי: שבוע 3 רוני מגמון כי רם י

רמה: מיום א' שבוע 2 הכרם היווני מבופר

רמתגן: מרצלו מסטרויאני נבר בהריון

שבים: ג'ין פונדה, אי מרווין [illegible]

חיפה
מועדון
בית הבידור הקבע
התיאטרון
בהנהלת אלי צביאלי רח' יוסף 42 טלפון 660900 642542
* ווי ווילי האריס ולהקתו להקת זמר קומית מאנגליה המשגעת את הקהל בתעלוליה
* ELLA ARMSTRONG חשפנית כושית מה„סקסי" בפריז
* דואו ברטיל — צמד אקרובטים נפלא משוודיה
* JIM & JOE צמד נמוכים מפתיע במופע מיוחד במינו
* מנחה

אמן הגיטרה האיטלקי
מסימו נסברוני
חיפה „טבניון" הערב 4.4 בחצות
תל־אביב „צוותא" יום א' 6.4 ב־9.00
ירושלים „ויז'" יום ג' 8.4 ב־9.00

תיאטרון באר־שבע
מלכודת הקטן ומלכודת בגרוסים
יום א' — יתוד
יום ד' 10.4 מרחבים
בשיתוף אמנות לעם

מועדון קולנוע
בן יהודה
הערב ב־10.00
ג'יימס דין
נטלי ווד
מרד הנעורים
הערב ב־12.00
וודסטוק

מועדון קולנוע
גת
הערב ב־10.00 ו־12.00
פאול ניומן, קירק דוגלס
בסרט המתח
איש מושחת
היה

מועדון קולנוע „אורלי"
רחוב מכבי 4, ת"א
הלילה ב־10.00 בערב
„השור המוקלט"
גדול סרטי השור
בכיכובו של שון קונרי
הלילה בחצות „התלויין"
סרט מקצועי מעולה
עם ג'ורג' פפארד

סרטי הנות
הלילה בקולנוע „מקסים"
בשעות 10.00—12.00
גברים במלכודת
ג'ון וויין ● ברט ריינולדס
שרט הובה!
הקרנה אחרונה!
הזמנות: טל. 287457

בעל פיאנו־בר
מועגין
בפסנתרן־זמר
לסעודה ערב ערב
לפי אחוזים
טלפון 03-641800

קולנוע
בימה
ת"א, אבן־גבירול 30
מציג הערב 4.4
בשעות 9.30—11.45
וולטר מתאו
בקומדיה החביבה
„פיט וטילי"

קולנוע אלנבי
הלילה ב־10 וב־12
המערבון הקלאסי
הבלתי נשכח
ארבעה לטקסס
פרנק סינטרה
צ'רלס ברונסון
דין מרטין
פיטר לאופורד
אורסולה אנדרס

מועדון קולנוע הוד
דיזנגוף 101 טל. 226226
הערב בשעה 10 בלבד
סרט תריגול המתח
המרגל שחזר
מוניציה

חברה דתיים לסטודנטים
אי"ה במוצ"ש כ"ד ניסן 5.4 משעה 8
באולם בני ברית
רח' קפלן 10 ת"א
ערב בידור
בתכנית:
...וטי פליישר ולהקתו
...ערקיכם התזמורת ...מזיינת הדולפינים

מועדון פריז
מלון „זן" טל. 236605
הערב 10—12
* אלן ארקין
...יד בודד הוא הלב
במוצ"ש בחצות
...גנב שבא לסעוד

מועדון סינמסנטר
סינמה 1
הערב בשעות 10—12
• פרנה חול
• בטר מבנתר
בסרט הבידור המצולה
„הוזרו, אמתנו עצמניו"
סינמה 2
הערב בשעות 10—12
• ג'י קוטר
• אנתוני קווין
בפתרגת הרומר
„הזהב הגנול"
תל־אביב, יונה הנביא 2, טל. 5.79.52

פרספקטיבה
בית העתונאים קפלן 4, 256141
בית הקבוץ, לאונרדו דה־וינצ'י 13, 255133
הערב ב־10.00 ובחצות
„...רע אנדרומדה" ...„ורסונה" — ברגמן
„והיה אם" — IF...
„נקודת זבריסקי"

בשיתוף „להיטון" שמעון הבידור לכל המשפחה
שבן טלית בע"מ — „לופו חיפה" נאים להציג: גדול זמרי המאה ה־20
כריס רוסוס

בלווי
* תזמורת בת 10 נגנים
* 4 סון עוד שטראוס מתו"ל יופעל ע"י צוות מומחים מחו"ל

תל־אביב „היכל הספורט" יום ג' 17.6 ב־9 בערב	ירושלים „בנייני האומה" מוצ"ש 21.6 ב־9 בערב

מכירת כרטיסים החלה
הקצה ראשית: „הדרך" ת"א, אבן גבירול 90, טל. 248787
בתל־אביב: „הדרך", „רוקוקו" ויתר המשרדים.
בירושלים: „כהנא" טל. 222831, „ברנאים".
בחיפה: „קופת חיפה", הרצל 21, טל. 662244.
מספר הכרטיסים מוגבל. הקנו כרטיסים מראש

הודעה חשובה!!! לכל מזמיני הכרטיסים: בגלל הדרישה שלא היתה כמותה בארץ, לדמיס רוסוס, ברצוננו להודיע כי המכירה תחל ביום שני 7.4.75; הזמינו מראש כרטיסים בכל משרדי הכרטיסים בארץ.

דני פלץ־נוב מציגים:
בדרך־מערבה
BLUE GRASS MUSIC
ערב שירי עם אמריקאים
שירי בוקרים
דבעית מיתרי הזהב
סנדרה ג'ונסון
תל־אביב „בית ליסין"
הערב יום ו' 4.4 ב־9.30
כרטיסים: הדרן, קסטל, רוקוקו והמשרדים. לחיילים בקבין הצ"ר. כל. קופת בית ליסין, ויצמן 34, 252691
המשרד: רח' דיזנגוף 66 טל. 289835, 297193

עיריית חיפה אגף לתרבות נוער חברה וספורט
מרכז לתרבות וחברה ע"ש רוטשילד
מרתף 10
לתרבות וחברה
תוכנית פעולות שבועית
[illegible]
חיפה, שדרות הנשיא 142 טלפון 83424

בואו ל־„נסט"
מסעדת הכאב בהרצליה פיתוח
מול מלון מגדל דניאל, חוף הים

חזה עוף	15.00
סטייק המבורגר	10.00 או 18.00
סטייק סירלואין	22.00
סטייק פילה	25.00
סטייק סירבון	30.00 או 40.00

כל המנות עם צ'יפס וסלט. איכות מעולה במחירים סבירים. יש גם פינת יין וגבינות.

אבישלום דרורי מהפנט
* היפנוזה שימושית
* גמילה מעישון בעזרת היפנוזה
* לימוד אנגלית בעזרת היפנוזה
* הרזיה בעזרת היפנוזה
* בעיות!!
* יעוץ בעניני משפחה
פרטים תל־אביב
טל. 289835, 297193

פיאנו־בר
במלון מגדל־שלום
מציגה את
הזמר אודי
והפסנתרן רוגי
בזמר ישראלי ובינלאומי מוסיקת רקע וריקודים מכטגר ועד שייק.
במוצ"ש מחירים מוזלים
הזמנות: טל. 58286 או בערב 54154

הסינמטק הישראלי
שבוע הסרט ההולנדי בישראל
שבת 5.4 שעה 19.00 על קסים הנדשים — כרם הנמסרה (עם תרגום עברי)
שעה 21.30 הגילוי את מרופא
ראשון 6.4 שעה 19.00 ו־21.30 — ניקולאי ואן דר הייגה
כפר על הנוצר — פונס רדמקרס
שני 7.4 שעה 19.00 ו־21.30
בייצוז — נאורג סלויזר (דובר פרנסביב)
רביעי 9.4 הבריבה — פול רוקה/קיטבורומה
הכשפה — לודויג דה בואר
הסרטים דוברים הולנדית ומתורגמים לאנגלית
ההקרנות מתקיימות בבית מזמל הפיס, המסגן 3 תל־אביב.

מועדון דרייב־אין
טל. 477177
הערב ב־10.00
סרט ההרפתקאות
„האפר הגדולה"
שדבר לא עמד בדרכה!

במועדון את „קינג"
[illegible]
„קינג" מוזיק בשנת
הזמנות!!!
King

תערוכת ציורים
של הצייר מוטי חיון
מכירת חיסול לרגל נסיעה
הפתיחה מ־4.4.75 עד 14.4.75
בלפור 161 בת־ים, טלפון 874345

בידור־מוסיקה
...שרתון ישראל „אני יורד בגודין"
...אלפסרה
...רבקה מיכאלי בשעת מסכת
...אילנית — כי יקד ...בגו ...
...יוסי בנאי פרנק אף צוני
...הקודש בארץ ערץ
זכור להזמין כרטיסים במקום בקופת התיאטרון בערב ההצגה
...ידורי הגדול
...27 למדינת ישראל
...ירקון ...שלמה ארצי
TRIO FREDIANI
FRANKY FERER
...RTIN & STEFANY
MARIA TOXEDO
OLA & BARBRO
פופיק ארנון
הצגות ה־200

בסייגון, עיר השמועות והפחד

(סוף מעמוד 14)

הפתוח ולהיאסף על־ידי אוניה אמריקנית־בלשהי.

„המעמדות המשכילים של דרום־וייטנאם דאגו תמיד לדרכי־בריחה אפשריות, אך עתה הבריחה כמעט בלתי־אפשרית. כדי לקבל אשרת־יציאה אומרים יודעי־דבר, עליך לשלם כ־6 מיליוני פיאסטר שוחד לפקידים שונים (כ־7,200 דולר), ובעוד מחירי היציאה באמירים יש המוותרים מצרפת ומארה"ב כדי להיות עם משפחותיהם כאשר „הה' יקרה, ויהיה „הה' אשר יהיה.

רבים עדיין רוצים להמשיך להילחם, אף שרוחם נפלה מאוד. כדיגאי ששוחחתי עמו כמעט לא הצליח להסתיר את הייאוש בקולו. ראשו הור הנה ולעתים דימיתי שהוא עומד לפרוץ בבכי. „מכרו לי את שמות החוסי־בות"... אמר בהיסוס. „אני חושש ששכחתי אותן. אינני איש־צבא. אני רק מקווה שיהיה לנו זמן להתארגן מחדש"...

ואז זקף את ראשו: „אך עדיין נותרה בנו רוח קרב... כאשר אנו לוחמים על עצם קיומנו אנו יודעים להילחם... לא אוכל להעלות בדמיוני את סייגון במצבה של דנאנג... אם תאבד לנו סייגון, יקרה הדבר רק אחרי קרב איום ועקוב מדם".

יחד זאת, במסיבה שנערכה שעות ספורות לאחר מכן, יכולה לראות את צדו השני של המטבע, כאשר נערה וייטנאמית כבת־פחת־אצילה זעמה על כאהבה בעל הנהיגות הנרת, על שערם תילך אותה ואת משפחתה מן המדינה.

„הוא אומר שנחכה" קראה, „לחכות, לחכות, לחכות, מה זאת אומרת? נחכה עד אשר יהיה מאוחר מדי... הוא אינו מבין מה יעוללו הקומוניסטים לי ולמשפחתי. גם אתה אינך מבין... אנחנו מצויים ברשימה. אינך מבין, ברשימה!"

קולה גבה נתחדד: „ובגלל מוצאי, משום שאני ממשפחת מנדרינים, יהרגוני. ולא רק יהרגוני. תחילה יענו אותי... יתלשו את צפורני... יהרגו אותי בסכינים, אילו היה זה סתם כדור לא היה איכפת לי". כאשר מילמל כאהבה שאין אמת בכל סיפורי־הזוועה הללו, נעצה בו מבט זועם.

כפי שהדבר קורה לעתים קרובות במצבים שכאלה, ולמרבה ההפתעה, החיים בסייגון עדיין נמשכים כסדרם. במסיבה של המכתא שנערכה בקתדראלה השתתפו משפחות אצילה לבושות בהידור, הבנים והבנות בני־העשרה הציגו את האופנה האחרונה, חיילים קנו בחוץ נרות להדליקם בפנים, ונראה היה שהסקס הצבעוני של הכנסיה מעניק לאנשים רוגע וניחומים.

□ „לא מניחים להלחם"

גברת קשישה וקטנטונת, בלבוש „באו דאי" שחור, ירדה במורד המדרגות. „אינני יודעת מי הם הקומוניסטים, אך הם אכזריים מאוד. רוסיה וסין עוזרות להם. לנו יש רק את אמריקה... האמריקנים חייבים לעמוד בהבטחותיהם".

איש נמוך־קומה בטוניקה כחולה נכנס לתוך דבריה: „הנשיא פורד וממשלתו לא יכזיבונו". נער המוכר בלונים, שפניו משלבים את מתיקות הילדות יחד עם קשיחות חיי־הרחוב של סייגון, האזין ברוב קשב לדבריהם. אחר כך הציע לו קבצן את דעתו, דעת־קבצנים טיפוסית: „כאשר המלחמה תתקרב יותר מדי אל סייגון", הצהיר ברצינות רבה, „ישלמו הצעירים כדי שהיא תיפסק".

בגן־החיות ובגן הבוטאני — מקום הבילוי החביב ביותר על תושבי סייגון בימי סוף־השבוע — עדיין מקשקשת הרכבת הביבאטורית, על כה שהם בוהאי פני הרכבת היחידים בדרום־וייטנאם שטרם יצאו מכלל פעולה. נוסעיה הם ילדים וייטנאמים בעלי איתם פרצופים אופייניים, עגולים, רציניים וחגיגיים.

חיילים בחופשה, זוגות, משפחות שילדיהן הקטנים חובשים כובעי־נייר מסגוניים שנקנו ליד שערי־הברזל של הגן מטיילים כביב. התענוגות הידיד כוללים גם צייר המכין דיוקן בדודית כמציא תוך שתי דקות בלבד, רכבת־שדים שאליה מזמין אוהד כרוז הנשכע כאנטי־מקצוע בכל מקום אחר, ימיך קנה־סוכר שנבחט הרעתה.

„אנו החיילים איננו חלשים", אומר מתגייס חדש לחיל האוויר. „אבל לא מניחים לנו להילחם. כשאתה הולך לישון הפקודה היא להחזיק מעמד ולהילחם ולמחרת היא קם והפקודה שונתה לנסיגה בלילה. אינו מספר לחייל הפשוט את האמת".

□ „אני חושב שאהרג"

חיילים אחרים מדאגים פחות. אם יבואו הקומוניסטים, הם כאילו אומרים בהתנהגותם אין זאת כי יד הגורל בדבר... הם לא יפגעו באנשים הפשוטים של סייגון.

תלמיד וייטנאמי, בתלבושת האחידה של בתי הספר התיכוניים של הבירה — כתונת לבנה ומכנסיים קצרים כחולים — מתקרב אלינו בביישנות. קאו ואנג הואנג, בן חמש־עשרה, בא לגן מדי יום ראשון כדי להפגש באנשים ו„להזדמנות לפגוש זרים כדי לשפר את האנגלית שלי".

לבכן האמה, האנגלית שלו מצוינת. הוא אומר: „אבי איבד רגל במלחמה... ועכשיו הוא אומר שרגל אחת מספיקה ואין הוא רוצה לתת גם את בנו... אך אני הולך לצבא בשנה הבאה ואם המלחמה לא תסתיים אני חושב שאהרג".

צעקתו מזכירה לנו את מה שיודעים כולם בעיר נפחדת זו. והוא שלוייטנאם אין עוד כל ברירה חיובית. בטחון זה הוא חלק עיקרי בפחד ובחרדה של המעמדות העליונים והבינוניים בסייגון, העומדים עתה פנים־אל־פנים מול המציאות האכזרית של כשלון צבאי ומה שעלול לבוא בעקבותיו.

כל האמת על מנעולי־בטחון נגד פריצות

4 כללי בטחון שאם תשמור עליהם תשמור על ביתך נגד פריצות:

1. הזהר מהתקנת מנעול במרכז הדלת
כי מרכז הדלת הוא חלול והמנעול מחובר אליו על גבי 2 פסי דיקט דקים ביותר ולכן ניתן לעקירה בקלות!
התקן את המנעול בצד הדלת
מנעול בטחון עכביש מותקן על קורת העץ העבה והמסיבית של צד הדלת ולכן אינו ניתן לעקירה או לכיפוף.

2. הזהר ממנעול במרכז הדלת הבולט לעין כי הוא פירצה הקוראת לגנב.
מנעול בטחון עכביש אינו נראה לעין ימיקים המנגנון שלו סודי ואינו ידוע לאיש.

3. הזהר מריבוי מפתחות
אם מרכיבים לך מנעול נוסף — מי מספק לך את המפתחות?
מנעול בטחון עכביש הוא היחיד המאפשר לך שימוש במפתח אשר רק אתה בוחר בו ללא כל העתקים ביותרים.

4. הזהר מחברה קטנה המבטיחה הבטחות גדולות.
מנעול בטחון עכביש הוא היחידי המיוצר והמשווק ע"י החברה הגדולה בישראל להגנת הבית.

כללי בטחון אלה מוגשים לציבור ע"י „אמינות אלקטרוניקה" החברה הגדולה בישראל להגנת הבית.

מודיעין

ספירת העומר: היום שמונה ימים לעומר
יום שישי כ"ג בניסן תשל"ה 4.4.75
שקיעת החמה: 18.01 ✶ זריחתה מחר: 5.25
- פרק יומי: ישעיה, ח
- משנה יומית: נגעים, ג, ז—ח
- דף יומי: קני' ותמי', כט
- הלכה יומית: יום־טוב, תקים, ג—ה
- פרשת השבוע: שמיני

ספירת העומר: היום תשעה ימים לעומר
יום שבת כ"ד בניסן תשל"ה 5.4.75
שקיעת החמה: 18.01 ✶ זריחתה מחר: 5.24
- פרק יומי: ישעיה, ט
- משנה יומית: נגעים, ד, א—ב
- דף יומי: קני' ותמי', ל
- הלכה יומית: יום־טוב, תקב—כא, א—ב
- פרשת השבוע: שמיני

✶ בטלוויזיה
ראה „ימים ולילות" עמ' 30—31

✶ ברדיו
ראה „ימים ולילות" עמ' 31

תורנות לקבלת מודעות אבל דחופות בסופ"ש — מצאת השבת עד 20.30 וביום א' בבוקר מ־5.15 עד 6 — „מעריב", ת"א, רח' קרליבך 2, טל. 287211.

✶ בתי מרקחת

ירושלים
שישי: אברמוביץ, רח' המלך ג'ורג' 21, טל' 224972, הבשה, רח' הגיא, טל' 284123.
שבת: ד"ר פרקש, רח' הלבנון 28, טל' 36084.
במוצ"ש: בית הכרם, בית הכרם 19, 521009; אל הרא, רח' אל הרא, טל' 283543.
תל־אביב
שישי: פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, 223721; שלמה המלך, רח' שלמה המלך 78, טל' 246461; יאפו, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.
שבת: צפון, רח' יהודה המכבי 33, טל' 449995; יאפו, רח' יהודה הלוי 67, 612474.
במוצ"ש: פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל' 223721; ככר המדינה, רח' ה' באייר 48, טל' 258046.
חיפה
שישי: בלפור, רח' מסדה 1, טל' 662289.
שבת: עליה בת־גלים, עליה 44, טל' 522062.
רמת־גן ובני־ברק
שישי: תלפיות, אבא הלל 30, טל' 723554.
שבת: הכנן, רח' ביאליק 30, טל' 723674.
חולון ובת־ים
שישי: בריאות, קראנה 46 חולון; בלפור, רח' בלפור 90 בת־ים.
שבת: צורא, רח' בלפור 135, בת־ים; אסותא, רח' ברזמפלדר 4, חולון.
באר־שבע
שבת: אביב, שכון ג.
נהריה
שישי: נהריה, רח' הרצל 11, טל' 22842.
שבת: תרופה, רח' הרצל 2 טל' 28856.
פתח־תקוה
שישי: בריאות, חובבי ציון 13, טל' 912357.
שבת: פינסקר, רח' פינסקר 22, טל' 910505.
הרצליה
שישי—שבת: ככר ריבלין, רח' ויצמן 142.

✶ רופאים

תל־אביב והמרכז
ד"ר הר־אבן, אפשטיין 6, טל' 443281.
מד"א, טל' 292222, שירות אמבולנסים ובמקרים דחופים, טל. 101, בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר.
ברית קופות־חולים:
קופת חולים „אסף"
קופת חולים „לאומית"
קופת חולים „מאוחדת"
קופת חולים „מכבי"
תורנות לילה במוקדי מגן דוד־אדום ברחבי המדינה — (מספרי הטלפון — ראה מדור „עזרה" ב„מודיעין").
חיפה והצפון
רופא תורן כללי (ילדים), טל' 254530; ד"ר פרידמן (כללי וילדים), רח' הלל 43, טל' 524922; מד"א: רח' יצחק שדה, טל' 101, מ־7 בערב עד 7 למחרת.

בתי־חולים

ירושלים
שישי: „שערי צדק" (ילדים, פנימית); „הדסה" (נשים, כירורגית, עיניים, כירורגית פה, א.א.ג.).
שבת: „ביקור חולים" (ילדים, נשים); „הדסה" (פנימית, עיניים, כירורגית, כירורגית פה, א.א.ג.).
תל־אביב
שישי: „הדסה" (פנימית).
שבת: „איכילוב" (פנימית).
חיפה
שישי: רמב"ם (כירורגי, תאונות, פנימית, ילדים, פה, אף אוזן גרון, נוירוכירורגיה, מחלות נפש, כירורגיה פה ולסת); „רוטשילד" (גניקולוגיה).
שבת: רמב"ם.

✶ רכבת

מירושלים
- לתל־אביב 7.40, 10.40, 12.48, 14.14
- לחיפה 7.04, 12.12
- לבאר־שבע ולדימונה 3.40

מתל־אביב
- לירושלים 6.35, 9.54, 11.57, 14.00
- לחיפה 6.44, 8.00*, 8.42, 10.48*, 12.20, 13.16*, 13.46*, 14.50*, 15.42*, במוצ"ש 19.00
- לנהריה 8.00*, 12.20
- לבאר־שבע 6.25, 8.54, 12.52
- לדימונה 8.54, 12.52

מחיפה
- לירושלים 6.42, 11.50
- לתל־אביב 6.12, 7.18*, 8.40*, 10.00, 11.30*, 12.33, 13.23*, 14.10, 15.00*, במוצאי שבת 19.00
- לבאר־שבע ולדימונה 6.42
- לנהריה 6.33, 9.08*, 13.49

מנהריה
- לחיפה ולתל־אביב 5.43, 7.48, 10.47*, 15.00*
- לירושלים, באר־שבע ודימונה 5.43

מבאר־שבע
- לירושלים 6.14, 13.17
- לתל־אביב 6.44, 9.18, 13.17
- לחיפה 6.14

מדימונה
- לירושלים 6.14, 12.47
- לתל־אביב ולחיפה 6.14
- לבאר־שבע 6.14, 12.47

* רכבת מהירה.

✶ עזרה

משטרה
ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה, הרצליה, אשדוד, אשקלון, באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — 100; אילת 2444; חדרה 22444; טבריה 20444; קרית־שמונה 40444.
מגן דוד אדום
ירושלים, תל־אביב, חיפה, פ"ת, הרצליה, אשדוד, אשקלון, רחובות — 102; רמת־גן — 742232; בני־ברק — 781133; גבעתיים — 723333; ראשל"צ — 942223; חולון — 843122; אילת — 2223; באר־שבע — 2222; חדרה ונתניה — 22223; טבריה — 20222; נהריה — 922222; נצרת — 5552; קרית־שמונה — 40133.
כבאי אש
ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — 102; אילת — 101; חולון — 781111; הרצליה — 843133; נתניה — 981333; רחובות — 23333; ראשון־לציון — 951333; אשדוד — 942333; אשקלון ובאר־שבע — 2222; חדרה — 333; פ"ת — 22333; נצרת — 912333; 54333.
עזרה ראשונה נפשית 02־89911.
מועדי התרומת דם בתחנות מגן דוד אדום בנק הדם יפו 8—12.30; ירושלים 8—12; ת"א, חיפה, אשדוד 8—12.30.

✶ מטוסים

- נחיתות: אל על 600 מניו־יורק 10.30; כרום 245 מבוקרשט 10.25; פ.ן.אם. 820 מניו־יורק ואתונה 12.40; אל איטליה 738 מרומא 13.30; אל על 564 מטהראן 14.15; אל על 256 מניו־יורק ולונדון 14.50; פ.ן.אם. 810 מבורבון; טאריס ורומא 15.10; אל על 386 מרומא 15.55; אל על 388.
- ממריאים: מריב 246 לבוקרשט 13.25; אליטליה 737 לרומא 14.40.
טוויזרד 16.20; אל על 154 בי.או.אי לציריך 17.00; בריטיש איירווייס 484 ללונדון 20.00; אל על 966 ללונדון 20.45; איירפראנס 138 לפאריס 21.30; אל על 356 לפאריס 21.55.
מספר הטלפון כדי לוודא המראות מטוסים ונחיתתם — 03־614656

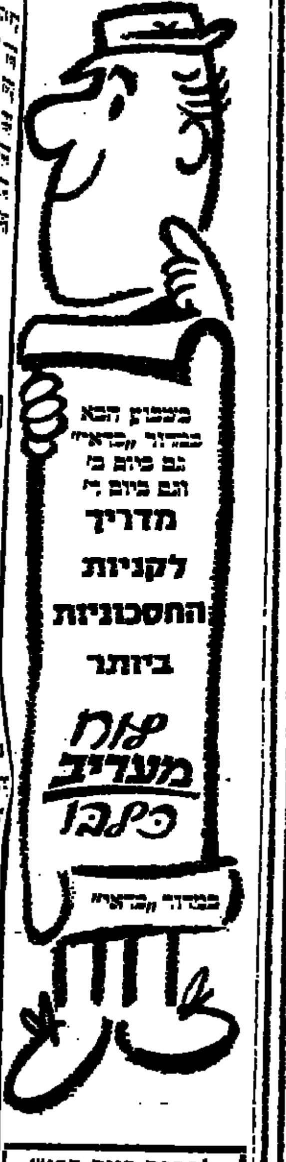

להברת בניה דרוש
ציוד בנין
ערבל בטון
(רצוי בחשן)
משקל, דמפר
ועוד.
רק במצב מצוין.
טלפון 297210

דרושה
כמות מלט
מ־500 עד 1000 טונה
להתקשר לטלפון מספר 063־26956 מ־8.00—1.00 כל השבוע בימים ראשון ורביעי מ־4.00—7.00.

מעונינים לרכוש
בית מרקחת
בת"א או הסביבה
(לא בדמי מפתח)
לכתוב ת.ד. 16540 ת"א עבור „בית מרקחת"

חיים שמי השקעות בע"מ
קבלן בנין
מציע דירות
במקום היפה ביותר
בפתח־תקוה
ברחוב ארלוזורוב 29 פתח־תקוה
ע"י כרי דשא מרהיבי עין
הדירות בנות: 3—3½—4 חדרים
כוללים: מעלית ✶ מים חמים מרכזי 3 כווני אויר, כניסה מפוארת
פרטים במשרד: רחוב הגנה 15, פ"ת, בשעות 17—19 אחה"צ — טל. 912015.

האגודה למען החייל
בתל־אביב־יפו
בואו לשחק "בינגו"
המשחק החברתי המרתק
במוצאי־שבת 5.4.75, ב„בית החייל", רח' ויצמן 60, ת"א, בשעה 8.30 בערב.
כל ההכנסות מדמי ההשתתפות קודש לפעולות למען חיילינו

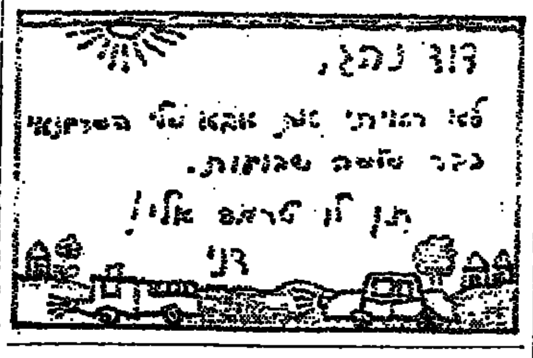

תערוכת קקטוסים
מכירה מיוחדת
„צמחים" ת"א — מקוה ישראל 10.

מסעדת
סטרנד
בירושלים המזרחית
ע"י בית משפט מחוזי
מגישה
מבחר מאכלים
מזרחיים
ואירופיים
- פתוח עד חצות
- חניה במקום
טל. 02־284575

בחיפה! קבלת מודעות דחופות בשעות הלילה (מ־18—24) לכל העתונים טלפון 718018

כנסיה עמנואל
רחוב בר־הופמן 15 (אילת 17) יפו—ת"א טל. 820654
האורגניסט הידוע רולף קרלסון מנורבגיה יתן קונצרט
מחר, יום שבת 5 באפריל בשעה 20.30.

מעריב ספרות אמנות ביקורת

*** ליום השואה והגבורה – כ"ז בניסן ***

שלמה טנאי – לקראת הפגישה עם אבי

כיד אהובה

שלא אכאיב,
שאבוא כיד אהובה
כנשיקה ריקנית;
שלא אגע בכתפי צעקה,
שלא אלחש מלוה־חרס,
שאבוא כאנחה לאחר מועקה,
שאבוא כשיר־ערש.

שלא אשאל,
שעיניו לא ישא להשיב;
שיהיו נטועים רגעי־קבר
בבטן וראשם בסוף רקיעים.
שנדבק שוב כמו נשיקה,
שנקים שוב חיים בחיים,
שאבוא כשנה צוקה.

בדמעה

לקראת הפגישה עם אבי
אשליך את כל חבבי,
אתנצל מכל רהבי
ואלבש את פניו של סבי –
שכאב אבוא אל אבי.

לקראת הפגישה עם אבי,
אטול כל פרקי בגרותי,
אסתיר ערפלי תדהמתי
ואלבש שוב את פני ילדותי –
שכבר אבוא אל אבי.

לקראת הפגישה עם אבי
אטול חוית אבהי,
כל סערת שידעה אדמתי,
רשישי־גאלה, נכתבי –
שאבוא בדמעה אל אבי.

עם אבותיו

הוא האמין בזכות־אבות,
תמה בנער זכות־אבות;
לא רק אותו לכדו השוקאים,
עמו – את כל אבותיו.

הוא זעק: "אברהם, יצחק, יעקב,
ריחל אבי, לנהר אביו" –
אותם הפשו השוקאים באפלה,
את כלם הרחוק, הכבד.

הסילו את בנער זכות־אבות,
והוא תמה שם בגופו הנצלה.
כמו נאסף בעשן הכבד־
כצפצפי הזקנים, אבותיו.

כדי לא לגלות

ברגע הראשון לא יבין
איך הגעתי אליו
כעבר לנהר־עשן.
אם הגעתי אליו בקדם
או באחר כחק־אדם.
אם נשפכתי עם נהר־כבר,
אם נאיתי בנהר־פראים.
הוא יעבר על כל גופי
לבקש אם יש בי כתם.
עד שיבין כי בגלם
באתי כדי לא לגלות,
ודעתי יהיו סלאות.

קרב יום

נסיתי לברוח.
יאבא, אפילו עתה עוד בבקה.
הקרע דאגתו, אבא הוא אבא,
ויהיה לנה לבכותי – לאחר מעשה.

אך קרב יום,
הוא קבר בה, שאינו אור ואינו אפלה.
דהשלפו המלכה, מרמבה,
לא נפקדו לי זכות ויפלה.

ואב: וכהתקרבו –
הולבבת, כאבה, קולי ב"אחד";
אך ציוה אל תבהיל את גופי.
לאלה הוא רקה, כל גופי
כב יונה עיר.

על ימות המשיח

יש כל כך הרבה לספר:
הרי לא ידע כי נבער ובי נשאר.
ויש כי הגיעה בקומת גג ומוגה.
אך האם שמלים נתעורר ויתגבר?

יהיה צלי להליב
על ימות המשיח.
אזכיר את רבי אליעזר הגדול, שסבר
כי מה שהיה בימות־המשיח שלעבר
הוא שיהיה בימות המשיח שלעתיד:
"התקופה הקצה:
המלכות תהפך למינות;
והאמת תהא נעדרת;

אויבי איש – אנשי ביתו;
פני הדור כפני הכלב"
"ובקשאל בואו:
"רבי כי יש לנו להשען?"
יקיב ללא הסוס:
"על אבינו שבשמים".

אבל אבא גבה להשען,
ויש כי גופו נפל לארץ.

על ימות המשיח שבחוה
יש כל כך הרבה לכלל:
איך צפנה כחדש ארץ־ישראל
איך נבקה בדברי הרוח.

כי הבין בה מה ונאלכה.
כה קרה לבלאבים.
לבני האדם
לאדמה.

הוא לא ישבע. לא ישבע.
כילד ירוץ לספר לאבא.
ואבא לאבא – עד ראשית תהלות.

וכל אחד יבין בלשונו אחר.
על ימות המשיח
יש כל כך הרבה לספר.

ולא גרגר אחד

קוץ עפר־הארץ
לא הנה לכראשונה.
אדמה ירדה והחרשה.
הנספגים בה דם ומים.

כבשלים בה כל ספרים
והיא נשברת בעקלקלות.
אדמה לכבלים את לשורה,
שקמבריס בה חדשים בה
והיא איננה צופה.
אדמה – הלא, כרבר זה
הברה, אבה, לא נסיד –
שלא תבעה לפגוחת־אדם –
אך היא מיותה לשבלות.

עפר טחוב, שנתתני בו
רתובלה, בקים, כרים, קברית;
סלער־קוקה, אבני־אש
באבני־קלם וקדשים –
עפר־הארץ, אבק אבות,
בן אורה, כלכלן קשוש ורפש.
ערים חללים באמנים,
משכב לאהבת שדה,
דרך־בנוה וסדר־פרות.

עפר־קודש, אליו נכסף
עצמות גוף־קודש –
ולא גרגר אחד
יורש את בראשיתו.

הנריק גרינברג

שירים מתוך „אנטינוסטלגיה"

(מן הסדרה השתיקה הרמה)

נאמנות

הבטיחו לנו נאמנות
עד הטיפה האחרונה
ואחר כך שלחונו
על אם הדרך
כמו טלכת –
עודן מתפות

עשירות אף עניה
אין עוד ביניהן
אף גבוה צבע אחד זה
צבע דומם והאפר

שקיעות־הפסים
ואש
שאיש לא יאמר שוב שלא ראה
שלא הרגיש
הן מתות לנגד עינינו
ומשתחוות מיום ליום בטרם מלכנה
אחר עקבות בפאת הגלים
ותפות־כפרות –
הנצלים הנאמנות יותר מהרגלים

מתחת לקיר

מהקיר שלאחוריו הלכו
כביצות עינים תגולגלות
לגיצת אור צחית אחרונה
התראו כיצד כבישות צבא
האיקונין מהיר
הירויים

אך לנו אין פנאי
כי אנו קמים
(אין לי פנאי כי הנני קם
אין לי פנאי על כן הנני קם)
חיינו אינם מספיקים בידינו להפשיש
להפוך על הקבורות של אותן עינים
להתכופף להתבונן
בבבואה שבבנו בתמונה
הפנים המביטות בנו

כבר רואים אנו כמו החלאה
ומחר נרחק עוד יותר
אף־על־פי שמפריד בינינו רק
צעד אחד
שלא בצדיות.

עברית: **אריה בראונר**

על ה. גרינברג

הנריק גרינברג נמנה עם הסופרים והמשוררים המלומים הבולטים כיום. לספריו האוטוביוגרפיים, בעלי רקע יהודי – „מלחמה יהודית", „הטכחוה", „מולדתי" וכן ספר עיוני „תג האבנים", שראו אור בפולין – יצאו מוניטין בעולם. „מלחמה יהודית" פורסם בעברית ב„ספרית פועלים". שני הסיפורים האחרונים תורגמו לעברית, אך עדיין לא פורסמו.

בשנת 1967 סרבו השלטונות בפולין להוציא לאור את ספר השירים החדש של גרינברג „אנטינוסטלגיה", בטענה שהוא „פסימי" ו„אקסיסטנציאליסטי". במקרה אחר קיצצה הצנזורה ללא רחמים את סיפורו בירחון הספרותי, והעורך, שעמד לימינו ומנה את המשורר „אנטישמיבי" – הודח מעבודתו. כשהגיע לדעת, כי אין מקום בשבילו ובשביל יצירתו בפולין, בחר בחופש ויצא לארה"ב. הקובץ „אנטינוסטלגיה" יצא לאור בלונדון בשנת 1971.

מאת
שלום לינדנבאום

שירי יונתן רטוש – חופה בהורה, בארגמן, יוהבה, צלע – הוצאת ספרים בצים ת"א 1974, 229 עמ'.

יונתן רטוש

[illegible]

דאר אויר מספרות העולם

מאת סינדבאד

ז'אן ד'ארק בעיניים אוסטראליות * מכתביו של מחזאי אירי * דוסטוייבסקי על במות פאריס * כבוד (מאוחר) לפילוסוף גדול * רב־המכר בורח מספרד, סיפור־המתח פונה למזרח התיכון * פורנוגראפיה — בניו־יורק * עולמו האכזרי של סופר פרואני

האגדה המקורית של ז'אן ד'ארק היתה בולה קולות שמימיים ופיגים מתגלגלת ב־הסידות כלפי שמיא. „ז'אן ד'ארק" של ג'ורג' ברנארד שו סמלה מטעם סותר: בה־אינרים. צרפתית מן המאה הקיץ שיש לה נשמת סוציאליסטית אנגלית מן המאה ה־י"ט. בין שני הקטבים הללו הגרינה ז'אן שלישית לשעת־לידתה. ברומאן השמיני שלו בא האוסטראלי תומאס קאנילי — כי שנת־כוח בשעתו להיות כומר — ובנה דמות של־מה, בקפדנות נבונה, שהיא פחות מסעירה משתי הדמויות הראשונות, אבל משכנעת הרבה יותר.

ברובד הפשוט ביותר שלה ז'אן של קאנילי היא אבן פשוטה מאוד: עקשנית, אבל מש־כימה בפיני־הפיה וחומות שלה. היא מש־בשת נושא למשיבת־חוטים. האבירים מגיפים אותה כדגל על־מנת לנצח בקרבות. הכהונה שושה את הבצמצות מקור להכנסות. יורשי העצר הצרפתי משתמש בה כדי לזכות בכ־תר. קאנילי מיטיב למצות את האירוניה המקופלת באותה הזדהות תמימה, הנבה משדה־קרב לשדה־קרב בחברת רוצחים, זו־נות ובזיזים.

אבל הסופר גם יודע, כי שוטה מגוחכת זו גבנית, בסופו של דבר, על כל אלה שני־סו למשוך בתוסיה. לגבי קאנילי היא התגל־מות רעיון שהגיע זמנו — האיבר הפורץ למועצות המלכים המזובסים והאדירי־הכנסיה. היא, בכל גבורה, מתריסה על קיצו הקרב דבא של המישטר הפיאודאלי ושקיעת האבי־רות. בשחררה את אורלאן ובדחקה ביורש־העצר להכתיר למלך היא מבשרת את בוא המלוכה הלאומית המודרנית. יורשי ז'אן ד'ארק הם הבורגנים.

אבל ז'אן החשובה ביותר אל לבו של ה־מחבר היא ז'אן הקדושה. בשבילו אמיתיים הם הקולות ששמעה בדיוק כשם שהיו א־מיתיים בשבילה. עולמו של קאנילי משנת 1420 הוא עולם רוחש קולות — קולותיהם של כל מיני צבאים, מכשפות והוציבסוגינם. כל הורשה אלוהים היא חורש מקדש. הברית החדשה ו„הענף הזהוב" משמשים בערבוביה. גולת־הכותרת של שכולם הוא פולחן־הקורבן: ז'אן, בתולה זו, שאילו זמת לא היתה לה, הזוהרת כל הזמן לעלות לעולה. ולקאנילי יש לו קושיה חדשה: ז'אן שלו — מקצתה דגל־מלחמה, מקצתה מורדת ומקצתה קדושה — יש בה התגלמות האבסורד. בעצם גבורתה, שיש בכל אדם. האם תגלויה קשה יותר להיוירן בוו של היי כל אחד מקוראי ה־רומאן?

*

„ריוויר" קראותה הוא מחבר ביוגראפיה ספ־רותית של המחזאי האירי הגדול שון או־קייסי. אין זה איפוא בפליא, שהוא גם עורך איגרותיו של או־קייסי, שהכרך הראשון של־הן — המקיף את השנים 1910—1941 — יצא עתה לאור בארה"ב.

על־פי התכנית יצאו עוד שני כרכים נוספים של מכתבי או־קייסי, מחבר „ביתו והמתים" ו„המחרשה והכוכבים", אם נזכיר אך את ה־ידועים שבין מחזותיו. כאמור, כי או־קייסי הוא מורכב הרבה יותר משניתן לשער. המ־כתבים שופכים אור על מורכבותו.

ענין עיקר בהם — דווקא לנוכח הפול־מוס על ביוגר־קפצתו הממשי של או־קייסי כיוצר, ביחוד על רקע הכנסיה אם שישו־קותה זה לא נקנה לו מכד מגום על רקע עקרותו של התיאטרון האנגלי בשנות ה־עשרים של המאה, כאשר עלה או־קייסי על הבמה — הוא לאו־דווקא במה שמסתתר מ־אחורי הבדולה, אלא בסבב שהם מקנים ל־עומק הקאריירה היוצרה שבגבמה. או־קייסי עמד במאבק קשה — גופני, רוחני והומרי — באירלאנד מולדתו, וחלק ניכר מן המאבק הזה הקדיש למלחמתו בפרובינ־ציאליות ובצביעות האירית. זאת ועוד: זה מה שאו־קייסי לא חש, לפעמים קיצבות, ב־אופי האמיתי של יצירתו.

המכתבים יש בהם תיאור של נושאים — אישיים וספרותיים — והם משקפים את או־קייסי בנפתוליו, אם כשהוא מיתגר קרב ב־צבורה ואם כשהוא באבק להשתחרר ממש־יים זכרונים במסיבת־חייו: הוא היה יוצא שכונת־עוני, אבטודידאקט, כמעט סומא ו־גולה־מרצון. מבחינה פוליטית הוא נעשה, ככל שהוא מתבגר והולך — כאדם וכיוצר — יותר ראדיקאלי. סבור היה, עקב טעמים שונים, שהוא מגלם את המצב הקלאסי של „אין נביא בעירו", אבל במידה מקיימת לא היתה זו אשמתם של התיאטראות, אלא של המחבר עצמו, שלא הבין לאשורם את כש־רונותיו ונטיותיו שלו.

*

הביקורות מרעיפות שבחים על ראשו של גבריאל איד (ר' שורקה) על עיבודו של הרומאן „אידיוט" של פיודור דוסטוייבסקי: עיבוד זה הועלה עתה בהצלחה על בימת ה־„קומדי פראנסז" בפאריס.

הרומאן המהולל של דוסטוייבסקי הכשיל עד כה, בגלל אורכו ונטייתו לדלג מענין לעניין, את הנסיונות לעבדו לתיאטרון ול־קולנוע. והנה עלה בידו של איד לבנות נוסח רצוף הגיוני, המתמשך לאורך שלוש וחצי שעות, ואיננו מיגע אף לא מקטע. הדרא־מאטיזאציה שלו שולטת על הבמה ומקיימת את ההרגשה ההוזה, קצרת־הרוח, של המ־קור.

בתפקיד הנסיך מישקין תולה־העגילה משחק מישל דישווה. טאניה טוראנס ממלאת את תפקיד נאסטאסיה. האגודה מבטני היא אר־גלאיה ואילו ניקולאס זילברג הוא רוגוז'ין. הבכאי הוא מישל ויטולד שביצע את משי־מתו בשום־שכל ובהרגשה.

„אין הימבת טראגדיה כרותת מן הרומאן הגדול", פוסקת הביקורת, ואילו „קומדי פ־ראנסז" מפגין את כוחותיו הגבוהים על הצד היותר טוב.

*

אדם זקן, שעיניו כהו, ישב בשקט, לפני ימים אחדים, באמפיתיאטרון הגדול של או־ניברסיטת סורבון בפאריס והקשיב לנאומי־התהלה של פרופסורים בגלימותיהם הצבעו־ניות. ארנסט בלוך קיבל תואר־כבוד בחוזה עם מכובדים אחרים — האנתרופולוג רוברט ברייהוד והכלכלן ריבוש אלו, שניהם מאר־ה"ב; דום הלדר קאמארה, הארכיבישוף של רסיפה אשר בבראזיל; ליאוניד קאנטורוביץ', מתמטיקאי מברית־המועצות, האדם שאף, איש מדעי־החברה מפולין.

כי ארנסט בלוך ראוי היה לכבוד — על כך לא היו עוררין. אבל מבחינתה של צרפת בא כבוד זה באיחור — בלוך הוא כבר בן 90. מדוע צריך היה להמתין זמן כה רב? את התשובה אפשר אולי למצוא מדברי ה־סופר והמחזאי הצרפתי־גרמני מארסין ואל־זר: „כשקראתי לראשונה את בלוך חשבתי: אדם זה הוא בוער לפני ולפנים. בין אם תסתכלו בו מנקודת־מבטה של פה, ובין אם מזו של רומא, ובין אם מזו של מוסקווה, ממזרח־ברלין או ממערב־ברלין, או מכל מקום אחר — בלוך הוא כופר".

ארנסט בלוך, בנו של פועל־רכבת יהודי, נולד בלודוויגסהאפן שעל נהר ריין ב־1885. הוא למד פילוסופיה, ספרות ומוסיקולוגיה במינ־כן, ווירצבורג והיידלברג. בימי מלחמת ה־עולם הראשונה היה פאציפיסט וחי בגלות־מרצון בשווייץ. בסוף המלחמה פירסם את יצירתו הגדולה הראשונה, „רוח האוטופיה". הוא היה אז בן 33. בעלות הנאצים לשלטון, גלה מגרמניה והגיע לארה"ב ב־1938 ושם כתב את יצירתו הגדולה השניה, שאת שמה אפשר, אולי, לתרגם כ„עקרון התקווה". הוא חזר למזרח־גרמניה ב־1949 כדי לקבל את הקאתדרה לפילוסופיה באוניברסיטת לייפציג, אבל כיוון שהוא מארכסיסט מגוון מיוחד, הו־צאוהו עד מהרה לגימלאות. ב־1961 איזע שגשון לגרמניה המערבית, באותה שנה הוקמה חומת ברלין — הוא קיבל את הקא־תדרה לפילוסופיה באוניברסיטת טיבינגן, שם הוא מלמד עד עצם היום הזה.

„הדבר הטוב ביותר שאפשר לומר על ה־דת", כתב בלוך, „הוא כי ממנה יוצאים כופרים". אבל לא רק מטעם זה הוא בלתי ידוע באופן יחסי, מחוץ לעולם דוברי־הגר־מנית. סגנונו מצטיין בפשטות — אכן, הוא אחד מגדולי הסגנון הפילוסופי הגרמני — אבל המתרגמים עשו לו עוול וסירבלוהו עד שאי־אפשר לרדת לסוף דעתו. מכל מקום, הוא נמנה עם גדולי ההוגים של דורנו, וכי־אמור לכלל הוא גם פילוסוף גדול, — ואפילו איחור הכרעתם להכיר בגדולתו הפילוסופית, מוטב מאוחר מאשר אף לא פעם.

*

פרידריק פורסית, מחבר „יום התן", „תיק אודיסה" ועוד רבי־מכר שהוצרפו והורמו — בגלגולם הקולנועי — מגן נוסף לביטוי הספר, עקר מספרד לאירלאנד. כל כך למה? מפני שהתברר לו, לפנתו מחבר ספרי־מתח אנג־לי, כי ספרד איננה המקלט האידיאלי לבני שמים־ההכנסה הוא אירלאנד האמיתי.

אירלאנד אין בה שום מס־הכנסה לגבי סופרים. פורסית עשה איפוא את חשבון עד־לבו וקנה את „קליבארן האוס" אשר בנחות אניקסורי, ארמון ויקטוריאני המוקף 250 דו־נאם חורשות ובאות־דשא. פורסית יתגורר שם עם אשתו — היא לומדת לנגן על גיטארה (על הפסנתר היא כבר פורטת) ואילו הוא מתעתד להיות את תעשיית־הסרטים האירית (עתה זה מכר תסריט לחברת „פאראמונט" האמריקנית, ועוד תסריט לאמריקני אחר, הוא שרוי בכתיבת תסריט שלישי, ואילו תסריט רביעי מופקד בידי מפיק אמריקני מסויים המחפש מימון).

יש החוזים רעות לפורסית כאשר יתעוררו האירים הקפדניים להרהר איזה אורח־לבושה רכשו להם, אך עד אז כבר הספיק ה„אייריש טיימס" להודיע לקוראיו — במדור הכלכלי שלו — כי פורסית כרה רק 24 ימים בכתיבת „תיק אודיסה"...

* * *

ואם כבר הזכרנו את פורסית — המזרח התיכון עודנו מספיק, לצערנו, את מחבריהם של סיפורי־המתח. הנה כי כן, באלה הימים הופיע „יום ראשון השחור" מאת תומאס האריס ומסתבר, כי גם מחבר אמריקני זה ראה כי טוב: הוא נדרש לקיצונים הערביים — „ספטמבר השחור" זומם לפוצץ איצטדיון בשעת משחק־ליגה מרכזי ולהעביר לעולם שכולו טוב את הצופים יחד עם נשיא ארה"ב הנמנה עמם. האריס מפתח את הרעיון שהעם האמריקני ייסוג בו מתמיכתו בישראל אם תצלח המזימה יפה. „ארצות־הברית איננה יכולה להרשות לעצמה לעמוד על הערבים זמן מבוטף כדי", אומר השגריר הישראלי בסיפורו של האריס. הנפט, כמובן. הוא מת־עלם מן האפשרות, שרצח נשיא ארה"ב עלול להרגיז את האמריקנים — על־אף הנפט — עד כדי כך שינקמו במבצעי־תגמול.

הביקורת רחוקה מלהתפעל ב„יום ראשון השחור", אבל אי־אפשר שלא להתמלא דאגה לגבי עצם האפשרות ש„אל פתחי ילמד כשהו מהרומאן של האריס...

* * *

הסופר ההונגארי לאשלו נמת (ג' רמי סגר־לוח) הלך לעולמו בבודאפשט בגיל 74. נמת היה ידוע ברומאנים הריאליסטיים שלו ובי־ניהם „צבע", „אשמה" ו„שאר־נפש".

את הקאריירה הספרותית שלו התחיל נמת בשנות העשרים, בכתבו סיפורים קצרים. זאת — לאחר שלמד ספרות ורפואה.

אחרי מלחמת־העולם השנייה נבצר ממנו לכתוב תחת עול המישטר הסטאליני ומדי־ניותו הספרותית. הוא קיבל עבודת הוראה, אבל שב לכתוב בשלהי שנות החמישים.

* * *

לא־מכבר עוכבו למשך חודש ימים הליכי הגירוש מארה"ב שנפתחו נגד המו"ל והסופר הצרפתי מוריס ז'ירודיאס בן ה־55. זאת — כדי שיהא סיפק בידו להשיג את פרטי מאסרו בפאריס לפני 20 שנה באשמת פור־נוגראפיה.

ז'ירודיאס מתגורר הן בניו־יורק והן בבירת צרפת. בבית־המשפט הניו־יורקי סיפר על כ־40 מאסרים שנאסר בצרפת בין השנים 1953 ו־1958 וכי מאסרים אלה נמחקו מן הרשומות בעקבות החנינה שהעניקו נשיאי צרפת השונים. הוא העיד, כי לא נחבש מעודו בכלא, אף כי נאסר עליו לעסוק במו"לות בצרפת, שם התמחה בפירסום ספרים בלשון האנגלית מפרי־עטם של סופרים אמ־ריקנים ובריטיים, ביניהם הנרי מילר וסמואל בקט.

„איני סוחר בפורנוגראפיה", טען ז'ירוד־יאס במרי־נפש, „לא אתנצל על מה שי־עשיתי". ז'ירודיאס עוסק במו"לות בניו־יורק וצרותיו החלו כשפירסם רומאן בעל גוון אי־רוטי חריף — אם נבקש לשון מתונה — שגיבורו הוא... הנרי קיסינג'ר.

* * *

בעברית הופיע באחרונה — במסגרת „ה־ספריה לעם" של „עם עובד" — הרומאן „העיר והכלבים" של המספר הפירואני מאריו וארגאס יוסה. זו היתה יצירת־הביכורים שלו. בתרגום אנגלי יצא עתה לאור הרומאן ה־שלישי (מבין הארבעה שכתב עד כה), „שי־חות בקאתדראלה" — השני קרוי „הבית הירוק" — והביקורת האמריקנית מקדמת אותו בעניין רב.

אם גבריאל גארסיה מארקס הוא פוקנר של דרום־אמריקה, הרי וארגאס יוסה הוא דרייזר שלה, לפחות מבחינה אסתטית, אם לא סיגנונית. „שיחות בקאתדראלה" הוא סי־פור ארוך, מרובה־דברים, על בטלנות, תאוות־בצע, אלימות, סטיות מיניות ועוונם של בעלי־זמים בפירו המודרנית. הרומאן הוא מוקד דיסראיניסטי ששאלה מרכזית אחת מריבה אותו: „באיזה רגע מדוייק", תוהה הגיבור המרכזי, „דפקה פירו את עצמה?" התשובה בושה לבוא, אולם השאלה מפע־פעת בכל אתר ואתר, כמו הערפילים הצו־ננים של עיר־הבירה לימה. הספר הוא פרשת תקוות נכזבות וכשלונות אישיים. המימשל רקוב, אף לא־יוצלח, ואילו סטודנטים אידי־אליסטים במיכללות כושלים בבדרותם ובי־חוסר־משמעת. רגע של רומאנטיקה חולפת בחייה של משרתת מוביל לרקב־על־ג'ינגל ולמוות בשעת לידה. פוליטיקאים ציניים אינם אלא קומוניסטים שנתאכזבו, ותועבים הם, בעצם הרקב, משורדים שהעלו חרס. שם הרומאן אין לו דבר וחצי־דבר עם כנסיות — זהו בית־מרזח ובית־זונות בלימה הקרוי בשם „הקאתדראלה".

וארגאס יוסה, המתגורר עתה בספרד, מגלם אכזבה מרה בדמות גיבורו הראשי, סאבאליטה זאוואלה, בנו של פוליטיקאי עשיר, הדוחה את החיים הקלים ונכנס לעבודה מעוטת־שכר באחד מעתוני לימה. בטיפוס אחר, אמברוסיו, מגלם וארגאס יוסה את קבלת־הדין המסור־טמת של עולם שבו אדם לאדם זאב — אותו אמברוסיו הוא מי שהיה נהגו של זאוואלה האב, שומר־ראשו ושליחו לדבר עבירה. מכל מקום, הספר מבטא חזון צונן וצר־אופקים, שבו כלוא כשרונו הגדוש וה־פראי של המחבר כאותם קונדורים בכלובי גן־החיות של לימה.

פרופ' בלוך

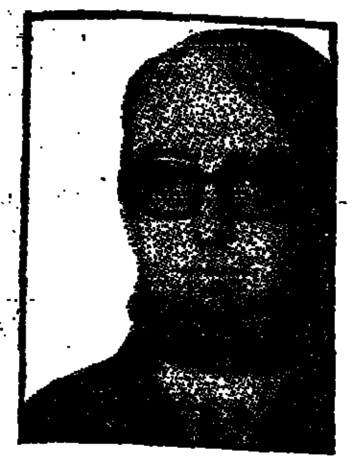

תומס קאנילי

ספרים חדשים עיון ראשון

שירה

על השיר ועל התחלוף

ספר שירים חדש של משה־דור ווזיק, שזכה בפרס אקו"ם ליהודה פרסום יצירה לשנת תשל"ב. בספר ארבעים שירים, הסדורים בשני שערים שונים. (לוי בר־אבוהו, „ימים המר", הוצאת „עקד", תל־אביב, תשל"ה, 49 עמ').

ספר ראשון

ארבעה שערים לספר שירים הראשון של משוררת שזכה אותה בפרס לשירה ע"ש מתי כץ ז"ל. (שלומית כהן, „שש ביד שמאל", הוצאת ספריית פועלים תל־אביב, תשל"ה, 56 עמ').

סיפורת

ארבעה סיפורים

ארבעה מסיפוריו של המספר הרוסי הדגול, ל.נ. טולסטוי, בתרגומו של צבי ארד. הקובץ כולו נקרא על שם הסיפור הראשון המובא בו. (ל.נ. טולסטוי, „סונטת קרויצר", ספריית גביש, הוצאת „דביר", תל־אביב, תשל"ה, 220 עמ').

רומאן של חתן פרס נובל

סיפורו של אייזיק יוסף השוהדי מתרחש בגדפת במאה ה־17 וגיבורו הראשי הוא כומר המואשם בכישוף על רקע היסטריה מינית שפשטה במנזר סמוך למקום מגוריו. (יצחק באשביס זינגר, „החלומות של הדיים ושל אש", משמר: דית: איתמר אבן־יהר, הוצאת ספריית פוע־לים, תל־אביב, תשל"ה, עם אחרית דבר מאת המתרגם, 288 עמ').

חלומים שנשחקו

רומאן שלישי מאת צבי ארד, שפירסם גם שלושה ספרי־שירה ועוסק הרבה בתרגום יצירות־מופת מספרות העולם. סיפורם של חלוצים מהליגה היהודית, נבלפו בארץ בשיג־רת הבניה, ונשחקו. („אם עוד תבואי", ספריית מקור, הוצאת אגודת הסופרים ו„מסדה", רמת־גן, תשל"ה, 200 עמ').

צללי הפסטיבל

סיפורו של מפיק סרטים בזה הבא לפסטי־בל המסורתי בקאן אשר בצרפת ומגלה כי אינו יכול להימלט מעברו האפל וכי קיומו והקריירה שלו מותלים על קו המאזניים. (אירווין שאו, „שקיעה בקאן", עברית: רינה לוטן, הוצאת מ. מזרחי, תל־אביב, תשל"ה, 278 עמ'. המחיר 24 ל"י).

משולש אהבה

סופרת צעירה, זוהרת ומצליחה, מסתבכת בהרפתקת אהבים עם בעלה של ידידתה הטו־בה. (אנדראה ניומן, „אלים ידידותי", עברית: אריה השביה, הוצאת מ. מזרחי, תל־אביב, תשל"ה, 208 עמ'. המחיר 20 לירות).

תסכול בקיבוץ

פרשת חייו המתוסכלים של איש קיבוץ, שאינו מוצא את מקומו ואינו מצליח ביחסיו עם המין השני. (שמואל פרסבי, „מצוקתו של יצחק סבא", הוצאת „לדורי", תל־אביב, תשל"ה, 168 עמ').

עיון ומחקר

לשון נביאים ראשונים

מחקר על לשונו של תרגום יונתן לספרי נביאים ראשונים. (אברהם טל־רוזנטל, „לשון התרגום לנביאים ראשונים ומעמדה בכלל ניבי הארמית", הוצאת בית הספר למדעי ה־יהדות ע"ש חיים רוזנברג, אוניברסיטת תל־אביב, תשל"ה, 248 עמ').

המורה כאיש נפחד

עולמם הפנימי של המורים, פחדיהם ותס־כוליהם, נחשפים במחקר מיוחד בכינוי, שנעשה במסגרת קבוצתית, במטרה להביא את המו־רים להכרה עצמית ולחזק את בטחונם ביעוד־דם. (עדה אברהם, „עולמם הפנימי של המו־רים", עברית: אליה גלדין, הוצאת „אוצר המורה", תשל"ה, 180 עמ').

לתולדות תרבות המערב

ייחודו של האכסיסטנציאליזם כנסיון להס־ביר את המציאות כולה מתוך זווית הראיה של בעיית הקיום של האדם הפרטי. (רן סיגד, „אכסיסטנציאליזם — המשך ותמורה בתולדות התרבות המערבית", הוצאת מוסד ביאליק, ירושלים, תשל"ה, 282 עמ').

הרציונאלי והאירציונאלי

קובץ מאמרים שיסודם בהרצאות אשר ניש־או בכנס ארצי לפילוסופיה שעסק בנושא זה במסת תשל"ג באוניברסיטת בן־גוריון בנגב. („הרציונאלי והאי־רציונאלי", קובץ מאמרים בעריכת מרסלו דסקל ועזי פריס, הוצאת אוניברסיטת בן־גוריון, באר־שבע, תשל"ה, 210 עמ').

השירה העברית בספרד

אסופת מחקריו של דוד ילין על השירה העברית בספרד, בהם התחיל בשנת תרנ"א בחיבורו „מליצת ישראל על אומת בני יש־מעאל" והמשיך בהיותו מרצה לשירת ימי הביניים באוניברסיטה העברית בירושלים, ב־שנת תרפ"ו ואילך. כינס את המחקרים וערך להם מבוא העורך א.מ. הברמן. (כתבי דוד ילין, כרך שלישי „השירה העברית בספרד", הוצאת ראובן מס, ירושלים, תשל"ה, 334 עמ').

הערבים — ואנחנו

אסופת מאמרים על בעיית שימושנו עם אר־צות ערב, כגון בעיית הפלסטינים בסכסוך, מדיניותה של ישראל, הגורמים לתומכת הסכ־סוך, נסיבות ההפתעה במלחמת יום הכיפו־רים, ועוד. (יהושפט הרכבי, „ערבים, פלס־טינים וישראל", הוצאת מוסד ון ליר, ירוש־לים, תשל"ה, 192 עמ').

ארץ ישראל בתקופת השלטון המוסלמי

בסידרת הספרים „מסד עם ישראל ומורש־תו", המופיעה על פי כלכי האנציקלופדיה ה־עברית, הופיע עתה כרך על ארץ ישראל תחת השלטון המוסלמי משקיעת השלטון הביזאנטי ועד המאה הי"ח. (י. שחור, „בצל התהוי", הוצאת „מסדה", רמת־גן, תשל"ה, 94 עמ').

יהדות אפגאניסטן

תולדותיה ומקורותיה של הקהילה היהודית הקטנה של אפגאניסטאן, שרובה המכריע של מניינה כבר עלה לישראל. הקדים מבוא: הפרופסור דב נוי. (ראובן קשאני, „יהודי אפגאניסטן", הוצאת המחבר, ירושלים, תשל"ה, 64 עמודים בתבנית אלבומית).

תנ"ך

תנ"ך לעם

הכרך החמישי האחרון של מפעל תנ"ך לעם, המפוסק ומבואר בידי משה א. זקת. מכיל את חמש המגילות ואת הכתובים האח־רונים דניאל, עזרא, נחמיה ודברי הימים. (משה א. זקת, „תנ"ך לעם — כתובים ב'", הוצאת „עם עובד", תל־אביב, תשל"ה, 863 עמ').

רשימות

כתבותיו המדיניות של הרצל

שלושה כרכים של כתבות ומאמרים מדיניים שנכתבו על ידי תיאודור הרצל בפאריס ב־שנים 1891—1895. נושאי הכתבות הם המאבק על שמות המדינה הצרפתית, אנטישמיות גו־סה צרפת, פרשת פאנאמה, מהומות הסטודנ־טים בפאריס, פרשת דרייפוס, משבר הנשיאות בצרפת ועוד. עיבד את הרשימות אלכס ביין המנוח עוזי, בהשתתפות יוזה היראל ומנפרד ויתקלר. תירגם לעברית שמשון מלצר. (תיאו־דור הרצל, „מבולאנזא עד דרייפוס", הוצאת הספרייה של הסתדרות הציונית ירושלים, — תשל"ה, שלושה כרכים, 1225 עמ' וכן מפתח שמות וענייניים. המחיר 60 לירות).

רשימות מן המלחמה

מלחמת יום הכיפורים, בעיניו של סופר, ששימש סופר צבאי. אין זה תיאור צבאי של מהלכי המלחמה, אלא ראיה אישית של או־רח, הבוחן את המאורעות ואת הפנים הקט־נים שבצידם מנקודת מבטו המיוחדת של יוצר. גלריה של דמויות, המהגות יחד את העם אשר יצא למלחמה. (יהודה האזרחי, „כאיש גבורתו", הוצאת „מלואי", תל־אביב, מהדורת ספריית מעריב, תשל"ה, 226 עמ').

צבא וביון

השירות החשאי הרוסי

תולדותיו של השירות החשאי הרוסי, למן ימי הצארים ועד ימינו. פרשיות ריגול ובי־לוש, הרצאות אור לראשונה בספר זה, משלי־מות את תמונתו של ארגון רב־עוצמה זה, שזרועותיו שלוחות על פני תבל. (ריצ'ארד דייקה, „מהאוכראנה ועד הק.ג.ב.", תירגם ד־צ'בי יעקב גולן, הוצאת „בערכותו", תל־אביב, תשל"ה, ספריית מיקבן, 214 עמ'. המחיר 16.50 לירות).

זכרונות

זכרונות פליט שואה

תיאור המבוסס על עובדות ותמונות אמיתיות, מפי נסיון אישי מר בתקופת ה־שואה. (צבי ברלין, „השמש הסתירה פניה", מפולנית יוסף ברוסט, הוצאת „מרים", תל־אביב, תשל"ה, 176 עמ').

ספרי שימוש

קטלוג מאמרים משפטיים

אסופה ביבליוגראפית של רוב המאמרים המשפטיים שהופיעו בשפה העברית בישראל, על פי נושאים ועל פי שמות המחברים. הספר מכיל 17 קבצים משפטיים וב־1000 נושאים. (אליהו זיוה, „מפתח המאמרים המשפטיים", מפרסומי הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן, תשל"ה, 206 עמ').

דרך לשכך כאבים

טיפול במיחושים יומיומיים, החל בכאב ראש וכלה בנדודי שינה, על ידי עיסוי בא־צבעות בנקודות שונות בגוף. (פרדד צ'אק, „כיצד לשכך כאבים בלחיצת אצבעות", הו־צאת בצלאל צ'ריקובר, תל־אביב, תשל"ה, 70 עמוד).

מדריך לשיפור הלשון

לכסיקון המכיל כאלף ערכים, סדורים בסדר אלפאביתי, לתועלתו של המעונין בשיפור לשונו. (ד"ר ראובן סיוון, „לכסיקון לשיפור הלשון", הוצאת קרני, תל־אביב, 1974, 324 עמ').

שיחות בעברית קלה

סידרת שיחות על הקיבוץ בעברית קלה, במטרה כפולה — ללמד עברית וכן להקנות ידע על הקיבוץ, ארגונו וחייו. (שרה בק, „שיחות על הקיבוץ בעברית קלה", הוצאת הקיבוץ המאוחד, תל־אביב תשל"ה, 58 עמ').

אל"ן

המועצה האזורית מרחבים
ד.נ. הנגב

מכרז פומבי לביצוע עבודות כבישים ובניה בתחום המועצה

1. המועצה האזורית מרחבים מפרסמת בזה על קבלת הצעות מקבלנים לביצוע עבודות, להלן העבודות.
2. רשאים להשתתף במכרז זה „קבלנים רשומים" לעבודות נשוא המכרז בהתאם לחוק רישום הקבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט והתקנותיו.
3. תוכניות, מפרטים, תנאי מכרז וטופסי הצעת מחירים אפשר לקבל כל יום בשעות העבודה הרגילות בקופת המועצה, תמורת התשלום הרשום להלן. התשלום לא יוחזר.

מכרז מס'	השתתפות	הפרוייקט	משך הזמן לביצוע העבודה
50/307/75	100.— ל"י	הקמת בית־כנסת באשבול	240 ימי לוח (מכרז חוזר)
50/309/75	30.— ל"י	הקמת גדר במבטחים	90 ימי לוח (מכרז חוזר)
50/214/75	100.— ל"י	הקמת בית־כנסת באשל הנשיא	240 ימי לוח (מכרז חוזר)
50/311/75	30.— ל"י	חשמל לאולם ספורט מבטחים	60 ימי לוח
50/312/75	100.— ל"י	כביש פנימי ברן	90 ימי לוח
50/313/75	100.— ל"י	כביש פנימי באשבול	90 ימי לוח
50/196/74	40.— ל"י	הקמת מלתחות ובנין שירותים במרכז ספורט אזורי מרחבים	180 ימי לוח (מכרז חוזר)
50/314/75	50.— ל"י	שיפוצים בבי"ס אזורי מבטחים	60 ימי לוח

4. תנאי התשלום 70% אחוז במזומנים בשלבי העבודה, ו־30% אחוז בגמר מסירת כל העבודה בשטרות למשך 12 חודשים ללא ריבית.
5. הצעות המחירים תפוסט ליום 15.4.75, אך על הקבלן לצפות 3% מההתייקרות.
6. א. הקבלן הרשום נ"ל והמעונין להשתתף במכרז זה יגיש למזכיר המועצה הצעת מחירים ב־2 עותקים על גבי הטפסים שהומצאו לו, לשלשל לתיבת המכרזים במזכירות המועצה.
ב. מועד אחרון להגשת ההצעות הוא 28.4.75.
7. להצעות יש לצרף 10% ערבות בנקאית למשך 3 חודשים להבטחה לקיום ביצוע כל עבודה (ביצוע בנין) + אישור מתאים על רישומו וסיווגו כקבלן מורשה לנושא על פי החוק.
8. הרשות בידי המועצה לקבל ההצעה כולה, או חלק ממנה.
9. המועצה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה, או הצעה כל שהיא.

25.3.75

חביב שרבף, ראש המועצה

הוצאת הקיבוץ המאוחד
החברה להגנת הטבע

יצא לאור

הציפורים

מגדיר שדה שלם ובו תמונות צבעוניות של כל ציפורי ארץ־ישראל, אירופה והמזרח התיכון, כולל מפות של אזורי תפוצתן.

הספר הוא תרגום מאנגלית של: „ציפורי אירופה והמזרח התיכון" מאת הייננל, פישר וורסלאו ובו תוספות על הידוע כיום על ציפורי ארץ־ישראל.

תרגם מאנגלית: יצחק כפכפי
יעץ מדעי:
אמוץ זהבי וברוריה גלובינסקי

326 עמ' — המחיר: 49.— ל"י
השולח את התלוש המצורף ישלם 44.— ל"י כולל דמי משלוח.

גזור ושלח

לכבוד
החברה להגנת הטבע
רח' השפלה 4, תל־אביב

אבקשכם לשלוח לי את ספר „הציפורים" במחיר 44.— ל"י, רצ"ב שיק/המחאת דואר ע"ס

שם ____
כתובת ____
חתימה ____

לכל המעוניינים בגיור

בית לוחמי הגיטאות — ההוצאה לאור
הוצאת הקיבוץ המאוחד

הופיעו זה עתה

יצחק קצנלסון / שירים, 1905—1936
מבחר והבהל מבוא: עזי שביט; סקירה על יצחק קצנלסון, חייו ויצירתו — שלמה אבן־שושן.
323 עמ', צילומים, הערות. המחיר — 38 ל"י

חיים ברלס / הצלה בימי שואה
נסיון לסכם את פעולתם של המנגנות והמוסדות של העם היהודי להצלת יהודי אירופה; כתוב בידי איש שהיה בין מרכזי הפעולה בז'נבה ובקושטא. בצירוף 110 תעודות מקוריות.
371 עמ'. המחיר — 42 ל"י

מינסק עיר ואם / קורות, מעשים, אישים, הווי
כרך ראשון: קהילת מינסק מראשיתה ועד 1917.
כינס דוד כהן, ערך שלמה אבן־שושן.
בשיתוף עם הוצאת ארגון יוצאי מינסק ובנותיה.
696 עמ'. תצלומים, מפות, מפתח שמות. המחיר — 75 ל"י

כן ניתן להשיג

שירים מן הגיטאות
תקליט ארוך־נגן ובו 12 שירים בתרגום עברי. השירים מקורם בגיטאות וארשה, לודז', קראקוב, וילנה, ביאליסטוק ושאבלי. לתקליט מצורף הנוסח המקורי של השירים וכן פרטים על יוצריהם.
בשיתוף עם המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, המכון למוסיקה ישראלית המרכז לתרבות וחינוך.
המחיר — 40 ל"י

אמנות: אגודת שוחרי בית לוחמי הגיטאות, ארלוזורוב 10, תל־אביב, טל. (03)228696
בית לוחמי הגיטאות, ד.נ. אשרת, טל: (04)920412
באי עצרת הזכרון בקיבוץ לוחמי הגיטאות ב־8 באפריל יוכלו לרכוש ספרי „בית לוחמי הגיטאות" בהנחה של 30%

הגיעו
מכונות ריתוך

MIG - CO2
ארגונארק
טרנספורמטורים
חוטי ריתוך

אותם נוכל לספק לכם מהמלאי
בדבר פרטים נא לפנות אל
אדלר את שטרן בע"מ
טל. 04-528201, ת.ד. 1539 חיפה

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות
בבי"ס למכתב־„ריתון" ת"א, רח' דיזנגוף 85, טל. 281985
שיטה עיוורת — פיקוח ממשלתי

ביקורת

מה שלמעלה מדיבור

מאת
מרגלית רוזנבוה

השואה בשירה העברית, מבחר,
ערכו: נתן גרוס, איתמר יעוז-קסט, רנה קלינוב
הקיבוץ המאוחד, תל־אביב, תשל"ה, 245 עמ'.

על שלושה דברים תעמיד הרקליטוס את האמנות: על האדם — העולם — והאל. זהו משולש בצוי שממנו מסתעפת מערכת היחסים שבין אדם לאדם, אדם ועולם, אדם ואל, האדם מול עצמו. המשמש תשתית אף בשירת השואה אשר מבחר ממנה קובץ ב־אנתולוגיה „שואה בשירה העברית — מבחר".

שירת השואה מעלה עדות על היחסים שבין נרצח ורוצחו — „ובקרון צחוק השד־פרים גברי" (א. יעוז־קסט) — או מצביעה על השבורה ש„הם בתולם היו כבני אדם: בורים, מנפיים, / איך להסביר. הם נבראו בצלם / אני הייתי צל / לי היה בורא אחר". (ד. פגיס). יש והיא מתריסה אל מול העולם הבוגדני, כפי שעשה א. קובנר בפואמה „אחות קטנה", או קורא תגר על האלהות בנוסח א. צ. גרינברג „יש אלהים בעולם אבל אין אלוהים לישראל", וברגעים אחרים היא מעמידה את האדם מול עצמו לנוכח צלמו האובד. „וכבל זה, וכבל הוא, עד עצ־בות הים / בראש אלוהים / להיות ארשת" (מ. בוסאק) ומול תבושה להיוותר בחיים

א.צ. גרינברג

בעוד האחרים לא זכו „ומה זכותך בחי־ שר זה". (י. למדן).

התמורות שחלו ביחס של הדורות השו־נים אל השואה, משתקפות במבנה האנתולו־גיה, הערוכה על פי שנות לידתם של היו־צרים. עקב שיטה זו, היה על העורכים ל־פסוח לא אחת, על קריטריונים אמנותיים טהורים ולהתעלם לפרקים מערכן האסתטי של היצירות, אולם בהתחשב במגמה לתת תמונה כוללת ככל־האפשר — יש להבין ל־לב העורכים שהעדיפו את הכמות על האי־כות.

משוררי השואה ראו בכתיבה על נושא זה מלאכת־קודש, להנצחת עלבון העם והתרבו „ששירש ילדינו חיים / הם שהרגנו בידם המזוהמת" (י. פיכמן). החשיבות הרבה ש־ייחסו בשיריהם לריאליה הדוקומנטרית מגו־מקת בשירו של ד. שמעוני „ובכך לא יש־אר, לא יתנהו תנמה / מדוע פיפו לא הגיע מצבה / לזאת החזקה לזה הצלבנה / לזאת האימה לא היתה כמוה זי"

לכן, היטיבו העורכים לעשות כאשר לא שמטו שרקי תיאור ועדות על פי אמות מידה ספרותיות וכרכו אותם בקובץ מתוך הכרה במטרת־הכותבים — הצבת גל־עד לקורבנות והבאת העובדות לידיעת הדורות הבאים.

ההתבוננות בקובץ מעלה, כי ניתן לחלק את המשוררים הכלולים בו לשלוש אסכולות: 1) משוררים שכתבו במקום וזמן את השואה

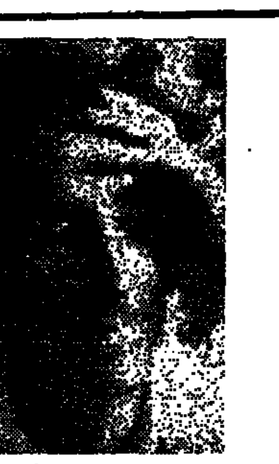
עזרא זוסמן

מבשיה. 2) משוררים שכתבו בריחוק של מקום. 3) משוררי הדור הצעיר בישראל, ה־מתחלקים לשתי חטיבות משניות — אלו שחוו את השואה וכתבים בריחוק של זמן ותחושת קרבה למקום, ואלו הרחוקים מהזמן והמקום כאחד. בעוד שהחטיבה הראשונה יוצרת בעזרת המראות שהמקום והזמן קב־צום, הרי השניה יוצרת רק בהשפעת הזמן והדמיון. שתיהן שונות מן השלישית, ה־מתיחסת אל השואה מזוית־ראיה שעיקרה ב־ריחוק.

צר, כי את החלק הגדול באנתולוגיה תו־פסים משוררי ארץ־ישראל, שכתבו בריחוק של מקום. רובם המכריע ניסו להעלות את השואה כאילו חוו אותה מבשרם, תוך כדי דיבור בשם הנדונים ושחזור החויה־הטבוחים — ובזה חולשתם. את מקום הפרט האותנטי תופסות לפעמים הצהרות פאתטיות, מלוות בתאורים חזותיים שאינם משכנעים. מחוסר יכולת להביע את שלא חוו, יש המשתמשים במטבעות לשון שנשחקו ויצירותיהם נראות כפרפרזה על „בעיר ההריגה". הגדיל מכולם ש. מלצר בפואמה „המבין בעירי, בעיר טלו־סט". „הבית הקבירה הם בבאי קבר ברי־/ והפצימו אותם... / והמיתו אותם... /", אולם כאמור, אין לדון שירה זו לשבט — בזכות מטרתה להדליק נר זכרון ל„זכר השרידים" (ש. מלצר).

לעומת חסר היכולת האמנותי לתת ביטוי לעצם שעת־האימים בהתרחשותה הרי לכאב

א. יעוז־קסט

הלאומי היה מקור רגשי. הישוב בארץ כאב את חורבן האומה „עמי, עין חמד, כרת יהודי כאילן / עמי, עין חמד, משורש עקר השו־רף" (ש. הלקין). הזעקה על הבגידה בעם שנרצחה בכאב וזעם, חוזרת אצל רוב המשו־ררים במוטיב חורבן העם ועלבונו הדורש נקמה. „קדי הבל, לדם אשר היקיץ — נקמה" (צ. ארד). או קריאתו של ע. הכמן „לי ה־נקמה". תחושת המרד והנקם היתה קרובה ל־לבם בהיותה חלק מהמנטליות של הישוב בארץ, המהגונת הלוחם. קריאת התגר נגד רוצחי העם (א. גלבוע, נ. אלתרמן, ועוד) והשותפות הרגשית עם מורדי הגיטאות (יוכי בר כה כריב, ב. מנא, ועוד) היתה קרובה לליבנו כאן יותר מפרטי האימה כשלעצמם הולידה שירה משכנעת. את הגדרתה של המנטליות הזאת טבע א. צ. גרינברג: „ה־מבריך את עמו, על אחו המינה, על חרבו ד־שירה".

עד כמה שונה השירה שנכתבה בגיא־ההריגה יעידו בקובץ זה רק מעטים. באנ־תולוגיה שמתפקידה לשקף תמונה כוללת — היבא כה מעט מדברי אלה שחוו את החורבן מבשרם. הרי דוקא הם — משוררים כשנקי־ מ. פרגר, סיגלוביץ ועוד — מביאים את ה־עדות החיה למה שהתרחש. הקובץ אינו מביא כלל את השירה העממית שפשטה במחנות, את שירת לוחמי־הגיטאות או הפרטיזנים. מאחר שעל האספקטים האמנותיים ויתרו ה־עורכים לא אחת — טוב היה אילו לפחות

גלקטו מספר שירים. מ„במחנות העבודה" או מ„בגן המוצר קראתי יתי".

להבדיל מהשירה שנכתבה בארץ, הרי ב־שירת הנרדפים, עצמם אין כמעט תאורים מפורטים. הכאב האישי האמיתי אינו זקוק למטבעות לשון משל אחרים או להמחשה פאתטית, אלא הוא בא לידי ביטוי במונחים נמוכים ביותר. שורות כגון מעין או יכולת לבטא את מימדי האסון, כדברי י. קצנלסון: „רצוני לבכות, ולא יכולתי, ואני שכולתי". שירה זו מעלה בעיקר אטמוספירה עכורה של רעב וקר, „רוח בעצי, אך נפוחה הבטן" (בירתיני), ועמו המתבטא ברצון להישכח ולהיות לבלתי־נראה. האימה הכלליון מתו־ארים בצורת רמזים בלבד ומועלים על ידי פרטים פרוזאיים לכאורה, אשר דוקא הם מעוררים צמרמורת. „על הרצפה כרכים פתוחים קרועי דפים / כורעות ילדים שתר־טים" (מ. בוסאק). בעוד שאצל הרחוקים מ־המקום ישנו פירוט — הרי אצל הקרובים, שולט הדימוי, הרמז והמשל.

ראינו שאצל משוררי ארץ־ישראל בולט הכאב הלאומי, ואילו אצל משוררי ה„שם" מתמזג הכאב הלאומי עם האישי ונעשה ל־מקשה אחת: „לא אשתי עוד / מאפילת ה־אהל התחבה / להורג הוצאתה / דבר" (י. קצ־נלסון). ובמקום אחר: „חלום חלומי, נורא כאבי / אין עמי, עמי אינו עוד" (י. קצנל־סון). המוות המשתולל מסביב, ההרג הרב, מותיר את האדם בתחושה של אובדן טוטלי של חיים ושל ערכים. „רגע אבד קרבם של דברים שידעת... / פשם ראשוה של תלויים... / פתם ראשוה של ירויים" (ד. סנדו). תחושת האפסות, חוסר־האונים וחוסר־התכלה שולי־טים כאן: „באפס כלו ובאפס המתו / יחד כולם באפס המתו" (י. קצנלסון), או כדברי פוגל: „אין קדש בבכל ובואו נא בואו, אל מקדש האפס / אל תהו ובהו". תחושה זו היתה כה זרה ליושבי הארץ, עד כי שמשה כמכשול עיקרי בדרך ההזדהות עם ההולכים כבאן לטבח. קשה היה להבין שבמפגש ה־פיזי עם המוות נשמעו קושיותיו של י. קצנ־לסון „על מה ולמה עמי מתי" „על מה ולמה אמות ואומתי" לא כמרד והתרסה על גורל אישי ולאומי אלא דוקא בהשלמה עם גורל המוביל את העם אל עבר התהום, הרצח, וההכחדה. חוסר הטעם בפעולה, במרד, נובע ממנטליות שהיא פרי „פלאנטה אחרת".

הדור הצעיר שונה מאבותיו בריחוק של זמן ומקום. בעוד שניצולי השואה — „ילדי הצל שקמים את עברי השמש" (בן־ציון תמר) — שרויים באי־יכולת להשתחרר מ„שנות הילדות במחשך הזהרות" (א. יעוז־קסט), וכותבים מתוך התעלמות מפרטים אף תוך כדי הבצוה האוירה והאימתנית — הרי המשוררים שהתוודעו לשואה רק כפי השמו־עה, רחוקים מרחק הסטורי מכל מה שהתר־חש, ובחלקם אף מנותקים מבחינה אמוצ־יונלית. אין ביכולתם להבין את המחר מפני הפרידה כפי שביטא זאת נ. זך, או לומדים הם בהשפעת השואה את ההבדל בין „לעזוב" ל„לא להשאיר" כדברי י. עמיחי. את הקרע העמוק ביותר מבטא בקובץ זה מ. ויזלטיר, המתאר ילדה הרואה בשואה אלמנט שיש ל־התרחק מפניו ולצבעו בצבעים ורודים ומב־היקים. אגב, המתמגי כיצד משורר כא. יעוז־קסט, שהוא מניצולי השואה, כרך שירתו של משורר זה באנתולוגיה העוסקת בסימן יחס הקדושה לנושא. גם אם מטרתו היתה להציג מגוון רחב של גישות, הרי אין ספק שגישתו של ויזלטיר לא רק שאינה מיצגת אלא היא זרה לרוח הדור הצעיר הרואה „בכל עץ — אישי" (ר. בן־יוסף), או מבכה את המתים נוסח נ. בורנשטיין.

הקובץ פותח בשחיטה ומסתיים בגעגועים לאלו שאינם עוד. זהו נסיון לתת תמונה מק־פת על היחס אל השואה מאספקטים שונים ועל פי ארמים רבים ככל האפשר. אולם אם נתעלם לרגע מהרקע הספציפי של היצירות ניווכח שלא השואה של שנות הארבעים מש־תקפת מהן אלא דורות רבים של פוגרומים, שהשואה היא רק חוליה אחת בשרשרתם.

האסופה מלווה במבוא ממצה של הלל בר־זל, העומד בעיקר על הצד התמטי של הכתי־בה על נושא השואה. הפרקים המרכזיים סובבים על קשיי ההבעה, המעבר מן הפרט אל הכלל, ההמשלה, וסוגיה השונים של ה־שירה: החל מלשון הזולת, דרך שיר ה־הצעקה, הקינה והעדות, החורבן התהומי, מוטיב הנקם והמרד, וכלה בניחום ובנסיון האליוי לרדת לעומק פשר השואה.

כתובת קעקע

מאת
דוד מרקיש

מיכאל דיומין, כתובת קעקע (סיפורו של איש המאפיה הסובייטית), תירגם ארי אבנר, הוצאת ספרית „מעריב", 322 עמודים

מיכאל דיומין, זה שמו של מחבר הספר האוטוביאוגרפי „כתובת קעקע", וכך הוא רשום בדיבורנו הסובייטי, אך חבריו קוראים לו מישה או מישקה. קומתו נמוכה, גופו מסורבל ומגולגל, מבטו מתלכסן מתחת לגבותיו ואיש שאינו מכירו לא יכול לנחש, כי

הוא גנב. ששודד אשר נטש את „עברו" והקדיש את עצמו לשירה וספרות.

ב„כתובת קעקע" הוא מוליך אותנו בשבילי עולם מיוחד במינו, העולם התחתון הסובייטי, הקיים בעת ובעונה אחת כשני עברי הגורג ומשתרע מגבולה המערבי של המעצמה הגדולה ועד מזרחה. הוא מפגיש אותנו עם דמויותיו השונות של עולם זה, לרבות יהודים, מסביר את נהגיו ו־את חוקיו, וכל זאת הוא עושה לא רק כמשהיל רגיש אלא גם בזכות מלאת כמי שהיה בעצמו גנב בחושם והשב אי־„ארכיפלג גולאג" בסוהר.

אכן, עולם הפלילים קוסם לאיש הספרות הרוסי בהיותו מיסתורין, שהרי הגנב או השודד ידועים שעצה של חרות, וחרות זאת, אף־על־פי שהיא של פושע, חסרה כל־כך לאדם הסובייטי. הוא, הפושע, „הזאב הבודד", כפוע אתגר למיליציה ומבאן גם לחוק ולמשטר, והוא נעזו עד קצה גבול האפשרות שפה שותפה היא. תבונה שכמעט אין אתה נתקל בה בקרב אנשי־הספרות הסובייטיים.

אך יש גם הקבלה. הפושע מסוגל לתקע סכין, ואילו „אחיו" הסופר דוקר בעטו ה־מושחז.

הסופרים הסובייטים מגיי־הלב אוהבים

את הפלילים ואת החוקרים־לשעבר במחלקת התיסול של הק.ג.ב., אשר לא בפעמים מהם נסתפחו אל משפחת אנשי־הספרות. גנבים לשעבר כותבים שירים לירייים או מספרים על חיי העולם שלהם כפושעים במסיבת רעים של כוסית ודקה, ובלשים־לשעבר כותבים

זכרונות על מיבצעי דמים שנעשו בשם הקומתויים המנצח. צינה חולפת בלב השומע ועיני הקורא מתעבצות — איש זה שחט אדם בעבור ארנק: הלז ירה בסוסה רעיוני בפקודת הכבה־גים.

על מישה דיומין ליחשו במועדון הסופרים במוסקווה אחר שהופיע שם: „אה, זה הגנב הידוע, שמוטב לא להתוכח אתו. הוא עוד עלול לרוקן את הדירה שלי". אחרים שהוא פורץ". אחרים סיפרו בקול רוסט מתרגשות, כי מישה הוא „זקן־גנבים" שגנבים קטנים עובדים למענו וממלאים את כיסיו כסף...

הקאריירה שלו בספרות הרוסית הסובייטית אחר צאתו את בית־הכלא היתה קצרה למדי ונמשכה שנים ספורות, אולם הוא הספיק לקנות בתקופה זו שם של משורר לירי, הוציא לאור קבצי שירה. ויצירותיו העצבות הפרידות צויינו לא־אחת לשבח. איני זוכר מקרה אחר, שבו הכתים את עצמו בשירי־ תשבחות למשטר הסובייטי, שפה שדבר זה, כמובן, היה פותח לפניו אופק נרחב ביותר — הרצאה לאור של שיריו מחוץ לתור, שכר־ סופרים גבוה ועליה מהירה בסולם החברתי. ידיו שפכו דם, אך עטו לא ידע שקר.

הוא סיפר לי את סיפורו — כיצד „עמיתיו" לשעבר שיחררו אותו מ„התחייבותיו" העולם־ התחתון ואפילו התירו לו להתפרנס לא מגנבה

אלא ממקצוע אחר. לבקשתו, ובאמצעיו שלו, התכנסה הגנבייא בנובוסיבירסק והקשיבה ל־דברי „החתר במשוגה" כל טענותיו, כי חיבור שירים אינו בשום פנים ואופן מעשה מבוה, כשאר מיני העבודה, היו לשווא ואז הניח על השולחן את הקלף האחרון שלו.

„על פושקין שמעתם ז"י שאל מישה־
„שמעת. אין אסור לא לשמע ד־
„ובכן, אני כמו פושקין וי הבריה.
„זה צויין אחר לגמרי — תהלישו הגנבים — עכשיו אתה יכול לכתוב".

אלמלא קיבל מישה רשות מעמיתיו לפרוש מן העולם התחתון ומתחולות חוקיו הנוקשים היה נשחט בידיהם כבוגד, כמי שעבר על חוק העולם התחתון האוסר על הגנב להתפרנס מעבודה.

יום אחד הלמה ברעם. ביום בהיר שמעוה במוסקווה — מישה דיומין נמלט למערב התיישב בפאריס. הוא יצא עם כנייר ד־ אם כמצטרף אל בני־משפחה רחוקים, ועד מהרה סופר, כי פתח בפאריס מונה, שבו הוא מגיש מאכלות רוסיים מסורתיים. היו אף שטענו, כי שמעו במו אזניהם את קולו ב־„קול אירופה החופשית" וכי הבריות, כבימכל: „אבכש לא לפסחו בשום אופן את התלשתי

להישאר במערב בפוליטיקה. אני פושט הרעתקן במשמע הטוב של מושג זה ואני רוצה לראות את העולם, לחיות אחרת משר חייתי עד כה. שירי שייכים לרוסיה ואני רוצה לפנות אל חברי: כאשר תהיו בפאריס, הביאו למונון שלי ונרים כוסית וודקה זי

שנה וחצי אחר־כך פגשתיו בלונדון. הוא לא פתח שום מונון. הוא סיפר לי, כי עסק כל הזמן בכתיבת ספר על חיי הפושעים במחנות־הסגר בברית־המעצות.

ספר זה, שיצא במערב ברוסית, לא בא להתחרות ב„ארכיפלג גולאג" מאת אלכסנדר סולז'ניצין או ב„פרידה משום־מקום" מאת ולאדימיר מאקסימוב. אף־על־פי־כן, הקורא המערבי יקרא בהתעניינות ובשקיקה את תיאורי העולם של חברת הפלילים הסובייטית, אשר לא לחינם הישווה אותה מישה דיומין עם המפלגה הקומוניסטית הסובייטית.

אכן, מקרה כגון זה שמתאר דיומין בפרשת הגנב שניקר את עין חברו במלגע, בזק עליה מלח ופלפל, לעסה ובלעה, אינו מעשה יום ביומו...

קול אסירי צריף הפושעים הפליליים ב־ מחנה־ההסגר הסובייטי עולה מתוך „כתובת קעקע" של מיכאל דיומין ומצטרף אל מקהלת סופרי האמת של החיים ברוסיה של ימינו.

מותם של שני ילדים

מאת
אפרת פאיאנס

יצחק מראס, מול פנס הרחוב,
מליטאית: יוסף כרוסס,
הוצאת הקיבוץ המאוחד, תל־אביב,
תשל"ה, 88 עמ'.

בסיפור שלפנינו מתמזגה השואה ומתמקדת בשני ילדים קטנים, המנסים ללחום את כל־ חבת הקיום האכזרית בכוחותיהם הדלים — ונכשלים. זוהי חוליה נוספת בשרשרת הסי־ פורים שקרקע יניקתם היא השואה, אך ב־ שום פנים אין לראות בו תיאור היעוד. ה־ מחבר מרחף בערפל הדק שבין המציאות ו־ החלום, כתאר אמת עגומה כאגדה ואגדות — כמציאות. הוא מרכז את סיפורו סביב שני גיבוריו — ילד וילדה שנותרו ללא מש־ פחותיהם ומצאו מחבוא בקיר לבנים אדו־ מה — הנך שהוא מדובבם, עתים על פני־ את חייהם האפורה ועתים על שני קסמי הספורים שמצאו ונטלו עמהם אל מחבואם — עלילות גוליבר והנסיך הקטן.

הפסיפס של התמונות המשתבצות זו בצד

יצחק מראס

זו, הוא שלימות עגומה חזופעת לשמיים. אכן, לא בכדי קרא ביאליק מבהמת ליבו „נקמת כזאת, נקמת ילד קטן, עוד לא ברא השטן..."

הילד, גיבורו של מראס, רואה עצמו כאב לילדה שמילט והביא עימו. והו יוצא מן המחבוא להביא לה מזון, קורא לפניה קט־ עים מן הספרים הקרועים ומספר לה סיפו־ רים. הוא גם משיב על שאלתה המציקה „מתי תשוב אמא מבית החולים זי" עולמו של הילד הוא עולם של מלחמה אכזרית, של בריחה ופחד, של רדיפה אחר פת־לחם תוך סיכון החיים. מעבר לעולמו האוטומטי, המוכתב על ידי אינסטינקט הקיום, הוא שוגה בדמיונות על מעשים שבאילו יעשה לכלכל את נפשו ונפש הילדה שעימו.

אף כי הנושא שבחר לו מראס מעורר רג־ שות עמוקים וחבוטים שבנפש — הרי דרך התיאור שלו היא במכוון יבשה, כאילו ב־ יר־ טראלית. המחבר מפשת את משחק פנס ה־ רחוב והירח לשני הילדים שבמחבוא הצר עם אלומת האור של הזרקור המבשר את מותם. גם צרור הירויות הקטלני אינו אלא סרטור ציפורים...

אין ספק, כי בקטעי הסיפור הללו הגיע מראס לכלל מיצוי אמנותי עמוק של אימת ילד יהודי, לגרעינה של השואה ולהארתה מבעד לעיניהם של עולליה. תיאורו הוא כבר הרבה מעבר לבכי, הרבה מעבר לדמעות. זהו פרץ של יצירה אמנותית מזוככת בכאב, מבע צרוף של הזעקה הנוראה שנדמה, זהו מסמך אנושי ותרבותי ממדרגה ראשונה, ש־ זכות קיומו איתנה ואמינו משגנת בהיס־ טוריה הקרובה הבלתי־נשכחת.

הקיטוע בתמונות, פרי העבודה שהספיפס פלו נלקט מתוך רומאן ועובד מחדש בידי המחבר, אף הוא חלק מדרך הביטוי האמ־ נותי. העליות המורדות במצב־רוחם של הילדים, רגעי השחוק הרבים ורגע הצחוק ה־ בודד, מבטרסים למתרות של קיום עלוב בלב עולם עוין, קיום התלוי על בלימה ד־ המגיע לקיצו בשל זעקת־כאב של ילד שעלה על גלגל והחזק, ילד שוחי כבוגר על משי־ מרותו וברגע של שיכחה איבד את עולמו.

בפתח ספרו מקדיש המחבר את הסיפור ל־ ילדים ולילדות בעבר ובהווה. אין לנו אלא להתפלל, כי נסיונם המר של גיבוריו יהיה נחלת העבר בלבד ולילדי ההווה והעתיד לא ייכונו נסיונות דומים.

בכותל המזרח של ספרות השואה המזכירה לעמנו את אשר עשה לנו עמלק יתא סיפורו זה של מראס כמגילת־דמעה שלא תימחה.

הנוער הציוני בשואה ובמרי

מאת
ד"ר א. באומינגר

לפני זמן מה יצא לאור קובץ ב' של „משואה" — יד להבהרי תנועת הנוער הצי־ נית בשואה ובמרי". יש לברך על הופעת הקובץ הזה, שהצטרף לקבצים בנושא ה־ שואה והגבורה, זה של „מורשת" של „השומר הצעיר" וזה של לוחמי הגיטאות מיסודו של הקיבוץ המאוחד.

לא אגע כאן בנקודה הרגישה, האם נושא השואה והגבורה, הוא ענין להשקפות פולי־ טיות, אך הואיל ואנו עומדים בפני עובדות קיימות, שלא נוכל לבטלן, אנו מקבלים בברכה, גם את ה„משואה", קובץ ב'.

בין משתתפי הקובץ הם השרים משה קול הרצוק; בר־סמכא בנושא האנטי־ שמיות והסוביטולוגיה, כמו פרופ. שמואל אטינגר; חוקרי־השואה כמו ד"ר יוסף קר־ מיש, מנהל הארכיון המדעי ב„יד ושם"; הנבחן שבנה לתוך לנו תאר באירופה ה־ כבושה על־ידי הנאצים במלחמת העולם השניה ברוך קמין. אחרים התעכבו על פעו־ לות „הנוער הציוני" בארצות הכיבוש הגר־ מני, כמו ב. אאורבך, (מיכאל יצחקי — „ימי הזוועה בפורט התשיעי" נסו קובנו), אפרים קמרון („החזית המאוחדת של הנוער נגד הנאצים בשנים 1934—1938"), ש. אבני („בין ילדי טרנסניסטריה") וסקירות ארגו־ ניות מאת נ. צור ומנחם דירב.

תמונה רחבה של השואה והגבורה עולה מדפי ספר זה, החל במאמרו של יעקב רוזנברג „בורדים במאבק" ומאמרו של אפ־ ריים קמרון — „החזית המאוחדת של הנוער היהודי נגד הנאצים בשנים 34—1938" וכלה במאמרו של משה קול „מאמצי הצלה ועזרה", ושל גדעון האוזנר „משפטים נגד פושעי מלחמה". חשיבות מיוחדת למאמרו של נחמן בלומנטל „ילדותה של יוסטינה". יוסטינה, היה השם המחתרתי של גוסטה דוידסון־ דרנגר, אחת מהלוחמות האמיצות ביותר של המחתרת היהודית בגיטו קרקוב, ואחת מה־ פעילות בתנועת הנוער הכלל־ציונית „עקיבא" בקרקוב, בה היה מאורגן רוב ה־ נוער הציוני באותה עיר. בעלה של גוסטה דוידסון, היה שמשון דרנגר ז"ל, ממנהיגי „עקיבא" ומנהיגי המרד בגיטו קרקוב, ש־ הקים את המרד בגיטו ורשה בחצי שנה

(פרץ ב־24 לדצמבר 1942). גוסטה נעצרה בזמן אחת הפעולות המחתרתיות החשובה בעלא הידוע לשימצה „מונטלופיך" בקרקוב. בהיותה כלואה כתבה בעזרת חברותיה למח־ תרת, על נייר־טואלט, את זכרונותיה, הקשו־ רים בפעולותיה ב„עקיבא" ובמחתרת. כשהו־ ציאו אותה ואת חברותיה למוות, הספיקה להסתיר את רשימותיה בתנור הגדול של בית־הסוהר.

וקרה נס, פועלים שבאו — אחרי המלחמה — לשפץ את התנור, מצאו את דפי הנייר, וכך הם הגיעו לידי משה זינגר, שתרגמם לעברית, וקיבוץ לוחמי הגיטאות הוציאם לאור. אמנם, בעולם ידועים יותר זכרונותיה של אנה פרנק, אך אין בכלל להשוותם, מבחינת הרמה האינטלקטואלית, לאלה של

טולקאצ'ב — ילדי השואה

יוסטינה. יוסטינה היתה מבוגרת מאנה פרנק כשכתבה את זכרונותיה, לאחר שנות פעילות אינטנסיבית בתנועה ובמחתרת. נוסף לכך, היתה יוסטינה בעלת כשרונות ספרותיים מבטיחים (תרגמה לשפה הפולנית את שירו המפורסם של גבירטיג „עס ברענט"). קיבוץ לוחמי הגיטאות הוציא רק מהדורה אחת של היומן הזה, בצירוף באורים והסברים מדעיים מאת נחמן בלומנטל, והספר אזל מן השוק. הגיע הזמן, שדווקא „משואה" תוציא מהדו־ רה חדשה, והספר ימצא בכל בית יהודי בארץ ובחוץ לארץ.

העריכה, שהופקדה בקובץ זה בידי שמואל מאיר, לקויה מבחינה מדעית־מחקרית. מספר מאמרים, שהם כשלעצמם חשובים ו־ מעניינים, הופיעו כבר בקבצים אחרים לפני מספר שנים. עם זאת, אין ספק, כי הקובץ בכללותו הוא תרומה חשובה לחקר השואה והגבורה.

שירת יונתן רטוש

(סוף מעמוד 29)

בגבורת מלך, ומכאן זה „שיר־השירים": „חנני הנזיר / כי טובים דודיך", מכה אותה מגמה, החיאת הלשון, בא גם השימוש ב־ מלים אוגריתיות. אין זה ענין של הדקקות מאבי־היסטית למלים זרות, אלא כמגמה להח־ יות מלים שניקות מעגה עברית נשכחת, בדי להעשיר בה את הלשון החיה, להעשיר לשון עברית אחת בשניה, תוך חדשנות פיו־ טית. כך, לבשל, „צלה גבור מרכבות צב /

דרך קשתו לכבר ארץ" בשיר „שתי" בקובץ „שירי הרבי". המלה „לכבר" (בשני סגולים) היא תמורה שהתי־ערך למלה „בקרב" „בלב", כמו „בלב ים" (משלי, כ"ג, 34). ובדומה המלה „ידע" בשיר, „על מות לבעל" בקובץ „יהומדי": „ובעל רד / משמים ידש לארץ". באוגריתית „ידד" מתחלף ב„ירדת" (חלוף ער־ צור קולי באטום), כפי שנתן גם למצוא ב„ניקרא, ובאות ס' זוקה, „יסגירני אל אל עויל ועל ידי רשעים ירטני" (איוב ט"ז, 12) במובן: „יורידני", „יפילני". השמוש ב„ירש" בשיר „מלל, אימא, שני הפקידים בבת־ אחת: הפקיד אסתטי — חורה צלילית בגיזון מכוויים (רד־ירש), האולי גם בניאנס משמ־ עותי, והתפקיד לשוני־תרבותי — החיאת מלה עברית עתיקה. המגמה הבלשנית־תרבותית משתלבת בעשיה הפיוטית המתוכללת, ד שתיהן מהוות חלק של תפיסת חיים, של ראית ההיסטוריה וחזות העתיד, דבר של־ שוא נחשפו בשירה האירופאית המודרנית, למעט אי אלו נסיונות שנכשלו.

גם המיבצא השירי בבלזא היקפו כמחיש את ייחוס שירתו של רטוש לאוניברסליזה במובן האירופאי. מרביתה היא דוקא שירה לאומית קונקרטית (כבעית המשורר, כמו־ בן), היאני השר בדרה כליל עם הרעיונות שבה, והוא אינו רק כזים המעביר הזיות בבלי להיות מעורב בהן, או המסתיר את מעורבותו.

כזה הדבר לא רק בקובץ „הולכי בחושך", ובמנם בכל הקובץ „שירי הרבי", אלא גם בחלק ניכר של שירי „חמה שהותה", ו„ב־ ארגמן". אף היחס לשירים מיתולוגיים כמו „לשלכתה" או „על מות לבעלי" וכו' ואפילו לשירי הארוס אינו יחס אי־פרסונלי, אינט־ לקטואלי־אסתטי בלבד. יחס לרגשי וקולרדים לעמוני עברי הם שמקנים לשירה זו את עוצמתה. עם כל ההרגיות של ה„אני" בשיר „בארגמן", עיקרו אינו הרגיית האדם בעולם וגם לא „הויה קוסמית של אין רבון האין אבי וכו'", אלא ההרגיות שבדמות ה„אני" הלקונקרטי שבשיר, האיר, מתולל להחמי חרות ישראל, „הדורך על במותיו — לבדו / ה־ חרבב לו קבר בידו". בהלהמתו בבריטים, „כי גיבים הם אין מלך / ואיש הישר ב־ עיניו יעשה", כבימי השופטים. האנלוגיה

המדינית מביאה לאנלוגיה לשונית. השיר „אבימלך" — בדומה לזה — עיקרו אינו היסוד הבלשני אלא דוקא ההיסטורי, האנ־ לוגיה המדינית באינטרפרטציה „עברית". „לפי הרבי" אינו שיר הידראקיה בפלגא, כי אם קריאה מסוימת מאד, עברית, במציאות קונקרטית: „סבה בא הסוף / ירא איבה בך / צר רבשי הדיל / והר לך גבוהי".

בניון להפוך שירה זו לשירת הידראקיה אוניברסלית, לשירת הויה קוסמית — יכול להיות מושך. אך התוצאה היא במבורת מקבצ־מבי. הויה בזה ההוצאה הבבנו של רטוש — בכיוון מבבי להוצאה הראשונה, המוקדמת, שמסלה אותו משום שידיעותיה היה צמוד יותר ככי לאידיאה מסוימת.

כל עוצמתה ויופיה של שירה זו באות לה מן הביטוי האימאגני למציאות מדינית ו־ תרבותית קונקרטית, מן הידיאואתיות הלשו־ נית, שהנה תוצאה של מודעות לשונית ודיקה רגשית צמוקה. מכאן הרגעות הארכאית ש־ לה, מכאן השגיה המרשימים ביותר.

שלום ליטנבאום

אמרות סופרים

הכתיבה היא שם אחר לשיחה.
— ל. סטרן

*

הכתיבה: לגרד את ראשך ולכסוס את ציפורניך.
— ג. סוויפט

*

הכתיבה היא מחלה, אי אפשר לעצרה.
— ו. ק. ויליאמס

*

הכתיבה — האמנות לערוך מלים שחורות על נייר לבן ברציפות עד שנוצר הרושם שמשהו נאמר.
— א. וולקוט

هكذا من الاصل

אמנות

סיוט המלא נצורות

מאת
יגאל צלמונה

שאול בולר ראה בגויא אחד המאורות של תרבות אירופה, כליאונרדו דה וינצ'י, רובנס, רמברנדט, מיכלאנג'לו. ואכן, הוא נחשב למגשר לאמנות המודרנית, לא רק כצייר גדול, אלא אף כאחד מאמני־ההדפס המקוריים ביותר. מוזיאון ישראל מציג עתה 245 מתוך 268 הדפסים, המהווים את מכלול יצירתו הגראפית. ההדפסים הושאלו ע"י ד"ר אריך ברוק מבואנוס־איירס וע"י מכון וייצמן.

גויא נתן ביטוי ביצירתו לאווירה המיוחדת של שלהי המאה הי"ח. הוא מביע את הדאגה הכללית ואת המועקה, הנגלית בכל עת שנפער בקיע בתרבות המערבית. משבר הציוויליזציה, המלחמות, המהפכה הסוציאלית והפוליטית, משתקפים בהדפסיו.

תגיך ספרות המאה הי"ח, נלחם גויא למען „רוח החדשה", למען שלטון התבונה והשכל, אלא שבמלחמתו הוא נעזר ביסודות לא־ראציונאליים ובסמלים ספוגי דימויות תת־הכרתיות.

רוב סדרות ההדפסים של גויא הותקנו לאחר תקופות של משברים אישיים חמורים בחייו — הראשון ניכר באותו שילוב משלא של פסימיות, תחושת הידלות, אבסורד — תקוה. כך, שנתיים לפני תחילת העבודה על ה„קאפריצ'וס", חלה גויא במחלה קשה, והיה משותק ואיבד את שמיעתו, כשבר מדכא לגבי אמן, שהיה מורגל בחיים קלים ובחגים של „מכבי", כצייר דיוקנאות בחצר המלכות. סדרת ה„קאפריצ'וס" הוכנה בין 1793 ל־1798 (לפני כן עסק אמנם האמן בתחריט, אך היו אלה בדרך כלל רפרודוקציות של ציורי ולאסקז) האמן עצמו כתב על סדרה זו:

„אוסף הדפסים בנושאים קפריסיים... מאחר שהאמן מאמין כי ביקורת על שגיאות וחטאים אנושיים (השייכת לכאורה לתחום הדיבור והשירה) יכולה לשמש גם נושא לציור, בחר מתוך המון הסכלויות והעוולות השכיחות בכל חברה אזרחית, הדעות הקדומות וההמוניות והשקרים הא־לים, שהיו למקובלים מכוח ההרגל, הבורות או החישוב התועלתי, את אלה שנראו לו כחומר המתאים ביותר הן לביקורת סאטירית והן להפעלת דמיונו הוא... הציור (כשירה) בוחר מן האוניברסאלי את אשר נראה לו מתאים למטרותיו: הוא מאחד מחדש באישיות דמיונית יחידה נסיבות ו־אפיונים, שחלק הטבע לפרטים רבים. מהערובת כזאת, מאורגנת ברוח היוצר, נוצר סוג החיקוי המעולה, שעבורו זוכה אמן טוב בתואר ממציא ולא בתואר מעתיק משועבד".

בסדרת ה„קאפריצ'וס" מצא גויא דרך לפ־רוט, במפנה של סוף המאה הי"ח, המתר־נה בסדר הערכים, יריעה ארוכה מסאטירה חברתית, וידויים אישיים, התערבות של הת־מדע והדמיון פרוע. יש ביצירות אלו מן העממיות ומן ההשכלה, מהעילב ומן הא־רוניה, מן המסתורין ומן ההוה. גויא מבור אותו ומדאיגנו גם יחד.

פרנסיסקו גויא — „הם כבר נמרטו" — מתוך ה„קאפריצ'וס" — מוזיאון ישראל

גויא לועג לצביעותם של אנשי הכנסיה, למתגנים ולמתגנבים, המוצגים כחמורים וכ־קופים. הוא צוחק לגאוותם של בני המעמ־דות העליונים. הוא מדגיש את הגיחוך ש־במבורשת הטבע האנושי, לתאוות־הבצע, ל־רכלנות, לקמצנות, לשקר. הוא מציג נשים כעורות וזקנות הנותנות מעצותיהן המרוש־עות לעלמות צעירות ונאות, והוא בז לגנדר־נותן וריקנותן של הנשים ולדרבגנות הגב־רים. הדמויות נראות כקריקטורות כפתירות, שפניהן מביעות טמטום ובהמיות. בני־האדם נראים מעוותים כנשמותיהם. גויא נותן רא־שי־חיות ליצורי־אנוש, נטיה זו לבורלסקה מעידה על הרצון להציג את החיה שב־אדם, ויש לראות בכך השפעה של מדע הפיזיוגנומיה — הקירבה הקשר בין צורת הפנים ותכונות־האופי — שהיתה פופולארית באותה עת. משמעות ההדפסים מודגשת לעי־תים בעזרת סימבוליקה תיאטראלית: דמויות במסכות מציגות את המשפט „איש אינו מכיר את עצמו", גברים ונשים הנושאים כסאות על ראשיהם — סמל ל„עולם הפוך". חלק כן ה„קאפריצ'וס" מוקדש לנושאים שטניים: כישוף מכשפות, מיסות שחורות, שדים ורו־חות, מפלצות שאול כרחפות מעל אדם נרדם — והדים למפלצות המקננות בתוכנו — האדם הינו תיבת פאנדורה. „תרדמת התבונה מולי־דה מפלצות", קורא האמן להדפס. ומוסיף בכתב יד: „דמיון ללא תבונה מוליד מפ־לצות, אך שילוב של תבונה והדמיון, יוצר אמן גדול". ואכן, גויא הוא אותו אמן מופ־לא, המצליח בכוח השכל ובכוח אמנותו להש־תלט על תת־המודע שלו, על יצירה ה„אחר" הפועל בתוך ה„אני".

גויא משתמש במספר טכניקות בהדפס אחד: תצריב, תחריט יבש, אקוואטינט. הצ־ורות מהוחמות בציפורן הקיפה. בתחריטות פשוטה המוגבלות בכמומה הקריטיים. עיצוב הצורות נעזר במעין פסיקים, נקודות, הדג־שות קצרות־כאחזים אופטיים לייצוב הנפחים, כדברי האנרי פוסיון, האקוואטינט הממחיש יותר הצללות ומוסיף לאווירת החלום הס־פוס, ביוצרו מתח של ניגוד לקווים הגרפיים העזיזים הדרמטיים.

מעניין גם הניגוד הנוצר בין הסיטואציה הקומית, הנושא הקודר והכוונה האירונית הסמכית, הרמוניות.

על סדרת זוועות־המלחמה, שהותקנה בע־קבות פלישת צבא נפוליאון לספרד, כותבת הגברת אלישבע כהן: „בהשוואה לסדרת ה„קאפריצ'וס" מופיע האדם בסדרה הנוכחית כיצור אכזר יותר, רפה יותר ומסוגל למעשי אכזריות קיצוניים יותר. משמעות המלחמה בעיני גויא רחבה מביטוייה המקובלים, שאי־הם חוזה בהם עיניו... מעורבותו של האמן במהות הוויה שראה באה לידי ביטוי בסב־בה ההדפסים, שנועד לקרב את הצופה למד־רחם... החלל המצומצם, האקצרות הנוצות והתוצאות המתגעריות, כל אלה אינם מאפשרים שוויון נפש...".

סדרת מלחמות השוורים הנפלאה, שהותקנה בהיות גויא בן 68, ה„לוס פרוורביוס" — המשלים המוזרים והאניגמטיים, שכמה מהמק־רים רואים בהם את שיא יצירתו הגראפית של גויא — חותמים את התצוגה. לשם השוואת תפישות והשפעות מציג המוזיאון בכותלי תערוכה זו את סדרה „זוועות המל־חמה" משל ז'אק קאלו, בן המאה הי"ז, ואת הדפסי הסוכר המצויינים של פיקאסו על נו־שא מלחמות השוורים. כל אלה יחד הופכים את התערוכה לחוויה אמנותית נדירה. יש להכליל גם את קריאת הקטלוג המצויין ב־הנאה.

הציור העני מרצון

מאת
רחל אנגל

לאחר הישי המערכת בק־גוריון חוזר עתה ביתן לובינשטיין של מוזיאון תל־אביב ל־רשותם של אמנים — הראשון בהם: אריה אזן. ויש להודות, כי פתיחה מחודשת זו של אמנות ישראל בביתן היא פתיחה רבת־רושם: תערוכת היחיד של אזן על שמונים וארבעה מוצגיה, רבים בהם בעלי מימדים גדולים (כ־130X160, ואפילו 160X200 ס"מ !), ממלאת את שלוש קומותיו של ביתן התצוגה. בר־אווירה טובה. בתמונות, שנוצרו כולן בשנה האחרונה, 1974/5, ניתן לחוש כי תנופת־עבודה אחת גדולה הולידה אותן. נושא אחד הוא שהעסיק כאן את האמן והצלה פתרונות שונים ורבגוניים. אם שמונים וארבעה הוא מספרם של המוצגים, דומה כי שמונים וארבעה הוא גם מספר הפתרונות. אף על פי שיש קירבה רבה בין הדברים לבין עצמם, יש גם שוני רב ביניהם — כמו היו בנים ובנות למשפחה אחת ברוכה.

זהו ענף צעיר, בהיר וזך, של זרם המתפשט באמנות המודרנית — בהיר ואלגנטי, לבן, אפור בבשורות, ושחור הסכינ־קיבצי עד יותר. יש כאן קימוץ בתמרים, קימוץ ב„מאר־מן־ואמירה" הדרכיים הנם בירורים עד מאד. כמו אמירת העיקר הכיוור הבלתי־מבריק, הנך ויתור על כל מחלצות־הלבוש־החיצון המוצגות בשלל צבעים, כמו הערת כל הר־מסיכות עשירות־הצבעים הנשוה של אמת פשוטה ערוכה, ללא כחל ושרק — הם האמת שבאמנות.

אמצעי הביטוי של אריה אזן הם, על פי רוב, הבד עצמו (כלומר, לא צבע שהונח על פניו, אלא מודולציה בצורה זו או אחרת של הבד — חיתוך, ניקוב, וכיפוף של הבד המוקשה). לפנינו רצועות בד לבנות קרועות מתוך הבד המתוח, פסים היוצרים אפקט של חלל, של צבע תלת־מימדי בתוך החלל; בד קלוף ומקופל; בד הפוך על בד; ולפעמים רישום עפרון על בד החתוך או רישום גר־פית, ציור, ועבודת מתק על בד. ולפעמים נמצא אף כפתורים לבנים, שנתפרו בתוספים לבנים על בדים לבנים.

אריה אזן אומר, כי ציור לבנו הוא מיבנה מודולרי פשוט. האלמנט הבסיסי שלו — הנקודה, שממנה נולד הקו. מה שמעסיק אותו כאן הוא הריתמוס, הצירוף הריתמי של היחידות המרכיבות את המוצג, החזרה. כל אלה, אבסטרקטיים ככל שיהיו מקורם בנוף, הנוף שיד אדם היתה בו, יד המכונה עשתה בו מעשים. הבדים המוצגים כאן — אתה מוצא את מקביליהם בנוף: שדה חרוש, הריהו מורכב מקווים מקבילים. שטח נטוע, או כביש שאתה טס על פניו במהירות המכונית — פסים לבנים נקרים בהלכך, עמודים עומ־דים בדרך, ריחועקם זה מאה מהר ושקל — מה הם אם לא אלמנטים מקוטים בתכלית? „איני מנסה לחקות אותם", אומר האמן, „אינני מבקש לתאר אותם, לא את הנופים, לא את המתרחש בהם — ולא את אשר שונה בהם; אבל הנוף ואשר בו משפיעים עלי, הם יוצרים את הגירוי. אני משתדל להיות עני ככל שאני יכול באמצעיי. את הקו אני משיג, כשאני מצליח בכך, על ידי חיתוך הבד בלבד, ועל ידי ניקוב הבד משיג אני את הנקודה, וכשאני משתמש בעפרון, אני מנסה לחקות את עצמי כפי שאני בעבודה האחרות, שרק הבד עצמו, החתוך, המנוקב, המקולף והכפול, משמש לי חומר ואמצעי לביטוי; הרי בהם האפקט נוצר רק על ידי האור והצללים שמולידים הבליטות, השקעים, המודולציות השונות. וכמו בהם מנסה אני גם בעפרון, או בגרפית, לעשות את הבולט ואת השקערורי, כלומר את הפוזיטיבי ואת הנגאטיבי, כלומר — את השחור־על־פני־הלבן, ואת הלבן־על־פני־השחור כמוג, כצבד שיותר בעלימים זה את זה. אבל כאיצר יותר אני כשאני מצליח לעשות את התמונה לבן בלבן בלבד, כשהאפקט נוצר רק על ידי אור וצל".

הנה למשל תופר האמן שורות כפתורים על הבד כדי שיתנו לו את המודולציה הדרושה לכיפוק האור־וצל. או הנה קטע של ציפה לבנה, שבו כפתורים לבנים ולול־אות לבנות, או רק הלולאות עצמן, במרוח־קים שווים, כמו צמחים נטועים בשדה כער־בה. לפעמים התוצאה היא מעין הבזקים של אור, לפעמים — מזכירה התמונה שורות של עציצים פלסטיים שקופות. אבל לפעמים זוכה עליך שהנה אתה מגלה בתמונה גם את הנוף עצמו, אותו מקור שסיפק את ה„גירוי". אכן, ניתן לזכור כי אריה אזן מצליח במשימה שהציב בפניו. אמצעיו המצומצמים מניבים תוצאה מעניינת הבנת־פנים.

וסארלי — בגלריה יפואית

אם יש בארץ גלריה אחת שיוקר, כלומר גובה מחירה הכספי של יצירה, אינו מהוה שוב מכשול בדרך לבחירתן של יצירות ובהב־אתן לארץ, והצגתן בין כתליה — הרי היא גלריה דלסון־ריכטר ביפו העתיקה. ביקור בגלריה זו הוא כמעט כמו טיול קטן, הצצה חפוזה מבעד לחריץ צר, אל אחד מאתרי האמנות המודרנית, באחד מכרכיה החשובים בעולם.

ביקור בגלריה זו בימים אלה יאפשר לך להזות, בין מוצגים אחרים, במיבחר של יצירות, תמונות, וגם פסלים אבסטרקטיים, של אחד מגדולי האמנות המודרנית, כראשי אמנות ה„אופ", ויקטור וסארלי. בעושר בל־יתואר של צבעים, של צורות, מהבהבות הי־יחידות הגיאומטריות הקטנות הללו, הן ב־תמונות, הן בפסלים, העשויים לא אחת חומ־רים בעלי תכונות של קריבה, והאור עושה בהם פלאים, יוצר בהם אפקטים של השתק־פויה מתוחכמות.

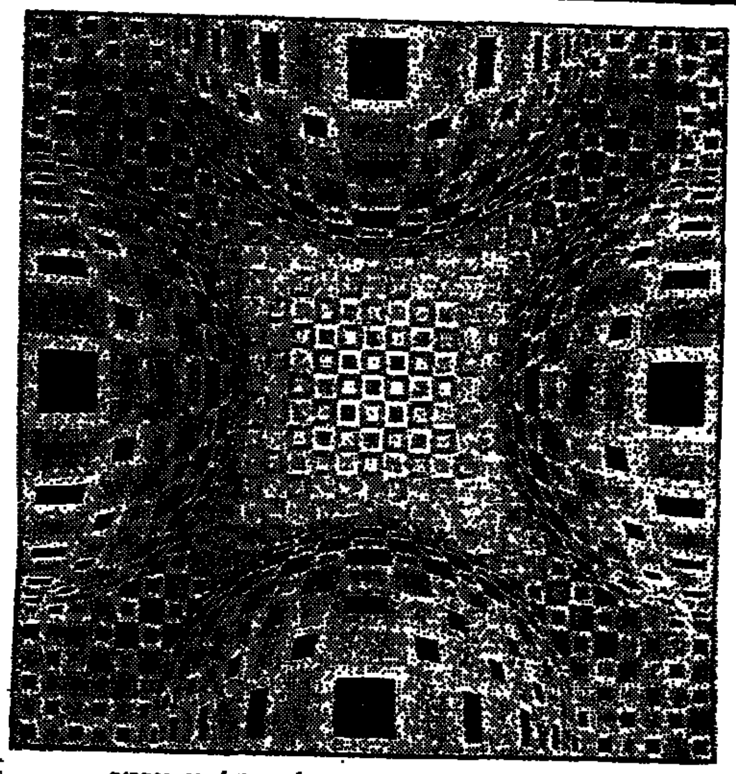

ויקטור וסארלי — ציור — גלריה דלסון־ריכטר

משואה
יד לחברי תנועות נוער ציוניות בשואה ובמרי — תל־יצחק

עצרת יום השואה והגבורה
תתקיים ביום שלישי, כ"ז בניסן תשל"ה (8.4.75) בשעה 7.00 בערב בקבוץ תל יצחק
בהשתתפות:
* השר גדעון האוזנר
* יעקב רוזנברג — דבר הלוחמים
* ב. שרוני — דברי פתיחה
בחלק האמנותי:
תומרת קרית אונו בניצוחו של אהרן אלקלעי
מקהלת וילנה בניצוחה של אזה פיטליק
בשעה 18.30 יתקיים מפקד נוער
דברים לנוער: א. בן־טוב
תחבורה: רכבות יוצאות מתל־אביב בשעה 18:02 ומחיפה בשעה 17.24.
הערה: בקור בתערוכה משעה 17.00

בית המדרש לרבנים באמריקה
נוה שכטר ת.ד. 196 ירושלים
(מאחורי מהיאנד־ישראל, מול גנה־גרנות)
יום השואה והגבורה
יום ב', כ"ו בניסן תשל"ה (7.4.75)
בשעה 7.00 בערב
הנכם מוזמנים להשתתף בטכס
זכרון ליום השואה והגבורה
בתכנית:
תפילה, הקרנת שקופיות, קריאה והדלקת נר זכרון
„זכור... אל תשכח!"

יד ושם
רשות הזיכרון לשואה ולגבורה
מרכז ההסברה
עצרת הפתיחה הממלכתית
של
יום הזיכרון לשואה ולגבורה
תיערך ביד ושם, הר הזיכרון, ירושלים, ביום א', כ"ו בניסן תשל"ה, 7.4.1975 בשעה 18.00
במעמד נשיא המדינה
דברים — יצחק רבין, ראש הממשלה
סטפן גראייק, יו"ר הארגון העולמי של לוחמים יהודים, פרטיזנים ואסירי המחנות
השר גדעון האוזנר, יו"ר מועצת יד ושם
תפילה — הרב הראשי לישראל ראשון לציון, הרב עובדיה יוסף
פתיחה — יצחק ארד, יו"ר הנהלת יד ושם
משתתפים — המקהלה של הרבנות הצבאית ומקהלת לבל־רן בניצוחו של מנשה לבל־רן
רביעיית המיתרים של תזמורת צה"ל
קריאה: אילנה צוקרמן ויצחק פרי
משמר כבוד — יחידת צה"ל
מצעד לפידים — יחידת גדנ"עים
חזן — אריה בראון
המוזיאון יפתח לקהל מתום העצרת עד חצות.
אוטובוסים להר הזיכרון יצאו החל משעה 15.30 ועד שעה 17.30 מבית העם הישן ברח' יפו, לאורך המסלול של קו מס. 18.

תערוכה
„הראשונה והעכשווית"
ארגוב, גרוס, הופשטטר, וכסלר, להמן, מחותן, עקשי, פיינין, פלדי, פרופס, שטרנשוס, תגר.
הפתיחה: בשבת 5.4.75 שעה 11.00 בבוקר.
ביתן האמנים־אלחריזי 9 תל אביב

לך נערה!! לך נער!!
נפתחה ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו לקורסים מקצועיים לאופנה:
★ מודליסט/ית (מתכנן אופנה)
★ תופרת סלון
★ גזרנים/יות
★ ציירי אופנה
„מרים" בית הספר הטכני למקצועות האופנה
אלנבי 19 — תל־אביב, טל. 58408
מרים

האוניברסיטה העברית בירושלים
שנת היובל תרפ"ה תשל"ה
המכון ליחסים בינלאומיים ע"ש לאונרד דייויס
מודיע על ועידה על בעיות אסטרטגיות 7—9 אפריל 1975
הנושאים:
* טרור וסחטנות כמכשירים אסטרטגיים
* מלחמות מנע ותקיפות פתע
* דפוסי בקרה ופיקוח על מלחמה ואלימות
ההרצאות והדיונים יתנהלו בשפה האנגלית.
הכנס יתקיים במוסד ון־ליר, רח' ז'בוטינסקי 43 (אוטובוס מס' 15) ירושלים
הזמנות ניתן להשיג במכון דייויס, האוניברסיטה העברית טלפון: 02-63645

האוניברסיטה העברית בירושלים
החוג לתולדות האמנות
בשיתוף
מוזיאון ישראל, ירושלים
מודיעים על הרצאתו של
פרופ' ארנסט קיצינגר
אוניברסיטת הארווארד
פרופסור אורח ע"ש סם ואיילה זקס
בנושא:
„פסלי שיש נוצריים מהמאה השלישית במוזיאון קליבלנד"
מנחה: פרופ' בצלאל נרקיס, ראש החוג לתולדות האמנות.
ההרצאה תתקיים באודיטוריום של מוזיאון ישראל ביום ד', 9.4.75, בשעה 6 בערב
ההרצאה באנגלית בליווי שקופיות

גלריה איפנמה
רח' ז'בוטינסקי 5, תל־אביב
מזמינה לתצוגת תמונות של:
ציירי פרו: קמינו סנצ'ס, אקווילר ואחרים.
ציירי ארגנטינה: תימר, ווינברג ואחרים.
ציירי ברזיל: ולדומירו דה דאוס נרבים ואחרים וכן ציירים ישראליים ידועים.
שעות הביקור: 11.00—13.00 18.30—20.00
בימי שישי שבת וחג 11.00—13.00

השתתף במדור
הסר את המיפגע
ב־מעריב בכל יום ד'
בחסות המועצה הלאומית למניעת תאונות
בשיתוף עם בנק דיסקונט

לחולי סכרת מבחר בפרייס למכתר „דימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85
טלפון 281985

סוכן רציני
אשר סוכר בתעשיות, בחנויות כלבו, ניקוי ובבתי מרקחת בת"א והסביבה, מעוניין בסוכנויות נוספות.
הצעות: ת.ד. 32042 ת"א.

הנהג
עשה לך מנהג — קח עמך חייל לדרך

יבואן - סוחר !!!
INTERNATIONAL EXHIBITION OF MILAN
25.4.75 עד 14.4.75
הננו מציעים:
שרות חלקי — (קטלוגים ואינפורמציה)
שרות מלא — ליווי ע"י ישראלים, אולם לישיבות, טלפון, עבודות משרד וכו'.
לקבלת פרטים:
HUTTER S.
Consultant & Marketing
Via Inama 19
Tel. 71.21.03
MILAN — ITALY
ע"י מיופי כח עורכי דין וגר—יעקובוביץ רח' רמב"ם 16, ת"א טל. 56896

מחנה ריכוז והשמדה – על בולים

פינת הבולאי

ביום שלישי יצויין העם היהודי בישראל ובעולם את יום השואה והגבורה. לציון המאורע הטראגי נקדיש את מדורנו למחנות ריכוז ו־השמדה.

בבוכנוואלד, ראוונסבריק, סאַכסנהאוזן, מחנות השמדה ב־גרמניה בהם נספו מאות אלפי יהודים ולא־יהודים, מופיעים על 6 בולי מזרח־גרמניה שראו אור בשנים בין 1956—1961 ו־הם מציגים מונומנטים שהוצבו במחנות אלה.

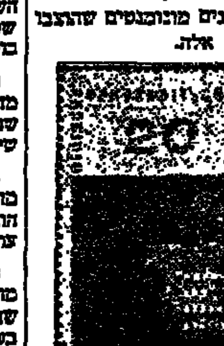

טרבלינקה

טרבלינקה, מחנה השמדה בפולין, הונצח על בול מזרח־גרמניה שראה אור ב־20 ב־אוגוסט 1963 בערך של 20 פניג.

ברינדונק, מחנה השמדה ב־בלגיה, מופיע על בול בלגי שהונפק ב־1 באפריל 1954 בערך של 4+2 פרנק. עוד שני בולים המופיעים ביחד עם בול זה, מראים דיוקנו של אסיר המחנה.

מחנה ריכוז על בול צרפתי

מחנה ריכוז בצרפת מופיע על בול שהונפק ב־23 באפריל 1955 בערך של 12 פרנק, ה־מראה גדר תיל ומגדל המחנה.

מקום איסוף האסירים שנש־לחו למחנות השמדה ב„איל דה לה סיטה" בפאריס מופיע על בול שראה אור ב־23 ב־מארס 1963 בערך של 0.50 פרנק.

מחנה ריכוז באיטליה

הגירוש למחנה השמדה ב־ביצת מופיע על בול שהונפק ב־21 במארס 1964 בערך של 0.05+0.20 פרנק.

אסירים במחנה ריכוז באי־טליה מופיעים על בול שהונפק ב־24 באפריל 1965 בערך של 10 ל׳ והמציג מגדלי שמירה, מבני המחנה וכלואים.

מאידאנק על בול פולני

המאוזוליאום, אשר ... ב־מחנה ריכוז המוצא להרג ש־בוצעה על ידי הנאצים, הם

תוכנם של 3 בולים שהונפקו בלוקסמבורג ב־20 בדצמבר 1945 הוקדשו לרדיפות הנא־צים. ערך הבולים הוא: 3.50+6.50, 5+15, 20+20 פרנק.

מאוטהאוזן, מחנה ההשמדה הנורא שבו הושמדו 360 אלף יהודים, מופיע על בול פולני שהונפק ב־29 באפריל 1946, בערך של 3+5 זלוטי. כן מו־פיעה מצבת זכרון במאוטהאוזן על בול שהונפק ב־20 בספ־טמבר 1969 בערך של 40 גרושן.

פוביליקה, מחנה ההשמדה שבו נספו קרוב למיליון יהו־דים, ואושוויץ, המחנה הנורא ביותר שבו נספו 2 מיליון יהודים, מופיעים על 2 בולי פולין שראו אור ב־2 באפריל 1962 בערך של 60 גרושי ו־1.50 זלוטי. עשרות מחנות השמדה וריכוז נוספים, כמו שטוטהוף ואחרים, מופיעים על בולי פולין רבים.

פרויינשטאט, מחנה ההש־מדה בצ'כיה, מופיע על בול שהונפק ב־5 במאי 1965 בערך של 30 הלר.

ארנהיים, מאוטהאוזן ודאכאו, מופיעים על בול הונגרי ש־הונפק ב־30 בדצמבר 1970, ב־ערך של 1 פנ.

מחנה ריכוז ריטנבן — דניה מופיע על בול מזרח גרמניה שהונפק ב־28 באוקטובר 1969 בערך של 25 פניג, המציג את המונומנט שהוצב בקופנהגן ל־זכר הכלואים הפוליטיים ב־מחנה זה.

פרויינשטאט על בול צ'כי

נסים בבולי ישראל שהו־פקו לזכר השמדת היהודים במחנות ריכוז.

2 בולים לציון השואה וה־גבורה שראו אור ב־30 באפ־ריל 1962 בערך של 0.12, 0.55 ל"י, המציגים את האותיות „שמע ישראל" בצורת להבה ו־6 נרות דולקים על רקע מגן־דוד צהוב, לציון 6 מילי־ונים היהודים שניספו בשואה.

בול ישראלי לזכר מחנות ההשמדה

ידיים מורמות בשבועה ומתח־תן הכתובת „זכור", ההובעות לזכור ולא לשכוח לעולם את אשר עוללו לעמנו הנאצים, זה תוכן הבול שהונפק במלאות 20 שנה לשחרור מחנות ה־ריכוז, שראה אור ב־27 באפ־ריל 1965 בערך של 0.25 ל"י.

בול הונגרי לזכרו של הלוחם היהודי בצלר (ברנבש)

ד"ר יצחק קיש מבאר־שבע שלח לנו בול הונגרי עם דיוק־נו של ברנבש פשטי ששמו האמיתי היה יוסף בצלר, והוא ראה אור במסגרת בולים ל־זכרם של קרבנות הנאצים. ד"ר קיש מסר פרטים על מר בצלר, אותו הכיר אישית כמצטיין במתמטיקה ובעל חוגים אנ־טישמיים בהונגריה המשיך את לימודיו בצרפת. בעת פרוץ המלחמה העולמית ה־

הלוחם האנטי־נאצי ברנבש־בצלר על בול הונגרי

שניה הצטרף למחתרת הצר־פתית „מאקי". בשובו להונ־גריה המשיך בפעילותו האנטי נאצית וב־1944 מצא את מותו.

הופיע קטלוג „תחביב" 1976

קטלוג מעודכן לבולי ישראל לשנת 1976 בהוצאת „תחביב" ובעריכת צבי פכטר, הופיע השבוע. הקטלוג סוקר את כל בולי ישראל בכל הצורות ה־בולאיות עם פירוט מלא של מחירים כיום. זהו הקטלוג ה־ראשון המופיע לאחר הפיחות, ועליית המחירים בבולי יש־ראל שחלה לאחרונה מצויינת בקטלוג: סידרת בולי „דואר עברי" עם שובל מוזרה בקט־לוג 29,000 ל"י (1.75 ל"י ב־שנה 49—48). סידרת דמי דו־אר ראשון עם שובל מוזרה בקטלוג 11,000 ל"י (88 פר׳ בשנת 49—48). השקעה של 11 ל"י לפני 25 שנה שווה היום 1.5 מיליון ל"י. בול „שלח את עמי" שנמכר לפני שנתיים ב־55 אג׳, מחירו כיום 55 ל"י.

אליעזר בן

6 חדרי משרד
להשכרה חודשית
בשדרות רוטשילד 42 תל־אביב
פרטים: 03-625292 או: 02-234211.

הודעות מס־הכנסה ומס־רכוש

לשימת לב רוכשי זכויות מקרקעין!
(בניינים וקרקעות)

בחוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס׳ 5) תשל"ה—1974, נקבע בין היתר:

1. **אם רכשת זכות במקרקעין בתקופה שבין 22.8.63 לבין 17.10.74 וטרם הצהרת על כך** עפ"י חוק מס שבח מקר־קעין; לא שלמת עדיין תוספת מס (דמי רישום בטאבו) ולא רשמת זכותך זו בספרי המקרקעין (בטאבו) — **הנך חייב להצהיר על עיסקה זו עד ה־17 באפריל 1975.**
2. אם רכשת זכות במקרקעין בין 22.8.63 לבין 31.12.73 והצהרת על רכישה זו, אולם לא חוייבת בתשלום תוספת המס, **הנך חייב להגיש הצהרה מקוצרת** לגבי רכישה זו. אם לא תעשה את האמור בפסקאות 1 ו־2 עד המועד הנקוב לעיל — תתחייב בתשלום רבית על אי הצהרה בשיעור של 1% מתוספת המס שהנך חייב בה לכל חמישה עשר יום, החל מיום 18.4.75.
3. **אם רכשת זכות במקרקעין לפני 22.8.63**, דהיינו, לפני כניסת חוק מס שבח מקרקעין תשכ"ג—1963 לתוקפו, ועדיין לא רשמת זכות זו בספרי המקרקעין (בטאבו) הנך רשאי להצהיר ולשלם תוספת מס (דמי הרישום בטאבו) על בסיס **שווי הזכות בעת הרכישה.** לאחר ששלמת את תוספת המס הנך זכאי לרשום את זכותך בספרי המקר־קעין בכל עת.

אולם, אם לא תמסור את ההצהרה כאמור עד יום 17.10.76, ויש ברצונך לרשום את הזכות שרכשת לאחר התאריך הנ"ל, תתחייב בתשלום תוספת מס על **בסיס השווי בזמן הרישום ולא בעת הרכישה.**

טפסי הצהרה רגילה או מקוצרת ניתן להשיג בכל משרדי מס רכוש ומס שבח ברחבי הארץ.

בעל מקרקעין!

מסור הצהרה במועד, כך תבטיח זכותך לרישום בטאבו ותמנע מעצמך תשלום נוסף.

תשבץ „מעריב" מס. 951

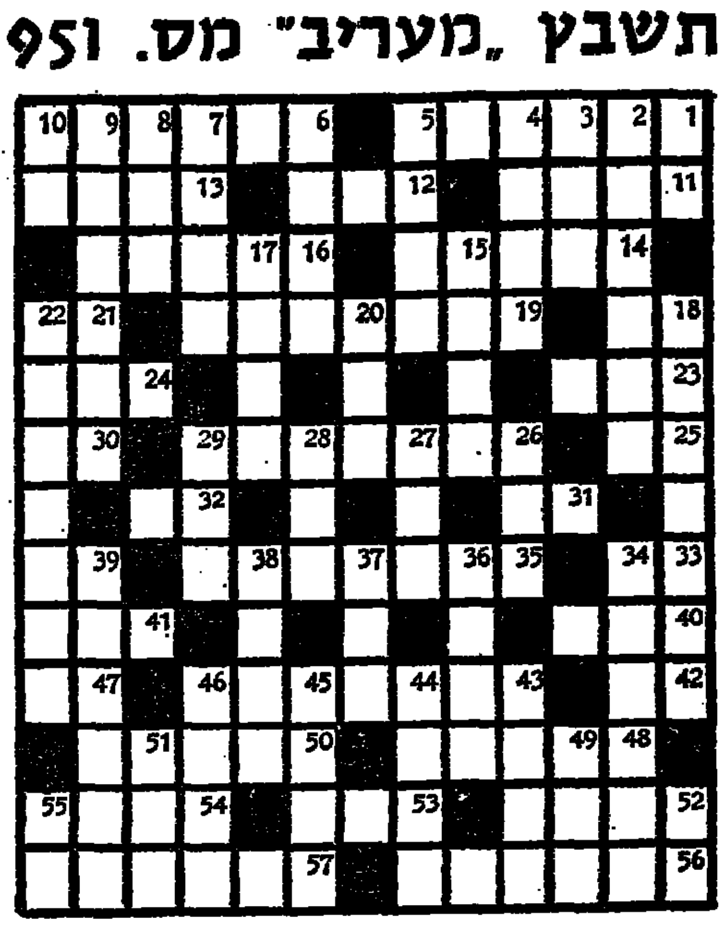

מאוזן: 1) מחזה מאת יוג'ין יונסקו, 6) פגינה, 11) אגורה בראש ספור או מאכר, 12) שאון, 13) מציאת דבר בדרך מקרה או הסתרה, 14) נסיכה ב־אירופה, 16) רשיכת מגוה הארוחה, 18) גזל היים, 19) מחזה מאת בן ציון תומר, 21) קרקע בנגב, 23) שקד, 24) נפיל, 25) כלי תפירה, 26) בירת ההר, 30) כהים, שנים, 31) צח, 32) כסף אלבני, 33) כלה סרוב, 35) בירת קליפורניה, 39) הצליל ה־ראשון במערכת הצלילים, 40) תומר בניה, 41) סרן, 42) תן, 43) כבביא אמורי קני, אשר הבביא את מט־לכת יהן, 47) הצליל השני במערכת הצלילים, 48) בהר בסיבירית, 50) סופר, מחבר „פר ג'ינט", 52) גולן, 53) בהלוכה, 54) עיר בגרמניה על נהר אולם, 56) מלחין ישראלי, 57) מדינה מוס־למית.

מאונך: 1) אויב, 2) עליונות, 3) משקל נקי, 4) סוס גזע, 5) מדוכא, 6) סעודה חגיגית, 7) דרגה גבוהה בצבאות העולם, 8) כהונת עבריות בימי המב־דם הברית, 9) הציאר דגי, 10) גוהים, 15) צלף, 17) כין בטק, 18) הוארד של ראש הלאמות במיבט, 20) נער, 22) נשיאה של גיניאה, 26) קנין בעל ערך חומרי, 27) נהר בגרמניה, 28) צבע בהיר, 29) נהר בסין, 34) כנוי לאנגלים, 36) בירת ונצואלה, 37) חיש, 38) עשוי לתושים; שיזה, 39) מחבר הכוחות „הפיסיקאים", 43) של־אלהר, 44) חזן מוסלמי, 45) עיר בצרב הספרדית, 46) גידול מספרי, 49) מרוחק ביותר, 51) צפור, 52) חור, 55) שר.

בואו חשבון (941)

אוים | הדרגמה
לככ | ממכה
דגקב
ממכה
הוקל
אהאד
חכם

האימרה: 3־בספר 273 18צ 1ד7־
3852 64ב 9ט9ט87 659 273

בפעולת חילוק זו הוחל־פו הספרות באותיות. מצא את ערכה של כל אות ורשום את האותיות המתאימות במקום הספ־רות בשורה למטה. אחר כך, צרף את האותיות והרי פיענחת אימרה כל־ד. פ. טופר.

תשבץ מספרים

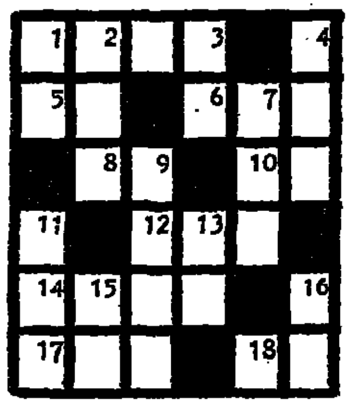

מאוזן: 1) חזקה שניה של מספר זוגי, 5) פעמיים 1 מאונך, 6) חזקה שניה של 8 מאוזן, 8) מספר בלתי זוגי, 10) חזקה רביעית של מספר מסויים, 12) חזקה רביעית ועוד 41—, 14) חזקה שניה של 13 מאונך, 17) שליש של 8 מאוזן כפול 83, 18) חזקה שניה של מספר בל־תי זוגי.

מאונך: 1) מכפלה של מספרים עוקבים, 2) חזקה שניה של 15 מאונך, 3) פעמיים 15 מאונך, 4) חזקה שלישית של מספר מסויים, 7) חזקה שלישית של מספר מסויים, 9) חזקה שניה של 16 מאונך, 11) חזקה שניה של 1 מאונך, 13) מספר המתחלק ב־5, 15) מספר המתחלק ב־7 וב־3, 16) מהפרות של 8 מאוזן כפול 18.

פתרונות החידונים הקודמים

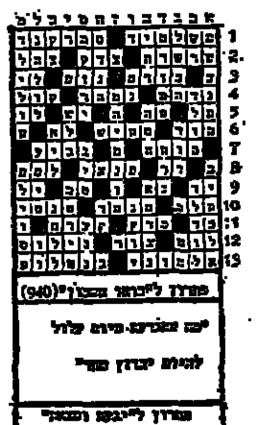

*

שלחו את הפתרונות ל־„מעריב", תל־אביב, ת.ד. 20044. צרפו את המספרים דלעיל ורשמו על גבי ה־מעטפה „תשבץ „מעריב" מס. 951", או „בואו חשבון (941)", או „תשבץ מספרים".

שלושים פרסים יוגרלו בין הפותרים.

אברהם סלמן

ללא דמי מפתח
מיני־מרקט
למסירה בעיר
בשכר חודשי
לפנות בערב מ־7—9
טלפון 04—85632

מעונין לקנות
אולם בחיפה
ללא עמודים ומחיצות
60 עד 200 מ"ר
04-520893 בבוקר

פרס כספי
למוצא
קונטסה 1300
לבנה 741—236
טלפון 04-715877
או להודיע למשטרה

פרשת בובי

עכשיו מסתברים באמת ה־דברים. אבל משתתפי המו־שב המיוחד של פידי"א לא ירדו לעומק הדברים ותפסו אותם בשטחיות בלבד. הם קי־בלו את דרישת פישר למספר בלתי מוגבל של משחקי הדו־קרב, וחשבו שבכך הם מצבי־עים לטובת דרישה של פישר — ולכן הצביעו בפעם השניה נגד דרישתו של פישר שהדו־קרב ייפסק במצב של 9:9.

כאמור, כשנתברר לאחר ה־משתתפים מה באמת טמון ב־דרישותיו של פישר הגיב ב־צער רב שהיה מצביע אחרת. אך כבר היה לאחר מעשה. לקרפוב הוענק איפוא יתרון שלא היה עד כה לשום טוען לכתר, נוסף לזכות מסורתית שהיתה שמורה עד כה לאלוף העולם, אך נשללה מפישר.

ברוב של 35 נגד 32 ו־3 נמנעים נתקבלה ההחלטה ה־שניה. ישעיה מספר כי הנציג הסובייטי, רודיונוב, הגיב ל־אחר מכן, שימליץ כי השיגור הסובייטי יציע שבמקרה של 9:10 לטובת קרפוב יינתן ל־פישר „זכות הקרב האוורי". אולם „בידיעתי זו אינה הר־קית, משום שהיא נוגדת את החלטת פידי"א שמי שצובר ראשון 10 נצחונות הוא המנ־צח בדו־קרב."

אשר לפרשת אולימפיאדת 1976, מציין ישעיה שישראל הצליחה למנוע שלילת זכותה לארח את האירוע הבינלאומי. איראן אמנם צצה לפתע ומ־אחורי הצעתה „עלה ריח 2 מיליון דולר". אבל היא לא הועדפה על ישראל. איראן קיבלה ארכה עד 30 באפריל, ואם תשיב בחיוב יועבר כש־אל בכתב בין כל חברות פי־די"א והרוב יחליט למי להעני־ק זכות זו

אלא שיותר מזה לא יכלו

בובי פישר

לעשות נציגי ישראל. באוירה מתנכרת של חברי פידי"א. כן הוחליט המושב המיוחד שאליפות העולם לנוער תיערך השנה בפורטו ריקו בתאריכים 3—24 באוגוסט, ב־13 סיבובים שויצריים. אם יער־ך קרב הכתר תעשה ארה"ב מאמץ לארח את אולימפיאדת הסטודנטים. ב־1976 תיערך אולימפיאדת הסטודנטים ב־ונצואלה.

במבחן נמרץ

בקרב הבא, שנערך במסגרת הסיבוב הרביעי בליגה הלאו־מית, מנהיר האמן בוביס את יריבו הירושלמי במבחן נאה ונמרץ.

לבנים — כן

1. פ־ו3 פג, 2. ה4 ר־ו6, 3. ד4 ה6, 47 פ7 (מצמצם מ־ראש את משחק הנגדי של שחור ע"י ר־ו4) 53. 5. ד5 פ־ו6, 6. פ־ג3 6א, 7. 4א (בונה התקפת נגד גם באגף המלכה) 8. ר־ד3 מה־ג7, 9. פ־ד2 פ־ס ה5, 11. פ־ג4 פ־ד7, 12. 4ו 5ה (נסיגתו של שחור להש־תהרר נסתר יפה ע"י לבן). 13. הג ז:ה, 14. ו:ה ד:ה, 15. מה־ג6 (אסור פ:ו6 בגלל 16. פ:פ מה:פ, 17. ר־ג4+ וזוכה), 16. פ:ה5 ר:פ, 17. ר־ג4+ מ־ח8, 18. ר־ד5 מה:ד6, 19. ר:צ ר־ד3+, 20. מ־ח1 מה־ו6, 21. פ־ה2 ר־ד7, 22. פ־ג4 מה־ד7, 23. ר־ד5 מה־ג7, 24. מה־ה5 (מאיים פ־ג5) מה־ד6 (על צ־ו6 יבוא מה־ג4), 25. ר־ד7! (שוב מ־איים פ־ו6+ וגם ה:פ) צ:ר (כפוי), 26. מה:צ פ־ו6, 27. פ־ה5 (הילופין התרשמים בליל את המלך) פ:פ, 28. מה:פ (עכשיו מאיים ר־ג4) מה־ו8, 29. צ־ה1 ר־ד7, 30. ר־ג4 ר:ג3, 31. צא־ד1 ר־א2, 32. ר־ג6 מה־ו8, 33. ר:ם ר־ג6 (על מה־ר יבוא 34. צ־ה7 ר־ז7), 35. מה־ד מה־ו8, 36. צ־ד7 (18), 34. ר־ג3! 41 (מה־ר, 35 צ־ה8+ וזוכה), 35. מה־ג4 ר:ה2+, 36. מ־ר מה־א8+, 37. כ־ג1 שחור נכנע.

● קרית: אלוף אנדרסון כבש שוב, כבשנה שעברה, מקום ראשון בתחרות לזכר קפבלנקה.

● תל אביב: האמן יעקב יוכמן חזר לארץ לאחר שלא הצליח להתבסס כשחמטאי ב־ארה"ב.

● מנהיים: לאחר הסיבוב ה־10 הובילו פבנן, בראון, קין ושמוקר עם 7 נקודות.

● נתניה: מועדון חדש ושמו „מרכז השחמט" יפתח ביום א׳ ב־16.00 ברח׳ שמואל הנציב 34, בהנהלתו של עקיבה בני. תכנית הפעולות כוללת משחקים סימולטניים, תחרויות בזק, חוגים לנוער, הקמת ספריה ועוד.

שאול הון

חדשות המשטרה
ירחון המשטרה בארץ ובעולם

הופיע גליון מס׳ 1 • אפריל 1975 • 88 עמודים

היית אתה החוקר!
10.000.- ל"י במזומן
למפענח התעלומה: מי רצח את הנער מיכאל קריטי?

פשיטות פתע מצולמת:
המדור המרכזי „עולה" על מאורות הקלפים

חינם! פוסטר צבעוני ולוח קיר מהודר של „שוטרת החודש"

עימות: חוקר משטרה מול איש העולם התחתון

ראיון מיוחד עם שר המשטרה

● המחלקה לזיהוי פלילי
● חדשות הסקוטלנד־יארד, F.B.I. והאינטרפול

هكذا من الأصل

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות · · · רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות ·

למד בביתך בהתכתבות

המכונים הבריטיים — המוסד הוותיק והמנוסה בארץ להקניית השכלה בכתב מציע לך ללמוד בביתך את המקצועות הבאים בשיטות שנוסו בהצלחה בארץ ובחו"ל. הלימודים הם תחת פיקוח ובהדרכת צוות מורים ומפקחים שהם מטובי כוחות ההוראה בארץ.

בגרות ומוקדמות — לרשות הלומדים בקורס יעמדו יועצים לעזרה אישית בסניפי המכונים הבריטיים
1. הכנה לבחינות בגרות
2. הכנה לבחינות מוקדמות

אלקטרוניקה — בניית מכשיר רדיו ואזעקה
1. אלקטרוניקה ורדיו מעשי (כולל מעבדה ללימוד בניית מכשיר אזעקה ומכשיר רדיו)
2. קורס יסודי באלקטרוניקה
3. קורס יסודי בטלוויזיה

הנהלת חשבונות ומדעי המסחר
1. הנה"ח למתחילים
2. קורס כללי בהנה"ח
3. חשבונות למתקדמים
4. הנה"ח סוג 1
5. הנה"ח סוג 2
6. הנה"ח סוג 3
7. מנהלי חשבונות מדופלמים
8. ראיית חשבון
9. תמחיר
10. ארגון וניהול עסקים
11. קורספונדנציה מסחרית בעברית
12. פקידות ומזכירות כללית
13. מסחר פיננסי
14. תורת הכלכלה והמשק

אנגלית ושפות אחרות
1. אנגלית למתחילים
2. אנגלית למתקדמים
3. אנגלית כולל
4. אנגלית למשתלמים
5. אנגלית לבחינות בגרות
6. אנגלית בתקליטים
7. קורספונדנציה מסחרית באנגלית
8. צרפתית למתחילים
9. ערבית מדוברת
10. ערבית ספרותית
11. גרמנית למתחילים
12. עברית — שיפור הסגנון
13. עברית — שיפור הלשון והבעה
14. כתיב עברי
15. עברית למתחילים
16. עברית למתקדמים
17. עברית למשתלמים

טכנאות
1. שרטוט טכני — בנין ומכונות
2. טכנאות מכונות
3. טכנאות רדיו
4. טכנאות בנין
5. טכנאות חשמל
6. השמאות — מיפוי שטחים

הכנה לטכניון ואנגלית לאוניברסיטה — לרשות הלומדים בקורס יעמדו יועצים לעזרה אישית בסניפי המכונים הבריטיים
1. הכנה לטכניון במתמטיקה
2. הכנה לטכניון בפיזיקה
3. הכנה לאוניברסיטה באנגלית

קורסים אחרים
1. עיתונאות ויחסי ציבור
2. פסיכולוגיה
3. מורים מוסמכים

אמנות שימושית
1. גרפיקה שימושית
2. ציור

20% הנחה לחיילים בשירות פעיל

לשם קבלת פרטים מלאים מלא את התלוש והדבק על גלויה ושלח בהקדם אל המדור לייעוץ מקצועי ת.ד. 33224 תל־אביב.
מעונין בקורס ________
שם ________
כתובת ________ גיל ________

המכונים הבריטיים — THE BRITISH INSTITUTES — 115 קורסים לבחירתך — 125,000 בוגרים — 37 שנות נסיון

משרדי ייעוץ והרשמה: • תל־אביב: המדור לייעוץ מקצועי, שד' רוטשילד 93 טל. 624162 • חיפה: נורדאו 10 טל. 667049 • ירושלים: ההסתדרות 22 טל. 224769 • שעות הרשמה 8.00–13.00, 16.00–19.00 ...

בית־ספר גבוה לטכנולוגיה ירושלים

המזכירות האקדמית
מודיעה על
ההרשמה
לשנת הלימודים תשל"ו
לקראת תואר ראשון

מגמות הלימוד, בנוסף לחצי יום לימודי קודש:
* פיסיקה אלקטרו־אופטיקה
* אלקטרוניקה ומכ"ם
* מדעי המחשב
* מחשבים/ראיית חשבון

בית־הספר מיועד לתלמידים בעלי תעודות בגרות ובעלי רקע ישיבתי (לאחר שירות צבאי). לאחר ארבע שנות לימוד יקבלו התלמידים תואר ראשון.
אפשרות מגורים בפנימיה לתלמידים שאינם גרים בירושלים.
בדבר פרטים והרשמה נא לפנות למזכירות האקדמית של בית־הספר, ת.ד. 16031 ירושלים, טל. 02-531181, 02-534127.
ההרשמה לחיילים: בלשכה להכוונת חיילים משוחררים, רחוב אבן גבירול 76, תל־אביב.
כל הלימודים מתקיימים בקמפוס החדש בגבעת מרדכי.

למדי מקצוע ב־3 חדשים
במקום מגוריך - בכל הארץ

נקבנות
בשיטת IBM

מקצוע שאין בו אבטלה והשתכרות טוב יותר. לאחר שנכשירך תוך 3 חדשים, נפנה אותך למקום עבודה מתאים ללא תלות בגיל והשכלה

לימוד
בוקר • צהרים • ערב
לפי בחירה

קורס כתבניות חינם למעוניינות

• תעודת הסמכה •

פרטים והרשמה במשרדי
"המכון להכשרה מקצועית"
בשעות 9 - 1 לפנה"צ 4 - 8 אחה"צ

תל־אביב: רח' מזרחי 7 ...	ירושלים: רח' אגריפס 8 ...
רמת־גן: רח' ז'בוטינסקי 41	רחובות: רח' יעקב 3 ...
חיפה: רח' ביאליק 17 ...	רמלה: רח' הרצל 8 ...
חולון: רח' סוקולוב 48 ...	באר שבע: רח' הנשיא 86 ...
פתח־תקוה: רח' בלפור 14	

משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

בית ספר גבוה לטכנולוגיה ירושלים

מודיע על הרשמה לשנת הלימודים תשל"ו

לקראת תואר הנדסאי

במגמות הלימוד בנוסף לחצי יום לימודי קודש:
* פיסיקה/אלקטרו־אופטיקה
* אלקטרוניקה ומכ"ם
* מדעי המחשב

בית־הספר מיועד לתלמידים בעלי תעודות בגרות ובעלי רקע ישיבתי (לאחר שירות צבאי). לאחר שלוש שנות לימוד יקבלו התלמידים תואר הנדסאי.
אפשרות מגורים בפנימיה לתלמידים שאינם גרים בירושלים.
בדבר פרטים והרשמה נא לפנות למזכירות האקדמית של בית הספר, ת.ד. 16031 ירושלים, טל. 02-531181, 02-534127.
ההרשמה לחיילים: בלשכה להכוונת חיילים משוחררים, רחוב אבן גבירול 76, תל־אביב.

משרד העבודה
אגף להכשרה ולהשתלמות מקצועית

החלה ההרשמה
לקורסים חדשים להכשרה מקצועית
(לבני 18 ומעלה)

במחוז תל־אביב

תפירת קונפקציה	— משך הלימודים 6 חדשים גברים ונשים.
תדמיתנות	— משך לימודים 6 חדשים, לגברים ונשים, בעלי נסיון של 6 חדשים בתפירה.
תפירת מעילי עור	— משך לימודים 6 חדשים לגברים ונשים.
חרטות	— משך הקורס 6 חדשים, מתקבלים גברים ונשים.
כרסום	— משך הקורס 6 חדשים, מתקבלים גברים.
השחזה	— משך הקורס 6 חדשים, מתקבלים גברים ונשים.

הלימודים יערכו 6 ימים בשבוע 7—8 שעות ביום.
הלומדים יקבלו מענק קיום והוצאות נסיעה.

ההרשמה: אצל היועצים התעסוקתיים בלשכת העבודה או ב"קלט" רחוב ביאליק 2, רמת־גן.

הסתדרות הפקידים — המחלקה להשכלה ולחינוך מקצועי

הנהלת חשבונות

1+2 משולב — 29.4
3 למתקדמים — 8.4

פרטים והרשמה: ביה"ס גינת, רח' ברזובסקי 6 ת"א טל. 290775 (ע"י אחד העם 35)

בי"ס לחשבונאות ומינהל ע"ש צ. גינת
תל־אביב, ברזובסקי 6

למד תכנות IBM
בביתך בזמנך הפנוי

אנו נכשירך כמתכנת IBM בביתך בזמנך הפנוי, תודות לשיטה האמריקאית המשוכללת המותאמת לכל אחד — למדו עשרות אלפי גברים ונשים בעולם כולו את מקצוע התכנות בביתם.
המכונים האמריקאים יציידו אותך בידע הדרוש, ישלחו אליך את זוגות העזר השונים, ויריצו את תכניותיך דרך מחשב IBM העומד לרשות המוסד. לימוד שלוש שפות תכנות, אסמבלר, קובול, פ.ל.י.

לקבלת פרוספקט חינם כולל מבחן פסיכוטכני עצמי להתאמה מקצועית, גזור ושלח בהקדם אל: המכונים האמריקאים ת.ד. 28124 תל־אביב לפקי' 7

השם: ________ גיל: ____
כתובת: ________ טל.: ____
משלח יד: ________ שיעורי כתה: ____

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב
I.T.S. INTERNATIONAL TECHNICAL SCHOOL

למד והשתלם בקורס
עגורנאים
(צריח, נייד, מתפר)

* לבעלי נסיון של 3 חודשים לפחות כעוזרים לעגורנאים
* הלימודים מתקיימים בתנאי פנימית

פרטים והרשמה: כל יום בין השעות 08.00—19.00 ביום ו' עד 13.00

תל־אביב: רח' בוגרשוב 66, טל. 225690, 225795
שד' דוד המלך 39, טל' 264193, 267436
חיפה: רח' הנביאים 20, טל' 666182, 664671
ירושלים: רח' יפו 68 (בית סולמה), טל' 226455

המכון להשתלמות מקצועית משולבת
משרד העבודה — אורט ישראל

גם אתה יכול לזכות בחידון הסמלים של מעריב

DO IT YOURSELF 5 קורסים

אורט ישראל
מטעם
המכון להשתלמות מקצועית משולבת
ועוד
מאות פרסים יקרי ערך
יוגרלו בין הפותרים את חידון הסמלים
הזדרז ושלח פתרונך בהקדם!

טכניקום
בתאריך 6.4.75 ייפתחו קורסי־ערב
עיצוב פנים - שרטוט
בפקוח משרד העבודה
חיפה הרצל 44 ● ת"א בן יהודה 28

טכניקום
בתאריך 7.4.1975 יפתח קורס
אלקטרוניקה - טלוויזיה
בפקוח משרד העבודה
חיפה הרצל 44 ת"א בן יהודה 28

המכון הישראלי לספרות ולקוסמטיקה
קורסים ל־ ספרות נשים, קוסמטיקה
מכון הדאלה
תל־אביב, רח' יודפת 4
פנת דיזנגוף 190, טל. 229388, 226066

טכניקום
בתאריך 9.4.75 יפתח קורס
גרפיקה
עיצוב גרפי, אריזות, ביתנים לתערוכות.
קורסי יום וערב בהדרכה מקצועית
חיפה הרצל 44 ת"א בן יהודה 28

למד מקצוע נדרש בתנאי תשלום מיוחדים

* אלקטרוניקה תקשורת סוגים ג,2 | * חשמלאים מוסמכים
* שרטוט בנין ומכונות | * חשמלאים ראשיים

לבוגרי 8,9 שנות לימוד כתות מיוחדות
בהרשמה יש להציג תעודות המעידות על השכלה

פרטים והרשמה: כל יום בין השעות 08.00—19.00 ביום ו' עד 13.00
תל אביב: רח' בוגרשוב 66, טל. 225690, 225795; שד' דוד המלך 39, טל. 267436, 264193
חיפה: רח' הנביאים 20, טל. 666182, 664672
באר שבע: רח' התלמים 47, טל. 77781
ירושלים: רח' יפו 68 (בית סולמה), טל. 226455
אשדוד: ביה"ס התיכון דתי, 17—19

המכון להשתלמות מקצועית משולבת
משרד העבודה — אורט ישראל

משרד החינוך והתרבות — המחלקה להכשרת עובדי הוראה
יד הרב מימון — YAD HARAV MAIMON — ירושלים

המכון המרכזי להכשרת מורים תיכוניים ללמודי היהדות
(לשעבר מכון שבדרון)

לבני הישיבות (לאחר שרות צבאי), לר"מים בפועל, לבוגרי ישיבות תיכוניות ולמסיימי ישיבות הסדר

ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו נמשכת

לבני הישיבות:
ניתנת לכם אפשרות לשלב במסגרת לימודיכם בישיבה הגבוהה גם לימודי הכשרה פדגוגית המקנים תעודת הוראה למוסדות חינוך תיכוניים.
המכון המנוהל בהכשרתם המיוחדת של בני הישיבה להוראה תיכונית.
הלימודים מתקיימים בשעות הערב.
התחשבות מקסימלית בצרכיהם המיוחדים של בני הישיבות.
ניתנות הלוואות מוזלות בשעור גבוה (ההופכות בה"ג למענקים).
לתלמידים נצרכים נתנות מילגות.

למורים בפועל:
למורים תיכוניים ולר"מים חסרי רשיון הוראה קבע, ייפתח קורס השתלמות מיוחד לשם קבלת הרשיון.

בדבר פרטים וקבלת טפסי רישום נא לפנות למשרדנו בכתב או בע"פ לפי הכתובת: יד הרב מימון, בית מוסד הרב קוק, ת"ד 642 ירושלים.

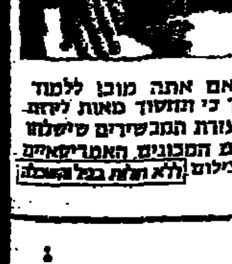
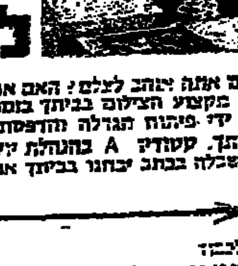

האם אתה אוהב לצלם?

האם אתה אוהב לצלם? האם אתה מתעניין בצילום? האם אתה מוכן ללמוד את מקצוע הצילום בביתך בזמנך הפנוי? האם ידוע לך כי תוסיף מאות לירות על ידי פיתוח הגדלה והדפסת צילומך במו ידיך בעזרת המכשירים שישלחו לביתך. קורס A בהנהלת יוסי זילברגלייט בשיתוף עם המכונים האמריקאים להשכלה בכתב יבחנו בביתך את התאמתך למקצוע הצילום ללא הוצאה כספית.

לכבוד
המכונים האמריקאים להשכלה בכתב
ת.ד. 28128 לפקי' 72

אבקשכם לשלוח אלי ללא כל התחייבות כספית מצידי חוברת הסברה על קורס הצילום ומכשירי ההגדלה, ומבחן התאמה כושר למקצוע הצילום

שם ________ גיל ________
כתובת ________ טל' ________

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

ב"ה

משרד העבודה
האגף להכשרה והשתלמות מקצועית

הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד
„רשת תורה ומלאכה"

מרכז להכשרה מקצועית-תורנית
קדם צבאי - נחלים

החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו למגמות:
- ★ אלקטרוניקה
- ★ חשמל רכב
- ★ מכונאות רכב
- ★ מסגרות
- ★ מבחות

הלימודים הנם בפיקוח משרד העבודה בשתוף עם צה"ל.
מתקבלים נערים בוגרי ביה"ספר ממ"ד בגילאים 16—17½, אשר יעמדו בהצלחה בבחינות מיון.
● הבוגרים יועסקו במקצועם בשרותם הצבאי
— הלימודים בתנאי פנימיה — — מספר המקומות מוגבל —
בדבר פרטים והרשמה יש לפנות אל מזכירות המרכז להכשרה מקצועית בנחלים בין השעות 9.00—14.00 טל: 919847.

משרד העבודה / משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית
אורט ישראל

בית הספר אורט לטכנאים תל־אביב
רחוב שפע טל 12, טל': 269360, 264292

נמשכת ההרשמה למועד האביב בלימודי יום וערב
לקראת התואר טכנאי

במקצועות:
- ✶ אלקטרוניקה
- ✶ מכונות / מתכת
- ✶ יצור ותעשיה ומנהל
- ✶ חשמל
- ✶ בנין

● תנאי הקבלה:
בעלי תעודת בגרות
בוגרי י"ב כתות בתי ספר מקצועיים (מסמ"ר א') מסיימי לימודי קדם הנדסאות בהצלחה.
● פרטים: במשרד בית הספר בשעות העבודה ביום ובערב.

בצלאל
האקדמיה לאמנות ועיצוב, ירושלים

ההרשמה
לשנת הלימודים תשל"ו 1975-76
תתחיל ביום 6 לאפריל 1975
ותסתיים ביום 6 ליוני 1975
בחינות הכניסה
תיערכנה בין 27 ליולי 1975
לבין 7 באוגוסט 1975

טפסי הרשמה ומידע נוסף ניתן לקבל אצל רשם הסטודנטים באקדמיה, רח' בצלאל 1, ירושלים, טלפון 225111
בכל יום בין השעות 9—12

הנהלת חשבונות
נפתחים קורסים חדשים

הנה"ח למתחילים ולמתקדמים (2+1)	בקר	9.4
הנה"ח למתחילים ולמתקדמים (2+1)	ערב	9.4
הנהלת חשבונות למתקדמים (2)	ערב	10.4
הנהלת חשבונות למשתלמים (3)	ערב	14.4
הנהלת חשבונות — הכנה לאוניברסיטה	ערב	10.4

שרוטל
תל־אביב רחוב דיזנגוף 82 (ליד ככר דיזנגוף)
תל־אביב אלנבי 140 (התחנה המרכזית) טל. 615314
רמת־גן רחוב ז'בוטינסקי 54 (מול רמה) טל. 724335
ירושלים מרדכי בן הלל 10 (פנה בן יהודה) טל. 232748

האם אתה מתעניין בגראפיקה? האם אתה מוכן ללמוד את אמנות הגראפיקה במסגרת ביתך? מסגרת זו של המכונים האמריקאים להשכלה בכתב. שום בעיות במשרד שלנו את בחינת המומחה הגראפית!

לכבוד
„המכונים האמריקאים להשכלה בכתב",
ת.ד. 28124 תל־אביב, למס' 27
אבקשכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות כספית מצידי, חוברת הסברה ומבחן התאמה כשרון למקצוע הגראפיקה
שם ______ (1)
כתובת ______ טל ______

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

אוניברסיטת תל־אביב
הפאקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
ביה"ס ללימודי המשך ברפואה

מודיעים על
רישום רופאים, פסיכולוגים קליניים ועובדים סוציאליים
לחוג לפסיכותרפיה
לשנת הלימודים 1975/76

לשנה הראשונה של תכנית תלת־שנתית יכולים להרשם: —
א. רופאים מתמחים ומומחים בפסיכיאטריה
ב. פסיכולוגים קליניים בעלי תואר מוסמך
ג. עובדים סוציאליים בעלי תואר ב.א. לאחר נסיון של שלוש שנים לפחות בעבודה פסיכיאטרית, או בעלי תואר מוסמך בעבודה סוציאלית.

את הבקשות להרשמה יש להפנות לחוג לפסיכותרפיה ברח' הצבי 9 ברמת־החייל, תל־אביב.
על המועמדים לעבור מיון של ועדת קבלה.
ההרשמה תימשך עד 31.5.1975

בית הספר התיכון
ליד האקדמיה למוסיקה בירושלים
ע"ש רובין
בפיקוח משרד החינוך והתרבות
רח' פ. סמולנסקין 9 טל. 66198
הרשמת תלמידים לשנת תשל"ו
לכתות ט', י'.
לרישום, נא להביא תעודות. שעות ההרשמה 9—13.

תיכון לחשבונאות ומינהל - רמת גן
בפיקוח הכרת משרד החינוך והתרבות
התחילה ההרשמה לכיתות ט', י' וי"א
מסלולים - מקצועי תיכון, מקצועי רגיל, מקצועי מעשי
מגמות -
חשבונאות: מיכון, בנקאות ביטוח*
מינהל: מזכירות - קצרנות מינהל תיירות*
● מחשבים I.B.M., NATIONAL ●
כתות ט' פטורות משכר הלימוד,
כתות י'—י"ב שכר לימוד מדורג.
● בחינות בגרות פנימיות
● בחינות גמר מקצועיות
● סיווג מקצועי מוכר
רמת־גן, רח' שפירא 4 פינת ארלוזורוב 83 ע"י כיכר עליה טלפון 731459
שעות המשרד: בין השעות 8—12 בבקר ובין 5—7 בערב.
אוטובוסים: 40, 42, 51, 54, 59, 60, 61, 64, 66, 69.
* ממוכן לתלמידי י"א החל בשנה הבאה.
בגרות + מקצוע

תכנות מחשבים
נפתחים קורסי ערב
בת"א, חיפה, ירושלים ובאר־שבע.
מתקבלים רק מסיימי 12 שנות לימוד בעלי נתונים מתאימים — לאחר מיון קפדני.
בוגרי הקורסים להכשרת מתכנתים בכירים, יקבלו הפניה למקומות עבודה מתאימים בהתאם להישגיהם.
לקבלת פרטים נא לצלצל:
לטל. 739193 ת"א טל. 649041 חיפה.

לכבוד המכון להכשרה מקצועית ת.ד. 28125 תל־אביב (למספר 121) 1
נא לשלוח לי פרוספקט על הקורסים להכשרת מתכנתים בכירים.
שמי ______
השכלה ______
כתובתי ______

פוליטכניקום גימנסיה ריאלית
ברנר 17 תל־אביב

למד אצלנו באחד הקורסים הבאים:
בגרות
אלקטרוניקה, שירטוט, גרפיקה, ציור אופנה, ציור חופשי
בקורסי ערב או בהשכלה בכתב
בשיטה חדישה ומתקדמת המאפשרת ללומדים פגישות עם המורים
פרטים והרשמה בשעות 10—13 טל. 285592

הנהלת חשבונות לכל
3 מסלולי לימוד:
- ✶ קורס בוקר מזורז (1)
- ✶ קורסי ערב רגילים 1, 1+2, 2, 3
- ✶ הנהלת חשבונות בכתב, בתנאים מיוחדים

הפתיחה 10.4.75
לביא
ת"א, סמולנסקין 7, פנת בן־יהודה 90, טל. 232611.
שעות בשרד: 10—13, 16—20

בית הספר למסחר פיטמן
בפקוח משרד החנוך
ת"א, רח' בלפור 38

נמשכת ההרשמה לכתות ט', י', יא.
כתות בוקר לגומרי בי"ס יסודי
כתות מיוחדות לגומרי 5, 6, תיכון
פקידות, מזכירות, ממכר, חשבונאות, מיכון
בחינות בגרות
שכר לימוד מודרג ממשלתי ● תעודות גמר ממשלתיות
תלמידי כתות ט' משוחררים משכר למוד
שעות המשרד: 8—12 לפנה"צ, 5—6 אחה"צ

משרד העבודה / משרד החנוך
המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית
אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

המכללה הטכנולוגית
באר־שבע
מודיעה על
הרשמת תלמידים חדשים לשנה"ל תשל"ו
במגמות:
הנדסאות וטכנאות
יום/ערב

- ✶ מכונות ✶ כימיה
- ✶ חומרים ✶ בנין
- ✶ מחשבים ✶ אלקטרוניקה
- ✶ חשמל ✶ ארכיטקטורה

- ● קדם הנדסאות — יום וערב
- ● מדריכים מוסמכים — יום וערב
- ● מורים טכניים — ערב בלבד
- ● מורים הנדסאים — ערב בלבד

תנאי הקבלה
הנדסאים וטכנאים
מתקבלים בוגרי/ות י"ב כיתות של בתי־ספר מקצועיים 4 שנתיים, בעלי תעודת בגרות או בעלי השכלה מקבילה.
הכנה להנדסאות וטכנאות
מתקבלים בוגרי/ות של י"א כיתות.
✶ **פרסי לימוד והלוואות**
א. במכללה קיימת קרן לפרסי לימוד ע"ש הנדבן יוסף רבינוביץ ז"ל.
ב. בלימודי יום יינתנו הלוואות בתנאים טובים כמקובל במכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית.
פרטים והרשמה במכללה
בימים א'—ה' בין השעות: 8.00—13.00 ובין השעות: 17.00—20.00.
ביום ו' אין קבלת קהל.

ת.ד. 45, רח' בזל 71, טלפון 79132, באר־שבע

למד בגרות בביתך!
אנו נבוא אותך בביתך, בזמנך הפנוי, ולפי הקצב המתאים לך. לטועדי הבחינות הנוחים לך. טובי המורים בארץ יבדקו את עיבודיך. כל לומד רשאי להשתתף בהרצאות ותרגילי שיבום בשלוחות המכון הקרובה אליו - ללא תשלום נוסף.
הנחה של 10% לחיילים.

קורסים נוספים בכתב
- ● תכנות מחשבים
- ● רדיו אלקטרוניקה כולל חלקים ומכשירים
- ● צילום — כולל מכשירי פיתוח
- ● גרפיקה שימושית
- ● פרסום ויחסי ציבור
- ● אדריכלות פנים

לקבלת תכנית לימודים חינם פנה אישית או שלח התלוש הרצ"ב לת.ד. 28124 תל־אביב.
שם: ______ מעוניין בלימוד: ______
כתובת: ______ טל. ______

בכל מקום בארץ פנה אישית או בכתב ל ת.ד. 28124 ת"א	תל־אביב: רח' שלמה 7 (מתחת המרכזית)	חיפה רח' בלפור 5	רמת־גן רח' ז'בוטינסקי 41	באר שבע רח' הצלון 86
	חולון רח' סוקולוב 48	פתח־תקוה רח' בלפור 14	ירושלים רח' אגריפס 8	רחובות רח' יעקב 3

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

חידון סמלים של מעריב נושא פרסים מס' 20

1. אמקור 16 — בשיטת הבידוד האמריקאית COLD KEEP המעניקה יותר מקרר במקרר: יותר נפח פנימי — 420 ליטר, קירור עמוק יותר וחסכון 20% בצריכת החשמל. לבחירתכם 4 דגמים: לבן, ירוק זית, אדום, ציפוי דמוי עץ. מידותיו: גובה: 162 ס"מ, רוחב: 71 ס"מ, עומק: 71 ס"מ.

2. אמקור 14 — בשיטת ה־TRUE ZONE מותאים לציון 3 כוכבים. נפח — 350 ליטר. הפשרת קרח אוטומטית. לבחירתכם 4 דגמים: לבן, לבן עם פתיחת דלת ימנית, חום עם דלת בציפוי דמוי עץ, לבן עם דלת בציפוי דמוי עץ. מידותיו: גובה: 162 ס"מ. רוחב: 72 ס"מ. עומק: 77 ס"מ.

3. אמקור FREEZER 100 — הקפאה עמוקה לאחסון מזון לחדשים רבים. מיועד לחנויות, למסעדות, למשקים חקלאיים ועוד. בעל כושר אחסון של 40 ק"ג מזון.

4. אמקור 18 — הגדול, המשוכלל והמפואר במקררי אמקור. נפח — 470 ליטר. פועל בשיטת הבידוד האמריקאית COLD KEEP. מידותיו: גובה: 168 ס"מ. רוחב: 80 ס"מ. עומק: 77 ס"מ.

5. הסמל המסחרי שמאחוריו 27 שנות נסיון ואיכות בייצור מקררים. מקררי אמקור זוכים מדי שנה מחדש באמון הציבור במשאלי המוצר הנבחר.

6. מקפיאון אנכי — אמקור DEEP FREEZER בעל 2 דלתות. מבטיח הקפאה עמוקה המשמרת את המזון למשך חודשים רבים.

7. אמפא — שיווק ושרות למוצרי אמקור. לאמפא 9 סניפים ו־350 סוכנים מורשים בכל רחבי הארץ. שרות אמפא מלווה את מוצרי אמקור לאורך ימים.

8. אמקור 15 — המקרר הנדרש ביותר בישראל. נפח — 400 ליטר. מותאים לציון 3 כוכבים. מאפשר אחסון מזון עד 3 חודשים. לבחירתכם 2 דגמים: לבן, או לבן עם דלתות בציפוי דמוי עץ.

9. אמקור 12 — חצי אוטומטי. נפח — 340 ליטר. מותאים לציון 2 כוכבים. מידותיו: גובה 149 ס"מ, רוחב 71 ס"מ, עומק 77 ס"מ.

10. אמקור 6 — הקטן במקררי אמקור. נפח — 170 ליטר. בידוד פוליאוריטן יצוק, מבטיח צריכת חשמל נמוכה. מידותיו: גובה: 113.5 ס"מ, רוחב: 60 ס"מ, עומק: 62 ס"מ.

11. אמקור 13 — בשיטת ה־TRUE ZONE המבטיחה שמירת טמפרטורה נמוכה וקבועה בתא המזון. נפח — 320 ליטר, מותאים לתקן 3 כוכבים. לבחירתכם 2 דגמים: לבן, או עם דלתות בציפוי דמוי עץ. מידותיו: גובה: 162 ס"מ. רוחב: 72 ס"מ. עומק: 75 ס"מ.

12. כאשר תקנה מקרר אמקור, תצטרף גם אתה למשפחה הגדולה המקיפה 75% מהבתים בישראל, האומרת „לי תמכור רק אמקור".

13. תרושת ברגים בע"מ. ברגי עץ, ברגי פח, ברגי מתכת ומכונות. קיבוץ עין השופט, טל. 04-993288.

14. מפעל לסכו"ים וכלי הגשה מפלדה אל־חלד הוותיק בארץ, בקיבוץ מירעם.

15. פולירז — מפעל למוצרים פלסטיים בקיבוץ מעוז חיים. מוצרים: סוגי אריזה, פי.וי.סי., פוליסטירן. טל. 065-88241.

16. מפעל משוכלל להדפסות, הדפסה מגנטית, בלט, אופסט. טל. 057-94139.

17. מפעל ייצור מוצרי פלסטיק: כלי בית, חבלים ושקים במשמר העמק.

18. לורין ושות' — כפר סאלד — מחליפי חום ומיזוג אוויר. טל. 067-41925.

19. טלדור — תעשיית מוליכים וכבלים לטלקומוניקציה, אלקטרוניקה וחשמל בע"מ. קיבוץ עין־דור, טל. 065-37424.

20. ריהוט משרדי מגוון, פינות אוכל, ריהוט למועדונים, בתי־ספר וגני ילדים. המפעל: מושב תימורים. מרכז מכירות: ת"א, הלפטון 52, טל. 821261.

21. תרושת מכונות חקלאיות, יצרני מעמיסים הידראוליים ועגלות לחלוקת תערובת. טל. 065-66336.

22. אלום — תוצרי תמנע. יצרני פרזול לבנין וריהוט. יציקה, ליטוש ואילגון מוצרי אלומיניום. — קיבוץ אלונים 30 040, טל. — 04-931696.

23. לינדן — יצרני מכשירי שרטוט ומדידה לתלמיד, לסטודנט, למהנדס, לשרטט ולגרפיקאי. המפעל: קבוצת הסוללים, טל. 065-56793. משרד מכירות ותצוגה: ברק ושות' — ת"א, דרך פתח תקוה 126, טל. 03-265055.

24. טופז, יבוא, יצור ושיווק סיטונאי של מיטות, עגלות, לולים וכסאות לתינוק. סוכנות ראשית של עגלות ילדים מתוצרת „בנד־בינו", ת"א, הקישון 37, טל: 825424. חולון, כיכר סטרומה 1, טל: 841535.

25. „נקי" NECCHI מכונת התפירה האירופאית הטובה בעולם, התופרת את כל סוגי התפרים האפשריים. המקור: סנברנד בע"מ, ויטאל 18 ת"א טל. 825455.

26. חברת המים הלאומית המביאה מים לכל ישוב ולכל נקודה „מקורות" החלק ההולך למי המתנה.

27. המרכז לשווק אריגים מובחרים מתוצרת הארץ ומחו"ל, באיכות מעולה ובדגמים חדישים, נחלת־בנימין 37, ת"א, טל. 625551.

28. מכוניות סאוט ומכוניות שרות עם חיוך. צלצל — והמכונית תגיע אליך — „אלונים" בע"מ, השכרת רכב, קרליבך 39 ת"א טל. 286739.

29. נסיעה טובה עם רדיו ... מרכז רדיו סטריאו למכוניות, אבן־גבירול 191 ת"א, טל. 451765.

30. „אייבון" קוסמטיקה חברת התמרוקים הגדולה ביותר בעולם. מוצרי התמרוקים לטפול בעור, בשמים ומתנות לאשה, לגבר ולילד. להשיג בפרפומריות המובחרות ובבתי הכל־בו בארץ.

31. הטובה והותיקה שבחברות הארוח והנופש. שרותיה מותנים ללא תשלום נוסף, בשינה מקומות לכל בתי המלון ובתי ההבראה בארץ, בעלת סניפים בכל הערים הראשיות.

32. הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, הבנק החושב על טובתך. שד' רוטשילד 39 ת"א, 293251.

33. מכון לבורנטים סוקרלוב בפיקוח משרד החינוך ומשרד הבריאות למסיימים תעודת הסמכה ממשלתית מוכרת. פרטים: יפו, רח' עזה 13, טל. 822766.

34. הסתדרות העובדים הלאומית באי"י נוסדה ב־1934 בירושלים ומאגדת בתוכה ציבור העובדים הדוגלים בפתרון בעיות סוציאליות לפי עקרונותיהם של הרצל וז'בוטינסקי.

35. הראשונים בארץ בייצור סולמות ורהיטים מתקפלים מאלומיניום באיכות מעולה. ביח"ר שושנה זכה במקום הראשון במשאל המוצר הנבחר 1975. ת"א, המסגר 31, טל. 35935.

36. תכנית החסכון המיוחדת לבני ה„עשרה" המופעלת ע"י בנק למלאכה בע"מ „ענן לצעיר" הינה תכנית המותאמת לצעירים החושבים על עתידם או להורים הדואגים לעתיד ילדיהם. בעזרת „ענן לצעיר" קל יותר ללמוד באוניברסיטה, להינשא או לקנות דירה. פרטים בכל סניפי בנק למלאכה ברחבי הארץ.

37. קופ"ח לעובדים לאומיים: הגשת עזרה רפואית לכל תושב במדינת ללא הבדל השקפה, מעמד, גזע ודת והשתייכות אירגונית. בחירה חופשית של הרופא ע"י החולה.

38. חברת המייצרת גופי תאורה מרהיבים בעיצוב חדיש ובתכנון עצמי, הנמצאת ברח' הקישון 77, ת"א טל. 821110.

39. החברה הראשונה בארץ המייצרת מכשירים למניעת התחשמלות לפי רשיון ייצור של חב' F & G גרמניה. „אלקו" בע"מ הארבעה 16 ת"א, 269125.

40. מחירים סיטונאים! — מכירה בסיטונות ולחידים של טלויזיות, מכונות כביסה, תנורי אפיה, מערכות סטריאו ומוצרי חשמל שתיים, שיווק ישיר לצרכן ... הפיקה, ת"א, רח' המאסף 4 (אבן גבירול פ' קרליבך).

41. מכונת התפירה ה... שתעשה אותך אופנתית יפה ותחסוך לך בה זמן וכסף. „פפף" השמלה גמורה". להשיג אצל הסוכנים המלצ... ל. כאובה בע"מ, לילנבלום 15, טל. 54231 כל־בו שלום ובכל החנ...

42. ארנקים ומוצרי ... פסג' דיזנגוף 101 תל־אביב טלפון 231574.

43. עשרות דגמים חדש... של: ——] שען ה... איכות שבאות לעונה.

44. אחת מכל שלוש דירות הנמכרות בראשון לציון, פתח־תקוה וברחובות ... על ידינו. ראשל"צ ... 59; פ"ת, חיים עוזר ...; רחובות, הרצל 187.

45. עגלת ילדים „... עשויה חומר קשיח ובל... שביר. קלה לניקוי, עמידה לשנים רבות. ביוצרת ... גדול יצרני עגלות הילדים מפעלי ג'ורדני, איטליה.

46. אחד מכל 4 שעוני עצר בעולם הינו מתוצרת משובחת זו. שעוני עצר — סטופרים לכל שמוש, מ... ספורט ועד לתעשיה. להשיג בחנויות השעונים והספורט.

47. מפעלי מתכת אשקלון בע"מ החברה הבלעדית ה... מתמחה בשיפות ... לחסכון בזמן, כח אדם ו... כסף, ע"י ניצול אופטימלי של שטח האחסנה.

48. החברה הבינלאומית ל... ציוד הקפי ולמחשבים אלקטרוניים, ר"ג אבא הלל 17...

49. „משהב" חברה לשכון בנין ופתוח בע"מ, בונה שכונים ובתים משותפים ב... רוב חלקי הארץ. מבצע... עבודות בנין ותיעול וביוב.

50. המלון הקיסרי החדש שעל שפת הלאגונה באילת. טל. 059-6161.

51. קלת אפיקים, מייצרת ציפוי קירות, דלתות מתקפלות, מדפים, הכל מע... טבעי בשלל גוונים.

52. הסמל המעוין המופיע על כל מיכל הדחה ... מעולה. מיכל הדחה של פלסאון ערובה לאיכות ... עולה.

כיצד להשתתף בחידון הסמלים

בעמוד זה מופיעה קבוצת הגדרות המתאימות לסמלים למטה אך לא בסדר הנכון. כל אשר עליך לעשות כדי להשתתף בחידון, הוא להתאים את מספר ההגדרה למספר הסמל ולציין זאת בטופס המתפרסם היום בעמוד 2 ולשלוח לת.ד. 20241 ת"א. ככל שתרבה במשלוח טופסי פתרונות יגדלו סיכוייך לזכות. כל טופס יש להכניס ולשלוח במעטפה נפרדת. (עובדי „מעריב", משפחותיהם וכל הקשורים בחידון אינם רשאים להשתתף).

בהצלחה!

הפרס הראשי: מכונית Alfasud כולל מסים

מכונית היוקרה מפעלי Alfa Romeo

רחבה במידים * מרשימה בביצועים * עשירה בהשגים

מקרר 400 מקרר טוב — תדיראן

מכונת כביסה פילקו — PHILCO

מזגן אויר אלקטרה MEP 100

פילקו 20 SUPER — PHILCO

כרטיס טיסה ת"א - רומא - ת"א באחד ממטוסי אל על — מתנת „מעריב"

RAND ראנד — תנור ראנד 806

מכונת תפירה מרדיקס 293 — MARDIX

רים RIM

שטיח ארבל

Dimplex

רדיו למכוניות — תדיראן

פוליסת ביטוח חיים ע"ס 50,000 ל"י

סוף שבוע זוגי במלון גולן · סוף שבוע ארוך לזוג · חליפה לגבר · ASP · 2 שעוני ... TISSOT · גימדה RICARDO · מערכת אזעקה ביתית · איפקס־כרום · מוסטר פיצה · מינוטגריל · בובוק · Giordani · אלונים · בולווקר · LEGO · 50 חבילות · 5 קורסים DO IT YOURSELF · 10 המחאות · 5 זוגות נעלי ספורט · 20 חולצות גברים · פיצריה · גולן

פרסי ביניים שבועיים

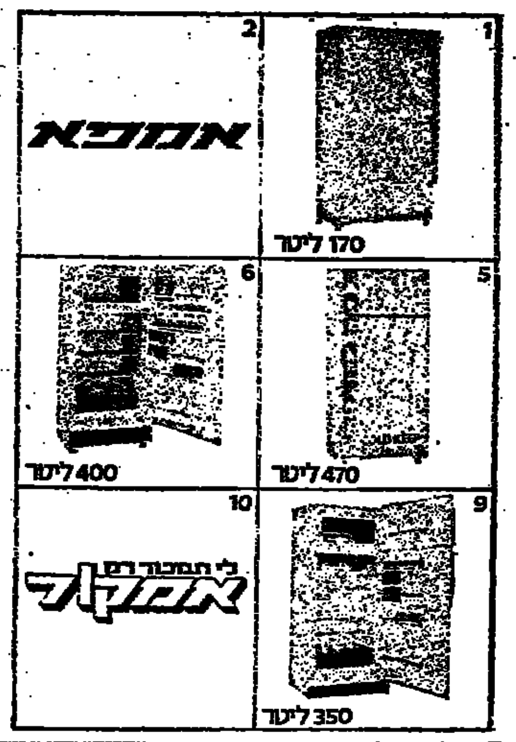

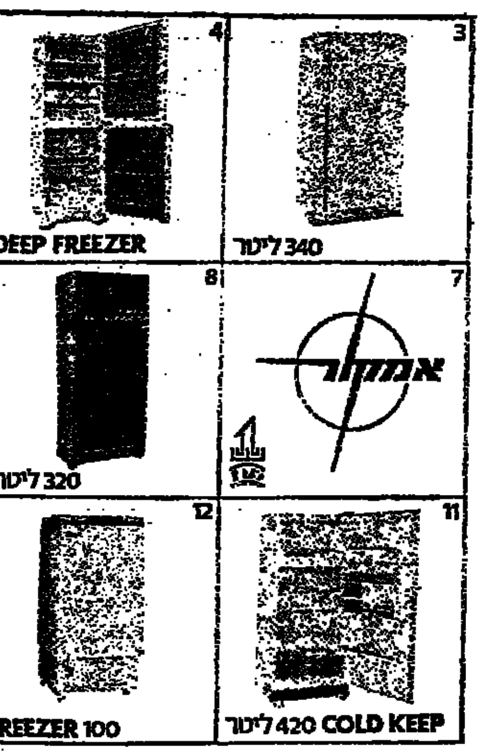

13	
14	
15	
16	מלון קיסר אילת · EILAT CAESAR HOTEL ★★★★
17	שיווק ישיר לצרכן הפקה
18	יופי עולמי
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	tama
27	
28	LINERO
29	
30	
31	פולירז
32	קלת אפיקים · KELET AFIKIM
33	
34	נקי · NECCHI
35	מכסף · Michsaf
36	שושנה
37	מיני · mini
38	ענן לצעיר
39	MARVIN · מרוין
40	
41	
42	ALONIM
43	
44	IPE
45	טלדור
46	PFAFF · פפאף
47	סלקטא · SELECTA
48	Giordani
49	
50	אלקו · ELCO
51	stop watch · HEUER
52	1/3 · גינדי

הלוח הנפוץ ביותר במדינה בעיתון הנפוץ ביותר במדינה

המשרד הראשי: בית מעריב תל־אביב, רחוב קרליבך 2, טלפון 257211.
הסניף המרכזי בת"א: שד' רוטשילד 33, קבלת מודעות מ־8 בבוקר עד 6 בערב.
הסניף בירושלים: הלל 14/16, טל' 231769. פתוח: 7.30—1.30; 4—6.30 אחה"צ
הסניף בחיפה: רח' הנביאים 32, טל' 660051. פתוח: מ־8 בבוקר עד 7 בערב ברציפות.

המחיר לכל מלה	ביום חול	בערב שבת וחג
דירות (כל המדורים) ומכוניות למכירה	4.— ל"י	5.— ל"י
כל יתר המדורים	3.— ל"י	4.— ל"י
מיד ליד	2.— ל"י	(בימים א' ד'ה')
לוח מעריב בלבד	4.— ל"י	(בימים ב' ו'ד')

המינימום לכל המדורים — 8 מלים. המינימום ללוח מעריב בלבד — 10 מלים.

עבודה

הצעות עבודה

עוזרות ומטפלות

יהלומים

גזירה ותפירה

חרטים ומסגרים

זבנים

מספרות

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

שרותים

פקידים

שליחים

עסקים

חנויות

מחסנים

משרדים

מבני תעשיה

מגרשים

אולמות

שעורים

אנחנו לא משחקים!...

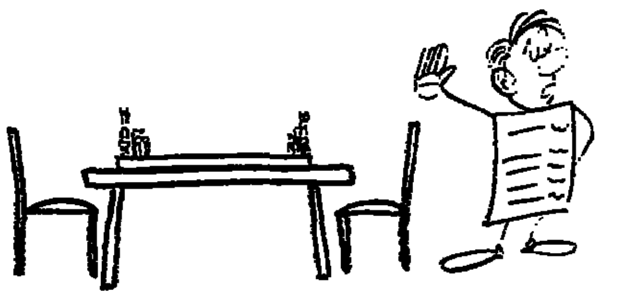

גם בלי אליפות העולם בשח־מט
הכתר נשאר של הלוח מס' 1 - הלוח הראשי

הלוח הנפוץ ביותר במדינה
בעתון הנפוץ ביותר במדינה

כדאי לך לקרוא את
מודעות לוח מעריב
של הרגל האחרון כמאוד 7
- אולי דווקא שם תגלה
את ההצעות המעניינות ביותר!

מודעות למקום 1 מתקבלות: לוח מס' 1

בתל־אביב: בית „מעריב" מחלקת המודעות רח' קרליבך 2 · סניף „מעריב" תל־אביב שדרות רוטשילד 33 · בסניפי „דחף": דיזנגוף 116 (פתוח עד חצות) · אלנבי 123 · בן־יהודה 7

בחיפה: סניף „מעריב" רח' הנביאים 32 · סניף „דחף" הרצל 11 · ובכל משרדי הפרסום

בירושלים: סניף „מעריב" רח' הלל 14/16 · סניף „דחף": רח' יפו 43 · ובכל משרדי הפרסום

בבאר־שבע: סניף „מעריב" רח' הפלמ"ח 81 · ובכל משרדי הפרסום

בכל סוכנויות „מעריב" בארץ ובכל משרדי הפרסום.

هكذا من الاول

לוח מעריב

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

1-1½ חדרים

2 חדרים

2½ חדרים

3 חדרים

3½ חדרים ויותר

וילות ובתים

דירות להשכרה

בשכר חודשי

בדמי מפתח

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

דירות להחלפה

דרושים שותפים

מכירות

כלי נגינה

חיות בית

מקררים

רהיטים

קניות

כדאי לך לקרוא את
מודעות לוח מעריב
על הרגע האחרון בעמוד 7
- אולי דווקא שם תגלה
את ההצעות המעניינות ביותר!

לוח מעריב

לוח מעריב

כלי רכב

מכוניות למכירה

למכירה מ.ג. מגורט 1962 מצב מצוין. טלפון 789956.

[illegible]

אמריקאיות

[illegible]

אודי — נ.ס.או.

[illegible]

אוסטין — מוריס

[illegible]

אופל

[illegible]

הילמן

הילמן 1964, לאחר תיקונים, טל' 735348, ימים א'—ו' 8—16.

וולוו

[illegible]

ווקסהול

[illegible]

וויליס

[illegible]

טריומף

[illegible]

לארק

[illegible]

מרצדס

[illegible]

סאאב

[illegible]

סובארו

[illegible]

סוסיתא

[illegible]

סימקה

[illegible]

פולקסווגן

[illegible]

פז'ו

[illegible]

פורד

[illegible]

פיאט

[illegible]

ציטרואן

[illegible]

קונטסה

[illegible]

רנו

[illegible]

אופנועים וקטנועים

[illegible]

ביקור מכוניות

[illegible]

חימום והסקה

[illegible]

חקלאות

[illegible]

טרקטורים

[illegible]

מערכות קול

[illegible]

מכונות כביסה

[illegible]

מזגני אויר

[illegible]

שטיחים

[illegible]

סירות

[illegible]

מכונות גלוח

[illegible]

תריסים

[illegible]

ספורט

[illegible]

צילום

[illegible]

שידוכים

[illegible]

P.O.B. 654 Montreal Que. Canada H4A-3R1.

בת זוג

[illegible]

בן זוג

[illegible]

חוגים

[illegible]

מסעים

[illegible]

ריקודים

[illegible]

תעודות מלווה

[illegible]

מטבעות ומדליות

[illegible]

בולים

למכירה — אוסף בולים. טלפון [illegible] שישי שבת.

ספרים

[illegible]

נוסף

[illegible]

טלוויזיות

[illegible]

לטובתך — הקדם למסור מודעתך ל„לוח מעריב" — ביחוד לערב שבת

לוח מעריב הנגב

וילות ובתים

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

חנויות

[illegible]

פרסומים

[illegible]

לימודים

[illegible]

לוח מעריב נתניה

דירות

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

פרסומים

[illegible]

לוח מעריב רחובות

דירות למכירה

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

לוח מעריב אשדוד

דירות למכירה

[illegible]

חנויות

[illegible]

פרסומים

[illegible]

כדאי לך לקרוא את מודעות לוח מעריב של הרגע האחרון בעמוד 7 — אולי דווקא שם תגלה את ההצעות המעניינות ביותר!

هكذا من الاصل

לוח מעריב חיפה

סניף מעריב בחיפה: רח' הנביאים 32 טל. 660051
פתוח: משעה 8.00 בבוקר עד 7 בערב ברציפות.

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

מכוניות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

דירות מרוהטות

ביקוש מכוניות

הצעות עבודה

ביקוש עבודה

עסקים

חנויות

מכירות

חיות בית

תנורי אפיה ובשול

מכונות כביסה

רהיטים

טרקטורים

משרדים

טלוויזיה

מערכות קול

מקררים

שרותים

מבני תעשיה

פרסומים

קבלת מודעות ל„מעריב" חיפה: רחוב הנביאים 32 משעה 8 בבוקר עד 7 בערב — ללא הפסקה, ביום ששי עד 12.30—8

אבידות

שעורים

מגרשים

כלי נגינה

מטבעות ומדליות

שדוכים

1000 מלה בדקה — האם זה אפשרי?

רוב בני־האדם קוראים לאט ✶ הקריאה האיטית מביאה אותך לפיזור מחשבתי, חוסר ריכוז ונמנום ✶ הקורא המהיר מתקדם ומצליח יותר בחברה, בעבודה, בלימודים ובעסקים ✶ מיל"ה, המכון הישראלי לשיפור הקריאה, שיפר השגי לומדים במידה מפתיעה ✶ לימוד הקריאה המהירה בישראל הפך ל„צו־האופנה"

השעה 2.00 אחר חצות. שקט: באחד מחלונות הבית ברחוב כימון בירושלים עדיין דולק אור. וילונות מכוסים על החלון. מבעד לחלון חדר קטן ומכוסה. במרכז החדר, שולחן כתיבה עמוס ספרים, מחברות, ניירות, 2 סרגלים, מאפרה מלאה בדלי סיגריות, צלוחית מלאה קליפות גרעיני־חמניות. מתחת לשולחן הכתיבה מבצבצות זוג רגליים חשופות ושעירות. הרגליים דוממות ואינן נעות. ליד הרגליים, גיגית מפח מלאה מים. בהם צפות קליפות של גרעיני־חמניות. השעה 2.00 אחר־חצות, שקט מסביב! אך לא; בעצם זה. כן, הרגליים. הרגליים התעוררו פתאום לחיים. הן מתרוממות לאט, בהיסוס ובחוסר בטחון. לאחר מכן הן נוחתות בכח ובבת־אחת על שפת גיגית המים. הגיגית מתהפכת מעוצמת המכה. המים נשפכים על הרצפה וקול נקישת הגיגית ברצפה נשמע בחלל הבית. אהרון קופץ מכסאו בבהלה. [illegible] המולה הרעש הפתאומי שהפריע על הדממה הפחיד אותה. נזירה, אשתו של אהרון, בכפיפה בבהלה ובקריאה „מה קרה?", היא פורצת בבהלה. אהרון, עומד נבוך, רטוב כולו עד לתחתוניו וגם הוא צוחק — „זה היה הרעיון של יאיר" אומר הוא. — „בשעה שהנך לומד עד שעה מאוחרת בלילה והנך מרגיש עייפות, טבול את רגליך מדי פעם בגיגית מלאה מים קרים, כדי שתתעורר". רעיון זה לא עזר, כנראה, לאהרון להיות ערני יותר, אולם הוא עזר [illegible].

לא רק אהרון בלבד סובל בעת לימודיו או בעת קריאתו בבעית הנמנום וחוסר הריכוז. מאות אלפים סובלים בבעיה דומה. והאם לך לא קרה דבר דומה? [illegible] אתה מתחיל לקרוא, לאחר [illegible] שבדפים או [illegible] מבהיר כי, לאמיתו, אינך קורא. אתה [illegible] על פני השורות אולם מח[illegible] שבתוך [illegible] להוליך, [illegible] בכתיבה עצמית, [illegible].

התעוררות לפרוגיך. הפתרון של אהרון היה: גיגית מים קרים לטבילת הרגלים. אולם בתקופתנו, קיימות שיטות חדישות ומתקדמות יותר, הבדוקות, ללימוד מיומנות הקריאה המהירה.

מדוע זקוק אהרון לקריאה? ! מדוע אתה זקוק לקריאה? ! מדוע באות מיליונים של אנשים, נשים וילדים בעולם קוראים בכל מיני צורות: בישיבה, בשכיבה, בעמידה ובנסיעה? ! התשובה היא: כדי להגדיל את אוצר ידיעותיהם. ככל שתהיה בעל ידיעה רבה יותר, אתה עשוי להצליח יותר בחברה, בעבודה, בלימודים וב...עסקים.

בהזדמנות קרובה בדוק את סוד הצלחתם של המצליחים. אם הנך תלמיד־תיכון, חפש אותם בכיתתך בין הקוראים מהר ובין מקבלי הציונים הגבוהים ללא מאמץ רב. אם הנך סטודנט, חפש אותם בין חבריך ללימודים הקוראים מהר ותופסים מהר. סטודנטים אלה מצליחים ללא מאמץ נראה לעין לעמוד בהצלחה ברוב הבחינות מבלי להזהר [illegible]. אם הנך כעסקן, חפש את עמיתך למקצוע הקורא במהירות רבה ביותר מסמך בן 15 עמודים, שהוגש לו זה עתה במהלך הדיון הכספי. [illegible]

בא „בצייך" אל האנשים [illegible] אל האנשים [illegible] אל יציא בתחום ו־[illegible] אל [illegible] הברית של אמריקה. הנשיא [illegible] קנדי היה מהר מאד גם [illegible] מהירה. [illegible]

הוא יצא בבוקר מביתו באלכסנדריה, ליד וושינגטון, בדרכו לבית הלבן, כשבדרך צהובים תחת זרועו. מתברר, כי הנשיא נהג לקרוא 9 עתונים מדי בוקר וכך הוא מקבל על שולחנו בבוקר תקציר של העתונות, בדיוק כפי שהוכן לקודמו, ריצ'ארד ניכסון. אולם פורד מעדיף לעבור על העתונים אישית ואינו מסתפק בתקציר שהוכנו בשבילו. הנשיאים ג'ונסון וקנדי לא אהבו תק־צירים, התמחו בקריאה מהירה של עתונים. אולם ניכסון העדיף את התקציר היומי שהכיל כ־30 עמודים וכלל גם תקציר של מאמרי מערכת וידיעות מעתוני חוץ.

ומה בישראל? בישראל הצעירה עוד לא נוצרה מסורת של הכשרת נשיאי ישראל בקורסים לקריאה מהירה. אולם בין שרי והברי הכנסת מצויים כאלה המיומנים בסודות הקריאה המהירה. בין שרכשו ידע זה בכוחות עצמם ובין על־ידי שהכשירו את עצמם בקורסים לקריאה מהירה שמקיים מיל"ה, המכון הישראלי לשיפור הקריאה.

בקורסים לקריאה מהירה הנערכים על־ידי מיל"ה משתתפים תיכוניסטים, סטודנטים, מנהלי מפעלים, מרצים באוניברסיטה, פרופסורים (בקורסים האחרונים השתתפו לפחות שניים) ו־...עקרות בית, כיום אפשר להגיע בכניסה לאוניברסיטה או במסדרים יחד־הבחנה דרושה על כמספר המלים שקוראו בדקה ועל אחוז ה־הבנה הקליטה.

בקיצור, האופנה כיום — היא הקריאה המהירה. מהירה זו אל ההשתלמות בקריאה מהירה מוסברת בהשגים המפתיעים שהשיגו הלומדים. לבסל, בקורס האחרון שהתקיים בתל־אביב, השתתפו 48 לומדים. מהם 29 לומדים קראו לבעלה מ־1030 מלים בדקה עם אחוז הבנה כביר.

אגב, בקורס האחרון השיגו בספר תלמידים השגים מר־שימים: —

1. רות ברקן מורה להיסטוריה ברמת־גן, התחילה לקרוא במהירות של 215 מלים בדקה וההבנה שלה היתה — 70 אחוזים. בפגישת הסיכום קראה 750 מלים בדקה עם 70 אחוז הבנה. בקריאה הומה קל היא הגיעה למהירות של 1150 מלה בדקה עם 85 אחוזים.

2. איתן הנגאל, תיכוניסט מתל־אביב התחיל לקרוא במהירות של 195 מלים בדקה והבנתו הסתכמה ב־80 אחוזים. בפגישת הסיכום קרא 940 מלה בדקה והבנתו היתה 75 אחוזים. בחומר קל הוא קרא 1512 מלים בדקה והבנתו הגיעה ל־85 אחוזים.

3. יהודה בצלית, סטודנט למשפטים מתל־אביב התחיל לקרוא במהירות של 120 מלה בדקה. אחוז ההבנה שלו הסתכם ב־73 אחוזים. בפגישת הסיכום קרא 800 מלים בדקה (בממוצע מי־שבצה) והבנתו היתה 85 אחוזים. בחומר קל הוא קרא 1370 מלה בדקה ו־85 אחוזי הבנה.

כדאי לציין שגם המשתתפים בקורסים בכתב מגיעים להשגים נאים. למשל: ישראל אפלת, מנהל חברה מרחובות התחיל לקרוא במהירות של 175 מלים בדקה ו־65 אחוזי הבנה. בסיום הוא קרא 780 מלה בדקה ו־75 אחוזי הבנה.

למעוניינים, הרי מספר פרטים על הקורסים הקרובים לקריאה מהירה. הקורסים ייפתחו ב־4 מרכזים: בירושלים, בבית־אליעבצ, רח' המודעי 4 (קטמון). בתל־אביב, בבית־ציונ־אמריקה, רח' אבן גבירול 24. בחיפה, בבית המהנדס, רח' שבתאי לוי 24. בבאר־שבע, בבית המדרש למורים ולגננות ברח' ויצמן. במחזור הראשון ייפתחו קורסים, ביום ראשון 6 באפריל, בשני מרכזים: בחיפה ובבאר־שבע ובמחזור השני ייפתחו קורסים, ביום שני 7 באפריל, בירושלים ובתל־אביב. במחזור השלישי ייפתחו קורסים ביום רביעי 9 באפריל ב־3 מרכזים: בחיפה, בבאר־שבע ובירושלים ובמחזור האחרון ייפתח קורס נוסף, ביום חמישי 10 באפריל בתל־אביב.

כל הקורסים בכל המחזורים ייפתחו בשעה 6.00 בערב. אפשר להרשם 30 דקות לפני פתיחת הקורס.

כידוע מתקיימים קורסים לקריאה מהירה בכתב לאלה הרחוקים ממרכזי הלימוד הנ"ל. אלה המעונינים יוכלו לפנות אל ת.ד. 470 פתח־תקוה ויקבלו את כל הפרטים הדרושים להצטרפות לקורס בכתב. (מ)

כדאי לך לקרוא את
מודעות לוח מעריב
של הרגע האחרון בעמוד 7
— אולי דווקא שם תגלה
את ההצעות המעניינות ביותר!

עוף מעריב ירושלים

סניף מעריב בירושלים: רח' הלל 14/16 טל. 231769
שעות: מ־7.30 עד 1.30 בצהרים ומ־4 עד 6.30 אחה"צ

קבלני בנין

דירות בנות 3—4 חדרים ברח' ... (רוממה) ... 5 חדרים ולשומרי ... דירות בנות 4 חדרים ... כורש 6, 225564, בשעות 7—5 אחה"צ.

בית האדום דירה מציעה — דירות מאד בשטח הלפיות, 4—3 חדרים. 222758

שלכה שכבר מציעה — דירות ליד ביתר־אליעזר ... 224994, 533307

דירות למכירה

דירות מרוהטות

הצעות עבודה

שרותים

פרסומים

קבלת מודעות ב"מעריב" ירושלים, רח' הלל 16/14, פתוח מ־7.30—13, ומ־16—18.30

מכונות כביסה

מקררים

תריסים

כלי נגינה

מכוניות למכירה

עסקים

מכירות

טלוויזיה

מחסנים

משרדים

חנויות

מערכות קול

רהיטים

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

ביקוש עבודה

דירות להחלפה

להחליף דירה 4 חדרים בתנות במרכז ירושלים 322659

וילות ובתים

דירות להשכרה

אם זה אפשרי!

כדאי לך לקרוא את
מודעות לוח מעריב
על הדגל האחרון בעמוד 7
— אולי דווקא שם תגלה
את ההצעות המעניינות ביותר!

הפינה הירושלמית

מדוע בעצם אתה צריך לפרסם?
תן לנו צלצול 227222 פרסום בי־נאים
ונהיה לך פרסום.

החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ

פונה אל המועמדים המאושרים לאיכלוס הרובע

דהיינו אנשים שנרשמו לדיור בחברה וקבלו מכתב בדבר אישור מועמדותם,

בהיצע דירות למכירה

הכולל 8 דירות בנות 3 חדרים,
דירה אחת בת 2 חדרים.

סיורים לדירות יתקיימו כדלקמן:
בתאריך 7.4.75 בשעה 10.00
בתאריך 10.4.75 בשעה 10.00
בתאריך 13.4.75 בשעה 14.00

הסיורים יצאו מבית מחסה ברובע היהודי והמעוניינים מתבקשים לדייק מאחר וסיורים נוספים לא יתקיימו. אנשים אשר לא אושרו לאיכלוס כ"ל מתבקשים להמנע מלבוא לסיורים. מידע הקשור להיצע הדירות ניתן יהיה לקבל במועדי הסיורים בלבד והחברה לא תוכל להיענות לפניות בע"פ.

החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ

מעוניינת

לקבל הצעות מקבלנים

לביצוע

קוי ביוב ותעול

במינהרת השרותים אשר ברחבת הכותל המערבי בעיר העתיקה בירושלים.

קבלנים המעוניינים והמורשים ע"י הועדה למסירת עבודות הממשלה לקבלנים, מתבקשים לפנות בכתב אל מהנדס החברה אינג' א. אקסלרד, ת.ד. 14012 ירושלים, עד 15.4.75.

עכשיו כדאי יותר לקנות דירה!

בתל־אביב	בככר המדינה רח' ה' אייר 64	דירות בנות 4—5—6—7 חדרים
	ברחוב סוקולוב 4	דירה בנה 3½ חדרים
ברמת־השרון	ברחוב סולד 24	דירות בנות 4 חדרים
ברעננה	ברחוב הרי־סיני (כניסה מרחוב אחוזה 166)	דירות בנות 4 חדרים

א. יצחקי — חברה לבנין והשקעות בע"מ
תל־אביב, בן־יהודה 74, טלפון 236737, 246993

יהודה ושרה וייס
הלבשה — בית ישראל, רח' רפפורט
ללקוחותינו הנכבדים
החנות תהיה פתוחה
רק בשעות לפני הצהרים
מ־9.00—1.30

שיכון ופיתוח לישראל בע"מ
בירושלים
נווה־יעקב

מכרז למכירת חנות

בדבר פרטים וקבלת חוברת השתתפות במכרז, נא לפנות ל: שיכון ופיתוח לישראל בע"מ, רח' בן הלל 15, טל' 02-231321
בימים: א'—ה'
בשעות: 8.00—12.00
בימים: א', ב'
בשעות: 16.00—18.00
המועד האחרון להגשת ההצעות נדחה ל־11.4.75 שעה 12.00
החברה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.

למכירה
דירת פאר
בת 5 חדרים
ברחוב הרב הרצוג 51

לפנות: כזורי, רח' כורש 6, טל. 225561 בשעות 7—5.

חדש בירושלים
מחיתול ועד מיטה —
ממוצץ ועד ספה —
הכל לילדיכם
ב"בוטינוק" תמצא
רח' מלכי ישראל 11 גאולה ירושלים

לכבוד
מטה מבצע עובד ישראל 1975
רחוב מלצ'ט 44, תל־אביב.

בקשת הצטרפות

אנו החתומים מטה מעונינים להצטרף למבצע "פרס עובד ישראלי"
נבקשכם לשלוח אלינו את נציגכם ביום ________
בשעה ________ לפגישה עם מר/גב' ________

שם המוסד / מפעל	המען	מס' טלפון	הענף	מס' העובדים

תאריך ________
שם החותם ותפקידו ________
חתימה ________

מבצע פרס עובד ישראל 75

מצלמות מסרטות
אצל פוטו סטריאו פספורט בן־יהודה 8 ת"א
יותר זול!

בשבוע הבא במדור "כדאי"
גם ביום ב' וגם ביום ד'
עוף מעריב כולו
ובו הצעות
חסכון מפתיעות

דרושים

מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים · מנהלים · פקידים · לבורנטים · ... · סוכנים

חשב • החברה

חברה ארצית מסחרית גדולה אשר מרכזה בתל־אביב,

מתכוונת למנות **חשב החברה**

התפקיד מחייב פיקוח, מעקב וביקורת על כל הפעולות הכספיות והאדמיניסטרטיביות בחברה לכן, המועמד המתאים יהיה בעל הכישורים הבאים:

- השכלה מקצועית בדרג של רואה חשבון או מקביל לזה
- נסיון מינהלי רחב בתפקיד ובחברה בסדר גודל דומים
- תכונות אישיות, המאפשרות לתפקד ולפקח על ארגון מסועף ודינמי

תנאים טובים למועמד המתאים

נא לפנות בכתב, בצירוף פירוט קורות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 11010 תל־אביב, עבור חשב החברה.

— סודיות מובטחת —

מכתשים באר־שבע

מפעלים כימיים בע"מ

דרושים

★ **מהנדסים כימאים**

לתפקידים מעניינים בעלי אתגר במתקני ייצור יועדפו בעלי נסיון קודם בעבודה במתקני ייצור.

★ **חשמלאים**

למחלקת אחזקה

הכישורים הדרושים: בוגרי בתי"ס מקצועיים במגמות חשמל, בעלי ידע מפורט במערכות פיקוד ובקרה. קריאת תכניות חשמל מורכבות, ידע במנוע חשמל, בעלי רשיון „חשמלאי מוסמך", בעלי נסיון בעבודה בתעשיה הכימית.

תנאים טובים מובטחים למועמדים המתאימים

— סודיות מובטחת —

מועמדים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ובציון נסיון קודם, למחלקת כח אדם, ת.ד. 60 באר שבע 84100.

אתה דרוש לנו לעבודה בטחונית

אם הנך משוחרר צה"ל עד גיל 30.
בעל ניסיון פיקודי.
כושר בריאות תקין.

אנו מציעים לך:
- עבודה בלתי שגרתית הכרוכה בניידות.
- קביעות בעבודה בתנאי שכר טובים ותוספות מיוחדות.
- לימוד השפה הערבית בתנאי פנימיה בתוספת שכר.
- מסלול קידום רחב.
- הצמדת רכב בתום תקופת ההכשרה.

פנה אלינו בכתב לת.ד. 39339 תל־אביב או לת.ד. 77 ירושלים (מגבר י"ח) בצירוף פרטים אישיים מלאים קורות חיים ומס' טלפון.

אנו דורשים ממך הרבה - ומציעים לך הרבה יותר

א.אי.ל. ישראל בע"מ
תעשיות אלקטרוניקה
AEL

דרושה

מזכירה בכירה

✶ לעבודה במשרה מלאה
✶ ידיעת השפות עברית ואנגלית, לרבות הדפסה הכרחית

— תנאים טובים למתאימה —

נא לפנות בכתב או טלפונית 787131 או 782141 אל מח' כח אדם רחוב מבצע קדש 48 בני־ברק, 51203.

סודיות מובטחת!

מפעלי ניר
אמריקאים ישראליים בע"מ

למשרדנו בתל־אביב

דרוש כלכלן

בעל נסיון של שנתיים לפחות במפעל תעשייתי, ובבדיקות כדאיות.

ידיעת השפה האנגלית — רצויה.

לפנות בכתב לת.ד. 20181 תל־אביב ולציין עבור „כלכלן".

נייר מעולה לכל מטרה

לבית מרדס

ברח' הרצל 158 תל־אביב

דרושים:

● מוכרים
● מוכרות

●

נא לפנות במקום בשעות 9.00—1.00 למר לוי

למנכ"ל חברת ביטוח

דרושה

מזכירה

אנגלית / עברית מעולה

✶

לפנות בכתב לת.ד. 352 תל־אביב

מגדל בנין — חב' לבטוח בע"מ
סניף ירושלים

דרושה

פקידה

לעבודה מעניינת

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, גישה לחשבונות, כושר מגע עם לקוחות, יוזמה, ארגון וסדר.

●

על המעוניינות לפנות למשרד, ברחוב הסורג 2, טלפון 232471, בצרוף קורות חיים בכתב־יד ובציון מספר הטלפון.

לחברת אדריכלות תיכנון ובינוי

דרושה

מזכירה

הכישורים הדרושים:

✶ שליטה מלאה באנגלית ועברית, כולל הדפסה.
✶ גישה לעבודה עם לקוחות

נא לפנות טלפונית 53454

לבנק לאומי לישראל בע"מ
באזור תל־אביב דרושות:

מפעילות למכונות נשיול

לעבודה בשתי משמרות
מ־07.00—14.00, ומ־13.00—19.00

על המעונינות לפנות טלפונית למספר 52385 תל־אביב

דרוש

עובד אחראי

(רצוי פנסיונר)

לניהול כרטיסית מלאי

במשרד חברה בנמל התעופה בן־גוריון נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 6136 תל־אביב.

לחברה ישראלית־איטלקית לבנין

דרוש

קבלן שלד

רצוי עם ציוד לבנות בית ספר בהרצליה (2000 מ"ר).

המעונינים יתקשרו בשעות המשרד לטלפון 479899, 481242 לשמגון ביום שישי עד 18.00 סוקולוב 70 רמת־השרון

לחברה ישראלית־איטלקית לבנין

דרוש

מנהל עבודה

מנוסה בעבודה ציבורית להתקשר 481242 479899 ביום שישי עד 18.00 לשמגון, סוקולוב 70 רמת־השרון

למלון רמדה — קונטיננטל

דרושים

✶ **פקידת שכר** לחצי משרה
✶ **ציקרים**
✶ **טבחים** מסוגים שונים
✶ **מלצרים ומלצריות**

תנאים טובים

המתאימים יפנו למנהל כח אדם, הירקון 121, ת"א, בין 15.00—17.00

מעוניינים ברישום

ממוכן להנהלת חשבונות

באזור רחובות — ראשון־לציון

הצעות מפורטות עם מחירים לפנות בכתב: ת.ד. 48 נס־ציונה

למשרד הנדסי

דרושים

✶ **מהנדס**
✶ **טכנאי**

לחישובי כמויות עפר.

פנה: שרותי הנדסה לקבלן בע"מ, ת.ד. 1803 חיפה טלפון 04-255720 (יום וערב).

לחברת בטוח בירושלים

דרושה

מזכירה באנגלית

טלפון 02—234211

דרוש

צלם אופסט

קו רשת, ידע בהפרדות צבע

לפנות לטל. 30932 תל־אביב

לקיבוץ צעיר

דרושה אחות

העבודה דורשת אחריות. תנאים טובים. חברה צעירה. טלפון: 067-40401 קיבוץ שניר

דרוש אורג

לנולי קרומפטון למשמרת אחת

טל. 449910 ת"א

משרד העבודה - הקריה למחקר גרעיני נגב

עומדים לפתוח קורס מפעילי גרעין במגמות בקורת קרינה וכימיה

לצורך זה דרושים לנו:

גברים מסיימי 11 שנות לימוד לפחות בבי"ס תיכוני עיוני ו/או בי"ס מקצועי ולאחר שרות סדיר בצ.ה.ל.

המועמדים שיבחרו יתקבלו לקורס בקמ"ג,
אורך הקורס 6—4 חודשים.

✶ למועמדים רווקים מחוץ לאיזור ינתנו מגורים בשכ"ד בדימונה.
למועמדים נשואים מחוץ לאיזור תנתן השתתפות בשיעור 50% משכ"ד חודשי עד מכסימום.
—.250 ל"י לחודש, לתקופה של עד שנתיים.

✶✶ הסעה ממקום המגורים לעבודה וחזרה על־חשבון המפעל.

✶✶✶ תוקצב מילגת לימודים נאותה לתקופת הקורס.

✶✶✶✶ קורס זה יחשב כנקודות זכות להמשך הלימודים לקראת תואר „טכנאי גרעין", התואר יוענק למסיימים בהצלחה את כל שלבי הלימוד: בחינות גמר פנימיות וחיצוניות ועבודת גמר בהתאם לדרישות המכון הממשלתי להכשרה טכנית.

— ✶ —

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לת.ד. 9001 באר־שבע, למדור קבלת עובדים, עם פרטים אישיים ופירוט שנות השכלה.

— ✶ —

המתאימים יוזמנו לראיון אישי

למפעל מתכת באזור ת"א

דרוש

אדמיניסטרטור

הכישורים הדרושים:

טכנאי או הנדסאי ייצור

— רצוי בוגר המכון לפריון עבודה
— נסיון בתעשיה — רצוי במתכת
— נסיון בתמחיר, נוהלי עבודה ומעקב אחר ביצועם.

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 4333 תל־אביב למס' 226.

— סודיות מוחלטת —

מודיעין אזרחי בע"מ

דרושים בבאר־שבע והדרום ובאיזור אשדוד—אשקלון

✶ **קציני בטחון** בעלי רכב וטלפון
✶ **פקחי שמירה**
✶ **עובדים לעבודות בטחוניות קבועות**

עדיפות תינתן לבעלי נסיון קודם ותושבי האזורים הנ"ל.

המעונינים יפנו לפי הכתובת:
באר־שבע: רח' האבות 25.
רחובות: רח' הרצל 190.

למסעדה בירושלים

דרושים

- **טבח/ית מעולה**
- **מלצר מקצועי**

עם אפשרות לנהל את המסעדה.

תנאים טובים.

אפשרי גם בתנאי שותפות קטנים.

לפנות: בבוקר טלפון 39632
בערב טלפון 65810 ירושלים.

לחברת אלקטרוניקה גדולה בתל־אביב

דרושה פקידה

למחלקת כספים

לאחר שרות צבאי,
ידיעה טובה בהדפסה.

5 ימי עבודה בשבוע

תנאים טובים אוירה נעימה

לפנות בכתב־יד לת.ד. 9045, ת"א, או טלפונית 03-35441 למר ר. ליכטנשטיין

למשרד הנדסי דינמי בתל־אביב

דרושות:

שרטטות

●

לקביעת ראיון, נא להתקשר 452782 (בין השעות 08.00—16.00).

למלון רמת־אביב

דרושים

פקידי קבלה

לקביעת ראיון לטלפון 03-413181

לקונצרן גדול וחדיש בדימונה

דרוש

חשמלאי ראשי

בעל רשיון
נסיון של 3 שנים לפחות במפעל תעשיתי

— תנאים טובים!! —

✶

נא לפנות טלפונית 057-92168, או בכתב לת.ד. 777, דימונה.

נציגות חברת כל ישראל חברים
רחוב שלמה מולכו 4, טלפון 32761, ירושלים

דרוש

מנהל בית־ספר תיכון

מתבקשות בזה הצעות מועמדים למשרת מנהל בית־הספר התיכון של חברת כל ישראל חברים בחיפה, לשנת הלמודים תשל"ו.

ההכשרה הדרושה:

א. תואר אקדמאי במקצועות ההוראה והפדגוגיה.
ב. נסיון בהוראה של 5 שנות ותק לפחות בבי"ס תיכון.
ג. נסיון בניהול וארגון מוסדות חנוך.
ד. ידיעת השפה הצרפתית רצויה.

המעונינים מתבקשים להגיש לנציגות באופן דחוף את הצעותיהם בכתב יד ולכלול תיאור תולדות חיים בקצרה, השכלה ונסיון בעבודה חנוכית.

בקבוץ בארי

בבית"ס היסודי ובכתות ההמשך
פנויות משרות בשנת הלימודים תשל"ו

במשרה מלאה: **מחנך לכתות תיכון אנגלית לתיכון ועממי**

במשרה חלקית: **6 ש"ש היסטוריה כללית
10 ש"ש היסטוריה עברית ואזרחות
10—8 ש"ש ביולוגיה
9—6 ש"ש צרפתית**

המעונינים יפנו בכתב לביה"ס קבוץ בארי, ד.נ. נגב או טלפונית 057-94051 ; 057-94044

דרוש תכניתן

עם מספר שנות נסיון ב־COBOL
לעבודה על מערכות מתקדמות
בתקשורת (ON-LINE)

●

לכתוב: תכניתן, ת.ד. 29663 תל־אביב.

לחברה קבלנית בחיפה

דרושים

1. **מהנדס בצוע מעולה**
תנאים מעניינים למתאים
2. **רכז קניות**

לפנות טלפון 04-529349 04-531871

דרושים

מפעילים על בולדוזרים

במצפה רמון

תנאים טובים למתאימים

נא להתקשר לטלפון: 057-79041 משעה 20.00

דרוש מחסנאי מכני

לניהול מחסן
באזור התעשיה בארי־טוביה

לפנות: ת"א, טל. 259177, או ת.ד. 33181

מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

אורמת טורבינות

אזור התעשיה יבנה

דרושים:

- **מבקר איכות** (עבוד שבבי, מסגרות מדויקת, פחחות).
- **כרסמים**
- **חרטים**
- **משחזן**
- **רתכי ארגון**
- **רתכים**
- **מסגרים מתחילים**
- **מלפפים**
- **מחווטי לוחות פיקוד**
- **נהג מלגזן**
- **איש אחזקה מנוסה**
- **מחסנאי טכני**
- **עובדי ייצור**
- **מזכירה**
- **צבעים**

עדיפות למועמדים מאזור יבנה, רחובות והסביבה.

נא לפנות לאורמת טורבינות (1965) בע"מ, ת.ד. 68 יבנה או בטלפון 055-95461.

— סודיות מובטחת —

דרושים

מחסנאים טכניים

צעירים, לאחר סיום שרות צבאי יועדפו בעלי נסיון בשטח האפסנאות בחילות מקצועיים.

העבודה בסיני, בסביבות אופירה

נא לפנות בצרוף פרטי קורות־חיים והמלצות לת.ד. 20072, תל־אביב, אגף כח־אדם.

למנהל בכיר בחברה גדולה בתל־אביב

דרושה

מזכירה מנוסה

לעבודת יום מלא (8.00—4.30)

לעבודה מעניינת, אחראית ומגוונת

הכישורים הנדרשים:

* נסיון קודם בעבודות מזכירות, לפחות 5 שנים.
* ידיעת השפות עברית ואנגלית, כולל הדפסה בשתי השפות.

מועמדות מתאימות המחפשות אתגר ועניין בעבודה אחראית ועצמאית, תפנינה בכתב בציון קורות חיים לת.ד. 16284 תל־אביב, בציון „מזכירת מנוסה".

דרוש מהנדס אלקטרוניקה

לתפקיד

מהנדס מכירות ואפליקציות

עבודה מעניינת ותנאים מצויינים

להתקשר: 739865, 722362.

טלסים בע"מ
הנדסה אלקטרונית

בית ספר תיכון חקלאי פרדס חנה

דרוש מדריך

לגידולי תעשיה ושלחין

לעבודה מיידית

נא לפנות למשרד בטל. 063-78117
ובשעות הערב בטל. 063-22063

דרוש מנהל עבודה לעיבוד פרדסים

באזור המרכז

לפנות טלפון 911921.

מכון ויצמן למדע

דרוש

מנהל חשבונות

הכישורים הדרושים:
סוג ד' בהנהלת חשבונות, נסיון קודם של 3 שנים לפחות; ידיעה טובה של השפה העברית, ידיעת השפה האנגלית — רצויה.

משרה מס' 103/75

על המעוניינים לפנות בכתב בציון קורות חיים למחלקת המנגנון ת.ד. 26 רחובות, 76100 — בציון מס' המשרה.

בית־ספר תיכון איזורי וחקלאי ויצו עפולה

בחסות ויצו ארגנטינה

דרושים

לרגל הרחבה — לשנה"ל תשל"ו

מורים במקצועות הבאים:

1. **תנ"ך** (כולל הכנה לבגרות) — משרה, כיתות י'—י"ב
2. **אנגלית** — חצי משרה, כיתות ז'—ט'
3. **ביולוגיה וחקלאות** — משרה, כיתות ז'—ט'
4. **ביולוגיה** — חצי משרה, כיתות ז'—ט'
5. **מתמטיקה ו/או פיזיקה** — משרה, כיתות ז'—י"א

נא לפנות למזכירות בית הספר טל. 065-23027

לחברת מזון גדולה

דרושים

1. **אנשי מכירות**
   הכישורים:
   * נסיון של 3 שנים במכירות.
   * גיל 25—35.
   * רכב פרטי הכרחי.
2. **עוזר לאחראי בנושא אריזות, פרסום וקידום מכירות**
   הכישורים:
   * נסיון של 3 שנים בנושאים הנ"ל
   * רכב פרטי הכרחי.

בפרטים נא לפנות לת.ד. 7095 ת"א עבור מספר 15.

דרושה

עוזרת למנהל חשבונות

סוג ג' לפחות

בוגרת תיכון, בעלת נסיון של 4 שנים לפחות בעבודה במפעל תעשיתי.

ידיעת אנגלית רצויה.

לפנות בין השעות 10.00—14.00:

שרון תעשיות מזוג אויר בע"מ
רמת־גן, רח' גלעד 2,
(פנת אבא הלל 12), טל. 733251

Laromme Hotel, Tel Aviv
requires
ENGLISH-HEBREW Secretary
(Full time)

This 504 rooms hotel due to open next year is looking for a top person to join the pre-opening team. Place of work — On construction site opposite the Charles Clore Park.

Apply in writing to:
Secretary, Laromme Hotels International, 126 hayarkon St. Tel Aviv

---

למשרד פרסום ויחסי ציבור

דרושה מזכירה

ידיעת השפות אנגלית ועברית על בוריין, עם יכולת הדפסה מהירה בשתי השפות (עברית שפת אם).

חצי משרה או פחות; שעות עבודה גמישות.

טל. 24 64 66 תל־אביב

לפרויקט במרכז הארץ — דרוש

מנהל עבודה

מנוסה ביציקות בטון

לפנות טלפונית 253873 חיפה

למכללה בירושלים

דרושים:

מרצים

למקצועות:

* **תנ"ך**
* **תלמוד**
* **לשון עברית**
* **גאוגרפיה**
* **אנגלית**

מתעמדים, שומרי מצוות יפנו בכתב לת.ד. 7281 ירושלים עבור „מכללה", בציון השכלתם האקדמית והתורנית ונסיונם בהוראה.

סודיות מובטחת

מרכז קהילתי בירושלים ע"ש פומרנץ

דרושים

* **מנהלן**
* **רכז אגף קשישים**
  משרה מלאה
* **פקידה כתבנית**
  משרה מלאה

נא לפנות טלפונית 02-284529

דרושות

מורות

לכתה א' ולכתה ה' לשנת הלימודים תשל"ו

לפנות להנהלת ביה"ס במעין־צבי
טלפון 063-99718

לחברת שיווק

דרושה

פקידה מנוסה

לאחר שרות צבאי
8.00—16.00

תנאים טובים למתאימה

טל. 901775

בבי"ס מקצועי

דרושים מורים

בשעות הערב

1. **לעיצוב פנים — שרטוט** (בסניף חיפה)
2. **לאלקטרוניקה** (בסניף ת"א)

לפנות: **טכניקום**
רח' הרצל 44 חיפה
רח' בר־יהודה 26 ת"א

לביח"ר לאריגה בתל־אביב

דרושים

אורגים

סוג א'

לעבודה קבועה
טל. 471245

לחברת יעקב ורד „מודדי הצפון" בע"מ נהריה

דרושות

שרטטות

בהנדסה אזרחית

טל. 922145 922826

דרושים מורים למתמטיקה ולאנגלית

למשרות בוקר חלקיות

לפנות ללילי
טל. 30852 ת"א

דרוש

טכנאי קירור

\+ נסיון

לחברה מבוססת בתל־אביב

821417 / 752648

דרושים:

למפעלנו באזור התעשיה — הרצליה:

1. **מסגר מכני — כללי**, בוגר בי"ס מקצועי בעל נסיון של 2—3 שנים לבצוע עבודות מבונות מעניינות במתכת וחומרים פלסטיים בבימ"ל לייצור ציוד מיוחד.
   לפנות למר ליברמן, טל. 930681.

למפעלנו בצפון תל־אביב:

1. **מהנדס כימי או מכונות** — (כח וחום) עם ידע ונסיון במעבר חם.
   לפנות בכתב לת.ד. 18041 תל־אביב.
2. **פקידה** — בוגרת תיכון השולטת היטב באנגלית לעבודה בנושאי יבוא־יצוא. נסיון קודם אינו הכרחי.
3. **פקידה לעבודות משרד כלליות** — רצוי נסיון במחלקת רכש.
4. **מסגרים — רתכים** בוגרי בי"ס מקצועי, עם נסיון.
5. **מסגרים — מכונאים**, בוגרי בי"ס מקצועי, הרכבה והפעלת מתקני התפלה רצוי עם נסיון בהפעלת מתקנים וידע בסיסי באנגלית.

לפנות למחלקת כח אדם טל' 417171.

מ.צ.א. בע"מ
חברה למערכות ניהול ממוכן

דרוש

תוכניתן

בעל נסיון באסמבלר ובקובול למחשב I. B. M.

למתאים, תנאי עבודה טובים!

להתקשר לטלפון 613631, או בכתב לרח' טיומקין 5 ת"א.

לחברה בינוסית גדולה

דרושה

מזכירה

כתבנית וקצרנית בשפה האנגלית

תנאים טובים מובטחים

נא לפנות בצרוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 2578 תל־אביב, עבור כתבנית אנגלית.

למוסד למחקר ופתוח באזור חיפה

דרוש

רופא

במשרה מלאה

העבודה בלתי שגרתית ודורשת ידיעת השפה העברית והאנגלית.

המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים, ונסיון מקצועי לת. ד. 9757 חיפה 31096 רצוי לציין מספר טלפון להתקשרות.

דרוש תמחירן

הכישורים: בוגר קורס תמחיר.
בעל נסיון בעבודה עצמאית.
ידיעת השפה האנגלית והנה"ח.

לפנות בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 834 תל־אביב 61000.

למוסך מרכזי גדול בת"א

דרושים

1. **עוזר למנהל חשבונות**
2. **פקידה / מרכזנית**
3. **מחסנאי כלים וחומרים**

לקביעת ראיון נא לטלפן 39871 בשעות 9.00—10.00 ולבקש את מר לוינסון.

ערד
תעשיות כימיות בע"מ

דרושים

* **מהנדס כימאי** בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתכנון מתקנים תעשייתיים.
* **מהנדס כימאי**
  לעבודה במתקני הייצור.
* **מהנדס כימאי בכיר** בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה, לבקורת ייצור וארגון הדרכה.
* **טכנאי/הנדסאי מכונות וצנרת**
  בעל נסיון של 3 שנים לפחות בתכנון ושרטוט.
* **חשמלאי תעשיה** בעל רשיון מוסמך.
* **מכשירן תעשיתי**
  בעל נסיון במערכות פנאומטיות.
* **טכנאי שרטוט** לחשמל ואלקטרוניקה.
* **חרט משולה**
* **מכונאים תעשיתיים**
  בעלי נסיון בעבודות אחזקה במתקנים תעשיתיים.
* **לבורנטים**
  למעבדת תהליך (העבודה במשמרות)
* **מכונאי דיזל**
* **רתך צנרת**
  בעל נסיון בריתוך צנרת לחץ.

תנאי שכר ייקבעו בהתאם לכישורים ולנסיון של המועמדים. תינתן עזרה לדיור למועמדים הבאים מחוץ לאזור באר־שבע, דימונה, ערד.

על המעוניינים לפנות בכתב או טלפונית לקביעת ראיון, לערד תעשיות כימיות בע"מ, מישור רותם, ד.נ. ערבה, טלפון 057-91121 מחלקת כח אדם. קיימת אפשרות של ראיון בתל־אביב. סודיות מובטחת.

למפעל כימי גדול באיזור הדרום

דרוש

מהנדס כימאי

לתפקיד מנהל הייצור

הכישורים:

* נסיון רב בניהול צוות עובדים
* תאום בין שרותי ייצור הנדסה וצוות פיקוח

תנאים טובים מובטחים למועמד המתאים

תנאי לקבלת המשרה — מגורים בבאר שבע.

— סודיות מובטחת —

נא לפנות בכתב בפרוט קורות חיים וציון נסיון קודם לת.ד. 1736 תל־אביב, עבור מס' 11.

MARY QUANT Chelsea London

אנו מזמינים אותך -

- בעלת היוזמה, חרוצה, נאה, אוהבת אנשים ונהנית מדברים אסתטיים
- בת 23 ומעלה
- נעימת הליכות ודוברת שפה נוספת פרט לעברית

לקורס אינטנסיבי ליועצות יופי

שיתקיים בבית „מרי קוואנט" בתל־אביב.

למסיימות הקורס בהצלחה מובטחת עבודה מעניינת ותנאים טובים.

הקורס יפתח ב־20.4.75

ראיון אישי והרשמה בימים ה'—ו' 10.4—11.4 בשעות 9.00—12.00 לנה"צ, בבית „מרי קוואנט", רחוב רחל 6, תל־אביב. טל: 243157.

هكذا من الأصل

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בנאים · שרטטים · מחסנאים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

דרושים

בוגרים אחרי שרות צבאי בעלי השכלה של 10 שנות לימוד לפחות לקורס

לחברה ארצית המתפתחת באזור ת"א

עיבוד שבבי - חריטה כרסום, השחזה

קיימת אפשרות לימוד מקצועות טכניים אחרים תוך כדי עבודה

לקבלת פרטים נוספים על תנאי העבודה, נא לפנות אל ת.ד. 19098 ת"א ולציין עבור מס' 60.

הטכניון

מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הבאות הפנויות:

במחלקה להנדסת חומרים

מזכירה בתבנית

הכשירות הדרושות: השכלה תיכונית, ידיעת השפה העברית על בוריה כולל הדפסה, רצוי ידע בהדפסה בשפה האנגלית.
מספר המשרה: הו.ה/95.

באגף ארגון ותכנון

נקבנית

בעלת נסיון קודם.
הערה: המשרה הינה זמנית.
מספר המשרה: אר.תכ.ה/92.

בפקולטה לפיזיקה

כתבנית דו-לשונית

הכשירות הדרושות: השכלה תיכונית, ידיעת הדפסה בשפות עברית ואנגלית, רצויה שפת אם אנגלית, ידע ונסיון בעבודות משרד שונות.
מספר המשרה: פ.ה/87.

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם ומספר המשרה, עד יום 18.4.75 אל אגף כח אדם, הטכניון קרית הטכניון, חיפה מיקוד 32,000.

תמכין - מחשבים בע"מ

דרוש

טכנאי אלקטרוניקה לאחזקה

הכישורים:
* נסיון של 3 שנים לפחות במכונות להנהלת חשבונות, טלפרינטר או מיני מחשבים.
* ידיעת השפה האנגלית.
* בעל רכב.

על המעונינים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים לת.ד. 11814 ת"א עבור אחזקה.

למוסד חינוכי פנימייתי בדרום

דרושים לשנה"ל תשל"ו:

א. **מדריכים חינוכיים**

בעלי הכשרה מתאימה. רצוי בעלי תעודות הוראה, לעבודה עם חבורות נוער ישראליות

ב. **אמהות בית**

מגורים במקום מובטחים

בדבר פרטים יש לפנות בכתב בצרוף תעודות וקורות חיים לת.ד. 308 אשקלון, עבור „מוסד"

דרוש מנהל חשבונות

למשרה מלאה

למשק רמת מגשימים

נסיון של 5 שנים לפחות, יועדף בעל נסיון בהנה"ח משקית. אפשרות מגורים במקום לבעל משפחה דתית.

לפנות: רמת-מגשימים, ד.נ. רמת הגולן טלפון 6—067-22735

מהנדס מכונות - כוח וחום

לתפקיד מעניין במכירות דודי קיטור
BABCOCK & WILCOX
WORTHINGTON ומשאבות

ידיעת אנגלית בכתב ובעל פה הכרחית.
עדיפות לבעל נסיון בקיטור

נא לכתוב קורות חיים לכתובת:
ערבה א. פ.י. בע"מ, ת"ד 14051 תל-אביב

אל-דם

חברה לשכון מיסודם של החברה לישראל ואשטרום
שד' רוטשילד 133, תל-אביב
טלפון 241205/6

דרושים בבאר-שבע

* **מהנדס בנין**
לריכוז פרויקטים
* **הנדסאי/טכנאי בנין**
לתאום התכנון ופקוח

על המעונינים לפנות בכתב בציון פרטים אישיים וכשורים או להתקשר טלפונית לשם קביעת ראיון.
— סודיות מובטחת —

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

מודיע על המשרה הפנויה הבאה במרכז לחקר אוירונוטי

מהנדס

לעבודה במחקר עיוני במכניקת הטיס

הכישורים הדרושים:
מהנדס אוירונוטי עם ידיעת בתורת הבקרה
הערה: קיימת אפשרות ללימודים לקראת תואר גבוה.
מועמדים מתאימים נא לפנות ליחידת המגנון מוסד הטכניון למחקר ופיתוח בע"מ, קרית הטכניון חיפה 32000, בצרוף קורות חיים, פרוט ההשכלה והנסיון המעשי, עד יום ו' 11.4.75 בציון מס' מכרז 170/75

דרושים עוזבי קיבוצים

לעבודה מעורבת

טכנית - אדמיניסטרטיבית

בסיני, בסביבות אופירה

•

נא לפנות בצרוף פרטי קורות-חיים והמלצות לת.ד. 20072 תל-אביב. אגף כח-אדם.

דרוש אגרונום

עם נסיון בהזנת בעלי חיים

לניהול מכירות של תרכיזי מינרלים לבעלי חיים

דרושה התמצאות וידיעה טובה של נושא הזנת בעלי-חיים. ידיעת השפה האנגלית — יתרון.

•

לפנות בכתב עם תאור קורות חיים הכולל לת.ד. 21051 תל-אביב והציון „מינרליים".

למפעל ירושלמי דרושה בדחיפות

מזכירה

מעולה

בשפות עברית ואנגלית, כולל הדפסות בשתי השפות.

תנאים טובים למתאימה

נא לפנות לקביעת ראיון לטלפון 02-528181 למר ב. גרנות.

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה
מחפשת

א. **מרכזים לקבוצות קיץ מחו"ל**

לעבודה חלקית בחודשים אפריל-יוני;
ולעבודה מלאה בחודשים יולי-אוגוסט.
הנתונים הדרושים:
נסיון רב בעבודה ארגונית בישראל
שליטה בשפה האנגלית
מגורים בירושלים

ב. **מדריכים/ות**

לעבודה בתאריכים הבאים: —
1. מיום 13.4.75 — 7.5.75 לעבודה עם תלמידים והלמידות מבית הספר התיכון המסורתי גיואיש פרי סקול, מאנגליה;
2. עם קבוצות נוער וסטודנטים מארה"ב בחודשים יולי—אוגוסט.

הנתונים הדרושים:
נסיון בהוראה ובהדרכת נוער (רצוי נוער מחו"ל).
רקע מסורתי או ידיעת מסורה
שליטה בשפה האנגלית
תושב הארץ בשלש השנים האחרונות
גיל 20—28.

העבודה הינה בתנאי פנימיה ואינה מומלצת לבעלי משפחות.

מעמדי"ל הפונים לדרישות מתבקשים לפנות ל„הקפ" בכתב יד אל ת.ד. 7223 ירושלים ולצרף תולדה חיים ופירוט הנסיון המקצועי.

י. ציגלר — מ. שרון ושות' בע"מ

דרושים

למשרדנו בשכון בבלי

1. **מנהל חשבונות סוג ד'**

בעל נסיון של 5 שנים לפחות

2. **פקידה-כתבנית**

*

בדבר פרטים נא לפנות למשרדנו תל-אביב רח' בבלי 8, טלפון 447241 בין השעות: 08.00—13.00, 16.00—18.00 (פרט ליום ב' אחה"צ)

למפעל מתכת גדול באיזור חיפה

דרושים

* **הנדסאי או טכנאי מכונות**
* **מבלטנים**
* **מסגרים מכניים**

בעלי נסיון של 3 שנים לפחות.

בהצעות נא לכתוב למעריב חיפה למספר 490.

לשרון

תעשיות מיזוג אויר בע"מ

דרוש

טכנאי קרור

בעל רשיון לקטנוע

לשרות של מזגנים ומקררים ביתיים

לפנות למפעל בין השעות 08.00—10.00 רמת-גן, רח' גלעד 2 פנת אבא הלל 12. טלפון 733251.

לחברה מסחרית בחיפה

דרושים

* **מחסנאי טכני**
בשטח הרכב ו/או ציוד מכני כבד. למועמד רציני ובעל יוזמה אפשרויות קידום.
* **פקידה כתבנית עברית**
רצויה ידיעת השפה האנגלית.

נא לפנות בכתב לת.ד. 4353 חיפה, עבור מספר 729 (מיקוד 31040).

דרושה מזכירה

לחברה מסחרית

למשרדה בנמל התעופה בן-גוריון
רצויה ידיעה באנגלית ובחשבונאות

נא להתקשר טל. 230644 בין השעות 17.00—19.00

להברת נתיבי נפט בע"מ

דרושים

לעבודה באבו-רודס

1. **סגן לראש אגף אפסנאות**

הכישורים המבוקשים: נסיון מעשי של 7 שנים באפסנאות טכנית. ידע בטכניקות ארגון אספקה וניהול מלאי באמצעות מחשב. נסיון בניהול צוות עובדים. ידיעת השפה האנגלית ורשיון נהיגה.

2. **רופא**

3. **חובל ראשון**

הכישורים המבוקשים: ידיעת השפה האנגלית, רשיון נהיגה.

תנאים מצויינים למועמדים המתאימים

בעלי הכשרה ונסיון מתאימים מתבקשים לפנות ל„נתיבי נפט" מחלקת מנגנון ת.ד. 20072 תל-אביב. סודיות מובטחת.

מספנות ישראל בע"מ

ת.ד. 1282, חיפה

עקב התרחבותנו

דרושים לנו: —

* **רתכי חשמל**
בעלי נסיון
* **צנרים**
בעלי נסיון
* **מסגרי מבנים**
בעלי נסיון

נא לפנות במספנה למח' כח-אדם, בימים א'—ה' בשעות 8—12 (הנסיעה למספנה בגד-טהבוס מס' 58).

למוסד ממלכתי בתל-אביב

דרושות

מפעילות טלפרינטר

נתונים נדרשים: —
* נסיון קודם בעבודה
* ומגורים באזור ת"א

שכר התחלתי כ-1200 ל"י ברוטו לחודש

•

המעונינות תפנינה לת.ד. 17021 (מס' 3) בצרוף קורות חיים, כתובת ומספר טלפון.
— רק מועמדות מתאימות תענינה —

למכון הנריטה סאלד

המכון הארצי למדעי ההתנהגות
רח' קולומביה 9, קרית מנחם, ירושלים
טל: 3—419191

דרושה

פקידה-כתבנית מעולה

בעברית / אנגליה במשרה מלאה
בעלת נסיון בעבודות משרד.

תועדף מועמדת בעלת ידע בהנהלת חשבונות

נא לפנות בכתב לכתובת לעיל, בצרוף תולדות חיים, כישורים ונסיון קודם, לא יאוחר מ-15.4.75

דרושה

פקידה צעירה

לאחר שרות צבאי * בוגרת בית ספר לפקידות * ידיעה בהדפסה והנהלת חשבונות — יתרון.

בפרטים, לפנות טלפונית 3/2,6,13344 ... 25344, בין השעות 8.00—12.00, לגבי צבילנגר, או לגבי ברוך.

למלון בכפר-המכביה

דרושים:

פקידי קבלה

עם ידע במכונה .N.C.R

לפנות להנהלה טלפון 749711

למכון התקנים הישראלי

דרושים

* **מהנדס בודק בכיר**
לסניף המכון בירושלים
ולסניף המכון בבאר-שבע

הכישורים הדרושים:
ידע בחמרי בנין וקרקע (כבישים, הכנת הענף הבניה בארץ
נסיון בניהול צוות עובדים
יכולת ניהול מו"מ עם גורמי חוץ
בדבר פרטים נא לפנות ל:
סניף ירושלים רח' גד, אזור התעשיה תלפיות, ת.ד. 301 ירושלים;
סניף באר-שבע, רח' השלום, בניני המכון לחקר הנגב, ת.ד. 1025 באר-שבע;
או למשרד כח אדם במכון התקנים, רח' האוני' 42 רמת אביב, בשעות 08.30—13.30.

* **מהנדס זרם חזק**
למחלקה לחשמל

הכישורים הדרושים:
ותק ונסיון של 5 שנים
רצוי נסיון מעבדתי
שליטה בשפות עברית ואנגלית
בדבר פרטים נא לפנות למשרד כח אדם במכון התקנים רח' האוניברסיטה 42 רמת אביב בשעות 08.30 — 13.30.

למחלקת ההנדסה במוסד ציבורי גדול בתל-אביב ובחיפה

דרושים

1. **מהנדס מכונות**
לתכנון ופיקוח של חדרי דודים, משק חום ואינסטלציה סניטארית. בעל נסיון של 3 שנים לפחות. התפקיד כרוך בנסיעות.

2. **הנדסאי או טכנאי מכונות**
לעבודת תכנון עזר ושרטוט בנושאים הנ"ל.
מבוקש בוגר בי"ס מקצועי מוכר עם נסיון של שנתיים לפחות.
— תנאים בהתאם לכשורים —

לפנות לת.ד. 16250 ת"א, עבור מכרזים, עד לתאריך 20.4.75

אורדם תעשיות חשמל בע"מ

אזור התעשיה לוד

דרושים

* **טכנאי חשמל/ אלקטרוניקה**
לעזרה בניהול מעבדות
* **מבקר איכות**
יועדפו בעלי נסיון בנושאים הקשורים בייצור שנאים עפ"י תקן צבאי
* **טכנאי ייצור**
לשיפור שיטות ומדידת נורמות
* **מסגר**

להתקשר טלפונית 964063, 962591 עד שעה 19.00

למפעל תעשייתי גדול באזור ירושלים

דרוש

מנהל חשבונות בכיר

הכישורים הנדרשים:
* סוג ה' — מדופלם
* נסיון של 5 שנים לפחות במפעל תעשייתי
* ידיעת עברית על בוריה, אנגלית טובה

תנאים טובים מובטחים למועמד המתאים

נא הצעות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 20207 ת"א, עבור מס. 252.

דרוש מנהל אתרים

לחברת בניה מתועשת

כישורים: הנדסאי או טכנאי בכיר (מכונות או בנין). שפות: עברית ואנגלית או צרפתית. כושר ניהול צוותי עובדים, כושר ארגון רשיון נהיגה.

העבודה בכל חלקי הארץ
גיל רצוי 30—50

עבודה מעניינת ותנאים טובים בהתאם לכשורים

טלפון: 249111, תל-אביב, 1—8.

למפעל מזון גדול באיזור חיפה

דרוש

מודד זמנים

בוגר קורס המכון לפריון העבודה והיצור

בדבר פרטים נא לפנות בכתב לת.ד. 1211 חיפה